ASOCIAŢIA FILATELIŞTILOR MUREŞ

ŞTAMPILOGRAFIE POŞTALĂ

Kiriac Dragomir

ŞTAMPILOGRAFIE POŞTALĂ

(România: 1822–1910)

KIRIAC DRAGOMIR

ŞTAMPILOGRAFIE POŞTALA

(România: 1822-1910)

CUVÎNT ÎNAINTE

La început era... sigiliul, apoi ştemplul cu amprenta lui şi, în fine, marca poştală. Un prim pas într-o analiză ştiinţifică pe tărîmul ştampilografiei româneşti a fost făcută de Grigore Racoviceanu, distins avocat şi colecţionar eminent, cînd a publicat, în 1963, lucrarea de sistematizare a ştampilelor româneşti şi străine folosite în Principatele Române, cunoscute lui. În 1974 apărea Catalogul Mărcilor Româneşti al ing. Kiriac Dragomir — primul catalog specializat şi analitic al nostru — înscriind astfel a doua etapă a evoluţiei filateliei româneşti spre nivelul academic al Europei.

Prezenta lucrare se înscrie alături de operele de erudiţie ale filateliei internaţionale. Autorul, acelaşi ing. Kiriac Dragomir, prin munca migăloasă şi inspirată, ne oferă o nouă călăuză, întocmai ca şi predecesorul său, pentru studiul istoriei poştale a României. Însemnătatea noii lucrări depăşeşte cu mult hotarele ţării, devenind un manual ce va fi consultat de toţi aceia care mînuiesc mărci poştale, scrisori şi întreguri poştale pentru colecţii, studiu sau valorificarea pieselor. Amprentele cu caracter poştal, apărute la noi încă din primul deceniu al secolului al 19-lea, ne istorisesc şi ilustrează o evoluţie neîntreruptă, strîns asociată cu istoria ţării şi neamului românesc.

Ing. Kiriac Dragomir ne ia de mînă şi ne călăuzeşte spre poiana încîntată în care fiecare floare reprezintă o altă ştampilă. Florile fac parte din familii, întocmai ca şi ştampilele care se grupează în funcţie de format, de serviciul pe care-l îndeplinesc. Să ne lăsăm, deci, furaţi de fascinaţia diversităţii ştampilelor, acum cînd dispunem de „paşaportul" cuvenit.

Dr. L. N. Cristea
(Radu Pârvan)

PREFAȚĂ

Istoria poștei și a circulației poștale se află în strînsă legătură cu studiul ștampilelor utilizate pe itinerariile poștei, deoarece primul „semn" al intervenției unui „al treilea" în relația expeditor-destinatar l-a constituit ștampila *sau ceea ce poate fi echivalat astăzi cu aceasta. Ștampila poștală a fost, desigur, „inspirată" de vechile sigilii sau peceți și de-a lungul veacurilor trecute nu de puține ori trimiterea poștală purta atît ștampila cît și sigiliul, cu observația că cea dintîi, de regulă, aparținea organizației „purtătoare" a corespndenței (poșta, în fapt), pe cînd al doilea putea fi mai rar al unui organism statal (cum este cazul sigiliilor de carantină), de obicei aparținînd expeditorului.*

Noțiunile atît de cunoscute și folosite astăzi precum poștă, scrisoare, ștampilă sau marcă poștală (timbru) au apărut relativ tîrziu, chiar dacă realităților desemnate prin ele sînt — cel puțin în parte — vechi de cînd lumea, mai precis din momentul în care oamenii au simțit nevoia de a comunica între ei.

Necesitatea relațiilor umane, individuale sau colective, transmiterea știrilor, comunicarea ordinelor sau dispozițiilor precum și raportarea modului de îndeplinire a acestora, comunicațiile militare, circulația mărfurilor și a banilor au impus realizarea căilor de comunicație, construirea și adoptarea unor mijloace cît mai rapide de satisfacere a acestor servicii. Pe măsura evoluției organizării statale, mult înainte de era creștină, s-a simțit nevoia realizării unor căi de comunicație, cu atît mai multe cu cît întinderea imperiilor cunoscute în istorie s-a extins considerabil, legătura între capitale și hotare realizîndu-se cu numeroase dificultăți. Organizarea corespunzătoare nu se putea rezuma doar la amenajarea drumurilor, ci și la înființarea și utilarea stațiilor poștale, dotarea și modernizarea mijloacelor de transport și chiar la pregătirea unor oameni specializați, rezistenți, apți de a se apăra și, nu în ultimul rînd, cinstiți.

In raport de datele istorice cunoscute astăzi, cel mai vechi serviciu poștal rezervat autorităților a fost organizat în China cu aprox. 4000 ani I.C. (în China imperială existau 25.000 stații de ștafetă!). Mai tîrziu, în Egipt și Asiria (cca. 3000 I.C.) au existat organizări poștale accesibile nu numai oficialităților, ci și negustorilor. De aici provine cea mai veche corespondență care s-a păstrat și care era adresată de regele din Siria către noul faraon al Egiptului (condoleanțe la moartea faraonului-tată!). De altfel, cele mai vechi „marcări" poștale de orice fel (străbunele ștampilelor!) au fost obliterările în roșu și albastru de pe scrisorile de la Curtea oficială egipteană în timpul celei de-a treia dinastii (aprox. 3000 I.C.): „In numele regelui care trăiește grăbește-te!" (Muzeul din Cairo).

Referirile succinte la preistoria poștei nu pot ocoli Vechiul Testament, căci în cartea lui Neemia găsiți consemnările: „La plecare însă am zis către rege: „De binevoiește regele, să-mi dea scrisori către guvernatorii de peste fluviu, ca să-mi dea drumul să pot ajunge în Iuda" și „(...) am mers la guvernatorii de peste fluviu și le-am dat scrisorile regelui", din care deducem fără frica de a greși, existența unui consacrat sistem poștal.

Ajungînd în era modernă și urmărindu-ne tema, vom aminti inscripțiile ce se foloseau în Veneția secolului al XIV-lea pe scrisori „cito, citissime, volantissime" precum și ștemplul gravat cu inscripția „POSTA CECA" a cărui „urmă" s-a găsit pe o scrisoare trimisă din Alep (Siria) în 1519 la Amboise, cu un destinatar celebru — Leonardo da Vinci.

Cercetătorii istoriei poștale susțin că cea mai veche ștampilă poștală este cea aflată pe o scrisoare expediată, prin curierii poștali aflați în serviciul ducelui Francesco Alessandro Sforza, de la Milano la Veneția în 1485. Dacă acesta poate fi considerat anul „nașterii" ștamp'lei, atunci credem că poate fi utilă și interesantă o sumară trecere în revistă a celor mai importante momente din evoluția obiectului cărții pe care avem onoarea a o prefața. Astfel:

— prima ștampilă din Europa care conține numele unui loc (oraș) „D'Jarsey", cu dimensiuni 21 × 3 mm, se găsește pe două scrisori trimise la St. Malo în 1683;

— prima ștampilă datată din lume a fost introdusă de col. Henry Bishop, directorul general al poștelor din Marea Britanie, în aprilie 1661;

— cea mai timpurie ștampilă ce identifica originea scrisorii (expeditorul) a fost folosită la Dublin în 1667;

— cea mai veche ștampilă care indica numele oficiului poștal de unde pleca scrisoarea este „NEW YORK" 1756;

— primele ștampile care indicau distanțele ce urmau a fi parcurse la trimiterile poștale au fost adoptate în Anglia în 1784;

— primele ștampile „porto" din lume au fost inventate de negustorul englez William Dockwra în 1680, aveau formă triunghiulară cu inscripția „PENNY POST PAID" și în mijloc o literă care indica oficiul ce o recepționa; același inovator a folosit prima ștampilă care indica timpul zilei în care expedia scrisoarea (M= dimineața, E=prînz, A=seara).

În raport cu momentul apariției mărcii poștale, ștampila poate fi considerată „străbună", întrucît ea a precedat cu sute de ani „regina" filateliei. S-a observat pe drept cuvînt că, pentru perioada prefilatelică sigiliul și ștampila sînt elemente primordiale în studiul trimiterilor poștale, deoarece numai istoria poștală, ca ramură a cercetării filatelice, poate evidenția și valorifica aceste „semne" poștale, oferind referințe certe de cronologie și mod de expediere.

După apariția mărcii poștale, adică după anul 1840, se ajunge în mod firesc la un transfer al interesului cercetării poștale asupra mărcii, filatelia — ca disciplină de studiu cultural, dar în același timp și „hobby" — ocupîndu-se aproape exhaustiv de timbru, a cărui prezență scutea de plata vreunei taxe pe destinatar. De altfel, termenul „filatelie", apărut la Paris în 1864, provenea din încrucișarea a doi termeni greci — „philos" = iubitor și „atellea" = scutire de impozit sau taxă.

Treptat, și mai ales după 1930, noțiunea de filatelie se lărgește înglobînd în conținut tot ceea ce are legătură cu activitatea de trimitere și primire a unor „semne" umane, fie ele scrisori, cărți poștale, telegrame sau grupuri (pungi) cu bani.

Filatelia nu mai reprezintă doar marca poștală, frumusețea ei, o cale de sporire a cunoștințelor de geografie, istorie, literatură etc., ci se impune, din ce în ce mai mult, drept o știință auxiliară a studiului relațiilor interumane, sociale, exprimate prin poștă, ca noțiune în sensul cel mai larg posibil.

Din această conturare sumară a cadrului istoric încercată în rîndurile de mai sus nădăjduim că se evidențiază în chip convingător importanța — nu numai pentru lumea filatelică — a studiului ștampilografiei poștale, direcție în care lucrarea de față a ing. Kiriac Dragomir adaugă o contribuție substanțială în cercetarea realității românești. Rod al unor decenii de pasionate și stăruitoare studii arhivistice precum și a cercetării minuțioase a numeroase mari colecții de profil aparținînd filateliștilor de prestigiu, lucrarea de față examinează pentru prima dată într-o amplă desfășurare toate tipurile de ștampile utilizate de poșta romană, pînă la 1910.

Lucrarea are un caracter complex, studiul ștampilelor făcîndu-se cu evidențierea concomitentă a elementelor de istorie a organizării statale în Muntenia și Moldova (inclusiv Basarabia) pînă la 24 ianuarie 1859 și apoi a Principatelor Unite și a Regatului Romaniei.

Apar referirile necesare privind administrația locală, organizarea sanitară (carantine, ștampile de medici folosite poștal), se marchează legătura dintre poștă și starea economică, reflectarea schimbărilor din economie, căi ferate, drumuri și se analizează impactul dezvoltării militare, mai ales în timp de război, asupra legăturilor poștale, cu specificul corespunzător.

Studiul unor categorii de ștampile explică relațiile între organizațiile poștale române și poștele străine, ale unor pește concesionate etc.

Cu privire la materialul arhivistic cercetat este bine de știut că există în Arhivele Statului numeroase „fonduri" de arhivă ce acoperă o întreagă perioadă istorică, începînd cu anul 1822. Autorul a studiat o bună parte a acestui fond, și-a notat cu migală datele de interes filatelic, publicînd deja numeroase studii de specialitate, întîmpinate cu interes de cititorii avizați din țară și străinătate. Inventarul de ștampile astfel alcătuit a fost rînduit pe localități, oficii poștale, tipuri de ștampile, date și tușul utilizat etc., realizîndu-se implicit o „dinamică" a folosirii ștampilei.

Cuprinzînd în studiul de față ștampilele din perioada prefilatelică (1822—1858), clasică (1858—1872) și postclasică (1872—1910), autorul a sistematizat vastul material în două părți: sigilografia — tratînd ștampilele sigilare, negative, în ceară sau tipărite pe formulare — și ștampilografie propriu-zisă, adică ștampilele poștale de expediție sau neobliterante, utilizate de poșta de expediție, începînd din 1822 (Moldova).

Sînt fixate pe temeiul unor criterii științifice, după destinația utilizării și cronologie, principalele categorii de ștampile: sigilare, prefilatelice, filatelice și complementare (de serviciu). Acestea din urmă formează un capitol ilustrat de un vast fond ștampilografic auxiliar ștampilelor obliterante, incluzînd peste 200 de ștampile.

„Ștampilografia poștală" este o lucrare de erudiție, autorul întocmind în mare măsură „biografia" ștemplelor și ștampilelor, prin actul lor de naștere (comandă, executare, livrare), data distribuirii în circuitul poștal („prima zi"), evoluția folosirilor și a semnelor caracteristice ca și data de retragere din uz („ultima zi"). Aceste elemente oferă posibilitatea stabilirii datelor timpurii de utilizare (early date) și a datelor tîrzii (late date) a ștampilelor aflate în circuitul filatelic, evidențiind cu îndreptățire științifică criterii suplimentare pentru marca poștală, elementele ce pot promova la rang de vedetă o piesă filatelică altfel comună. Legat de aceste criterii justificate, lucrarea oferă amănunte prețioase de istorie poștală (și nu numai!) cu privire la înființarea și funcționarea unor servicii poștale specializate sau conjuncturale deosebite: poșta de carantină, poșta diligențelor, poșta rurală, poșta princiară, poșta sucursală, cea feroviară, fluvială, maritimă, ca să ne referim numai la cele mai importante.

Utilizarea de către colecționari a acestui veritabil tratat este înlesnită prin clasificarea zecimală a capitolelor și subdiviziunilor respective, după caracterul ștampilelor, perioada de utilizare etc. Indicativele de individualizare a ștampilelor de grupe sînt ușor de dedus și reținut, ele reprezentînd cel mai curent inițiala denumirii ștampilei (A = agrafă, S = stea, D = degetar etc.), grupe de cuvinte (GN = Gara de nord, OB = oficii balneare etc.), a instituțiilor de dependență etc.

Un interes de prim ordin pentru colecționari îl constituie, firesc, evaluarea ștampilelor prin introducerea a două criterii: coeficienții (pentru mărcile obliterate, în raport cu raritatea ștampilei) și punctajul (pentru ștampilele aflate pe piese nefrancate), elemente de Calcul introduse de autor în filatelia românească încă din 1974 prin al său „Catalog specializat al mărcilor poștale românești" (CMPR '74).

Desenele au reprodus în mărime naturală ștampilele clasice în totalitatea lor, iar pentru celelalte s-au dat multiple exemple, partea ilustrativă putînd fi apreciată „la înălțime".

Pe cît a fost posibil, autorul a indicat sursa de informație, iar colecțiile de referință au fost identificate prin număr curent.

Pentru ușurarea înțelegerii unor termeni ieșiți din uz sau de strictă specialitate a fost întocmit un lexicon.

Apreciem că lucrarea de față materializează astfel, într-un plan superior, pe temeiul unor valoroase contribuții personale și cu exigente criterii de conținut și sistematizare, năzuințele unor înaintași ce și-au înscris numele de pionierat în domeniul atît de interesant și complex al ștampilografiei poștale romnești.

Ne gîndim în primul rînd la H. u. B. Birnbach („Moldau — Walachei Rumänien. Die fremden und einheimischen Posten bis 1875", carte apărută la Viena în 1930), Ed. Cohen (1932), W. J. Witzleben („Cîteva stimulente pentru recunoașterea ștampilelor românești" — 1933) Petre Murea („Istoricul ștampilelor poștale românești", 1938) și R. Zoscsack.

Se poate aprecia că acestuia din urmă îi datorăm ridicarea ștampilografiei la rang de știință. Studiile sale văd lumina tiparului începînd din 1927 („Poststempel", Sammler Woche pp. 33, 61, 106, 142) și continuă în anii următori fără răgaz pînă cînd, zece ani mai tîrziu, neobositul cercetător și expert filatelic prezintă, reunite sub titlul „Stampile românești" cunoscutele studii din „Revista Societății Filatelice Romane" (1937). Toate desenele ștampilelor executate personal constituie și azi piese de referință.

După război, o dată cu o oarecare „normalizare" a vieții, apar tot mai numeroase studii de autor. În țară publică J. Wertheimer-Ghica — „Documentele poștei române" (1944), Ludovic Dengel „Oficiile poștale particulare din România (Sibiu, 1947), și „Agențiile starostii și ștampilele lor" (1962), dr. Nicolae Tripcovici — „Sigillum Sanitas" (1958), iar în străinătate scriu despre ștampilele poștei române Fr. Bauer — „Cholerastempel aus der Moldau und aus der Walachei" (1950), N. D. Mincev, K. F. Meyer, G. S. Ryan.

Stampilografia românească marchează un moment de vîrf în 1963 prin publicarea cunoscutei cărți „Stampilele poștale folosite în țările române pînă în anul 1881" de Gr. Racoviceanu. Această lucrare acoperea un capitol numai fragmentar evidențiat al istoriei poștale și reprezenta pentru momentul apariției ei nivelul cel mai de sus al cercetării științifice în materie. Autorul era însă conștient de limita istorică a constatărilor sale, căci în introducerea cărții afirma: „Nu putem ignora faptul că o asemenea lucrare este mereu susceptibilă de a fi completată și perfecționată. Ne-am silit să adunăm cît mai multe date, dar nimic nu împiedică să se descopere piese noi, fie în arhive, fie la colecționari; este chiar cu putință să se găsească anumite inexactități în lucrare. Aceste considerațiuni, credem, nu trebuie să întîrzie publicarea lucrării, al cărei scop este de a-i informa pe colecționari și de a le cere concursul pentru întregiri și eventuale rectificări, mai cu seamă dacă ținem seama de faptul că străinătatea dovedește mai multă înțelegere decît noi pentru stampilele poștale ce au fost folosite în România".

La apelul „maestrului" cu privire la „întregiri și eventuale rectificări" au răspuns cu prisosință mulți dintre filateliștii avizați din țară și din străinătate. Dintre aceștia din urmă îi amintim pe eruditii cercetători Gabriel Sassower (Londra), Liviu N. Cristea și Fritz Haimbüchler (München), Carl M. Trevers (Melbourne) Don Heller (New York) și Horst Dieter Scherrer (Hamburg). Cercetarea din țară nu s-a lăsat mai prejos, menționînd în primul rînd pe regretatul Dumitru Paşşalega, apoi pe neobosiții Silviu Dragomir, Călin Marinescu, Răzvan Popescu, Marcel Sapira, Mihai Popovici, Leonard Pașcanu, Silviu Iser, Mircea Teleguț, Mihai Bauer ș.a.

Federația filatelică română a încurajat și sprijinit publicarea lucrării de față, avînd convingerea unui anumit caracter unic al ei nu numai pe plan intern, dar chiar mondial. Făcînd această afirmație plină de răspundere avem în vedere împrejurarea că stampilele studiate sînt susținute de documente de arhivă, avînd deci o „identitate" autentificată. Autori celebri în lumea filatelică internațională ca Müller, Ryan și Tchilinghirian au reușit destul de rar să demonstreze, pe bază de documente, necesitatea și condițiile apariției, folosirea în timp — cu toate caracteristicile ei — și scoaterea din uz a unei stampile, cu elementele ce au impus aceasta. Ei au prezentat, de regulă, stampilele în măsura în care au fost descoperite în colecții filatelice sau semnalate de alți filateliști.

Avem deci justificarea deplină de a nădăjdui că, prin publicarea ambițioasei lucrări a cercetătorului ing. Kiriac Dragomir, hotarele cunoașterii noastre în domeniul istoriei poștale au posibilitatea unei considerabile extinderi și, în același timp, evenimentul va contribui la sporirea numărului colecționarilor de stampile poștale românești — aflați în țară sau dincolo de hotarele ei — cartea de față validînd adevărul rostit de cei dăruiți cu pasiune pentru studiul istoriei poștale — mărcile șoptesc, dar stampilele povestesc.

Av. Mircea STĂNCULESCU
Președinte al F.F.R.

ABREVIERI

1. JUDEȚE (JUD.)

1. AG	= Argeș	19. MH	= Mehedinți
2. BC	= Bacău	20. MS	= Mureș
3. BL	= Bolgrad	21. NT	= Neamț
4. BT	= Botoșani	22. OT	= Olt
5. BR	= Brăila	23. PH	= Prahova
6. BZ	= Buzău	24. PT	= Putna
7. CH	= Cahul	25. RS	= Rîmnicu Sărat
8. CT	= Constanța	26. RO	= Roman
9. CO	= Covurlui	27. RT	= Romanați
10. DB	= Dîmbovița	28. SV	= Suceava
11. DJ	= Dolj	29. TC	= Tecuci
12. DO	= Dorohoi	30. TR	= Teleorman
13. FL	= Falciu	31. TL	= Tulcea
14. GJ	= Gorj	32. TT	= Tutova
15. IL	= Ialomița	33. VS	= Vaslui
16. IS	= Iași	34. RV	= Vîlcea
17. IF	= Ilfov	35. VL	= Vlașca
18. IM	= Ismail		

2. INDICATIVE

1. A	= Agrafă	19. OS	= Oficii Sucursale
2. AS	= Agenții Speciale	20. OT	= Oficii Turistice
3. B	= Postclasice	21. P	= Prefilatelice
4. BA	= Birouri Autorizate	22. PA	= Poșta ambulantă
5. C	= Complementare	23. PG	= Poșta din Gări
6. CFR	= Căile Ferate Române	24. R	= Rurale
7. D	= Degetare	25. S	= Stea
8. DR	= Draperie	26. SD	= Stampile Deosebite
9. GN	= Gara de Nord	27. SMR	= Serviciul Maritim Român
10. GR	= Grătare	28. SM	= Sigilare — Moldova
11. H	= Stampila mică	29. SV	= Sigilare — Valahia
12. K	= Carantine	30. T	= Timpul (ex. DIM sau SERA)
13. M	= Moldova	31. V	= Valahia
14. M1	= Moldova, mici (1857)		
15. M2	= Moldova, mari (1859)		
16. M3	= Franco obliterante (1859)		
17. NFR.	= Navigația Fluvială Română		
18. OB	= Oficii Balneare		

Notă: Litera „t" urmată după simboluri, reprezintă stampile tîrzii (ex. „OBt" = stampile balneare tîrzii)

1. AF = Almanah Filatelic
2. APH = American Philatelist
3. ASB = Arhivele Statului București
4. BTP = Buletinul Telegrafo-Poștal
5. F = Filatelia (revistă)
6. CMR = Catalogul mărcilor poștale românești
7. IF = Indrumarul Filatelistului
8. LPH = The London Philatelist
9. MIN = C. Minescu, opera
10. MO = Monitorul Oficial
11. OCM = Obștescul Control al Moldovei (ASB)
12. PM = Poșta Moldovei
13. RAC = Gr. Racoviceanu opera
14. RM = Der Rumäniensammler, Rundschreiben, München
15. RPS = Romanian Philatelic Studies
16. TR = Transilvania (Revistă)
17. VM = Visteria Moldovei (ASB).

4. COLECȚII DE REFERINȚĂ (COL.)

1. Biala, Dumitru
2. Cizmaș, Gheorghe
3. Cserni, Gheorghe
4. Dragomir, Kiriac
5. Dragomir, Silviu
6. Folică, Ilie
7. Măriuță, Gheorghe
8. Milu, Constantin
9. Oprea, Petru
10. Passalega, Dumitru
11. Pașcanu, Leonard
12. Pisoschi, Dumitru
13. Popescu, Barbu
14. Popescu, Răzvan
15. Popescu, M. Vasile
16. Poiană Constantin
17. Săndulescu, Teodor
18. Săvoiu, Emanuel
19. Negulescu, Gheorghe
20. Popovici, Mihai
21. Săvulescu, Mihai
22. Spineanu, Ulm
23. Stănculescu, Mircea
24. Stanciu, Petru
25. Târnăveanu, Nerva
26. Tripcovici, Nicolae
27. Cotăescu, Ion
28. Cristescu, Dan
29. Marinescu, Călin

Autorul mulțumește prietenilor filateliști care nu au pregetat să ajute la alcătuirea acestei lucrări — și care — sînt nominalizați la „Colecții de referință".

Dintre aceștia o remarcă deosebită pentru: SILVIU DRAGOMIR, LEONARD PAȘCANU, ADRIAN DUMITRAȘCU, EMANOIL SAVOIU și nu în ultimul rînd pentru competentul filatelist NERVA TÂRNĂVEANU căruia îi datorăm editarea cărții

PARTEA I-a

STAMPILOGRAFIE SIGILARĂ

Sigilografia este știința specială, auxiliară istoriei, care studiază principalul mijloc de validare a documentelor — sigiliul. În sigilografie, prin sigiliu sau pecete se definește amprenta rămasă pe document, în ceară, fum sau tuș prin mijlocirea matriței sigilare (ștemplu în filatelie). Unele din numeroasele publicații de sigilografie tratează și cîteva matrițe sigilare poștale, respectiv amprentele lor, denumite **sigilii** (peceți), cînd matrița aplicată în ceară sau, respectiv, **ștampilă negativă**, sau pe scurt „ștampilă", cînd aceeași matriță este aplicată în fum și **ștampilă sigilară**, cînd matrița gravată în excizie (relief) este aplicată în tuș, ultimele două denumite în filatelie „ștampile". Dar toate acestea sînt cuprinse în același studiu, al sigilografiei.

Amprenta cuprinde două părți: emblema și legenda.

Emblema constituie reprezentarea simbolică. Primele sigilii românești sînt de tip heraldic. Elementul principal al sigiliilor heraldice din Moldova este „capul de bour" și din Valahia „acvila" (în filatelie „vulturul"). În filatelie, emblema Moldovei apare pentru prima oară pe mărcile „cap de bour", în circulație, prima emisiune, de la 22 iulie 1858 și a doua emisiune, de la 1 noiembrie același an. Emblema „vulturul" apare pentru prima oară alături de „capul de bour" pe mărcile „Principatele Unite" (26 iunie 1862).

Legenda constă în textul sigiliului. Marea majoritate a sigiliilor vechi au legenda în literele alfabetului chirilic românesc, evoluînd pe parcurs în utilizarea de litere latine. Legenda este plasată la margnea spațiului sigilar, uneori în exergă, (între două sau mai multe linii continui sau perlate), desfășurindu-se circular, de la stînga spre dreapta. Uneori unele cuvinte ale legendei sînt redate prescurtate, folosindu-se circular, de la stînga spre dreapta. Alteori unele cuvinte ale legendei sînt redate prescurtate, folosindu-se aproape toate formele de abreviere, cu precădere acelea de siglă și contracție. Cuvintele din legendă pot fi despărțite printr-un punct, sau două (în prescurtări), alteori printr-o rozetă (steluță).

SIGILOGRAFIE POȘTALĂ

Un început de **sigilografie poștală** tratînd unele peceți ale birourilor poștale moldovene avem în 1945 (J. Wertheimer-Ghika) și în 1943, despre unele ștampile negative ale unor stații de poștă muntene în 1943 (M. Minescu, Gr. Racoviceanu s.a.). Studii ample de sigilografie poștală românească au fost publicate în reviste filatelice românești și străine în anii din urmă, (K. Dragomir).

1. ȘTAMPILE SIGILARE POSTALE

1.1. SM. ȘTAMPILE SIGILARE DIN MOLDOVA (SM)

1.1.1. Casa menzilului Moldovei, 1822 — 1834

Cu 1821, anul mișcării revoluționare a românilor de sub conducerea lui Tudor Vladimirescu, începe epoca modernă a istoriei patriei noastre. Poarta recunoaște revendicările românilor, și, în iulie 1822, hotărăște restabilirea domniilor pămîntene prin numirea lui Ion Sandu Sturdza, în Moldova și a lui Grigore Ghica în Muntenia. Noii domni, căutînd să restabilească liniștea și ordinea, au trecut la reorganizarea întregului așezămînt administrativ al Principatelor, în lumina noilor condiții social-economice. Acest vast program de reînnoire a cuprins și orînduirea comunicațiilor, respectiv refacerea drumurilor și reașezarea serviciului de poștă pe baza contractelor ce existau înainte de revoluție.

În Moldova, încă din 1817, poștele erau în antrepriza lui C. Scufa, care ținea în antrepriză și poștele din Muntenia, anticipînd unirea de mai tîrziu a poștelor din ambele Principate sub o conducere unică (23 iulie 1862). Această antrepriză s-a încheiat odată cu trienalul 1822'25.

Organizarea poștelor Moldovei în primul pătrar al veacului al XIX-lea este oglindită în proiectul de **„otcup al menzilurilor"** din 1 noiembrie 1826, cînd, datorită evenimentelor sumbre ce prefigurau nesiguranță și teamă, licitațiile de arendare nu au mai avut loc. Ocîrmuirea s-a văzut nevoită să încredințeze exploatarea serviciului poștal, după cum se arată în hrisovul domnesc, **„cinstitului boier Gheorghe Buhuși Hatman"** (1826 — 1830). În Iași, exista în acea vreme **„Casa Menzilului"** (Casa poștei), care avea în subordine 60 de **„menziluri"** (stații de poștă) cu un total de 1600 cai, 400 **„surugii"** (vizitii călări) și 40 **„căruceri"** (căruțași). Serviciul purtării corespondenței oficiale se făcea regulat în capitală de către 16 **„țimirași"** (cureiri poștali), care de două ori pe săptămînă (sau de cîte ori era necesar) se deplasau și la **„reședințele ținutale"** (capitalele de județ), unde, de asemenea, existau **„călărași isprăvnicești"** (curieri ai prefecturii pentru purtarea plicurilor).

Actele emise de Casa Menzilului (exemplu: ordine pentru eliberarea mijloacelor de transport) erau validate prin aplicarea ștampilei sigilare, în tuș, iar cele ale căpitanilor de poștă prin **„sigilii personale"**, aplicate în ceară. În scrisorile cu caracter poștal (exemplu „podorojnele" — ordine de a se da cai de poștă) emise la reședințele de ținuturi, purtau amprentele negative ale **„sigiliilor ținutale"**. (F. nr. 11/1985).

Un interes deosebit de istorie poștală prezintă ștampilele Casei Menzilului. Primele două din acestea au fost prezentate filatelic și la expoziția mondială F.I.P. **„PHILASERDICA '79"** (Sofia 18—26 mai 1979) de către Fritz Heimbüchler, în colecția „România 1822—1872", care a obținut Marele premiu de onoare. Notate acum cu simbolul „SM" (Sigilografie—Moldova), urmat de anul emiterii lor (ultimele două cifre ale milesimei), primele ștampile cunoscute ale Menzilului Moldovei sînt:

1. SM22. CASA MENZILULUI MOLDOVEI (fig. 1). Ștampilă ovală (31/38 mm), cu dublu chenar. În fond, un curier călare (țimiraș) avînd în mîna dreaptă hățurile, iar în stînga biciul (cureaua adusă înainte). Legenda, în litere chirilice majuscule și anul în milesime: „PECETEA KASII MEZILULUI MOLDAVIEI 1822". Drept punct, un ornament floral (FF).

Ștampila SM22 se află pe un document poștal, conținînd dispoziția Nr. 24 din 7 septembrie 1825 către Poșta Dorohoi, (trienalul antreprizei Scufa, 1822/25), pentru a i se da „Prințului Jorgu, inspector financiar domnesc (...) o căruță cu patru cai și un surugiu (...) pentru o călătorie la Jassy (...) cu plata ugeretului (n.n. taxelor de transportul pasagerilor cu cai de poștă) în socoteala satului". Exemplar unic (col. Fritz Heimbüchler).

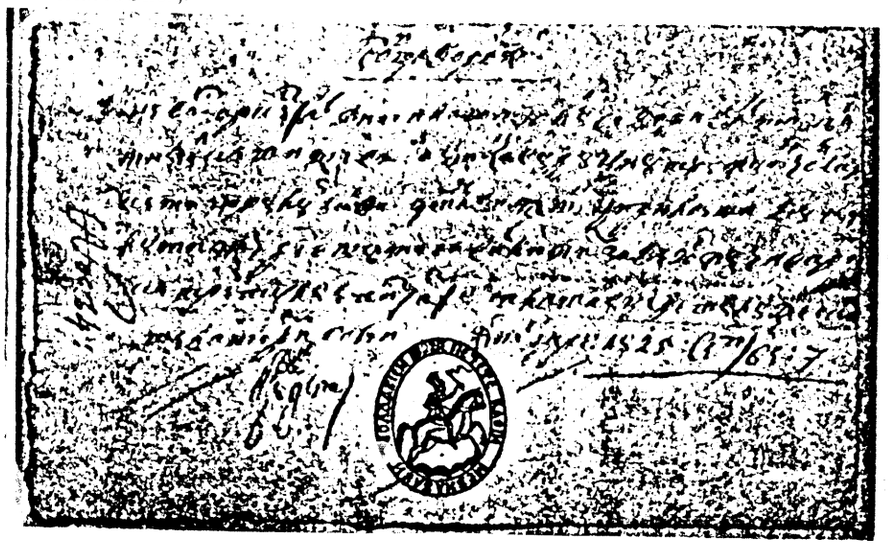

Fig. 1. Document poștal din 1825 purtînd ștampila SM22. (Colecția Fritz Heimbüchler)

2. SM24. CASA MENZILULUI MOLDOVEI. Sigiliu (ștampilă negativă) de formă ovală, cu dublu cerc (37/32 mm). În emblemă, capul de bour susținut de doi delfini afrontați. Legenda în litere majuscule chirilice și anul în milesime: „PECETE KASII MENZILULUI MOLDAVIEI 1834".

Sigiliu în ceară pe fragment (col. 8).

3. SM 25. CASA MENZILULUI MOLDOVEI (fig. 4). Ștampilă sigilară de forma unui triunghi isoscel cu colțurile tăiate, avînd baza de 30 mm și înălțimea de 34 mm. La 3 mm spre interior, un al doilea chenar, în exergă, legenda în chirilice majuscule: „PECETEA KASII (dreapta), MEZILULUI (jos) și MOLDAVIEI: 1825" (stînga). În fond, emblema poștei: un curier călare, avînd în dreapta hățurile și în stînga biciul, (cureaua în vînt, spre spate). Drum ondulat, în urcuș. (FF).

Ștampila SM25 a fost descrisă prima dată în 1904 de către Prof. N. A. Bogdan în Monografia orașului Iași, care o deținea ca pe o deosebită „marcă poștală dezlipită de pe o scrisoare". În realitate, ștampila fusese decupată „cu margini" de pe un înscris poștal al Casei Menzilului în trienalul al doilea 1826 — 1830 (Administrația Buhuși, în forma în care se află azi. Exemplar unic (col. Fritz Heimbüchler).

În aprilie 1828 începe războiul ruso-turc. Moldova este prima ocupată de trupele Rusiei țariste. În locul domnilor, care se retrăseseră, se instituie o administrație militară rusă, în frunte cu contele Pahlen, numit președintele deplin împuternicit al divanurilor din Moldova și Muntenia. Pozțele țării trec, la rîndul lor, prin grele încercări cu numeroasele transporturi de trupe și materiale, precum și a corespondenței necontenite, cu „ștafete, ștafete grabnice, foarte grabnice" purtate întotdeauna „fără zăbavă cu vrednici surugii și ageri cai. În răstimpul acestei zbuciumate perioade, Casa Menzilului Moldovei a avut în folosință două ștempluri atestate, corespunzătoare trienalelor respective:

4. SM27. CASA MENZILULUI 1827 (fig. 5). Ștampilă cu dublu cerc (33 și 24 mm). cu 14 festoane exterioare. În mijloc: un surugiu, în drum, între doi arbori, sunînd din corn și în mîna stîngă ținînd biciul. În exergă, legenda în chirilice majuscule și anul în milesime: „PECETE KASII MEZILULUI MOLDAVIEI 1827", drept punct urmînd o stea cu opt raze (FF).

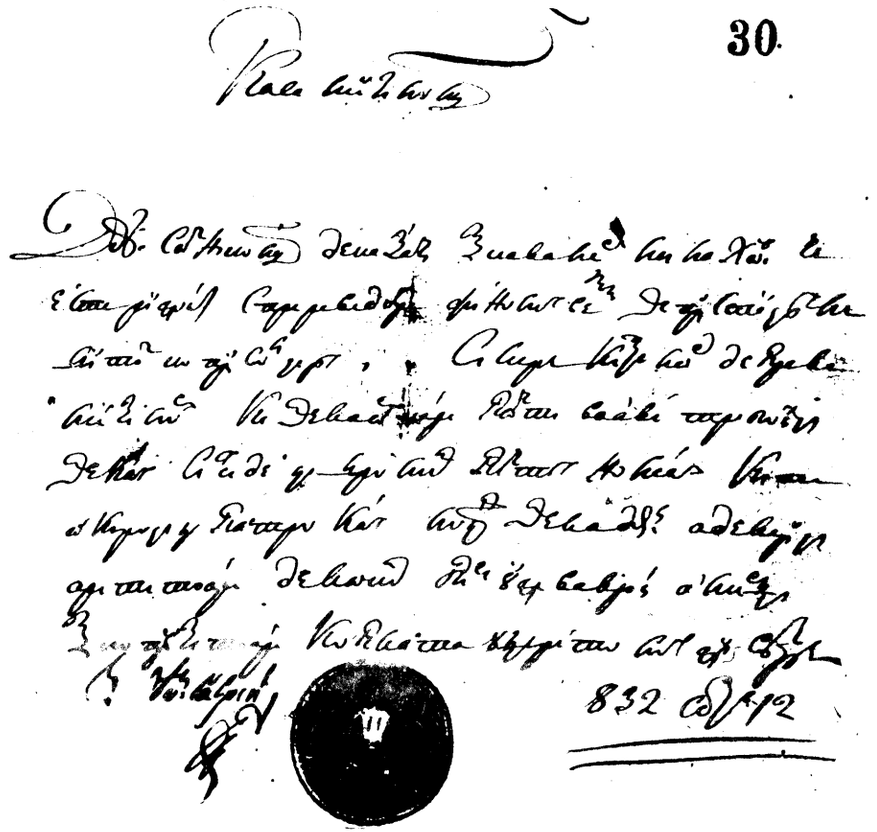

Fig. 2. Document poștal din 1832 purtînd ștampila SM30 (colecția A.S.B.).

Nr. crt.	Birouri poştale	SM 22	SM 25	SM 27	SM 30	SM 46	SM 52	SM 55	SM 56	SM 57	SM 58	SM 58a
	Direcţia	●	●	●	●	●			●	●	●	●
1	BACĂU						●	●				
2	BÎRLAD						●	●				
3	BOLGRAD										●	●
4	BOTOŞANI						●	●				
5	CAHUL										●	●
6	DOROHOI						●	●				
7	FĂLTICENI						●	●				
8	FOCŞANI						●	●				
9	GALAŢI						●	●				
10	HUŞI						●	●				
11	IAŞI						○	●				
12	ISMAIL										●	●
13	MIHĂILENI						●	●				
14	PIATRA						●	●				
15	ROMAN						●	●				
16	TECUCI						●	●				
17	VASLUI						●	●				
18	Adjud										●	
19	Tg. Frumos										●	
20	Tg. Neamţ										●	
21	Tg. Ocna										●	
22	Mircești										●	

TABEL 1. STAMPILELE SIGILARE ALE POSTEI DIN MOLDOVA (1822 — 1858).

PLANŞA 1. ŞTAMPILE SM: (fig. 3—8)

5. SM30. CASA MENZILULUI 1830 (fig. 6). Ştampilă negativă de formă ovală **(29/30 mm). În emblemă: capul de bour cu stea între coarne. Coarnele tipice bourului (Bos primigenius), îndreptate în sus şi curbate în formă de liră; dedesubt, două ramuri cu frunze, ambele legate la bază cu o fundă. Sub nodul fundei, anul 1830. Legenda în chirilice majuscule manuscrise: „PECETE KASII MEZILULUI MOLDAVII" (FF).**

Ştampila SM30 se află pe un ordin emis la 2 septembrie 1830 de către Administraţia Poştelor (antrepriza N. Privileghie, 1830/33) pentru deplasarea unui comandant de cavalerie cazacă, cu scop de intendenţă: „Casa Menzilului. Dumisale stolnicului de cazaci şi cavaler Milanov, ce este rînduit spre revizuirea finului vechi de prin staţiile din tot cuprinsul ţării. Să scrie căpitanilor de pre la menziluri, că de la orice pocită va avea trebuinţă de cai, să i se de(a) şi (...) numai cîte o căruţă cu patru cai, luînd de la dumnealui adeverinţă arătătoare de locul către unde va voi a merge, şi cu păzitoare. Cu plata ugeretului din septembrie, ss. Ioan Gariil, 1832 septembrie 12" (ASB. OCM. dos. 32/1832, fila 30).

6. SM 34. CASA MENZILULUI 1834. Sigiliu (ştampilă) de formă ovală (29/30 mm). În emblemă capul de bour în scut dreptunghiular. Scutul timbrat de o coroană închisă cu arcuri perlate şi glob crucifer, este susţinut de doi delfini afrontaţi. Legenda în chirilice majuscule şi anul: „PECETE KASII MEZILULUI MOLDAVII, 1834". (col. 8).

Cu această ştampilă se încheie prezentarea „primelor ştampile şi sigilii ale menzilurilor moldovene. Antreprizele trienale următoare (1 ianuarie 1834 — 1 ianuarie 1846) au fost „vîndute" în continuare aceluiaşi contracciu, şi astfel, N. Privileghie deţine recordul de durată (14 ani) cu privire la exploatarea poştelor Moldovei prin mijlocirea particularilor. Din perioada următoare primului său trienal nu se mai cunoaşte însă existenţa vreunui instrument care să facă obiectul studiului de sigilografie poştală (F. nr. 11/1985).

1.1.2. Direcţia Poştelor şi Birourile districtuale 1846 — 1858

În ianuarie 1846, poştele Moldovei se dau în antrepriză separat, „pe drumuri", după exemplul Munteniei. Se pune, astfel, capăt procedeului „vînzării poştelor" unei singure persoane, practicat pînă acum, corespunzător administraţiei Casei Menziluri-lor. Drept urmare s-au încheiat contracte cu patru antreprize, respectiv pentru patru drumuri (despărţiri): 1 Sculeni — Iaşi — Vaslui (Huşi) — Strîmtura (A. C. Mavrocordat), 2 Bîrlad — Tecuci — Focşani, în legătură cu poşta Munteniei şi cu Galaţi (Gr. Tufescu), 3 Iaşi — Botoşani — (Dorohoi) — Mihăileni, în legătură cu poşta austriacă, spre Cernăuţi (Th. Ghica) şi 4 Iaşi — Tg.-Frumos — Roman — (la Fălticeni şi Piatra) — Bacău — (la Tg. Ocna) — Adjud — Mărăşeşti (I. Casuli).

În Iaşi ia fiinţă Direcţia Poştelor (Casa Menzilurilor), cu un director, un secretar şi doi „scriitori", servind interesele statului şi ale tuturor antreprenorilor (care suportau şi cheltuielile de administraţie). Acum apar pentru prima dată însemne poştale cu stema ţării (în heraldică completă, încă de la începutul secolului atribut oficial al administraţiei de stat). Noua emblemă, în conţinutul ei avînd şi goarna poştală, simbol şi atribut poştal mondial, o întîlnim, pentru prima dată în 1846, în ştampila direcţiei poştelor:

1. SM46. DIRECŢIA POŞTELOR MOLDOVEI (fig. 7). Ştampilă sigilară, ovală (27/40 mm), cu dublu chenar (distanţare 3 mm). În emblemă: scut dreptunghiular, avînd capul de bour cu stea între coarne; scutul timbrat cu o coroană închisă cu cinci cercuri perlate şi glob crucifer, este susţinut de doi delfini afrontaţi. Sub delfini, goarna poştală. În exergă, legenda în chirilice majuscule şi anul: „PECETE DIRECŢIA POŞTELOR PRINCIPATULUI MOLDOVI: 1846" (R)

Revoluţia din 1848 în Ţările Române a avut un profund ecou cu privire la „reformarea patriei". **Comitetul revoluţionar moldovean,** prin noul program evoluat intitulat **Dorinţele partidei naţionale** în Moldova, a luminat progresiv calea spre răsunătoarele reforme ce aveau să aibă loc în viitorul apropiat. În acest context era firesc ca şi poşta să beneficieze, la rîndul ei, de reformele mobilizatoare. Astfel, anul 1852 marchează o nouă etapă în istoria poştelor Moldovei, prin trecerea expediţiei în regie de stat. Conform prevederilor cuprinse în Anaforaua nr. 16 din 7 martie 1851, contractele de arendare din 1 ianuarie 1852 au stipulat şi obligaţia curierilor poştali ca, pe lîngă corespondenţa oficială, să transporte şi scrisorile şi gropurile particularilor **fără a se mai încasa vreo taxă în favoarea antreprizei.** Deodată cu noua organizare s-a prevăzut **înfiinţarea la Iaşi,** pe lîngă Direcţia Poştelor, a unei **expediţii centrale** cu 12 curieri, 2 factorr şi 4 însoţitori de curieri, înarmaţi, toţi purtînd uniforma personalului Ministerului de finanţe şi cîte o mică geantă de piele la piept. De asemenea, se **înfiinţează** cîte un **birou de expediţie** la reşedinţa fiecărei capitale de judeţ, sub conducerea samesilor (casierilor, avînd ca ajutor un distribuitor, de asemenea în uniformă şi geantă cu indicaţia „Porto scrisorilor"). De asemenea, un

birou de expediţie se înfiinţează şi la punctul de frontieră Mihăileni. Întregul personal poştal este plătit de stat. Poşta scrisorilor este sub autoritatea Ministerului de finanţe.

De subliniat este şi evenimentul poştal: în ianuarie 1852 se inaugurează **Serviciul Diligenţelor Moldovei,** în antrepriza lui Th. Ghica. Faimoasele diligenţe, cu atît de romanţată rezonanţă în istoria transporturilor poştale, străbat cu regularitate, cele trei artere principale ale Moldovei: **Drumul Mare** (Iaşi — Bîrlad — Tecuci — Galaţi); **Drumul Siretului** (Iaşi — Roman — Bacău — (Focşani) — Galaţi) şi **Drumul Mihăilenilor** (Iaşi — Botoşani — Mihăileni). Conductorii diligenţelor aveau şi sarcina să transporte trimiterile poştale de tot felul: scrisori, ziare, imprimate, pachete, gropuri, cu bani, după noul tarif hotărît prin Anaforaua Sfatului Administrativ nr. 511 din februarie 1852. Serviciul diligenţelor a contribuit în mod deosebit la prestigiul poştei române.

PLANŞA 2 Ştampile de expediţii poştale districtuale (fig 9—17)

Condiţiile de arendare din 1852 — 1855 prevedeau ca scrisorile ce se depuneau de particulari la birourile de expediţie să fie ştampilate cu o „pecete", purtînd la mijloc numele oraşului şi împrejur data zilei de prezentare, iar cînd taxele s-ar fi plătit la prezentare, să se aplice şi o ştampilă cu indicaţia „Franco". Drept urmare, apar în 1852 primele ştampile sigilare cu menţiunea „Expediţie" şi primele **ştampile prefilatelice propriu-zise**, moldovene.

2. SM52. EXPEDIŢIA POŞTEI (Pl. 2). **Ştampilă sigilară, rotundă (30 mm). In imagine, emblema oficială: scut dreptunghiular, cu capul de bour. Scutul timbrat de coroană închisă, cu fleuroane şi cruce. Doi delfini afrontaţi susţin scutul. Sub delfini, goarna poştală. Pe marginea cercului, legenda în majuscule chirilice, indicînd localitatea şi anul. Exemplu: „EKSPEDIŢIA POŞTII TÎRGUL(ui) FOCŞANII 1852, anul urmat cu un ornament floral (stea cu opt raze).**

Cu ştampile SM 52 au fost dotate birourile de expediţie: 1. BACĂU (3R), 2. BERLAD (3R), 3. BOTOŞANI (3R), 4. DOROHOI (3R), 5. FALTICENI (6R), 6. FOCŞANI (2R), 7. GALAŢI (2R), 8. HUŞI (3R), 9. MIHĂILENI (5R), 10. PIATRA (4R), 11. ROMAN (3R), 12. TECUCI (3R), 13. VASLUI (4R).

№ 2 АДІВЕРІНЦЪ

де пріиміреа марчілор врмътоаре ши аноме:

Нѹмерѹл лор ін ціфре	Нѹмъръл філелор ши літере.	Преццѹл а кърцїі ін банї.
	Opt file mărci de optsprezece parale	80
	Patrusprezece file mărci	40

Каре саѹ пріиміт ынтокмаї де Бирорѹл Поштеі де Фокшанї де ла Каса поштал din Ieшi

1860 Лѹна Avgust 1

Fig. 18. Document postal purtind ştampila SM52 Focsani 1. SM52

3. SM55. SIGILIUL EXPEDIŢIEI CENTRALE (fig. 8). **Format oval (30/35 mm) cu chenar dublat, primul liniar şi al doilea, din exterior, perlat. În imagine, emblema oficială curentă şi sub delfini goarna. Legenda, în chirilice cursive: „Principatul Moldaviei: 1855.. Expediţia Centrală a Poştelor" (R).**

4. SM 55. EXPEDIŢIA POŞTEI TÎRGULUI... **(fig. 22); Format, mărime şi compoziţie,** aceleaşi ca la SM 55. Legenda în majuscule chirilice. **exemplu: EKSPEDIŢIA POŞTII TÎRGU FOKŞANII 1855.**

Cu ştempluri SM 55, de district, au fost dotate birourile de expediţie: 1. BACĂU (R), 2. BÎRLAD (R), 3. BOTOŞANI (R), 4. DOROHOI (R), 5. FĂLTICENI **(1, 5R), 6.** FOCŞANI (R), 7. GALAŢI (R), 8. HUŞI (1, 5R), 9. MIHĂILENI (5R), 10. **PIATRA (1, 5R),** 11. ROMAN (R), 12. TECUCI (1, 5R), 13. VASLUI (1, 5R).

5. SM 56. ADMINISTRAŢIA POŞTELOR (fig. 26). **Ştampilă sigilară, rotundă (35 mm), cu cercul strins dublat. Fără emblemă. Inscripţia pe marginea cercului, în litere majuscule latine: „ADMINISTRAŢIA POŞTELOR", iar în centru, în litere neogotice „Jassy". Dedesubt o agrafă bogată, lungă.(R).**

6. SM 56a. **ADMINISTRAŢIA POŞTELOR (fig. 27). Ştampilă negativă, format rotund (35 mm),** cu cercul strins la gât. **Formă, mărime şi compoziţie similare cu ale ştampilei SM 56 de mai înainte. Deosebire se observă la grafia agrafei, care aici este trasată în velute subţiri şi larg deschise, în ansamblu agrafă mai scurtă. (R).**

7. SM 58. DIRECŢIA POŞTELOR (fig. 28). Ştampilă de formă ovală (30/33 mm). In imagine: scut dreptunghiular, cu capul de bour. Scutul timbrat de coroană închisă. Doi delfini afrontaţi înconjoară scutul. Dedesubt goarna poştală, cu cercul larg deschis, în care se află anul: 1858. Pe marginea chenarului inscripţia: „DIREKŢIA POŞTELOR SI A DELIJANSELOR". (R)

Fig. 19 — 24. Sigilii ale expediţiilor poştale BACAU, BARLAD, BOTOSANI, DOROHOI, FOCSANI, PIATRA.

8. SM58a. **DIRECŢIA POŞTELOR (fig. 29). Ştampilă negativă de mărime, formă şi compoziţie asemănătoare cu ale ştampilei sigilare SM58, anterioară (2R), iar în ceară (R).**

Tot în 1858 se dau în folosinţă şi primele ştempluri în dotaţia birourilor poştale de expediţie basarabene, gravate în alamă în Iaşi (D. ARON).

9. SM58. CAHUL (fig. 30). **Gravură în incizie, de formă ovală (3/33 mm). Mărime, formă şi compoziţie asemănătoare matriţei sigilare a Direcţiei, cu deosebire că legenda prevede denumirea principatului, în majuscule chirilice, şi, în partea opusă denumirea biroului poştal în chirilice cursive: „PRINCIPAT:(ul) MOLDOVEI", (sus) şi „Biuroul Postal T. Kahul", (jos). În cornul poştal anul: 1858 (1,5R). Se cunoaşte şi în fum (2,5R).**

Similare SM58. BOLGRAD şi SM.58.JSMAIL (aceleaşi valori).

10. SM58. BOLGRAD (fig. 31). Ştampilă sigilară de formă ovală (3 33 mm). **Mărime, formă şi compoziţie asemănătoare cu a sigiliului anterior. Legenda în majuscule chirilice: „PRINCIPAT: MOLDOVEI", (sus) şi „BIOROUL POSTEI T. BOLGRAD", (în partea inferioară, foarte larg deschis, anul: 1858. S-a întîlnit utilizată în tuş negru (2R), albastru (2,5R) şi roşu (3R).**

Similare: KAHUL şi ISMAIL (aceleaşi valori)

11. SM59. BIROUL POSTAL IAŞI (fig. 32). Format oval (33/30 mm). **În emblemă, două scuturi acolate, cu „capul de bour" avînd la dreapta „vulturul". Scuturile timbrate de o coroană închisă, cu cinci cercuri şi glob cu cruce. Totul pe o panoplie de steaguri. Dedesubt, goarna poştală cu pavilionul spre stînga. Legenda în litere capitale latine: „PRINCIPATELE UNITE" (sus) şi „DIRECTIA BIROULUI POSTAL JASSY" (1,5R).**

12. SM59a. BIROUL POŞTAL IAŞI (fig. 33). Ştampilă ovală (33/30 mm), în tuş. **Compoziţie grafică identică cu SM59 (1,5R).**

PLANȘA 3. Ștampile și sigilii tip „SM“ (fig. 25—36)

Поста № 29

ADIВЕPINЦЪ

de пріimipea марчілор врмътоаре ші anвme:

Nвмерsл фiлелор in џiфре	Nвмърsл фiлелор кu litepe.	Прецsл възкърii in бвкъџi.
5	Cinci file de unŭ leŭ în bucăţi	а 40 пар.
5.	Cinci file de Doi lei în bucăţi	а 80 пар.
		а пар.
10	Adică zece tot Zece file	а пар.

Каре саŭ пріiмit ꙟntокmaĭ de Бiвроsл Поштеĭ de Ismail — de ла Каса пошталь din Ieшi

1860, Лsна feb. 26.

№ 62.

Fig. 37. Adeverință poștală din 26 februarie 1860 pentru primire de mărci purtînd ștampila SM58. BOLGRAD

Поcta No. 16.

№ 321.

Adiвepinцъ Пoctaлъ.

Пentps вnѕ гроп ꙟн каре сe афлъ Cinci Zeci galbini ꙟн валоаре de 1575 леĭ. — пар. ꙟн greutate de — окъ 60. драмврĭ, каре пакет саŭ пріiмit ла Бiвроsл авecta, спре а се експеdsi свnt адреса, ...

Бiвроsл Поштеĭ Ismail 1860 Лsна Noemb. 2.

Пentps франко леĭ пар.

Pentps реџеnic леĭ пар.

Totaл леĭ пар.

Пріiмiторsл аре а плъті портsл леĭ парале.

Imprimeriea Statului.

Fig. 38. Adeverință poștală din 2 noiembrie 1860 pentru expedierea unui grop purtînd ștampila SM58 IZMAIL.

1.1.3. Birourile poștale de tîrguri

Tot în 1858 sînt dotate cu ștempluri și birourile poștale de tîrguri: Adjud, Mircești, Tîrgu Frumos, Tîrgu Neamț și Tîrgu-Ocna. Matrițele sînt gravate în incizie, pentru obținerea de sigilii în ceară și ștampile negative, în fum sau tuș.

1. SM58. T. FRUMOS (fig. 34). Sigiliu oval (30/35 mm) cu elementele componentei ale emblemei de factură curentă. Pe marginea chenarului sigilar, legenda: „PRINCIPATUL MOLDOVEI" în majuscule chirilice (sus) și în partea inferioară în chirilice cursive: „Biuroul Poștei T. Frumos". Sub delfini, data: 1858 Maiu 1. Pe diagonală sigle marginale ale antreprenorilor: „I.S." (Ioan Suțu) și „K.M." (Kostache Moruzzi) în majuscule (2R) și în fum (3R).

Similare (fără sigle): SM58. ADJUD și SM58. MIRCEȘTI (aceeași valoare).

2. SM59. T. NEAMȚ. (fig. 35). Sigiliu rotund (32 mm). În fondul sigilar emblema curentă. Dublu cerc cu ditnațare, în exerga cărora se află legenda în caractere latine majuscule, sus și cursive, jos: „PRINCIPATELE UNITE" și după două stele cu șase colțuri „Expediția Post: T. Neamții" (2R) și în fum (3R).

3. SM58. T. OCNA (fig. 36). Sigiliu oval (30/33 mm). Gravură asemănătoare sigiliilor districtuale SM58. (fig. 12), dar, cu legenda schimbată: „PRINCIPAT: MOLDOVEI" în chirilice majuscule (sus) și în jumătatea inferioară, în chirilice cursive „Biroul poștei t: Oknii". În colacul goarnei, anul: 1858 (2R) și în fum (3R).

1.1.4. Stațiile de poștă (SPM)

1. SPM59. POȘTA SOLESTI. (fig. 39). Sigiliu rotund (35 mm). Cerc compus dintr-un șirag de perle (140), încadrat de două linii subțiri, constituind, ultimul, cercul exterior. În imagine un cal în goană spre stînga. Sub linia drumului, siglele „M&S", în majuscule anticva (inițialele antreprenorilor Mavrogheni și Suțu) și dedesubt, anul: 1859. În exergă, legenda în caractere majuscule chirilice: „PRINCIPATUL MOLDAVIEI" între două ornamente florale cu șase lobi și dedesubt „POSTA SOLESTI". Îl găsim aplicat în ceară (4R) sau în fum (8R).

Cu SPM59 s-au catalogat: 1. BARLAD, 2. BERHECI, 3. BUNESTI, 4. CRASNA, 5. DOCOLINA, 6. FUNDENI, 7. MOVILA, 8. PENEU, 9. PERESCHIV, 10. POENILE, 11. POIANA CRIMULUI, 12. SARDARI, 13. SERBESTI, 14. SOLESTI, 15. STRIMTURA, 16. TURCEȘTI (fig. 40), și 17. GALAȚI, toate sigilii din stațiile de pe „Drumul Mare".

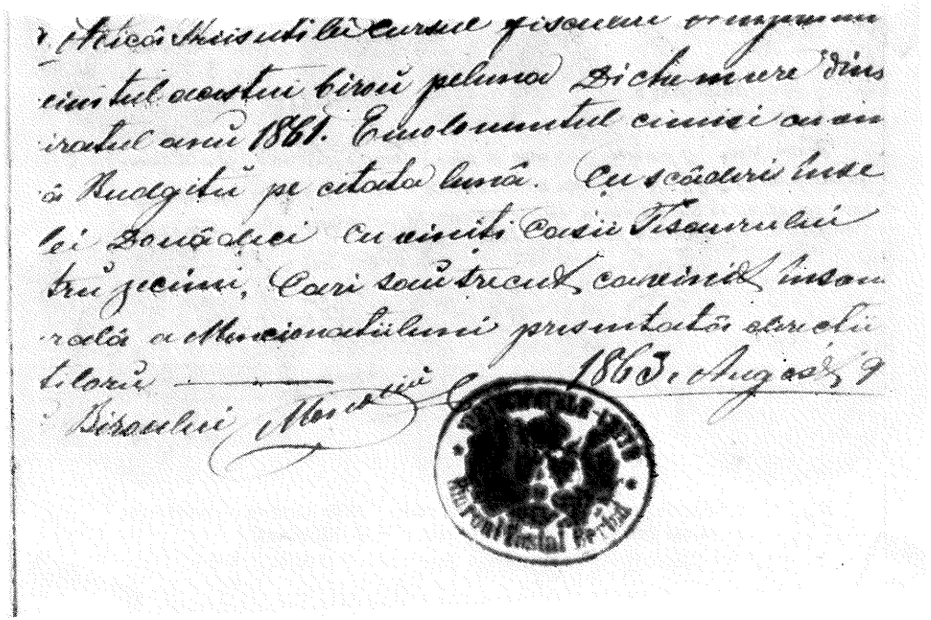

Fig. 50. Document postal din 9 august 1863, purtînd ștampila în tuș, SM59. BERLAD.

2. SPM59a. MOVILA (fig. 41). Ștampilă sigilară rotundă (35 mm) cu format și compoziție asemănătoare lui CPM59. Gravură în incizie pentru amprente în tuș (4R); se găsește rar și în ceară (8R).

3. SPM62. STAȚIA FOCȘANI (fig. 42). Ștampilă sigilară ovală (34/30 mm). În imagine acvila cruciată și încoronată avînd pe piept capul de bour. La picioarele acvilei, goarna poștală. Legenda în litere capitale romane: „PRINCIPATELE UNITE" (sus și în jumătatea inferioară, pe două rînduri curbate: „STATIA POSTALE/DIN FOKSANI", localitatea între două stele cu șase raze. Anul 1862, cite două cifre flancînd goarna (3R).

4. SPM62a. STAȚIA FOCȘANI. Sigiliu oval (34/30 mm) cu componență similară. Legenda: „PRINCIPATELE UNITE/STATIEA POSTALE/DIN FOKSANI". În ceară (3R).

5. SPM62b. STAȚIA FOCȘANI. Sigiliu rotund (30 mm). Acvila cruciată și încoronată susține capul de bour cu botul pe goarnă. Legenda: „PRINCIPATELE UNITE/STATIA POSTALE/DIN FOKSAN (3R).

6. SPM62c. POȘTA CAPU DRACULUI (fig. 48).Sigiliu hexagonal (35 x 25 mm), provenit dintr-un cadru dreptunghiular cu colțurile tăiate. În imagine: în jumătatea superioară, despărțită printr-o bară înflorată, trei litere în ligatură, în majuscule chirilice: „P.J.R.". În cîmpul inferior legenda pe două rînduri: „POSTA/KAPU DRACULUI" (5R).

Similară: „POSTA ● ORASA" cu sigle „C.A.C." (fig. 49).

7. SPM64. POSTA GALBENI (fig. 46). Ștampilă pătrată (26 mm) cu colțurile tăiate (aspect octogonal). Fondul împărțit în două cîmpuri. În jumătatea superioară un ștafetar călare, avînd geanta la piept, cu biciul în mîna stîngă deasupra cozii în vînt și cu hățurile în dreapta. Legenda în majuscule latine: „POSTA GALBINU" avînd dedesubt un cartuș oval cu două litere în neogotice" „G.R.".

La stînga scutului (cum privim), anul, despărțit în două: 18/64.

Tuș verde și brun-verzui, în intervalul 1864 — 1868 (15R).

NOTA: „G.R." = Gheorghe Răzmeriță, devenit antreprenor la 25 februarie 1865 al pușteior Galbeni — Capu Dracului — Berești, făcînd legătura între Roman și Adjud.

Se cunoaște o singură scrisoare „cu porto" adresată la Iași, ștampila în tuș verde (Col. Fr. Heimbüchler).

8. SPM65. ADMINISTRAȚIA MUSTEA (fig. 47). Ștampilă rotundă (30 mm). În imagine stema nouă, avînd scut despicat, în cartierul prim capul de bour cu stea între coarne și cartierul secund cu vulturul. La dreapta și la stînga stemei, inițialele „A.M." (Alexandru Mustea). Legenda în caractere majuscule latine: „PRINCIPATELE UNITE" (sus) și în partea de jos, pe două rînduri curbate: „Administrația Poștilor" (litere mici) / SECTIUNILE IX.X.XII.

Pe scrisori cu „FRANCO" sau „PORTO" (15R).

1.1.5. Căpitanii de poștă (CPM)

1. ADJUD, (fig. 51). Sigiliu oval (18/20 mm). În fondul sigilar coroana cu cinci fleuroane. Două sigle umple centrul: „J.B.", în chirilice majuscule, caligrafice și dedesubt, anul: 1858.

2. BERHECI. Sigiliu oval (38/18 mm) Cercul exterior dublat cu un cerc de perle. În centrul sigilar numele căpitanului stației: „D", sus și „Berger", jos. (OCM. dos. 10.050/63 f. 1180).

3. BOTOȘANI. Sigiliu oval (26/16 mm). În centrul sigilar siglele „N; S;" în chirilice majuscule.

4. CRISTEȘTI. Sigiliu dreptunghiular, cu colțurile tăiate în concav (35 × 11 mm). În interior, numele căpitanului, din care lizibile literele finale „acu".

5. FUNDENI. Sigiliu oval (28/20 mm). În imagine, o albină în zbor spre dreapta. Dedesubt două ramuri legate cu o fundă.

6. GALAȚI. Sigiliu oval (16/20 mm). Porumbel în zbor cu floare în cioc. Dedesubt, două ramuri.

7. MOVILA (fig. 52). Sigiliu rotund (22 mm). În fondul sigilar o pasăre în zbor, cu capul în jos,avînd doi șerpi încolăciți, la dreapta și la stînga. Inscripție: „A. Orbir în chirilice și dedesubt anul: 1856 (ASB.PM.dos.1024/58, f.36).

8. NISIPORESTI. Sigiliu tip renaissance. În fondul sigilar coroană cu cruce și fleuroane Două sigle „K.P." în caractere gotice.

9. ORASA. Sigiliu oval (12/7 mm). Porumbel în zbor și două ramuri legate la bază. Text indescifrabil. (ASB.DPM.dos.1024/58 f.13).

PLANŞA 4. Stampile şi sigilii tip „Antreprize poştale": (Fig. 39—49)
39. M&S. SOLESTI 40. M&S. TORCESTI, 41. M&S. MOVILA, 42. STATIA POSTALĂ DIN FOCŞANI, 1862, 43. Idem, ştampilă, 44. Idem, sigiliu tip nou, 45. Idem, 46. POSTA GALBENI, 1864, 47. ANTREPRIZA NUSTEA, 48. POSTA CAPU DRACULUI, 49. POSTA ORASA.

10. PENEU (fig. 55). **Sigiliu oval (11/13 mm). În fondul sigilar porumbel în zbor, cu capul spre dreapta, în cioc cu depeşă şi o floare (rozetă). Dedesubt două ramuri cu cîte 10 frunze.**

11. PERESCHIV. **Sigiliu în formă de patrat (14 × 14 mm). O bară mediană orizontală desparte cîmpul în două cartuşe, sus cu o cruce şi dedesubt cu sigle nedesluşite.**

12. PODU ILOAIEI. Sigiliu oval (26/16 mm). Scut cu cap de bour. Dedesubt banderolă. Proprietar, căpitan Kostache Panaitescu.

13. RADENI (fig. 54). Sigiliu oval (18 21 mm). În imagine: cai în galop,) sus. La mijloc scut cu figuri heraldice, flancat cu sigle — b şi B, majuscule chirilice. Dedesubt, anul: 1845.

14. SOLESTI (fig. 53). **Sigiliu octogonal, cu laturile concave, tip inelar (8/11 mm). În fondul sigilar siglele „P.J." în chirilice majuscule, caligrafice, şi dedesubt, anul: 1853. (ASB.DPM.dos.1024/58, f.11).**

15. TURCEŞTI (fig. 56). **Sigiliu oval (23/20 mm). În fond, scut timbrat de o coroană deschisă, cu şapte fleuroane. În scut, siglele: „N.P." în ligatură de monogramă, iar în partea superioară literele izolate „S" şi „T", deasupra curierului în mers, precum şi litera „D" deasupra panopliei cu steaguri. Sub ţeava de tun, anul: 1846.** Întîlnit pe o scrisoare însoţitoare de grop (col. 7).

16. VASLUI. **Sigiliu octogonal (12/10 mm). În fondul sigilar siglele „S.F." în chirilice majuscule, caligrafice şi anul: 1854.**
(ASB.PM. dos.1061/58, f.45).

PLANŞA 5. Stampile ale căpitanilor de poştă (Moldova): 51. ADJUD, 52. MOVILA, 53. SOLEŞTI, 54. RADENI, 55. PENEU, 56. TURCESTI.

1.2. ŞTAMPILE SIGILARE DIN VALAHIA (SV)

Din vechi timpuri nedtate încă plecau din Bucureşti spre fruntariile ţării, şapte drumuri de poştă, avînd ca localităţi de margine, fie porturi dunărene (din 1830 carantine), fie vămi pe cumpăna carpatină daco-romană. Îndeobşte aceste drumuri principale se ramificau pe alocuri pentru a face legătura cu localităţi deosebite:

1. Drumul Focşani cu ramificaţie spre **Brăila**, din Urziceni sau Rîmnicul Sărat, **2. Drumul Călăraşi** (din 1853 Ştirbei) cu ramificaţie spre Oltenita, **3. Drumul Giurgiu** (cu prelungire la Zimnicea şi Turnu Măgurele), **4. Drumul Craiovei**, cu cinci ramificaţii: spre Tg. Jiu, Cerneţi (din 1838 Turnu Severin), Calafat, Bechet şi Caracal), **5. Drumul Ciineni** (prin Găeşti la Piteşti — Rîmnicul Vîlcea — Sibiu), **6. Drumul Tîrgovişte — Cîmpulung** şi **7. Drumul Ploieşti**, cu prelungire din 1854 pînă la Predeal — Braşov.

Pe drumurile de poştă erau, după cum se ştie, din distanţă în distanţă (cca 16 km) staţii de poştă (releuri) cu acareturi, cu cai şi olace (căruţe de poştă) surugii, biciugaşi, rotari şi dîrvari etc. toţi sub conducerea unui „căpitan de poştă", om vrednic şi ştiutor de carte. Spre exemplificare, în 1811 contractul Scufa prevedea 5850 cai, 1462 surugii, 538 rotari şi dîrvari plus 172 biciugaşi...

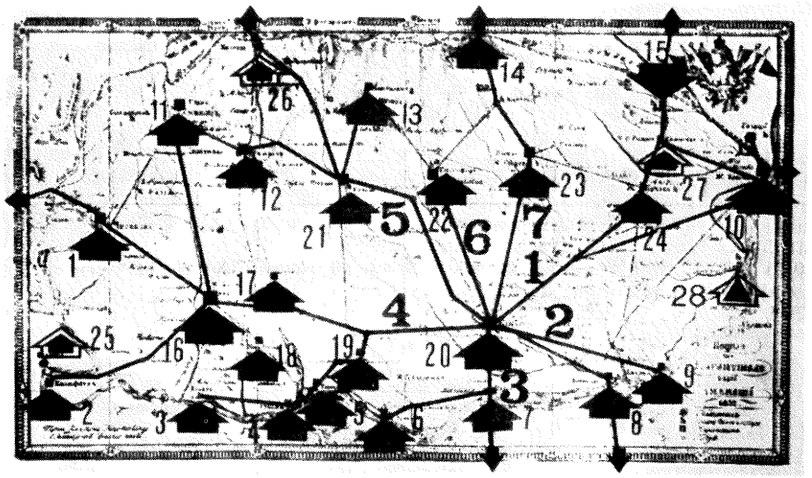

Fig. 57. Drumurile de poştă din Tara Românească, din timpul primului cincinal de exploatare (1836 — 1840).

Drumurile de poştă se arendau, la începutul secolului al XIX-lea pe termen de doi ani şi apoi pe cîte trei ani (trienalele 1830 şi 1833) urmînd arendările cincinale (1836, 1841, 1846, 1851 şi 1856 acesta din urmă cu prelungire pînă la 1 mai 1862, cînd exploatarea poştelor a trecut în regie de stat).

Antreprenorii (contraccii) primeau subvenţii de la stat şi erau obligaţi să poarte plicurile guvernului în cont, cu plata progronului din visterie; curierii şi particularii plăteau cheş (în numerar şi anticipat) taxele de transport.

Pentru a călători cu cai de poştă trebuia să se obţină o **podorojnă** (paşaport-adeverinţă eliberată de ispravnici (prefect) „la toţi de obşte şi fără osebire", iar pentru localităţile mai depărtate de reşedinţa judeţului de către căpitanii poştelor cu chezăşia persoanelor cuvenite, şi aceasta pînă la ispravnicul cel mai apropiat. Pe baza podorojnei, Casa Poştelor (Direcţia) sau Staţia de poştă (căpitanul în numele contracciului) întocmea **mizilul**, formularul poştal pentru transportul călătorului sau al ştafetei, după caz. Acest formular avea prevăzut fie ştampilă sigilară tipărită, fie ştampilă negativă de fum sau sigiliu de ceară. În studiul de faţă prezentăm exemplificări de formulare din primul caz.

1.2.1. Expediţia Statului

1. SV30. EXPEDIŢIA STATULUI (fig. 58). Sigiliu rotund (37 mm). În imagine acvila cruciată şi încoronată în poziţie de zbor, cu capul conturnat, de pe o terasă. Coroana închisă cu glob cruscifer, de la care porneşte legenda, în chirilice manuscrise: „Ekspediţia Principatului Valahii". Fără indicaţia anului. (5R)

2. SV51. EXPEDIŢIA STATULUI (fig. 61). Format rotund (40 mm), chenar cu dublu cerc. În imagine acvila cruciată în plin zbor, avînd în gheare spada şi buzduganul, însemnele puterii. In exergă legenda în chirilice majuscule: „EKSPEDITIA PRINCIPATULUI TARII RUMANESTI". Fără an. S-a utilizat în ceară (5R) şi în fum, ca ştampilă negativă (10R).

1.2.2. Administraţia centrală

1. SV27. CASA MENZILURILOR VALAHII. Sigiliu oval (41/38) mm. În imagine, căruţa poştei în mers spre stînga, trasă de doi cai, cu un surugiu bicluind în aer. Deasupra, în faţă, acvila cruciată în zbor. Legenda în majuscule chirilice/ „PECETE KACII MENZILURILOR WALACHII. 1827" (col. 8).

2. SV33. CASA POŞTELOR (fig. 62). Ştampilă ovală (41/38) în fum. În imagine, căruţa poştei cu un călător, în mers spre dreapta, purtată de patru cai cu un surugiu pe rotaş. Acvila cruciată în zbor, cu capul spre dreapta. Pe marginea fondului sigilar, legenda în chirilice majuscule: „KASA POSTILOR TARII ROMANESTI". Sub linia drumului, anul: 1833.

Este tipărit pe formulare de călătorie. (8R)

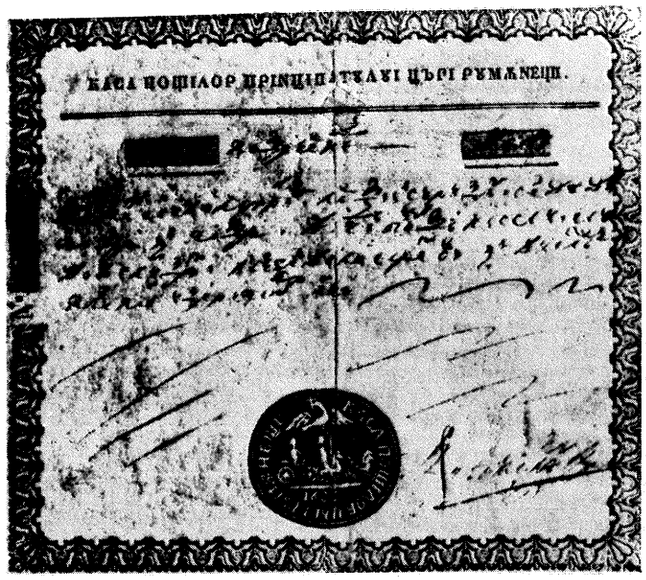

Fig. 69. Document postal purtînd ştampila SV33.

3. SV46. DIRECŢIA POŞTELOR (fig. 60). Sigiliu rotund (37 mm). În imagine fondul sigilar emblema poştei, căruţa în drum spre stînga, mînată de un surugiu călare pe rotaş, purtînd un călător. Deasupra, acvila cruciată şi încoronată în plin zbor, cu capul spre stînga, avînd în gheare însemnele puterii, spada şi buzduganul. Sub linia drumului, anul. 1846. Legenda pe marginea cercului sigilar: „DIREKTIA POSCILOR TARII ROMANESCI (col. 9).

4. SV36. DRUMUL FOCŞANILOR. Ştampilă tipărită pe formulare de transport. Format rotund (37 mm). În imagine, căruţa poştei în drum spre dreapta. Sub linia drumului goarna poştală şi anul: 1836. Legenda în majuscule chirilice: „DRUMUL FOCŞANILOR (8R).

5. SV46. FOCŞANI ŞI BRAILA (fig. 63). Ştampilă negativă, rotundă (36 mm). În imagine: căruţa poştei în mers spre stînga. Deasupra, acvila cruciată în plin zbor, avînd în gheare spada şi buzduganul. Sub linia drumului, anul: 1846. Legenda în chirilice majuscule: „DESPORTIREA POSTELOR DRUMULUI FOCSANI SI BRAILA" (6R).

6. SV46. PLOIEŞTI—TIRGOVIŞTE (fig. 64). Stampilă negativă, rotundă (32 mm). In imagine căruţa poştei în mers spre dreapta. Deasupra, acvila cu capul conturnat. Sub linia drumului, anul: 1846. Legenda în majuscule chirilice: „DIREKCIA POSTII DRUMU PLOIESTI SI TIRGOV:" (6R).

7. SV46. DRUMUL CRAIOVEI. Sigiliu rotund (32 mm). În fondul sigilar căruţa poştei în mers spre dreapta. Deasupra acvila cruciată şi încoronată în plin zbor, cu capul conturnat. Legenda în chirilice majuscule: „DIREKTIA POSTII DRUMUL: KRAIOVA". Sub linia drumului, anul: 1846 (4R).

8. SV51. CASA BUCUREŞTI—CRAIOVA (fig. 65). Ştampilă negativă, rotundă (32 mm). În emblemă căruţa poştei în mers spre stînga şi acvila încoronată în plin zbor. Sub linia anului: 1851 AB. 1. Inscripţia în caractere majuscule chirilice: „KASA BUKURESTI: DESP: KRAIOVA" (6R).

9. SV51. KASA POŞTELOR DRUMURILOR DIN KRAIOVA. Sigiliu rotund (37 mm). In imagine, acvila cruciată şi încoronată, în gheare cu însemnele puterii, sabia şi buzduganul, în plin zbor cu capul spre dreapta. Căruţa poştei în mers spre stînga, cu patru cai în galop. Sub linia drumului, anul: 1851. Text în majuscule chirilice.

10. SV51. DRUMUL PLOIEȘTI. Ștampila negativă, format rotund (36 mm). Compoziție asemănătoare lui SV51 CRAIOVA. Legenda în chirilice majuscule: DIREKTIA POȘTILOR DRUMULUI PLOIESTI" și sub linia drumului, anul: 1851.AB.1. (6R).

11. SV53. DRUMUL CĂLĂRAȘI—OLTENIȚA (fig. 66). Ștampilă negativă, rotundă (34 mm). În imagine, căruța poștei în mers spre stînga. Deasupra, sus, acvila cruciată și încoronată, în plin zbor. Sub linia drumului, anul: 1853. Legenda în chirilice majuscule: „DESPARȚIREA POSTELOR DRUMULUI ORASULUI STIRBEI SI OLTENITA" (6R).

12. SV56. CASA DRUMULUI CIINENI (fig. 67). În imagine, căruța poștei în mers spre stînga. Sub linia drumului, anul: 1856. Legenda în caractere majuscule chirilice: „KASA POSTILOR DRUMULUI KAINENI" Drept punct, o cruce (8R).

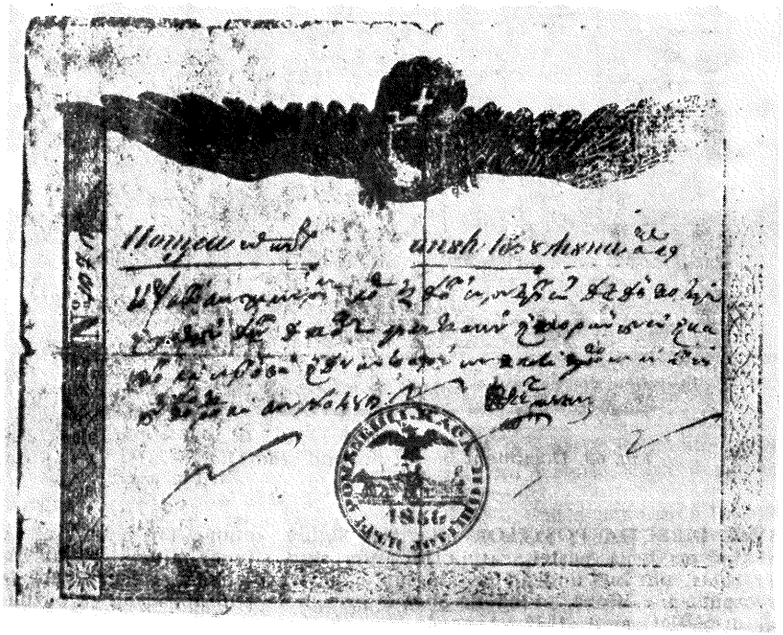

Fig. 70. Document postal purtînd ștampila SV56.

13. SV56. CASA POȘTELOR ȚĂRII. Ștampilă tipărită pe formulare de transport, format rotund (56 mm). În imagine, căruța poștei în mers spre stînga. Deasupra acvila cruciată și încoronată în plin zbor, cu capul spre dreapta. Sub linia drumului, anul: 1856. Legenda: KASA POSTILOR TARII ROMANESTI" (5R).

1.2.3. Stațiile de poștă

1. SV41. CRAIOVA (fig. 71). Ștampilă rotundă (33 mm), negativă, în fum. În imagine,căruța poștei în mers spre dreapta. Sub drumul poștei două goarne poștale separate prin punct. În plin zbor, acvila cruciată și încoronată cu capul conturnat. Inscripția în chirilice majuscule: „POSTIA KRAIOVA: 1841" (8R).

2. SV41. BRAILA (fig. 72). Ștampilă negativă, rotundă (25 mm). În imagine o cunună alcătuită din plante carpatine: jumătatea din dreapta, o ramură de afin cu frunze spatulate și fructe și jumătatea din stînga, o ramură de brad, cu frunze aciculare. Ambele ramuri legate la bază cu o fundă. La mijloc textul în majuscule chirilice, pe două rînduri: „POSTA/BRAILA" (15R).

3. SV46. POȘTA BUZĂU. Ștampilă rotundă (35 mm), în fum. În imagine, căruța poștei în mers spre stînga. Sub linia drumului, anul: 1846. Deasupra, sus, acvila cruciată și încoronată, în plin zbor, cu însemnele puterii, spada și buzduganul. Inscripția în chirilice majuscule: „POSTA BUZAU" (6R).

4. SV46. POSTA BRAILA. Ștampila rotundă (35 mm), mărime, format și compoziție asemănătoare ștampilei SV46, BUZAU (6R).

5. SV46. FOCȘANI. Ștampilă rotundă (35 mm), asemănătoare cu precedentele (4R).

PLANȘA 6. Ștampile și mărci fiscale „SV" (fig. 58 — 68).

6. SV51. POȘTA CARACAL (fig. 74). Ștampilă rotundă (31 mm). În imagine, căruța poștei în mers spre dreapta, avînd sub linia drumului, data: 1851.AB.1. În fond, acvila cruciată și încoronată, cu capul spre dreapta, în plin zbor. Inscripția în caractere majuscule chirilice: „POSTA KARAKALE" (7R).

7. SV51. POȘTA CALARAȘI. Sigiliu rotund (35 mm). În fondul sigilar căruța poștei în mers spre stînga. Fără acvilă. Text în chirilice majuscule: „POSTEA KALARASI". Sub linia drumului anul: 1851. S-a întîlnit și pe ștafete cu pene.

8. SV51. TÎRGOVIȘTE (fig. 75). Ștampilă rotundă (32 mm), negativă, în fum. Compoziție asemănătoare cu SV51. CARACAL (8R).

9. SV51. SLATINA (fig. 76). Ștampilă rotundă (32 mm), negativă în fum, asemănătoare cu precedentele. Inscripția în majuscule chirilice: „POSTEA SLATINA ANUL 1851" (7R).

10. SV54. POȘTA GIURGIU (fig. 68 Pl. 6). Ștampilă rotundă (32 mm), negativă, în fum. În imagine căruța poștei în mers spre stînga. Sub linia drumului, anul: 1854. În fond, acvila cruciată și încoronată în plin zbor, purtînd sabia și sceptrul. Legenda în chirilice majuscule: „POSTA GIURGIU" (8R).

11. SV54. POȘTA GRECI (fig. 101). Sigiliu oval (27/24 mm). În emblemă acvila cruciată și încoronată în plin zbor, purtînd sabia și buzduganul. Legenda în chirilice majuscule: „POSTA GRECI 1854" „aplicată în pene de porumbel" pe mizilurI (FF).

12. SV55. CURIERUL ROMANESC (fig. 77). Ștampilă ovală (30/26,5 mm). În emblemă, căruța poștei în mers spre dreapta, pe un drum înverzit de munte. Deasupra un înger în zbor, sunînd din trompetă, sosirea poștei. Legenda în chirilice majuscule: „KURIERUL RUMANEESK" (FF).

13. SV56. RUSI DE VEDE (fig. 78). Ștampilă ovală (28/23 mm), negativă, aplicată în fum. Chenar perlat. În emblemă: acvila cruciată în plin zbor, iar în partea inferioară goarna, flancată cu două ramuri înflorite. În centru, inscripția în linie: „POST: RUSI DE VEDE" în chirilice manuscrise (8R).

14. SV56. RIMNICUL SARAT (fig. 79). Ștampilă ovală (28 23 mm), negativă, în fum. Format, mărime și compoziție ca SV56 precedentă. Legenda: „POST: RIM: SARAT" (6R).

15. SV56. CIINENI (fig. 80). Ștampilă rotundă (33 mm), negativă în fum. În imagine: căruța poștei în mers spre stînga. Sub linia drumului, anul: 1856. Caracteristic: două ramuri prinse la bază cu o fundă. Legenda în majuscule chirilice: „POSTIA KAINENII" (6R).

Ștampile „cu ramuri" s-au mai catalogat: KAMPULUNG (7R), RAMNICU VILCII (7R).

1.2.4. Căpitanii de poștă

Sigiliile CPV „personale" le întîlnim pe scrisori, miziluri, ștafete, cu aceeași funcționalitate ca și CPV „oficiale". Sigiliile „cu pene" sînt rare, valoroase și spectaculoase piese de istorie Poștală (FF). Exemple de CPV: NEGOIESTI, RUSI DE VEDE, CIRCINOV.

1. CPV. BECHET (fig. 83). Sigiliu octogonal rezultat dintr-un patrat cu colțurile tăiate (15 mm). În fondul sigilar un cartuș cu inițialele „P.N.D." și dedesubt numele întreg al căpitanului: Dembovician. Heraldică: în stînga, sus, acvila în poziție de zbor și în dreapta un pahar cu picior; pe verticală ciorchini de struguri. Utilizat în cincinalul 1851/56 (1,5R).

2. CPV. BUZAU (fig. 84). Sigiliu oval (15/12 mm), cu cerc. În cartuș cvadrilat, siglele „C.L." și sus, în oval, numele întreg al căpitanului: Sava Lungianu. Jos, anul: 1858.

Aplicat în ceară pe scrisori oficiale, împreună cu ștampila P53. BUZĂU (biliniara de zi), îi conferă o valoare deosebită (3R).

3. CIOVARNISENI. Sigiliu rotund (14 mm), tip inelar. În fond, acvila cruciată în plin zbor cu capul spre dreapta. Sigle: „G.P.B.A." în chirilice majuscule.

4. CIMPINA (fig. 96). Sigiliu rotund (16 mm). În fondul sigilar, trei cercuri interioare dispuse 1:2, fiecare cu figuri heraldice proprii. Este sigiliu antreprizei Cîmpina și Două Circiumi.

5. CIRCINOV (fig. 86). Sigiliu oval (12/16 mm). În fond, stea cu 12 raze. Ramuri cu frunze și scut, cu sigle (indescifrabile).

6. GLOGOVA. Sigiliu oval (16/20 mm). În fond, coroană cu cinci fleuroane. Sigle: „M.K." înconjurate cu două ramuri legate cu fundă.

7. IZLAZ (fig. 85). Sigiliu rotund (20 mm). În cîmpul sigilar, o coroană cu fleuroane. În mijloc, o cruce sprijinită pe două ramuri. Patru sigle: „C" și „M" (sus) și „H" și „K" (jos). Utilizat în cincinalul 1846/51 (2R).

8. CILNAU (fig. 90). Ștampilă negativă, tip renaissance, cu siglele: „Z.F." în chirilice capitale, caligrafie.

Utilizat și la Stația Moruntișu.

PLANSA 7. Sigilii ale stațiilor de poștă din Valahia: (fig. 71 — 82).

9. MIRILA (fig. 93). Sigiliu oval tip inelar. Acvila în zbor, cu capul spre dreapta și o rozetă în cioc. Dedesubt două ramuri cu cîte zece frunze, cuprinzînd o inimă.

10. MOARA SARACĂ (fig. 89). Sigiliu oval (21/19 mm). În fondul sigilar, un cal pe un drum triliniar.

11. MOVILIȚA (fig. 93). Sigiliu oval (12/16 mm). În fond, coroană cu cinci fleuroane avînd deasupra soarele cu multiple raze. Scut înconjurat de ghirlande de flori, avînd, de asemenea, soarele.

12. MUFTIU (fig. 95). Sigiliu oval (12/16 mm). În fond, coroană cu șase fleuroane și glob crucifer. În cartușul median, siglele: „O: P: C:" în caractere majuscule caligrafice. În partea inferioară, anul: 1851.

13. NEGOIEȘTI. Sigiliu rotund (21 mm). În emblemă acvila cruciată în plin zbor, cu capul spre dreapta. Monogramă cu siglele: „CN", iar în partea de sus, în chirilice manuscrise „STATIA NEGOESCI". O cunună de lauri împodobește fondul. Dedesubt, anul: 1846.

14. ORAȘTI (fig. 97). Sigiliu oval (12/16 mm). În fond monogramă: „J.M.C." înconjurată cu două ramuri legate cu fundă.

15. POCIOVALISTE (fig. 94). Sigiliu oval (20/18 mm). În fondul sigilar coroană cu șase fleuroane și cruce. Dedesubt, scut circular cu soare, înconjurat cu figuri heraldice.

16. PODU VALENI (fig. 91). Sigiliu rotund (18 mm). În cîmpul sigilar siglele: L.M.P.O. în caractere chirilice și dedesubt doi cai în goană spre stînga.

17. RUSI DE VEDE (fig. 87). Sigiliu oval (20/17 mm). În fondul sigilar, scut renaissance, închizînd un cartuș ovalizat, cu siglele „J.G." („Jon Gozoveanu"). Deasupra o coroană cu fleuroane, iar în stînga și dreapta, figuri heraldice. Obișnuit pe scrisori (3R) sau pe ștafete aplicat cu pene (20R).

18. SINDRILITA (fig. 88). Sigiliu oval (12/16 mm), cu chenar perlat. În fondul sigilar coroană cu șase fleuroane. Scut triunghiular susținut de doi lei. În scut siglele: „P.D." și dedesubt, anul: 1853. Pe scrisori (3R).

19. ȘTIRBEI (fig. 98). Sigiliu oval (20/17 mm). În fondul sigilar, scut renaissance cu monograma „P.D.". Deasupra, coroană cu cinci fleuroane pe un pedestal de flori. Obișnuit (3R) sau aplicat cu pene pe scrisori (20R).

1.2.5. Sigilii cu pene (ștafete și miziluri)

„Primele „sigilii cu pene" sînt cunoscute din timpul ocupației Principatelor Române de către armatele beligerante ruso — turco — austriece angajate în „Războiul Crimeii" (1853 — 1856). S-au întîlnit pe miziluri și ștafete, purtînd depeșe sau mesaje urgente, transportate de curieri — călare, cunoscuți drept „ștafetari". Sînt valoroase documente de istorie poștală și spectaculoase piese filatelice expoziționale.

Exemplifcări (piese de referință).

1. ȘTAFETA (fig. 99), din 31 mai 1854 (early date). Plicul poartă două sigilii cu pene, prinse sub ceară roșie prin CPV. STIRBEI (fig. 83), al căpitanului de poștă local. Urgentarea este oglindită prin textul: „Ștafetă, ștafetă foarte grabnică. Pornită luni la 31 mai, la ceasurile patru dimineața", cu destinația București (col. 9).

2. MIZIL (fig. 100), din 31 noiembrie 1854. Formular tipărit purtînd ștafeta cu nr. 686 expediată de K.K. Agenție din București către Carantina Timiș. Penele sînt prinse sub ceară prin sigiliu SV51. DIRECȚIA POȘTELOR DRUMULUI PLOIEȘTI (fig. 51). Posedă pe verso însemnările de schimbarea ștafetarilor (ASB.PTR.dosar nr. 15/1854, fiia 36).

3. MIZIL (fig. 101), din 4 martie 1855. Formular manuscris, purtînd sigiliu cu pene al stației de poștă Greci (SV54. GRECI, pag. 53). Transportă o ștafetă militară austriacă adresată comandamentului din București (ASB.PTR.dosar nr. 14/1854, fila 197).

4. ȘTAFETA (fig. 103), din 2 iunie 1856. Plic (învălitoare) purtător de „Ștafetă, ștafetă, grabnică, grabnică, foarte grabnică". Expeditor: căpitanul Poștii Știrbei, cu adresa: Cinstitei Direcții a Drumului Știrbeiu". Pana de porumbel este prinsă sub ceară, în evantai, prin sigiliul stației SV51. CĂLĂRAȘI (fig. 87) (col. 9).

*) Pentru detalii vezi, Ștafete, miziluri și sigilii cu pene, Ing. Kiriac Dragomir, „Filatelia" nr. 1/1988.

PLANSA 8. Stampile sigilare ale căpitanilor de poștă din Valahia (fig. 83 — 97).

Fig. 98. Sigiliu cu pene al căpitanului de poștă Stirbei.

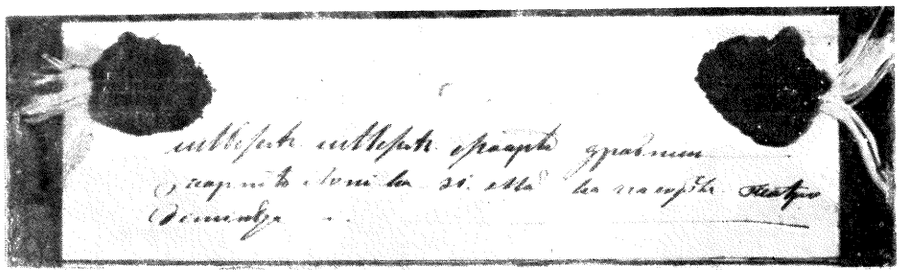

Fig. 99. Stafetă cu două sigilii cu pene (Căpitanul postei Stirbei).

Fig. 100. Mizil purtînd sigiliul cu pene (Posta Ploiești)

Fig. 101. Mizil purtînd sigiliul cu pene (Poșta Greci)

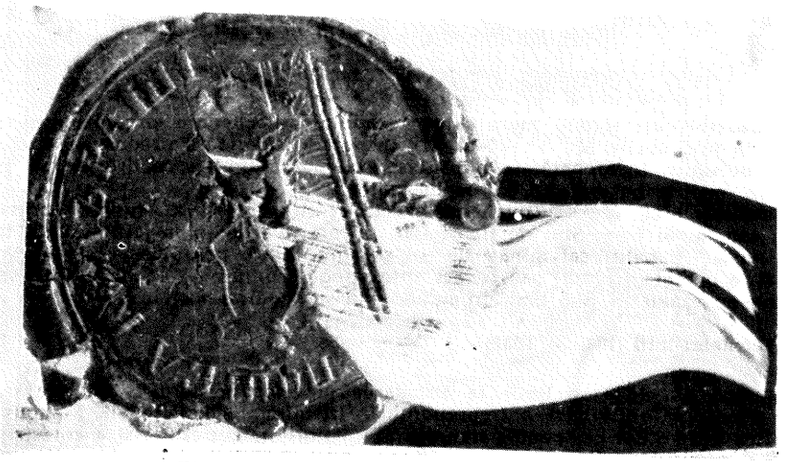

Fig. 102. Sigiliu cu pene (Poșta Călărași)

1.3. FORMULARE ȘI STAMPILE SIGILARE TIPĂRITE (F)

1.3.1. FV. Valahia

Formularele cu ștampile tipărite, denumite miziluri la timpul lor, erau un fel de ordin poștal privind „slobozirea de cai din poștă în poștă" și însoțeau transportul, fie a ștafetelor cu scrisori sau valori (prin surugiu călare), fie a călătorilor (cu căruța poștei), pe tot parcursul drumului stabilit. Pe fața mizilului se scria scopul emiterii și pe verso urma să se certifice de către căpitanii din stații pe unde se trecea, data sosirii și plecării (schmbul cailor și a surugiilor), cu scopul de a se urmări respectarea itinerarului și a sorocului stabilit (timpul de parcurgere).

Mizilurile utilizate pentru transportarea corespondenței prin ștafetari au incontestabil un statut poștal. Sînt interesante documente de istorie poștală și spectaculoase piese filatelice. De asemenea, mizilurile utilizate la transportul călătorilor, purtînd însemnele poștale, constituie, la rîndul lor, o apreciată prezență în colecțiile expoziționale, ca material accesoriu.

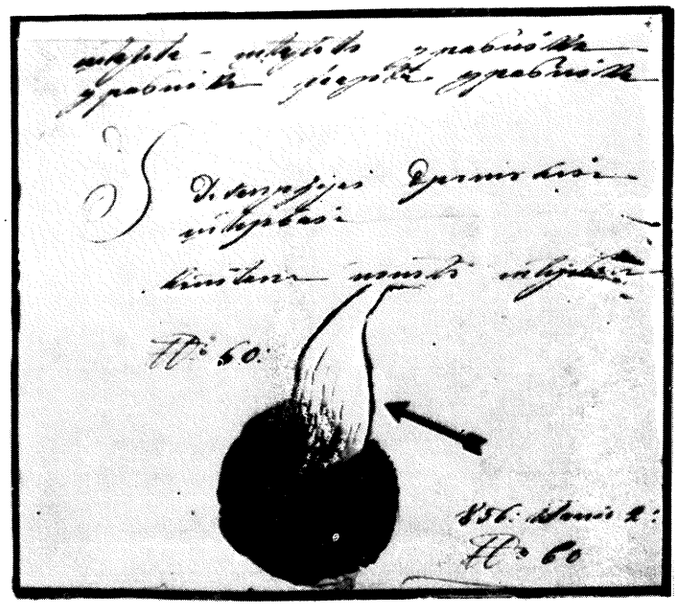

Fig. 103. Stafetă purtînd sigiliu cu pene al poștei Călărași.

Formularele au format mare. Sînt încadrate cu chenare ornamentate cu arabescuri (în text notate Md. I — Md. XI). În partea superioară predomină acvila (vulturul) cruciată și încoronată, în plin zbor, cu capul întors spre dreapta sa, purtînd în gheare spada și buzduganul, însemnele puterii.

Ștampilele sînt rotunde (ovale ca excepție), cu cerc simplu (uneori strîns și fin dublat) sau dublu cerc. Sînt de tip sigilar, uneori tipărite în negativ. Au în imagine căruța poștei cu patru cai mînați de un surugiu călare pe rotaș și în căruță (olac) întors spre dreapta (corect) sau invers spre stînga (conturnat). În gheare cu sau fără atributele suveranității. Sub linia drumului, anul sau goarna poștală.

a. Trienalul întîi (1830 — 1832)

Începînd din 1830 se trece la arendarea poștelor pe termen de cîte trei ani. Primul trienal a fost vîndut antreprenorului Hristofor Sachelarie, la 1 august 1830. Antrepriza avea 3.228 cai pentru transportul călătorilor, curierilor și a corespondenței oficiale și particulare. S-a stabilit ca la fiecare releu să fie cîte o căruță sau o sanie și cîte un surugiu, de fiecare 4 cai, sau cîte 807 căruțe și 807 surugii. Caii potcoviți la toate picioarele, iarna, și în timpul verii numai la cele dinainte. La fiecare releu s-a pus un om cu știință de carte, căpitanul poștei, care să treacă într-o condică șnuruită și pecetluită de Casa Poștelor, numărul călătorilor și al cailor dați, interzicîndu-se trecerea de la un releu la altul cu caii întrebuințați pînă acolo. Hamurile s-au prevăzut a fi cu piepți și frîne din piele, iar opritorile și șleaurile din frînghii de cînepă.

Articolul 13 din contract trata despre expedierea corespondenței:

„Să se urmeze expediția corespondenței de două ori pe săptămînă, tot într'acele două zile hotărîte, precum s-a urmat și pînă acum, atît de aici (București n.n.) în tot cuprinsul țării, prin drumuri de poștă, cît și din toată țara aici, iarăși prin drumuri de poștă, avînd contracciul într'adinși oameni orînduiți în chip de curieri pentru trimiterea cărților pe fiește drum, și pentru cîte plicuri va primi în trebuință de slujbă, de la cantelariile de aici, de la Craiova, de la toate județele și din orice poștă, să nu i se dea nici un fel de plată, dar însă să fie porunciți toți ce vor da asemenea plicuri la poște, ca să nu plicuiască și alte cărți din partea corespondenței ale unuia și ale altuia".

Tot prin acest articol, se prevede, pentru prima dată, taxele ce trebuiau să se perceapă pentru corespondențele ce se expediau de public, avîndu-se în vedere greutatea trimiterilor și distanța de parcurs:

„Iar cei ce vor da cărți la poște, partucularnici, a se trimite cu expedițiile, să plătească cîte doi bani la dram pentru fiecare poștă, și cei ce vor voi pentru siguranța trimiterii cărților, să ia adeverințe supt numire de recipisuri, să plătească îndoit, adică cîte patru bani de dram pentru fiecare poștă'".

Pentru ștafete, taxa era de 24 parale de cal și ceas, poșta socotindu-se patru ceasuri, ceea ce revenea la 94 parale de fiecare poștă distanță.

Din primul trienal, nu cunoaștem formulare tipărite pentru transportul ștafetelor, curierilor sau a pasagerilor.

b. Trienalul al doilea (1833 — 1836)

Contractul în vigoare de la 1 august 1833 este încheiat cu o asociație în frunte cu slugerul Toma Apostolidis, serdarul N. Vasilescu și Toma Zizul. Prin contractul încheiat, numărul cailor s-a scăzut la 2.974, din care 2.830 pentru poștă și 144 rezervați pentru curieri.

Taxele pentru transportul corespondenței s-a dublat, iar pentru transportul călătorilor, 80 parale (doi lei) de fiecare poștă (distanța dintre poște socotindu-se 20 km).

Din acest trienal prezentăm un formular de transport, primul cunoscut:

1. FV33. KASA POSTELOR TARII RUMANESTI (fig. 104). Stampilă ovală (41/38 mm), tipărită în negativ. În imagine, căruța poștei în mers spre dreapta, avînd patru cai mînați de un surugiu călare pe rotaș, transportînd un călător. Deasupra, acvila cruciată în plin zbor. Sub linia drumului, anul: 1833.

Formularul (170 × 153 mm), cu cadrul Md, I, a fost emis cu No. 93 de „Poșta Cerneți, la 27 iunie 1836: Șase cai, cu hamurile lor și cu surugiu să să dea din poșta în poștă d(umnealui) Ghiță Bucșănescu, cu două slugi, mergînd la Craiova în ducătoare. Plata aici" ss. V. Zorileanu (Colecția Fr. Heimbüchler).

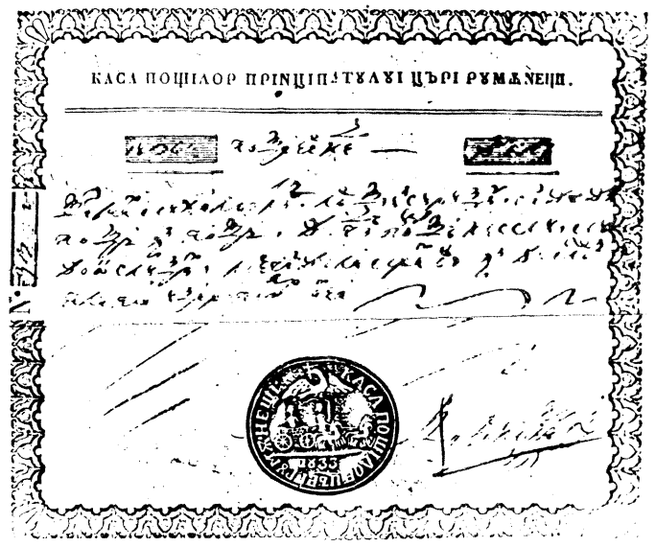

Fig. 104. Formular Md. I purtînd ștampila sigilară FV33. KASA POSTELOR

c. Primul cincinal (1836 — 1840)

La 1 august 1836 poștele Munteniei au fost arendate pe termen de cinci ani, pe porțiuni de drumuri, din care: **1. Drumul Focșanilor** (Alexandru Ghica), **2. Drumul Călărași** și **Oltenița** (Ioan Roset și respectiv Iancu Manu), 3. **Drumul Giurgiului,** Zimnicea, Turnu Măgurele (J. Manu), 4. **Drumul Craiovei** (Hilel Zarafu), 5. **Drumul Cilnenilor** (Ioan Budișteanu), 7. **Drumul Ploieștilor** (Gh. Voinescu) 6. **Drumul Tîrgoviștei,** Cîmpulung (I. Roset).

Antreprenorii au construit și întreținut în București „o casă centrală, un fel de direcție a poștelor, care să fie în legătură oficială cu guvernul și să rezolve cererile curente, din capitală.

Din primul cincinal avem un formular de transport emis de „Contracciul poștelor din Focșani". Formularul frumos încadrat (Md.II), poartă data: București, 24 octombrie 1837. Prevede „șase cai cu hamurile lor pentru un drum pînă la Movilița și înapoi" (Colecția Fr. Heimbüchler). Ștampila tipărită are caracteristicile:

2. FV36. DRUMU: FOKȘANILOR (fig. 105). Ștampilă rotundă (37 mm). În imagine, căruța poștei în drum spre stînga. Dedesubt, ca ornament goarna, simbolul poștei și anul: 1836 (atestînd începutul antreprizei).

Fig. 105. Formular Md. II purtînd ștampila sigilară FV36. FOCSANI

d) Cincinalul al doilea (1841 — 1845)

Începînd de la 1 august 1841 poștele au fost arendate altor șapte persoane: 1. **Drumul Focșanilor** (Barbu Cataragiu), și al Brăilei (Teodor Fleva), 2. **Drumul Călărașilor** (C. Herescu), 3. **Drumul Giurgiului** (Hristea Anghel), 4. **Drumul Craiovei** (Ion Zafhari), 5. **Drumul Ciinenilor** (C. Sutzu), 6. **Drumul Tîrgoviștei** (N. Băleanu), 7. **Drumul Ploieștilor** (C. Herescu).

Nu am întîlnit pînă acum formulare tipărite din acest cincinal. În schimb avem catalogate frumoasele și prețioasele ștampile în fum și ceară aplicate pe formulare manuscrise. De asemenea, menționăm apariția tot în acest cincinal al primelor ștampile prefilatelice.

1) Ing. Kiriac Dragomir, Primele sigilii și ștampile poștale prefilatelice ale poștelor din Țara românească (1841). Filatelia nR. 2/1984.

e) Cincinalul al treilea (1846 — 1850).

La 1 august 1846 parte din contraccii poștelor au renunțat la rearendare adjudecarea rămînînd asupra: 1) K. Filipescu și N. Alexandrescu (Drumul Focșanilor) și D. Fleva (Drumul Brăilei), 2) Take Zissu (Drumul Călărașilor și Ciinenilor), 3) D. Paplica (Drumul Giurgiului), 4) D. Ghizdavăț (Drumul Ploieștilor) și 5) M. Balșu (Drumul Tîrgoviștei).

Din acest cincinal prezentăm două formulare cu ștampile tipărite:

3) FV46. DESPĂRȚIREA POȘTELOR ORAȘULUI FOKȘANI ȘI BRĂILA (fig. 106). Ștampilă negativă. Cerc strîns-fin dublat (42 mm). În imagine textul și căruța poștei în mers spre stînga. Deasupra, acvila cruciată în plin zbor cu capul conturnat, avînd în gheare spada și buzduganul. Sub linia drumului, anul: 1846.

Formularul, cu chenar Md. III a fost emis pentru o călătorie oficială (ASB.DP. dos. 27/1846).

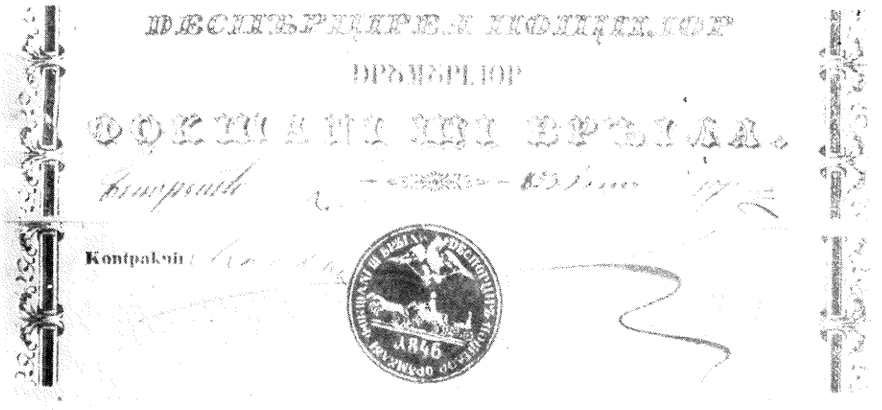

Fig. 106. Formular Md. III purtînd ștampila negativă FV46. BRAILA

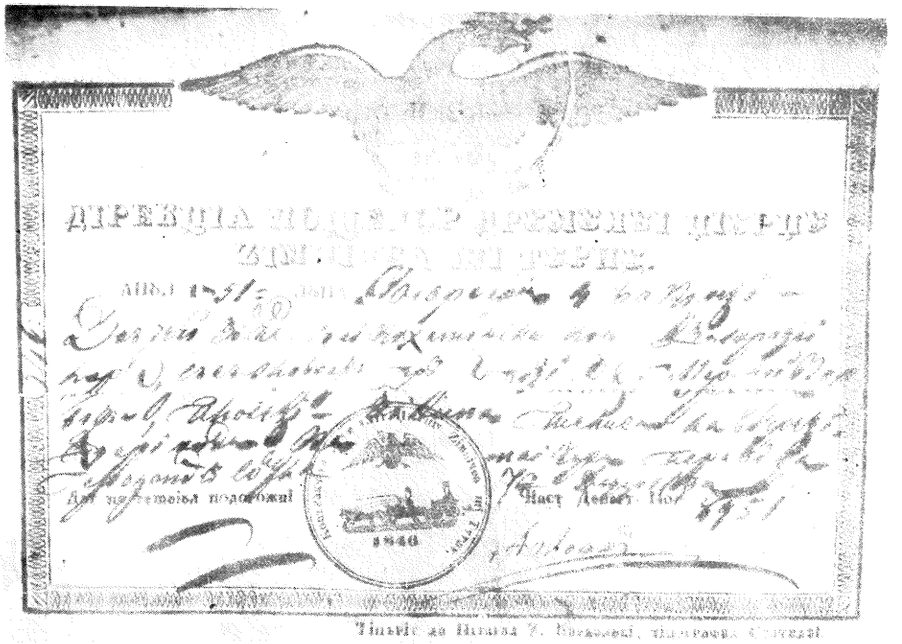

Fig. d07. Formular Md. IV purtînd ștampila FV46. GIURGIU, ZIMNICEA, TURNU.

4) FV46. KONTRAKCIUL DRUMULUI GIURCIU, ZIMNICEA ȘI TURNU (fig. 107). Cerc strîns-fin dublat (42 mm). În imagine textul pe marginea cercului și în fond căruța poștei în mers spre stînga. Deasupra, acvila cruciată în plin zbor cu capul întors spre dreapta. Sub linia drumului, anul: 1846.

Formularul, cu chenar Md. IV a fost emis cu No. 346 de „Poșta București, la 4 ianuarie 1851, pentru slobozirea a douăzeci și șase cai cu hamurile lor și surugii lor, din poștă în poștă... (pe ruta) Giurgiu — Călărași — Cura Ialomiței — Brăila — Ploiești — Telega... și înapoi la București... Cu progonul în contul statului"

f) Cincinalul al patrulea (1851 — 1855)

Începînd de la 1 august 1851 poștele trec în antreprizele: 1) **Drumul Focșanilor** și al Brăilei (Ștefan Burchi), 2.**Drumul Călărașilor** (Matei Puica), 3. **Drumul Giurgiului** (Petrache Petroni), 4. **Drumul Craiovei** (Gh. Zissu), 5. **Drumul Cîinenilor** (K. Villara), 6. **Drumul Tîrgovișței** (Kostache Filipescu) și 7. **Drumul Ploieștilor** pînă la Cîmpina (Scarlat Bîrcănescu) și de la Cîmpina la Predeal și Ploiești de către contraccii țărani: Ion Oprea și comp. din Breaza)[2]).

Din acest cincinal ne-au rămas frumoase ștampile sigilare în fum și ceară, precum și primele ștampile prefilatelice muntenești[3]). De asemenea prezentam șase formulare cu ștampile tipărite emise de patru antreprize:

5. FV51. DIREKȚIA POȘTELOR DRUMULUI PLOIEȘTI (fig. 108). Cerc strîns dublat (43 mm). Emblema asemănătoare ștampilei precedente.

Formularul încadrat cu chenarul Md. V este întocmit de Poșta București la 22 iulie 1851 pentru o călătorie cu căruța. (ASB.DP. dos. 3/1855).

Fig. 108. Formular Md. V purtînd ștampila FV51. PLOESTI

6. FV51. DESPĂRȚIREA POȘTELOR DRUM. ORAȘULUI ȘTIRBEI ȘI OLTENIȚA (fig. 109). Ștampilă dublu cerc (43/35 mm), cu textul în exergă. În imagine căruța poștei în mers spre stînga. Deasupra acvila cruciată și sub linia drumului două goarne poștale împreunate

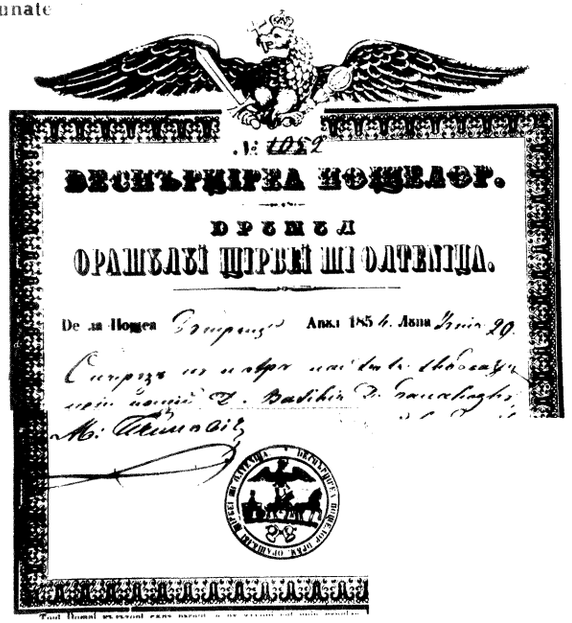

Fig. 109. Formular Md. VI purtînd ștampila FV51. ORASUL STIRBEI

Formularul, cu chenar Md. VI a fost întocmit de către Poșta București la 20 iunie 1854, **pentru** eliberarea unei „căruțe cu patru cai" ...în mergere prin Călărași la (care) se va da din poștă în poștă Brăila și Galați și înapoi de la Galați (ASB.DP. dos. 15/1854, f. 160.

7. FV53. KASA POȘTELOR DRUMULUI TÎRGOVIȘTEA (fig. 110). Cerc unic (42 mm). Emblemă obișnuită, cu căruța poștei în drum spre stînga, deasupra acvila cruciată și sub linia drumului, anul: 1853.

Formularul, cu chenarul Md. VII a fost întocmit de Poșta București la 20 iunie 1854 pentru „o sanie cu patru cai" (care) se va da prin poște D(umnealui) Ioan Lăpușneanu în mergere prin Tîrgoviște la Mărgineni..." (ASB.DP. dos. 15/1854).

Fig. 110. Formular Md. VII purtînd ștampila FV53. TIRGOVISTEA

8. FV54. KASA POȘTELOR DRUMULUI DIN KIINENI. Cerc strîns dublat (42 mm). Emblemă obișnuită cu căruța poștei în drum spre stînga, acvila cruciată și sub linia drumului, anul: 1854.

2) Ing. Kiriac DRAGOMIR, Predeal, Primul Birou poștal, prima ștampilă (1855). Filatelia nr. 10/1983.

3) Kiriac DRAGOMIR, Contribuții. Ștampile prefilatelice datate. Almanah Filatelic, 1984, pg. 24 — 35).

Formularul cu chenar Md. VII este emis pentru o „Ștafetă foarte grabnică"... cu mergere la Pitești... „Să se dea un ager cal și un vrednic surugiu, din poștă în poștă, cu sorocul legiuit... Pornită azi, 28 iulie 1855 la 6 ore seara, din București"' (ASB.DP. dos. 43/1854 vol. I).

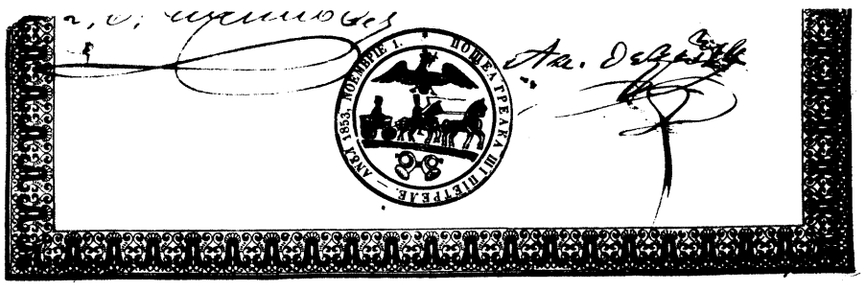

Fig. 111. Formular Md. VIII purtînd ștampila FV53. GREACA SI PIETRELE

Fig. 112. Formular Md. VII purtînd ştampila FV54. KRAIOVA

9. FV54. DIRECŢIA A POŞTELOR DRUMULUI PLOIEŞTI. Cerc simplu fin dublat (45 mm). În imagine căruţa poştei în mers spre stînga. Deasupra, acvila cruciată în plin zbor cu capul spre dreapta. Sub linia drumului, anul: 1854.

Formularul cu chenar Md. VII este purtătorúl unei ştafete cu textul: „Grabnică, Foarte Grabnică. Bucureşti, Anul 1854, Luna noiembrie 31. Alăturată aici ştafeta cu No. 686 a Cinstitei Agenţii către Cinstita Direcţie a Carantinii, la Timiş. Fiind foarte grabnică şi de neapărată trebuinţă să se trimiată din fiecare poştă cu într-adins surugiu şi în soroc legiuit. Să fie trimis progronul în socoteala Cinstitei Agenţii (ASB.DP. dos. 15/1854). Este de remarcat şi „sigiliul cu pene" în ceară a Casei poştelor Ploieşti.

10. FV55. DESPARŢIREA POŞTELOR ORAŞUL PLOEŞTI (fig. 113). Ştampilă cu cercul fin dublat (41 mm). Textul pe marginea cercului sigilar. Emblema asemănătoare ştampilei precedente. Sub linia drumului, anul: 1855.

Formularul, cu chenar Md. VII este însoţitor al ştafetei plecate din Ploieşti la 14 noiembrie 1855, cu textul: „Alăturatele aici plicurile ce prin grabnică ştafetă se trimite, una la Mizilu şi alta către K. K. Agenţie din Buzău... cu progronul pentru acele trei poşti lei: 18." ss. M. Pencovici (ASB.DP. dos. 14/1854).

Fig. 113. Formular Md. VII purtînd ştampila FV55. PLOESTI

g) Ultimul cincinal (1856 — 1860)

Ultimul cincinal de arendarea poştelor din Muntenia, cu începere de la 1 august 1856 pînă la 1 mai 1856 a fost prelungit la încheierea lui (1 august 1860 pînă la 1mai1862 cînd poştele au trecut în exploatarea regiei de stat.
Vînzarea poştelor s-a făcut pe drumuri: 1. **Drumul Focşanilor** (Gh. Parascheva), 2. **Drumul Călăraşilor** (Niculiţă Alexeescu), 3. **Drumul Giurgiului** (Alecu Dumitrescu), 4. **Drumul Craiovei** (Ghiţă Zissu), 5. **Drumul Ciinenilor** (Pană Olănescu), 6. **Drumul Tîrgovişiei—Cimpulung** (Costache Predescu) şi 7. **Drumul Ploieşti—Braşov** (Iancu Brezeanu, cu diligenţe). Pe parcursul cincinalului prelungit, s-au făcut anulări şi reincheieri de contracte.

Din aceste antreprize poştale ne-au rămas interesante formulare şi ştampile din care prezentăm:

11. FV56. KASA POSTILOR TARII ROMANESTI (fig. 114). Ştampilă cu cerc simplu uşor dublat (41 mm). In imagine textul pe marginea cercului singular. In fond căruţa poştei în drum spre stînga. Acvila cruciată în plin zbor cu capul spre dreapta. Sub linia drumului, anul: 1856.

Formularul (190 × 140 mm) cu chenar Md. VIII a fost întocmit de Poşta Cerneţi la 29 aprilie 1858, pentru „Opt cai cu hamurile lor şi doi surugii să să dea din poştă în poştă D-lui D. Toma Filişani, întorcîndu-să înapoi la Craiova. În ducătoare cu plata progronului după podorojna cu No. 483" ss. Pehneni.

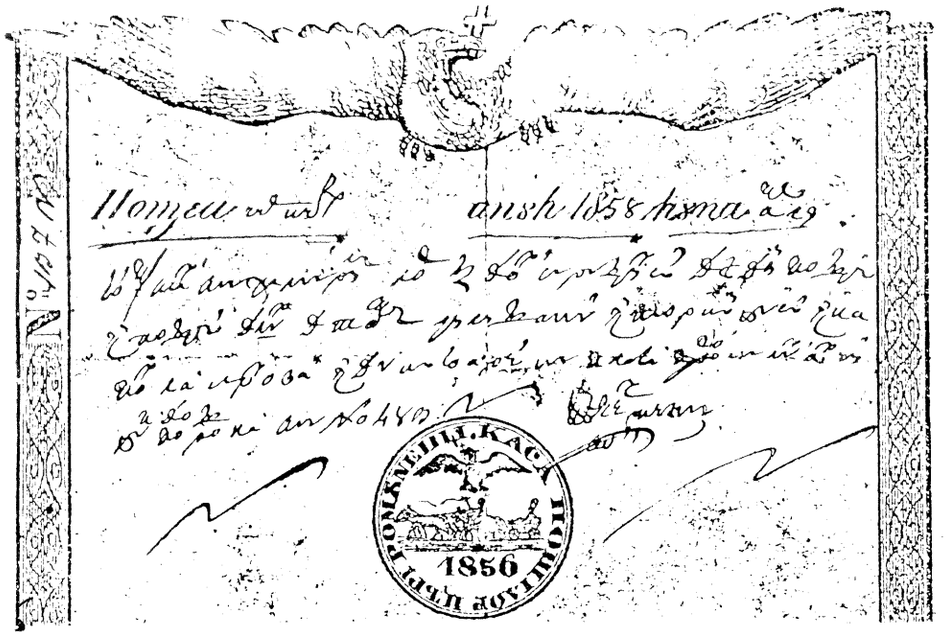

Fig. 114. Formular Md. VII purtînd ştampila FV56. KASA POSTELOR TARII ROMANESTI.

12. FV56. DESPARTIREA POSTELOR DRUMURILOR/FOCSANI şi BRAILA. fig. 115). Ştampilă cu cerc fin dublat (43 mm). Textul pe marginea cercului singular. Emblema curentă. Sub linia drumului, anul: 1856.

Formularul cu chenar Md. IX a fost întocmit de Poşta Buzău la 18 decembrie 1858 pentru „pornirea alăturatei ştafete a D. Ghiţă Dumitriu către aga Kostache Brăiloiu, cu No. 100 în ducere la Bucureşti, cu progronul în sumă de lei cincizeci şi patru şi deosebit lei şase, parale 30. Taxa surugiilor hotărîtă de guvern priimindu-să cîte 1/2 sfanţ de surugiu, s-au priimit lei trei... Pornită azi dimineaţa la orele 11. (ASB.DP. dos. 26/1856 fila 169).

13. FV56. Despărţirea poştelor drumului Kraiova (fig. 116). Cerc simplu fin dublat (41 mm). Text şi emblemă asemănătoare cu a ştampilei precedente.

Formularul, cu chenar Md. VII este întocmit de Poşta Tîrgu Jiu, la 29 mai 1858 cu textul: „Alăturat ştafeta onor. Administratoru Ţării cu No. 3621, către onor. Mi-

Fig. 115. Formular Md. IX purtînd ştampila FV56. FOCSANI SI BRAILA

nisterul Interior, care ştafetă foarte grabnică şi de neapărată trebuinţă să se pornească de fiecare poştă cu într-adins surugiu fără minut zăbavă prin poşte sau la drum. După sorocul legiuit de 34 ceasuri să se găsească agiuns şi pe dată după adresă... Priimită şi pornită astăzi 29 mai 1858, la ceasurile zece seara (ASB.DP. dos. 15/1856, fila 84).

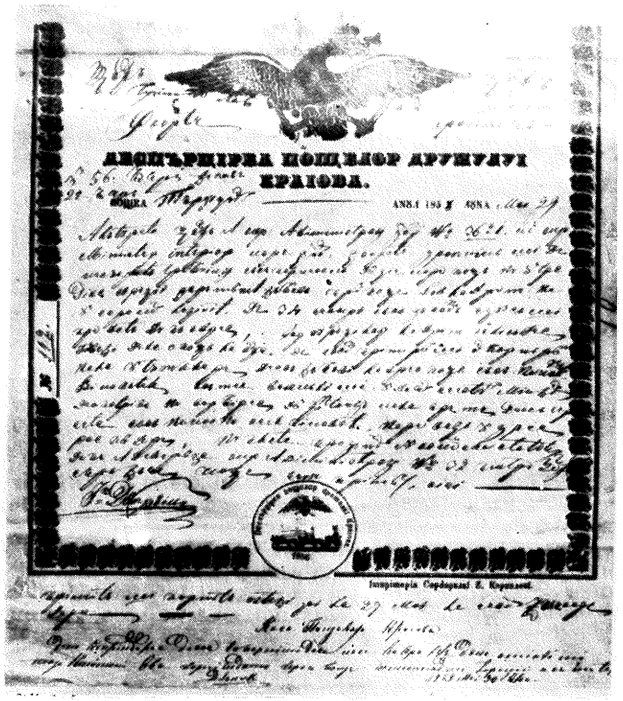

Fig. 116. Formular Md. VII purtînd ştampila FV56. CRAIOVA

14. FV56. KASA POŞTELOR DRUMULUI KIINENI (fig. 117). Ştampilă dublu cerc (41/33 mm). In exergă textul şi anul: 1856. În fondul sigilar căruţa poştei în mers spre dreapta. Deasupra acvila cruciată în plin zbor cu capul conturnat. Sub linia drumului două goarne în pereche, cu pavilioanele în jos.

Formularul, cu chenar Md. X este emis pentru: „Alăturat plicu ştafetă No. 6 pornit de cinstita kîrmuire" (din Rîmnic)... la 9 septembrie 1856... se porneşte prin fiecare poştă la Bucureşti... cu plata progronului din visteria statului... (ASB.DP. dos. 16/1856).

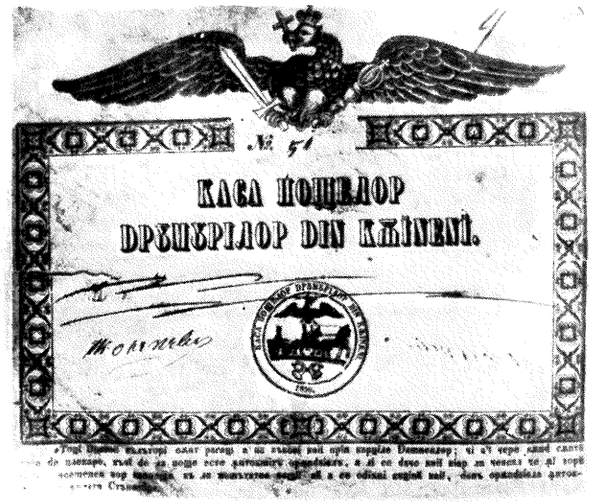

Fig. 117. Formular Md. X purtînd ştampila FV56. KIINENI

15. FV58. DESPARŢIREA POŞTELOR DRUMULUI KRAIOVA (fig. 118). Ştampilă (44/40 mm), cel exterior strîns şi fin dublat. Textul în exergă. În fondul sigilar căruţa poştei în mers spre dreapta, deasupra cu acvila cruciată şi încoronată în plin zbor, cu capul conturnat şi sub linia drumului, două goarne acostate.

Formularul, cu chenar Md.XI însoţeşte: „Alăturata ştafetă a onor.Administratoru... către Dl. Ministru interior, la Bucureşti... fiind foarte grabnică, numaidecît fără minut zăbavă se va porni din fiecare poştă. S-a pornit din Poşta Turnu la 21 decembrie 1859, la ora şase seara. (ASB.DP.dos.14/1858,f.378).

Fig. 118. Formular Md. XI purtînd ştampila FV58. KRAIOVA

16. FV60. Despărţirea Poştelor Fokşani şi Brăila. (fig 119). Format, mărime şi compoziţie identică cu ştampila precedentă.

Formularul, în chenar Md. XII este emis de „Poştia Brăila" la 28 ianuarie 1861 pentru o călătorie la Bucureşti.

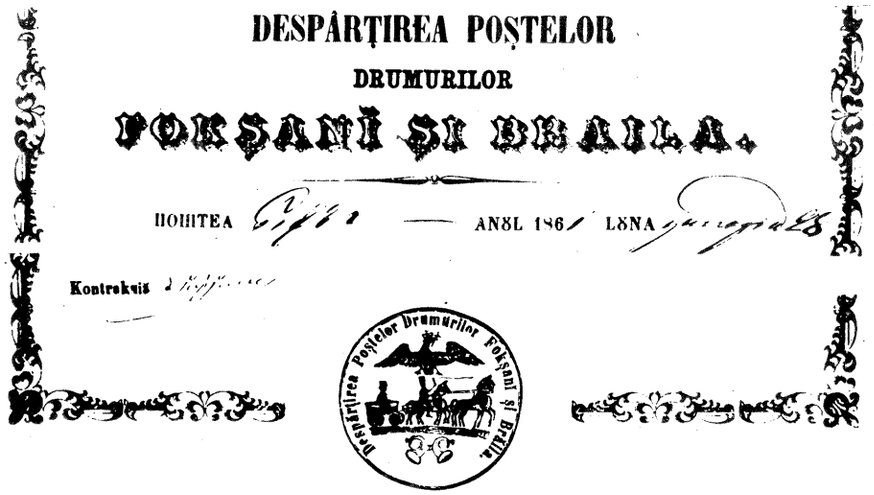

Fig. 119. Formular Md. XII purtînd ştampila FV60, FOKSANI SI BRAILA

17. FV60. DESPARTIREA POSTILOR / ORASULUI GIURGIU (fig. 120). Ştampilă dublu cerc (40/38 mm). Textul în exergă. Emblema asemănătoare ştampilelor precedente.

Formularul cu chenar XIII este emis de Poşta Bucureşti la 10 octombrie 1860 pentru o călătorie oficială.

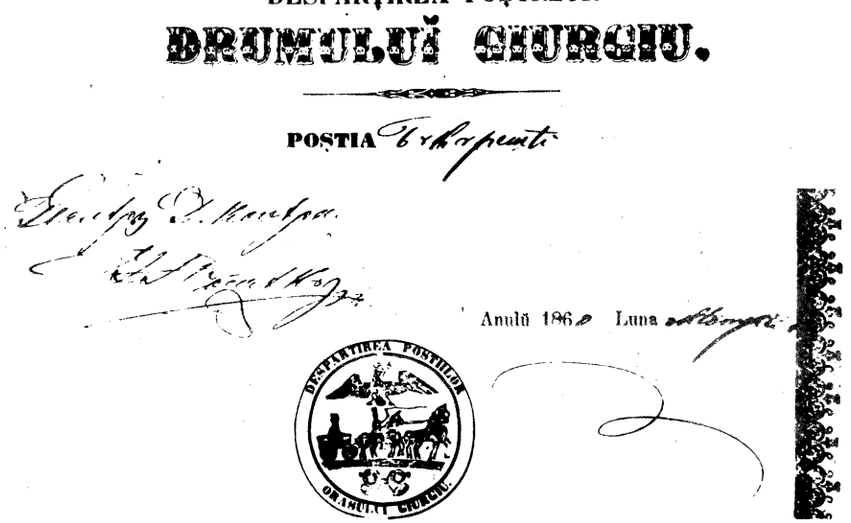

Fig. 120. Formular Md. XIII purtînd ştampila FV60. GIURGIU

1.3.2. FM Moldova

Poşta Moldovei a utilizat cu precădere „miziluri" manuscrise (vezi fig. 1 şi fig. 2) şi foarte rar formulare tipărite. Dăm un exemplu de „FM" din 1845, cu extras din conţinut: „I-lor căpitani de pe drumul mare veţi slobozi din staţie în staţie cîte o căruţă cu patru cai şi surugiu (...), în mergere la Iaşi şi înapoi."

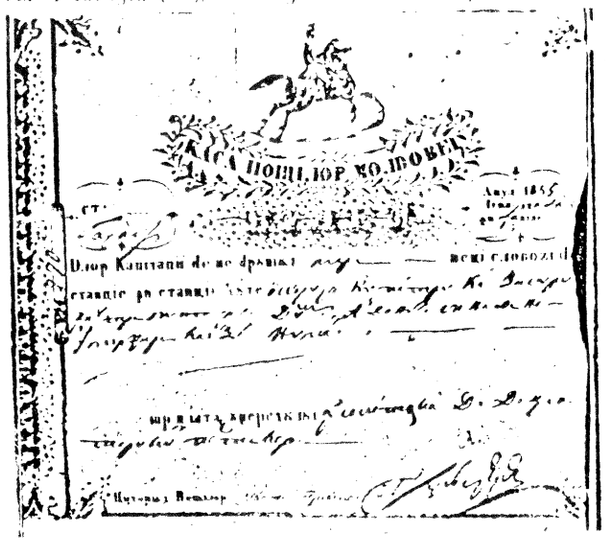

Fig. 121. Formular tip „FM" al Casei Poştelor Moldovei. Col. L.N. Cristea.

2. ŞTAMPILE SIGILARE ADMINISTRATIVE CU UZ POSTAL.

2.1. STAMPILE DE CARANTINA („K")

După semnarea tratatului de pace ruso-turc la Adrianopol (2/14 septembrie 1829), prima măsură de stăvilire a epidemiilor a fost înfiinţarea cordonului sanitar de-a lungul Dunării, acum talvegul fluvial devenind graniţa cu „statele otomane", desfiinţîndu-se şi încorporîndu-se Tării Româneşti fostele raiale Brăila, Giurgiu şi Turnu. Carantinele dunărene româneşti s-au administrat autonom, de fiecare principat în parte, un inspectorat general (cu sediul în Bucureşti) avînd în supraveghere bunul mers al întregii activităţi. Studiul se desfăşoară pe fiecare stat în parte, Valahia şi Moldova.

2.1.1. Carantinele din Valahia

Cu nr. 12746 din 31 decembrie 1829, Divanul săvîrşitor al Valahiei primeşte două documente, unul cuprinzînd anumite dispoziţii practice, iar celălalt, proiectul regulamentului de funcţionare a carantinelor, denumit **„Aşezămîntul carantinelor şi al oboarelor de schimburi"**, cuprinzînd linia Dunării, de la Vîrciorova şi pînă la Galaţi. Prin această legiuire, care a stat la baza organizării cordonului de sănătate de la Dunăre, medicina a căpătat în Tările Române o nouă dimensiune. Conform prevederilor „Aşezămîntului", s-au înfiinţat la 1 ianuarie 1830 12 carantine (pentru Valahia), precizîndu-se şi localităţile-carantină în contingenţă pe malul drept al Dunării, care se regăsesc în parantezele carantinelor româneşti:

a) carantine = 1. BRAILA (Măcin), 2. CALAFAT (Vidin), 3. CALARASI (Silistra, 4. CERNETI (Kladovo), 5. GIURGIU (Rusciuc), 6. IZVOARELE (Praovo-Negotin) şi 7. ZIMNICEA (Sistov);

b) oboare de schimb = 1. BECHET (Rahova), 2. IZLAZ (Samovit), 3. TURNU (Nicopole), 4. OLTENITA (Turtucaia) şi 5. PIUA PETRII (Hirşova).

De reținut, că structura arătată a suferit pe parcurs unele modificări, după interese de circumstanță. În primul rînd, prin Regulamentul Organic s-au prevăzut carantine „mari" (clasa I): Brăila, Calafat și Giurgiu; carantine „mici" (de clasa a II-a): Călărași, Cerneți, Turnu și Zimnicea, și cantoane de schimburi (carantine de clasa a III-a): Izvoarele, Bechet, Oltenița și Piua Petrii (lipsind Izlazul, pe care îl regăsim ca „punct" în unii ani). Unele modificări au intervenit și pe parcurs. Astfel, prin jurnalul din 28 noiembrie 1832, s-a hotărît „prefacerea carantinei Kalafat în al 2-lea klass și Kalarași în 1-a stare". Tot în același an, urmare repetatelor intervenții ale negustorilor craioveni, oborul de schimb Bechet devine carantină de clasa a doua.

În perioada 1834—1852, trei carantine își schimbă reședința (iar o carantină denumirea, din Călărași în Știrbei), prilej de a le prezenta în mod special.

a. Cerneți/Turnu Severin. Cerneți, localitate lîngă Dunăre (1,5 km spre nord), s-a fondat prin 1475, pe stînga pîrîului Topolnița, vizavi de ostrovul Simian, ca urmare a distrugerii cetății Severin de către oștile lui Mahomed al II-lea. În 1830 ia ființă „Karantina Cerneți", la marginea satului Schela—Cladovei (circa 7 km. sud-vest de orașul Cerneți, avînd corespondent peste Dunăre schela și carantina sîrbească Kladovo, cu care era în corespondență, prin mijlocirea „poștei cu barca". Carantină de clasa a doua, cu clădiri, — bordeie acoperite cu stuf, cu 14 salariați, avea „director pe serdarul Vasile Strîmbeanu și asigurarea sanitară prin „doftorul" transilvănean Tzing Carol, „moașa" Anica și 2 ciocli. Carantina Cerneți a fost în permanentă colaborare cu carantina austriacă Rușava—Supanek (Orșova—Jupalnic) din Banat și cu carantina Kladovo din Serbia. Din raportul „Direcției Carantinei Cerneți" nr. 192 din 24 aprilie 1837, rezultă că „**pasagerii ce vin din Rușava, după 10 zile de carantină austriacească, sînt preluați la vama Vîrciorova de către grănicerii români și aduși sub pază la Cerneți, unde urmează să facă încă 10 zile de carantină românească.**"

În urma pîrjolirii din 1828 a orașului Cerneți de către armatele turcești, locuitorii cer strămutarea orașului lor (capitala jud. Mehedinți), lîngă Dunăre, pe vatra anticei Drobeta. Pentru realizarea doleanțelor, se emite Decretul prezidențial nr. 79 din 22 aprilie 1838, care constituie actul de naștere al noului oraș Turnu Severin. Primul așezămînt de amploare este carantina (cea mai veche clădire din Turnu Severin, existentă și astăzi, (fig. 122), în care se mută, prin octombrie 1838 administrația de la „vechea carantină Schela-Cladovei".

„Karantina noului Severin" s-a amplasat în centrul viitorului oraș, lîngă Dunăre, în imediata vecinătate a parcului-muzeu, cu ruinele turnului cetății. În incinta de circa 4 hectare, se aflau clădirile moderne din zid, sus, pe deal, ale carantinei, administrației, cantinei-bufet, și jos, pe platforma țărmului, a spitalului, debarcaderului și, reținem în mod expres, **clădirea poștei de scrisori a carantinei.** Din „meremetu" (reparațiile) din 1849 reiese componența carantinei: „8 odăi pentru pasageri, cuhnie, sufragerie, baie, spălătorie și afumătoare pentru persoane, veșminte și scrisori, magazii de alimente, cabinet medical, farmacie etc. În primăvara anului 1841 s-au mutat în Turnu Severin și dregătoriile județene („în noua capitală a județului Mehedinți"), iar în august și stația de poștă (de cai), în legătură cu poșta română Vîrciorova, tot acum înființată precum și cu drumurile de poștă, spre nord cu Tîrgu Jiu, spre centru cu Craiova și Tîntăreni și spre sud-est cu carantinele Calafat, Izvoarele (Gruia), Izlaz și Bechet.

Din 1851, carantina Turnu Severin deservește și agenția austriacă de vapoare (D.D.S.G.) mutată aici de la Schela Cladovei, după tergiversate tratative diplomatice generate încă din 21 decembrie 1838 de Inspectoratul general al Carantinelor. Agenția s-a amplasat lîngă „carantina nouă" și, în curînd vor lua amploare de prestigiu portul și șantierul naval Severin.

b). Izvoarele/Gruia, jud. Mehedinți. Izvoarele, veche localitate, lîngă Dunăre (3 km), cu ruine de cetăți romane, azi sat al comunei Gruia dă numele carantinei amplasată la 2 km. depărtare, în aval de Ostrovul Mare. Era în contingență cu schela-carantină Palanka-Praovo de pe malul drept al Dunării, nu departe de Negotin. Carantină de cl, III-a, avea 6 salariați, din care, ca „director" pe pitarul Eustație Gramaticeanu și scriitor pe Costache Cocoloș, ambii în dispută de întîietate cu conducerea pichetului. Carantina avea instalație de fumigare a scrisorilor, aduse de „poșta cu barca" de peste Dunăre.

La 1 iulie 1847, ca urmare a mutării carantinei Praovo-Negotin, carantina Izvoarele se mută la rîndul său, aproape de malul Dunării, în satul Gruia (4 km. sud), schele și punct de grănicori, spre a fi vizavi de noua carantină Rudavața-Strovies, din anul următor avînd sigiliu propriu, K48. Karantina Gruia.

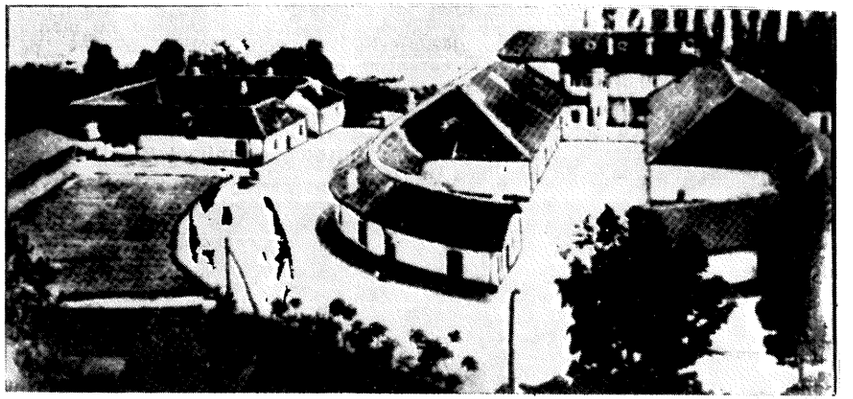

Fig. 122. Carantina Turnu Severin, fondată în 1838, azi așezămînt cultural.

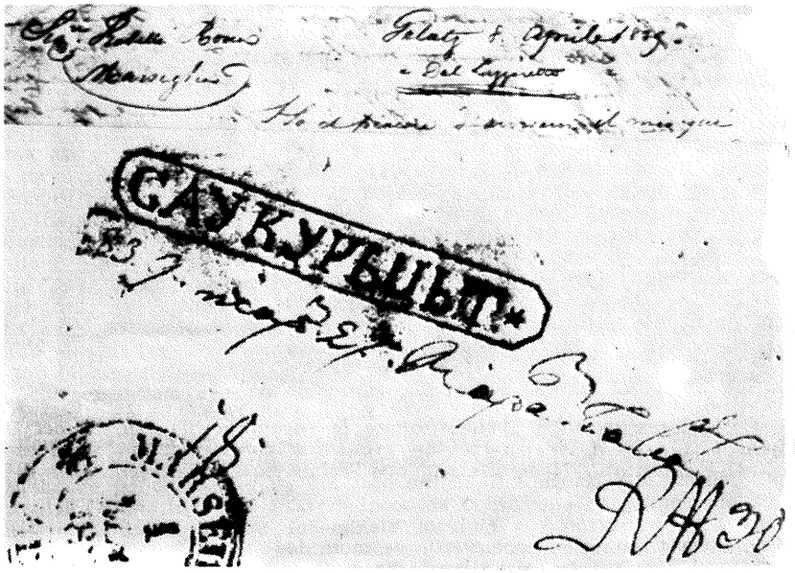

Fig. 123. K33. GALATI I, pe o scrisoare din lazaret expediată la 8 aprilie 1839, la Marsilia. (col. G. Sassower)

Fig. 124. „S-au curăți prin afumare. Carantina Izvoarele. Anul 1837 iulie 31."

c. **Piua Petrii/Gura Ialomiței,** jud. Ialomița. Piua Petrii, localitate pe malul Dunării, lîngă ruinele Cetatea de Flote, găzduiește din vechi timpuri schelea „pentru pogorîrea sării de la ocne", și din 1830 carantina cu același nume cu stație de poștă (laterală-terminus) în legătură cu linia Brăila—Slobozia. Carantină de cl. III-a, inițial a fost amplasată departe de sat, lîngă pichetul de grăniceri din Ostrovul Gîsca, ca „obor de schimb" cu schela Hîrșova (Dobrogea). Încă din februarie 1832, șeful carantinei, Theodor Ghițescu, intervine pentru **„întrarea carantinei Pioa Petri, la un loc mai cuviincios și aproape de marginea Dunării".**

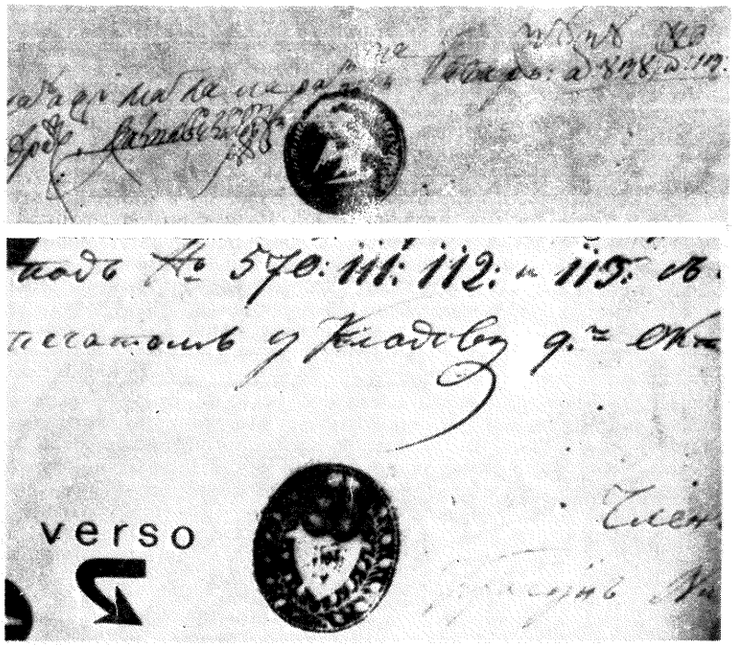

Fig. 125. Certificarea curățirii „prin afumare la carantina Severin, 13 oct. 1838" cu ștampila K38 (sus) a Adeverinței de primire a corespondenței românești de către autoritățile locale din Kladova Serbiei (jos). Unicat (col. 9).

La 1 iulie 1834 carantina Piua Petrii se mută la circa 3 km. mai la nord, în localitatea Gura Ialomiței, în „noul local din zid", în apropiere de schela cu același nume și de pichetul de grăniceri din Vadu Oii, tradițională trecătoare a oierilor români din Transilvania, veniți cu turmele la .ernat, în Dobrogea. Cu un efectiv de șase salariați, conduși de „șeful carantinei, pitarul Dimitrie Masuridis, carantina Gura Ialomiței utilizează la înființarea ei ștampila sigilară proprie, K34 și din 1838 ștampila K38.

d. **Carantina Milcovu.** (11 iunie — 10 noembrie 1831). Apărînd holera în Moldova (adusă din Rusia) Comitetul Carantinelor (București) hotărăște înființarea la 11 iunie 1830, pe Milcov (hotarul cu Moldova) a unei „carantine interioare, de graniță", în pădurea Cerdacu, lîngă Focșanii munteni. Cu conducerea carantinei este numit Dr. Charles Barozzi. S-a instituit „Cordonul Milcovului", din Carpați și pînă la Dunăre, paza fiind asigurată de locuitorii din partea locului și de militari din armata rusă de ocupație (ordinul generalului Kiseleff). Încă din iulie 1830 medicul intervine pentru desființarea carantinei: **„Cu supusul meu raport aduc veselă știință cinstitului comitet că orașul Focșani din amîndouă părțile, adică Valahia și Moldova, de 11 zile, din mila lui Dumnezeu, nu s-a mai întîmplat nimic, nici să se mai îmbolnăvească, nici să mai moară nimeni, și se află și oraș deschis (...) Așa dar mi se pare că este de prisos acum a se mai ține această carantină (... și după părerea mea este să se strice, că nu mai este de trebuință, fără numai o prăpădenie se pricinuiește locuitorilor care sînt o mulțime ridicată în picioare, în paza carantinei**

și a spitalelor și acum este vremea a tot felul de munci, adică prașila porumbului, a viilor, coasa fînului, secerișul bucatelor și de nu vor putea să le strîngă se judeca că vor rămîne și muritori de foame, mai ales că moldovenilor, din porunca stăpînirii li s-a dat voie să treacă în Valahia ca să cosească fînul, fără să le facă vreo oprire" (...). No. 41 din 29 iulie 1831, Dr. Charles Barozzi. Cu toate repetatele reveniri, Comitetul Carantinelor amînă desființarea carantinei pînă la 10 noiembrie 1831.

Practic, o activitate susținută nu reiese decît pentru circa o lună de la înființare de unde concludem marea raritate a scrisorilor circulate prin Carantina Milcovu și purtînd ștampila sau sigiliul respectiv, (vezi K. 30. MILKOVU).

e) **Călărași/Știrbei.** În 1852 se schimbă denumirea carantinei Călărași în accea de carantina Stirbei. Cu acest prilej se dă în folosință un nou sigiliu, utilizat pentru desinfectarea scrisorilor cu ștampilă negativă (vezi K52. Stirbei).

2.1.2. Carantinele din Moldova

„Așezămîntul Carantinelor" prevedea pentru Moldova o singură carantină de clasa I-a, la Galați. Înființarea ei s-a hotărît la data de 27/februarie/11 martie 1830, în ședința extraordinară a Divanului Moldovei. În urma Regulamentului organic elaborat în 1830 și pus în aplicare, cel din Moldova, la 1/13 ianuarie 1832, s-a reorganizat serviciul sanitar al Moldovei.

a. **Comitetul Sănătății** avea la conducere („mădularele comitetului") pe logofătul din lăuntru (ministru de interne), hatmanul (șeful suprem al armatei) și protomodicul (Dr. Zotta, șeful sănătății publice). Comitetul avea în subordine cinci unități regionale: Botoșani, Iași, Roman, Bîrlad și Galați. Prin art. 175 din Regulamentul organic al Moldovei se stabileau atribuțiile: ..... „acest comitet va orîndui și va priveghea toate pricinile atîrnătoare de carantină și împuternicit fiind de guvern, el va putea așeza carantine vremelnice în toate locurile principatului, unde ar fi primejdie de molipsire. Astfel de carantine vremelnice au fost la Sculeni, Lipcani, Leova (jud. Fălciu) ș.a. pe „Linia Prutului", precum și „carantine interioare", cu cîte un director, un medic și doi slujitori.

Direcția Carantinei (Galați). Legiferată prin art. 178 din Regulamentul organic era unitatea de coordonare și legătură între Comitetul Sănătății și unitățile operative din Galați și din 1856 al tuturor porturilor dunărene ale Moldovei. Urmărea în principal „paza cu amănuntul și îndeplinirea regulilor de sănătate". Direcția carantinei își avea sediul în incinta **Carantinei Țiglina.** Conducerea era încredințată directorului (Iancu Cozoni), vicedirectorului (Iordache Capșa) și medicului șef (dr. Abegg), toți semnatari autorizați.

Direcția carantinei avea în subordine Carantina Tiglina, Căpitănia portului Galați și Oboarele de schimburi ale orașului.

b. **Carantina Galați** (Galați I) cunoscută și sub denumirile de Carantina Tiglina, Lazaretul etc., s-a amplasat în 1830, departe de port și oraș, pe moșia mănăstirii Mavromolu, de pe dealul Tiglina din spre drumul Brăilei, azi noul cartier Tiglina al Municipiului Galați. Încă din 1830 se începuse construcția carantinei „cu un număr îndestulător de ziduri, pentru îndeminata locuință a dregătorilor și a călătorilor, magazii sigure și încăpătoare pentru mărfuri și spitale, ospătărie, afumătoare (....) toate după un plan hotărît (....) încît să poată înlesni slujba și a împiedica orice comunicație oprită" (art. 173). Din documentele de mai tîrziu, reiese că saloanele pentru carantinați, serviciul sanitar, ospătăria (dată în antrepriză unui „marchitan"), serviciul „de curățire" (afumătoarele, băile, hainele de schimb, spălătoriile), spitalul de izolare pentru ciumați etc. toate funcționau în condiții optime „după asemănarea celor mai bune așezăminte europenești".

Carantina Galați se conducea după regulile sanitare fixate prin Așezămîntul carantinelor și al Regulamentului organic:

— „orice călător sau trecător, de orice nație sau grad ar fi este fără osebire, supus la cea mai cu amănuntul păzire a regulamentului carantinii;

— „toți curierii, fără deosebire de naționalitate, se vor supune la îndeplinirea legiuirilor carantinii; numai pachetele, scrisorile și banii, după ce se vor „curăți" în prezența lor, se vor putea da la alți curieri ce nu se află în carantină, spre a fi trimise la adresa lor, și aceasta, după punerea la cale făcută de consulul și agenții puterilor străine;

— „orice călător, sosind la carantina Galați, și găsit sănătos la vizita medicală, își înregistrează toate lucrurile, banii, scrisorile și alte hîrtii, care se predau direcției spre a lor curățire după regulile carantinești.

Apoi călătorul era internat și izolat în lazaret; Din Lazaret călătorii și orice alt

internat, putea să primească sau să trimită scrisori în principat sau străinătate. Toate aceste trimiteri poştale erau supuse „curăţirii" şi operaţia era certificată prin aplicarea ştampilei sigilare a carantinei.

În 1854 Carantina Tiglina se desfiinţează, „clădirile fiind trecute sub supravegherea Ministerului Treburilor publice, rămînînd în fiinţă numai spitalul de izolare.

c) **Galaţi-port (Galaţi II).** Încă dinainte de 1830 funcţiona în portul Galaţi un serviciu de carantină după modelul austriac, din spre mare fiind în legătura cu carantina Sulina. În 1830 portul Galaţi trece sub autoritatea Direcţiei carantinei din localitate, şi se organizează după prevederile Asezămîntului Carantinelor şi a Regulamentului organic. Extragem:

„vasele sosite la schela carantinei Galaţi nu se apropiau de mal, ci opreau la o depărtare anumită. În întîmplări obişnuite, adică atunci cînd toţi cei aflători pe vas se aflau sănătoşi şi cînd în cursul călătoriei nu s-ar fi întîmplat vre-un deces, atunci căpitanul portului Galaţi punea vasul sub carantină portuară, **supunîndu-l la toate regulile de curăţire. Toţi matrozii şi pasagerii îşi luau bagajele, banii şi scrisorile ce ar fi adus cu ei şi mergeau în caiac, la cabinetul medical „Supunîndu-se vizitei cuviincioase şi izolării".**

— „în cazul cînd doctorul ar fi descoperit asupra vreunui călător simptomele sau oarecari semne de ciumă, atunci „ciumaşul" precum şi toţi tovarăşii lui se trimiteau împreună cu obiectele personale la vasele lor spre a face acolo carantina orînduită".

Prin anaforaua 2846/1844 s-au stabilit noi „reguli sanitare ce să se păzească de către căpităniа portului Galaţi, pentru corăbii şi alte vase, din care redăm:

— „îndată ce se aşeza corabia la locul stabilit, de nu era nici o bănuială despre starea sănătăţii împărăţiei Turceşti, se invita numai patronul de a veni la cancelaria căpităniei, cu toate documentele, rolurile matrozilor şi alte hîrtii, pachete şi scrisorile ce ar fi avut, care, primindu-le căpităniа portului (sau rînduitul său), prin mijlocirea unui cleşte de fier, le va supune la curăţire în port;

— „în cazul cînd s-ar fi întîmplat vre-un deces pe corabie sau s-ar fi descoperit o boală molipsitoare, vasul era izolat şi carantinizarea matrozilor şi a pasagerilor se făcea pe vas, pînă la decizia Direcţiei carantinei;

Din 1830, toate vasele ce veneau de pe mare căutau să se supună regulilor carantineşti ale portului Galaţi, mai ales că tot de aici, cele ce plecau mai departe spre Orşova, ca şi vapoarele fluviale DDSG obţineau „certificatul de sănătate" pentru persoane, mărfuri şi scrisori, fără de care nu puteau acosta în vre-o schelă din dreapta sau stînga fluviului în amonte.

Importanţa serviciului sanitar al portului Galaţi a devenit majoră mai ales după desfiinţarea carantinei Tiglina (1854) şi şase ani mai tîrziu a Directoratului sanitar. Din 1860 serviciul sanitar al portului Galaţi este „orînduit după modelul celorlalte căpităniі portuare dunărene, căpitanul fiind acum cîrmuitorul unic al portului, în locul directoratului. Acum încetează, prin pensionare, şi activitatea lui Iordache Kokoloş, directorul carantinei Galaţi şi mai tîrziu al Direcţiei Carantinei, după 30 de ani de activitate în această funcţie (1830—1860). Am dat aceste nume, spre a servi celor interesaţi la deslusirea semnăturilor de pe certificarea de curăţire a corespondenţei trecute prin carantină.

d. **Barierele de schimb.** În Galaţi au fost instituite şi două „bariere de schimb" pentru mărfurile populaţiei mărginaşe fluviului. La aceste bariere nu colorau matrozi, pasageri, pachete sau scrisori. Barierele erau conduse de cîte un comisar şi erau subordonate Direcţiei Carantinei.

2.1.3. Descrierea ştampilelor. Tabelul K.

Din punct de vedere filatelic, carantinele prezintă un interes deosebit, deoarece toate trimiterile poştale ce treceau prin porturile dunărene „se curăţeau" şi operaţia se atesta prin aplicarea „sigiliului sanitar". Amprentele, **fie în fum, fie în tuş** (în ambele cazuri denumite „ştampile negative"), **fie în ceară,** aplicate pe scrisori, sînt considerate primele „ştampile sigilare" româneşti cu statut poştal. Acestea constituie azi apreciate şi valoroase piese filatelice ale colecţiilor de istorie poştală. Chiar cînd ştampilele carantinelor nu se află pe scrisori, piesele respective constituie într-un exponat remarcabile „piese accesorii", mai ales cînd conţin ştampile rare.

Autori şi colecţionari reputaţi au atestat existenţa unor interesante „ştampile de carantină", dar puţinul material existent, dispersat şi în mare parte nesemnalat, n-a dat posibilitatea publicării decît a unui număr restrîns. Astfel. K. F. Mayer, în lucrarea sa de referinţă „Desinfected Mail, Holton, Kansas, pub. The Gossip Prin-

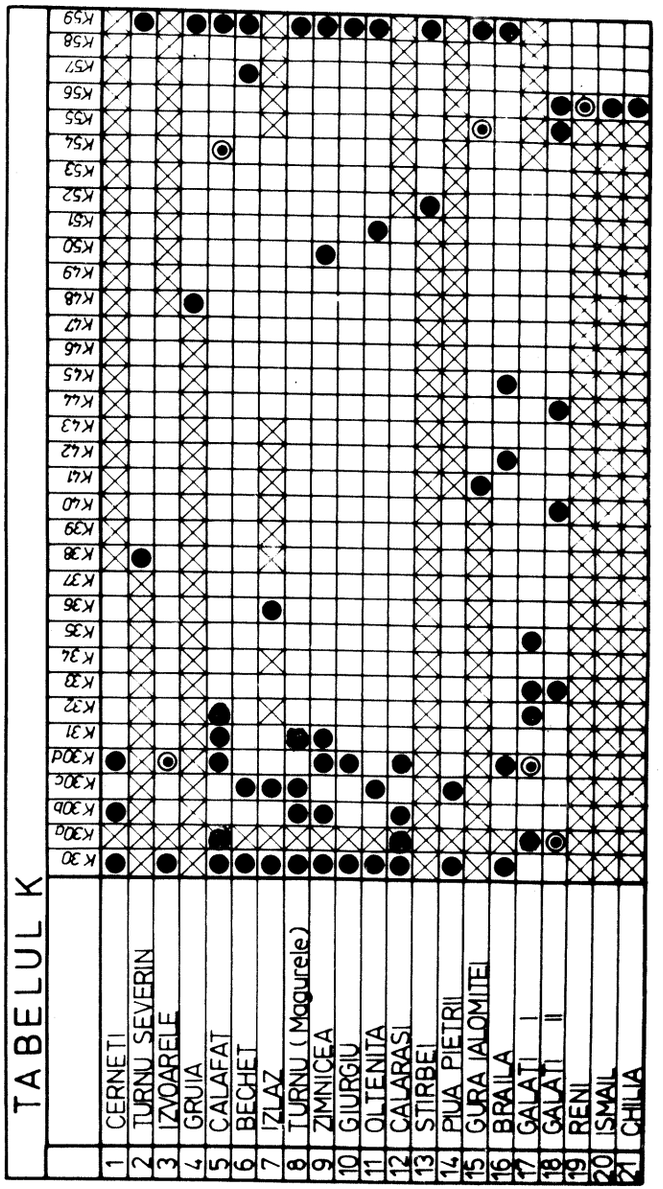

TABEL 2. Stampilele „K" ale carantinelor de pe cordonul Dunării

tery, 1962, pp. 123—129, descrie doar șase „stampile de carantină din Valahia". Un amplu studiu s-a publicat abia în 1979, în revista Filatelia Nr. 1/1979 (Kiriac Dragomir, Primele hărți, sigilii și ștampile românești ale poștelor și carantinelor). Prelucrînd acest studiu, redau acum acest reviriment îmbunătățit.

Ca cheie de urmat, am întocmit „TABELUL K", cuprinzînd carantinele românești, în ordinea cursului Dunării și ștampilele/sigiliile lor, din perioada 1830—1859, notate cu simbolul „K" (inițiala cuvîntului „Karantină" în ortografia timpului). După litera „K" urmează ultimele două cifre ale anului de dare în folosință a ștampilei și denumirea carantinei respective (Exemplu: K30, CERNETI, este prima ștampilă, din 1830 a carantinei Cerneți).

Cunoaștem azi existența unui număr de 70 ștampile de carantină, românești, din care 6 neîntîlnite. Le prezentăm în ordinea vechimilor lor.

Ștampile de carantină din 1830

În anul înființării carantinelor, au fost date în folosință patru categorii de ștempluri:

1. K30, comune, tip BRAILA
2. K30a, Variante de la K30.
3. K30b, „Carantine de „Clasa a doua"
4. K30c, pentru „Oboare de schimb"
5. K30d, pentru „Direcția carantinei"

1. K30. Tip. BRAILA (fig. 127). Ștampilă rotundă (24 mm). În emblemă: acvila cruciată și încoronată în poziție de zbor (cu aripile deschise) și capul conturnat, pe o terasă verde. Pe marginea terasei două plante acostate (patru frunze în dreapta și patru în stînga). Deasupra acvilei, soarele (coroana) sub formă de bulină cu opt lobi. Fără indicația anului. Pe marginea cercului legenda în litere capitale chirilice: KARANTINA BRAILA.

Cu matrițe sigilare tip K30, s-au dotat în anul 1830 toate cele 12 carantine din Valahia: 1. CERNETI (10R), 2. IZVOARELE (15R), 3. CALAFAT (5R), 4. BECHET (FF), 5. IZLAZ (FF), 6. TURNU (FF), 7. ZIMNICEA (6R), 8. GIURGIU (8R), 9. OLTENITA (FF), 10. CALARASI (8R), 11. PIUA PETRII (FF) și 12. BRAILA (7R). În 1831 se catalogheză K30; MILCOVU (FF). Vezi planșa 7.

2. K30a. Variante

K30a. CALAFAT. (Fig. 137). Cerc perlat (56 perle). Sub terasă inscripția anului: 1830 și în senestra, siglele „N.AP", în chirilice capitale. Soarele cu șase raze (6R).

K30a. CALARASI. (Fig. 138). Ștampilă ovală (28/26 mm). Acvila cruciată și încoronată, cu capul spre dreapta, pe o terasă simbolizînd o carte. (pravila carantinească), avînd în față anul: 1830 și în stînga, litera „T", în chirilic (8R).

K30a. GALATI (prezuntiv).

3. K30b. Carantine de clasa a doua.

K30b. CERNETI. (Fig. 139). Sigiliu rotund (32 mm). În emblemă, acvila cruciată și încoronată, cu capul spre dreapta. Pe marginea cercului legenda în caractere chirilice, mici, cursive: „Karantina de: al 2-lea: Klas: Cerneți. 1830" (7R).

Cu sigilii K30b s-au mai catalogat: TURNU, de formă ovală (34/28 mm), acvila cu capul conturnat (10R) și ZIMNICEA, acvila cu capul conturnat (7R).

1.4. K30c. Oboare de schimb.

K30c. TURNU (fig. 141). Format rotund (35 mm). În emblemă: acvila cruciată și încoronată în poziție de zbor, cu capul conturnat. Pe terasa sub formă de carte, anul: 1830. Pe marginea cercului sigilar, legenda în litere majuscule chirilice: „OBORU DE SKIMB TURNU" (7R).

K30c. BEKET. Sigiliu oval cu aceeași emblemă. Legenda în majuscule chirilice: „OBORU DE SKIMB OT BEKET". (col. 18).

Cu K30c tip Bechet s-au mai catalogat: IZLAZ, OLTENITA.

5. K30d. Direcții.

K30d. BRAILA (fig. 142). Format rotund (37 mm) cu cerc dublu, din care cel exterior perlat. În emblemă: acvila cruciată și încoronată, cu capul întors spre dreapta. Acvila pe o terasă sub formă de carte, pe care stă înscris anul: 1830. Două ramuri legate cu fundă înconjoară acvila. În exergă legenda: DREKTIA KARANTINII BRAILA, în caractere majuscule chirilice (5R).

Cu K30d s-au mai catalogat: CERNETI (10R), CALAFAT (8R), ZIMNICEA (3R), GIURGIU (5R), CALARASI (5R).

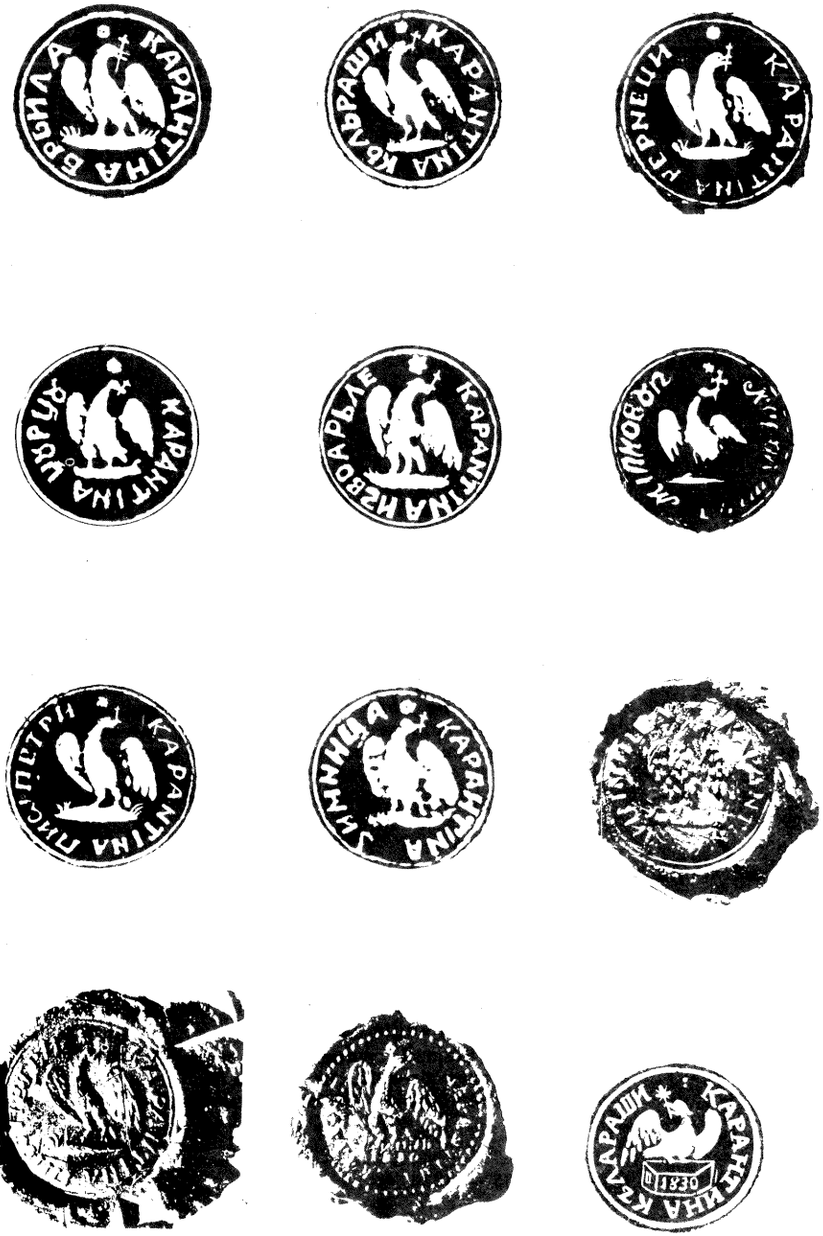

PLANȘA 7A. Ștampile negative K30: Fig. 127—138.

Ştampile de carantină din 1831

K31. CALAFAT (fig. 146). Format rotund (34 mm). În emblemă, acvila cruciată şi încoronată, cu capul conturnat, aşezată pe două ţevi de tun încrucişate. În spatele acvilei, panoplie de steaguri şi arme. Sub cele două ţevi, o tobă, iar în dreapta şi în stînga acesteia, cîte trei ghiulele în piramidă. Sub tobă, anul: 1831. Legenda în chirilice majuscule: „KARANTINA KALAFATU" (7R).

K31. TURNU (clasa a doua). Ştampilă ovală (35/32 mm). În emblemă acvila cruciată şi încoronată, cu capul conturnat, în poziţie de zbor de pe o terasă sub formă de carte, avînd pe aceasta înscris anul: 1831. Legenda pe marginea cadrului, în capitale chirilice: „KARANTINA TURNULUI AL 2-lea KLAS" (10R).

K31. ZIMNICEA, direcţia (fig. 145). Ştampilă rotundă (33 mm). În emblemă; acvila cruciată şi încoronată, în zbor, cu aripile întinse şi capul conturnat, avînd în gheare însemnele puterii: sceptrul în dextra şi sabia în senestra. Sub terasă anul: 1831. Legenda în chirilice manuscrise: „Direkţia Karantini Zimnici", avînd literele i şi cifrele 1 cu puncte (5R).

K31. GALAŢI. Sigiliu oval (30/35 mm) cu chenar strîns-dublat. În imagine o ambarcaţiune pe valuri cu două catarge şi două steaguri, cu ancoră pe pro ră. Deasupra, cap de bour. Legenda în chirilice majuscule: „PECETE KARANTINII GALAŢILUI". Dedesubtul valurilor, anul: 1831.

Este cea mai veche ştampilă cunoscută a carantinei Galaţi (col. 8).

Ştampile de carantină din 1832

K32. CALAFAT. Format oval (31/25 mm) cu chenar perlat (96 perle). Acvila cruciată în poziţie de zbor, de pe o terasă sub formă de carte, pe care stă înscris anul: 1832: (urmat de două puncte). Legenda în majuscule chirilice: „KARANTINA KALAFAT", după care urmează două puncte (5R).

K32. GALAŢI I (fig. 147). Ştampilă ovală (38/33 mm). În emblemă scut dreptunghiular incluzînd stema Moldovei, capul de bour cu stea între coarne. Scutul timbrat de o coroană deschisă. Totul este cuprins între doi „delfini" afrontaţi, avînd oblic, de la stînga-sus spre dreapta-jos (cum privim) un mănunchi de nuiele în mijloc şi săgeţi) cu o secure („fasces"), şi de la dreapta-sus spre stînga-jos, o ancoră. Sub delfini anul: 1832. Legenda în chirilice manuscrise: „Pecetea Karantinei de la Galaţi" (15R).

Ştampile de carantină din 1833

K33I. GALAŢI, carantină-lazaret, (fig. 148). Ştampilă sigilară, pentru tuş, de formă reclangulară (59×8,5 mm), cu colţurile chenarului tăiate. Legenda în chirilice capitale, oblice: „SAU KURATIT", după care urmează un punct. (7R).

K33II. GALAŢI. port (fig. 149). Ştampilă asemănătoare cu K33I, dar de dimensiuni diferite (60 × 8,5 mm) şi cu colţurile rotunjite. (5R).

K34. GURA IALOMIŢEI (fig. 150). Ştampilă rotundă (30 mm). În emblemă: acvila cruciată şi încoronată, cu capul spre dreapta, în poziţie de zbor. Sub terasă, anul: 1834. Pe marginea cercului sigilar legenda în caractere manuscrise chirilice: „Karantina Gura Ialomiţii" (12R).

Ştampile de carantină perioada 1835 — 1838

K35. GALAŢI PORT. (Formă ovală 28/30 mm). Într-un scut hexagonal, capul de bour cu stea între coarne. Scutul pe o panoplie de arme, aşezat pe ţevi de tun şi dedesubt o tobă cu ghiulele, dispuse la stînga şi dreapta, în piramidă: 3,2,1. Totul sub pavilion brodat cu ciucuri şi prins într-o coroană ornată cu patru arcuri şi glob crucifer. Pe marginea fondului legenda în chirilice manuscrise: „Principatul Moldavii", iar dedesubt, „Karantina Galaţi" şi anul: 1835 (6R).

K36. PUNCTUL IZLAZ (fig. 151). Ştampilă rotundă (28 mm). În emblemă: acvila cruciată şi încoronată în poziţie de zbor, cu capul spre dreapta. Sub terasă, anul 1836. Este ştampilă cu triplă utilizare; grăniceri—vamă—carantină (1,5R).

PLANŞA 8A. Ştampile de carantină: (fig. 1[illegible])

PLANSA 9. Stampile de carantină: (fig. 151 — 162).

K38. TURNU SEVERIN (fig. 153). Ştampilă ovală (33/31 mm). În emblemă acvila Crucială şi încoronată în poziţie de zbor, de pe o terasă, cu capul întors spre dreapta. Sub terasă anul: 1838. Pe marginea fondului legenda în chirilice cursive: „Karantina Turnu Severin" (8R). Exemplu: „S-au afumat la Karantina Severin. Director Vasile Strîmbeanu. 1839, mai, 4".

K40. GALATI PORT (fig. 152). Ştampilă sigilară, ovală (31/35 mm) pentru tuş. În cîmpul ştampilei, un scut dreptunghiular despicat, în cartierul prim (senestra), capul de bour cu stea între coarne (stema Moldovei) şi în cartierul al doilea (destra), un leu privind spre dreapta, încoronat şi rampant, purtînd o spadă înconjurată de o ramură de măslin (stema familiei domnitorului Mihail Sturza). Scutul timbrat de o coroană închisă, cu glob crucifer, este susţinut de doi delfini afrontaţi. Sub delfini, o ancoră pe care este încolăcit un şarpe, ce ţine în gură un mic scut în care se află o cruce. Legenda în caractere chirilice capitale: „PRINCIPATUL MOLDAVII" (între cuvinte o stea cu şase raze) şi în partea de jos, ondulat inscripţia: „Karantina Portului/KALAŢĂI 1840" (4R).

K41. GURA IALOMITEI (fig. 154). Ştampilă ovală (30/26 mm). În emblemă acvila cruciată şi încoronată, cu capul întors spre dreapta. Sub terasă, anul: 1841. Legenda în caractere cursive: „Karantina Gura Ialomiţii (7R).

K24. BRAILA, port (fig. 155). Ştampilă sigilară, ovală (31/35 mm). În interior un semicerc, în partea inferioară, formează o exergă. În emblemă: acvila cruciată şi încoronată, în plin zbor, cu capul conturnat, ţinînd în gheare insemnele puterii: sceptrul şi sabia. Legenda în chirilice majuscule: „PRINCIPATUL TARII ROMÂNEŞTI" şi, sub acvilă, ondulat; „KARANTINA PORTULUI/BRAILA" (4R).

K44. BRAILA, port (fig. 155). Ştampilă sigilară, ovală (31/35 mm). În interior un mm şi interior 33/13 mm., fiecare chenar din cîte două linii fine. Gravură în relief, pentru obţinerea de amprente în tuş. Legenda în chirilice majuscule, în exergă „SAU KURATIT LA KARANTINA PORTULUI:" şi în centru localitatea: „GALATII" (8R).

K45. BRAILA (fig. 156). Ştampilă sigilară, format dreptunghiular (36 × 16 mm) cu inscripţia în caractere majuscule chirilice, pe două rînduri, primul cu litere mai mari: „SAU KURATIT", şi al doilea, despărţit printr-o linie verticală, cu litere mai mici: „KARANTINA BRAILA" (8R).

K48. GRUIA (fig. 157). Ştampilă rotundă (34 mm), cu compoziţia similară lui K31. CALAFAT. Înfiinţată la 1 iulie 1847, carantina Gruia utilizează pînă în anul următor ştemplul desfiinţatei carantine Izvoarele, K30 (4R).

K50. ZIMNICEA (fig. 159). Ştampilă sigilară, cerc singular (33 mm). În emblemă: acvila cruciată şi încoronată în poziţie de zbor, cu capul conturnat, avînd în gheare insemnele puterii: sceptrul în stînga şi sabia în dreapta. Fără dată. Pe marginea cercului, legenda în chirilice majuscule: „SAU KURATIT LA KARANTINA ZIMNICEI (5R).

K51. DIRECTIA OLTENITEI (fig. 160). Format rotund (31 mm). În emblemă: acvila cruciată şi încoronată în poziţie de zbor, cu capul conturnat; în ghearę cu spadă şi sceptru. Dedesubt anul: 1851. Legenda în majuscule chirilice: „DIREKTIA KARANTINI OLTENITA (2R).

K52. STIRBEI (fig. 161). Format oval (30/26 mm). În emblemă: acvila cruciată şi încoronată în poziţie de zbor, cu capul spre stînga, pe o terasă sub care este înscris anul: 1852 (data schimbării numelui oraşului Călăraşi în Stirbei). Legenda în caractere majuscule chirilice: „KARANTINA NOULUI ORAS STIRBEIU" (3R).

K54. CALAFAT (prezumtiv). În anul 1854 s-a comunicat confecţionarea unui ştemplu pentru carantina Calafat. Nu s-a întîlnit încă.

K55. DIRECTORIATUL GALATI. Format rotund (33 mm). În scutul dreptunghiular despicat, capul de bour şi leul, avînd deasupra coroană închisă cu glob crucifer. Totul flancat de doi delfini afrontaţi. Sub delfini, anul: 1856. Legenda în caractere majuscule chirilice: „DIREKTORIATUL SANITAR AL PORTULUI GALATI 1855" (2R).

K56. VICE-DIRECTOR GALATI (fig. 166). Sigiliu oval (35/40 mm). În scutul dreptunghiular, capul de bour şi leul, avînd deasupra coroana închisă cu glob crucifer. Scutul susţinut de doi delfini afrontaţi. Sub delfini, anul: 1856. Urmînd linia chenarului, legenda, în chirilice majuscule: „VICE-DIRECTOR. PECETEA DIREKTORIATULUI SANITAR" şi sub delfini completarea textului în linie curbă: „A PORTTULUI GALATI" (3R).

Acest ştemplu a fost ultilizat şi la Chilia de către căpitanul portului Dimitrie Cantemir în perioada 1856 — 1860 adus de la Galaţi, unde a îndeplinit funcţia de subdirector al portului şi carantinei. S-a întîlnit ca ştampilă negativă, avînd cuvîntul GALATI suprimat (4R).

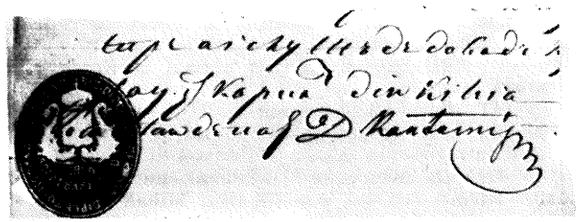

Fig. 126. Stampila negativă K56. VICE-DIRECTOR GALATI pe un document al carantinei Chilia. (Colecția Dr. L. N. Cristea)

K56a. DIRECTOR—GALATI. Sigiliu similar cu K56, avînd legenda: „DIREKTOR. PECETEA DIREKTORIATULUI SANITAR A(1) PORTULUI GALATI". S-a întîlnit ca ștampilă negativă pe acte administrative (2R).

K57. DIRECTIA BECHET (fig. 162). Ștampiliă cu format rotund (32 mm). În emblemă: acvila cruciată și încoronată, în poziție de zbor, cu capul spre dreapta, pe o terasă curbată. Într-un cadru dreptunghiular, anul: 1857. Dedesubt, două ramuri prinse cu o fundă. Legenda în chirilice majuscule: „DIREKTIU.KARANTINI. BIKET". Nu s-a găsit pe scrisori (2R).

K59. BECHET (fig. 163). Format rotund (40,5 mm). În emblemă: acvila cruciată și încoronată, în poziție de zbor, cu capul conturnat. În gheare însemnele puterii: sceptrul în stînga și sabia în dreapta. Legenda în litere majuscule latine: „PRINCIPATELE UNITE" (sus), două buline și „KARANTINA BEKETU" pe două rînduri curbate (jos). Nu s-a întîlnit pe scrisori (R).

K59 se mai cunosc (în ordinea cursului Dunării): T. SEVERIN (R), GRUIA (R), KALAFATU (R), IZLAZU (1,5R), TURNU (R), ZIMNICEA (R), GIURGIU (R), OLTENITA (R), STIRBEI (1,5R), GURA IALOMITEI (1,5R) și BRAILA (R).

KA. Ștampile sigilare ale administrației centrale.

KA30. COMITETUL. (fig. 167). Sigiliu oval (30/35 mm). În emblemă: acvila cruciată și încoronată cu capul conturnat și aripile deschise de zbor, de pe „o carte" închisă simbolizînd „Așezămîntul carantinelor", pe care stă înscris anul: 1830. Pe marginea chenarului sigilar legenda în chirilice majuscule „KOMITETUL KARANTINELOR" (R).

KA31. INSPECTORATUL (fig. 168). Format rotund (42 mm) utilizat de „Obștească inspectorie a carantinelor din Principatele Moldavia și Valahia", avînd în emblemă stemele ambelor principate: în stînga (cum privim), acvila cruciată și încoronată în poziție de zbor, cu capul conturnat, pe tevi de tun și dedesubt toba, iar în dreapta, capul de bour cu stea între coarne, timbrat de o coroană cu patru feuroane și glob crucifer, iar dedesubt însemnele puterii: spada și buzduganul. Ansamblul închis de doi delfini afrontați. Pe marginea cercului legenda în litere cursive chirilice: „Obștea: Inspek: karan: Din: Princi: Molda: și Valah." În partea de jos a fondului, anul: 1831. (2R). Acest spectaculos sigiliu este primul cunoscut, conținînd ambele steme cu valabilitate pentru amîndouă principatele, anticipînd cu 32 de ani întîlnirea vulturului și bourului pe mărcile poștale emisiunea 1862 — „Principatele Unite".

K31a. Sigiliu asemănător dar cu emblemă simplificată (R).

KM. Ștampilele sigilare ale medicilor de carantină.

Medicii carantinelor erau dotați, la rîndul lor, cu ștempluri gravate în încizie, de utilizat atît pentru obținerea de peceți (în ceară), cît și de ștampile negative (în fum). S-au găsit în ambele cazuri și pe scrisori oficiale. Exemplu:

KM38. DOCTOR MEDRU (fig. 169). Format oval (24/26 mm). În emblemă: acvila cruciată și încoronată în plin zbor, cu capul spre dreapta, avînd dedesubt monograma „GM". La marginea spațiului legenda în chirilice manuscrise: „G.Medru doctor Kar.T.Severin" terminal cu un punct-stea (7R).

K.R. Ștampile de roată — grănicerești de pe cordonul Dunării.

Paza cordonului sanitar era asigurată de 263 pichete încadrate cu efectiv asigurate de „satele grănicerești". La fiecare „Punct" (port, schele, vamă) era o „Roată" (R), sub comanda unui ofițer aparținînd unui unuia din cele trei batalioane existente avînd în subordine 17—24 pichete. Toate serviciile din localitatea portuară: căpitănia, carantina, roata, poșta etc. erau independente și colaborau între ele. Roata purta un număr care se regăsește pe sigiliu respectiv. Uneori întîlnim aceste sigilii pe scrisori „în fum", sau „în tuș", ori „în ceară", împreună cu ștampilele carantinelor sau ale stațiilor de poștă și mai tîrziu și cu ștampilele poștale prefilatelice, PV53, biliniare de zi, ceea ce le conferă un interes filatelic deosebit. Ștampile (sigilii) grănicerești de pe cordonul Dunării, putem întîlni pe lîngă schelele-carantină: 1 Severin, 2. Gruia, 3. Calafat, 4. Bechet, 5. Turnu, 6. Zimnicea, 7. Giurgiu, 8. Oltenița, 9. Stirbei, 10. Gura Ialomiței, 11. Polițești și 12. Brăila.

După caracteristici se deosebesc:

KR1. tip BECHET (fig. 170). Format oval (33/23 mm). În emblemă: acvila cruciată și încoronată, în gheare cu însemnele puterii: sabia și spada, în zbor, cu capul spre dreapta. Legenda, în caractere manuscrise chirilice: „Punktul Beketu" (sus) și „Roata 4-a din /Batalionul 1/ De Grăniceri", sub acvilă, pe trei rînduri (R în fum sau tuș și 0,5R în ceară).

KR2. tip. GURA IALOMIȚEI (fig. 171). Format rotund (32 mm). În emblemă: acvila, în plin zbor, cu capul conturnat, avînd în gheare sabia și spada. Legenda în chirilice majuscule: „PUNCTUL GURA IALOMITA" (sus) și „ROATA 10/DIN BAT. nr. 2 DE/GRANICERI", sub acvilă, pe trei rînduri (R în fum sau tuș și 0,5R în ceară).

PLANSA 10. Stampile de carantină. Fig. 163. K59. BEKETU, 164. K59. KLAFATU, 165. K59. GRUIA, 166. K56. DIRECTOR PORTUL GALATI, 167. KA30. COMITETUL CARANTINELOR, 168. KA.31. INSPECTORATUL CARANTINELOR MOLDOVEI SI VALAHIEI. Fig. 169. KM.DR.MEDRU, 170. KR1. BEKETU, 171. KR2. ROATA GURA IALOMITEI.

Fig. 172. Scrisoare dezinfectată la carantina Turnu Severin (4 martie 1839) certificată prin aplicarea ștampilei K38. TURNU SEVERIN

2.2. ȘTAMPILE SIGILARE DISTRICTUALE („SAD")

Sînt primele ștampile administrative întîlnite și pe scrisori, din perioada 1824 — 1831: De tip sigilar, în negativ. Exemple:

1. HERTA 1824. (fig. 173). Ștampilă ovală (26/30 mm). În fond, o cumpănă deasupra a două ramuri legate cu o fundă. Dedesubt, anul: 1824. Text: PECETE TINUTULUI HERTII.

2. HÎRLAU 1824 (fig. 174). Ștampilă ovală (28/34 mm). În fond, pe o terasă susținută de două roți, figuri heraldice: două steaguri, trei copaci și două păsări. Sub ramuri stilizate, anul: 1824. Text: TINUTUL HARLEULUI. (ASB.OCM, dos. 32/1832, f. 62).

3. VASLUI 1827 (fig. 175). Ștampilă ovală (28/31 mm). În fond, un stup cu albine roind în jur. Text: PECETE TANUTULUI VASLUIO și jos, anul: 1827. (ASB. OCM. dos. 30/1832, f. 102).

4. CARLIGATURA 1828 (fig. 176). Ștampilă rotundă (27 mm). În fond, figuri heraldice: păsări, ramuri și sub terasă, anul: 1828. Text. ISPRAVNICIA TINUTULUI CARLIGATURA. (ASB.OCM.dos.36/1835, f. 108).

5. DOROHOI 1830. (fig. 177). Ștampilă ovală (29/35 mm). În fond, Scut triunghiular, cu emblema districtului: un rac pe verticală. Deasupra o cruce malteză. Scutul încadrat, la dreapta cu o ramură de măslin și la stînga cu frunze lanceolate. Sub o fundă cu nod, anul: 1830. (ASB.OCM.dos.32/1832, f. 65).

PLANSA 11. Stampile administrative districtuale („SAD"). Fig. 173. Herța 1842, fig. 174. Hîrlău 1824, fig. 175. Vaslui 1827, fig. 176. Cîrligătura 1828, fig. 177. Dorohoi 1830, fig. 178. Botoșani 1831.

6. BOTOSANI 1831 (fig. 178). Ștampilă ovală (33/37 mm). În fond, scut dreptunghiular despicat, în cartierul prim capul de bour cu stea între coarne; în cartierul al doilea un leu. Scutul susținut de doi delfini afrontați, iar deasupra, coroană închisă. Text: Principatul Moldovii, 1831. Dedesubt, pe două rînduri: Isprăvnicia / Tinutului Botoșani. (ASB.OCM.dos.35/1855, f. 124).

2.3. STAMPILE SIGILARE SATESTI („SAS")

Sînt ștampile negative aplicate de administrația locală a unor sate, pe scrisorile expediate de autoritățile locale (școli, percepții etc.). În perioada filatelică, sînt completate cu ștampile poștale de expediție și de sosire. Exemple:

1. SATUL HAIMANALE (fig. 179). Ștampilă sigilară, rotundă (33 mm). Dublu cerc. În exergă textul: TANUTUL No.80 KAHUL 1859, și în centru SATUL TOPORU. BUZAU.PL: (asa) KAMPULUI, și în partea inferioară, SATUL HAI/MANALIIE.

2. SATUL TOPORU (fig. 180). Ștampilă sigilară, rotundă (28 mm), cu dublu cerc. În exergă textul: TANUTUL No.80 KAHUL 1859, și în centru SATUL TOPORU.

3. SATUL PAUCESTI (fig. 181). Ștampilă sigilară rotundă (34 mm) cu dublu cerc în partea superioară. În fond o căruță trasă de patru cai în mers spre dreapta, emblema județului. În exergă, textul: JUD VALCEA.PL.KOZII și în partea inferioară, SATUL PAUSESTI DE / MAGLAS.

4. SATUL PODOLENI. Ștampilă sigilară rotundă (34 mm) cu dublu cerc în partea superioară. În fond, o capră neagră emblema județului. În exergă, textul JUD.NEAMTU PL.BISTRITA și în partea inferioară, SATUL PODOLENI.

5. SATUL TINTARENI (fig. 182). Ștampilă sigilară rotundă (34 mm) cu dublu cerc în partea superioară. În fond, un pește. În exergă textul: JUD.DOLJIU. PL.JIUL DE SUS și în partea inferioară, SATUL TINTARENI, pe două rînduri.

6. SATUL SOVEJA (fig. 183). Ștampilă sigilară, rotundă (28 mm) cu dublu cerc. În exergă, textul: TANUTUL No.108 PUTNA și în centru, SATUL SOVEJA.

Se mai menționează: 7. SATUL HARLESTI, TANUTUL No.496 NEAMTU PL. KOSTISA, 8. SATUL DRAGANESCI JUD. PRAHOVA, PL.CAMPU (col. 16), 9. SATUL ZANESTI, TANUTUL No.227 NEAMTU PL. BISTRITA (dublu cerc de tip SATUL SOVEJA (28 mm).

PLANSA 12. Stampile administrative sătești („SAS"). Fig. 179. Satul Haimanale, fig. 180. Satul Toporu, fig. 181. Satu Păucești, iig. 182. Satul Tîntăreni, fig. 183. Satul Soveja.

2.4. STAMPILE TELEGRAFICE („ST")

Primele linii telegrafice s-au înființat în 1854/55. Primul șef de stație telegrafică a fost numit sergentul belgian Cezar Librecht, la Galați, în 1854. **Pînă la începutul** anului 1859 erau numai 16 stațiuni telegrafice deschise pentru corespondență: 11 în Moldova și 5 în Muntenia, conduse de amploaiați austrieci împrumutați, care, în cursul anului (1859) au fost eliberați și înlocuiți cu funcționari indigeni (decretul Cuza).

În perioada 1854 — 1865 au funcționat următoarele stații de telegraf:

a) Linia Galați — Iași (1854) cu stații la Galați — Tecuci — (din 1855 cu ambrașamente la Focșani și Adjud) — Bîrlad — Vaslui — Iași.

b) Linia Iași — Bacău (1854) cu un ambrașament la Roman, Piatra, Fălticeni și din septembrie 1857 la Botoșani.

c) Linia Giurgiu — București, înființată în 1854 cu un cablu subfluvial, cu resoul liniilor turcești din Rusciuc, și apoi sub administrație românească de la 10/22 martie 1855.

d) Linia București — Focșani (1855) cu un ambrașament de la Ploiești spre Brăila și altul spre Timișul de Sus (— Brașov).

În perioada următoare se înființează următoarele stații telegrafice:

— 1859: Tîrgoviște, Pitești, Cîmpu-Lung, Slatina, Craiova, Turnu Severin, Mihăileni, Dorohoi, Ismail (în legătură cu Turcia) și Vîrciorova (în legătură cu Austria).

— 1860: Oltenița, Călărași, Caracal, T. Măgurele, Calafat, Rîmnicul Vîlcea, Tg. Jiu.

— 1861: Găești, Cotroceni, Curtea de Argeș, Cahul, Huși, Tg. Ocna, Tg. Neamț și Mizil.

— 1862: Pătule (în legătură cu T. Severin).

— 1863: Cladova (în legătură cu T. Severin).

— 1864: Adjud, Cîmpina.

— 1865: Alexandria, Bechet, Cîineni, Leova, Predeal, Urziceni, Văleni de Munte.

Exemple de ștampile sigilare telegrafice.

1. TL55. DIRECTIA TELEGRAFICA A MOLDOVEI. Sigiliu oval (30/42 mm), cu dublu cerc. În fondul sigilar scut dreptunghiular cu capul de bour și stea între coarne — Scutul timbrat de o coroană închisă, deasupra cu glob crucifer. Scutul susținut de doi delfini afrontați. În exergă, legenda în franceză cu litere anticva: DIRECTION CENTRALE DES LIGNES TELEGRAFIQUES EN MOLDAVIE. (ASB.PM. dos.6769/1875, f 50).

Este primul sigiliu de serviciu telegrafic cunoscut, din 1855. Utilizat administrativ și pe corespondență oficială.

2. TL55. GALATI. Sigiliu rotund (35 mm). În fondul sigilar un pavilion timbrat de o coroană închisă formată din cinci arcuri terminată cu glob crucifer; sub pavilion un scut dreptunghiular incluzînd capul de bour cu stea între coarne. La marginea spațiului sigilar legenda în majuscule chirilice: „TELEGRAF A PRINCIPATULUI MOLDOVVEI" și sub pavilion „GALATII".

Întîlnit pe o scrisoare particulară cu emblema a „Directia telegrafice Galați" din 25 martie/6 aprilie 1856". Semnat Cezar Librecht (col. 4).

3. TL59. ISPECTORATUL GENERAL (fig. 185). Sigiliu rotund (45 mm). În fondul sigilar acvila cruciată și încoronată în plin zbor, cu capul conturnat, avînd în gheare însemnele puterii: spada și buzduganul. Acvila poartă la piept capul de bour cu stea între coarne. Text în litere majuscule anticva: PRINCIPATELE UNITE (sus) și în partea inferioară, pe trei rînduri, INSPECTORATUL/GENERAL AL/TELEGRAFURILOR (ASB.PM.dos.7507/1859. f.1).

4. TL58. FOCSANI. Ștampilă rotundă (34 mm). În scutul dreptunghiular capul de bour susținut de doi delfini afrontați. Scut timbrat de o coroană închisă cu glob crucifer. Totul este sub un pavilion susținut de o coroană închisă acostată de sabie și buzdugan; sub pavilion, panoplie de steaguri dispuse 3.3, iar sub acesta goarne, țevi de tun etc. Legenda, în caractere anticva: sus în majuscule, PRINCIPATELE UNITE, iar în partea dedesubt, în caractere mixte, Biuroul Telegrafic Fokschan a Moldovei. Sub pavilion, anul: 1858. (ASB.PM.dos.7507/1859).

5. Idem, în ceară.

6. TL58. TEKUCZ (fig. 187). Ștampilă sigilară, idem Focșani.

7. TL59. RIMNICUL SARAT (fig. 191). Ștampilă sigilară rotundă (34 mm). În fondul negativ, acvila cruciată și încoronată în plin zbor cu capul conturnat, purtînd în gheare sabia și buzduganul. Legenda în majuscule anticva. Sus, PRINCIPATELE UNITE și în partea inferioară, pe două rînduri în arc de cerc, STATIA TELEGRAFICA/DIN RIMNICULU SARATU.

Scrisoare însoțitoare de grop, alături de ștampila negativă SV56. RIMN.SARAT (ASB.DPTR.dos.5/1860)

8. TL65. BUZAU (fig. 186). Ștampilă sigilară rotundă (28 mm). În fond, scut dreptunghiular despicat, în cartierul prim capul de bour cu stea între coarne iar în cartierul doi acvila cruciată și încoronată. Scutul timbrat de o coroană închisă ornată cu arcuri perlate terminată cu glob crucifer. Text:

S-a întîlnit pe o scrisoare (fig. 192) francată cu două mărci, 2 B. și 3 B. emis 1868, anulînd mărcile. (Col. 19).

9. TL64. FOCSANI (fig. 188). Ștampilă sigilară, ovală (32/25 mm). În centru, două scuturi acolate, cuprinzînd capul de bour și acvila. Scutul timbrat de o coroană închisă. Inscripția în caractere anticva, sus în majuscule: PRINCIPATELE UNITE și în partea inferioară în caractere mixte: „Stația Telegrafică Fokșani".

10. TL59. JASSY (fig. 189). Ștampilă dublu-cerc (24 și 14 mm). În exergă inscripția: JASSY în majuscule anticva și jos TELEGRAFU în caractere majuscule grotești. La stînga-mijloc acvila și la dreapta capul de bour. În centrul mic, data sub formă de fracție, în cifre arabe, sus ziua și la numitor luna (col. 23).

11. TL71. JASSY (fig. 190). Idem, avînd în locul liniei de fracție, anul în milesime. Desen din col. 23).

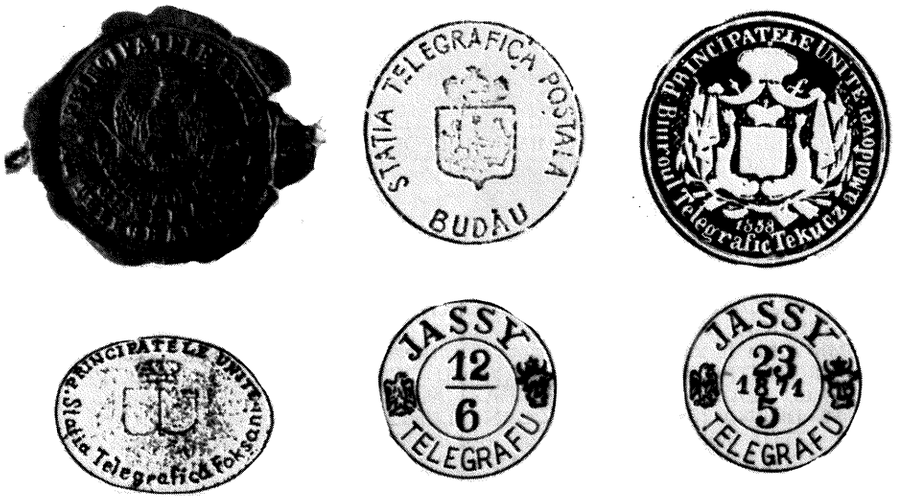

PLANSA 13. Stampile telegrafice („TL"). Fig. 185. TL59. INSPECTORATUL GENERAL, fig. 186. TL65. BUZAU, fig. 187. TL58. TECUCI, fig. 188 TL64. FOCSANI, fig. 189. TL59. JASSY, fig. 190. TL71. JASSI

Fig. 191. Document telegrafo-poștal din 25 august 1860 purtînd ștampila TL. RIMNICU SARAT și FV56. POSTA RIMN. SARAT.

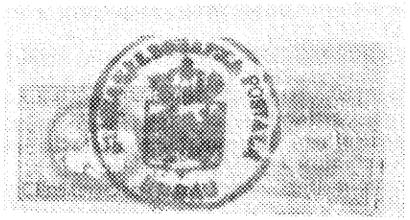

Fig. 192. Scrisoare francată cu 2 BANI/1862 plus 3 BANI/1870, mărcile obliterate cu TL.BUZAU.

2.5. ŞTAMPILE VAMALE („SAV")

Vămile, denumite în trecut schele erau înfiinţate pe graniţă, sau în preajma acesteia şi numai în mod excepţional în interiorul ţării (Bucureşti, Iaşi etc.). După aşezarea lor, avem trei categorii: vămi pe: linia Dunării, pe linia Carpaţilor şi pe linia de răsărit. Stemplurile vamale au fost aplicate pe documente circulate sau pe scrisori, fie în ceară (sigilii în ceară) fie în fum sau cerneală (ştampile negative). Au caracter oficial.

a. Schele dunărene (1830 — 1910).

Avem catalogate 23 schele, prezentate din amonte în aval: 1. TURNU SEVERIN, 2. IZVOARELE, 3. GRUIA, 4. CALAFAT, 5. BECHET, 6. IZLAZ, 7. TURNU (MAGURELE), 8. ZIMNICEA, 9. GIURGIU, 10. OLTENITA, 11. CALARASI (STIRBEI), 12. PIUA PIETRII, 13. GURA IALOMITEI, 14. POLITESTI, 15. BRAILA, 16. GALATI, 17. RENI, 18. ISACCEA, 19. ISMAIL, 20. CHILIA, 21. VILCOV, 22. TULCEA, 23. SULINA.

b. Vămi (schele) carpatine (37).

— **Muntenia** (de la vest spre est): 24. VIRCIOROVA, 25. SADU, 26. VULCAN (Gorj), 27. LAINICI (Gorj), 28. VADENI (Vîlcea), 29. CIINEI (Vîlcea), 30. RIUL VADULUI (Argeş), 31. GIUVALA (Argeş), 32. VALENI DE MUNTE, 33. PREDEAL, 34. BREAZA, 35. SALATRUC (Prahova), 36. DOFTANA (Prahova), 37. BRATOCEA (Prahova), 38. BULIGA (Buzău), 39. NAMOLOASA (Putna), 40. FOCSANI (Rm. Sărat).

— **Moldova** (de la sud spre nord): 41. FOCSANI (Putna), 42. SOVEJA, 43. VRANCEA, 44. GROZESTI-OITUZ (Bacău), 45. TIRGU OCNA, 46. SLANIC (Bacău), 47. COMANESTI, 48. PLAIU UZULUI, 49. BICAZ (Neamţ), 50. BORVIZ, 51. PRISACANI (Neamţ), 52. DORNA (Suceava), 53. CORNU LUNCII (Suceava), 54. NIMIRCENI (Fălticeni), 55. COTU BOIAN (Dorohoi), 56. BURDUJENI (Botoşani), 57. CHIRCA (Dorohoi), 58. DARABANI (Dorohoi), 59. RADAUTI, 60. MIHAILENI (Dorohoi).

c. Vămi (schele) pe linia de răsărit (12).

— **Linia Prutului** (de la nord spre sud): 61. MAMORNITA (Dorohoi), 62. DARABANI (Dorohoi), 63. STEFANESTI (Botoşani), 64. BIVOLARI (Iaşi), 65. SCULENI, 66. FALCIU, 67. LEOVA, (67b. RENI, v. 17).

— **Linia convenţională:** 63. CARPINENI, 69. BESTIMAC, 70. COMRAT, 71. CUBEI, 72. TATAR-BUNAR.

Exemplele de ştampile (sigilii) vamale.

1. SV. GALATI. Sigiliu (ştampilă negativă) de format rotund (35 mm). În fondul sigilar, două scuturi dreptunghiulare acolate, în primul fiind acvila cruciată şi în al doilea capul de bour cu stea între coarne. Scuturile timbrate de o coroană închisă ornată cu arcuri perlate purtînd glob crucifer. Legenda în majuscule anticva: în partea superioară, în arc de cerc, „PRINCIPATELE UNITE ROMÂNE" şi sub scut, pe patru rînduri „BIUR.VAMALU / AUT.SPECIAL / DIN GALATI / 1859".

2. SV. DORNA (fig. 193). Ştampilă (sigiliu) de formă rotundă (35 mm). În fond două scuturi dreptunghiulare acolate, în primul fiind capul de bour cu stea între coarne şi în al doilea acvila cruciată în plin zbor cu capul spre dreapta, avînd în gheare spada şi buzduganul însemnele puterii. Scuturile timbrate de o coroană închisă ornată cu arcuri perlate şi cu glob crucifer. Legenda în litere anticva, sus în majuscule, „PRINCIPATELE UNITE" şi după două stele, urmînd cu iniţialele majuscule, „Punctulu Vamalu Dorna", iar sub scut, anul: 1860.

Cu acelaşi tip de ştampilă întîlnim: SAV 20. Biuroul Vamalu Kilia, (Fig. 200) SAV 21. Punctului Vamalu Vîlcovu, (fig. 195) SAV 46. Punctului Vamalu Bicazi (fig.

PLANSA 14. Stampile vamale („SAV"). Fig. 193. SAV.DORNA, fig. 194. SAV. KUBEIU, fig. 195. SAV. VILCOVU, fig. 196. SAV. BIKAZI, fig. 197. SAV. SOVEJA, fig. 198. SAV. CORNULUNCII, fig. 199. SAV. TATAR BUNAR, fig. 200. SAV. KILIA

196), SAV 49. Biuroul Vamalu Cornulucii (fig. 198), SAV 64, Biuroul Vamalu Kubeiu (fig. 194), SAV 65. Biuroulu Vamalu Tatăr Bunar (fig. 199).

3. SV. VIRCIOROVA. Sigiliu (ştampilă) de format rotund (32 mm). În emblemă: acvila cruciată cu capul spre dreapta. Legenda în litere chirilice: „PUNCTUL VIRCIOROVA" (sus) şi sub acvilă, „Roata 1 din Bat. 4 De Grăniceri" pe trei rînduri.

Notă. Face parte din categoria sigiliilor (ştampilelor negative) utilizate la punctele vamale păzite de grăniceri, pentru vizarea documentelor de frontieră (facturi etc.) şi pe corespondenţa militară. Vezi şi sigiliile „de roată munteneşti", catalogate cu litera „V" de pe linia Dunării

4. SV. SOVEJA (fig. 197). Sigiliu (ştampilă) format rotund (32 mm). În fond, două scuturi dreptunghiulare acolate, primul avînd capul de bour cu stea între coarne şi al doilea, acvila cruciată, în plin zbor, cu capul spre dreapta, avînd în în gheare spada şi buzduganul. Scuturile timbrate de o coroană închisă, cu glob crucifer. Legenda în majuscule anticva: „PRINCIPATELE UNITE" (sus), pe marginea cercului) şi sub scuturi, pe trei rînduri, „SOVEJEA / SECTIA II INSP. III / A VAMILOR".

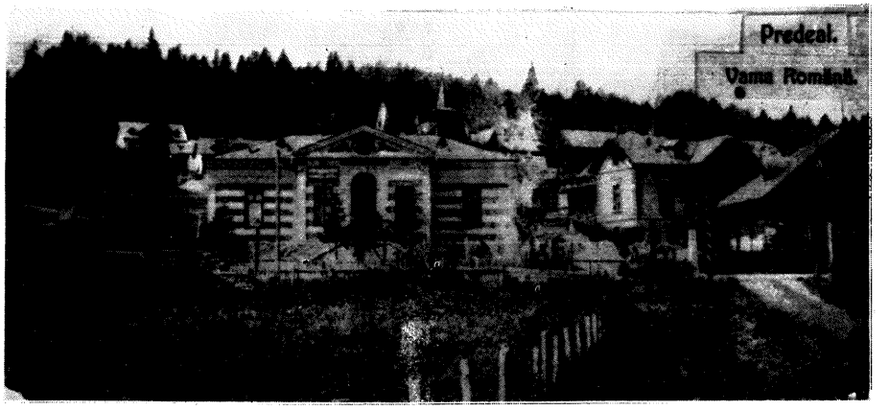

Fig. 201. Vama română Predeal.

Fig. 202. Vama Buzău.

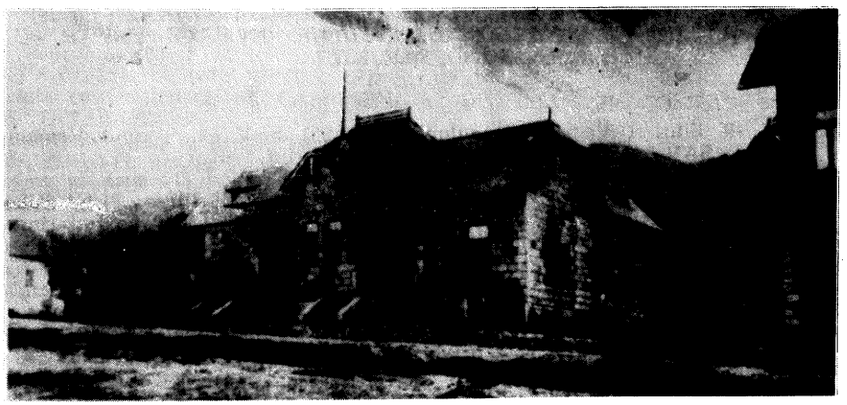

Fig. 203. Vama și carantina Oituz (Poiana Sărată).

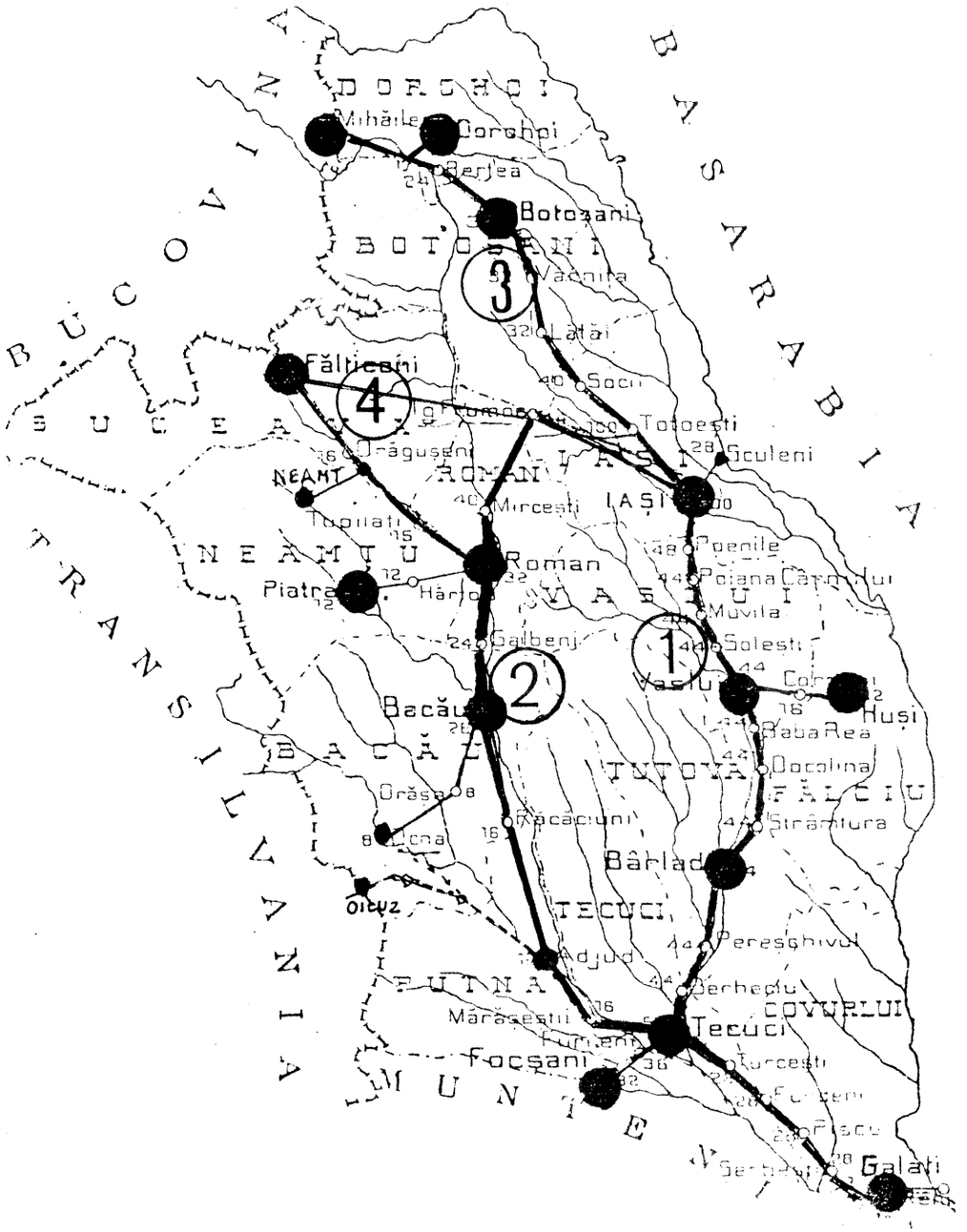

Drumurile de poștă ale Moldovei (1846)
1. Drumul Mare, 2. Drumul Siretului,
3. Drumul Mihăilenilor, 4. Drumul Fălticenilor

PARTEA a II-a

STAMPILOGRAFIE DE EXPEDIȚII

1. STAMPILE PREFILATELICE (P).

1.1. 1852 — 1858. POSTA MOLDOVEI (PM)

1.1.1. Stampilele „FRANKO", chirilice (PM52).

PM52. FRANKO (Planșa 15). Stampilă liniară, constînd dintr-un chenar drept-unghiular, alungit, cu colțurile rotunjite, închizînd cuvîntul „FRANKO" în chirilice majuscule.

Dimensiunile chenarului variază: lungimea între 26 — 28 mm și lățimea între 6 — 9,5 mm; înălțimea literelor se cuprinde între 4 — 5,5 mm. Dimensiunea chenarului și grafia literelor constituie singurele elemente ce caracterizează fiecare ștampilă în parte.

Stempluri simple, rudimentar gravate și tușul inferior, în general negru (rar albastru-verzui închis), au dat amprente uneori prea îmbîcsite sau difuze (dezlînate, spălăcite), decolorate ori parțial aplicate. De aceea, aceste ștampile sînt preferate pe scrisori (plicuri/coperte) din care să rezulte localitatea de expediere și eventual data. Se cunosc 18 ștampile P52.FRANCO:

1. BACAU (4R), 2. BIRLAD (4R), 3. BOTOSANI (6R), 4. CAHUL (15R), 5. DOROHOI (15R), 6. FALTICENI (8R), 7. FOCSANI (5R), 8. GALATI I (3R), 9. GALATI II (3R), 10. HUSI (15 R), 11. IAȘI I (3R), 12. IAȘI II (3R), 13. ISMAIL (15R), 14. MIHAILENI (12R), 15. PIATRA (6R), 16. ROMAN (5R), 17. TECUCI (5R), 18. VASLUI (15R).

Dată timpurie: 10 martie 1852 și tîrzie: 20 octombrie 1859.

Istoric. La 1 ianuarie 1852 se constituie în antrepriza „Serviciul diligențelor Moldovei" pe ruta Mihăileni — Iași — Galați și retur. În Iași se înființează „Direcția și Cantora diligențelor". Extragem din contractul 9805/1852, încheiat între guvern și antreprenori:

„desăvîrșita ei administrație, precum și rînduiala amploaiaților și plății salariilor, procurarea diligențelor și a materialului necesar sînt în sarcina antreprizei... Diligențelor vor pleca din Iași spre ambele granițe de două ori pe săptămînă, transportînd pe a lor răspundere pasageri, bani și scrisori, oficiale și particulare" (I). Toate plicurile tuturor instanțelor mari și mici se poartă fără plată, în afară de sumele de bani ale haznalei (V). Poșta scrisorilor particulare este un drit hărăzit expediției cu care s-a înființat această antrepriză (VI). **Scrisorile particulare sînt supuse la plata taxelor stabilite prin Anaforaua nr. 511 din 23 februarie 1852, veniturile din expediție fiind exclusiv ale serviciului expediției."**

Tariful era „unic", Moldova fiind astfel printre primele state care au adoptat acest procedeu, nefiind precedată decît în Anglia (1840), Rusia (1843), Spania (1845), Franța și Elveția (1848), celelalte țări menținînd tarife pe zone.

Scrisorile erau predate la serviciul de expediție al diligențelor, se plătea taxa unică de o jumătate de sfanț (40 parale) de fiecare coală de hîrtie, scrisorile nefiind cîntărite și cu acceptarea oricărei distanțe. Drept dovadă de achitarea taxei, pe scrisori se aplica ștampila FRANCO.

La 10 noiembrie 1857 ocîrmuirea Moldovei „răscumpără privilegiul și contractul expediției diligențelor, acordat dumnealui, vornicului Teodor Ghica", cu suma de 10.000 galbeni. În inventarul, pe birouri, a „uneltelor ce formează expediția antreprizei" (peceți, cumpene, cîntare, ceasornice, genții de piele, mobilier etc.) figurează și „stampilele franco de francat scrisorile, din 1852 în cutii de tinichea". Ele vor fi utilizate în continuare de către serviciile de expediție conduse la județe de către sameși (casieri districtuali).

În anul 1856 se înființează încă trei birouri poștale: Bolgrad, Cahul și Ismail. Li se comandă și acestora de antrepriza respectivă (D. Cantacuzino) cîte o ștampilă „franco" tot de tipul P52. Astfel, începînd din 1856 se cunoaște existența a 19 ștampile respectiv pentru 17 birouri de expediție (La Iași și Galați cîte două).

Ștampilele prefilatelice P52. FRANCO nu s-au întîlnit pe mărcile din prima emisiune, deși se dăduse dispoziția ca să fie anulate și **„cu jumătatea francului ca în urmare să nu mai poată rămîne mijloc încă de a lor validitate"** (n.n. posibilitate de refolosire). Începînd de la 1 noiembrie 1858 — 5 mai 1862 însă, ștampilele P52. FRANCO au fost aplicate, foarte rar, pe mărci. S-au întîlnit scrisori francate cu 40 P. și anulate cu ștampila FRANCO. Exemple: 1) Scrisoare din 30 ianuarie 1859 francată cu patru mărci 40P, expediată din Ismail la Iași, Fig. 223, pe adresa: „C(institului) K(uconului) Dimitraki Dimopolu, la Hanu Turcesku, la Jassi". 2) Scrisoare francată cu un 40 P, obliterată cu ștampila FRANCO, expediată de la Cahul aceluiași destinatar (fig. 230).

PLANSA 15. (Fig. 205—222). Stampilele prefilatelice din Moldova (PM52).

1.1.2. Ștampilele prefilatelice „MOLDOVA" (PM57).

Începînd din 1857 se dau în foolsință, parțial, ștampilele moldovene datate. Comandate și plătite de către Teodor Balș, ele au fost executate la Viena (gravorul J. Radnitzki), cu ocazia contractării în primăvara 1857 a șase diligențe noi. La 10 noiembrie 1857 statul „răscumpărînd" toate trăsurile și uneltele, atît cele din capitale, cît și acele ce sînt pe la deosebitele expediții preia și „ștampilele datate", existente, și în curs de livrare (inclusiv Tg. Neamț). La data predării inventarului lipseau din dotație șase stempluri: 1. Bacău, 2. Fălticeni, 3. Focșani, 4. Roman, 5. Tecuci și 6. Neamț (birou căruia i se trimisese doar „cutia cu cifrele de alamă" urmînd a primi și ștemplul, care „era și plătit la poșta Neamțului". Descoperirea, că și biroul de expediție Tg. Neamț a avut ștemplu este de reținut și se dorește urmărirea existenței. În concluzie, numai un număr de nouă ștampile M1.MOLDOVA se încadrează în categoria „ștampilelor prefilatelice": 1. BAKEU, 2. BOTUSCHANI, 3. DOROHOJ, 4. GALATI, 5. HUSCH, 6. JASSY, 7. MICHALENI, 8. PIATRA și 9. WASLUI. Din acestea se cunoaște azi existența a cinci exemplare în circuitul public, toate din 1857: JASSY 15/4, cea mai timpurie semnalată (col. G. Sassower), JASSY 24/6 (fig. 287, col. L. N. Cristea), JASSY 22/12 (Lic. Köhler, oct. 1978), GALATZ 23/12 (col. Heimbüchler) și WASLUI 4/11 (col. D. Pașșalega). În fondul ar-

hivistic al Arhivelor Statului din București am întîlnit încă patru, necunoscute: HUSCH 17/2, HUSCH 19/5, HUSCH 19/7 și PIATRA 31/5, toate din 1858; deasemenea foarte numeroase ștampile P52.JASSY din perioada 26/12 1857 — 22 iulie 1858, în diferite tușuri (albastru verzui pînă la negru).

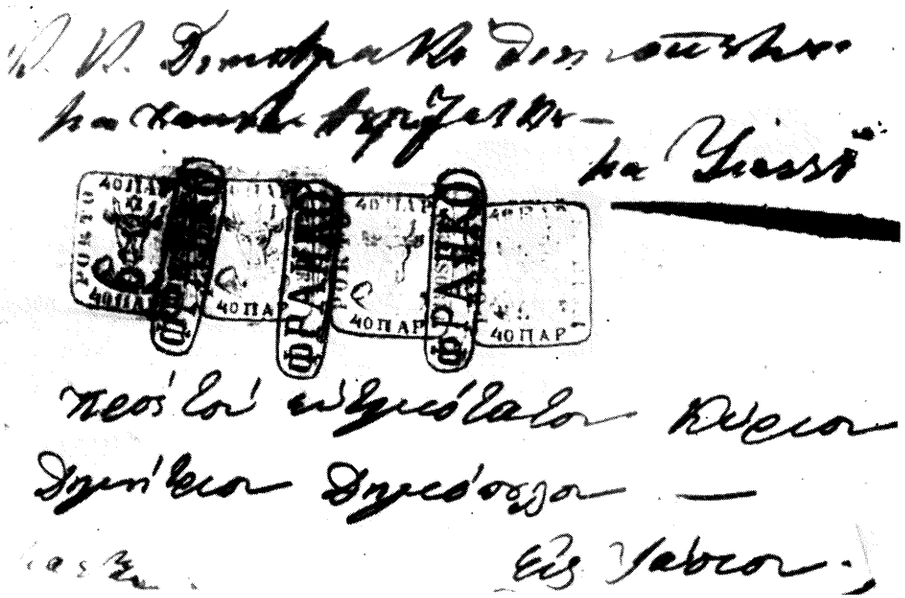

Fig. 223. Scrisoare francată cu patru mărci 40 P. obliterate cu PM52 Ismail, adresată „Cinstitului K.D.Dumitraki Dimopol, la hanu turcesc, la Iași".

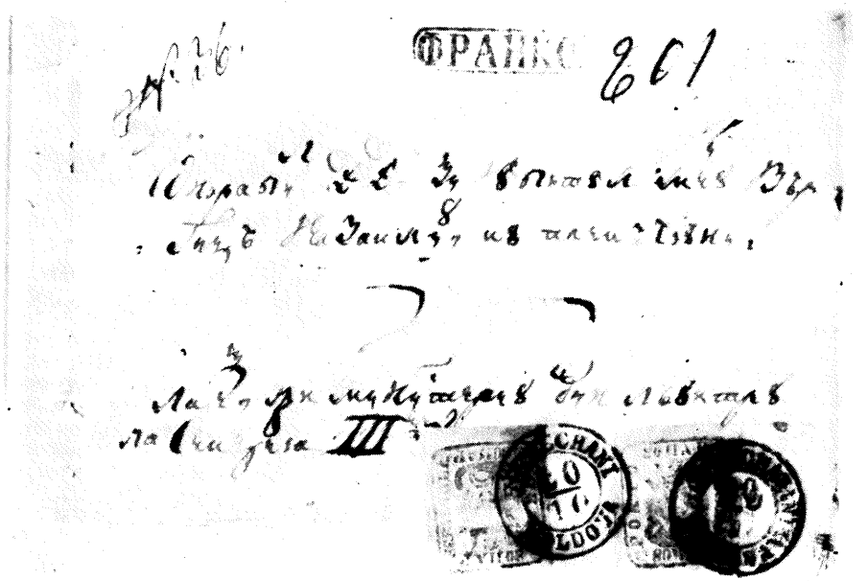

Fig. 224. Scrisoare francată cu două mărci 80 P. reutilizate în dauna poștei, purtînd ștampila PM52. Botoșani (v. Filatelia No. 6/1983).

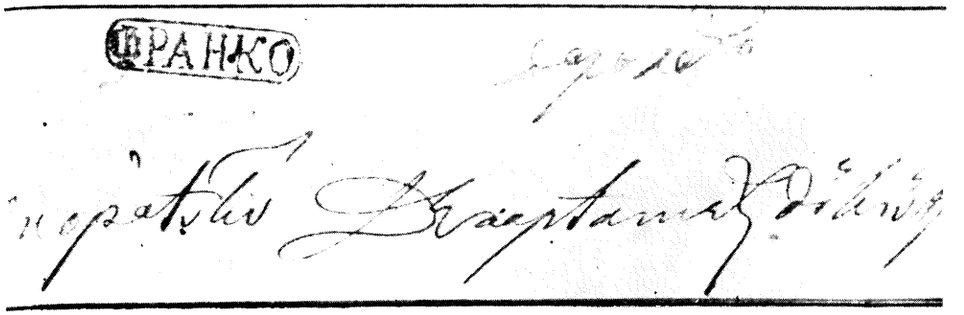

Fig. 225. Scrisoare expediată din Dorohoi purtînd ștampila FRANKO.

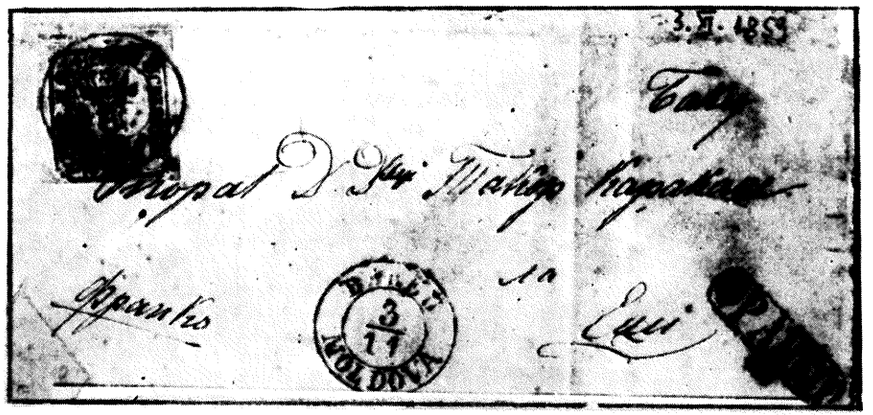

Fig. 226. Scrisoare francată cu 40 P. expediată din Bacău la 3 noiembrie 1859, purtînd și ștampila FRANKO.

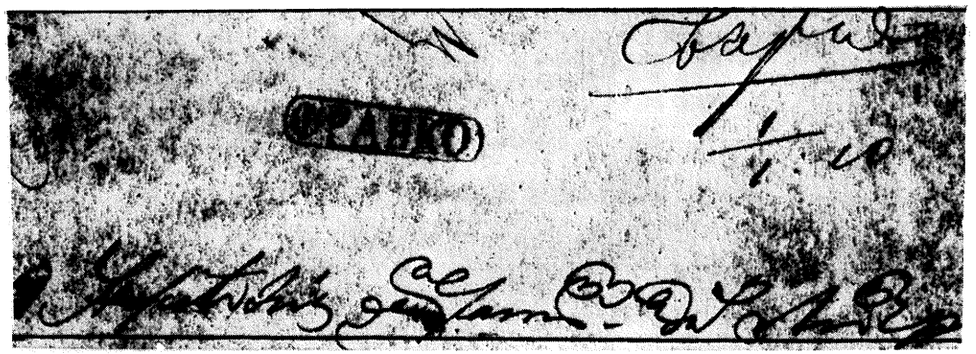

Fig. 227. Scrisoare expediată din Bîrlad la 1 octombrie 1853, purtînd ștampila FRANKO.

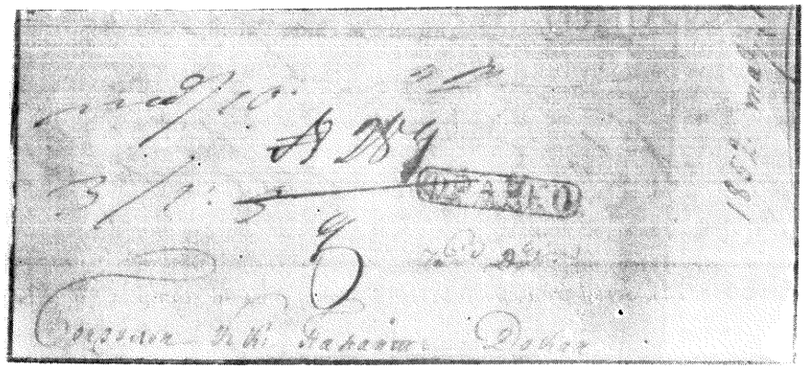

Fig. 228. Scrisoare expediată din Iași purtînd ștampila FRANKO I, din 10.03.1852 (timpurie).

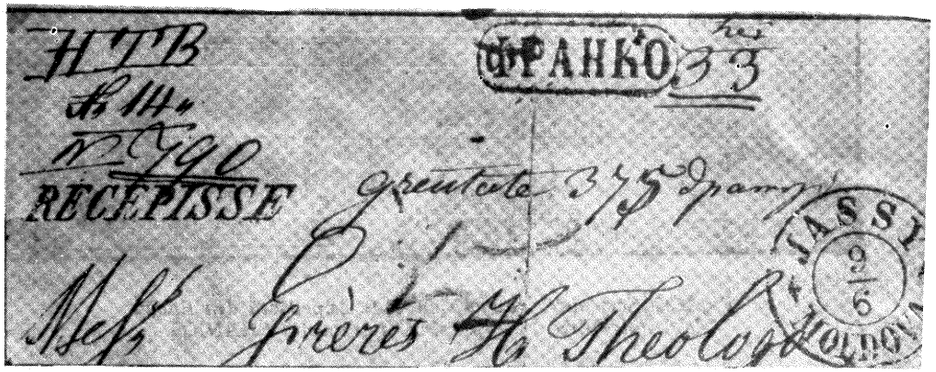

Fig. 229. Scrisoare din 9 iunie 1859 expediată din Iași, purtînd ștampila FRANKO II.

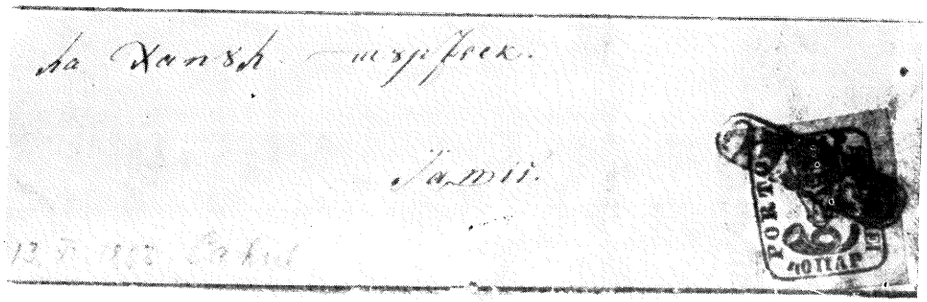

Fig. 230. Scrisoare expediată din Cahul, purtînd ștampila FRANKO din 13.11.1857.

1.2. 1841 — 1862. POSTA VALAHIEI (PV)

1.2.1. Stampile „Cunună cu laur" (PV41)

1. PV41. BUCUREȘTI, „cu laur" (fig. 231). Ștampilă rotundă (25 mm) sub formă de cunună, avînd jumătatea din stînga alcătuită din frunze de laur, distingîndu-se aristele spiculețelor. Ambele brațe sînt legate, jos, cu o fundă. La mijloc, în litere majuscule chirilice, localitatea: „BU/KURE/ȘTI", cuvînt dispus etajat, pe trei rînduri. (FF).

2. PV41. BRAILA, „cu laur" (fig. 232). Ștampilă rotundă (25 mm), similară cu P41. BUCUREȘTI, dar cu localitatea dispusă pe două rînduri: „BRA/ÎLA". (FF)

Ștampila P41. BUCUREȘTI este documentată prin două scrisori, ambele expediate din capitală la Greabănu, localitate rurală din fostul județ „Slam-Rîmnic", plasa Rîmnicu de Sus (cu reședința subocîrmuirii în orașul Rîmnicu Sărat. La Greabănu și în localități învecinate își avea moșiile „boierul fanariot" Constantin Sutzu (fost ministru sub Barbu Știrbei), el însuși în cincinalul 1841 —1846, contracciu al „Drumului Cîineni". Cu administratorul său (Diamandi Portocală) purta corespondență curentă, prin serviciul poștei drumului Brăilei. Redăm reproducerea unei astfel de **scrisori (fig. 233).**

Citim textul: „C(institului) D(umneaiui) Diamandi Portocala, epistatul moșiei mele Grebănu și celelalte, să se dea, la Greban"

Scrisori asemănătoare avem și de la Brăila la București, cu ștampila poștei Brăila, P11.BRAILA. (v.F.2/1984)

Fig. 231

Fig. 232

Istoric. Și în anul 1841 (ca de altfel din vechi timpuri, nedatate încă) plecau din București șapte drumuri de poștă în diferite direcții ale țării, drumuri care se terminau în localități de margine) îndeo ște schele dunărene sau de hotar: 1. **Drumul Brăilei** și din Urziceni înainte desprinzîndu-se **Drumul Focșanilor**, 2. **Drumul Ploieștilor** (pînă la Cimpina), 3. **Drumul Tîrgoviștei**, 4. **Drumul Olteniței** (cu desprindere spre Călărași), 5. **Drumul Giurgiului**, 6. **Drumul Craiovei** și 7. **Drumul Cîinenilor.** Din prima despărțire a drumurilor de poștă concesionate pe o perioadă de cinci ani (cincinalul 1.8.1841 — 1.8.1846) Drumul Brăilei a fost atribuit antreprizei Barbu Cataragiu și Drumul Focșanilor, antreprizei Theodor Fleva. La birourile din București și Brăila, Barbu Cataragiu vine cu o măsură în premieră, introducînd la serviciul de expediție a scrisorilor particulare, ștampile poștale, cu scopul expres de a atesta plata anticipat, în numerar, a taxelor aferente. În acest context au căpătat caracterul de „ștampile franco", din categoria „ștampilelor poștale de expediție", anticipînd, astfel, cu peste un deceniu, cunoscutele ștampile prefilatelice P52 FRANCO chirilice moldovene și P53 BILINIARE DATATE, muntene.

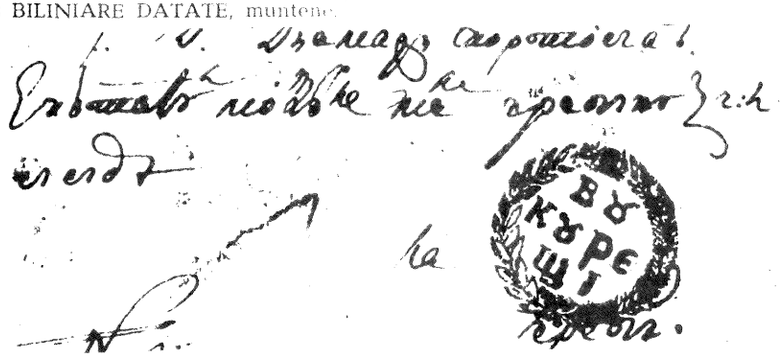

Fig. 233. Scrisoare din februarie 1852 purtînd ștampila PV41. BUKURESTI. Adresa: „Cinstitului Domn, Diamandi Portocală', Epistatul moșiilor mele Grebănu/și celelalte/să se dea/La Grebăn. (Colecția Fr. Heimbuchler).

1.2.2. **Ştampile „Biliniare datate", (PV53).**

PV53. BILINIARE DATATE (Planşa 16). Ştampilă dublu linie, fără cadru, avînd pe prima linie localitatea (numele oficiului poştal) în caractere majuscule chirilice şi dedesubt data: luna reprezentată prin primele trei litere (mai mici) şi ziua, în cifre arabe. Ulterior apar două ştampile şi în caractere latine: BRAÏLA (1861) şi PLOESCI (1862).

Sînt catalogate 26 ştampile biliniare de zi muntene, a căror raritate (respectiv valoare filatelică) se estimează după numărul lor existent în colecţiile cunoscute Două din aceste ştampile, deşi apar mai tîrziu (Brăila, 1861 şi Ploesti, 1862) şi în caractere latine, au fost catalogate tot în categoria PV53. Ştampilele PV53 sînt următoarele:

1) BEKETU (1,5R), 2) BRAILA (0,2R), 3) BRAILA, latine (R), 4) BUKURESTI, mare (6R), 5) BUKURESTI, mică (0,3R), 6) BUZAU (0,5R), 7) KALAFATU (0,2R), 8) KARAKALU (0,2R), 9) KIMPULUNG (FF), 10) KRAIOVA (0,5R), 11) FOKSANI (2R), 12) GIURGIU (15R), 13. OLTENITA (1,5R), 14) PITESTI (R), 15) PLOESTI (5R), 16) PLOESCI, latine (3R), 17) RIMNIKU VILCEA (5R), 18) RUSI DE VEDE (FF), 19) SEVERINU, (1,2R), 20) SLATINA, (1,7R), 21) TIRGOVISTE (3R), 22) TIRGUJIUL (FF), 23) TURNU, mică (15R), 24) TURNU, mare (8R), 25) ZIMNICEA, mică (4R), 26) ZIMNICEA, mare (2R).

Scrisorile particulare (cu text) sînt preferate şi primesc „R" cu majorări. Tuşul în general negru şi rar verde (Bechet) sau roşu (Ploiesti).

Dată timpurie: 6 martie 1853 (col. 4), dată tîrzie: 21 JUL. 1862 (col. 11).

NOTA. In PLANSA 17 se prezintă un ansamblu din 7 scrisori prefilatèlice obliterate cu: ştampile V53: 1. ZIMNICEA OKT 10 (fig. 260), 2. KAMPULUNG NOE 20 (fig. 261), 3. RUŞI DE VEDE 4 FEB + BUKURESTI FEB 7 (fig. 262), 4. TARGUJIUL FEB 22 (fig. 263), 5. ZIMNICEA 25 SEP. tip. I (fig. 264), 6. TURNU AVG 3, tip. I (fig. 265), 6. TURNU SEP 10, tip. II (fig. 266).

Cu privire la studiul ştampilelor prefilatelice biliniare datate s-au întocmit situaţii diferite conţinînd elemente grafimetrice (dimensiuni) şi de utilizare poştală în timp, date timpurii şi date tîrzii (early and late date). In tab. nr. 2 A se prezintă o centralizare a elementelor principale strict necesare studiului ştampilografic.

TABEL 2. A. PV53. Stampilele prefilatelice datate (1853 — 1862). Dimensiuni. Date timpurii, date tîrzii.

	L	H	W	S	h	Timpurii	Tîrzii
1. BEKETU	29,0	5,0	4,8	24,0	4,0	SEP.20(1860)	FEB. 6(1861)
2. BRAÏLA	26,5	3,8	4,3	16,3	3,5	MAR.30(1853)	OKT.24(1861)
3. BRAILA (lat).	28,5	4,5	4,7	21,1	4,5	MAR. 3(1861)	JUN.12(1862)
4. BUCURESTI (mare)	29,8	4,5	3,5	17,5	3,2	MAR. 6(1853)	OKT.19(1858)
5. BUCURESTI (mică)	31,0	3,8	3,4	12,9	3,2	ŞEP. 8(1858)	MAI.31(1862)
6. BUZAU	25,0	4,0	5,0	20,0	3,5	APR.10(1854)	FEB.15(1862)
7. KALAFATU	32,5	4,0	4,1	16,4	3,5	MAR. 3(1856)	MAI.19(1862)
8. KARAKALU	32,5	3,8	4,1	15,6	3,5	DEK.18(1853)	GEN.24(1862)
9. KAMPULUNG	31,5	3,5	3,5	12,2	3,2	APR. 6(1856)	NOE.23(1859)
10. KRAIOVA	28,5	4,0	4,1	16,4	3,3	JUN.23(1853)	MAI.30(1862)
11. FOKSANI	31,0	4,0	4,2	16,8	3,5	SEP.26(1853)	DEK.25(1861)
12. GIURGIU	25,0	3,0	3,6	10,8	3,5	SEP.20(1853)	MAI.23(1854)
13. OLTENITA	31,5	4,0	4,0	15,0	3,5	OKT.13(1853)	FEB.20(1862)
14. PITESTI	31,3	4,0	4,5	18,0	3,2	JUN.29(1854)	SEP.30(1860)
15. PLOESTI	27,0	3,0	3,8	11,4	3,2	OKT.11(1853)	APR.11(1857)
16. PLOESTI (latin)	26,0	4,5	2,4	16,6	3,2	MAI. 9(1860)	MAI.29(1862)
17. RÂMNIKU VÂLCEA	34,0	3,8	2,4	9,1	3,2	AUG.31(1856)	JUN.15(1862)
18. RUSI DE VEDE	33,0	4,0	3,2	12,8	4,8	FEB.27(1860)	FEB. 1(1861)
19. SEVERINU	29,5	4,0	3,7	14,8	3,2	GEN.10(1854)	JUL.24(1861)
20. SLATINA	28,5	3,5	4,1	14,3	2,8	MAR.15(1854)	APR.15(1862)
21. TÂRGOVISTE	32,0	3,5	3,2	11,2	3,2	APR.26(1853)	FEB.22(1860)
22. TÂRGUJIU	32,0	4,0	3,5	14,0	3,2	DEK.23(1859)	JUL. 7(1859)
23. TURNU (mică)	25,0	4,0	5,0	20,0	3,2	AUG. 3(1857)	GEN.23(1862)
24. TURNU (mare)	27,5	5,0	5,5	27,5	4,2	APR.14(1859)	JUN.14(1859)
25. ZIMNICEA (mică)	31,5	4,0	3,9	15,6	3,5	APR. 9(1853)	JUL.21(1862)
26. ZIMNICEA (mare)	29,5	5,0	3,9	19,5	3,8	JUN.23(1859)	APR.27(1862)

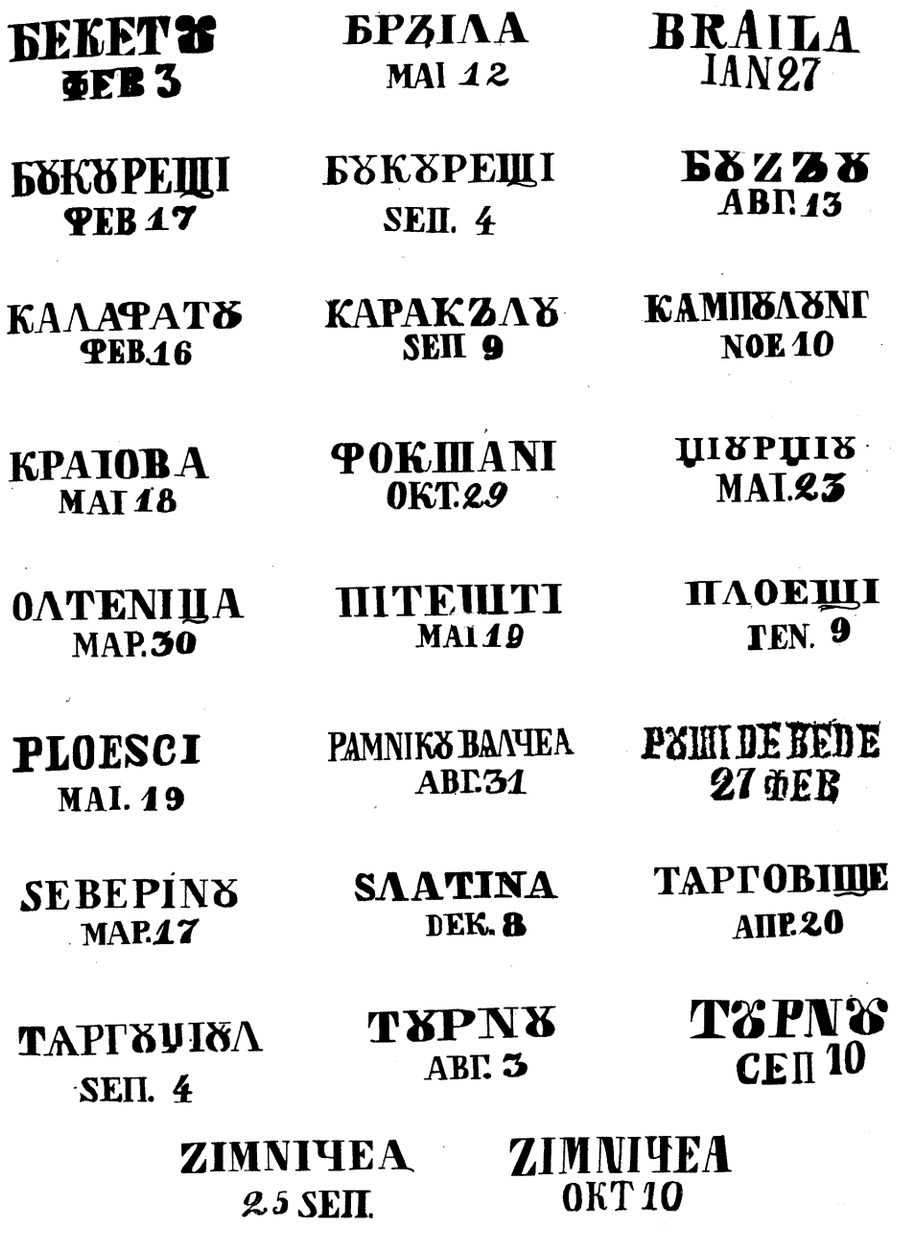

PLANSA 16 (fig. 234 — 259). Stampilele prefilatelice-biliniare-datate, din Valahia (PV53).

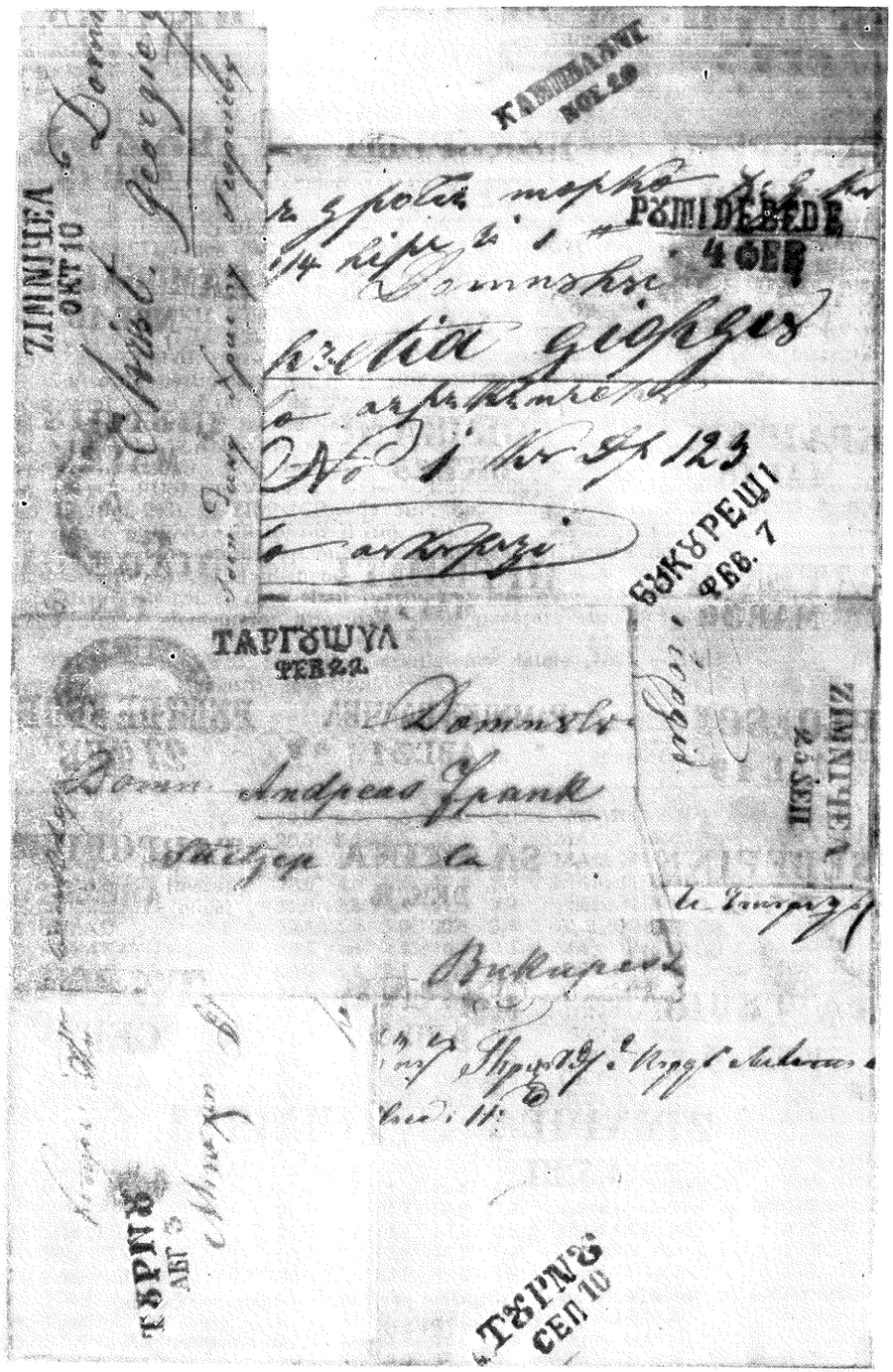

PLANSA 17 (fig. 260—266). Scrisori purtînd ștampilele PV53. Biliniare-datate.

L = lungimea textului localității (inclusiv lungimea tălpițelor literelor marginale;
H = înălțimea literelor;
W = lățimea literei (rezultată din relația L:n, din care n reprezintă numărul de litere, plus un spațiu la Rîmnicu Vîlcea și două spații la Ruși de Vede;
h = înălțimea literelor din textul lunei
S = spațiul aferent fiecărei litere (rezultat din relația W × h)

Istoric. Introducerea în 1853 a ștampilelor biliniare datate este rezultatul demersului unor negustori pe lîngă domnitorul țării, Barbu Stirbei, prin care arătau, la 11 august 1852 „greutățile ce întîmpină la expedierea prin poștă a corespondenței comerciale datorită lipsei unei ștampile cu dată" (...).

Cu nr. 5710 din 16 decembrie 1852, Secretariatul Statului comunică Ministerului de Interne aprobarea dată de domnitor și cere punerea în lucrare a ștampilelor de către antreprenorul poștelor. Prima confirmare a îndeplinirii rezoluției domnești a fost dată de Direcția poștelor (București) cu nr. 276 din 25 februarie 1853: ...„formarea timbrului pe scrisori, cu data primirii lor (pentru expediere, n.n.) și prețul portului se și urmează astăzi aici, la toate despărțirile drumurilor, urmînd a se înființa expusa orînduială și pe la toate celelalte birouri de expediție, odată ce se va isprăvi de însărcinatul fabricant cu lucrarea acelor timbruri". Din documentul citat rezultă că data cea mai timpurie posibilă ar putea fi 25 februarie 1853 și numai pentru ștampila „BUKURESTI". Pentru completarea cunoștințelor se recomandă studiul de referință „Stampile prefilatelice datate". AF./1984).

Fig. 267—270. Stampile prefilatelice: PV55. POSTA PREDEALU, PV55. BUKURESTI, PV59. BUCAREST WALACHEI, PV62. BUCAREST/—

1.2.3. Stampile „cu ramuri" (PV55)

1.PV55. PREDEAL (Fig. 267). Stampilă ovală (30,5/19,5 mm), în chenar simplu. Text: pe marginea spațiului superior „POSTIA PREDEALU", în chirilice majuscule și în centru data, pe două rînduri, sus ziua (în cifre arabe) iar dedesubt luna (primele trei litere urmate de punct). Ca ornament, în partea inferioară, două frunze (fiecare cu cîte 11 foliole oblong-lanceolate) legate cu o fundă. (FF).

Unicat. Originală ca formă și compoziție, necunoscută în circuitul public, considerăm că este cea mai rară și valoroasă ștampilă prefilatelică datată. Considerente: a) timpul foarte strîns, posibil, de utilizare (17 mai 1855 — 1 august 1866); b) corespondența particulară ca și inexistentă la Predeal; c) corespondență oficială minimă, în localitate, în afară de nichetul de graniță, nu existau alte instituții, însăși vama fiind în comuna Breaza; d) tranzit redus de trimiteri prin poșta română, poșta austriacă fiind preferată pentru corespondența externă; „geanta austriacă" trecea prin poșta Predeal sigilată; e) este de luat în seamă și faptul că „țiitorul" și în același timp căpitanul poștei Predeal, neșcolarizat, a dispus doar ocazional de „știutori de carte".

Istoric. Serviciul de poștă Cîmpina — Timiș a fost înființat prin hotărîrea Sfatului Administrativ din 31 august 1854, luînd, astfel, ființă „Drumul Brașovului". Noile trei stații cu cîte 16 cai fiecare, cu surugii, cărucioare, tacîmurile și toate celelalte trebuincioase pe deplin (...) care să se dea asupra locuitorilor țărani din partea locului a căror meserie este chiar aceasta de a fi chirigii"... Antrepriză neobișnuită, este prima și ultima de acest fel din istoria poștală a țării.

La Prèdeal se înființează un birou de expediție, condus de „contracciul-căpitan Ion Dobre". Acesta primește cu adresa 7583 din 17 mai 1855 „timbrul executat de meșterul pecetar, cu slovele lunelor de peste an și cifrele numărului zilelor, ce urmează ca să le puneți pe scrisorile ce se primesc la Punctul Predealu, ca să se expedieze la Ploiești și București, precum și pe cele ce le primiți de aici ca să se expedieze la Timiș. Toate acestea vi se trimit într-o cutie de tinichea în care se află uneltele trebuitoare întru aceasta, împreună cu sticluța de cerneală albastră (...), trimițînd totodată și galbeni patru în aur și șapte sfanți prețul obiectelor de mai sus" (v.K.Dragomir, F.10/1983).

2. PV55. BUCURESTI (fig. 268). Stampilă ovală (30,5/19,5 mm), de aceeași mărime, formă și compoziție cu ștampila PV55. PREDEAL. (FF)

Se cunoaște pe o scrisoare adresată la București către „Iulia născută Ciocîrdia" Exemplar unic. (Col. 8).

Istoric. Fiecare antreprenor de drumuri își avea pe lîngă Direcția Poștelor (București), cîte un birou care deservea interesele antreprizei respective. Pentru „contraccii țărani" direcția a delegat un cinovnic al său căruia i s-a încredințat ștampila de expediție a „Drumului Cîmpina — Predeal". La 1 august 1856 acest serviciu se desființează ca urmare a noii antreprize care avea să dețină în întregime, poștele de pe noul drum al Brașovului.

1.2.4. Ștampila „BUCAREST WALACHEI" (PV59)

PV59. BUCAREST/WALACHEI (fig. 269). Ștampilă rotundă, dublu cerc (25/13 mm). In exergă legenda în ortografie germană: „BUCHAREST", sus și „WALACHEI", jos, în caractere majuscule latine, despărțite prin două ornamente florale caracteristice. In centrul cercului mic, data, pe două rînduri, ziua și luna în cifre arabe, sub formă de fracție. (R).

Istoric. În cincinalul de antreprize poștale 1 august 1856 — 1 august 1861 (cu prelungire pînă la 1 mai 1862), cele 19 stații din despărțirea la (București — Urziceni — (Brăila) — Focșani) au fost „vîndute" antreprenorului Parascheva Gheorghe. La biroul central al antreprizei s-a utilizat inițial ștampila proprie datată P53. BUCURESTI (iliniară) și din noiembrie 1859 o a doua ștampilă de zi, de factură europeană, comandată o dată cu Unirea Principatelor. Se poate întîlni obișnuit numai pe corespondența transportată pe drumul Focșanilor, sub diferite forme: 1) singură, 2) împreună cu ștampila de serviciu P59. CU RECIPIS, 2) împreună cu una din ștampilele de plecare sau de sosire ale stațiilor antreprizelor sau în contingență (Brăila, Buzău, Focșani, Ploiești (4R), 3) împreună cu ștampile ale birourilor de expediție din Moldova (4R). Tușul utilizat a fost verde (1859/1860) și roșu (1861).

Dată timpurie: 23 noiembrie 1859, tîrzie: 25 decembrie 1861.

1.2.5. Stampilă „BUCAREST/ —" (PV62)

2. PV62. BUCAREST/ — (fig. 270). Este ștampila PV59, descrisă anterior căreia i s-a scos cuvîntul „WALACHEI", în perioada 25 decembrie 1861 — 5 ianuarie 1862, (cînd nu se mai întîlnește sub nici o formă), drept asociere la procedeul aplicat de biroul Focșani prin scoaterea cuvîntului „MOLDOVA" (19 ianuarie 1861) din ștampila M1.FOCSANI. Sub această formă ștampila este reprezentată sub forma „BUCAREST/ —". (1,5R)

Tușul utilizat: roșu-cărămiziu pînă la roșu-brun.

Dată timpurie: 5 ianuarie 1862, tîrzie: 28 august 1862 (ASB).

2. ȘTAMPILE CLASICE (1858 — 1872).

Perioada 1858 — 1872 corespunde filateliei clasice românești care începe cu apariția primelor mărci poștale, emisiunea „Cap de bour (22 iulie 1858) și se încheie cu punerea în circulație a mărcilor poștale emisiunea „Paris" (3/15 octombrie 1872). Stemplele poștei române care au obliterat mărcile poștale clasice, ne-au dat ștampilele clasice românești. Primele ștampile clasice românești obliterante apar în Moldova (simbol „M"), în 1858 pe mărcile date în circulație la 22 iulie, la biroul central din Iași, și începînd cu 4 august la birourile de expediție districtuale.

2.1. PRIMELE STAMPILE OBLITERANTE DIN MOLDOVA (M1)

2.1.1. Stampilele „MOLDOVA", mici (M1)

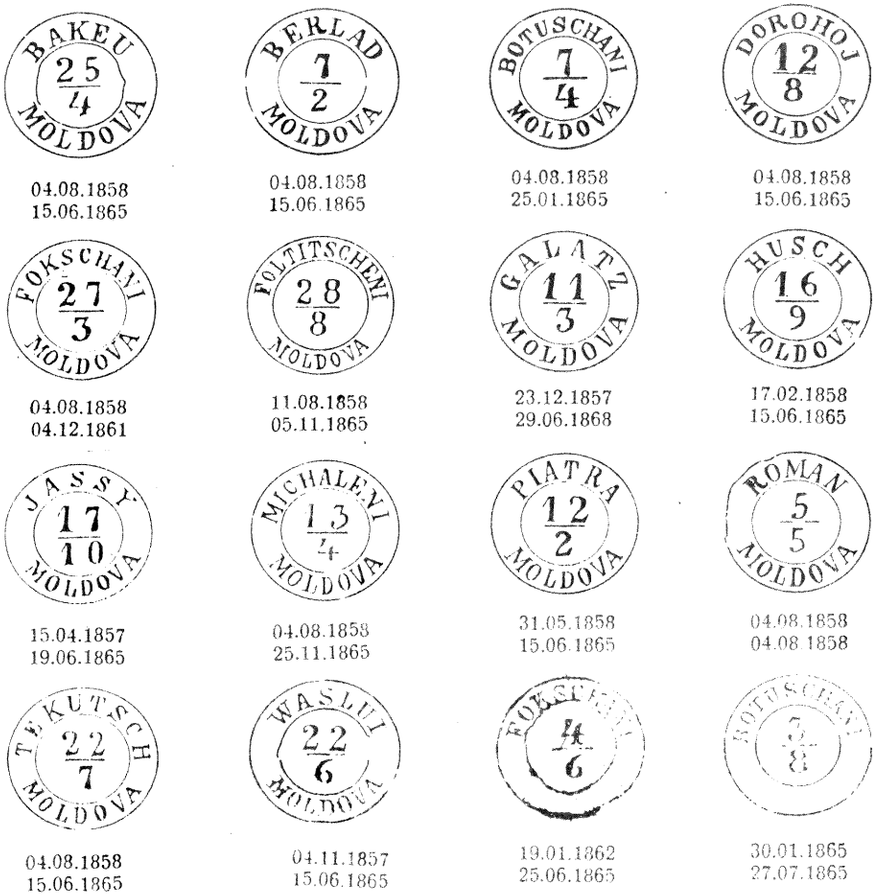

PLANSA 18 (fig. 271—286). Md. Primele ștampile obliterante utilizate de Poșta Moldovei, în perioada 1858—1865.

M1. MOLDOVA (pl. 18). Stampilă rotundă, dublu cerc, de dimensiuni variabile (20,2 — 21,5/12,2 — 13 mm). În exergă, localitatea biroului poștal (sus) și cuvîntul „MOLDOVA" (jos), caractere majuscule anticva; în mijlocul cercului mic, data, în cifre arabe, sub formă de fracție, la numărător ziua și la numitor luna, despărțite printr-o liniuță (11 mm).

1. BAKEU, 2. BERLAD, 3. BOTUSCHANI, 4. DOROHOJ, 5. FOKSCHANI, 6. FOLTITSCHENI, 7. GALATZ, 8. HUSCH, 9. JASSY, 10. MICHALENI, 11. PLATRA, 12. ROMAN, 13. TEKUTSCH, 14. WASLUI.

Istoric. Stemplurile au fost comandate în primăvara anului 1857 la Viena (gravor J. Padnitzky) de către Teodor Ghica, antreprenorul diligențelor, pentru birourile de expediție din Moldova, în regia sa. Stemplurile sînt decontate prin inventarul din 10 noiembrie 1857, depus de antreprenor o dată cu răscumpărarea de către ocirmuire a privilegiului și a contractului „Expediției Delijanselor"). Stemplurile li-

vrate ulterior au fost repartizate, de Biroul poştal central birourilor „de pe afară" respective, cu ocazia distribuirii primei tranşe de mărci poştale (4 august 1858).

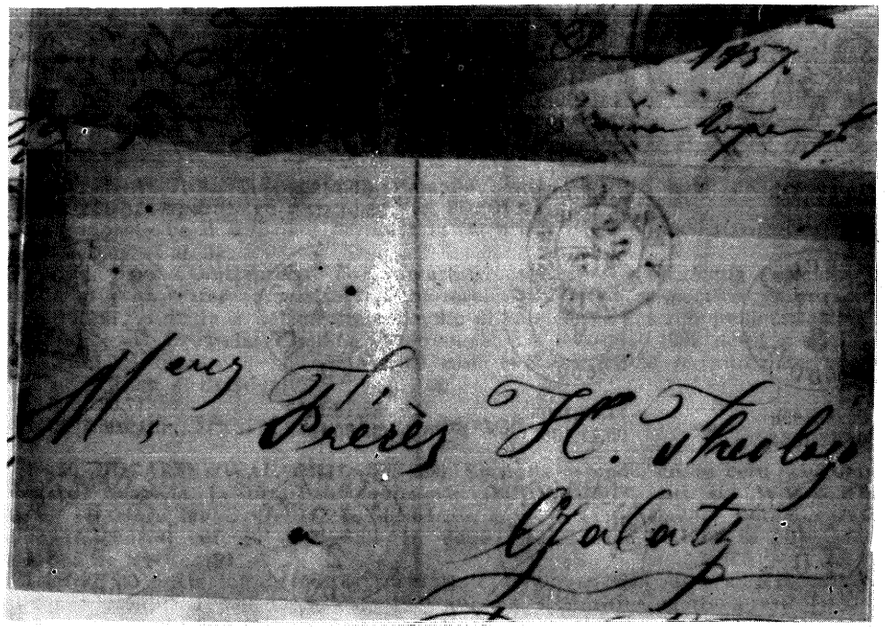

Fig. 287. Scrisoare din perioada prefilatelică (1857) purtînd ştampila timpurie M1t. JASSY/MOLDOVA 24/6.
(Colecţia Dr.L.N.Cristea)

Excepţie, Fălticeni (şef birou C. Necula, care, neavînd ştemplu nou pentru anularea mărcilor primite, cere Direcţiei poştelor cu Rap. nr. 48 din 4 august 1858 „a (i) se trimite şi un ştemplu cu titulatura acestui birou, fiindcă cu Franco nu se poate acoperi marca după trebuinţă (ASB.PM.dos.1066 1858, f.16).

Încă din 1858 au apărut la unele ştampile, defecte vizibile, în mod deosebit la ambele cercuri, care s-au clasat în trei categorii: 1) întreruperi (ex. BERLAD), 2) deformări fără spărturi (ex. BAKEU) şi 3) loviri, deformări şi spărturi (ex. BAKEU). Pe parcursul utilizării lor, 1858 — 1865 (1867 pentru GALATZ), la toate ştampilele apar semne de uzură în mod curent de tipul 1, iar la unele şi de tipul 2 sau 3. Dacă ultimele defecte pot fi observate uşor, în schimb cele de tipul 1 pot fi camuflate, de la caz la caz, fie datorită fluidităţii tuşului, fie de aplicarea ştemplului (energică sau uşoară, domoală), fie datorită suportului scrisorii în momentul aplicării lui (dur sau elastic), fie poziţiei ştemplului în momentul obliterării, orizontalitatea avînd un mare rol. Datorită considerentelor arătate, aceeaşi ştampilă poate apare sub diferite aspecte chiar în aceeaşi zi. De aceea, în cazul unei expertize exigente se recomandă comparaţii cu miile de ştampile aflate în fondul arhivistic (ASB) pe care le-am inventariat pe localităţi, ani, luni, zile cu arătarea tuşului utilizat, la început albastru-verzui şi în trecerea anilor, sub diferite culori şi nuanţe, care se schimbă uneori în aceeaşi zi.

Mai sînt şi alte aspecte, din care relevăm utilizarea abuzivă a unor ştampile pe mărci refolosite şi circulate în dauna poştei (v.K.Dragomir, F.6/1983).

2.1.2. Stampile fără cuvîntul „MOLDOVA" (M1a).

M1a. FOKSCHANI/ —, fără MOLDOVA (PL. 18 fig. 285). Cercul mic ovalizat şi deformat atingînd la bază literele F şi K — A. În partea inferioară o concavitate pronunţată, micşorînd exerga în min. 30. Cercul mare prezintă o deformare prelungită, spre interior, între min. 20 — 25.

Dată timpurie: 19 anuarie 1861; tîrzie: 15 iunie 1865.

Istoric. La 30 noiembrie 1861 o comisie mixtă alcătuită din directorul poştelor din Muntenia (A. Săvescu) şi instructorul poştelor din Moldova (J. von Manovarda) încheie un jurnal, care prevedea în principal: 1) unificarea celor două birouri poştale din Focşani, aparţinînd direcţiilor poştale din Bucureşti şi Iaşi, care vor funcţiona în viitor într-un singur local (...) avînd „o tablă" cu inscripţia „Biroul Poştelor Moldo-române Din Focşani"; 2) instituirea unui singur expeditor poştal la Focşani. Expeditorul de la Focşani pentru Moldova (Dumitru Ciocîrlie) va efectua serviciul şi pentru partea privind Muntenia; 3) şeful biroului poştal va supraveghea efectuarea întocmai a ambelor trasee, atît a diligenţelor cît şi a expediţiilor de zi, iar în caz de întîrziere se va adresa direcţiilor poştale respective (Bucureşti şi Iaşi) pentru „îndreptare". Aprobarea se dă la 17 decembrie 1861.

Una din măsurile luate de către D. Ciocîrlie a fost şi aceea a scoaterii „cu dalta" a cuvîntului „MOLDOVA" din ştampila de zi, devenind astfel **valabilă pentru ambele poşte.** Unirea poştelor din Focşani a anticipat cu o jumătate de an unificarea poştală, ca urmare a înfiinţării la Bucureşti a Direcţiei Poştelor Principatelor Unite" (mai, iunie 1862).

Stampila M1a.FOKSCHANI, fără MOLDOVA a fost întîlnită pe mărci 20 P.emis. Cuza, corespondenţă oficială, acte administrative etc. în perioada 19 ianuarie 1862 — 16 mai 1865 (prezumtiv a fost retrasă la 15 iunie 1865). Tuşul utilizat a fost: 1) 1862 ultramarin şi uneori negru (3/2, 14/3, 26/10); 2) 1863, ultramarin (4/2 — 3/4) şi negru (20/4 — 31/12); 1864 şi 1865 tuş negru.

M1a. BOTUSCHANI /—, fără MOLDOVA (Pl. 18, fig. 286). Caracteristici generale: prin scoaterea cuvîntului „MOLDOVA" neafectîndu-se de cît cercul mic, apare o mică deformare în min. 30.

Dată timpurie: 30 ianuarie 1865, tîrzie: 27 iulie 1865.

Istoric. Biroul poştal Botoşani, în întîmpinarea noilor mărci cu efigia domnitorului Cuza (emise la 9/21 ianuarie 1865, dar distribuite la Botoşani abia la 11 februarie) procedează la scoaterea cuvîntului „MOLDOVA" din ştampila de zi „BOTUSCHANI/MOLDOVA", unica ce o avea după exemplu dat de biroul poştal Focşani în 1862. Operaţia a putut avea loc între 25 ianuarie 1865 (ultima zi cunoscută a ştampilei originale) şi 30 ianuarie (prima întîlnită, sub forma M1a. BOTUSCHANI/ —). Stampila a fost utilizată doar şase luni, în două culori de tuş: negru (30/1 — 22/6) şi albastru (1/7 — 27/7 (ASB.PM).

2.1.3. „JASSY", tîrzie, cu „MOLDOVA" groteşti (M1t);

M1t. JASSY/MOLDOVA (fig. 288). Ştampilă dublu cerc (21/12 mm). În exergă, în partea superioară cuvîntul „JASSY" în caractere majuscule egipţiene şi în partea inferioară cuvîntul „MOLDOVA" în caractere majuscule anticva, ceea ce o deosebeşte uşor de ştampila M1 JASSY. La mijloc data, sub formă de fracţie: sus, ziua şi jos, luna.

Dată timpurie: mai 1862, tîrzie: iunie 1865

Fig. 288. M1t. (1862)

2.2. STAMPILELE „MOLDOVA". MARI din 1859 (M2)

2.2.1. Stampilele M2 cu „MOLDOVA".

M2. MOLDOVA, mari (Pl. 19). Stampile dublu cerc (25/13 mm). În exergă, în litere majuscule latine, localitatea (sus) şi cuvîntul „MOLDOVA" jos; Două ornamente florale-verticale, avînd în compoziţie „acante", despart cuvintele. În mijlocul cercului mic, data, în cifre arabe, pe două rînduri: sus ziua şi jos luna, fără liniuţă despărţitoare.

1. ADJUD, 2. BOLGRAD, 3. FOKSCHANI, 4. JASSY, 5. JASSY II, 6. ISMAIL, 7. KAHUL, 8. T. FRUMOS, 9. T. NEAMZU, 10. T. OKNEI.

Dată timpurie: 7 aprilie 1859 (JASSY, ASB.OCM.); dată tîrzie: 26 august 1867 (JASSY II, col. 5).

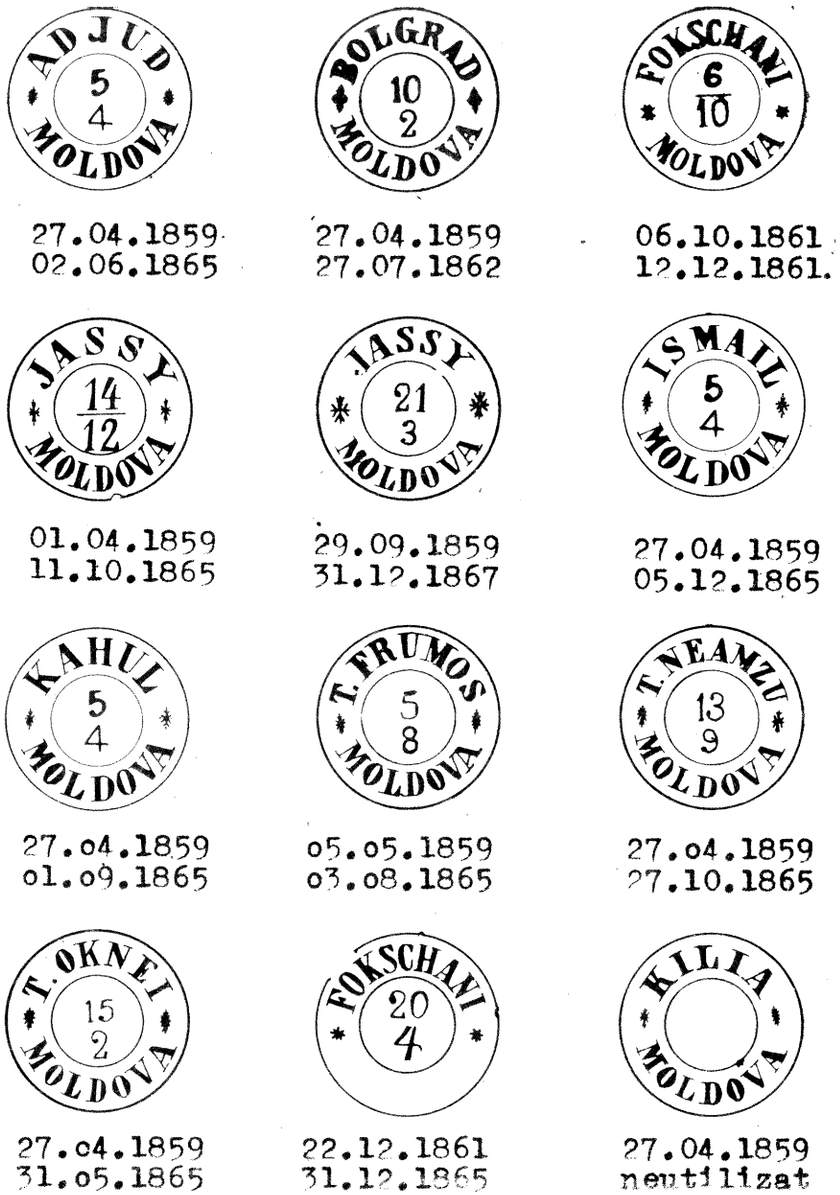

PLANSA 19 (fig. 289—300). Stampilele „MOLDOVA", mari (M2). Ultima M2.KILIA, neutilizată.

Istoric. Actul de naștere al ștampilelor M1. MOLDOVA, mari, este raportul nr. 2117 din 27 august 1858 al Direcției poștelor către Ministerul finanțelor: „Dumnealor amploaiații austrieci, între altele, după începerea lucrărilor de introducerea poștală după sistemul european, au propus direcției, că au găsit, ca și la puntele următoare, precum la tîrgurile Reni, Adjud, Tîrgul Frumos, Kahul, Kilia, (fig. 300) Bolgrad, Ismail, Tîrgu Neamzu, Tîrgu Oknii să se facă ștempluri cuvenite pentru scrisori și plicuri, potrivit căreia Direcția intrînd în tocmeală cu un maistru recomandat de chiar dumnealor amploaiații și prințul Dimitrie Cantacuzino, au sfîrșit tocmeala cu prețul de cîte 121 lei și 20 parale cursul pieții, pentru un întreg tacîm a ștemplului (43 cifre necesare zilei și lunei ce urmează a fi la ponsoane, un șipușor cu cerneală albastră și o cutie de tinichea pentru tușul ștemplului și o cutie in care a fi așezate cifrele), trebuitor cîte unul pentru toată expediția, precum detaliu se va lămuri din alăturatul deviz. De asemenea, pentru a avea Direcția cuviincioasă dezlegare, cu respect aduce la cunoștința onoratului minister, cu adăugire, că pe lîngă 9 tacîmuri trebuitoare pe la zisele puncturi, să se mai adauge încă unul pentru Jassy, ce s-au socotit trebuitor aice, pentru ștempluirea pachetelor oficiale, fiindcă numai cu acela ce este nu poate întîmpina trebuința ștempluirii pachetelor particulare, care își au osebită lucrare Director V. Grigoriu". (ASB.PM.)

Comanda ștampilelor se face prin firma „WITNER & REICHER" care prezintă (la 17 septembrie 1858) **Calculația pentru o garnitură cu ștampile poștale:**

— pentru un ștemplu în oțel	1 galben,
— pentru 43 cifre în oțel	1 galben, 27 lei, 1/2 Pi.
— idem, un ștemplu RECEPISSE	— 6 lei —
— spese de afaceri	— 2 lei —
— Suma pentru o garnitură	2 galbeni, 35 lei, 1/2 Pi.
— un șip cu cerneala albastră	— 7 lei —
— o tușieră de tinichea pentru ponsoane	— 4 lei —
— o perioară	— 1 leu, 20 Pi.

La 4 februarie 1859 „ștemplurile sînt venite de mai multă vreme" dar livrarea lor întîrzie din cauza unor creanțe nelichidate.

TABEL nr. 2 B Stampile M2. Date timpurii și tîrzii, cunoscute tipuri utilizate

MOLDOVA, mari. Date timpurii.

1. ADJUD	21 5	(1860), verde-albastru închis
2. BOLGRAD	18/5	(1859), oliv
3. FOKSCHANI	6 10	(1861), verde + BUCH. — WALACHEI roșu (col. 4)
3a. idem, B2a	22/12	(1861), albastru-gri
4. JASSY 1	7/4	(1859), verde
5. JASSY 2	29/9	(1859), verde
6. ISMAIL	2/5	(1859), verde
7. KAHUL	20 5	(1859), negru
8. T. FRUMOS	27/5	(1859), negru
9. T. NEAMZU	11/5	(1859), albastru
10. T. OKNEI	22 10	(1859), verde închis

MOLDOVA, mari. Date tîrzii.

1. ADJUD	2/6	(1865), negru (col. 4)
2. BOLGRAD	27/7	(1862), gri
3. FOKSCHANI	12 12	(1861), ultramarin (col. 4)
3a. idem, B2a	17/12	(1865), negru (col. 4)
4. JASSY 1	11/10	(1865), negru
5. JASSY 2	31/12	(1867), negru (ASB.dos.9/1968)
6. ISMAIL	5/12	(1865), negru
7. KAHUL	1/9	(1865), negru
8. T. FRUMOS	3/8	(1865), negru
9. T. NEAMZU	27/10	(1865), negru (col. 5)
10. T. OKNEI	31/5	(1865), verde (col. 4)

Abia la 1 aprilie 1859 se livrează prima ştampilă (JASSY) iar restul de 9 exemplare la 27 aprilie, cînd Direcţia poştelor le expediază birourilor destinatare (cu o întîrzie Tg. Frumos, care din eroare primeşte ştampila RENI). Stampilele KILIA (v. Pl.XV) şi RENI sînt reţinute şi nu mai apar în circuit. După referate aprobate şi anulate, retractări şi tergiversări, ele sînt transformate, mai întîi KILIA în JASSY (II) şi mai tîrziu RENI în FOKSCHANI. Recondiţionarea se face pe plan local (gravor Jancu Pecetaru), prima la 29 septembrie 1859 şi a doua la 6 octombrie 1861. La aceste ştampile ornamentele apar diferit faţă de ştampilele originale: la ştampila JASSY întîlnim „acanta mare" şi la ştampila FOKSCHANI două stele cu „raze aciforme", în stînga cu 8 raze şi în dreapta cu 7 raze şi cifrele mult mai mari, îndeosebi ale lunii.

Tuşul ştampilelor, la început albastru-ultramarin, se întîlneşte ulterior sub diferite culori şi nuanţe: albastru-verzui, maro, roşu (Iaşi), cărămiziu (Cahul), negru, oliv etc.

Patru ştampile M2. MOLDOVA, mari, sînt rare şi apreciate în filatelie, chiar cînd sînt aplicate pe suporturi nefrancate, dar circulate prin poştă: ADJUD (4R), FOKSCHANI (6R), T. NEAMZU (1,5R), T. OKNEI (2R).

Apreciate sînt şi ştampilele cu date timpurii sau tîrzii, precum şi tuşurile utilizate (v.Tab.2).

2.2.2. Stampile M2a („FOKSCHANI") fără „MOLDOVA"

M2a. FOKSCHANI — (Pl. 19 fig. 299). Caracteristici. Cercul mare cu o uşoară ciuntitură în min. 14. O întrerupere mare (15 mm) între min. 50—55, deasupra literelor „OK". O uşoară deformaţie (şi subţiere) în min. 59.

Date cunoscute. Timpurie: 22 decembrie 1861 (col. 4), tîrzie: 31 decembrie 1865 (ASB).

Istoric. După o foarte scurtă perioadă de utilizare (40 zile) a ştampilei M2. FOKSCHANI/MOLDOVA se procedează la scoaterea cuvîntului „MOLDOVA" (între 15—22 decembrie 1861), posibil la 17 decembrie 1861, ziua cînd s-a hotărît unificarea birourilor poştale din Focşani sub o conducere unică, a expeditorului moldovean (D. Ciocîrlie). Faptul s-a petrecut deci, cu un an înainte de a se proceda în acelaşi mod, cu ştemplul mic M1 FOKSCHANI/MOLDOVA. Sub această formă, ştampila M2a FOKSCHANI — a fost întîlnită între 22 decembrie 1861 (ASB.PM dos. 128/1861) şi 31 decembrie 1865 (col. 4), în tuş albastru şi verde în diferite nuanţe (1861—1862) şi negru ulterior (1863—1865).

2.3. A TREIA SERIE DE STAMPILE DIN MOLDOVA (M3).

2.3.1. Stampile FRANKO/localitate

M3. FRANCO, localităţi (Pl. 20). Chenar de forme şi dimensiuni diferite. Inscripţia pe două rînduri, avînd în partea de sus cuvîntul „FRANCO", în caractere groteşti (excepţie JASSY), şi dedesubt, sub o linie despărţitoare, numele localităţii în caractere anticve.

1. BACEU, 2. BERLAD, 3. BOLGRAD, 4. BOTOSCHENI, 5. KAHUL, 6. DOROEHOI, 7. FOLTICHENII, 8. FOKSCHANY, 9. GALATZ, 10. GALATZ II, 11. HUSCHII, 12. JASSY, 13. JASSY II, 14. ISMAILU, 15. MICHALENI, 16. NIAMTZU, 17. OKNA, 18. PIATRA, 19. ROMAN, 20. TEKOUTCI, 21. VASLUI.

Dată timpurie: 2 noiembrie 1859 (JASSY I), 14 decembrie pentru JASSY II şi pentru restul ştampilelor: 16 decembrie 1859; Dată tîrzie: 25 iulie 1865.

Istoric. Încă din 4 aprilie 1859 au apărut în circuitul poştal scrisori francate cu „mărci recirculate" din 40 P. şi 80 P. Urmare repetatelor sesizări, expeditorul central Cerchez „inventează" un stemplu de formă ovală (28/14 mm), cu dublu cerc, avînd în exergă cuvintele „FRANCO" (sus) şi „JASSY" (jos) cu două steluţe ca ornamente despărţitoare, şi-l pune în utilizare, ca test, odată cu începutul lui noiembrie. Spre sfîrşitul lunii se depune direcţiei un referat semnat Manovarda — Cerchez, prin care se arată calităţile şi avantajele noului ştemplu. Pe referat se lipeşte o marcă de 40 P. obliterată cu FRANCO JASSY, jumătate pe marcă jumătate pe referat. In final se arată: „costul de 5 lei să binevoiască (Direcţia să aprobe n.n.) a se plăti pentru sigiliu arătat al Iaşului, la cursul pieţii, precum de a fi scăzut (biroul expediţiei) şi de marca de 40 parale". Urmare propunerii Direcţiei ministerul comunică aprobarea „ca o măsură pentru păzirea cu strictеţe a regulilor statornicite şi împiedicarea de a se aluneca abuzul".

Fiind în posesia stemplurilor, cu circularea 3769 din 16 decembrie 1859, Direcţia se adresează „La toate birourile de expediţie din ţară":

PLANSA 20 (fig. 301—321). Stampilele obliterante M3.FRANCO, localităţi (1859).

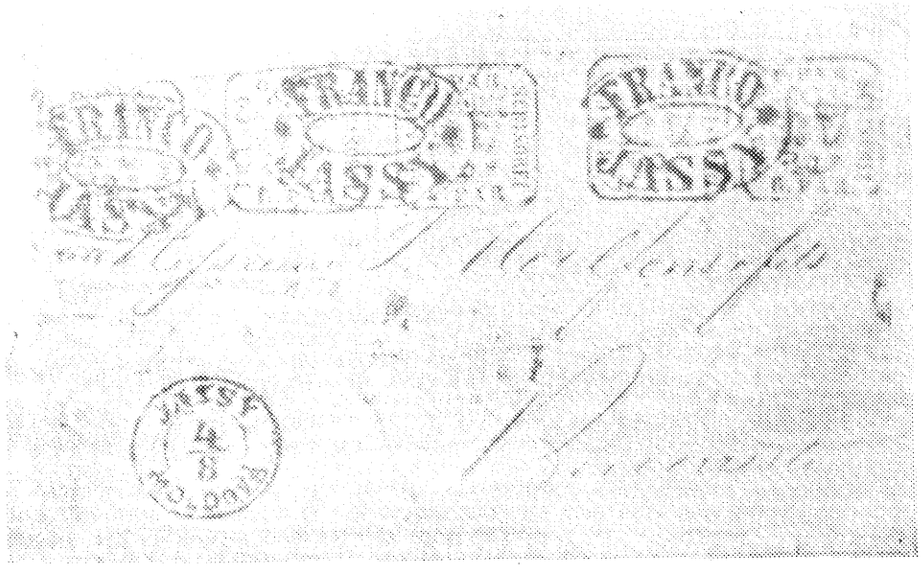

Fig. 322. Scrisoare francată cu cinci mărci 6 PAR./1862 obliterate cu M3.JASSY tip II și pe plic ștampila M1t. JASSY 4/8.

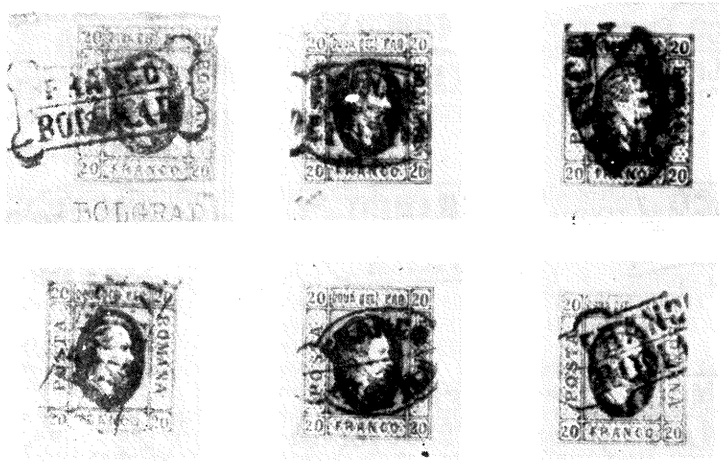

Fig. 323—328. Mărci 20 P. 1865. emis.Cuza, obliterate cu M3.FRANCO: BOLGRAD, FOLTICHENI, JASSY I, NIAMZU, PIATRA, ROMAN.

„Pentru stîrpirea abuzurilor ce s-au dezvelit pe la toate din birouri cu dezlipirea marcelor de pe scrisori, Direcție formînd un număr de ștempluri, pentru fiecare cu osebită formulă, un asemenea ștemplu se trimite și acestui birou, ca să se pună fiecare după exemplu aceluia cu dată, adică jumătate pe marcă și jumătate pe scrisoare, punînd, de asemenea, și ștemplu cu data zilei pe fiecare scrisoare expediată sau sosită. Director C. Magistan". Prima confirmare o face Bolgrad (23 decembrie) și ultima Dorohoi (25 decembrie).

NOTĂ. Cîteva ștampile M3. FRANCO sînt rare și primesc punctaje deosebite chiar și pentru cele aplicate pe trimiteri nefrancate, expoziționale, piese de istorie poștală: MICHAILENI (4R), ISMAILU (2,5R), KAHUL (2,5R), HUCHII (2R), DOROHOI (2R), FOLTICHENI (1,5R), TEKOUTCI (R). Aceste scrisori poartă semnificația că taxa s-a plătit în numerar, plicul purtînd însemnarea cu plumb roșu sau albastru, prin două linii în cruciș, mai ales în perioada 5 mai — 26 iunie 1862 (lipsă mărci emis. Principatele Unite) și 1/12 — 9/21 ianuarie 1865 (lipsă mărci emis.Cuza). Instrucțiunile de folosirea ștemplurilor nu a fost respectată întotdeauna și de toate birourile de expediție, mărcile fiind uneori obliterate cu ștampile rotunde de zi. Astfel de mărci, obliterate după decembrie 1859 obțin coeficienți de preferință. De asemenea, sînt rare și primesc coeficienți de preferință mărcile 20P. roșu din emisiunea Cuza, obliterate cu M3. FRANCO: coef.40: BOLGRAD, PIATRA, KAHUL; coef.35: FOLTICHENII; coef.30: BOTOSCHENI, NIAMTZU și ROMAN și coef.25: JASSY. Stampilele FRANCO, JASSY, NIAMTZU și OKNA nu s-a întîlnit pe mărci „cap de bour" din emisiunea a doua. (v. K. Dragomir, F.6/1983).

2.4. STAMPILE CU „DRAPERIE" („DR").

2.4.1. DR61. Draperia mică (fig. 329). Stampilă în formă de dreptunghi (21 × 23 mm), cu colțurile tăiate, geometric apărînd ca un octogon cu laturi neegale: două laturi, superioare și inferioare de 16 mm, două laturi laterale-verticale de 19 mm și patru de colț de 4 mm. Draperia cu ciucuri: strînși și lungi (7,5 mm exteriori și 7 mm interiori) și canafi: cei inferiori, de lîngă cifrele anului, depășind cu 1 mm pe cei marginali. Banderola (18 mm lungime) are conturul dintr-o singură linie. Hașurații marginale în banderolă, dispuse oblic, în jos, cuvîntul „JASSY", din litere majuscule egiptiene, de 19 mm lungime, (măsurat în partea superioară). Înălțimea literelor de 3 mm.

Prima zi: 3/11'61. (fig. 332). Dată tîrzie: 8/6/65.

Fig. 329

Fig. 330

Fig. 331. Scrisoare francată cu patru mărci 5 PARALE/1865, emis.Cuza, obliterate cu DR2.JASSY (Colecția I.Docan, Academia Română)

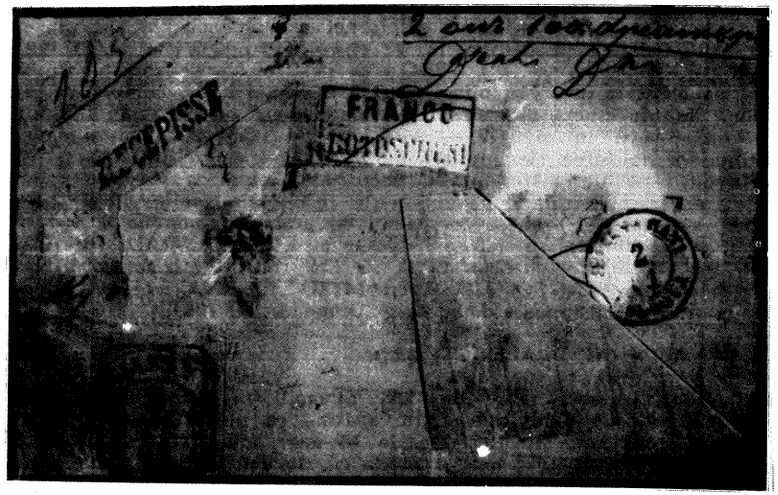

Fig. 332. Scrisoare nefrancată obliterată la sosire cu DR1.JASSY 3/11/61, prima zi (col. Petru Oprea)

Fig. 333. Retour Recepisă francată cu 30 PAR./1862, avînd la sosire stampila DR2.JASSY 15/8/64, prima zi (Colecția Dr. Milu).

2.4.2. DR64. Draperia mare (fig. 330). Stampilă dreptunghiulară (23 × 25,5 mm), cu colțurile tăiate, geometric apărînd ca un octogon cu laturi neegale: două laturi, superioare și inferioare, de 13 mm, două laturi laterale — verticale de 23 mm și patru de colț de 7 mm. Draperie cu ciucuri petrecuți (în X) și resfirați. Canafii, cei din stînga egali ca lungime și cei din dreapta inegali, canaful marginal fiind mai lung cu 1 mm față de cel interior, vecin cifrelor anului. Banderola (19,5 mm lungime) cu hașurații marginale, dispuse oblic, în sus. Cuvîntul „JASSY", din litere majuscule egiptiene, de 15,5 mm lungime (măsurat în partea superioară). Înălțimea literelor de 2,5 mm.

Dată timpurie: 15/8/64; (fig. 333); dată tîrzie: 26/5/65

Istoric. Stampila „DRAPERIE MICA" este prima ștampilă „de zi" a poștei „de peste Milcov" fără cuvîntul „MOLDOVA". Deși ștemplul s-a dat în folosință la 3 noiembrie 1861, ștampila nu s-a găsit pe mărci „Cap de bour" în circulație, deci nu

a înlocuit ștampilele M1 și M2, ale biroului central din Iași. O întîlnim însă trei ani (1862 — 1865) pe mărci din emis.Principatele Unite și Cuza. (fig. 331). Tușul utilizat: verde (3/11/61), albastru închis (20/11/61), maro (31/11/61), negru-cenușiu (15/1/62 — 10/3/62), verde (16/7 — 20/7/62), negru (9/12/62 — 8/6/65).

Notă. Stampilele DR64, draperie mare nu s-a întîlnit pe mărci.

2.5. STAMPILE CU ORNAMENT „STEA" (S).

2.5.1. Stampile timpurii (S62)

S62. CU STEA. Stampile cu dublu cerc, de dimensiuni variabile. In exergă, sus, denumirea localității (biroului poștal) și jos, un ornament sub formă de stea. In interiorul cercului mic, data în cifre arabe, sub formă de fracție, ziua (sus) și luna (jos).

Prima zi: 1 mai 1862; dată tîrzie 15 august 1872.

S-au catalogat 25 stampile tip S62 (Pl. 21).

1. BECETUL (fig. 335), 2. BUCURESCI I, 3. BUCURESCI II, 4. BUCURESCI III, 5. BUCURESCI IV, 6. CALAFATUL, 7. CARACAL, 8. CĂINENII, 9. CÂMPU — LUNG, 10. GIURGIU, 11. OLTENITA, 12. PITESCI, 13. PLOESCI, 14. PREDEALUL, 15. RÎMNICUL SARAT, 16. RÂMNICUL — VÂLCEI, 17. SLATINA, 18. STIRBEIU, 19. TIRGOVIȘTEA, 20. TÎRGU JIULUI, 21. TURNU MAGURELE, 22. TURNU SEVERIN, 23. ȚINTARENI, 24. VORCIOROVA, 25. ZIMNICEA.

Notă. Stampila 01 BUCURESCI este în realitate ștampila BUCURESCI I, întîlnită deseori cu dublă liniuță de fracție (fig. 336).

Fig. 335. S. „furcată"

Fig. 336. S „dublă fracție"

După mărimea cercului mare avem: a) ștampile mici (21 mm), b) mijlocii (21,5 — 22 mm) și mari (22,5 mm). După grafica ornamentului avem: a) stea cu 5 raze (OLTENITA) b) stea cu 6 raze, majoritatea ștampilelor (ex. BUCURESCI 01), stea cu 7 raze (PREDEALUL) și c) cu „raze furcate" (BECETUL fig. 335, BUCURESCI IV și ZIMNICEA).

Tipurile de ștampile „BUCURESCI" se recunosc: a) Stampila mică: cercul mare spart în min.31 și o alveolă în min.46, între „B și U", deasupra; cercul mic spart în min.2, între, „RE", în min.10 sub „S" (2 mm) și min.55. b) TIP. II cu „RE" legate, de o prelungire a tălpiței piciorului mic al literei E; spărtură în min.20 al cercului mare. c) TIP. III cu „U" spart, în brațul stîng de lîngă R; spărturi în min.2 și 14 al cercului mic. d)TIP. IV, stea furcată, cu cercul mare spart în min.15. Pentru restu, v. TAB.... cu **Mărimi și utilizare.**

Tabel nr. 3. Măsurători grafimetrice, date de utilizare și tușurile respective ale ștampilelor „cu stea" (S62).

Stampila	Cercul (mm) mare	mic	Utilizare 1865 — 1873	1862 — 1864
1. BECETUL	21,5	13,5	24/9 AV	?
2. BUCURESCI I	21,0	13,0	6/5 AV	13/6 AV
3. BUCURESCI II	22,0	13,5	4/5 AV	26/7 A(1867)
4. BUCURESCI III	22,5	13,5	13/6 AV	13/6 AV
5. BUCURESCI IV	22,0	13,5	11/5 AV	13/6 AV
6. CALAFATUL	22,0	13,8	12/6 N	23/9 AV

7. CARACAL	22,5	14,5	26/6	AV	29/9	N
8. CIINENII	22,0	13,5	30/9	(1863)	19/9	N
9. CÂMPU — LUNG	21,5	13,5	10/7	V	22/4	AV (1873)
10. GIURGIU	22,5	13,5	11/7	V	30/9	N
11. OLTENITA	21,0	13,5	6/9	V	29/9	N
12. PITESCI	22,0	13,0	24/9	V	15/8	N (1872)
13. PLOESCI	22,0	13,8	21/6	R	5/3	N
14. PREDEALUL	21,1	13,0	5/9	N (1863)	27/9	N
15. RIMNICUL SARAT	21,5	13,5	19/10	N	20/12	N
16. RÂMNICUL VÂLCEI	21,5	13,8	30/5	AV	26/9	N (1873)
17. SLATINA	21,0	13,5	18/6	N	20/9	N
18. STIRBEIU	22,0	14,8	7/6	V	6/4	N
19. TIRGOVISTEA	21,5	13,5	4/9	N	26/9	N
20. TIRGU JIULUI	22,5	13,5	30/9	V	12/9	N
21. TURNU MAGURELE	22,0	13,5	21/8	R	6/9	N
22. TURNU SEVERIN	21,5	13,8	20/6	AV	16/11	V
23. TINTARENI	22,0	14,5	30/11	N (1864)	24/9	N
24. VORCIOROVA	22,0	14,0	31/1	N (863)	24/9	N
25. ZIMNICEA	21,5	13,0	23/1	AV (863)	27/6	AV

Tușul la data înregistrată: A = albastru, AV = albastru-verzui, N = negru, R = roșu, V = verde

FALS. Exemple de localități (birouri poștale) care n-au avut ștemplури „cu stea" („S"): ALEXANDRIA (7/4), BAIA DE ARAMA (26.2, 21/4, 24/12), BIBESTI (27/9), CAMPINA (18.8), IZLAZU (20/12), MIDILU (11/12), NOVACI (4/2, 23/12), STAVNICU (12/11), STOLNICI (1/3, 9/3), STREHAIA (18/3, 24/12), VALENI DE MUNTE (28/5), VULCAN (9/1) etc. și care nu fac parte din tabelul cu originale.

Istoric. Sînt primele ștampile dublu cerc, de zi ce apar la birourile poștale din Muntenia cu prilejul trecerii în regie de stat a expediției poștale (1 mai 1862). Actul de naștere al ștemplurilor („timbre postale") este raportul nr. 909 din 18 aprilie 1862 al Direcției poștelor către Ministerul de finanțe: „Deodată cu organizarea și înființarea serviciului poștal de scrisori și gropuri, (în Muntenia n.n.) urmînd a fi înființate și obiectele acestea: 10 case de fier, 28 cumpene pentru gropuri, 40 cumpene pentru scrisori, 88 peceți (pentru ceară n.n.), 40 lădițe pentru depunerea scrisorilor, 80 geamantane pentru plicuri, 140 genți pentru conductori, **95 timbre poștale**, fără de care nu se poate merge nicicum serviciul, și fiindcă timpul s-a scurtat cu totul pînă la 1 mai, cînd urmează a fi înființat, de aceea, vă rog, Domnule Ministru, să binevoiți a pune la cale cît mai nezăbovit înființarea acestor obiecte de către cei competenți, astfel ca la arătata dată să fie toate gata. Director, P. Săvescu.

Între timp s-au și luat măsuri de executare, și cu nr. 75 din 4 mai 1862 se raportează: „Pentru motivul că la instalarea administrației în regie a serviciului poștei de scrisori și gropuri, lipsa timpului nu mai permite a se face licitație prin publicitate, Dl. Ministru al afacerilor externe și ad-interim la finanțe, prin încheierea sub nr. 299 din 22 aprilie crt. a hotărît a se convoca în cabinetul directorului prin executorul curții administrative, toți industriașii, și să le dea în antrepriză prepararea materialului necesar, aceluia care va lăsa un preț mai favorabil pentru tezaur; în urma căruia, chemîndu-se toți maiștrii pecetari, a rămas asupra d.lor: H.Kruze, H.Grunberg, Moise Sanft și Menahem Carniol. Înființarea numărului necesar de peceți și timbruri poștali și cu prețurile indicate aici în copia foii de licitație. Primindu-se acum petiția numiților pecetari înregistrată la nr. 599 (de a li se achita costul) ... se cere aprobarea plății în contul creditului general extraordinar deschis pentru administrarea în regie a serviciului poștei de scrisori și care s-a supus pentru sancționarea domnească. Seful Secției, ss.Th.N.Augustin.

Stampilele au fost confectionate și date în folosință la 1 mai 1862. Dar cum mărcile poștale (n.n. emis.„Principatele Unite") prevăzute pentru 1 mai 1862 nu au fost date în folosință de cît abia la 26 iunie (în București), expedierea corespondenței s-a făcut în toată țara „franco" cu plata în numerar de către expeditor sau „porto" cu plata la destinație de către primitor. In primul caz se aplica, în Moldova, ștampila M2.FRANCO, localități și în Muntenia ștampila „P.P." (în chenar), ambele cu semnificația cuvîntului „franco" (porto plătit).

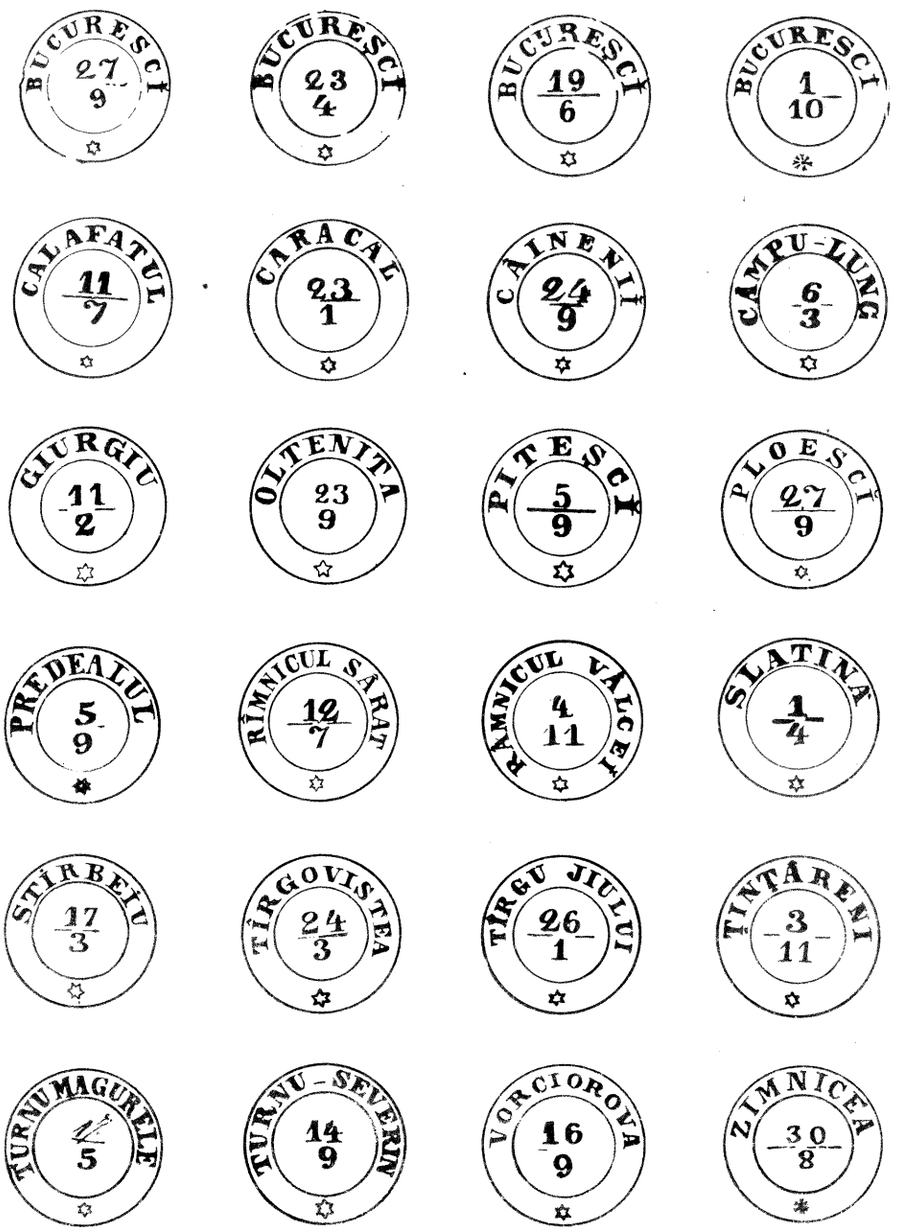

PLANSA ... (fig. 337—360). Stampile „Cu Stea" folosite de 24 birouri poștale din Muntenia (emis. 1 mai 1862).

Astfel, pentru Muntenia perioada de tranzit 1 mai — 26 iunie 1862 este „prefilatelică" și ștampilele „cu stea" (confecționate și folosite numai în Muntenia) pot fi considerate din acest punct de vedere ca „prefilatelice muntenești".

2.5.2. Stampile „cu stea", tirzii (St).

In perioada de după 1872 au apărut și alte ștampile cu dublu cerc și ornament stea. Cea mai apropiată de tipul S/62 este:

St. VALENI DE MUNTE (fig. 361), cu dublu cerc (25,5/9,5 mm). In exergă, denumirea localităţii în caractere groteşti şi jos o stea plină, cu şase raze. La mijloc data sub formă de fracţie (8 mm), sus ziua şi jos luna.

Fig. 361. Stampilă „Cu Stea", tîrzie (St).

2.6. STAMPILE TIP „GRATAR", (GR)

2.6.1. Grătar „Cu stele" sau „Domnesc" (GRS).

Caracteristici (fig. 362). Stampilă de formă dreptunghiulară (67,5 × 16,5 mm). Cadrul cuprinde 18 linii întretăiate oblic, închizînd 28 romburi complete (lungi de circa 11 mm şi late de circa 5 mm), plus 14 jumătăţi de romburi, pe laturi şi 4 sferturi, la colţuri. Liniile formînd grătarul sînt înflorate la întretăieri prin 27 cruciuliţe „stelate", iar cele 12 unghiuri de pe laturile longitude cite o bisectoare simplă. Longitudinal sînt 12 cîmpuri (un cîmp egal cu spaţiul dintre două rînduri verticale de stele).

Prima zi: 28 ianuarie 1865, ultima zi: 25 februarie 1865.

Stampila **„grătar cu stele"** denumită şi **„grătarul domnesc"** este apreciată pe scrisori francate cu 20 P./1865 (15R). Dată timpurie: 30 ianuarie pe o scrisoare francată cu 20P. pe plic fiind şi ştampila BUCURESCI II „cu stea". Dată tîrzie: 25 februarie 1865 pe o scrisoare francată cu 20P./1865 pe plic fiind şi ştampila de plecare. S.BUCURESCI III 25/2 şi de sosire S.CARACAL 1/3. Ambele în ex. colecţia I.Odor.

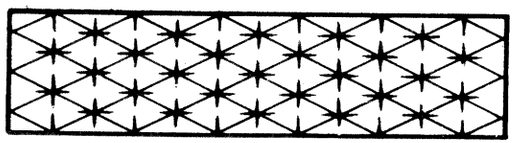

Fig. 362. Grătarul domnesc, „Cu Stele" (GRS).

2.6.2. „Grătar simplu" (GR1).

GR1. GRATAR SIMPLU (fig. 363). Formă caracteristică: două perechi de paralelograme întretăiate în cruce andreiană, închizînd 12 romburi. Mărimea ştampilei este dată de lungimea dintre două vîrfuri orizontale şi distanţa dintre două vîrfuri verticale, în general 34/15 mm, variînd de la 33,5 — 34,5/15 — 15,5 mm, în funcţie de data şi scopul confecţionării lor. Stemplele grătar ale poştei rurale (ulterior gravate) au fost ceva mai mici.

Prima zi: 19 februarie 1865; Dată tîrzie: 1 B.brun „Spic de grîu" emisiunea 1901.

Simplă, practică, rezistentă, ştampila grătar fiind mută, a putut fi utilizată timp îndelungat de orice birou poştal pentru obliterarea mărcilor, acoperind uneori lipsa temporară a ştampilei de zi, unde a fost cazul (ex. Alexandria, Găeşti, Mărgineni, Mizil, Văleni de Munte etc.). Instrucţiunile prevedeau ca în afară de ştampila grătar care trebuia să aplice „jumătate pe marcă şi jumătate pe scrisoare", pe aceeaşi trimitere să se afle şi ştampila de zi, la expediere pe faţă şi la sosire pe verso.

Punctajul este în legătură cu valoarea suportului obliterat (marca poştală) şi cu raritatea ştampilei de zi de pe aceeaşi scrisoare.

Istoric. Printre primele măsuri luate de „noua" Direcţie Generală a Telegrafelor şi Poştelor (înfiinţată la 29 august 1864) a fost şi aceea a uniformizării ştampilelor poştei române de pe întreg cuprinsul ţării, începînd de la 1/13 ianuarie 1865, data intrării în vigoare a primei legi telegrafo-poştale din România. De asemenea, o dată cu aceasta, s-a prevăzut înfiinţarea de noi birouri telegrafo-poştale şi reorganizarea poştei rurale, cu expeditori la reşedinţele de plasă unde nu exista un serviciu poştal de stat.

Dotarea tuturor birourilor poştale cu noi ştampile obliterante şi auxiliare cerute de manipularea „trimiterilor de tot felul" se cerea rezolvată urgent. Pentru **obliterarea mărcilor** s-a hotărît confecţionarea de ştampile grătar, „după modelul francez", iar ca ştampile auxiliare, confecţionarea a trei modele, FRANCO, RECOMANDAT şi DUPA PLECARE, toate trei în chenar. Pentru realizarea lor, încă din toamna 1864 se comandă la Paris un număr de „350 timbruri telegrafo-poştale", prevăzîndu-se la art. 6 din „Bugetul extraordinar de cheltuieli al Ministerului de Interne, agricultura şi Lucrări Publice, Partea I-a, serviciul afacerilor interne" suma de 12.950 lei. Din **„Bilanţul de cheltuieli al Direcţiei generale a telegrafelor şi poştelor pe 1865"** reiese că, comanda celor „340 ştampile franceze" s-a executat şi suma prevăzută s-a ordonanţat în întregime. Sosite în ţară, ştampilele au fost luate în primire de serviciul intendenţei din D.G.T.P. şi faptul a fost adus la cunoştinţă prin BTP nr. 2 din 20 dec. 64/10 ianuarie 1865, ataşîndu-se între pag. 12 şi 13 o anexă cu amprentele în original, din care ştampila grătar în tuş verde-albăstrui şi celelalte în tuş negru.

Curînd după aceasta, cele patru ştampile au fost distribuite în ţară deodată cu circulara DGTP nr. 370 din 15/28 ianuarie 1865, (cu excepţia biroului central căreia i se trimite în loc de grătarul francez, un grătar mare (grătarul cu stele) executat în Bucureşti, spre deosebire de cele „comune":

„Către Şefii Statiilor Telegrafo-Poştale: Deodată cu aceasta vi se trimite 4 ştampile mecanice, cu toate accesoriile lor, pentru serviciul telegrafo-poştal al acestei Statiuni. Intrebuinţarea acestor ştampile fiind deja cunoscută, din practică, mă mărginesc a vă deslusi că ştampila cea lungă cu stele serveşte numai pentru anularea mărcilor de poştă, care sînt deja lipite pe converta scrisorii predată la poştă; ea se aplică, sau numai în parte, sau în toată întregimea ei, după cum una, două sau mai multe mărci sînt lipite pe una şi aceeaşi scrisoare. Stampila DUPA PLECARE se intrebuinţează pentru toate scrisorile care s-au predat postei, după plecarea expediţiei, aceasta însă numai în zilele în care se fac expediţiile după tablou. Intrebuinţarea ştampilelor cu FRANCO şi RECOMANDAT este deja cunoscută. Este însă de observat ca fiecare scrisoare francată sau nefrancată, recomandată, precum şi toate plicurile oficiale, să poarte pe faţa adresei ştampila poştală care arată staţia şi ziua în care s-a predat postei spre expediere, iar pe dosul scrisorii, să poarte ştampila staţiei la care a sosit, precum şi data sosirii. Toate celelalte ştampile, care

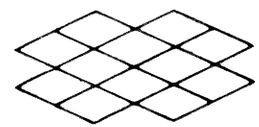

Fig. 363. Grătar simplu (GR1).

au fost în întrebuinţare pînă acum se vor înapoia direcţiei cu deosebite rapoarte. In sfîrşit vă recomand buna conservare a acestor ştampile practice, comunicîndu-vă spre regulă, că, oricine ar strica una din ele sau numai o parte a unei ştampile este dator a face să se dreagă pe socoteala sa proprie, Dv. fiind răspunzător pentru întocmai executarea ordinului de faţă". Director general, Librecht. Intendent general I.Izăcescu".

Din notările aflate pe marginea Circularei 370 din 28 ianuarie 1865 (data poştei) primită de Biroul poştal central (Bucureşti), reiese că ştampila grătar „cu stele" a fost predată în aceeaşi zi spre folosinţă oficiantului expeditor (I.Iconomu) şi restul de trei „s-au înmînat ieri" (n.n.29 ianuarie 1865) s.s.P. Botezatu, 1 martie 1865.

Stampila **„grătar cu stele"** am descoperit-o „întreagă" în fondul arhivistic ASB. DGTP, la 4 noiembrie 1974 (F.7/1973) şi am tras concluzia că „acest prototip a fost curînd retras ca fiind nepractic, incomod şi scump, în comparaţie cu ştampilele franceze, grătar simplu (v.CMRP'74, pag.72).

2.6.3. Stampila cu „Grătar dublu" (GR2)

GR2. STAMPILA DUBLU GRATAR (fig. 364). Formă şi compoziţie caracteristică: patru paralelograme închise, două cîte două, în cîte un cadru, de unde aspectul de linii duble. Ambele asamblaje sînt petrecute „prin împletire", astfel că liniile de

cadre nu sînt întretăiate. Mărimea (30/20 mm) este dată de distanța dintre vîrfurile de pe orizontală și respectiv verticală.

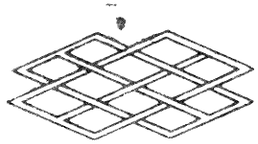

Fig. 364. Dublu grătar (GR2).

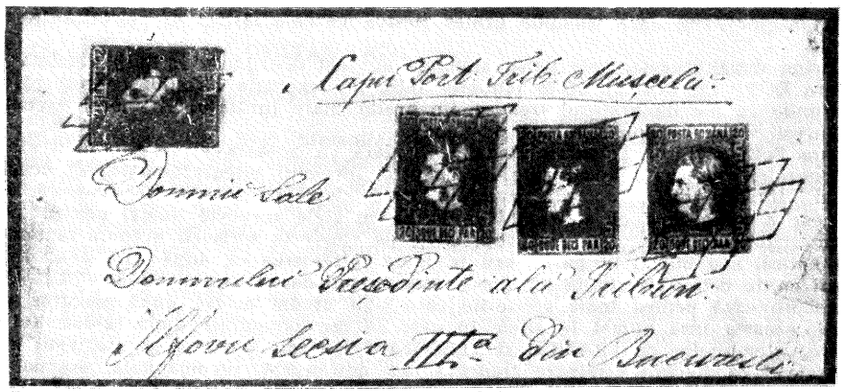

Fig. 365. Scrisoare francată cu patru mărci 20 PARALE 1872, obliterate cu GR1. CIMPULUNG. (Colecția L. Pascanu).

Dată timpurie: 1 aprilie 1869, dată tîrzie: 5 mai 1871.

Exemplar unic, confecționat la Iași și utilizat local, începînd din 20 martie/1 aprilie 1869, odată cu intrarea în vigoare a „tarifului poștal internațional". S-a întîlnit numai pe mărci cu circulație internă, respectiv pe scrisori expediate prin biroul de expediție Iași, frecvent pe 18 B. litografiate, și mai rar pe mărci din emisiunea 1869 (iar pe 5 B. galbenă!).

2.7. STAMPILE CU ORNAMENT „AGRAFA" (A).

Stampilele „cu agrafă", catalogate cu simbolul „A", s-au clasificat în trei categorii, după data apariției lor și a formei agrafei: 1. „Agrafă simplă" din 1862 (A62) 2. „Agrafă bogată" din 1865, denumite și „Agrafe Librecht" (A65) și 3. „Agrafe tîrzii", apărute ulterior, între anii 1868 — 1879 (A4).

2.7.1. Stampile cu „Agrafa simplă" (A62).

A62. AGRAFA SIMPLA (Planșa 22). Caracteristici generale. Stampilă dublu-cerc, de dimensiuni diferite, variind: cercul mare între 23 — 24 mm și cercul mic între 14 — 14,5 mm. Agrafa simplă este legată la mijloc printr-o verigă ovală, excepție făcînd tip.II BUCURESCI (fig. 367)), prinderea agrafei făcîndu-se printr-un inel. În exergă denumirea localității (biroul poștal), în majuscule anticva și în centrul cercului mic, data, sub formă de fracție, în cifre arabe: ziua (sus) și luna (jos).

Cinci ștampile: 1. BUCURESCI, 2. BUCURESCI II, 3. BRAILA, 4. BUDEU și 5. CRAIOVA.

De urmărit dimensiunile grafimetrice precum și date de folosință: timpurie și tîrzie (early and late date.)

Dimensiuni și date de utilizare cunoscute.

TABEL NR. 4

	cercul mare mic	agrafa lung.	litere I/gros	date cunoscute prima zi	ultima zi
1. BUCURESCII	24/14,0	12,0	3,0/2,0	27.05.1862	26.07.1867
2. BUCURESCII II	23/14,5	13,0	3,0/2,0	27.05.1862	01.01.1868
3. BRAILA	24/14,5	15,0	3,2/2,5	01.07.1862	14.04.1868
4. BUDEU	23/14,0	14,5	3,0/3,0	09.07.1862	29.09.1865
5. CRAIOVA	23/14,0	11,5	3,0/2,5	09.07.1862	30.09.1865

Istoric. Primele ștampile „cu agrafă" au fost comandate pecetarilor din București cu termen 1 mai 1862. Livrarea lor a fost făcută după livrarea ștampilelor „cu stea". Ultimele ștampile au fost distribuite birourilor Buzău și Craiova: „Domnule Director, subscrisul am primit cinci ștampile, din care două s-au poprit aici la birou și două, împreună cu ale lor cutii și cifrele zilelor în număr de cîte 43 bucăți fiecare cutie, le înaintez Domniei voastre în alăturare pe lîngă aceasta, a se înainta, una biroului Buzeu și alta biroului Craiova, pentru care sfîrșit și sînt făcute. Rap.nr.52 din 9 iulie 1862.

In concluzie: la 26 iunie 1862, data emiterii primelor mărci „Principatele Unite", birourile poștale Brăila, Buzău și Craiova nu au avut ștampile „de zi", spre deosebire de biroul poștal București care avea încă de la 1 mai ștampilele cu stea.

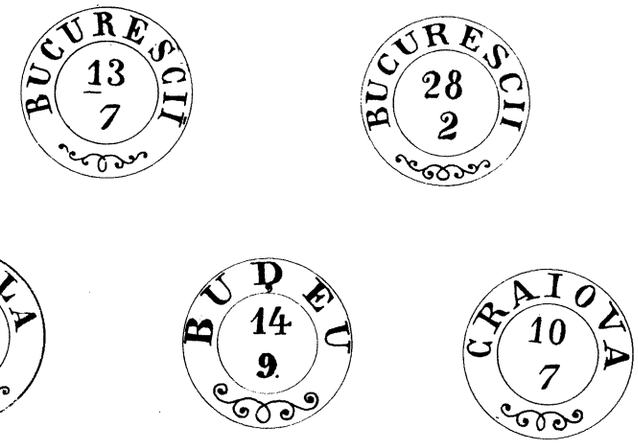

PLANSA 22 (fig. 366—370). Primele ștampile „Cu Agrafă" (A62).

2.7.2. Stampilele cu „Agrafă bogată" (A65).

A65. AGRAFA BOGATA (Fig. 371 — 373 și Pl. 23—24). Caracteristici generale. Stampile cu dublu-cerc de dimensiuni diferite, variind: cercul mare între 21,5 — 26,5 mm și cercul mic între 13,5 — 16,5 mm. Agrafă bogată, cu lungimea între 10,5 — 20 mm legată printr-un ornament hexagonal, fin. (excepție GALATZ tip II (fig. 395). Litere majuscule anticva cu dimensiuni: înălțimea între 2,5 — 3,5 mm și grosimea între 0,5 — 1,0 mm. (v.Tab.5).

Fig. 371—373. Ştampile „Cu agrafă" A65)

Dată timpurie: 26 iunie 1865 (T. MAGURELE) şi tîrzie: 20 februarie 1880 (TIRGOVISTE, col. 15).

S-au catalogat 50 ştampile tip A65: 1. ADJUD, 2. ALEXANDRIA (fig. 371), 3. BACAU (fig. 372), 4. BERLAD (fig. 373), 5. BECHETU, 6. BECHET, 7. BOLGRAD, 8. BOTOSANI, 9. BUCURESCI I, 10. BUCURESCI II, 11. BUCURESCI III, 12. CAHUL, 13. CARACAL, 14. CALARASI, 15. CÂMPINA, 16. CRAIOVA I, 17. CRAIOVA II, 18. CURTEA DE ARGESU, 19. DOROHOI, 20. FĂLCIU, 21. FOCSANI, 22. FOLTICENI, 23. GALATI, 24. GALATZ, 25. GĂESTI, 26. GIURGIU, 27. HUSI, 28. IASSI I, 29. IASSI II, 30. ISMAIL, 31. LEOVA, 32. MĂRGINENI, 33. MIHAILENI, 34. PIATRA, 35. PLOESTI I, 36. PLOESTI II, 37. RENI, 38. RIMNIC.SĂRAT, 39. ROMAN, 40. SLATINA, 41. TECUCIU, 42. TÎRGOVISTEA, 43. TÎRGUL-FRUMOS, 44. TIRGU-JIULUI, 45. TÎRGUL-NEAMTU, 46. TÎRGUL-OCNA, 47. T.MAGURELE, 48. URZICENI, 49. VALEN.DE MUNTE şi 50. VASLUI.

TABEL Nr. 5. Deosebirile dintre ştampilele dublate.

Nr.	cerc M	m	litere, tuş etc.	agrafa mm
5. BECHETU	25,0	16,5	cu U scurt, litere mici	17,5
6. BECHET	26,0	14,5	litere mari (2,8/0,6 mm)	17,5
9. BUCURESCI I	21,5	13,5	2,5/0,6 cea mai mică	15,5
10. BUCURESCI II	25,5	15,0	2,5/0,6 tuş verde	15,0
11. BUCURESCI III	25,5	15,5	2,0/0,5 „I" cu furcă	11,0
16. CRAIOVA I	26,5	15,0	3,0/0,8 ştampilă mare	16,0
17. CRAIOVA II	25,0	16,5	2,0/0,8 ştampila mică	13,0
23. GALATI	25,5	15,5	2,5/1,0 „TI" tuş negru	16,5
24. GALATZ	25,0	16,5	3,0/1,0 „TZ" idem	18,0
28. IASSI I	25,5	14,5	3,5/1,0 mare, tuş verde	16,5
29. IASSI II	25,0	15,5	2,5/0,7 mică, tuş negru	15,5
30. PLOIESTI I	25,0	14,5	2,5/0,7 mare, tuş negru	12,0
31. PLOIESTI II	26,0	14,0	3,0/0,5 mare, tuş verde	16,0

Stampile rare: ADJUD, ALEXANDRIA, CAMPINA, CURTEA DE ARGESU, FALCIU, GAESTI, HUSI, LEOVA, MARGINENI, PIATRA, RENI, TIRGUL-NEAMTU, TÎRGUL-OCNA, URZICENI, VALENI DE MUNTE. Punctajul este în directă legătură cu suportul (marca obliterată).

Istoric. Asigurîndu-se uniformizarea ştampilelor obliterante care aveau să anuleze noile mărci cu efigia domnitorului Cuza, prin procurarea de la Paris a noilor ştampile „cu grătar", D.G.T.P. trece la etapa a doua, aceea a uniformizării ştampilelor „de zi". Diversitatea ştampilelor datate existente în 1864/65: 15 MOLDOVA

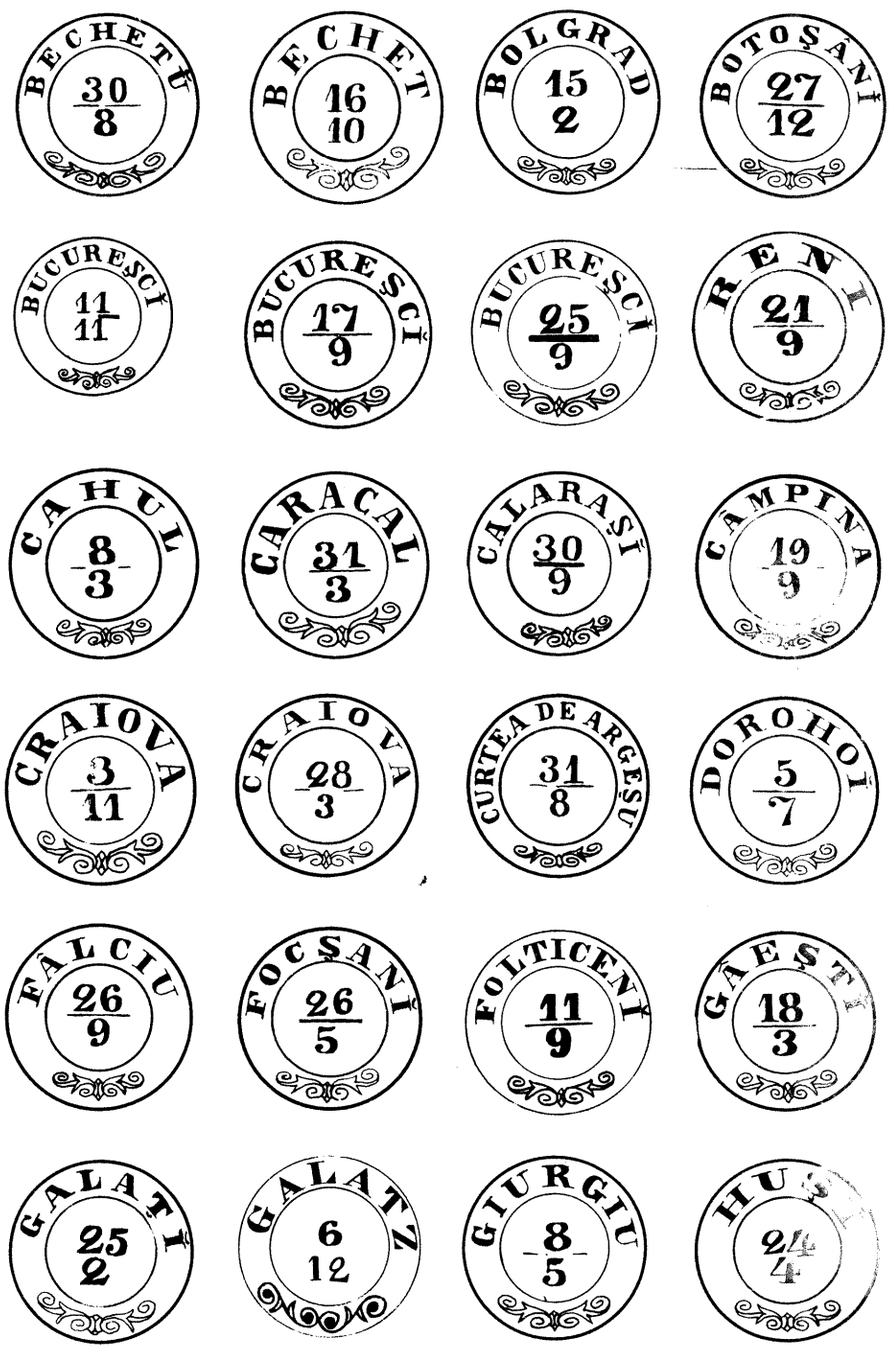

PLANSA 23 (fig. 374—397). Stampile cu agrafa bogată (A65).

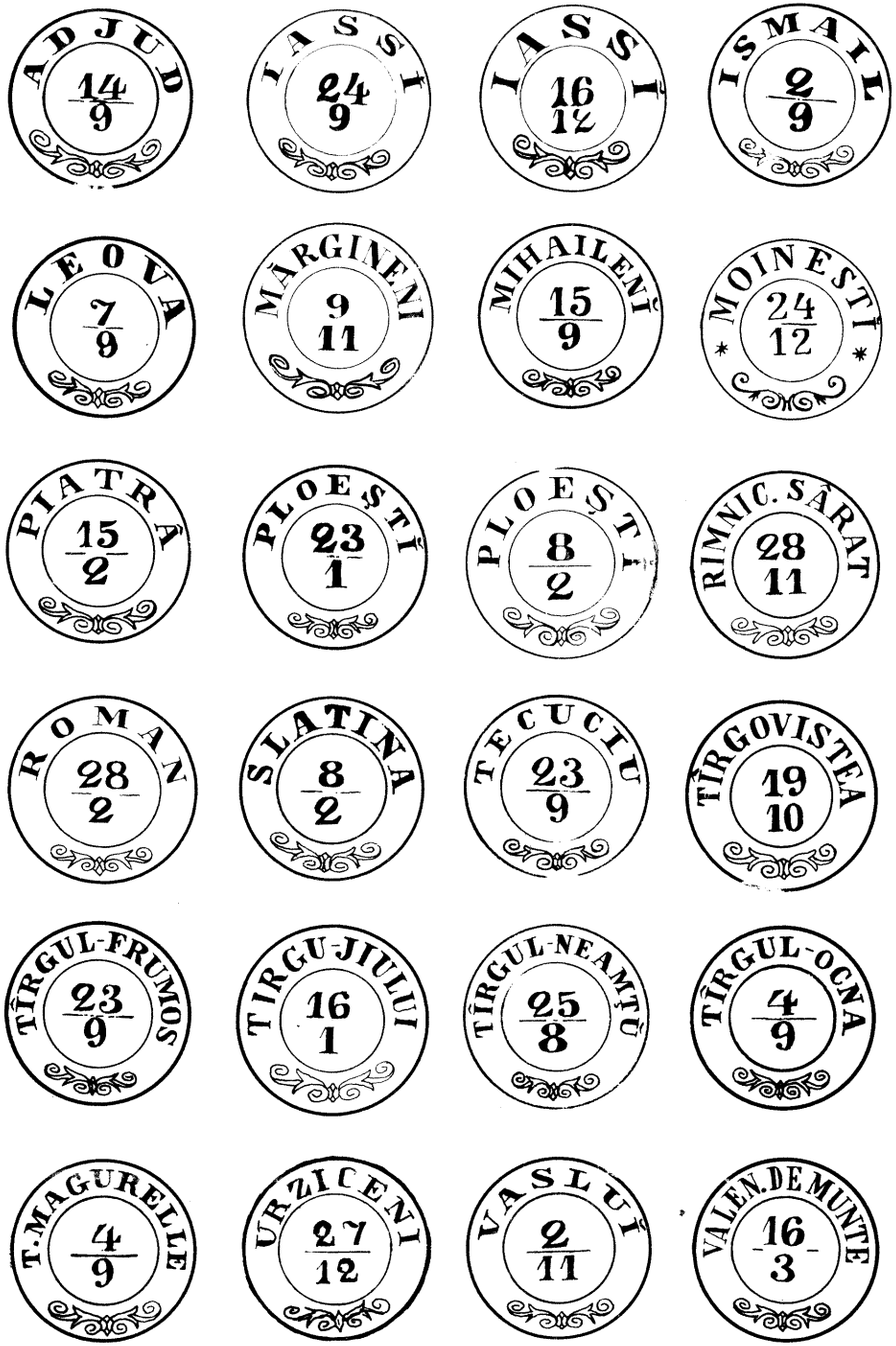

PLANSA 24 (fig. 398—421). Stampile cu agrafă bogată (A65).

mici 10 MOLDOVA mari, 2 CU DRAPERIE, 25 CU STEA (Muntenia), şi 5 CU AGRAFA, mică, precum şi starea lor de uzură le poziţiona incompatibile în final.

În conformitate cu instrucţiunile date prin circulara D.G.T.P. nr. 370 din 28 ianuarie 1865 ştampilele „obliterante, cu grătar" urmau „să servească numai la anularea mărcilor de poştă care sînt deja lipite pe plicul scrisorii predate la poştă". Deodată cu ştampila obliterantă grătar, urma să se aplice pe aceeaşi parte a trimiterii şi „ştampila de zi", conform hotărîrii din 1853 (Muntenia) şi al regulamentului poştal din 1861: **„Orice scrisoare, pachet, jurnal sau scrieri tipărite, cu orice fel de francament ar fi, capătă pe ea timbrul biroului cu data zilei, (în momentul) cînd depunerea s-a efectuat" (art. 108). În fiecare zi, înainte de începerea operaţiilor biroului, directorul va compune sau va face a se compune data ţimbrului prin mijlocul caracterelor mobile, de care este înzestrat fiecare birou" (art. 165).**

Cu privire la ştampilele „de zi", circulara 370/1865 precizează: **„Este însă de observat ca fiecare scrisoare francată sau nefrancată, recomandată, precum şi toate plicurile oficiale, să poarte pe faţa adresei ştampila poştală, iar pe dosul scrisorii, să poarte ştampila staţiei la care a sosit, precum şi data sosirii".** Modelul prototip al ştampilei cu agrafă bogată apare alături de alte ştampile şi sigilii în Anexa B.T.P. nr. 2/1865. Hotărîndu-se ca noile ştampile să fie executate în ţară s-a procedat la „darea lor în antrepriză". Licitaţia a avut loc „în pretoriul Ministerului de Interne", adjudecarea executării comenzii definitivîndu-se în favoarea antreprizei M. J. Carniol, din Bucureşti.

În termen de circa două luni firma onorează contractul şi la **4 iunie 1865,** cu ordonanţa de plată 1930 i se achită „suma de 3.360 lei pentru confecţionarea a 33 ştampile cu numerele lor" (din Registrul de Venitul şi Cheltuielile D.G.T.P., 1865, art. 71, pag. 61). În cursul anului a urmat şi livrarea restului de 14 ştampile pentru birourile Alexandria, Mărgineni, Rîmnicul Sărat, Slatina, Tîrgu-Jiu, Vălenii de Munte etc. pentru completarea numărului de 49 ştampile.

Primul document cu darea în folosinţă a ştampilelor cu agrafă este adresa nr. 3147 din 1/13 iunie 1865 al D.G.T.P. către „Biroul Poştal din Bucureşti: **„Odată cu aceasta vi se trimit 3 ştampile noi, cu o cutie deosebită în care sînt aşezate numerele pentru schimbarea datei dintr-însele. Toate celelalte ştampile de felul acesta, cu care s-a servit staţiunea pînă acum: cvadrate, rotunde, oblonge sau octogonale se vor înainta fără zăbavă la Direcţiune, iar în viitor se vor aplica exclusiv ştampilele trimise alături cu aceasta".** p. Director general, I. Izăcescu.

După cum reiese din raportul 372 din 16 iunie 1865, Biroul poştal central se conformează în parte: **„Domnule Director General, cu respect răspund de priimirea a trei ştampile noi şi cutiile lor. Vă rog însă să binevoiţi a face să se dea acestui officiu încă patru asemenea ştampile, căci acele trei nu ajung decît pentru sigilarea serviciilor recomandate, acele încărcate, pornite şi a celor sosite. Biroul poştal de Bucureşti s-a servit pînă acum cu şapte ştampile pentru însemnarea datelor".**

Din **mişcarea ştampilelor,** reiese că la această dată, Biroul poştal central avea cinci ştampile „cu stea" şi două „cu agrafă simplă", şi că restituind trei ştampile „cu stea" a rămas cu trei ştampile vechi datate (două „cu agrafă simplă" şi una „cu stea") avînd, astfel, la 16 iunie 1865 şase ştampile dublu cerc, de zi.

2.7.3. Agrafe ulterioare (A68 — A70)

Caracteristici generale. Stampile de grafii variabile, cu dublu-cerc sau simplu, cu agrafă simplă sau bogată, cu data în linie, sau ca fracţie, sau cu elemente trietajate. Inscripţia cu caractere majuscule groteşti sau anticva. Apărute ulterior agrafelor clasice (1865), la date diferite.

Exemple (Pl.25):

1. A68. MIZIL (fig. 422). Dublu-cerc (25/14,5 mm). Agrafă tip 1865, cu care se confundă.

Dată timpurie: 19 mai 1868, tuş verde (ASB.DGTP)

2. A70 BUCURESTI (fig. 423). Stampilă dublu-cerc (25,5/15 mm). caracteristică: „agrafa cu stea", de unde i s-a atribuit şi denumirea acestei ştampile. Cea mai mare agrafă cunoscută (22 mm lungime).

Dată timpurie: 17 octombrie 1870, pe o Recipisă de primire (col. Paul Laptev).

3. A72. ADJUD (fig. 424). Stampilă dublu-cerc (25/9,5 mm), agrafă bogată, redusă (12 mm), cu inel.

Dată timpurie: 15 decembrie 1873 pe 10 B.emis.Paris. (col. 4).

4. A73. BUDESTI (fig. 425). Stampilă dublu-cerc (25,5/15 mm) cu agrafă simplă şi data pe trei rînduri: ziua/luna, cu primele trei litere/ şi anul cu ultimele două cifre (cînd există).

Dată timpurie: 18 octombrie 1873 (col. 4).

5. A74. ALEXANDRIA (fig. 426). Stampilă dublu-cerc (24,5/15 mm). Litere majuscule groteşti. Agrafă compusă, originală (patru cruci malteze, două mici şi două mari).

Dată timpurie: 22 septembrie 1874 (col. 4).

6. A77. MIHAILENI (fig. 427). Stampilă dublu-cerc (25/15 mm), cu agrafă simplă, strîns legată.

Dată timpurie: 10 mai 1877 pe 15 B.brun, emis.Bucureşti I (col. 4).

7. A78. BRAILA (fig. 428). Stampilă dublu-cerc (25/14,5 mm). Data pe trei rînduri: ziua/luna cu primele trei litere şi anul, cu ultimele două cifre. Agrafă caracteristică, cu inel.

Dată timpurie: 4 octombrie 1878 (col. 4); tîrzie: 8 OCT.82. (col. 5).

8. A76. BUCURESCI (fig. 429). Stampile cu un singur cerc (23,5 mm). Inscripţia în majuscule anticva. Data pe trei rînduri: ziua/luna, cu primele trei litere groteşti/anul, cu ultimele două cifre. Agrafă plină — scurtă şi groasă (13 mm), cu inel.

Dată timpurie: 16 APR. 76; dată tîrzie: 4 OCT. 80 (col. 4).

PLANSA 25 (fig. 422—429). Stampile cu agrafă, ulterioare anului 1865:
1. A68. MIZIL, 2. A70. BUCURESTI, 3. A72. ADJUD, 4. A73. BUDESTI,
5. A74. ALEXANDRIA, 6. A77. MIHAILENI,
7. A78. BRAILA, 8. A79. BUCURESCI.

9. A81. BUCURESCI. Stampilă dublu-cerc (30/29 mm). Data în linie: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu trei cifre. Litere majuscule groteşti.

Dată cunoscută: 29 SEP. 81 (col. 4).

2.8. STAMPILE CU INDICATIA TIMPULUI („T").

Stampilele cu indicaţia timpului, catalogate cu simbolul „T" s-au clasificat în două grupe, după data apariţiei lor şi după inscripţia timpului (dimineaţa sau seara): 1. Ştampile apărute în 1867 cu indicaţia întreagă „DIMINEATA" sau „DUP'AMIADI" şi 2. Ştampile apărute în 1869, cu indicaţia timpului prescurtată, „DIM." sau „SERA".

2.8.1. Ştampile de timp „DIMINEATA" şi „SERA" (T67).

T67. DIMINEATA şi DUP'AMIADI. Dublu cerc de dimensiuni diferite. Inscripţia în majuscule anticva: în partea superioară localitatea, respectiv biroul poştal, „BUCURESCI" şi în partea inferioară timpul „DIMINEATA" sau „DUP,AMIADI". Data în cifre arabe, sub formă de fracţie, sus ziua şi jos luna, despărţite printr-o liniuţă (9 mm), care în majoritatea cazurilor lipseşte. Două ornamente (din cîte patru triunghiuri pline) între localitate şi timp.

Caracteristici.

	cerc mare	cerc mic	ornamentul
tip.I. DIMINEATA	27 mm	14,0 mm	unghiuri
tip.I. DUP'AMIADI	27 mm	13,6 mm	"
tip.II. DIMINEATA	28 mm	14,5 mm	triunghiuri pline
tip.II. DUP'AMIADI	28 mm	15,5 mm	"

Deosebirile dintre tipuri sînt date şi de rupturi anumite în cercuri: a) DIMINEATA tip.I cu cercul mic întrerupt în min.3, 17 şi 28/30; tip.II cu cercul mare întrerupt în min.47 şi cercul mic în min.10, 25, 31, 41, 42, 43, 45, 46. şi o ondulaţie caracteristică în partea superioară sub literele „UB"; b) DUP'AMIADI tip. I cu cercul mare întrerupt în min. 46, 48, 50 şi cercul mic sub literele „ES"; tipul II cu cercul mare întrerupt în min. 0 (deasupra lui „R" şi o mare întrerupere în min. 45 — 50, iar cercul mic sub „ESC", în min.20 (deasupra lui I, patru între min.32 — 40 şi ultima sub „B".

Istoric. Ştampilele T67. DIMINEATA şi DUP'AMIADI sînt primele ştampile cu indicaţia timpului şi respectiv primele şi ultimele cu denumirea timpului redată integral. Aceste ştampile au fost cerute de Dimitrie Zottu (la cîteva zile de la instalarea sa ca şef al Biroului poştal central), cu raportul nr. 317 din 18 mai 1867 către D.G.T.P.: **„Pentru a se putea garanta şi controla exacta distribuire a scrisorilor în oraş, în orele fixate şi publicate în Monitorul nr. 121, fiind necesitate de patru ştampile, din care două să timbreze (n.n.ştampileze) scrisorile înainte de amiază şi două pe cele de după amiază, vă rog să binevoiţi a ordona confecţionarea acestor ştampile, mai cu osebire că cele actuale nespecificînd înainte sau după amiază, şi sînt şi foarte mult uzate".**

Confecţionarea şi livrarea acestor ştampile este stabilită prin adresa D.G.C.P. nr. 4976 din 26 iulie 1867, către şeful biroului central: **„După referatul Dv.nr.5017, confecţionîndu-se patru ştampile cu cite 43 numere fiecare, din care două cu inscripţia înainte de amiază şi două cu după amiază, pe care vi le înaintez Dv. odată cu accesoriile lor, invitîndu-vă a le trece în inventarul de primire şi a-mi înainta chitanţa respectivă".**

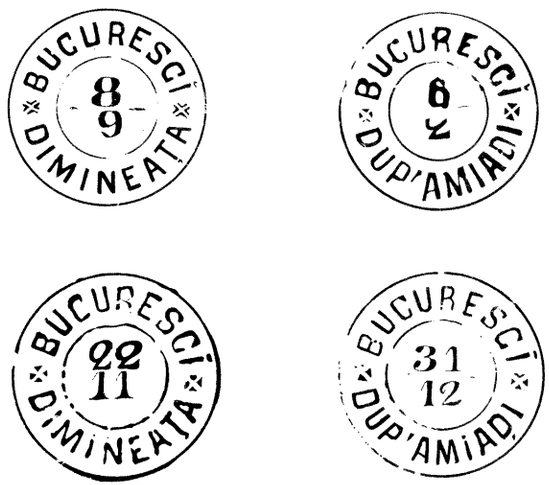

Fig. 430—433. Stampile de timp, din 1867 (T67).

Cu raportul nr. 449 din 12 august 1867, biroul central confirmă primirea celor patru ştampile „de timp" şi reţinem finalul: **„tot cu aceasta vi se înaintează trei ştampile cu numerele lor, care fiind uzate nu mai pot funcţiona".** Este vorba de stampilele: BUCURESCII II „cu stea", (ultima care mai era în folosinţă din această categorie) şi două ştampile „cu agrafă", una BUCURESCI II (din 1862) şi următoarea BUCURESCI I (agrafa mică din 1865).

Stampilele de timp din 1867 („T67") s-au întîlnit frecvent pe mărcile 20 P.hîrtie subțire și 18 B. Ele au fost retrase, o pereche la 1 aprilie 1869 (odată cu introducerea noilor ștampile „de timp" și a „mărcilor internaționale" și al doilea set la 30 decembrie 1870.

2.8.2. Ștampile de timp „DIM" și SERA (T69) (Pl.26, 27)

T69. DIM. și SERA. Dublu cerc. Inscripția în majuscule egiptiene: în exergă, sus, denumirea localității (biroului poștal) și în partea de jos specificarea timpului: „DIM" sau „SERA" (seara) și două ornamente despărțitoare: a) cruce malteză, b) cruce andreiană b) arabesc și c) stea cu 5, 6 sau 8 colțuri. În mijlocul cercului mic data, sub formă de fracție, cifre arabe: sus ziua și jos luna, cu linie despărțitoare întreagă, întreruptă sau lipsă.

Prima zi: 1 aprilie 1869; dată tîrzie: 15 mai 1877.

Fig. 434—436. Ornamente la ștampile T69.

TABEL Nr. 6. S-au catalogat 28 perechi de ștampile tip T69.

Nr. crt.	Ștampila	ornament	cercul (mm) mare	mic
1.	BRAILA I (mică)	a (6 raze)	21	12
2.	BRAILA II (mare)	a (6 raze)	27	15
3.	BUCURESTI I	g (compusă)	25	13
3.	BUCURESTI II	a (5 raze)	25	14,5
4.	BUCURESTI III	a (6 raze)	25,5	13,5
5.	BUZEU	a (6 raze)	26	12
6.	CALAFAT	a (5 raze)	26	14
7.	CHILIA	a (6 raze)	26	15
8.	CRAJOVA I (mică)	a (6 raze)	21,5	13
9.	CRAIOVA II (mare)	a (5 raze)	26,5	15
10.	FILIPESTI	a (6 raze)	27	13,5
11.	FOCSANI	a (8 raze)	26	14
12.	GALATI	a (6 raze)	26	12
13.	GALATZI	a (6 raze)	25,5	14,5
14.	GIURGIU	g (compusă)	25,5	14
15.	JASSY I (mică)	a (6 raze)	22	12
16.	JASSY II	h (compusă)	24,5	14,5
17.	JASSY III	h (compusă)	25	13,5
19.	JSLAZU	a (6 raze)	24,5	14,5
20.	MIHAILENI	a (6 raze)	25,0	13,0
21.	MIHAILENI, tîrzie	a (6 raze)	25,5	13,5
22.	PITESTI	a (6 raze)	22,5	13,0
23.	PLOESTI	a (5 raze)	25,0	13,5
24.	PREDEAL I	g (compusă)	26,0	13,0
25.	PREDEAL II	a (5 raze)	25,0	13,5
26.	ROMAN	a (6 raze)	26,5	13,5
27.	T. SEVERIN	a (6 raze)	26,0	13,0
28.	URLATI	a (8 raze)	26,0	13,0
29	MARASESTI	a (6 raze)	25,0	12,0

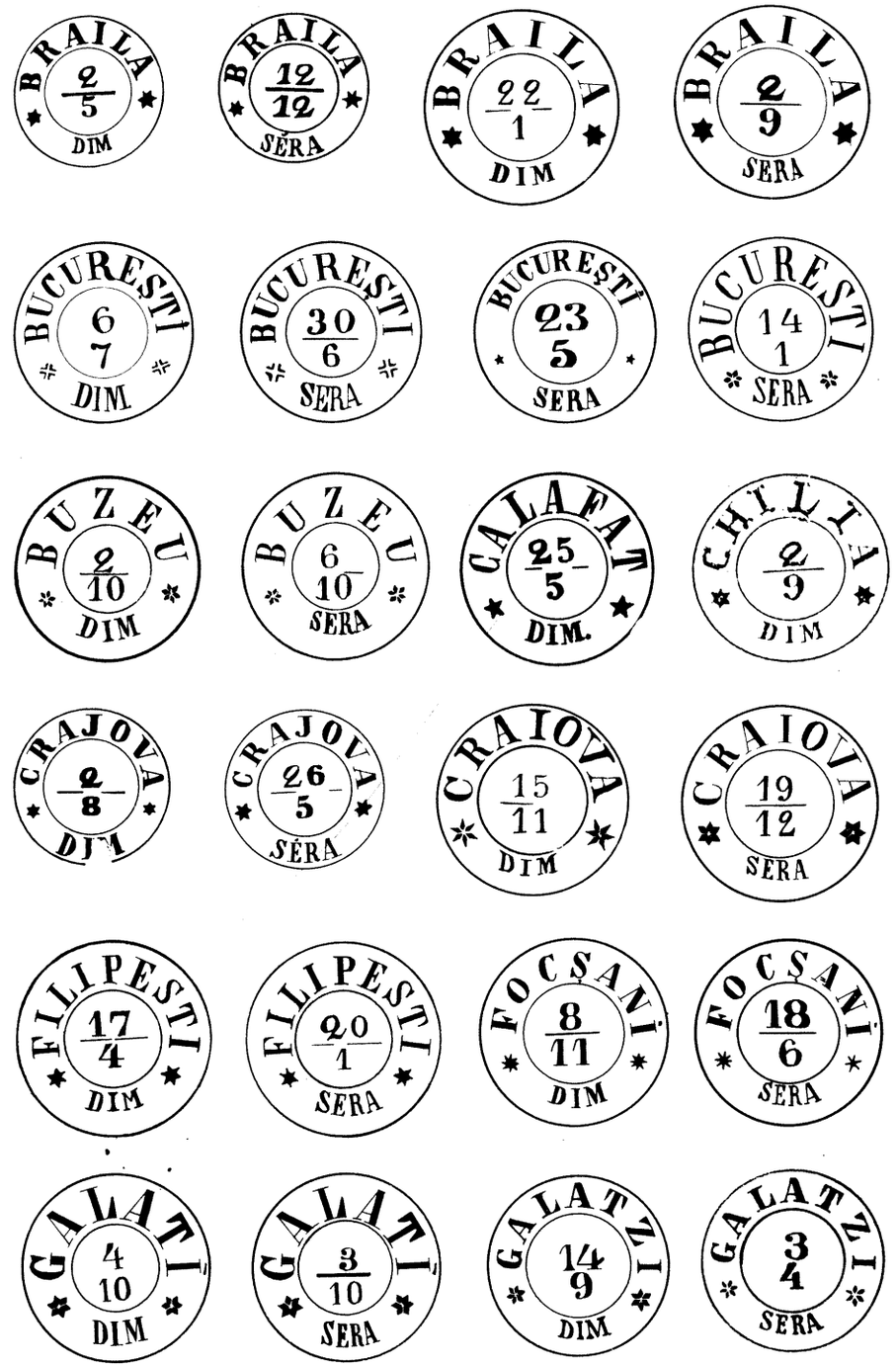

PLANSA 26 (fig. 437—460). Stampile „de Timp", din 1869 (T69).

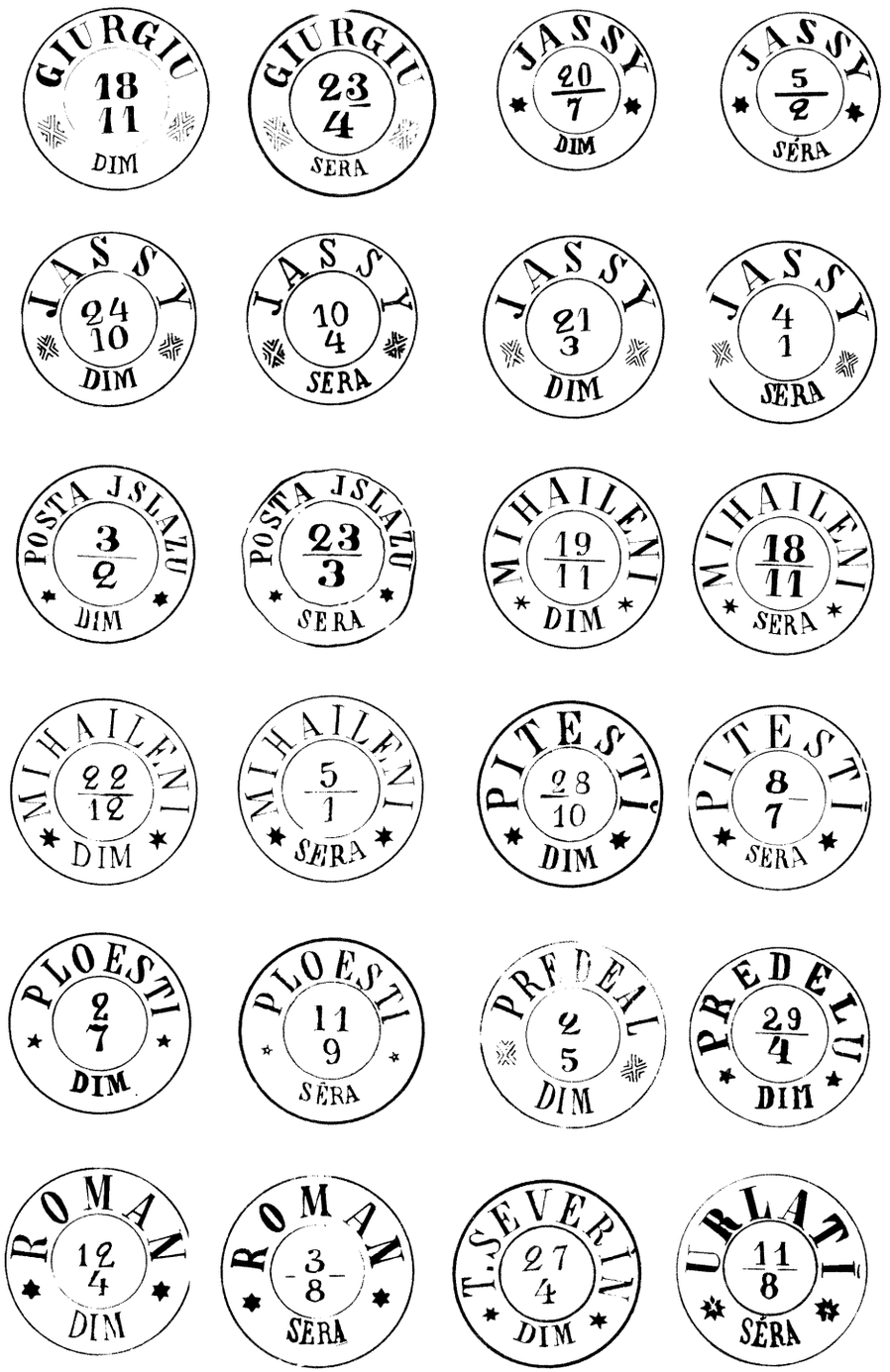

PLANSA 27 (fig. 461—484). Stampile „de Timp" din 1869 (T69).

Istoric. La 1 aprilie 1869 odată cu intrarea serviciului poştal român în traficul internaţional şi al emiterii de „mărci internaţionale" (Carol cu favoriţi, emisiunea 1869) s-au confecţionat noi ştempluri cu indicarea timpului la o bună parte din birourile de expediţie. Spre deosebire de ştampilele de timp din 1867, ştampilele „T" din 1869 aveau determinarea timpului prin cuvinte schimbate şi prescurtate: „DIM." pentru dimineaţa şi „SERA" (seara) pentru după amiază. Au fost schimbate şi caracterele literelor, inscripţia fiind de data aceasta în caractere majuscule egipţiene în loc de anticva. Nu se ştie încă din ce motive unele birouri cu activitate certă nu au fost dotate cu ştampile de timp, exemplu Caracal, Călăraşi, Botoşani, Dorohoi, Fălticeni, Vaslui etc. în timp ce alte birouri cu o activitate restrînsă au avut astfel de ştampile, exemplu Chilia, Filipeşti, Izlaz, Predeal (două ştampile!).

2.9. STAMPILA MICA, DIN 1870 (H).

„Stampila mică", denumire cunoscută astfel datorită mărimei reduse (a cercului, 19 — 21 mm) şi a formatului estetic. Apreciată de colecţionari şi datorită faptului că are data completă. S-au catalogat cu simbolul „H".

„H". STAMPILA MICA (Pl. 28). Cerc unic (19 — 21 mm). In partea superioară denumirea biroului poştal (localitatea), în litere capitale anticve. In centru se află data pe trei rînduri: ziua (sus), luna (la mijloc) cu primele trei litere cu punct şi anul (jos), cu ultimele două cifre. Sub dată un ornament.

Prima zi: 13 februarie 1870 (Bucureşti); dată tîrzie: 2 martie 1883 (Craiova).

S-au catalogat 27 ştampile: 1. BERLAD, 2. BOTOSANI, 3. BRAILA, 4. BUCURESCI I, 5. BUCURESCI II, 6. BUCURESCI III, 7. BUCURESCI IV, 8. BUZEU, 9. CALARASI, 10. CAMPU-LUNG, 11. CRAJOVA, 12. FERBINTI, 13. FOCSANI, 14. FOLTICENI, 15. GALATI I, 16. GALATI II, 17. GALATI III, 18. GIURGIU, 19. JASSY I, 20. JASSY II, 21. JASSY III, 22. JTZCANI ROMAN, 23. PITESTI, 24. PLOESCI, 25. ROMAN, 26. T. MAGURELE, 27. T. SEVERIN.

TABEL Nr. 7. După forma ornamentului avem patru tipuri de ştampile:

	Specificaţii	mărimea (în mm) cercul	litere
2.9.1. Cu ornament „Stea"			
— BERLAD	cu 6 raze	20,5 mm	3,0 mm
— BOTOSANI	„ 8 „	19,5 mm	3,0 mm
— BRAILA	„ 8 „	20,0 mm	3,0 mm
— BUCURESCI I	„ 6 „	19,0 mm	3,0 mm
— BUCURESCI II	„ 6 „	20,5 mm	3,0 mm
— BUZEU	„ 6 „	20,5 mm	3,0 mm
— CALARASI	„ 6 „	20,5 mm	2,5 mm
— CAMPU-LUNG	„ 6 „	21,0 mm	3,5 mm
— CRAJOVA	„ 8 „	20,0 mm	2,5 mm
— FERBINTI	„ 6 „	20,5 mm	3,0 mm
— FOCSANI	„ 6 „	20,5 mm	3,0 mm
— GALATI I	„ 8 „	19,0 mm	3,0 mm
— GALATI II	„ 8 „	20,0 mm	3,0 mm
— JASSY I	„ 8 „	20,0 mm	3,0 mm
— ROMAN	„ 8 „	20,0 mm	3,0 mm
2.9.2. Cu ornament „Crucea Sf. Andrei"			
— BUCURESCI III	litere mari	20,0 mm	3,5 mm
— FOLTICENI	litere groase	20,0 mm	3,0 mm
— GIURGIU	—	20,0 mm	3,0 mm
— JASSY II	—	20,0 mm	3,0 mm
— PITESTI	—	20,0 mm	3,0 mm
— T. MAGURELE	—	20,0 mm	3,5 mm
— T. SEVERIN	—	20,5 mm	3,5 mm

2.9.3. Cu ornament „cu cruce"

BUCURESCI IV	cifre groase	20,0 mm	2,5 mm

2.9.4. Fără ornament

GALATI III	21,0 mm	3,0 mm
JASSY III	20,0 mm	3,0 mm

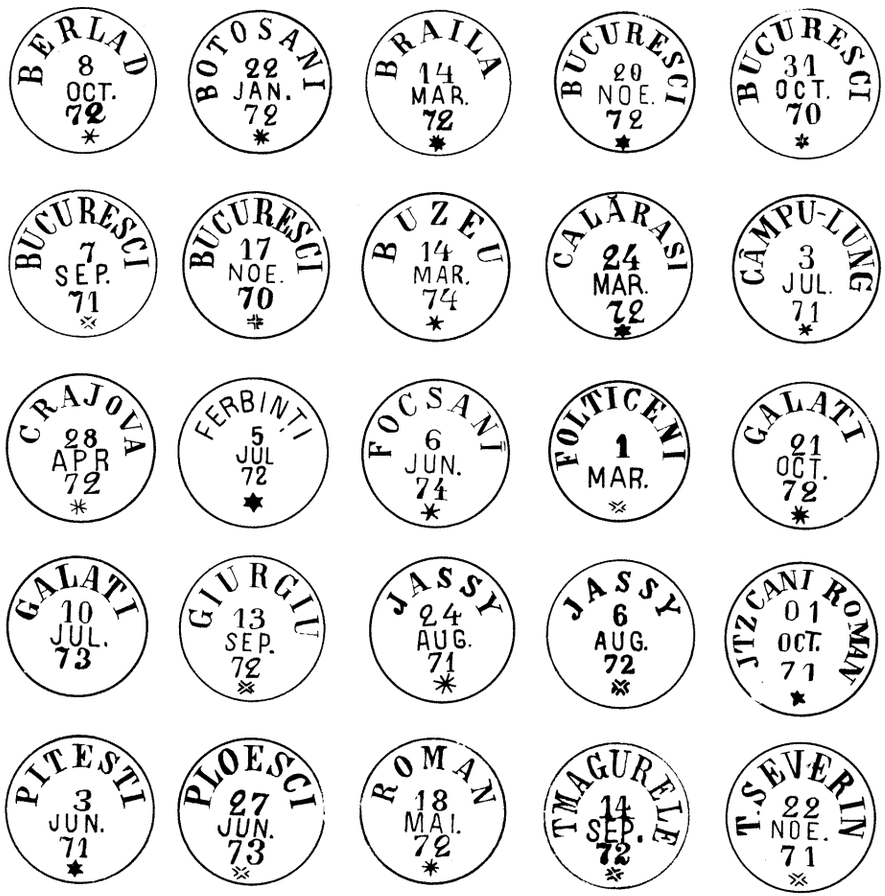

PLANSA 28 (fig. 485—509). Stampila mică, 1870. (H).

2.10. STAMPILE TIP „DEGETAR" (D).

Ştampilele denumite filatelic „Degetare" (cu simbolul „D", vezi CMR'74) au fost destinate în mid expres pentru anularea mărcilor folosite în circuitul telegrafic, la 1/13 octombrie 1871. Ele s-au utilizat însă (rar) şi la obliterarea mărcilor poştale chiar înainte de emiterea mărcilor telegrafice şi retragerea lor din circulaţie. Exemple. Dată timpurie: GIURGIU 27 SEP. 71 (col. 17) şi dată tîrzie: ROMAN 10 MAI 92 (col. 11).

2.10.1. Stampile degetar, tip I

D. STAMPILA DEGETAR (Pl. 29, 30). Cerc unic (17 mm), trasat fin. Localitatea (biroul telegrafo-poştal) în litere majuscule groteşti. În partea de jos, ca ornament, o stea plină, cu cinci raze, din care două îndreptate în jos, două lateral ca nişte braţe şi una arătătoare spre cuvînt. În centru se află data, pe trei rînduri: ziua (sus), luna cu primele trei litere şi fără punct de prescurtare, şi (jos) anul, cu ultimele două cifre (de reţinut fiind cifra 7, cînd există, la care consola întotdeauna are cioc).

TABELUL Nr. 8. Cu date timpurii şi date tîrzii de utilizare a ştampilelor degetar. În paranteze colecţia-sursă.

	Dată timpurie (în paranteze, colecţia)	Dată tîrzie (în paranteze, colecţia)
1. ADJUD	19 FEB 72 (4)	9 NOV 80 (11)
2. ALEXANDRIA I	4 DEC 71 (11)	16 AUG 71 (11)
3. ALEXANDRIA II	15 MAI 73 (6)	13 APR 92 (4)
4. BACAU	29 APR 72 (4)	15 MAI 74 (4)
5. BECHET	17 NOV 72 (11)	20 NOV 73 (11)
6. BOLGRAD	23 DEC 71 (11)	22 JUL 78 (5)
7. BIRLAD	14 NOV 71 (11)	12 JAN 73 (11)
8. BOTOSANI	22 FEB 72 (11)	7 AUG 79 (11)
9. BRAILA	19 NOV 71 (11)	2 SEP 73 (11)
10. BRAILA II	13 DEC 72 (11)	21 APR 85 (11)
11. BUCURESTI I	20 DEC 71 (11)	26 JAN 73 (11)
12. BUCURESCI II	17 MAI 72 (11)	14 NOV 74 (11)
13. BUCURESCI III	14 JUN 73 (11)	12 MAR 75 (11)
14. BUCURESCI IV	15 MAR 73 (11)	30 SEP 74 (11)
15. BUHUSI	26 MAI 72 (11)	25 AUG 75 (11)
16. BUZEU	?	24 NOV 80 (11)
17. CAHUL	26 MAR 72 (4)	30 JUL 78 (11)
18. CALAFAT	27 OCT 71 (11)	17 JUL 76 (11)
19. CALAFAT II	23 MAI 72 (11)	15 SEP 73 (11)
20. CARACAL	9 OCT 71 (11)	8 MAI 71 (4)
21. CALARASI	25 DEC 71 (17)	30 AUG 72
22. CAMPINA	31 JAN 72 (4)	12 JAN 75 (11)
23. CAMPU-LUNG	24 JUL 72 (15)	1 NOV 79 (11)
24. CHILIA	?	1 JAN 78 (11)
25. CRAIOVA	30 JUL 72 (11)	?
26. CURTEA D'ARGES	6 FEB 72 (11)	1 DEC 85 (15)
27. DOROHOIU	17 JUL 72 (4)	4 MAI 73 (11)
28. DRAGASANI	6 AUG 72 (11)	16 APR 77 (15)
29. FALCIU	17 JUL 72 (11)	?
30. FALTICENI	8 NOV 71 (4)	6 JUL 78 (11)
31. FILIPESTI	13 NOV 71 (11)	8 JUN 76 (11)
32. FOCSANI	23 AUG 72 (15)	23 FEB 78 (11)
33. GAESTI	1 JAN 72 (4)	15 JAN 75 (11)
34. GALATZI I	19 JUL 72 (4)	9 JUL 73 (11)
35. GALATZI II	20 FEB 73 (11)	26 FEB 75 (11)
36. GIURGIU	27 SEP 71 (17)	20 NOV 71 (11)
37. HUSI	30 OCT 71 (11)	19 OCT 73 (4)

38. JASSY	16 DEC 71 (11)	23 MAI 73 (11)
39. JSMAIL	11 OCT 71 (4)	21 DEC 76 (11)
40. ISMAIL	4 JUN 72 (4)	28 MAI 77 (11)
41. JSLAZU	28 AUG 72 (4)	?
42. LEOVA	20 NOV 71 (5)	?
43. MARGINENI	8 AUG 72 (4)	23 JUL 88 (11)
44. MIHAILENI	27 APR 72 (4)	30 MAR 82 (11)
45. MIHAILENI II	7 FEB 85 (11)	26 DEC 86 (11)
46. MIZIL	6 MAI 71 (11)	23 JAN 88 (11)
47. MOINESTI	27 JUL 73 (15)	8 DEC 87 (15)
48. OLTENITA	12 NOV 71 (11)	?
49. PĂSCANI	23 FEB 72 (4)	15 DEC 77 (11)
50. PEATRA I	4 OCT 71 (4)	24 OCT 71 (11)
51. PEATRA II	25 AUG 73 (11)	?
52. PITESTI	3 NOV 71 (11)	22 JUL 73 (11)
53. PLOESTI	10 OCT 72 (4)	3 FEB 73 (11)
54. PREDEAL	1 FEB 72 (4)	21 JUN 75 (11)
55. RENI	7 OCT 72 (11)	29 OCT 75 (11)
56. RIMNICU SARAT	2 MAR 72 (4)	25 MAR 74 (11)
57. RIMN. SARAT. II	22 MAI 72 (11)	11 SEP 74 (15)
58. RIMNICUL-VALCEA	2 OCT 71 (11)	28 OCT 84 (18)
59. ROMAN	7 NOV 71 (11)	10 MAI 92 (11)
60. RUSI DE VEDE	29 MAI 72 (11)	29 MAR 73 (11)
61. SLATINA	30 SEP 71 (4)	1 DEC 78 (11)
62. SLATINA II	19 MAR 76 (5)	24 OCT 80 (11)
63. TECUCI	17 MAI 72 (15)	7 JUN 77 (15)
64. TIRGU-FRUMOS	18 DEC 71 (4)	21 JAN 91 (11)
65. TIRGU-JIU	3 NOV 71 (11)	5 JUN 72 (11)
66. TIRGU-NEAMTU	20 FEB 72 (4)	8 AUG 89 (4)
67. TIRGU-OCNA	12 OCT 72 (11)	?
68. TIRGU-VESTEI	3 OCT 71 (11)	20 SEP 75 (11)
69. TURNU-MAGURELE	1 SEP 72 (15)	27 SEP 73 (11)
70. TURNU-SEVERIN	1 FEB 72 (11)	5 NOV 72 (11)
71. URLATI	18 AUG 72 (4)	16 NOV 84 (11)
72. URDICENI	29 MAR 72 (4)	6 AUG 78 (11)
73. VALENI DE MUNTE	19 JUN 72 (4)	9 NOV 88 (5)
74. VASLUI	25 OCT 71 (4)	26 MAI 78 (11)
75. VASLUI II	10 NOV 73 (11)	?
76. ZIMNICEA	17 OCT 72 (4)	15 NOV 77 (5)
77. OFFICIUL PRINCIAR	21 AUG 72 (4)	11 SEP 72 (11)

2.10.2. Stampile degetar, dublete (tip II — IV)

Pentru unele stații telegrafice s-au comandat între timp încă 13 ștempluri, catalogîndu-se, astfel, un plus de 13 ștampile degetar întîlnite pe mărci clasice și poștclasice: 1. ALEXANDRIA II, 2. BRAILA II, 3. BUCURESTI II, 4. BUCURESCI III, 5. BUCURESCI IV, 6. CALAFAT II, 7. GALATZI II, 8. ISMAIL II, 9. MIHAILENI II, 10. PEATRA II, 11. RIMN. SĂRAT, 12. SLATINA II, 13. VASLUI II.

Ștampilele dubluri se deosebesc de ștampilele inițiale prin unele mici diferențe:

a. Diametru mai mic: ALEXANDRIA II (16 mm) dată în folosință în 1873;

b. Litere schimbate: BUCURESTI II (cu „T" în loc de „C"), BUCURESCI III (cu litere mai înalte) și ISMAIL (cu „I" în loc de inițialul „J"),

c. Cifre mai groase: BUCURESCI IV,

d. Cu grafia localității diferită: literele mai apropiate între ele mai mici sau mai înalte, textul apărînd mai scurt comparativ cu degetarele tip CALAFAT, GALATZI II, PEATRA II, RIMN. SĂRAT,

e. Ștampile cu „trei stele" (corect cu cîte trei ornamente fiecare avînd cîte patru triunghiuri pline),

f. Ornament diferit (cerc cu patru volute): MIHAILENI II.

Mare parte din ștampilele degetar s-au întîlnit pe mărci clasice litografiate, emisiunile 1869 — 1872 (excepție și pe 4 BANI/1868) și toate ștampilele aflate pe mărci telegrafice și mărci uzuale din emisiunile Paris, București, Perle, Vultur și Cifra în patru colțuri.

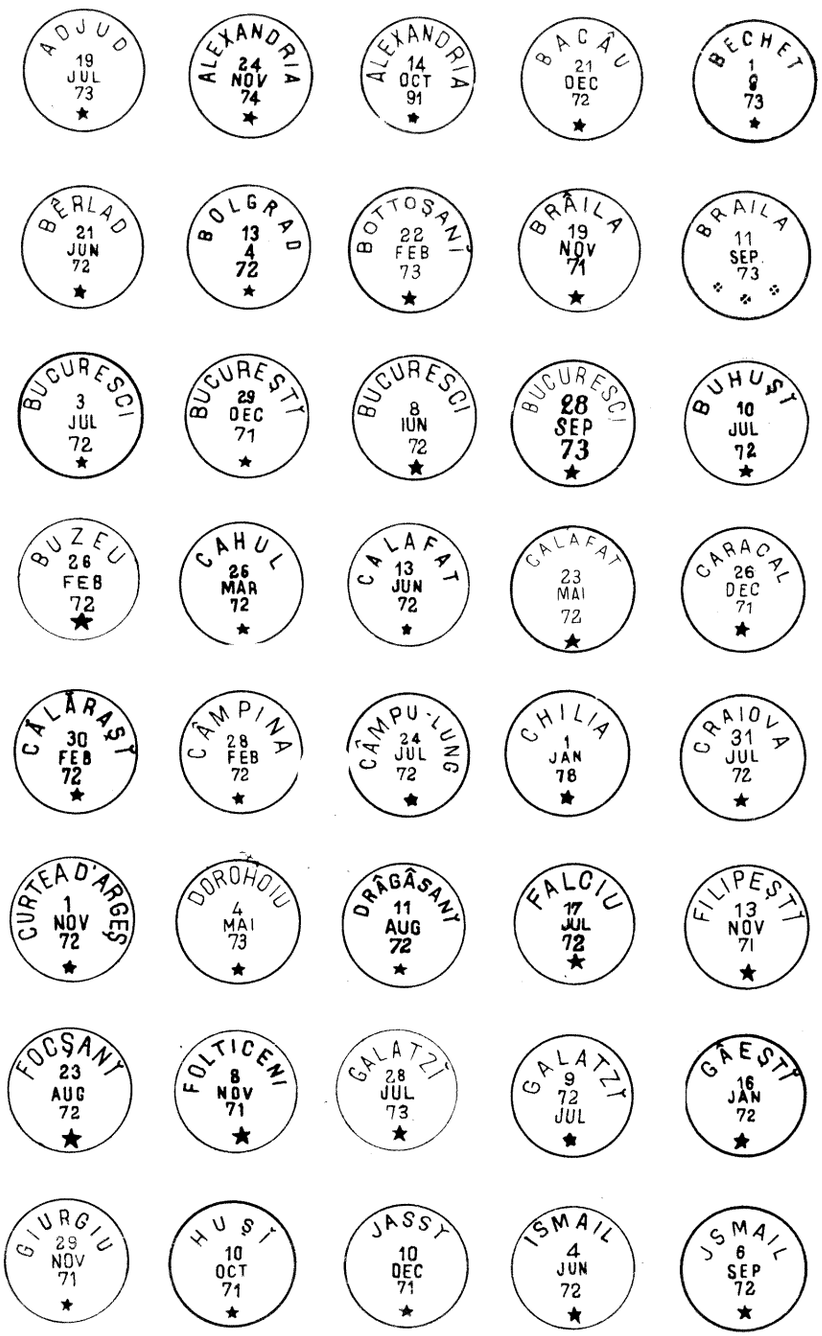

PLANȘA 29 (fig. 510—549). Ștampile „Degetar" (D).

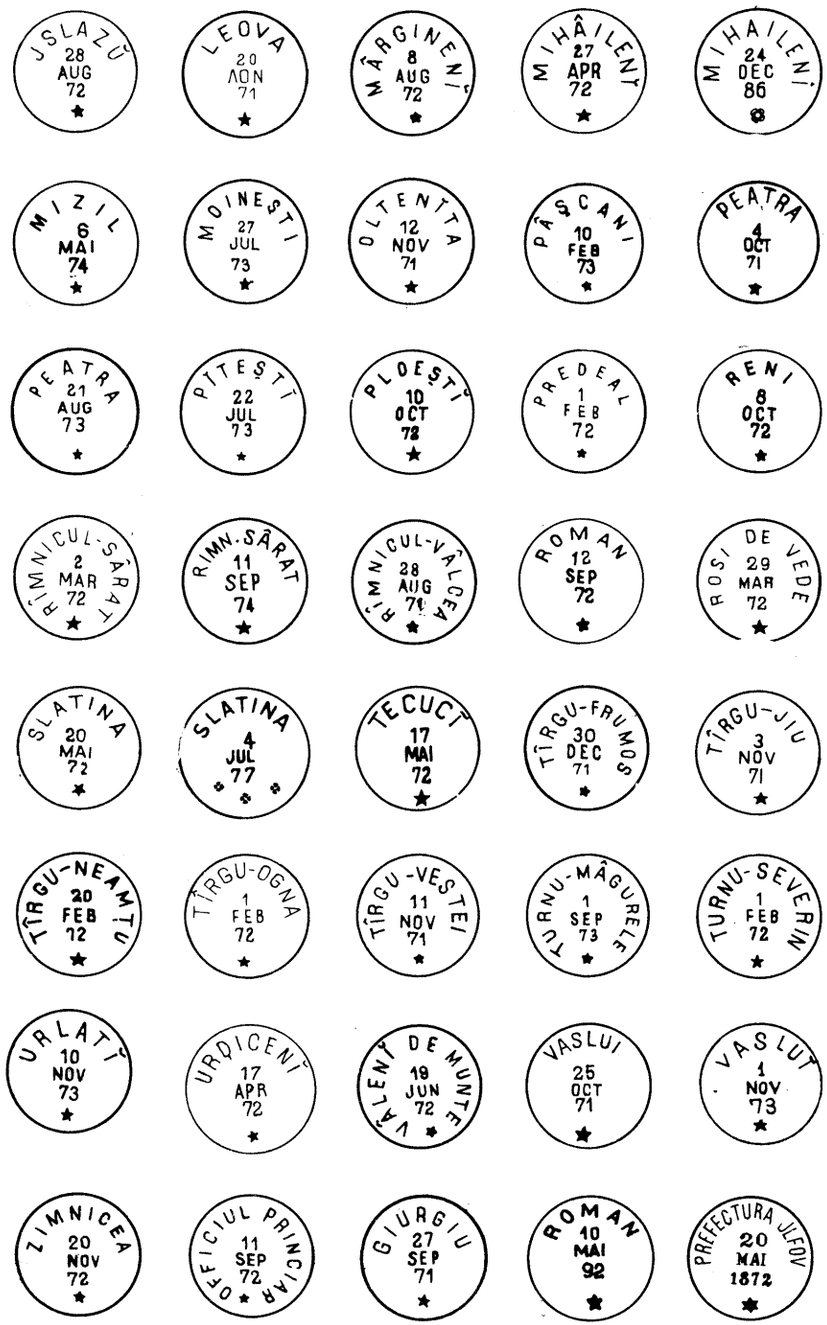

PLANSA 30 (fig. 550—588). Stampile „Degetar" (D).

Tuşul utilizat variază de la un birou poştal la altul, şi de data obliterării. Pe mărcile clasice întîlnim: tuş negru în mod curent (BUCURESCI), negru-albăstrui (URLATI), negru-verzui (PEATRA), albastru-verzui (CIMPINA), albastru-închis (JSLAZU). La mărcile clasice domină tuşul negru.

NOTA. Raritatea ştampilelor degetar pe mărci şi scrisori francate este dată în tabelele anexă. De reţinut este faptul că sînt apreciate şi urmărite ştampilele timpurii şi ştampilele tîrzii.

Istoric. Ştampilele degetar apar în toamna anului 1871, ca urmare a proiectului de lege întocmit de D.G.T.P., proiect votat de camerele legiuitoare şi sancţionat de domnitor cu decretul 1446 din 21 iulie 1871. Noua lege telegrafo-poştală s-a pus în aplicare la 1/13 octombrie al aceluiaşi an.

Prin art. 21 (Partea a II-a, Serviciul Telegrafic) se prevăd condiţiunile de francare a telegramelor, prin timbre telegrafice şi anularea acestora prin ştampila de zi: „francarea taxei principale a depeşelor, atît interne cît şi internaţionale, se va efectua prin **timbre telegrafice,** care se vor lipi pe originalul depeşei de către expeditor sau de către amploiatul telegrafic. Timbrele lipite pe depeşe se vor deprecia prin **ştampila de zi,** odată cu înregistrarea depeşei".

Pentru aplicabilitatea art. 27 se comandă din timp, la Viena, tipărirea timbrelor telegrafice de 25 şi 50 bani şi 1, 2 şi 5 lei (art. 29), iar pentru anularea lor (cu presupunere la Paris), ştampilele telegrafice speciale, rotunde de zi şi liniare de control.

În 1871 existau în România numeroase staţii telegrafice, dar parte din ele erau „fără venituri", deservind operaţii de interes oficial (telegrafe din gări, porturi, puncte vamale etc.), de exemplu: Albeşti, Alexandria, Ciineni, Cărpineni, Drăgăşani, Dolhasca, Fierbinţi, Filiaşi, Gruia, Iţcani, Mărăşeşti, Nimerceni, Pătîrlagele, Pătule, Pîrscov, Ruşi de Vede, Sculeni, Slănic, Vîrciorova, Zimnicea. Oficiile telegrafice „cu venituri", care au primit şi utilizat mărci telegrafice în perioada 1/13 octombrie 1871 — 16 feb./1 martie 1874 sînt în număr de 71, dar din acestea doar 64 au primit şi ştampile de tip „degetar". Fiind telegrafe constituite în **birouri telegrafo-poştale** au manipulat şi mărci uzuale pentru trimiteri poştale. Astfel:

— în anul 1871 primesc timbre telegrafice şi mărci poştale, precum şi ştampilele respective (n.n. degetare) un număr de 60 birouri telegrafo-poştale, care utilizează timbre telegrafice în valoare de 170.000 lei;

— în anul 1872 apar încă nouă birouri telegrafo-poştale care primesc timbre telegrafice: 1. Budeşti (24 februarie), 2. Buhuşi (1 mai), 3. Domneşti (1 iulie), 4. Drăgăşani (1 octombrie), 7. Fierbinţi (1 iulie), Ruşi de Vede (1 februarie), 7. Zimnicea (1 ianuarie), 8. Ministerul de Finanţe (6 august) şi 9. Prefectura Ilfov, ultimele două ca sucursale în Bucureşti cu operaţii telegrafice dependente de Oficiul telegrafic central, gestionat de G. Filionescu. Nu s-au întîlnit ştampile degetar la Budeşti, Domneşti, Fierbinţi, anularea timbrelor făcîndu-se prin alte categorii de ştampile sau manuscris. Pentru Oficiile telegrafice ale Ministerului de Finanţe şi Prefectura Ilfov vezi Cap. 4. Oficii poştale telegrafice.

— în anul 1873 apar încă două birouri telegrafo-poştale care primesc atît mărci poştale cît şi timbre telegrafice: 1. Pătîrlagele şi 2. Pîrscov. Nu s-au întîlnit ştampile degetar nici la aceste birouri.

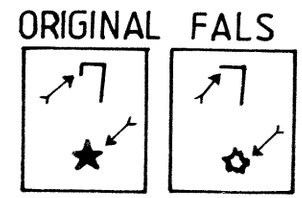

Fig. 589. Caracteristici pentru falsuri.

Obliterarea timbrelor telegrafice. Regulamentar, timbrele telegrafice urmau să fie anulate cu două ştampile: a. ştampila rotundă de zi („degetarul") şi b. ştampila de control „COMP. CONTROLATU". Practic, din motive neelucidate încă, timbrele telegrafice s-au anulat în diferite moduri, rezultînd următoarele categorii de obliterări: (v. Planşa 31):

1. Cu ştampile „D" şi „C";
2. Cu ambele ştampile telegrafice şi anulare manuscrisă, în plus două linii în cruce, trasate cu cerneală;
3. Cu ştampila „D" şi anulare cu cerneală în cruce (Fig. 25);
4. Anulare numai cu ştampila „D";
5. Cu ştampila „D" şi ştampila „GR";
6. Numai cu ştampila „GR";
7. Diverse alte ştampile poştale de zi: cu stea („S"), cu agrafă „A"), de timp „T") etc.

Raritatea ştampilelor degetar pe mărci telegrafice trebuie legată cu prevederile art. 11 din legea telegrafo-poştală: „telegramele care rămîn în depozit, originalele

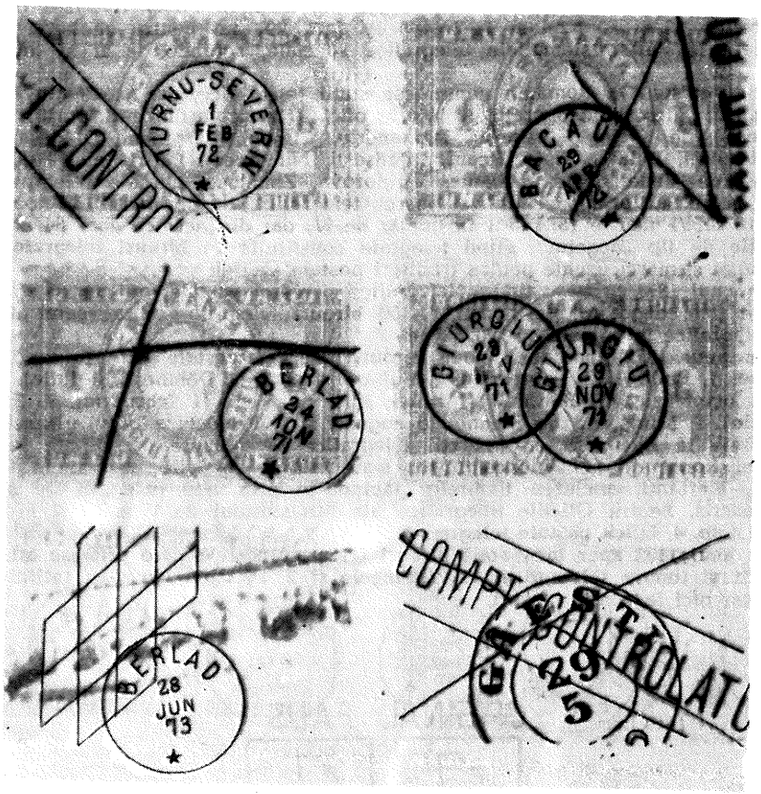

PLANSA 31 (fig. 590—595). Modalităţi de obliterare a timbrelor telegrafice, cu ştampile „Degetare" (D).

depeşelor şi benzile de semne se conservă timp de un an de la data lor, cu toate precauţiunile necesare din punct de vedere al secretului;după acest termen se vor arde prin încheiere de procese verbale". Datorită aplicării acestui articol s-au distrus, în cea mai mare parte, mărcile telegrafice obliterate, cu deosebire la Iaşi, Buzău, Focşani, precum şi la majoritatea oficiilor mici. Cu privire la existenţa ştampilelor pe mărci este de reţinut faptul că puţine birouri telegrafo-poştale au recurs la ştampila degetar pentru datarea expediţiei francate; deseori întîlnim ştampilele pe corespondenţa oficială. Cu privire la raritate consemnăm refolosirea mărcilor în dauna poştei şi reştampilarea lor tot cu ştampile degetar; exemplu: JSMAIL 20 JUL 72 peste MIHAILENI 9 JUL 72, pe 25 B.emis.Paris (col. 5) De asemenea, punctaje de referinţă se dau ştampilelor timpurii, şi celor datate anterior datei 13 octombrie 1871; exemplu: GIURGIU 27 SEP 71, pe 10 B.portocaliu emis.1871 (col. 17). Apreciate sînt şi ştampilele tîrzii („late date"), pe mărci cifra în patru colţuri primind şi acestea punctaj de referinţă (vezi Tabelul de mai înainte, cu date timpurii şi tîrzii). Pentru completarea cunoştinţelor se recomandă studiul de referinţă „Observaţii asupra legii telegrafo-poştale din 1/3 octombrie 1871, Filatelia nr. 4/1980, semnat Leonard PASCANU).

2.10.3. Ştampile degetare false (DF) (fig. 596 — 598).

Ştampila degetar, datorită aspectului său deosebit, a fineţei execuţiei, a raritătii pe mărci poştale şi cu deosebire a preferinţelor pentru colecţionare, încă din secolul trecut a atras atenţia falsificatorilor, care au creiat ştampile cu preferinţă de noi localităţi. Falsurile pe care le întîlnim respectă aparent caracteristicile generale. Examinate cu atenţie constatăm abateri (fig. 589):

a) cercul neegal în grosime pe tot traseul şi uneori cu deformări şi întreruperi;

b) Steluţa diformă şi întotdeauna goală în interior, cu „fereastră" (ex. FIERBINTI), cu razele desprinse la bază (ex. RIURENI) şi chiar lipsă (ex. TINTARENI);

c) cifrele au trăsături mai groase, Cifra „7" a anului, cînd există nu prezintă streaşină la consolă, consola fiind dreaptă.

Exemple de falsuri.

1) BUCURESCI 10 SEP 71, 2) CALINESTI 6 DEC 79, 3) CARBUNESTI 27 SEP 79, 4) COMARNICU 29 MAR 75, 5) DARABANI 28 FEB 79, 6) DRAGANESTI 27 SEP 79, 7) FIERBINTI 11 DEC 72, 8) FRUMUSICA 27 JUN 73, 9) MON. CALDARUSANI 24 DEC 79, 10) PASCANI 9 OCT 71, 11) PARLITA 30 SEP 79, 12) RADUCANENI 28 DEC 71, 13) RAURENI 15 DEC 76, 14) TINTARENI 26 MAI 79, 15) TURNU-MAGURELE 30 OCT 72, 16) URLATI 6 JUN 80 (cifre mici). Toate falsurile întîlnite sînt în tuş negru. (col. 4, 8, L. N. Cristea, P. Laptev).

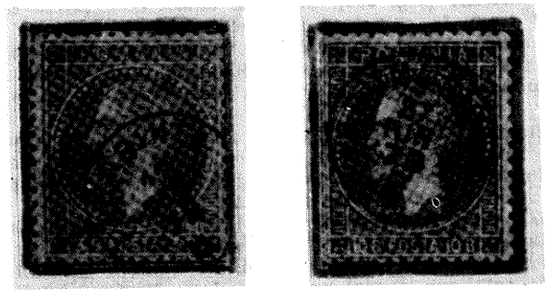

Fig. 596—597. Mărci din emis.Paris, (orig.) cu ştampile false: FIERBINTI 11 DEC 72 şi FRUMUSICA 27 JUN 79 (col.K.Dragomir).

2.11. STAMPILE CLASICE DEOSEBITE (SD).

In perioada clasică filatelia noastră înregistrează două ştampile deosebite, catalogate „SD1. SCULENI" şi „SD2. CHILIA".

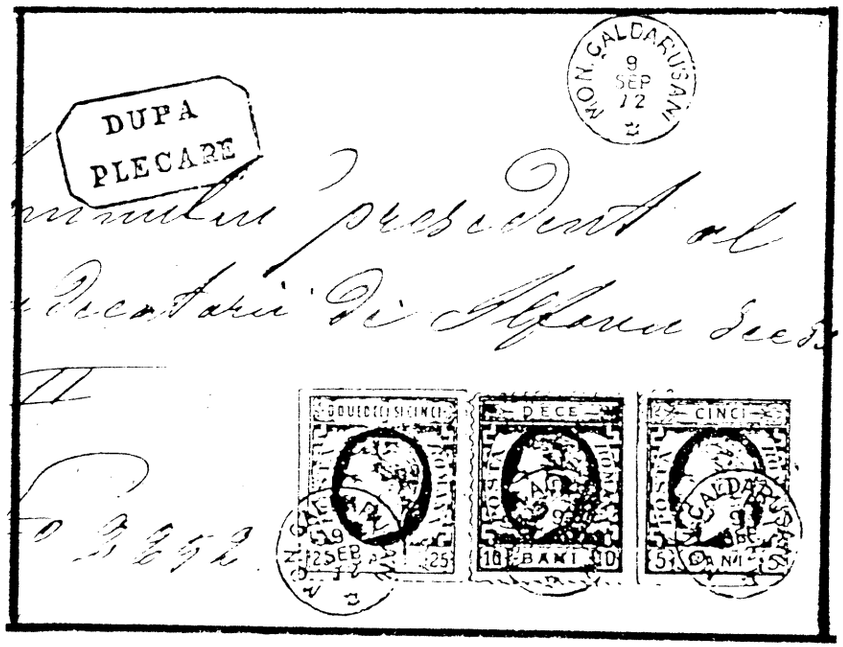

Fig. 598. Scrisoare francată cu trei mărci „Carol cu barbă", dant. (false) cu ştampila „D" falsă, „MON.CALDARUSANI/9 SEP 77" (col.P.Laptev)

2 11.1. Ştampila de graniţă „Sculeni (SD1)"

SD1. SCULENI/ROMANIA (Fig. 599). Ştampilă dublu cerc (27/15 mm). In exergă inscripţia: „SCULENI" (sus), în caractere majuscule egiptiene, după care urmează două steluţe cu cîte şase raze şi „ROMANIA" în caractere majuscule anticva. La mijloc data sub formă de fracţie: sus ziua şi dedesubt luna, în cifre arabe.

Raritate pe corespondenţă nefrancată (4R) şi foarte rară pe corespondenţă francată (10R).

Istoric. Sculeni, judeţul Iaşi, plasa Braniştea. Punct vamal pe Prut şi fostă carantină sezonieră, de scurtă durată (1830). A fost punct terminus de releu poştal, cu căpitan de poştă în solda antreprizei. Poşta Sculeni are din expediţiile „cu porto" următoarele venituri: 9 lei în 1860 şi 1 leu în 1862

Prin circulara 8377 din 27 noiembrie 1867 D.G.T.P. anunţă: **„Guvernul rus a suprimat serviciul său poştal din ţară. Toată corespondenţa din şi pentru Rusia se va efectua de azi înainte prin poşta română. La Sculeni s-a înfiinţat un birou poştal care va sta în relaţiune numai cu staţia Iaşi. Toate celelalte staţiuni vor expedia scrisorile pentru Rusia sub formă de tranzit la staţiunile cu care sînt în relaţie, şi acestea la Iaşi. Pentru Sculeni Român puteţi primi şi expedia orice corespondenţă de valoarie sau scrisori sub forma sub care s-au prezentat. Citiţi Monitorul nr. 265".**

O notă a expeditorului central Bucureşti arată: **„scrisorile vor fi francate pînă la frontieră după tarifa în vigoare. Corespondenţa sosită va fi supusă la porto, afară de cele oficiale".** (ASB.DGTP.dos.10/1867).

Biroul poştal Sculeni Român este dotat cu registre, formulare, firmă, cumpene, cutie de scrisori, ştampilă, sigiliu. De la 1 aprilie 1869 biroul poştal Sculeni stă în relaţii cu poşta internaţională.

Activitatea poştală se oglindeşte în documentele vremii. Astfel, din „Statistica poştală pe anii 1867/69", publicată de „DGTP", extragem date utile.

TABEL nr. 9. Circulaţia scrisorilor franco şi porto la biroul Sculeni.

anul	Scrisori = Franco	Porto	TOTAL	B.T.P.
1867	7	532	538	nr. 7/1868, pag. 110
1868	276	1.905	2.181	nr. 7/1868, pag. 54
1869	336	189	525	nr. 11/1870, pag. 174
TOTAL	619	2.626	3.245	

TABEL nr. 10. Mişcarea mărcilor la biroul Sculeni în anii 1868 — 1869.

Anul	Operaţii	2b	4B	18B	5B	10B	15B	25B	50B
1868	Intrări	200	100	400	—	—	—	—	—
	Vînzări	10	50	289	—	—	—	—	—
1869	Sold la 1 ian.	190	50	111	—	—	—	—	—
	Intrări 1 apr.	—	—	200	500	200	200	100	100
	Total intrări	190	50	311	500	200	200	100	100
	Vînzări 1869	1	40	253	9	18	9	8	1
1870	Sold 1 ian	189	10	58	491	182	191	492	199

Fig. 599. SD1. SCULENI.

Fig. 600. SD2. CHILIE.

NOTA. Spre deosebire de ştampila biroului poştal Sculeni/Român, biroul poştal de peste Prut (Rusia) avea ştampila cu inscripţia „SKULIANY".

2.11.2. Ştampila fluvială „Chilia" (SD2)

SD2. CHILIE (fig. 600). Cerc unic (25 mm). Drept inscripţie are denumirea localităţii: „CHILIA", în caractere majuscule egiptiene (înălţime 3,5 mm), şi jos goarna, emblema poştei. La mijloc data sub formă de fracţie, sus ziua şi jos luna, în cifre arabe, despărţite printr-o linie fină (6 mm lung.).

Este prima ştampilă datată, cu „goarnă".

Date. Timpurie: 8 martie 1867 pe scrisoare oficială (nefrancată) cu ştampilă de sosire M2.ISMAIL 9-4 (ASB); ştampilă târzie: 30 iunie 1878 pe 5 BANI emis.Bucureşti (col. 4).

Rară pe scrisori nefrancate (2R) şi foarte rară pe scrisori frîncate, fiind în relaţie cu marca suport (vezi TAB. ...).

Istoric. Încă din august 1858 ia fiinţă în „minicipalitatea Chilia" biroul poştal „fiind însărcinat cu statornicia expediţiei spătarul Neculai Contovici, poliţai maistru". La 27 august se comandă ştampla M2.KILIA/MOLDIVA (fig. 300). Ştampila confecţionată (27 aprilie 1859) nu mai este trimisă la Chilia, întrucît între timp biroul de expediţie fusese desfiinţat: „nefiind birou de expediţie la Chilia scrisorile se trimit la biroul de Ismail şi acesta le trimete cu ocazie privată la Kilia şi precum este şti" expeditorul de Ismail săvîrşeşte biroul expediţiei ţinutale" (ASB.DPDM.dos.1040 /1858 f.420).

Pînă în 1865 Chilia nu primeşte mărci poştale, prima livrare din 8 septembrie fiind de o coală de 200 mărci din 20 P. De atunci primeşte regulat mărci poştale din toate emisiunile, obliterarea lor făcîndu-se cu ştampila grătar, în dotaţie din februarie 1865. Ştampilă de zi nu întîlnim pînă în martie 1867. La această dată apare pe corespondenţă ştampila SD.CHILIE. Este o ştampilă de proveniență austriacă (DDSG), folosită de poşta fluvială dunăreană D.D.S.G. pe ruta Chilia — Galaţi. O înregistrăm aici ca un eveniment de istorie poştală.

ANEXA nr. 1. **Centralizatorul ştampilelor clasice din perioada 1851 — 1872**

Biroul postal	P_{S1}	P_{S2}	P_{S3}	P_{S9}	M_1	M_2	M_3	DR	S	A	T	H	D	OS	OB	SD	G
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1. ADJUD	—	—	—	—	—	●	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
2. ALEXANDRIA	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	●
3. BACAU	—	●	—	—	●	—	●	—	—	●	—	●	●	—	—	—	—
4. BÎRLAD	—	●	—	—	●	—	●	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
5. BECHET	—	—	●	—	—	—	—	—	●	●	—	—	●	—	—	—	—
6. BOLGRAD	—	○	—	—	—	●	●	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
7. BOTOSANI	—	●	—	—	●	—	●	—	—	●	—	●	●	—	—	—	—
8. BRAILA	●	—	●	—	—	—	—	—	●	●	●	●	●	—	—	—	—
9. BUCURESTI	●	—	●	—	—	—	—	—	●	●	●	—	●	—	—	●	—
10. OFFICIUL PRINCIAR	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11. FILARET GARA	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	●
12. SUCURSAL No. 2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	—
13. SUCURSAL No. 3.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	—
14. SUCURSAL No. 4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	—
15. SUCURSAL No. 5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	—
16. SUC.MIN.FINANTE	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	○	—	—
17. BALTA ALBA	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	—	—
18. BUHUSI	—	—	●	—	—	—	—	—	—	●	●	●	●	—	—	—	—
19. BUZAU	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
20. CAHUL	—	●	—	—	—	●	●	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
21. CALAFAT	—	—	●	—	—	—	—	—	●	—	●	—	●	—	●	—	—
22. CALIMANESTI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23. CARACAL	—	—	●	—	—	—	—	—	●	●	—	—	●	—	—	—	—
24. CALARASI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	●	●	—	—	—	—
25. CÎINENI	—	—	●	—	—	—	—	—	—	●	—	●	●	—	—	—	—
26. CÎMPINA	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
27. CÂMPU-LUNG	—	—	●	—	—	—	—	—	●	—	—	●	●	—	—	—	—

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
28. CHILIA	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	●	—	—	●	—
29. CRAIOVA	—	—	●	—	—	—	—	—	—	●	●	●	●	—	—	—	—
30. CURTEA DE ARGES	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
31. DOROHOI	—	●	—	—	●	—	●	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
32. DRAGASANI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	—	—
33. FALCIU	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
34. FALTICENI	—	●	—	—	●	—	●	—	—	●	—	●	●	—	—	—	—
35. FIERBINTI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	—	—	—
36. FILIPESTI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	●	—	—	—	—
37. FOCSANI	—	●	●	—	●	●	●	—	—	●	●	●	●	—	—	—	—
38. GAESTI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
39. GALATI	—	●	—	—	●	—	●	—	—	●	●	●	●	—	—	—	—
40. GIURGIU	—	—	●	—	—	—	—	●	—	●	●	●	●	—	—	—	●
41. HUSI	—	●	—	—	●	—	●	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
42. IASI	—	●	—	—	●	●	●	●	—	●	●	●	●	—	—	—	—
43. ISMAIL	—	●	—	—	—	●	●	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
44. ITCANI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	—	—	●
45. IZLAZ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	●	—	—	—	—
46. LEOVA	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
47. MARGINENI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	—	—	—	—	—
48. MIHAILENI	—	●	—	—	●	—	●	—	—	—	●	—	●	—	—	—	—
49. MIZIL (01.01.1869)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
50. MOINESTI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
51. OLTENITA	—	—	●	—	—	—	—	●	—	—	—	—	●	—	—	—	—
52. PASCANI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	—	—
53. PIATRA	—	●	—	—	●	—	●	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
54. PITESTI	—	●	—	—	—	—	—	●	—	●	●	●	●	—	—	—	—
55. PLOIESTI	—	—	●	—	—	—	—	●	—	●	●	●	●	—	—	—	—
56. PREDEAL	—	—	○	—	—	—	—	●	—	●	●	—	●	—	—	—	—
57. RENI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
58. RÎMNICU SARAT	—	—	—	—	—	—	—	●	—	●	—	—	●	—	—	—	—
59. RÎMNICU VÎLCEA	—	—	●	—	—	—	—	●	—	—	—	—	●	—	—	—	—
60. ROMAN	—	●	—	—	●	—	●	—	—	●	●	●	●	—	—	—	●
61. RUSI DE VEDE	—	—	●	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	—	—
62. SCULENI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—
63. SLATINA	—	—	●	—	—	—	—	●	—	●	—	—	●	—	—	—	—
64. SLANIC—BACAU	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	—
65. STIRBEI	—	—	○	—	—	—	—	●	—	—	—	—	—	—	—	—	—
66. TECUCI	—	●	—	—	●	—	●	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
67. TÎRGOVISTE	—	—	●	—	—	—	—	●	—	●	—	—	●	—	—	—	—
68. TÎRGU FRUMOS	—	—	—	—	●	—	—	●	—	●	—	—	●	—	—	—	—
69. TÎRGU JIU	—	—	●	—	—	—	—	●	—	●	—	—	●	—	—	—	—
70. TÎRGU NEAMT	—	—	—	—	●	●	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
71. TÎRGU OCNA	—	—	—	—	●	●	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
72. TINTARENI	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73. TURNU MAGURELE	—	—	●	—	—	—	—	●	—	●	—	●	●	—	—	—	—
74. TURNU SEVERIN	—	—	●	—	—	—	—	●	—	—	●	●	●	—	—	—	—
75. URLATI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	●	—	—	—	—
76. URZICENI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
77. VASLUI	—	●	—	—	●	—	●	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
78. VALENII DE MUNTE	—	—	—	—	—	—	—	—	—	●	—	—	●	—	—	—	—
79. VIRCIOROVA	—	—	●	—	—	—	—	●	—	—	—	—	●	—	—	—	—
80. ZIMNICEA	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

ANEXA nr. 2. **Decenalul ştampilelor (1 ian. 1852 — 1 mai 1862)**
Valoarea lor pe piese filatelice nefrancate (vezi Nota)

	PM 52	PM 58	M1 57	M1a 61	M2 59	M2a 61	M3 59	DR 61	C1 57	C1a 59	C2 61	C3 61	C4 59	SM 52	SM 55	SM 58	SM 59	Total
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
1. ADJUD	—	—	—	—	4 R	—	—	—	—	R	—	—	—	—	—	—	x R	3
2. BACĂU	4 R	—	0,4 R	—	—	—	0,6 R	—	0,8 R	—	7 R	—	4 R	4 R	2 R	—	—	8
3. BÎRLAD	7 R	—	0,3	—	—	—	0,7 R	—	1,4 R	—	—	—	—	4 R	2 R	—	—	6
4. BOLGRAD	—	x R	—	—	3,5 R	—	4 R	—	—	R	—	—	—	—	—	5 R	3 R	6
5. BOTOŞANI	6 R	—	0,7R	—	—	—	0,7 R	—	1,2 R	—	5 R	8 R	—	6 R	3 R	—	—	9
idem II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 R	—	—	—	—	—	
6. CAHUL	—	6 R	—	—	R	—	1,5 R	—	—	0,2 R	—	—	—	—	—	5 R	3 R	6
7. DOROHOI	10 R	—	1,5 R	—	—	—	1,2 R	—	2 R	—	—	—	—	6 R	3 R	—	—	6
8. FĂLTICENI	8 R	—	0,6 R	—	—	—	0,7 R	—	1,6 R	—	—	—	—	8 R	4 R	—	—	6
9. FOCŞANI	5 R	—	0,3R	2 R	5 R	R	0,4 R	—	R	0,1 R	4 R	5 R	5 R	4 R	2 R	—	—	13
10. GALAŢI	3 R	—	0,2 R	—	—	—	0,8 R	—	0,6 R	—	—	4 R	2 R	3 R	1,6 R	—	—	10
idem II	3 R	—	—	—	—	—	0,6 R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11. HUŞI	10 R	—	0,9R	—	—	—	2 R	—	2 R	—	—	8 R	—	8 R	4 R	—	—	7
12. IAŞI	3 R	—	0,2R	—	0,3 R	—	0,2	2 R	0,5 R	0,1 R	2 R	4 R	2 R	x R	6 R	—	—	16
idem II	3 R	—	—	—	0,2 R	—	0,6 R	2 R	—	0,1 R	—	—	—	—	—	—	—	
13. ISMAIL	—	6 R	—	—	0,7 R	—	1,6 R	—	—	0,2 R	—	8 R	—	—	—	6 R	4 R	7
14. MIHĂILENI	12 R	—	2 R	—	—	—	3 R	—	3 R	—	—	—	—	12 R	6 R	—	—	6
15. PIATRA	10 R	—	0,7 R	—	—	—	1,5 R	—	2 R	—	—	—	—	7 R	3 R	—	—	6
16. ROMAN	5 R	—	0,4 R	—	—	—	0,6 R	—	R	—	—	15 R	—	7 R	1,6 R	—	—	7
17. TECUCI	5 R	—	0,7 R	—	—	—	0,8 R	—	R	—	4 R	6 R	—	6 R	3 R	—	—	8
18. T. FRUMOS	—	—	—	—	1,5 R	—	—	—	—	0,3 R	—	—	—	—	—	—	5 R	3
19. T. NEAMŢ	—	—	—	—	3 R	—	2 R	—	—	0,6 R	—	—	—	—	—	—	5 R	4
20. T. OCNA	—	—	—	—	2,5 R	—	2 R	—	—	0,5 R	—	—	—	—	—	—	5 R	4
21. VASLUI	10 R	—	0,8R	—	—	—	1,2 R	—	2 R	—	—	—	—	7 R	3 R	—	—	6
TOTAL	16	3	14	1	10	1	21	2	14	10	5	9	4	14	14	3	7	147

ABREVIERI: R = 1000 puncte; x R = necunoscut; PM = Prefilatelice Moldova, «FRANKO»
M1 = MOLDOVA; M2 = MOLDOVA mari; M1a, M2a = fără MOLDOVA; M3 = FRANCO, localităţi;
DR = Draperie (mică 1861); C1 = RECEPISSE; C2 = FRANCO gropuri; C3 = PORTO, gropuri;
C4 = Liniare, tip baston; SM 52 = Ştampile sigilare Moldova 1852; SM 55 — Idem 1855;
SM 58 = Idem 1858 (3 tus, 7 ceară).
SM 59 (Idem, 1859)

NOTA: 1—13 = Scrisori (plicuri) nefrancate
14—17 = Documente poştale circulate (Faturi, Adeverinţe, Recipise, Chitanţe, etc.)
Pe fragmente 70% reducere.

ANEXA nr. 3. **Consumul (a) şi existentul (b) mărcilor obliterate „Cap de bour" emisiunea intîi şi relaţia de raritate între ştampile pe birouri poştale.**

		27 P	54 P	81 P	108 P.	TOTAL	timpurii	tîrzii
1. BACAU	a	305	224	10	78	617	4/8	28/10
	b	18	10	1	2	31		
2. BIRLAD	a	158	424	32	84	698	6/8	27/10
	b	2	11	—	6	19		
3. BOTOSANI	a	75	55	35	61	226	6/1	?
	b	2	—	—	1	3		
4. DOROHOI	a	40	79	5	15	139	19/8	24/10
	b	2	3	—	—	5		
5. FOCSANI	a	224	416	139	224	1 003	11/8	21/10
	b	16	32	3	10	61		
6. FALTICENI	a	135	165	7	43	350	29/7	31/10
	b	—	2	—	2	4		
7. GALATI	a	544	640	160	320	1 664	11/8	17/10
	b	19	27	10	22	78		
8. IASI	a	856	1 900	192	1 387	4 235	2/9	17/10
	b	55	82	5	85	227		
9. MIHAILENI	a	18	22	2	11	53	(Poncelet 1933)	
	b	—	1	—	1	2		
10. PIATRA	a	232	206	41	111	590	12/9	28/10
	b	4	6	2	3	15		
11. ROMAN	a	416	192	7	69	684	4/8	28/10
	b	9	10	—	5	24		
12. TG. NEAMT	a	—	15	—	2	26	—	—
	b	—	—	—	—	—		
13. TECUCI	a	448	416	42	128	1.034	15/8	24/10
	b	5	8	—	5	18		
14. VASLUI	a	231	118	37	51	437		
	b	3	4	—	—	7		
TOTAL CONSUM	a	3.691	4.772	709	2.584	11.756		
EXISTENT	b	150	215	25	156	546		
RESTITUIRI		2.325	5.244	1.307	3.432	12.308		
TIPARIT		6.016	10.016	2.016	6.016	24.064		

NOTA. Cu privire la „Circulaţia primelor mărci poştale româneşti „Cap de bour" v. studiu semnat de Kiriac Dragomir (Almanah Filatelic 1985).

ANEXA 4. Coeficienții de preferință în relația de schimb pentru ștampilele obliterate „Cap de bour", emisiunea a doua sau scrisori francate pe o singură marcă 40P/ albastru sau 80P/ cărămiziu ambele pe hîrtie albă

Prima zi		40 P. Consum buc.	M1	M2	M3	pe scris	80 P. Consum buc.	M1	M2	M3	pe scris
1. ADJUD	20.01.59	160	—	?	—	FF	—	—	—	—	—
2. BACAU	01.11.59	7.838	2,5	—	1,5	4,5	3.746	2,2	—	1,5	4
3. BIRLAD	"	9.188	2,2		1,3	4,0	4.737	2,0	—	1,4	4
4. BOLGRAD	"	(120)	—	?	?	?	(40)	—	?	?	?
5. BOTOSANI	"	4.399	2,5		2,2	5,8	2.593	2,8		2,2	6
6. CAHUL	"	1.373	—	5	3,5	FF	619	—	?	?	FF
7. DOROHOI	"	2.056	3,5	—	3,0	9	913	4,5	—	3,0	FF
8. FALTICENI	"	3.568	2,0		2.5	7	1.784	3,0	—	2,5	FF
9. FOCSANI	"	8.219	1,4	?	1,0	4	4.015	1,5	?	1,3	4
10. GALATI	"	15.740	1,5		1,0	3	8.884	1,5	?	1,0	3
11. HUSI	"	1.545	3,8		3,2	10	1.172	4,0	?	3,0	FF
12. IASI	"	32.359	1,2	?	1,0	3	20.818	1,3	?	1,0	3
13. ISMAIL	"	1.032	—	?	5,0	FF	570	—	?	5,0	FF
14. MIHAILENI	"	492	6,0		6,0	FF	740	6,0	?	4,0	FF
15. PIATRA	"	4.062	2,5	—	2,0	6	1.758	2,5	—	2,3	FF
16. ROMAN	"	3.172	2,8	—	2,3	7	1.744	2,5	—	2,3	FF
17. TECUCI	"	4.372	2,5		2,0	6	2.444	2,5	?	2,0	6
18. TG. FRUMOS	05.06.59	128	—	?	?	?	64				
19. TG. NEAMT	09.03.59	50	—	?	?	?	25		?	?	?
20. TG. OCNA	01.12.61	128	—	?	?	?	64		?	?	?
21. VASLUI	01.11.58	3.222	2,5	—	2,0	6	1.846	2,8	—	2,5	FF
TIPARIT		106.032					60.072				
RETUR NEUTILIZAT		2.809					1.496				
TOTAL CONSUM		103.223					58.576				

Stampile deosebite.

	obl.	pe scris
P52. FRANKO chirilic:		
CAHUL	FF	FF
IASI	FF	FF
ISMAIL	FF	FF
IASI M3 gropuri	4	

ANEXA 5. Coeficienții de preferință în relația de schimb pentru ștampile aplicate pe mărci 30P/1862 sau scrisori francate

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Prima livrare	Consum buc.	M1	M2	M3	?	?	pe scris
1. BACAU R,VO/62,N/63—64)	01.07.62	16.000	1	—	1	—	—	8
2. BECHET (R/62,N/63—64)	10.10.63	2.607	—	—	—	10	—	40
3. BOLGRAD (A/62,N/63—64)	01.07.62	1.633	—	10	10	—	—	40
4. BOTOSANI (V/62,VN/63)	"	15.360	1	—	1	—	—	8
5. BUZAU (VA/62,N/63)	"	11.200	—	—	—	1	—	8
6. BIRLAD (V,R/62,N63/64)	"	27.200	1	—	1	—	—	8
7. BRAILA (A/62,V/63—64)	"	48.160	—	—	—	1	1	8
8. BUCURESTI (AV,N,RNO/62—64	26.06.62	170.862	—	5	—	—	—	7
9. CAHUL (R/62,ON/63,N/63—64)	01.07.62	4.800	—	—	—	—	—	20
10. CALAFAT (N/62—63,V/64)	"	7.360	—	—	—	3	—	12
11. CARACAL (0/62,N/63—64)	08.09.64	3.680	—	—	—	6	—	25
12. CIMPINA (fără ștampilă)	"	40	—	—	—	—	—	—
13. CIMPULUNG (V/62,N/63—64)	01.07.62	41.600	—	—	—	4	—	15
14. CRAIOVA (V/62—63,RN/63—64)	02.07.62	4.992	—	—	—	—	1	8
15. DOROHOI (V/62,N/63—64)	"	5.120	4	—	4	—	—	15
16. FALTICENI (V,O,N/63—64)	"	12.204	2	—	2	—	—	10
17. FOCSANI (V,A,N/62—64)	"	23.040	1	?	1	—	—	8
18. GAESTI (fără ștampilă)	27.08.64	264	—	—	—	—	—	—
19. GALATI (N,AV/62,N/63—64)	01.07.62	25.600	1	—	1	—	—	8
20. GIURGIU (V/62,N/63—64)	"	15.360	—	—	—	2	—	10
21. HUSI (V/62,AV,VN/63,N/64)	"	4.800	6	—	8	—	—	20
22. IASI (AV/62,N/63—64)	30.06.62	145.600	1	?	1	—	—	7
23. ISMAIL (R,AV,N/62—63)	01.07.62	8.480	—	3	3	—	—	12
24. MIHAILENI (N/62—64)	"	6.023	6	—	6	—	—	25
25. MIZIL (fără ștampilă)	03.08.64	11	—	—	—	—	—	—
26. OLTENITA (V,O,VN,VO)	01.07.62	5.440	—	—	—	4	—	20
27. PIATRA (AV/62,NV/63—64)	"	9.600	3	—	4	—	—	12
28. PITESTI (A/62,N/63—64)	"	13.760	—	—	—	2	—	10
29. PLOESTI (R/62,AV/62,N/63—64)	"	18.240	—	—	—	1	—	8
30. PREDEAL (N)	05.10.64	295	—	—	—	?	—	FF
31. RIMNICU SARAT (ON,N/62—64)	01.07.62	8.960	—	—	—	2	—	10
32. RIMNICU VILCEA (AV/62—63,N/64)	"	9.920	—	—	—	2	—	10
33. ROMAN (V,O,N/62—64)	"	6.435	4	—	—	—	—	15
34. SLATINA (V/62—63,N/63—64)	"	6.720	—	—	4	—	—	15
35. STIRBEI (AV,N/62—64)	"	3.840	—	—	—	2	—	FF
36. TECUCI (V,N/63—64)	"	14.400	2	—	3	—	—	10
37. TIRGOVISTE (AV/62,N/62—64)	"	3.840	—	—	—	5	—	15
38. TIRGU FRUMOS (AV/62—64)	06.03.64	544	—	20	—	—	—	40
39. TIRGU JIU (R/62,N/63—64)	01.07.62	8.000	—	—	—	3	—	12
40. TIRGU NEAMT (V/62—63,N/64)	09.03.62	1.129	—	10	—	—	—	40
41. TIRGU OCNA (A,AV,AU)	01.09.64	1.008	—	10	—	—	—	40
42. TINTARENI (N)	28.04.64	96	—	10	—	?	—	FF
43. TURNU SEVERIN (V/62—63,N/64)	01.07.62	9.795	—	—	—	2	—	10
44. TURNU MAGURELE (R/62,V,NO/63—64)	"	8.027	—	—	—	2	—	12
45. VASLUI (V/62,AV/62.63,N 64)	"	7.832	3	—	4	—	—	12
46. ZIMNICEA (N)	06.11.62	3.073	—	—	—	4	—	15
TOTAL (tipărit: 23.475 coli/751.200 mărci)		742.976	(restituit 8224)					

Tușuri: R = roșu, M = negru, V = verde, A = albastru, O = oliv, U = ultramarin.
Stampile deosebite pe mărci (coeficienți):

Iași, M3, mare	5
„ draperie mică	20
„ draperie mare	30
„ „gotice"	40
Galați M3 grupuri	5
P.D.	30

ANEXA 6. Coeficienți de preferință în relația de schimb pentru ștampilele aplicate pe 30P/1864 sau scrisori francate cu o marcă

1	Prima livrare 2	Consum buc. 3	M1 4	M2 5	M3 6	S 7	A 8	pe scris 9
1. BACAU (N)	13.12.64	827	4	—	3	—	—	12
2. BIRLAD (N)	25.09.64	3.200	1,5	—	1,3	—	—	5
3. BOTOSANI (N)	18.09.64	3.447	1,5	—	1,3	—	—	5
4. BRAILA (AV)	15.09.64	7.348	—	—	—	—	1	4
5. BUCURESTI (N.NO)	01.10.64	15.500	—	—	—	1	1	3
6. BUZAU (NO)	25.09.64	1.280	—			—	2	8
7. CAHUL (N)	08.12.64	40	—	?	?	—	—	FF
8. CIMPINA (fără ștampilă)	10.12.64	40	—			—	—	—
9. CIMPU-LUNG (N)	06.09.64	1.160	—	—	—	4	—	8
10. CRAIOVA (N)	25.09.64	6.484	—	—	—	—	1	3
11. FALTICENI (N)	22.09.64	2.880	2	—	1,5	—	—	5
12. FOCSANI (N)	12.10.64	3.200	2	—	1,5	—	—	5
13. GALATI (N)	18.09.64	10.400	1	—	1	—	—	3
14. GIURGIU (N)	07.10.64	2.299	—	—	—	2	—	6
15. HUSI (VO,N)	28.09.64	1.340	5	—	4	—	—	10
16. IASI (N)	01.10.64	16.620	1	—	1	—	—	3
17. ISMAIL (N)	27.09.64	1.532	—	4	3	—	—	7
18. LEOVA (fără ștampilă)	27.11.64	101	—	—	—	—	—	—
19. MIZIL (fără ștampilă)	05.10.64	187	—	—	—	—	—	—
20. OLTENITA (O,VO)	25.11.64	351	—	—	—	6	—	12
21. PIATRA (N)	13.09.64	1.876	4	—	3	—	—	7
22. PLOESTI (N)	15.11.64	1.183	—	—	—	2	—	7
23. PREDEAL (N)	05.11.64	—	—	—	—	—		
24. RENI (fără ștampilă)	13.10.64	204	—	—	—	?		?
25. RIMNICU SARAT (N,AV)	08.10.64	1.286	—	—	—	3		8
26. ROMAN (N)	13.10.64	1.814	3	—	2	—	—	6
27. SLATINA (N)	25.09.64	1.133	—	—	—	3	—	7
28. STIRBEI (N,AN)	14.09.64	1.062	—	—	—	10	—	FF
29. TIRGOVISTE (N)	12.11.64	381	—		—	6	—	15
30. TIRGU FRUMOS (AV)	29.11.64	66	—	?	—			FP
31. TIRGU JIU (N)	03.11.61	1.160	—			3		8
32. TURNU SEVERIN (VN,N)	14.10.64	—	—			?		?
33. VIRCIOROVA (N)	18.12.64	1	—	—				?
						?		

TOTAL CONSUM (tipărit 240.000 mărci)	88402

Tușuri: R = roșu, M = negru, V = verde, A = albastru, O = oliv,
Stampile deosebite pe mărci (coeficienți)

Iași, M3, mare	2
„ draperie mare	5
„ „gotice"	13
Galați, M3, grupuri	2
PP	?

ANEXA 7. Coeficienți de preferință în relația de schimb pentru scrisorile francate cu 20P/1865, emis Cuza, în perioada 9/21 ianuarie 1865 — 19/31 iulie 1866

1	Prima livrare 2	Livrat 1865 3	M1 4	M2 5	M3 6	S 7	A 8
1. ADJUD	11.02.65	2.920	—	35	—	—	25
2. ALEXANDRIA	20.12.65	2.000	—	—	—	—	30
3. BACAU	11.02.65	12.480	30	—	40	—	13
4. BIRLAD	11.02.65	14.784	30	—	40	—	13
5. BECHET	11.02.65	768	—	—	—	?	80
6. BOLGRAD	11.02.65	2.720	—	25	—		25
7. BOTOSANI	11.02.65	21.696	—	—	40	—	13
8. BRAILA	11.02.65	40.960	—	—	—	—	10
9. BUCURESTI (1865/66)	21.01.65	170.568	—	—	—	10	10
10. BUZAU	11.02.65	11.680	—	—	—	—	13
11. CAHUL	11.02.65	3.680	—	35	50	—	25
12. CALAFAT	11.02.65	3.880	—	—	—	25	25
13. CARACAL	11.02.65	2.496	—	—	—	30	30
14. CALARASI (A), STIRBEI (S)	11.08.65	6.208	—	—	—	100	15
15. CIINENI	11.02.65	384	—	—	—	100	—
16. CIMPINA	11.02.65	1.952	—	—	—	—	30
17. CIMPU-LUNG	11.02.65	5.424	—	—	—	25	25
18. CHILIA (fără ștampilă)	08.10.65	200	—	—	—	—	—
19. CRAIOVA	11.02.65	25.280	—	—	—	10	10
20. CURTEA DE ARGES	11.02.65	1.552	—	—	—	—	40
21. DOROHOI	11.02.65	6.144	30	—	50	—	15
22. FALCIU	11.02.65	1.176	—	—	—	—	40
23. FALTICENI	11.02.65	5.840	35	—	60	—	20
24. FOCSANI	11.02.65	23.280	—	—	40	—	13
25. GAESTI	11.02.65	1.568	—	—	—	—	60
26. GALATI	11.02.65	59.020	20	—	?	—	10
27. GIURGIU	11.02.65	11.640	—	—		15	13
28. HUSI	11.02.65	5.568	30	—		—	20
29. IASI	03.02.65	107.200	20	—	?	—	10
30. ISMAIL	11.02.65	8.112	—	20	?		14
31. LEOVA	11.02.65	1.152	—	—	?		70
32. MIHAILENI	11.02.65	4.608	40	—	?	—	25
33. MIZIL (fără ștampilă)	11.02.65	1.552	—	—	—	—	—
34. OLTENITA	11.02.65	3.504	—	—	—	20	20
35. PIATRA	11.02.65	8.640	30	—	40	—	15
36. PITESTI	11.02.65	13.560	—	—	—	10	10
37. PLOIEST	11.02.65	15.360	—	—	—	10	10
38. PREDEAL	30.01.66	384	—	—	—	100	100
39. RIMNICU SARAT	11.02.65	9.680	—	—	—	13	13
40. RIMNICU VILCEA	11.02.65	5.296	—	—	—	15	—
41. RENI	11.02.65	1.160	—	—	—	—	50
42. ROMAN	11.02.65	13.248	—	—	40	—	13
43. SLATINA	11.02.65	7.376	—	—	—	15	15
44. TINTARENI	11.02.65	384	—	—	—	100	—
45. TIRGU FRUMOS	11.02.65	2.336	—	35	50	—	30
46. TIRGU JIU	11.03.65	6.000	—	—	—	15	15
47. TIRGU NEAMT	11.02.65	4.480	—	35	—	—	20
48. TIRGU OCNA	11.02.65	4.416	—	35	50	—	25
49. TECUCI	11.02.65	12.680	20	—	?	—	13
50. TIRGOVISTE	11.02.65	4.848	—	—		20	20
51. TURNU MAGURELE	11.02.65	9.792	—	—	—	13	13
52. TURNU SEVERIN	11.02.65	15.640	—	—	—	10	—
53. URZICENI (1866)	03.01.66	400	—	—	—	—	80

54. VALENII DE MUNTE	22.12.65	400	—	—	—	—	100
55. VASLUI	11.02.65	5.760	20	—	?	—	15
56. VIRCIOROVA	11.02.65	384	—	—	—	100	—
57. ZIMNICEA	11.02.65	1.728	—	—	—	40	30
TOTAL LIVRARI 1865		716.448					

Stampile deosebite

1. DR1 JASSY	—	8. OB (Poşta balneară)	120
2. DR2 JASSY	100	9. GR01 (Grătar cu stele)	120
3. M1a BOTUSCHANI	20	10. R. (Poşta rurală)	50
4. M1a FOKSCHANI	20	11. C7 (RECOMANDAT)	15
5. M2a FOKSCHANI	25	12. C8 (DUPĂ PLECARE)	20
6. BUCURESCI SUCC.No.2	120	13. C9 (FRANCO)	20
7. Idem, No. 3, 4, 5	100		

NOTA. 1) Pînă la 9 — 21 ianuarie 1865 corespondenţa a circulat fără mărci.

Mărcile „Cuza" continuă, însă a fi utilizate în unele localităţi, pînă în OCT. 1866. tipurile catalogate: M1, M2, M1a, M2a, DR1, DR2, S, A, OS, OB, R.

3) Birourile poştale Chilia şi Mizil nu au avut ştampile datate în 1865/66, prouneori la „ştampile manuscrise". Birourile Cîmpina, Leova şi Reni primesc primele lor ştampile de zi, ca şi 6 din cele 9 înfiinţate, abia la mijlocul lui iunie 1865, din tipul Agrafă (A).

4) D.G.T.P. distribuie mărci emisiunea Cuza şi după 23 februarie 1866 (data abdicării domnitorului). Ultima livrare are loc la 24 mai (3.840 mărci de 5 P.), la două zile mai tîrziu de la proclamarea principelui Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, ca suveran al României.

5) La 30 iunie 1866, prima unitate poştală care lichidează stocuri de mărci „Cuza" este Biroul Poştal Bucureşti.

Mărcile „Cuza" continuă, însă a fi utilizate în unele localităţi, pînă în oct. 1866. Exemplu: Birourile poştale rurale Ilfov.

6. La „livrările din 1865" adăugîndu-se cca. 60% avînd totalul consumului de mărci „Cuza" din anii 1865—1866.

ANEXA 8. Coeficienţi de preferinţă în relaţia de schimb pentru ştampile aplicate 20 PARALE/1867, litografiate, hîrtie subţire, precum şi pe scrisori francate cu o singură marcă.

20 PAR./1867	Scrisori francate 1	S 2	A 3	pe scris 4
1. ADJUD	1.953	—	10	50
2. ALEXANDRIA	2.578	—	8	40
3. BACAU	9.335	—	1	18
4. BIRLAD	11.982	—	1	15
5. BECHET	588	?	30	130
6. BOLGRAD	1.893		6	40
7. BOTOSANI	11.445	—	1	18
8. BRAILA	21.764	—	1	15
9. BUCURESTI	152.919	1	1	13
10. BUZAU	6.000	—	2	20
11. CAHUL	2.967	—	3	30
12. CALAFAT	1.567	3	3	35
13. CARACAL	2.611	3	3	30
14. CALARASI	4.378	2	2	22
15. CIINENI	?	?	—	?
16. CIMPINA	1.300	—	10	50
17. CIMPU-LUNG	2.456	3	—	30
18. CHILIA (ştampilă OB)	—	—	—	200
19. CRAIOVA	23.870	—	1	15

	1	2	3	4
20. CURTEA DE ARGES	926	—	10	100
21. DOROHOI	4.639	—	2	22
22. FALCIU	596	—	25	130
23. FALTICENI	4.705	—	2	22
24. FOCSANI	15.157	—	1	15
25. GAESTI	710	—	15	150
26. GALATI	41.540	—	1	15
27. GIURGIU	7.887	1,5	1,5	20
28. HUSI	2.830	—	10	50
29. IASI	76.147	—	1	13
30. ISMAIL	5.928	—	5	25
31. LEOVA	1.026	—	10	100
32. MARGINENI	738	—	15	150
33. MIHAILENI	2.641	—	4	40
34. MIZIL (fără ştampilă)	613	—	—	—
35. OLTENITA	2.339	3	—	30
36. PIATRA	4.786	—	2	25
37. PITESTI	7.886	1	—	18
38. PLOIESTI	11.024	1	—	18
39. PREDEAL	207	40	—	200
40. RIMNICU SARAT	4.969	2	2	20
41. RIMNICU VILCEA	6.572	1	—	18
42. RENI	708	—	20	150
43. ROMAN	7.612	—	1	18
44. SCULENI (ştampilă „OD")	7	—	—	FF
45. SLATINA	3.746	2	2	22
46. TINTARENI	149	40	—	200
47. TIRGU FRUMOS	1.088	—	3	40
48. TIRGU-JIU	2.889	2	2	22
49. TIRGU-NEAMT	1.901	—	5	40
50. TIRGU-OCNA	2.857	—	3	35
51. TECUCI	4.762	—	2	20
52. TIRGOVISTE	4.505	2	2	25
53. TURNU MAGURELE	4.816	—	2	30
54. TURNU SEVERIN	5.912	2	—	20
55. URZICENI	1.001	—	10	100
56. VALENI DE MUNTE	807	—	20	180
57. VASLUI	3.542	—	2	25
58. VIRCIOROVA	?	?	—	?
59. ZIMNICEA	1.260	5	—	45
TOTAL	511.024			

Stampile deosebite

1. T67. BUCURESCI DIMINEATA	2	20
2. T67. BUCURESCI DUP'AMIADI	2,5	25
3. M1. GALATZ	3,5	30
4. M2 JASSY	25	100
5. C2. RECOMANDAT	4	?
6. C3. DUPA PLECARE	10	?
7. C4. FRANCO' 65	6	?

ANEXA 9. Coeficienți de preferință în relația de schimb pentru ștampile aplicate pe 4 BANI/1868, circulate în perioada 1 februarie 1868—15 octombrie 1870 și ulterior în mod excepțional pînă la 15 oct. 1872, în francaturi multiple; compuse sau mixte

	Prima livrare	Primit total	Sold 15.10.70	CONSUM	Stampile posibile	Coef.
1. BRAILA	30 ian. 1868	2.300	—	2.300	A,H,D	1,5
2. BUCURESTI	„	113.700	2.000	111.700	A,T,H,D	1
3. OFICIUL PRINCIAR	15 oct. 1868	200	—	200	SD,D	20
4. FILARET-GARA	1 noe. 1869	100	—	100	G	20
5. BUZAU	30 ian. 1868	1.000	300	700	A,T,H,D	6
6. CALAFAT	22 dec. 1869	1.000	605	395	S,T,D	8
7. CHILIA	22 dec. 1869	400	340	60	GR,SD	?
8. CRAIOVA	1 feb. 1868	1.900	200	1.700	A,T,H,D	2
9. FOCSANI	„	1.500	188	1.312	A,T,H,D	3
10. GALATI	„	6.000	3.200	2.800	A,T,H,D	1,5
11. GAESTI	1 iul. 1869	400	—	400	A	8
12. GIURGIU	1 feb. 1868	1.800	320	1.480	A,T,H,D	2,5
13. HUSI	„	1.200	967	224	A,D	10
14. IASI	„	47.200	8.100	39.100	A,T,H,D	1
15. ISMAIL	„	500	110	390	A,D	8
16. PLOIESTI	„	400	298	102	A,T,H	20
17. SCULENI	„	200	40	160	SD	20
TOTAL		179.800	16.677	163.123		

NOTA. B.T.P. București lichidează soldul pînă la 15 octombrie 1872. Se cunoaște ștampila degetar pe 4 B. cu data 4 APR. 72 (col. 4)

2) Pentru scrisori loco, francate cu o singură marcă 4B. se estimează coef. 50 pentru ștampile comune. Stampile D (FF).

3) Pentru francaturi compuse, mixte și multiple, coeficient 20 de fieiare marca 4B.

ANEXA 10. Coeficienți de preferință în relația de schimb pentru ștampile aplicate pe 18 BANI 1838 litografiate, precum și pe scrisori francate cu o singură marcă.

18 BANI/1868	Mărci consumate	Ștampile A	S	T	H	SD	pe scris
	1	2	3	4	5	6	7
1. ADJUD	8.800	3	—	—	—	—	30
2. ALEXANDRIA	7.900	3	—	—	—	—	25
3. BACAU	51.000	1	—	—	—	—	10
4. GARA BACAU	2.500	—	—	—	—	5	36
5. BIRLAD	48.000	1	—	—	2	—	10
6. BECHET	3.800	4	—	—	—	—	36
7. BOLGRAD	12.300	3	—	—	—	—	18
8. BOTOSANI	49.700	1	—	—	2	—	10
9. BRAILA	83.500	1	—	2	2	—	8
10. BUZAU	27.400	2	—	2	3	—	12
11. BUCURESTI	493.400	1	—	1	1	—	5
12. GARA FILARET	300	—	—	—	—	20	100
13. OFICIUL PRINCIAR	300	—	—	—	—	30	100
14. CAHUL	7.000	3	—	—	—	—	26
15. CALAFAT	11.700	—	2	2	—	—	18
16. CARACAL	10.600	2	2	—	—	—	19
17. CALARASI	13.000	2	—	—	3	—	17
18. CÎINENI	600	—	20	—	—	—	80
19. CÎMPINA	7.000	4	—	—	—	—	25
20. CÎMPU-LUNG	12.600	—	2	—	4	—	18
21. CRAIOVA	85.000	1	—	1	2	—	8

	1	A	S	T	H	SD	pe scris
	1	2	3	4	5	6	7
22. CURTEA DE ARGES	2.500	6	—	—	—	—	45
23. DOROHOI	13.000	2	—	—	—	—	19
24. FALCIU	3.000	5	—	—	—	—	45
25. FALTICENI	13.000	2	—	—	3	—	15
26. FILIPESTI (oct. 1869)	1.300	—	—	8	—	—	60
27. FOCSANI	66.000	1	—	2	4	—	8
28. GALATI	158.000	1	—	2	3	—	6
29. GAESTI	3.000	8	—	—	—	—	60
30. GIURGIU	45.000	1	?	2	4	—	10
31. GARA GIURGIU	1.100	—	—	—	—	7	70
32. HUSU	13.000	2	—	—	—	—	20
33. IASI	253.300	1	—	1	3	—	6
34. ISMAIL	26.500	1	—	—	—	—	15
35. LEOVA	4.200	4	—	—	—	—	35
36. MARGINENI	2.500	6	—	—	—	—	45
37. MIHAILENI	15.000	3	—	4	—	—	25
38. MIZIL (cca 80% cu ștampilă	4.000	8	—	—	—	—	50
39. OLTENITA	11.000	2	?	—	—	—	19
40. PLOIESTI	55.000	1	1	2	2	—	8
41. PIATRA	24.000	2	—	—	—	—	15
42. PITESTI	29.000	—	1	2	2	—	12
43. PREDEAL	2.5000	—	8	15	—	—	50
44. ROMAN	45.000	1	—	2	3	—	8
45. GARA ROMAN	1.200	—	—	—	—	6	60
46. RIMNICU SARAT	16.000	2	2	—	—	—	16
47. RIMNICU VILCEA	25.000	—	1	—	—	—	13
48. RENI	4.300	5	—	—	—	—	35
49. SCULENI	800	—	—	—	—	15	70
50. SLATINA	19.000	1	1	—	—	—	15
51. TECUCI	38.000	1	—	—	—	—	10
52. TIRGU FRUMOS	6.000	3	—	—	—	—	25
53. TIRGU JIU	13.000	2	3	—	—	—	18
54. TIRGU NEAMT	8.000	3	—	—	—	—	25
55. TIRGU OCNA	11.000	2	—	—	—	—	22
56. TINTARENI (FILIASI)	800	—	10	—	—	—	65
60. URLATI (oct. 1869)	1.600	6	—	8	—	—	50
61. URZICENI	2.000	10	—	—	—	—	50
62. VASLUI	18.000	1	—	—	—	—	16
63. VĂLENII DE MUNTE	2.000	10	—	—	—	—	50
64. ZIMNICEA	4.000	—	7	—	—	—	35
TOTAL mărci circulate	1.947.000						
Stoc nevîndut	3.000						
Tiraj estimativ	1.950.000						

NOTA. Mărcile 18 BANI/1868 au circulat pînă la epuizarea lor, fapt ce se reflectă în cifrele rotunde din rubrica „consum".

Prin ștampile „SD" (ștampile deosebite) se înțeleg: „G"din gările Filaret, Bacău, Giurgiu, Roman; „OD" ale Oficiului Princiar „GR", grătar simplu pentru Urziceni care nu a avut ștampilă în 1868 — 1871 și care scrisori au text și alte însemnări certe de expediție din Urziceni, „OD" Sculeni—România și „OD" Chilia, cu goarnă.

Mizil nu a avut ștampilă pînă în aprilie 1869 iar Urlați nu a primit mărci decît în octombrie 1869.

Ștampila „D" nu s-a întîlnit pe 18 B.

ANEXA 11. Coeficienții de preferință în relația de schimb pentru ștampilele aplicate pe mărci litografiate de 5B, 10B, 15B, 25B și 50B, emisiunea 1869, precum și pe scrisori francate cu o singură marcă.

	Mărci distribuite în 1869					Coef.	
	5 B.	10 B.	15 B.	25 B.	50 B.	0	scris
	1	2	3	4	5	6	7
1. ADJUD	500	500	500	1.400	400	4	25
2. ALEXANDRIA	500	200	400	500	200	6	35
3. BACAU	1.500	1.200	1.700	3.100	1.100	1	10
4. BIRLAD	2.500	3.200	4.200	2.000	600	1	8
5. BECHET	700	400	400	300	100	5	30
6. BOLGRAD	500	400	400	500	100	5	30
7. BOTOSANI	1.000	3.000	8.000	14.500	900	1	10
8. BRAILA	12.000	17.000	16.000	34.000	16.500	1	8
9. BUCURESTI	44.000	63.000	22.000	91.100	40.500	1	7
10. OFICIUL PRINCIAR	300	100	100	200	100	20	100
11. FILARET GARA	100	100	100	100	100	20	100
12. BUZAU	1.000	6.000	500	500	300	2	12
13. CAHUL	500	200	200	100	100	10	60
14. CALAFAT	1.500	1.200	1.200	1.600	600	3	15
15. CARACAL	500	200	200	300	200	5	30
16. CALARASI	1.000	1.000	500	500	300	2	12
17. CÎINENI	500	200	200	100	100	20	80
18. CIMPINA	500	200	400	300	100	15	70
19. CIMPU-LUNG	500	200	200	100	100	10	60
20. CHILIA	—	—	—	1.00	—	10	60
21. CRA'OVA	4.000	4.000	6.000	16.000	2.500	1	8
22. CURTEA DE ARGES	500	200	200	100	100	10	60
23. DOROHOI	500	700	700	800	100	1	10
24. FALCIU	500	200	200	100	100	10	60
25. FALTICENI	500	1.200	1.500	1.600	800	1	8
26. FILIPESTI	500	200	300	200	100	10	60
27. FOCSANI	1.000	1.000	1.500	5.500	800	1	7
28. GAESTI	500	200	200	100	100	10	70
29. GALATI	2.000	12.000	22.000	36.000	20.500	1	6
30. GIURGIU	1.000	1.000	3.000	6.000	3.600	2	10
31. HUSI	500	1.200	1.200	1.100	1.100	4	25
32. IASI	1.500	1.500	21.000	31.900	17.500	1	6
33. ISMAIL	22.000	22.000	700	1.200	800	3	20
34. IZLAZ	500	200	200	100	100	10	70
35. LEOVA	500	200	200	100	100	10	70
36. MARGINENI	500	200	200	100	100	10	70
37. MIHAILENI	500	700	1.200	300	100	6	20
38. MIZIL	500	200	200	100	100	10	70
39. MOINESTI	100	200	200	100	100	10	70
40. OLTENITA	500	200	200	900	700	6	20
41. PASCANI	500	200	200	100	100	10	70
42. PIATRA	500	500	500	600	200	4	25
43. PITESTI	1.000	1.000	500	500	300	2	12
44. PLOIESTI	4.000	2.000	4.500	4.500	1.300	1	6
45. PREDEAL	500	200	200	100	100	10	70
46. RENI	500	200	200	100	100	10	70
47. RÎMNICU SARAT	500	400	600	300	200	2	12
48. RÎMNICU VÎLCEA	500	400	400	400	100	2	10
49. ROMAN	2.300	3.800	2.200	2.000	1.000	1	8
50. SCULENI	500	200	200	100	100	10	70
51. SLATINA	500	200	400	200	100	5	25
52. TECUCI	1.000	1.600	800	2.000	600	1	10
53. TIRGOVISTE	500	500	500	500	100	3	15
54. TIRGU FRUMOS	500	200	400	1.300	200	2	15
55. TIRGU JIU	500	300	300	300	200	3	18
56. TIRGU NEAMT	500	200	400	500	100	5	30
57. TIRGU OCNA	500	200	400	400	100	5	30
58. TINTARENI	500	200	200	100	100	10	70

	1	2	3	4	5	6	7
59. TURNU MAGURELE	1.500	1.200	700	1.400	1.000	1	10
60. TURNU SEVERIN	7.000	11.000	10.500	6.500	1.300	1	8
61. URLATI	700	400	200	200	100	6	35
62. URZICENI	500	200	200	100	100	1	70
63. VASLUI	500	400	400	300	200	5	30
64. VALENII DE MUNTE	500	200	200	100	100	10	70
65. ZIMNICEA	500	200	200	100	100	10	70
TOTAL distribuiri 1869=	134.200	171.500	143.400	277.200	119.700		

NOTA. Evaluările se referă la ștampilele comune: A, S, T, H. Stampilele D primesc supracoeficienți, de amator.

3. STAMPILE POSTCLASICE („B").

Constituie categoria ștampilelor poștale românești care au servit la obliterarea mărcilor postclasice, circulate în perioada 1872 (emis. Paris) — 1910 (emis. Spic de Grîu).

Ștampilele postclasice, notate cu indicativul „B" se împart cinci grupe principale:

3.1. Stampile cu cerc simplu, notate cu Bl (Pl. 32, 33)

3.2. Stampile cu cerc dublu, cu data pe trei rînduri, notate cu B2, (Pl. 34, 35)

3.3. Stampile cu cerc dublu, cu data în linie notate cu B3 (Pl. 36, 37)

3.4. Ștampile cu ornament „goarna", notate cu B4 (Pl. 38)

3.5. Stampile deosebite, notate cu B5 (Pl. 39, 40)

3.1. STAMPILE CU CERC SIMPLU (B1).

Primele ștampile postclasice, cu cerc simplu, denumite și „Stampile Lahovari" (directoratul 4 noiembrie 1871 — 31 martie 1876), au fost introduse în circuitul poștal începînd din vara anului 1873.

Caracteristici. (Pl. 32, 33). Stampile cu cerc simplu, de dimensiuni variabile (20,5 — 26 mm). Inscripția în litere majuscule anticva și cifre arabe: pe marginea cercului, în partea de sus, denumirea biroului poștal (localitatea) și în partea de jos un ornament floral. La mijloc, data, pe trei rînduri: ziua (sus), luna cu primele trei litere (la mijloc) și anul, cu ultimele două cifre (jos).

Dată timpurie: CURTEA DE ARGESU 29 JUL 73 (col. 16) și tîrzie: PODU-TURCULUI 27 FEB 93 (col. 4).

După compoziția ornamentului ștampilele monocerc se împart în șase subgrupe: **a. Cu stea, b. Cu broșă, c. Cu cruciță, d. Cu mtlaeză, e. Cu andreiană și f. Cu** acantă.

3.1.1. Stampile cu ornament „stea" (B1a).

Exemple:

cu diam. 20,5 mm: FERBINTI 22 JAN 74

cu diam. 22,5 mm: BUCURESCI 25 DEC. 75 (col. 2) și 3 SEP. 79 BUDESTI 30 OKT 1873, FOCSANI 19 NOV. 74, TIRGU-JIU 8 MAR 75

cu diam. 23 mm: DOMNESTI 8 MAR 1875

cu diam. 23,5 mm: HÂRLAU 22 SEP 92, HOREZU 23 JUN 75

cu diam. 24 mm: CAMPINA 28 JAN 79, cu trei stele pline, BUCURESTI 23 SEP 73, JASSY 15 DEC 73, idem 29 MAR 76 (col. 16), TIRGU NEAMTU 10 MAR 83 (col. 2) idem 24 MAR. 93, VERCIOROVA 15 JUL 74 (col. 5)

cu diam. 24,5 mm: MANGALIA 29 JUL 75, idem 11 JUL 83, OSTROVU 29 JAN 79 (col. 16)

cu diam. 25 mm: PODU-TURCULUI 27 FEB 93 (col. 4)

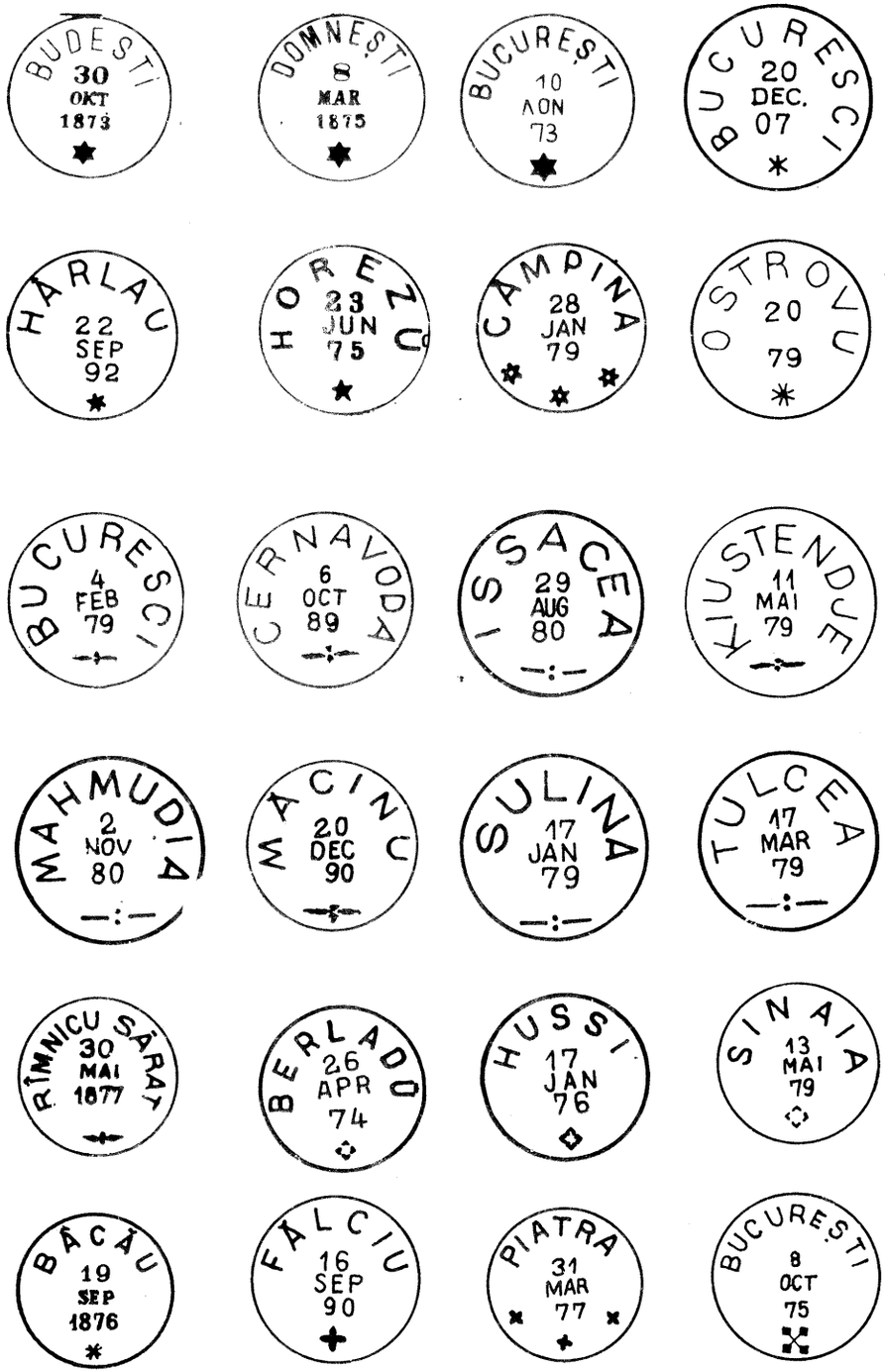

PLANSA 32 (fig. 601—624). Stampile tip. B1 (monocerc) cu ornamente diferite.

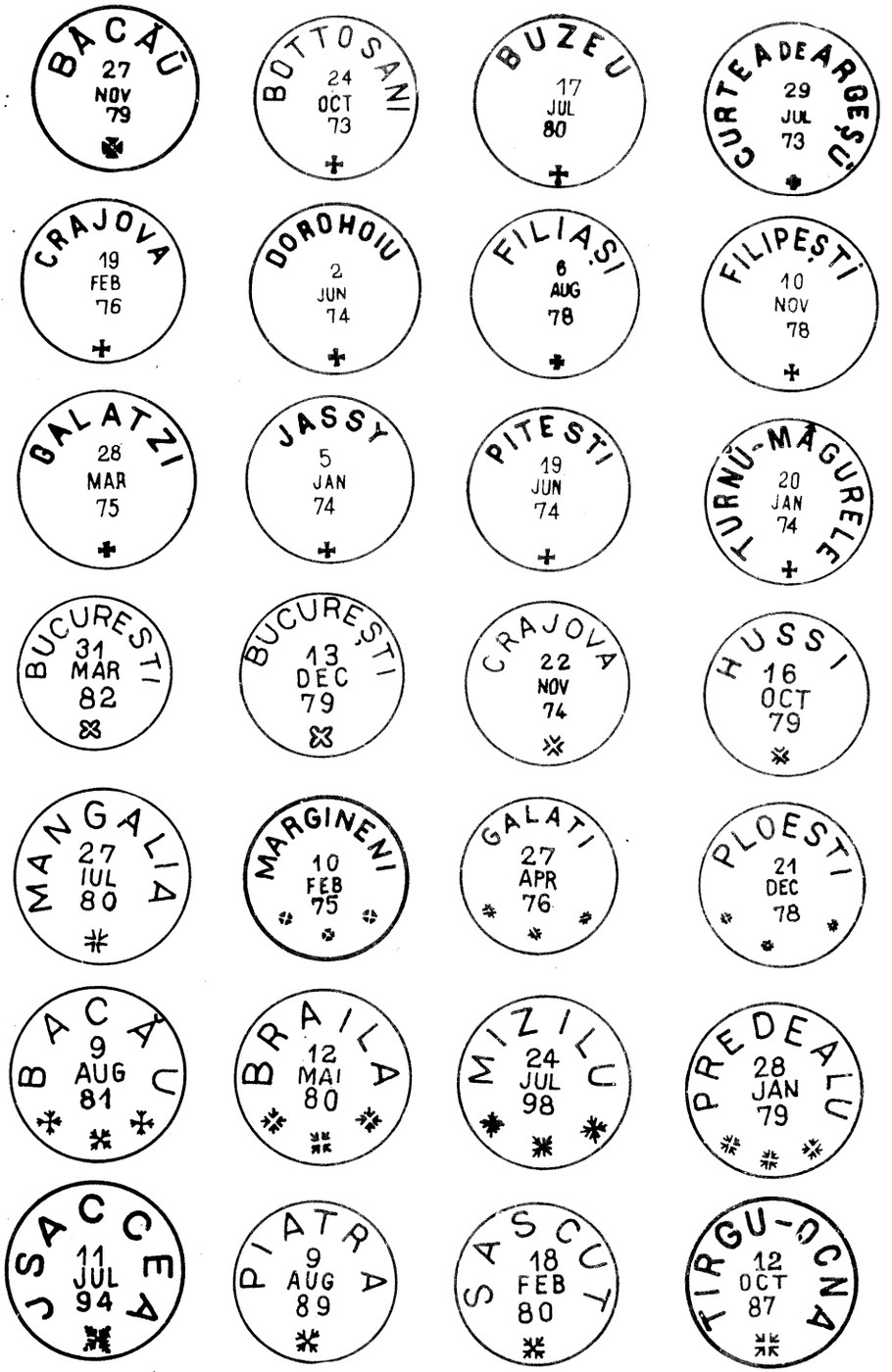

PLANSA 33 (fig. 625—652). Stampile tip. B1 (monocerc) cu ornamente diferite.

3.1.2. Stampile cu ornament „broșă" (B1 b)

Exemple:
cu diam. 22 mm: RIMNICU SARAT 30 MAI 1877, SINAIA 13 MAI 79
cu diam. 23 mm: PITESTI 27 JUN. 77, MACINU 20 DEC 79 (col. 5)
cu diam. 24 mm: BUCURESCI 4 FEB 79, CERNAVODA 6 OCT 89 (col. 16), RIMNICU VALCEA 18 JUN 1875 (col. 16), CALARASI 24 JUN 79, TIRGU OCNA 23 APR 78
cu diam. 24,5 mm: BABA-DAGH 13 DEC 78 (col. 16)
cu diam. 25 mm: CERNAVODA 31 DEC 78 (col. 10), 6 OCT 89, BUCURESCI 16 DEC 76 și 9 JAN 80, TULCEA 21 APR 79
cu diam. de 26 mm: ISSACEA 29 AUG. 80, KIUSTENDJE 11 MAI 79, MAHMUDIA 2 NOV 80, BUCUREȘCI 20 DEC 07, VALENI DE MUNTE 12 FEB 80.

3.1.3. Stampile cu ornament „cruce" (B1c)

Exemple:
cu diam. de 21 mm: PIATRA 31 MAR 77 (col. 16) cu trei ornamente,
cu diam. de 21,5 mm: BUCURESCI 21,5 mm
cu diam. de 22,5 mm: BERLADU 20 FEB 74, FALCIU 12 MAI 74
cu diam. de 23 mm: BUCURESCI 21 JAN 79 (col. 16), GAESTI 8 AUG. 81, BUCURESTI 8 OCT 75, cruciţe cu bule, MARASESTI 8 MAI 87, trei cruciţe, PIATRA 4 MAR 76 (col. 2) și 5 MAI 80, PLOESTI 21 DEC 74 și 18 OCT 81 (col. 3)
cu diam. de 23,5 mm: VERCIOROVA 15 NOV 80. TIRGU-JIU 4 AUG 75 (col. 14)
cu diam. de 24 mm: BUCURESCI 11 SEP 80, cu trei cruciţe

3.1.4. Stampile cu ornament „Crucea de Malta" (B1d)

Exemple:
cu diam. de 21 — 21,5 mm: BUCURESTI 21 DEC 79, CRAJOVA 27 MAI 74, PIATRA 14 NOV 78, FILIPESTI 12 DEC 73 (col. 2), toate cu cîte trei malteze.
cu diam. de 22 mm: BUCURESTI I, 23 NOV 73 și 20 JUL 80, CRAJOVA 23 NOV 73 (col. 16), GIURGIU 8 JUN 75 și 4 NOV 88
cu diam. de 23 — 23,5 mm: BACAU 18 NOV 1873 și 10 NOV 1878, BACAU II 8 NOV 74 și 29 OCT 80 (col. 16), BOTOSANI 24 OCT 73 (col. 4), BUCURESCI 18 JUL. 77, CAHUL 30 OCT 73 și 7 APR 78 (col. 16), CRAJOVA III 22 JUN 74, FALCIU 1 JUL 77, JASSY 5 JAN 74 LEOVA 24 JAN 75, PITESTI 13 NOV 73, RIMNICU-VALCEA 20 JAN 74 și 19 FEB 79 (col. 16), TURNU-MAGURELE 20 JAN 74
cu diam de 24 mm: BOLGRADU 13 OCT 74, BUZEU 16 OCT 74 (col. 16) și 17 JUL 80, CURTEA DE ARGESU 29 JUL 73 (col. 16) și 17 SEP 78 (col. 3), DOROHOIU 2 JUN 74, FILIASI 6 AUG. 73, și 18 SEP 79 (col. 16), GALATZI 28 MAR 75, MANGALIA 27 JUL 80 (col. 16), ODOBESTI 1 APR 74 (col. 2), PLOESTI I 20 MAI 74, TECUCIU 21 SEP 76
cu diam. de 25 mm: PLOEST II 23 MAR 74, SLATINA 22 OCT. 75, GALATI II, 12 DEC 73 (col. 2), VASLUI 9 JUN 79 (col. 15)
cu diam. de 26 mm: BARLAD 23 NOV 73 (col. 16), BUCURESTI III 10 DEC 75 (col. 5)

3.1.5. Stampile cu ornament „Crucea Sf. Andrei" (B1e)

cu diam. de 21,5 mm: BUCURESTI 31 MAR 82, cu andreiană închisă
cu diam. de 22 mm: BUCURESTI I 6 AUG 73 (col. 4), GALATI 27 APR. 76, cu trei andreiane, TIRGU JIU 20 OCT 75
cu diam. de 22,5 mm: BUCURESCI 13 DEC 79, cu andreiană închisă, CRAJOVA 23 AUG 73 și 2 FEB 78. HUSI 16 OCT 79
cu diam. de 23 mm: PLOESTI 27 APR 76
cu diam. de 25 mm: MANGALIA 27 JUL 80

3.1.6. Stampile cu „acante" (B1f).

cu diam. de 22 mm: BACAU 27 MAR 79, R. VALCEA 4 AUG. 73
cu diam. de 22,5 — 23 mm: DOROHOIU 16 AUG 79, PIATRA 9 AUG 89 cu o floare, SASCUT 18 FEB 80, cu o floare, VASLUI 13 JUL 80, SINAIA 12 JAN 79 (col. 16)

cu diam. de 23,5 — 24 mm: CORABIA 5 FEB 82, CRAIOVA 21 APR 73 și 24 NOV 82 (col. 16)
cu diam. de 24,5 mm: BACAU 9 AUG 81, BOLGRAD 13 APR 83, BRAILA 13 MAI 80, JSACCEA 19 JUL 88 (col. 16), PREDEALU 28 JAN 79 și 2 NOV 88 (col 5), BUCURESCI III 17 FEB 81, TIRGU OCNA 8 DEC 77

3.2. DUBLU CERC CU DATA PE TREI RINDURI (B2).

Caracteristici. (Pl 34.35). Stampile cu cerc dublu, de dimensiuni variabile (22/13 mm — CALAFAT I — 26/14,5 mm BUCURESCI III). Inscripţia în litere majuscule antiqva și cifre arabe: pe marginea cercului, în partea de sus, denumirea biroului poștal (localitatea) și în partea de jos un ornament floral. La mijloc, data, pe trei rînduri: ziua (sus), luna cu primele trei litere (la mijloc) și anul, cu ultimele două sau trei cifre, (jos).
Dată timpurie: CALAFAT 22 NOV 74 (col. 4) și tîrzie: 30 AUG 99 (col. 5)
După compoziţia ornamentului ștampilele dublu cerc se împart în șase subgrupe: a. Cu stea, b. Cu broșă, c. Cu cruciţă, d. Cu malteză, e. Cu andreiană și f. Cu acantă.

3.2.1. Stampile cu ornament „stea" (B2a).

Exemple de mărimi (col. 5):
cu diam. de 22 mm: CALAFAT I 17 DEC 87
cu diam. de 24 — 25 mm: BUCURESCI I 7 JUN 77, CALAFAT II 17 DEC 84, CRAJOVA I 29 JAN 80 și 19 SEP 96, FERBINTI 7 JAN 92 (col. 16), FOCSANI 19 JUL 84, HUSI 7 JUL 93, JASSY I 14 JUL 80 (col. 16) și 28 DEC 87 (col. 16), BISTRITA 19 AUG 87, BRAILA 31 JUL 89 (col. 16)
cu diam. de 25,5 mm: DOROHOI 10 MAI 90, VASLUI 13 JAN 84 (col. 16) și 6 SEP 94, OCNELE MARI 30 DEC 93 (col. 10), JASSY II 9 FEB 89 (col. 16)
cu diam. de 26 mm: BUZEU 17 APR 91, BACAU 19 MAI 90
cu diam. de 28 mm: BUCUREȘCI II 9 FEB 89, BUCURESCI III 8 AUG 82
cu diam. de 27 mm: CRAJOVA II 19 DEC 96, FILIASI 3 FEB. 89

3.2.2. Stampile cu ornament „broșă" B2b).

Exemple de mărimi (col. 4, 5)
cu diam. de 23 — 23,5 mm: ODOBENI 7 OCT 87, OSTROV 9 AUG 88
cu diam. de 24 mm: BERLAD I 31 AUG 88, CONSTANTA 12 MAI, HARSOVA 22 OCT 82
cu diam. de 24,5 mm: ALEXANDRIA 24 JUN 82 (F.1/1984), și 9 FEB 91, MAHMUDIA 9 SEP 91, GĂESTI 15 JAN 85 și 9 JUL 91 (col. 2), RIMNICU VALCEA 1 SEP 92, RIM. SARAT 6 MAR 91
cu diam. de 25 mm: ADJUD 14 MAI 84, BRAILA 30 OCT 72 și 30 JUL 82, BACAU I 24 OCT 84, BUCURESCI I 25 JUN 82, HUSI 6 SEP 83 și 31 JUL 91 (col. 2), PLOESTI 14 MAI 85 (col. 16) și 21 SEP. 95, TERGU FRUMOS 11 DEC 88, CORABIA 5 OCT 95
cu diam. de 25,5 mm: BUDESTI 15 OCT 75, BOTOSANI II 2 JUL 84, FALTICENI 27 AUG 86, GALATI 16 SEP 83, JASSY 31 OCT 78, MEDGIDIA 24 MAR 79, MOINESTI 2 SEP 89, TIRGOVISTE 22 JUL 87 (col. 5), CALARASI 10 NOV 98, BERLAD III 7 APR 89, T. SEVERIN 4 SEP 84
cu diam. de 26 — 26,5 mm: BACAU II 5 FEB 90 (col. 5), CRAJOVA 26 DEC 89 (col. 16), TIRGU-OCNA 2 JAN 89

3.2.3. Stampile cu ornament „cruce" (B2c).

Exemple de mărimi (col. 4, 5)
cu diam. de 23 mm: 19 JUN 82, MIZILU 21 FEB 85
cu diam. de 24 mm: GALATI 8 JAN 79, BUCURESTI IV 12 AUG 79, BUCURESCI III 1DEC 74
cu diam. de 24,5 mm: BOTOSANI 29 FEB 80 și 27 APR 89 (col. 5), GALATI II 18 JUN 90
cu diam. de 25 mm: R. SARAT 14 AUG. 95 (col. 10), FALTICENI 20 APR 89, BERLAD 20 APR 80 (col. 10), MANGALIA 23 AUG 90

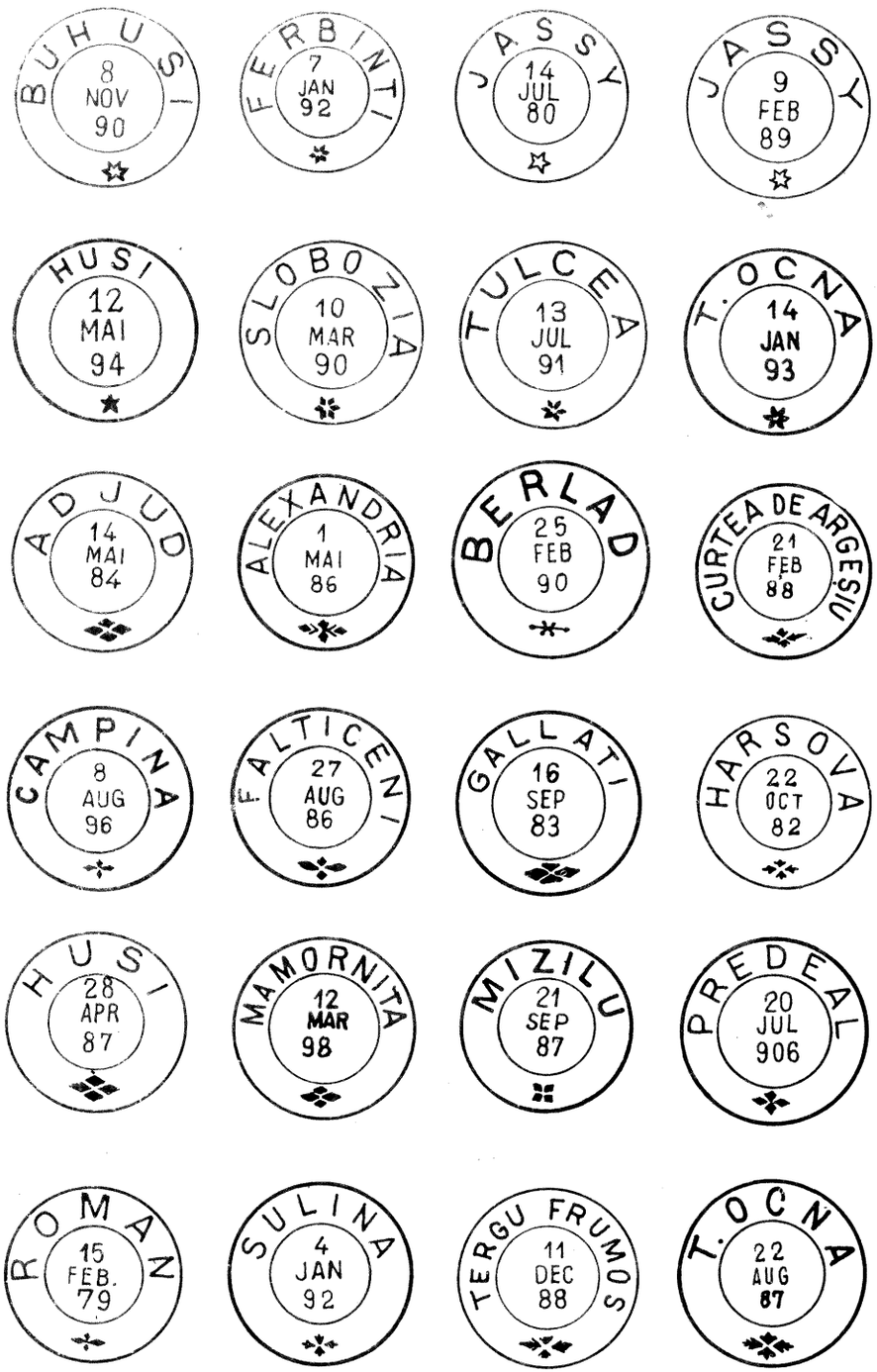

PLANSA 34 (fig. 653—676). Stampile tip B2 (dublu-cerc, cu data pe trei rînduri).

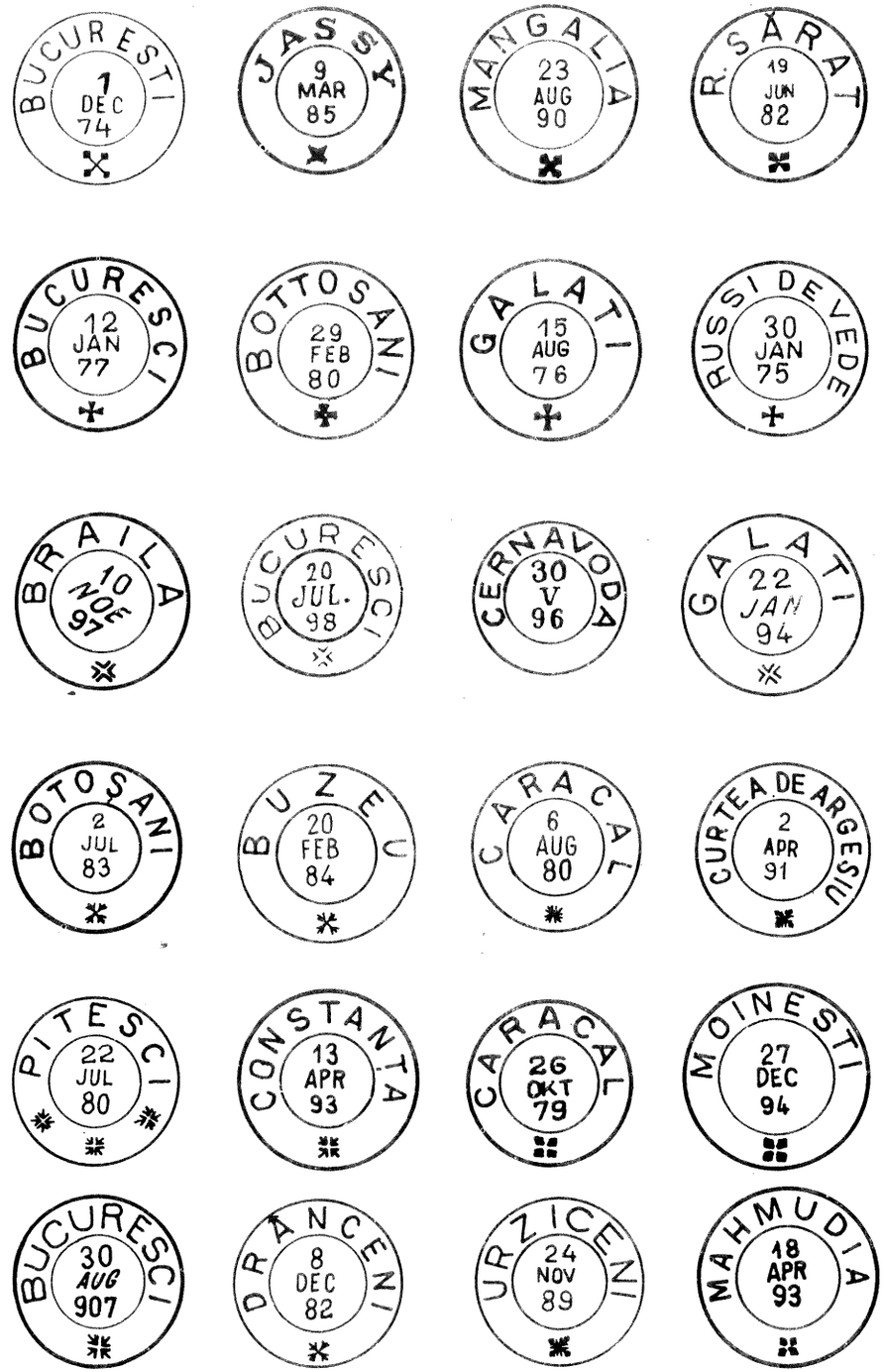

PLANSA 35 (fig. 677—700). Stampile tip B2 dublu-cerc, cu data pe trei rînduri.

3.2.4. Stampile cu ornament „Crucea de Malta" (B2d).

Exemple de mărimi (col. 2, 4, 5, 16)
cu diam. de 23,5 mm: T. SEVERIN 22 SEP 89, BUCURESCI III 18 NOV 88, CALAFAT 22 OCT 74 și 1 MAI 80 (col. 16), CRAJOVA I 31 JUL 77, GALATI 28 FEB 79. T. SEVERIN 22 SEP 89

cu diam.de 24 — 24,5 mm: (col. 5, 16) BOTTOSANI 22 FEB 80, CRAJOVA II 28 JAN 86, FOCSANI 29 FEB 80, MANGALIA 23 AUG 90, GALATZ 18 JUN 80
cu diam. de 25,5 mm: PASCANI 20 OKT 78
cu diam. de 26 mm: PREDEAL 19 MAR 90

3.2.5. Stampile cu ornament „Crucea Sf. Andrei" (B2e)

Exemple de mărime (col. 4, 5, cercul mare):
cu diam. de 22,5 mm: BUCURESCI 13 AVR 90
cu diam. de 24 mm: JASSY 12 JUL 80 și 10 JAN 98 (col. 16)
cu diam. de 25 mm: BRAILA 30 AUG 99, PLOESTI 27 SEP. 97, GALATI 22 JAN 94

3.2.6. Stampile cu ornament „acante" (B2f).

Exemple de mărime (col. 4 și 5)
cu diam. de 23 — 23,5 mm: BECHET 26 SEP 84, BRAILA 15 MAI 85, BUHUSI 10 MAR 82, DRANCENI 8 DEC 81, PITESTI 22 JUL 80 și 19 NOV 91, URZICENI 22 APR 80 și 24 NOV 89, VASLUI 6 APR 89
B26b, cu diam. de 24 — 24,5 mm: BUCURESCI I 10 AUG 80, CARACAL 6 AUG 80, CALARASI 19 AUG 80, CERNAVODA 21 DEC. 61 (col. 10), CONSTANTA 23 FEB 90 (col. 10), CURTEA DE ARGESIU 2 APR. 91, FOCSANI 13 SEP 80, GALATZ 12 NOV 81, HARSOVA 22 OCT 80, ROSIORI DE VEDE 2 OCT 79, SLATINA 2 MAR 80 (col. 16)
B26c, cu diam. de 25 mm: BUZEU 2 MAR 82
B26d, cu diam. de 26 mm: BOTOSANI 13 NOV 80
B26e, cu diam. de 28 mm: PIATRA 3 APR 893
B26f, cu diam. de 29 mm: T. MAGURELE 17 MAR 81 și 18 APR 93.

3.3. DUBLU CERC CU DATA IN LINIE (B3)

Caracteristici. (Pl. 36, 37). Stampile cu cerc dublu, cu dimensiuni variabile (23/13,5 mm BECHET — 30/18 mm TURNU MAGURELE). Inscripția în litere majuscule antice și cifre arabe: pe marginea cercului, în partea de sus, denumirea biroului poștal (localitatea) și, în partea de jos, un ornament floral. La mijloc, data, pe un singur rînd: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu ultimele două sau trei cifre.

Dată timpurie: PANCIU 4 MAI 81 (col. 4) și tîrzie: FOLTICENI 20 APR 912 (col. 5).

După compoziția ornamentului ștampilele dublu cerc cu data în linie se împart în șase subgrupe: a. Cu stea, b. Cu broșă, c. Cu cruciță, d. Cu maleză, e. Cu acanțe, f. Cu goarnă.

3.3.1. Stampile cu ornament „stea" (B3a).

Exemple de mărime (cercul mare, col. 2, 4):
cu diam. de 24 mm: ZIMNICEA 1 JAN 87 și 1 APR 93
cu diam. de 25 mm: CALAFAT 31 JAN 81 și 4 MAI 96
cu diam. de 28 mm: BUCURESTI 14 FEB 94
cu diam. de 29 mm: CRAIOVA 10 MAR 902, PREDEAL 22 AUG. 899, AZUGA 13 JAN 908.

3.3.2. Stampile cu ornament „broșă" (B3b).

Exemple de mărime (col. 10, 16)
cu diam. de 24,5 mm: MEDGIDIA 30 OCT 894
cu diam. de 26 mm: BUCURESCI III 22 OCT 78, BRAILA 13 APR 93, BUZEU 7

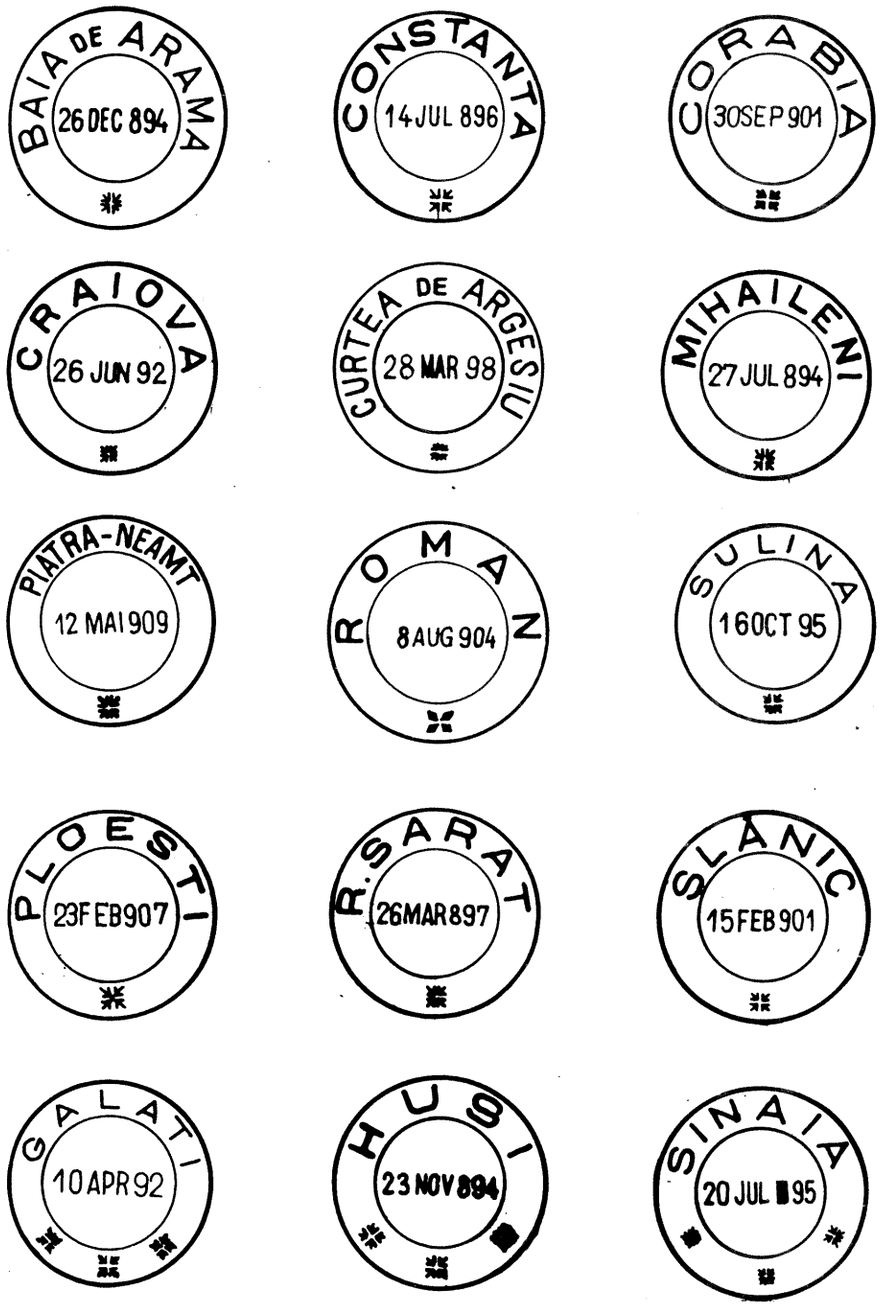

PLANSA 36 (fig. 701—715). Stampile tip B3 dublu-cerc, cu data în linie.

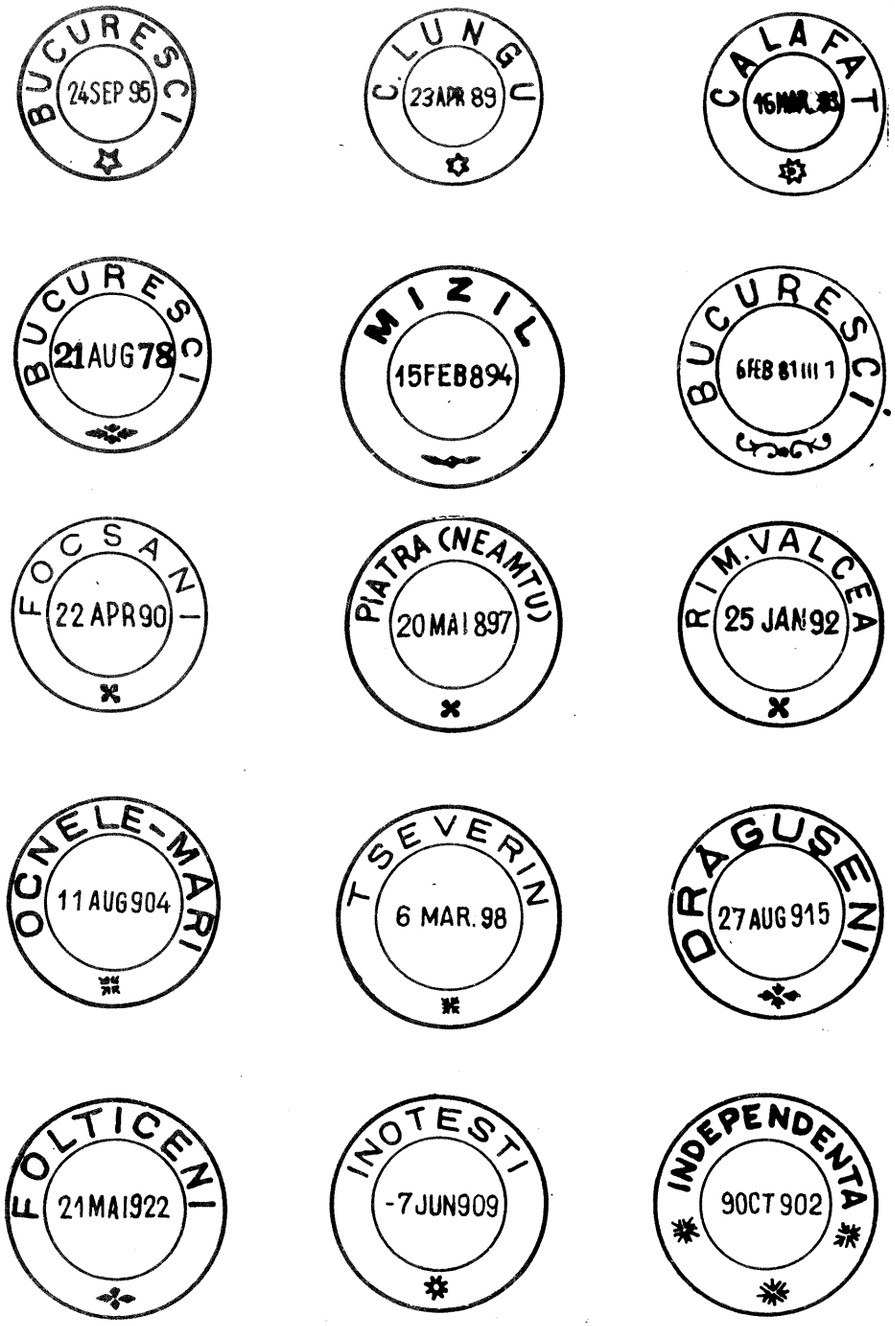

PLANSA 37 (fig. 716—730). Stampile tip B3 (dublu-cerc, cu data în linie).

OCT 900, FOLTICENI 20 APR 912, JASSY 25 MAI 91, MOINESCI 15 SEP 92

cu diam. de 28 — 28,5 mm: BUCURESCI 19 SEP 81

cu diam. de 29 — 29,5 mm: BUCURESCI IV 21 AUG 878, CALARASI 9 JUN 901, BALS 6 JUN 894, R. VILCEA 4 DEC 892.

3.3.3. Stampile cu ornament „cruce" (B3c).

Exemple de mărime (col. 5):

cu diam. de 26 mm: FOCSANI 26 MAR 95, JASSY 8 OCT 900

cu diam. de 29 mm: CRAJOVA 10 JAN 900

cu diam. de 30 mm: BECHET 30 JUN 86.

3.3.4. Stampile cu ornament „Crucea Sf. Andrei" (B3d).

CALAFAT 20 JUL, 894 (29/18 mm), CRAIOVA 12 JAN 93 (26/17 mm), CRAIOVA II 25 OCT. 93 (29/17 mm), FALTICENI 13 AUG. 93, FERBINTI 16 AUG. 907 (29/17 mm).

3.3.6. Stampile cu ornament „acante" (B3e).

BAIA DE ARAMA (31/18 mm), CONSTANTA (29/18 mm), CORABIA (29/18,5 mm), CRAIOVA (30/20 mm), CURTEA DE ARGESIU (30/28 mm), PIATRA-NEAMT (29,5/19,5 mm), ROMAN (31/19,5 mm), PLOESTI 29,5/19 mm), R. SARAT (29,5/18,5 mm), SULINA (28/18 mm), SLANIC (29,18 mm), T. SEVERIN (31/20,5 mm), OCNELE MARI (29/18 mm), HUSI 23 NOV 894 (cu trei ornamente), SINAIA 20 JUL 95 (cu trei ornamente).

Alte exemple: BUCURESTI 4 FEB. 84, 6 DEC 905 (28/18,5 mm), CALARASI 13 NOV. 90 (28/18 mm), CARA OMER 9 AUG. 880 (29,5/18 mm), CHILIA VECHE 31 OCT. 884 (col. 10), PITESTI 4 OCT. 907, CAMPU LUNG 22 AUG 906, CARA MURAT 21 JAN 900 (col. 5), FETESTI 4 OCT. 907 (col. 18), URZICENI 1 DEC 904, BUZEU 1 MAR 905 (col. 5), SASCUT 12 JUL 900 (col. 5).

Cu trei ornamente:

BACAU 18 DEC 893 (28,5/18 mm), BECHET 16 NOV. 81 (23/13,5 mm), BOTOSANI 13 SEP. 92 (29/18 mm), BUZAU 18 NOV. 85 (col. 18), PANCIU 4 MAR. 81, ROSIORI DE VEDE 6 AUG. 895 (28/18 mm), TERGU FRUMOS 10 SEP. 93, TIRGU JIU 19 JUL. 94.

3.4. STAMPILE DE ZI CU ORNAMENT „GOARNA" (B4)

Stampile dublu cerc, cu data în linie utilizate în perioada 1894 — 1953. După compoziția din interiorul cercului mic, stampilele sînt clasificate în patru grupe: 1) fără compoziție, 2) cu punți, 3) cu grile, și 4) cu punți și grile.

În acest tratat au fost cuprinse ștampilele comune din grupa 1, catalogate cu simbolul B4 (Pl. 38).

B4. Stampile dublu cerc, cu diametre variabile: ∅ exterior 30 — 32 mm și interior 16 — 22 mm. În exergă denumirea oficiului poștal în majuscule anticva și la bază ornamentul goarna. În centrul interior este înscrisă data, pe un singur rînd: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu ultimele două sau trei cifre.

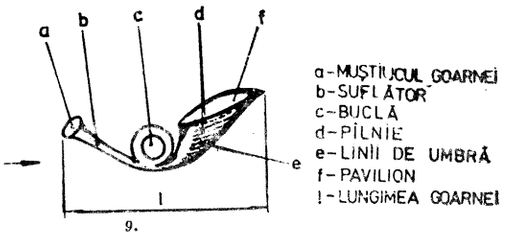

9.

FORMA	TIP	DIMENSIUNI (mm)						
		a	b	c	d	e	f	l
	I	1	2,5–3	2,3	3–3,3	—	2,5–3	5,5
	II	0,5	2	2	4,5	4	2,5	7
	III	1	2,2–5	3	2,3–11	2 – 6	4	4,5–1
	IV	1,5–2	3–3,8	2,1	5,2	—	3	8,2–
	V	1,8	5 – 7	3	6 – 9	2 – 16	6	11 – 1
	VI	2	6,5	4,2	12,5	2–16	7	11,2–17
	VII	1,3	5	3,5	8,5	2–16	6	15
	VIII	2	7	3	10	2 – 6	5	7–18
	IX	1	7,5	3,2	11,7	5	5,5	19,
	X	1,5	5 – 7,5	2,5	6,5–9,5	2 – 16	5,5	11,5–1

Fig. 732. Forme, tipuri, dimensiuni.

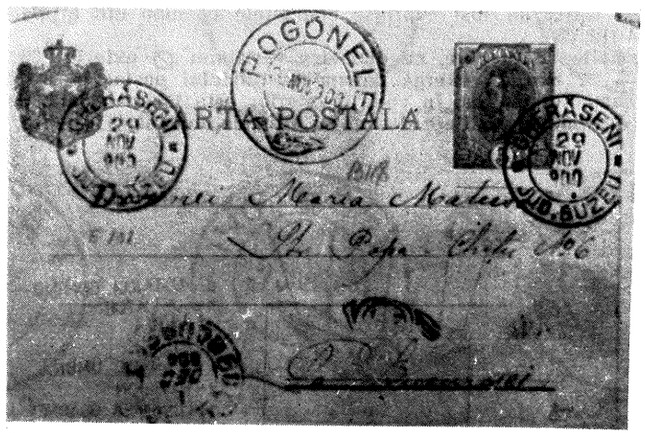

Fig. 752. Carte poștală cu cinci stampile diferite din care și B4. POGONELE 30 NOV 900.

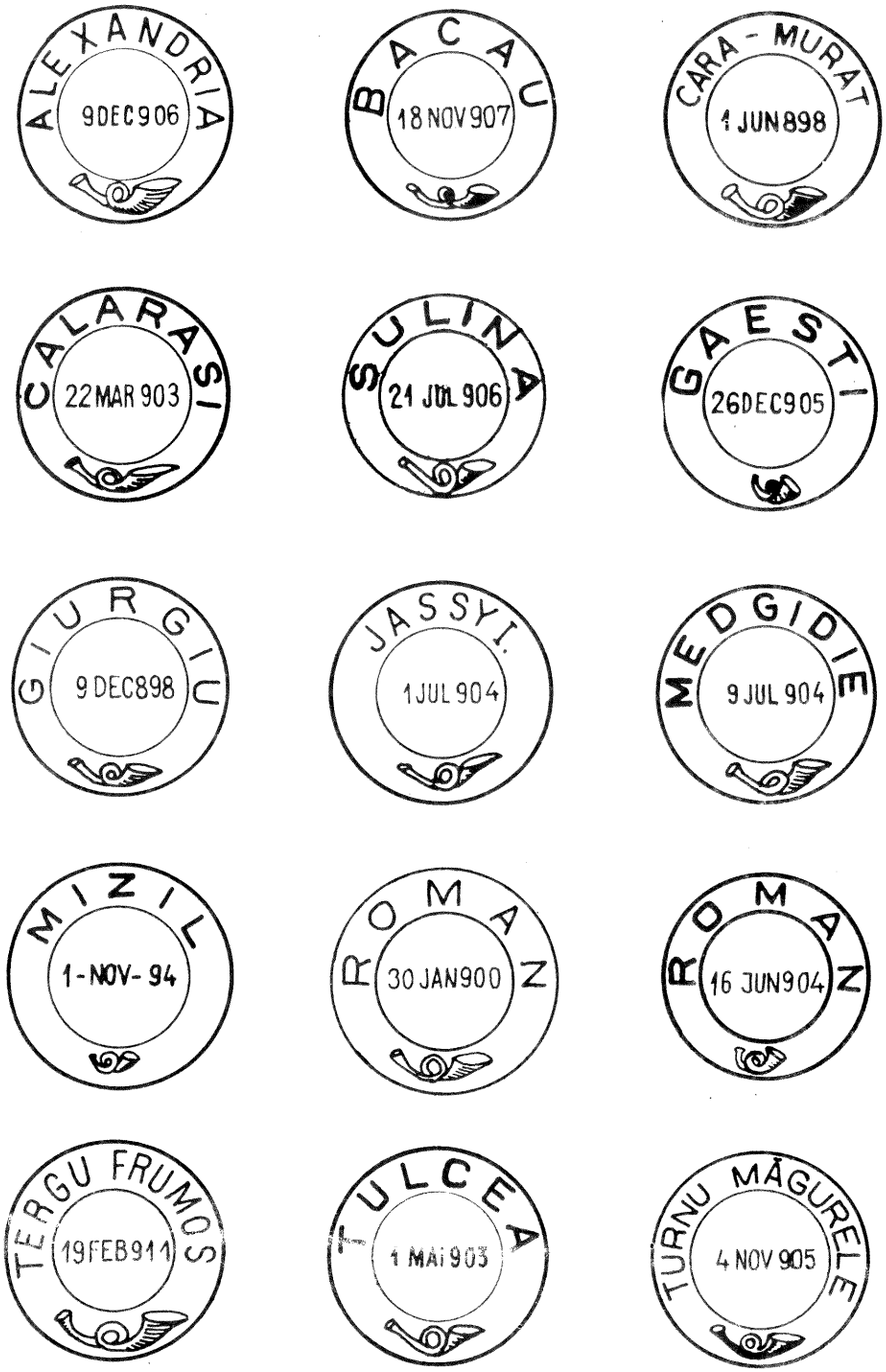

PLANSA 38 (fig. 733—747). Tipuri de ștampile și goarne (B4).

Fig. 748—751. Tipuri de ştampile „cu goarnă", B4).

Stampilele B4 au fost introduse în circuitul poştal român în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea. Cea mai timpurie ştampilă semnalată: MIZIL 1 NOV. 1894 (col. 8).

După mărimea ornamentului, Marin Iordache (Craiova) clasifică aceste ştampile în trei grupe: 1) goarna mică (L = 6—9 mm), 2) goarna mijlocie (L = 10—13 mm) şi 3) goarna mare (L = 14—18 mm). Recent, luînd în considerare şi al doilea element variabil al ornamentului, „forma" goarnei, Dr. Constantin Milu (Ploieşti) a ajuns la sistematizarea goarnei pe tipuri caracteristice: I — X (fig. 732).

Se cunosc următoarele ştampile de zi cu goarnă B36 din grupa 1: 1) ALEXANDRIA (I, VI), 2) AZUGA (X), 3) ADJUD, 4) BABADAG, 5) BACAU (I, V, VI), 6) BALACI, 7) BARBEŞTI, 8) BAILE SLANIC, 9) BAILESTI, 10) BERLAD (III), 11) BISTRITA, 12) BIVOLARI (VI), 13) BOTOSANI (I, V, VII, IX), 14) BRAILA (I, II, V, VI, X), 15) BUCECEA (VI), 16) BUCURESCI (II, V, VIII), 17) BUCURESTI (III, VI), 18) BUCURESTI No. 13 (VI), 19) BUDESTI (VI), 20) BUHUSI (III), 21) BUJOR, 22) BURDUJENI-TERG (VI), 23) BUSTENI (VI), 24) BUZEU (VI), 25) CALAFAT (III), 26) CALARASI (VI, VIII), 27) CALIMANESTI (V), 28) CAMPINA, 29) CARACAL (I, III), 30) CARMEN SYLVA, 31) CASTEL PELES (VI), 32) CELARU (VI), 33) CERNAVODA (I), 34) CERNICA, 35) CETATE (III), 36) COMANESTI (III, V), 37) CONSTANTA (VI), 38) CONSTANTA-PORT (III), 39) CODAESTI (V), 40) CORABIA (V), 41) CURTEA DE ARGES, 42) DARABANI, 43) DORNA, 44) DOROHOI (VI), 45) DRAGANESTI — OLT (VI), 46) DRAGASANI (V), 47) FALCIU, 48) FALTICENI (V, VIII), 49) FETESTI (VIII), 50) FILIPESTI (VI), 51) GĂLATI (III), 52) GARA PASCANI (I), 53) GHERGANI, 54) GIURGIU (I, V), 55) GOVORA (III, VI), 56) GRUIA (III), 57) HARLAU (VI), 58) HARSOVA (VI), 59) HERTA, 60) HUSI (III), 61) IASI (V, VI), 62) IASI I (V, VI), 63) JASI No. 2 (III), 65) JASY (I, III, VI), 66) JSACCEA (VI), 68) JONESTI, 69) JIVESTI (VI) 70) LEORDENI (V), 71) LESPEZI (V), 72) MACIN (VI), 73) MEDGIDIA, 74) MIHAILENI, 75) MIZIL (I, V), 76) MORENI (VI), 77) MINESTI, 78) MURGENI (VI), 79) NICORESTI, 80) NOVACI, 81) ODOBESTI (V), 82) OLTENITA (I, VI), 83) OSTROV (III), 84) PANCIU (I), PARSCOV, 86) PATARLAGELE, 87) PIATRA NEAMT (VI), 88) PITESTI (III, VI), 89) PIUA PIETRI, 90) PLAINESTI (VIII), 91) PLOESCI (III, X), 92) PLOESTI (III, VIII), 93) PODU TURCULUI (VI), 94) POGOANELE (VI) 95) PREDEAL, 96) PUCIOASA (III), 97) PUFESTI, 98) R. SARAT (V, X), 99) ROMAN (I, III, V), 100) ROSIORI (III, V), R. VALCEA (III, VI), 102) SASCUT, 103) SAVENI (III), 104) SINAIA (III, VI, VIII), 105) SLATINA (III), 106) SLOBOZIA (V), 107) STREHAIA (VI, VIII), 108) SULINA (V), 109) TECUCI (III), 110) TERGOVISTEA (V), 111) TIRGOVISTE (V), 112) TERGU-JIU (V), 113) TITU (VI), 114) TIRGU-NEAMTU (VI) 115) T. NEAMTU (III, VI), 116) TIRGU-OCNA (I, V, VII), 117) T. OCNA (I), 118) TG. FRUMOS, 119) TURNU MAGURELE (VI), 120) T. SEVERIN (I, V, VI), 121) TULCEA (III, V, X), 122) URLATI (VI), 123) URZICENI (VI), 124) VASLUI (VI), 125) VERCIOROVA (VI), 126) VIZIRU (V), 127) VOINESTI (VIII), 138) ZIMNICEA (VI).

Pentru alte informaţii vezi studiul „Stampile cu ornament goarnă" (F. nr. 7/1932, semnat, Dr. Constantin Milu, Ploiesti).

3.5. STAMPILE POSTCLASICE DEOSEBITE (B5).

Sînt ştampile poştale postclasice care nu pot fi încadrate în 7 grupe B5a = B5g. Exemple: Stampile militare, Stampile pentru expedieri de ziare, Post-restant, Taxa de plată, Curse locale, Congrese etc., Poşte centrale.

3.5.1. Stampile militare (B5a).

1. QUARTIER GEN. POIANA (fig. 753), Stampilă dublu cerc (24/13,5 mm). Inscripţie în caractere majuscule anticva. Ornament broşă. Data pe trei rînduri tip B1: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu ultimele două cifre. Date: 1 AUG. 77 (col. 18).

2. TABARA-TIGANESCI (fig. 754). Stampilă dublu cerc (24/13,5 mm). Inscripţie în majuscule anticva, groase. Fără ornament. Data pe trei rînduri tip B1. Date: 2 OCT 80 (col. 5).

3. Alte ştampile B5a ale unităţilor militare existente la 31 martie 1905, în garnizoanele: Botosani, Brăila, Constanţa, Craiova, Giurgiu, Iaşi Tecuci şi Turnu Măgurele (f. 5/978).

3.5.2. Stampile pentru ziare (B5b).

1. BUCURESTI/ZIARE (fig. 756). Stampilă dublu cerc (27,5/18 mm). Ornament, două steluţe cu cîte cinci raze. Data în linie: zi, luna cu primele două litere şi anul, cu trei cifre. Date: 14 JUL. 895 (col. 5).

2. BUCURESTI/ZIARE tip. II (fig 826). Dublu cerc (25,5/15 mm). Cu punte. Date: 1 MAI 903 (col. 5).

3.5.3. Stampile Post — restant (B5c).

1. BUCURESCI/POSTE-RESTANTE (fig. 760). Stampilă dublu cerc (31/19 mm). Ornamente, două flori cruciforme. Data în linie. Exemplu: 14 JUL 895 (col. 5)

2. BUCURESTI/POSTE RESTANTE (fig. 757). Dublu cerc (29,5/18 mm). Cu punte şi data în linie. Exemplu: 2 JUL 909 (col. 5)

3.5.4. Ştampile „Taxa de plată" (B5d)

1. BUCURESTI/TAXA DE PLATA (fig. 758). Dublu cerc (25/14 mm) cu întreruperi pentru data în linie. Date: 21 AUG.? (col. 5)

2. BUCURESTI/TAXA DE PLATA (fig. 759). Dublu cerc (25/14 mm), cu punte şi data în linie. Data: 16 AUG. 909 (col. 5)

3.5.5. Ştampile pentru curse locale (B5e)

1. BUCURESTI/CURSA II (fig. 772). Dublu cerc (29/19 mm). Cu două ornamente, tip acante. Data în linie. (col 5)

2. BUCURESCI/CURSA III. Dublu cerc (25/14 mm). Data pe trei rînduri, tip Daguin. Două ornamente tip andreiane. Exemplu: 5 AUG. 96.

3. BUCURESCI/CURSA 4. Dublu cerc (28/15 mm). Cu data pe trei rînduri. Două ornamente tip andreiane. Exemplu: 23 MAI 91.

4. BUCURESCI/CURSA 5. Dublu cerc (23,5 mm/11,5 mm). Cu data pe trei rînduri. Exemplu. 12 JAN 86 (col. 15).

5. BRAILA/CURSA 4 (fig. 776). Dublu cerc (21,5/16,5 mm). Cu grile şi punte. Data în linie (col. 5).

6. CRAIOVA/CURSA I. Dublu cerc 25/14 mm). Cu data pe trei rînduri, tip Daguin. Exemplu: 31 DEC 900.

7. CRAIOVA/CURSA 3. Idem, idem.

8. GALATI/CURSA III (fig. 779). Dublu cerc (24,5/14 mm). Cu data pe trei

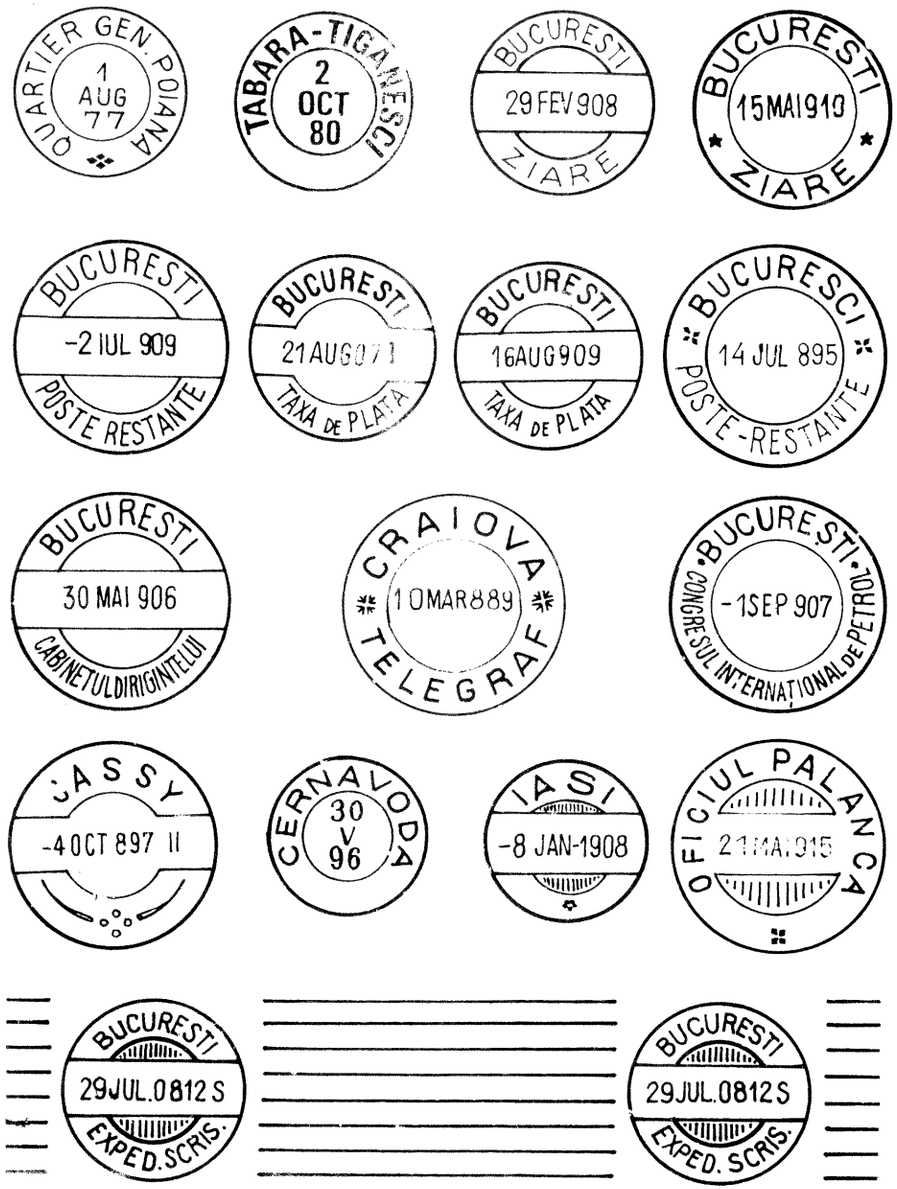

PLANȘA 39 (fig. 753—769). Ștampile tip B5, deosebite: Militare, Ziare, Post-restant, Taxa de plată etc.

rînduri. Două ornamente florale în „X" (col. 5).

9. GALATI/CURSA III. Dublu cerc (30/28 mm). Data în linie. Două ornamente tip acante. Exemplu: 23 SEP 901 (col. 5).

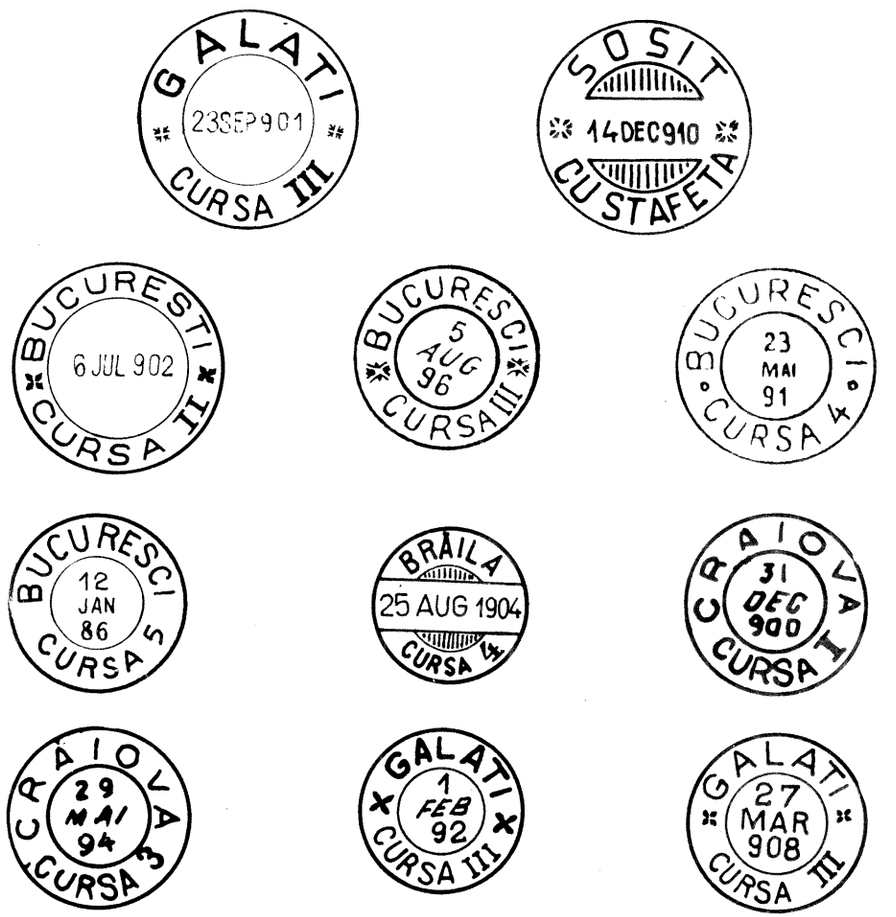

PLANȘA 40 (fig. 770—780). Ștampile tip B5. Curse poștale.

3.5.6. Ștampile pentru Congrese (B5i)

1. BUCURESTI/CONGRESUL INTERNATIONAL DE PETROL (fig. 763). Dublu cerc (29/18 mm). Ornamente două steluțe mici. Data în linie. Exemplu 1 SEP 907 (col. 18).

3.5.7. Ștampile pentru poște centrale (B5g).

1. BUCURESTI/POSTA CENTR. Monocerc (29 min). Cu punte și data în linie. în linie. Exemplu: 16.1.1906 (col. 5).

2. JASSY(fig. 764). Stampilă monocerc (28,5 mm). Cu punte ovalizată. Dedesubt, un ornament original cu patru cerculețe. col. 5).

3. IASI (fig. 766). Idem, cu puntea despărțită de semicercuri și ornamentul cu cinci cerculețe în cruce. (col. 5).

4. CRAIOVA/TELEGRAF (fig. 762). Dublu cerc (30/18 mm). Două acante. Data în linie. Exemplu 10 MAR 889 (col. 5).

4. OFICII POSTALE SUCURSALE (OS).

Stampilele birourilor poştale sucursale din perioada 1865 — 1910 se împart în două categorii: clasice şi postclasice.

4.1. STAMPILE SUCURSALE CLASICE (1865 — 1872).

Birourile sucursale din perioada clasică au fost înfiinţate exclusiv în capitala ţării. Stampilele sînt clasificate în trei grupe: 1. Primele ştampile sucursale (1865), 2. Stampilele Oficiului Poştal Sucursal (1868 — 1871) şi 3. Stampilele birourilor sucursale din 1872.

4.1.1. Primele ştampile sucursale (OS65).

OS65. BUCURESTI/POST. SUCC. (fig. 781—784). Stampilă dublu-cerc (25/15 mm). În exergă: „BUCURESTI", **(sus) şi jos, inscripţia „POST.SUCC.NO...", în caractere majuscule antice (2,5 mm înălţime). Data la mijloc, în cifre arabe, sus ziua şi jos luna, despărţite printr-o linie de fracţie (9 mm). Două ornamente „stea" (din trei linii încrucişate). Tuş albastru-verzui.**

Se colecţionează pe scrisori şi retur-recipise francate:

1. BUCURESTI/POST.SUCC.No. 2 (10R)
2. BUCURESTI/POST.SUCC.No. 3 (12R)
3. BUCURESTI/POST.SUCC.No. 4 (10R)
4. BUCURESTI/POST.SUCC.No. 5 (15R)

Date cunoscute. Timpurie: 1 septembrie 1865, Succ.No.4 (Col. 17) şi tîrzie: 10 ianuarie 1866 (Col. 4).

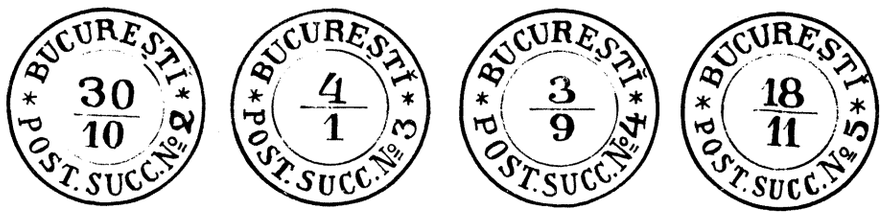

Fig. 781—784. Stampile clasice ale poştei sucursale (OS65).

Istoric. Infiinţarea primelor birouri telegrafo-poştale sucursale din Bucureşti este testată mai întîi prin ordinul D.G.T.P. nr. 4681 din 2 august 1865 către Biroul poştal central:

„Domnule Sefu, După anexata în copie instrucţie sînt înfiinţate în Bucureşti patru birouri de poşte sucursale pentru primire de scrisori recomandate şi pachete fără valoare. Aceste birouri urmînd a funcţiona de la 1 august a.c. sînteţi invitat a le da condicile şi formularele necesare care le veţi primi de la secţia tehnică, raportînd îndată ce ele vor fi puse în stare de a funcţiona, iar amploaiaţii ce se vor însărcina ca şefi a acestor birouri sînt: off.Iconomu, off.Iliescu, off.Pascali şi off.Ioanovici. „Director general, Librecht".

Din „Instrucţiunile pentru înfiinţarea în Bucureşti a patru birouri de poşte sucursale de primiri" şi a ordinului nr. 52/1865, desprindem:

— **„Spre înlesnirea publică se înfiinţează în Bucureşti patru birouri de poşte sucursale şi anume: No.2, Calea Craiovei (azi Calea Rahovei), No.3, Calea Moşilor, No.4, Calea Mogoşoaiei (azi Calea Victoriei) şi No.5, Calea Belvedere. Aceste birouri vor sta în relaţii directe cu Biroul poştal central (socotit acum Biroul No.1).**

— **„Birourile sucursale vor fi deschise publicului în toate zilele săptămînii fără osebire de duminici sau alte sărbători, vara dela 7 pînă la 12½ ore si după amiază de la 4 la 6 ore şi iarna dimineaţa de la 8 pînă la 12½ şi după amiază de la 4 la 6 ore.**

— **„Atribuţiile acestor birouri sînt: a vinde timbre şi a primi spre expediere scrisori recomandate şi pachete fără valoare. Gropurile cu bani sau alte valori se vor preda şi primi de către biroul central. Recomandarea scrisorilor se poate face atît pentru orice loc din interiorul ţării, cît şi pentru oraş.**

— **„Fiecare birou sucursal va avea cîte o ştampilă cu inscripţia foburgului, purpe care le va cere şi le va primi de la Direcţia generală şi va da cont de întrebuinţarea lor deodată cu contul mensual la finele fiecărei luni.**

— **„La ora 12½ din zi birourile sucursale vor închide condicile lor şi toate primirile efectuate vor fi expediate la Biroul central negreşit pînă la ora 1, spre a se putea de acolo înregistra şi porni cu cursa din acea zi; toate primirile efectuate în acele după amiază vor fi trimise cu adaus.**

— **„Fiecare birou sucursal va avea cîte o ştampilă cu inscripţia foburgului, purtînd data zilei, care se va pune îndată pe faţa scrisorii primite, adeverinţei eliberate sau faturn de trimitere; (n.n. mărcile lipite în dreapta-sus a scrisorii, urmau, conform regulei generale a fi anulate cu ştampila grătar). De asemenea, fiecare birou sucursal va avea cîte un sigiliu cu inscripţia cuvîntului „RECOMANDAT", care se pune pe orice scrisoare recomandată la primire. Biroul central va pune ştampila sa pe dosul scrisorilor ce i se vor trimite de la birourile sucursale.**

— **„La fiecare birou sucursal va sta cîte o cutie de scrisori unde se vor arunca obiecte nerecomandate".**

După trei luni de la înfiinţarea lor se emite ordinul de serviciu Nr. 106 din 1/13 noiembrie 1865, prin care se extind atribuţiile birourilor sucursale:

— **„De la 13 noiembrie 1865 birourile sucursale din Bucureşti, pe lîngă îndatoririle prevăzute prin ordinul de serviciu No. 52 şi No. 79, vor avea şi următoarele sarcini: a) a împărţi scrisorile sosite fiecare în arodismentul său, după cum vor fi trimise de Biroul central; b) a preleva taxa pentru acele încărcate cu porto; c) a primi spre expediere gropuri şi pachete, după regulile şi tarifele existente; d) a primi şi expedia în cuprinsul arodismentului lor, telegrame ce li se vor trimite de staţia telegrafică centrală".**

Din documentele de arhivă cercetate reiese următoarea situaţie a circulaţiei mărcilor poştale la birourile sucursale în perioada 13 august 1865 — 23 februarie 1866:

TABEL NR. 11

	consum mărci 2P.	5P.	20P.	Prima zi	Ultima zi
SUCURSAL Nr. 2	384	384	1.938	14 aug. 1865	22 feb. 1866
SUCURSAL Nr. 3	960	960	960	13 aug. 1865	idem
SUCURSAL Nr. 4	384	192	1.552	1 sep. 1865	idem
SUCURSAL Nr. 5	—	192	192	14 aug. 1865	idem
TOTAL consum	1.728	1.728	4.672	13 aug. 1865	22 feb. 1866

NOTA. Din situaţia de mai sus rezultă că primele trei birouri sucursale au francat şi gazete şi toate au francat scrisori loco-transport. Pînă acum însă nu se cunoaşte vre-un exemplar din cele 1.728 gazete francate şi nici vreo scrisoare francată loco, purtînd ştampilele biroului sucursal respectiv. De altfel, subliniem faptul că nici din expediţiile curente nu se cunosc azi de cît cinci scrisori (plicuri) şi cîteva Recipise de înapoieri francate cu cîte o marcă 20 PARALE/1865, anulată cu ştampila degetar şi purtînd ştampila de zi a biroului sucursal emitent.

Francarea trimiterilor se făcea după normele generale: a) pentru foile tipărite, puse sub bandă, se aplica cîte o marcă de 2 P. (galbenă), pentru fiecare 15 grame, cu condiţiunea ca pe bandă să nu fie scris decît adresa destinatarului, data şi semnătura expeditorului. Cele ce se depuneau însă de redacţii, se taxau cu 2 parale de fiecare număr, chiar dacă erau însoţite şi de anexe; b) pentru scrisorile destinate a circula în raza capitalei (loco-transport), se utilizau mărci de 5 P. (albastre), c) iar pe scrisorile destinate a circula în toată ţara se aplica o marcă de 20 P. (roşie) de fiecare 15 grame greutate; d) tot cu o marcă de 20 P. se taxau probele de mărfuri puse sub bandă sau împachetate astfel încît să se poată controla continutul lor şi

să nu treacă de 30 grame, tolerîndu-se în astfel de trimiteri și o scrisoare pînă la 15 grame, nefrancată; e) pe recomandate se aplicau două mărci de 20 P., una pe fața scrisorii și alta pe spate; f) pentru recomandatele expediate cu Recipise de înapoiere se aplicau pe formular o marcă de 20 P., tot în dreapta-sus.

Pentru utilizarea ștampilelor, birourile sucursale aveau de respectat normele prevăzute în Circulara nr. 370 din 28 ianuarie 1865: mărcile să se oblitereze cu ștampila grătar (în tuș negru, folosindu-se tușiera proprie) iar scrisoarea să se dateze cu ștampila de zi, prin aplicarea acesteia în stînga-jos a scrisorii, recipisei etc. (în tuș albastru-verzui, folosindu-se, de asemenea, o tușieră proprie). Scrisorile recomandate purtau ștampila RECOMANDAT („C2"), iar cele depuse după amiază purtau ștampile DUPA PLECARE („C3"). Stampilele adiționale se aplicau tot în tuș albastru-verzui.

Birourile sucursale telegrafo-poștale au fost desființate chiar în ziua abdicării domnitorului Alexandru Ioan Cuza (11/13 februarie 1866), așa că ultimele obliterări vor putea purta data de 22/2, cînd s-ar fi efectuat ultima trimitere a sacului poștal la Biroul poștal central. F. nr. 10/1975).

4.1.2. Oficiul poștal princiar (OS68).

Oficiul Poștal Princiar s-a înființat ca poștă sucursală în dependență de Biroul poștal central din București (Ord. DGTP nr. 7178 din 10 octombrie 1868). Utilizează două ștampile obliterante.

OS68. OFICIUL POSTAL PRINCIAR (fig. 785). Stampilă cu cerc simplu (26,5 mm). Pe marginea cercului inscripția în majuscule egiptiene: „OFFICIUL POSTAL PRINCIAR. La mijloc data pe trei rînduri, în cifre arabe: ziua (sus), luna (mijloc) și anul cu ultimele două cifre (jos). Între rînduri cu sau fără liniuțe despărțitoare (7 mm).

Prima zi: 17 octom`rie 1868; Dată tîrzie: 15 decembrie 1872. Se cunoaște numai pe mărci litografiate. Foarte rară pe scrisori francate (FF).

D. OFFICIUL PRINCIAR (fig. 786). „Stampilă degetar", (187.), cu cerc simplu

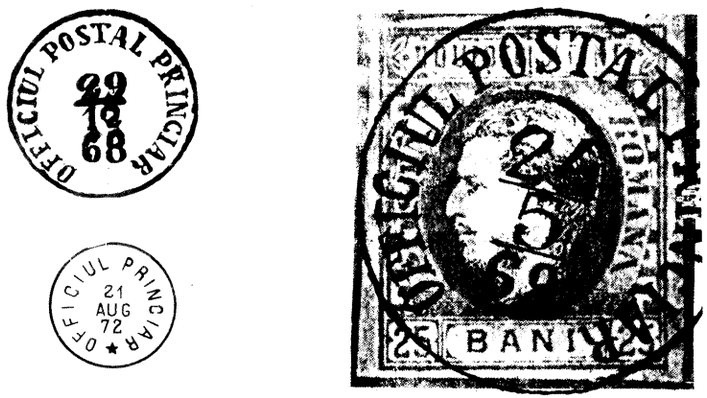

Fig. 785—787. „OFFICIUL POSTAL PRINCIAR"
a. 1868 (OS68), b. 1871 (D).

(17 mm), avînd pe marginea cercului inscripția în majuscule anticva: „OFFICIUL PRINCIAR" și la mijloc data pe trei rînduri, fără linie de fracție: ziua, luna cu primele trei litere și fără punct de prescurtare (la mijloc) și anul cu ultimele două cifre. Stea cu cinci raze (vezi și cap. 2.11. Stampile degetar).

Prima zi: 13 octombrie 1871: dată tîrzie: 10 octombrie 1872.

Pe scrisori francate cu mărci litografiate foarte rară (FF).

Istoric. La palatul princiar Cotroceni (București) exista încă din 1861 o stație telegrafică inaugurată de domnitorul Alexandru Ioan Cuza, în directă legătură cu stația centrală a D.G.T.P.. La 3/15 octombrie 1868 se organizează la palat și un birou de expediție, unitatea devenind birou telegrafo-poștal sub denumirea de „Oficiul Princiar". Redăm actul de naștere:

Ministerul de Interne. Direcția generală a telegrafelor și poștelor. Divizia comptatibilitate. No. 7178 din 10 octombrie 1868. Domnului Sef al Oficiului poștal București:

„Cu începere de la 15 crt. stația telegrafică de la Palatul Princiar se constituie și în Birou poștal sucursal, subordonat oficiului ce dirijați și destinat special pentru serviciul interior al palatului, prin canalul căruia trebuie să treacă orice obiect sau corespondență poștală cu proveniență sau cu destinația Măriei Sale Domnitorului și administrației palatului.

Pentru acest scop sînteți invitat, Domnule Sef, a dota această sucursală cu tot materialul necesar de manipulare poștală, adică mărci, condici de primirea și predarea la conductori, condica à souche de grupuri și pachete, facturi etc., dîndu-i și instrucțiunile necesare întru aceasta și invitîndu-se a încheia și a vă prezenta compturi mensuale în regulă, împreună cu venitul fiecărei luni, pe care le veți trece între compturile oficiului central.

Totodată veți organiza și serviciul de expediție, destinîndu-se un conductor cu ore fixate pentru predarea și primirea corespondenței palatului. Am deplină convicțiune că veți organiza acest serviciu, astfel ca să nu lase nimic de dorit și să corespundă cu înalta lui misiune. „Director general Epaminonda Peridi" (ASB. DGTP).

Pe acest ordin, directorul biroului central Zottu pune rezoluția: **„10/10. Să se trimită cîte 25 coli din fiecare tipărituri, una condică à sauche, o condică recomandate prezentate, o condică recomandate sosite, cîte o filă mărci din fiecare valoare. Curierul Girolescu va face serviciul între Biroul central și Biroul Princiar, cu gabrioleta pe două roți, înhămînd calul deres (n.n. bălțat rosu cu alb) adus de la escadronul de jandarmi, și dimineața la ora 8 va porni de la Biroul central cu toată expediția sosită pentru Palat iar la ora 12 va aduce expediția de la Palat".** „Sef Zottu."

Într-adevăr, J. Thesio, primul șef al Oficiului poștal princiar, primește la 10 octombrie 1868 (data poștei) cîte 100 mărci din valorile 2 BANI, 4 BANI și 18 BANI și 7 zile mai tîrziu ștampila de zi, pentru obliterarea lor.

De un interes deosebit este circulația mărcilor poștale.

Situația mișcării din anii 1868/69: TABEL 12.

	2B	4B	18B	5B	10B	15B	25B	50B
Primit: 10 oct. 1868	100	100	100	—	—	—	—	—
Utilizat octombrie	—	1	14	—	—	—	—	—
„ noiembrie	6	1	5	—	—	—	—	—
„ decembrie	11	—	5	—	—	—	—	—
TOTAL UTILIZAT 1868	17	2	24	—	—	—	—	—
Primit 10 mai 1869	100	100	100	100	100	100	100	100
„ 12 iunie 1869	—	—	—	200	—	—	100	—

Deși cunoaștem utilizarea a 600 mărci poștale din emis. 1868 și consumul de 800 mărci din emis. 1869 („mărci internaționale"), totuși pînă la încheierea acestui capitol nu cunoaștem decît trei mărci obliterate (din valoarea de 25 B.) cu ștampila OFP: Ex: 24/5/89 (data cea mai timpurie cunoscută).

Stampila de zi se achită cu ord. 7546 din 17 octombrie 1868: „Asupra cererii făcute prin referatul No. 994, anexat la aceasta, vi se trimite mandatul No. 7813 de lei 47 pentru confecționarea ștampilei necesare Oficiului Poștal Princiar. Director general, Ep. Peridi". Pe această ordonanțare se află rezoluția: „17/10/1868. La dosar. Stampila se va trece în inventar la mandat sau anexată actului justificativ Seful biroului central, Zottu".

Prima ștampilă a Oficiului Poștal Sucursal s-a utilizat atît la obliterarea mărcilor poștale cît și administrativ, pe documente poștale pe care le întîlnim azi în ASB.DGTP.

În aprilie 1869 Oficiul Princiar are în inventar încă două ștampile auxiliare prevăzute în tariful internațional: RECOM, și P.D.

În perioada 15 ianuarie 1871 — 15 octombrie 1872, Oficiul poștal Princiar utilizează și mărci litografiate „cu barbă", iar din 1/13 octombrie 1871 „timbre telegrafice" din toate cele cinci valori: 25 B., 50 B., 1 L., 2 L. și 5 L. pentru taxarea depeselor telegrafice conform decretului 1446 din 21 iulie.

Odată cu mărcile serviciului telegrafic se dotează Oficiul poștal Princiar și cu ștampila „degetar". Această ștampilă s-a utilizat și la obliterarea mărcilor poștale.

Se cunosc azi mărci din toate valorile litografiate dantelate obliterate, din care exemplificăm: 5 B. (21 AUG 72), 10 B. (30 AUG 72), 10 B. (1 SEP 72), 10 B. (11 SEP 72), 25 B. (6 JUL 72), 25 B. (27 AUG 17). Nu s-a întîlnit pînă acum ştampila degetar pe mărci litografiate „cu favoriţi" şi nici pe mărci telegrafice. (F. nr. 9/1974).

4.1.3. Oficii Sucursale din 1872, (OS72).

În anul 1872 s-au înfiinţat în Bucureşti două birouri sucursale: Ministerul de Finanţe şi Prefectura Ilfocv.

1. OS72. MINISTERUL DE FINANTE (fig. 788). Stampilă cu cerc unic simplu (23 mm). Inscripţia în caractere majuscule groteşti: „SUCURS.MIN.FINANC." şi jos o steluţă fină cu şase raze, care apare ca un punct diform. La mijloc data, pe trei rînduri: ziua (în cifre arabe mari), luna cu primele trei litere urmate de punctul de prescurtare şi jos anul cu ultimele două cifre.

Prima zi: 8 august 1872; dată tîrzie: 6 decembrie 1877.

Apreciată pe scrisori francate cu mărci din emis.Paris şi Bucureşti (R).

Fig. 788. „SUCURS. MIN. FINANC. (OS72).

2. OS72. PREFECTURA ILFOV. **Stampilă tip „D" prezentată ca reclamă de firma A.Kruze din Bucureşti. Nu s-a întîlnit în circuitul public filatelic. Se pare că oficiul poştal sucursal al Prefecturii Ilfov a utilizat una din ştampilele D.BUCURESCI, atît la anularea mărcilor telegrafice cît şi la obliterarea mărcilor poştale de pe corespondenţa ce manipula.**

Istoric. Înfiinţate în 1872, birourile telegrafo-poştale sucursale erau dependente de Biroul central din Bucureşti şi activau după normativele stabilite prin „Instrucţiunile pentru înfiinţarea în Bucureşti a patru birouri sucursale", a ordinului nr. 52/1865 şi ord. nr. 106/1865 etc. (vezi 3.11.1) şi a legii telegrafo-poştale din 1871, cu aplicabilitate de la 1/13 octombrie. Din contul de gestiune al Oficiului telegrafic central gestionat de G. Filionescu reiese că timbrele telegrafice întrebuinţate în Bucureşti în cursul anului 1873 au fost în valoare de 198,206,25 lei, din care timbre trimise Ministerului de finanţe în valoare de 3.460,25 lei şi Oficiului Ilfov (n.n.Prefectură) în valoare de 791 lei. La 31 decembrie 1873 excedentul era zero, de unde reiese că au fost folosite toate mărcile telegrafice primite în 1873 plus excedentul din 1872.

Cu privire la mărcile poştale consemnăm suma de 832,50 lei valoarea consumului din 1873 la Sucursala ministerului de finanţe (ASB.ICC.dos.113/1873). Mărci poştale obliterate şi scrisori francate cu astfel de mărci s-au întîlnit în circuitul filatelic purtînd date cu mulţi ani mai tîrziu (col.4, col.10).

4.2. STAMPILE SUCURSALE POSTCLASICE (OSt).

Stampilele sucursale din perioada postclasică (1873 — 1910) se împart în două grupe: stampilele oficiilor sucursale din Bucureşti şi ştampilele oficiilor sucursale din ţară.

4.2.1. Oficiile sucursale din Bucureşti.

Şi în perioada postclasică oficiile poştale din capitală erau în dependenţă faţă de Biroul poştal central, în rare cazuri unele fiind temporar şi „independente". Stampilele oficiilor poştale sucursale din Bucureşti se împart în două grupe: a) ştampile sucursale tip şi b) Stampile sucursale purtînd numere.

a) Ştampile sucursale postclasice tip.

Caracteristici generale. Ştampile dublu cerc (excepţii ştampilele corpurilor legiuitoare). Inscripţia în majuscule groteşti. Data în linie: ziua, luna cu primele trei litere şi anul, cu ultimele trei cifre. Ornamente florale diferite, dispuse în „X".

1. BUCURESTI — FINANCE. Dublu — cerc (24,5/13,5 mm), cu ornament, broşă cu acante. 2. **BUCURESCI/FINANCE.** Dublu — cerc (29,5/18,5 mm), cu două acante. **3. BUCURESCI — FINANCE.** Dublu — cerc (31/17,5 mm), cu o acantă, jos. **4. BUCURESCI/DOMENII.** Dublu — cerc (30/18,5 mm), cu două acante. **5. BUCURESTI/DOMENII.** Dublu — cerc (28/16,5 mm), cu ornament, două goarne. **6. BUCURESCI/SUCURSAL.** Dublu — cerc (31/18 mm), cu două acante pe diagonală. **7. BUCURESCI/CAMERA.** Ştampilă hexagonală, cu latura de bază, dublată, de 14 mm. Două ornamente tip acantă. Data: 5 APR. 902 (col. 25). **8. BUCURESTI/SENAT.** Ştampilă hexagonală, cu laturile dublate, exterioara de 14 mm, avînd în interior un cerc perlat. Data: 21 MAR 896 (col. 25). **9. PALAT REGAL/BUCURESTI.** Dublu — cerc (31/18,5 mm). Ornamente: două cruciţe. Data: 11 APR 899 (col. 4). **10. BUCURESCI — BURSA.** Dublu — cerc (28/18,5 mm). În partea de jos, o cruciţă drept ornament. **11. PARQUETU — JILFOV/BUCURESCI.** Dublu — cerc (29,5/18 mm). Două cruciţe (col. 25). **12. BIU. DE COM. SI EXP. POSTAL / BUCURESCI.** Dublu — cerc (29,17,5 mm). Cu ornament floral în „X" (col. 18). **13. BUCURESCI / EXPOZITIE, 1894.** Dublu — cerc (29/18 mm). Două acante. Data: 4 NOV 894 (col. 5). **14. BUCURESTI / EXPOZITIE, 1904.** Dublu — cerc (29/18 mm). Două cruciţe. Data: 25 OCT 904 (col. 5). **15. BUCURESTI / EXPOZITIA JUBILIARA, 1906.** Dublu — cerc (30/20 mm). Două cruciţe. Data: 11 SEP 906 (col. 4).

Fig. 789—791. BUCURESCI-FINANCE (OSt)

b) Ştampile ale oficiilor sucursale din capitală, purtînd numere.

Un interes deosebit prezintă şi ştampilele oficiilor sucursale din Bucureşti apărute începînd din 1878 şi purtînd numere. Sînt birouri poştale sucursale „de cartier", denumite cu No.1 — No.14.

Primul birou poştal din capitală, semnalat în perioada 1878 — 1910 poartă denumirea de „BUCURESCI No.1 /CALEA MOSILOR (înfiinţat la 1/13 noiembrie 1878) şi ultimul este oficiul poştal sucursal purtînd denumirea de „BUCURESCI No.14" (înfiinţat la 1/13 aprilie 1899).

Unele din oficiile sucursale au fost de scurtă durată (exemplu **No.2, BELVEDERE,** cu existenţă de şase luni), ceea ce conferă ştampilelor respective un caracter de raritate. Această situaţie se datorează faptului, că, ori s-au desfiinţat, ori s-au mutat dintr-un loc în altul şi au primit alte numere (noi sau a celor desfiinţate). Înfiinţarea unor noioficii telegrafo-poştale sucursale ori desfiinţarea lor era dictată nu numai de necesităţile obiective ale circulaţiei poştale, ci erau influenţate şi de situaţia financiară din anii respectivi, iar amplasarea oficiilor în anumite locuri era determinată nu numai de interesele publicului (exemplu pe lîngă cele cinci judecătorii de ocoale: Roşu (No.10), Galben (No.4, No.7), Albastru (No.1), Negru (No.12) şi verde (No.13), ci depindea şi de posibilităţile găsirii unor localuri disponibile. Instalarea unui oficiu telegrafo-poştal în localul unui hotel (Ex. Grand Hotel) sau a unei fabrici (ex. Bragadiru), putea fi rezultatul stăruinţei patronului, dat fiind că existenţa unui astfel de oficiu era de natură să atragă un plus de reclamă (IF/1980).

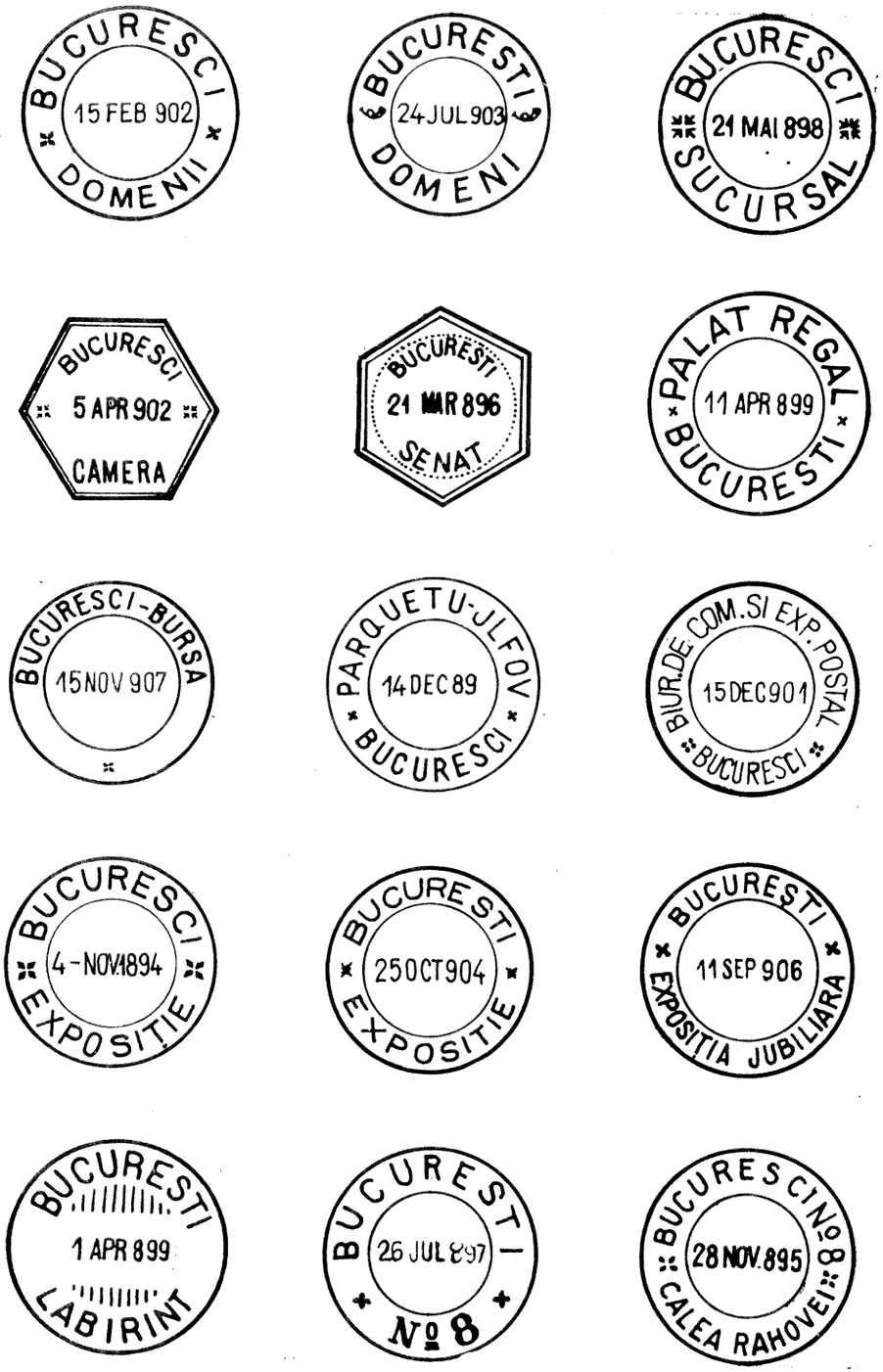

PLANSA 41 (fig. 792—806). Poşte sucursale din Bucureşti.

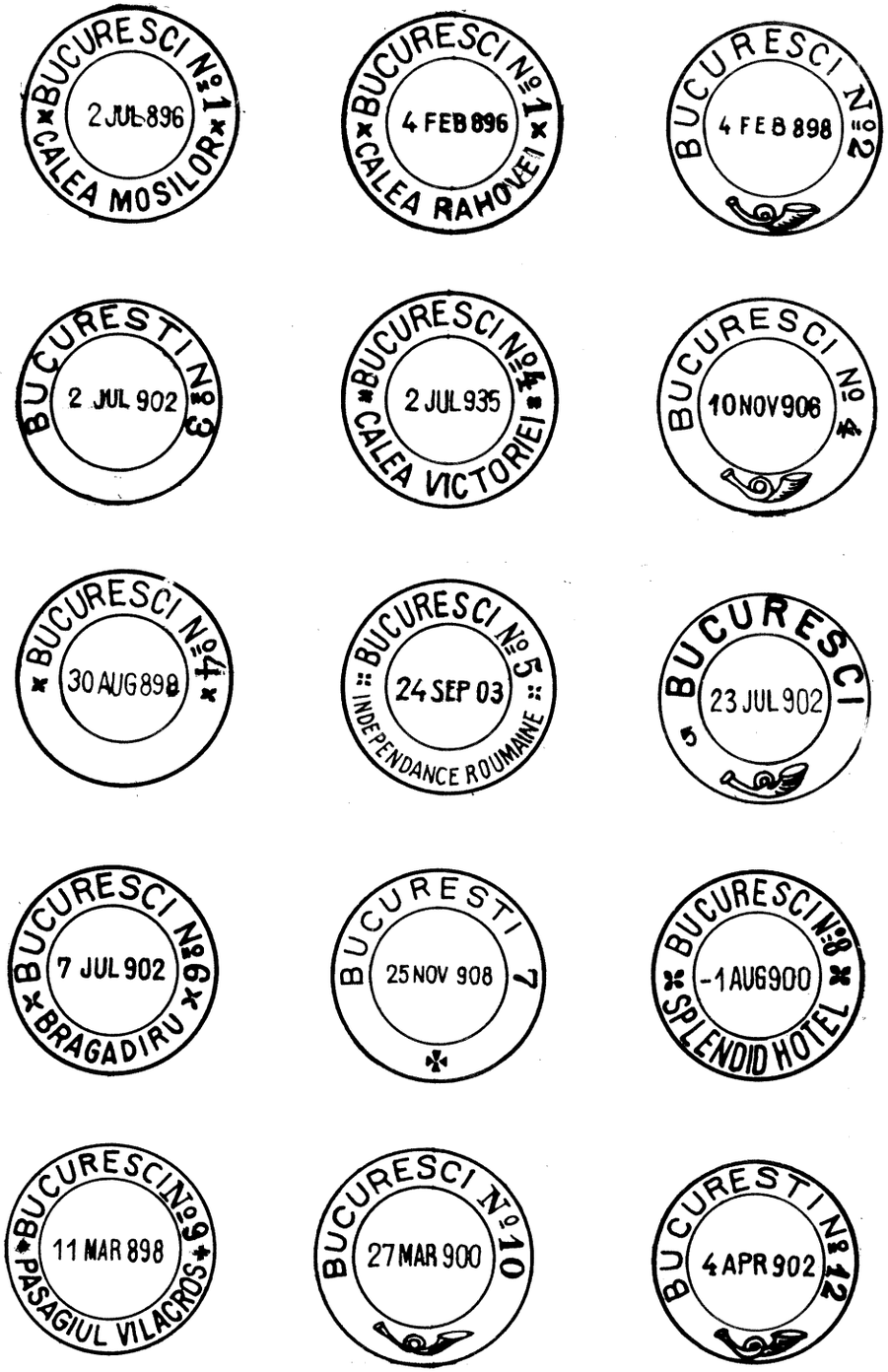

PLANȘA 42 (fig. 807—821). Poşte sucursale din Bucureşti.

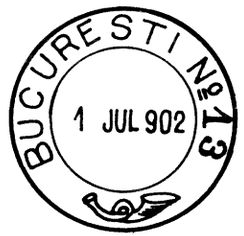

Fig. 822

Fig. 823

Caracteristici generale ale ştampilelor: dublu-cerc (28/17 — 30/18 mm). Inscripţia în caractere majuscule groteşti. Data în linie: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu trei cifre. Ornamente caracteristice (acante, cruciţe, malteze, goarne).

Semnalăm existenţa a 40 ştampile sucursale cu numărul oficiului, data de înfiinţare şi desfiinţare, sediu etc.

ŞTAMPILE SUCURSALE

TABELUL 13

Inscripţia ştampilei	Înfiinţare Desfiinţare	Date de ştampile	Sediul biroului sucursal
1.1. BUCURESCI No. 1	1878 NOV. 26	1 DEC. 895	Calea Moşilor 184
CALEA MOSILOR	1897 OCT. 26	2 DEC. 896	
1.2. BUCURESCI No. 1	idem	1 DEC. 896 (col. 4)	
1.3. BUCURESCI	1897 OCT. 26		Str. Carol
DOMENII	1897 DEC. 11		
1.4. BUCURESCI	1897 DEC. 11		
SF. ECATERINA	1914 etc.	21 APR. 914 (col. 10)	
2.1. BUCURESCI No. 2	1894 FEB. 13	13 AUG. 896 (col. 4)	
2.2. BUCURESCI No. 2	1893 APR. 13		Văcăresti 163
CALEA VACARESCI			
2.3. BUCURESCI No. 2	1899 APR. 13		Traian 161
BELVEDERE	1899 SEP. 6		jud. de Albastru
3.1. BUCURESCI	1894 FEB. 15		Rahovei
SUCURSAL III	1893 APR. 1		
3.2. BUCURESCI No. 3	1898 APR. 3		
CALEA RAHOVEI	1899 APR. 13		
3.3. BUCURESCI No. 3	1899 APR. 13		Văcăreşti 163
VACARESCI	1899 AUG. 25		(Lemaitre)
4.1. BUCURESCI No. 4	1894 IUN. 28		Victoriei 205
CALEA VICTORIEI	1898 APR. 1	9 DEC. 897 (10)	
4.2. BUCURESCI No. 4	1898 APR. 1		Monetăria
(Sos. Kiseleff)	1899 (1908)	21 JUL. 908	Statului
4.3. BUCURESCI No. 4	1899		Clementei
CLEMENTEI	1905		jud. de Galben
5.1. BUCURESCI	?		Victoriei 56
SUCURSALA 5	1895 FEB. 7		
5.2. BUCURESCI No. 5	1895 FEB. 7	13 SEP. 896 (col. 10)	Victoriei 56
INDEPENDANCE			
ROUMAINE	1901 DEC. 31	3 OCT. 898 (col. 10)	
5.3. idem, tip II	idem.	25 AUG. 898 (col. 4)	
cu No.		27 FEB. 900 (col. 10)	
5.4. BUCURESCI 5	1902 IAN. 1		Teatru
(goarnă)	1914 IAN. 1	23 JUL. 902 (col. 4)	
6.1. BUCURESCI No. 6	1895 MAI 1		Rahovei 151
BRAGADIRU			
6.2. idem	1896 JUL. 5	29 APR. 893 (col. 4)	
	1902 NOV. 13	27 JUL. 902 (col. 10)	

7.1. BUCURESCI No. 7	1895 IUN. 13		Moşilor
	1895 NOV. 15		
7.2. idem	1896 IUL. 15		Clementei
	1898 APR. 1		jud. de Galben
7.3. BUCURESCI	1899 APR. 1		Monetărie
No. 7	1901 MAI 2		Kiseleff
7.4. BUCURESCI No. 7	1901 NOV. 19		Soc. Funcţ. Publ.
(maiteză)	1904 MAI 2		incendiu
7.5. idem	1901 MAI 13		
	1908 etc.	25 NOV. 903 (col. 10)	Victoriei
8.1. BUCURESCI No. 8	1895 IUN. 13	30 DEC. 896 (col. 4)	Batişei 1
(Batistei)	1897 JAN. 12		Pol. 6
8.2. BUCURESCI No. 8	1899 APR. 13		Tellor 154
	1899 IUN. 5		Soc. Tramway
8.3. BUCURESCI No. 8	1899 IUN. 22		Victoriei
SPLENDID HOTEL	1901 OCT. 1	1 AUG. 903 (col. 4)	(Ateneu)
9.1. BUCURESCI No. 9	1895 IUN. 13		Primăverii
(Primăverii)	1899 IUN. 29		Pol. 8
9.2. BUCURESCI No. 9	1899 IUN. 29	21 APR. 897 (col. 4)	Victoriei
PASAGIUL			
VILACROS	1893 APR. 1	11 MAR. 893 (col. 10)	
9.3. BUCURESCI No. 9	1899 APR. 13		Coloseum Opler
	1900 IUL. 22		Isvor 92
10.1. BUCURESCI No. 10	1895 IUN. 13	2 AUG. 895 (col. 10)	Dealul Spirei
10.2. BUCURESTI	1897 JAN. 16		Str. Belvedere
BELVEDERE	1900 IUL. 31		jud. de Roşu
10.3. BUCURESTI	1909 IUL. 14		Calea Plevnei
PLEVNA	1914 etc.	21 APR. 914	
11.1. BUCURESCI No. 11	1897 DEC. 14		Primăverii
	1898 APR. 1		
11.2. idem	1893 APR. 1		
	1899 AUG. 2		
11.3. BUCURESTI	1899 AUG. 2	24 FEB. 898	str. Carol
DOMENII	1905 etc.	24 IUL. 903	
12.1. BUCURESTI	1893 AUG. 2	8 AUG. 893 (col. 4)	Parfumului
LABIRINT	1899 APR. 13		jud. de Negru
12.2. BUCURESTI No. 12	1899 APR. 13		str. Traian
(Traian)	1900 IUL. 22		
12.3. BUCURESTI No. 12	1900 IUL. 22	4 MAR. 902 (col. 4)	
(goarnă)	1905 etc.		
13.1. BUCURESTI No. 13	1898 FEB. 3		Stirbei Vodă
(goarnă)	1905 etc.	1 APR. 1900 (col. 10)	jud. de Verde
14.1. BUCURESCI No. 14	1899	13 APR. 1899	Colentina No. 39
			(Fabrica de piine)
14.2. BUCURESCI No. 14	1914	1914	Calea Moşilor
			No. 382

4.2.2. Oficii poştale sucursale din ţară.

In perioada postclasică au funcţionat oficii poştale sucursale şi în alte localităţi decît Bucureşti: 1. Bîrlad, 2. Brăila, 3. Buzău, 4. Constanţa, 5. Craiova, 6. Focşani, 7. Galaţi, 8. Iaşi, 9. R. Sărat, 10 Sinaia. În oraşele Brăila, Galaţi şi Iaşi au funcţionat concomitent cîte două — trei sucursale, toate dependente de oficiul telegrafo — poştal local. Pentru majoritatea din aceste sucursale avem data înfiinţării şi eventual al duratei de funcţionare.

4.2.2.1. BARLAD SUCURSAL (05.11.897)

2. BRAILA — BURSA (13.05.893), 3. BRAILA — HALA (28.05.899) (v. fig. 803, 809, 810, 811). 4. BRAILA — DOCURI. 5. BUZAU SUCURSAL (04. 04. 894 — 01.07.899), 6. CONSTANTA — PORT, 7. CRAIOVA SUCURSAL (21.11.900 — 14.04.902 şi 15.11.903 — 31.12.903) 8. FOCSANI SUCURSAL (13.06.898 — 02.04.903), 9. GALATI BURSA (si

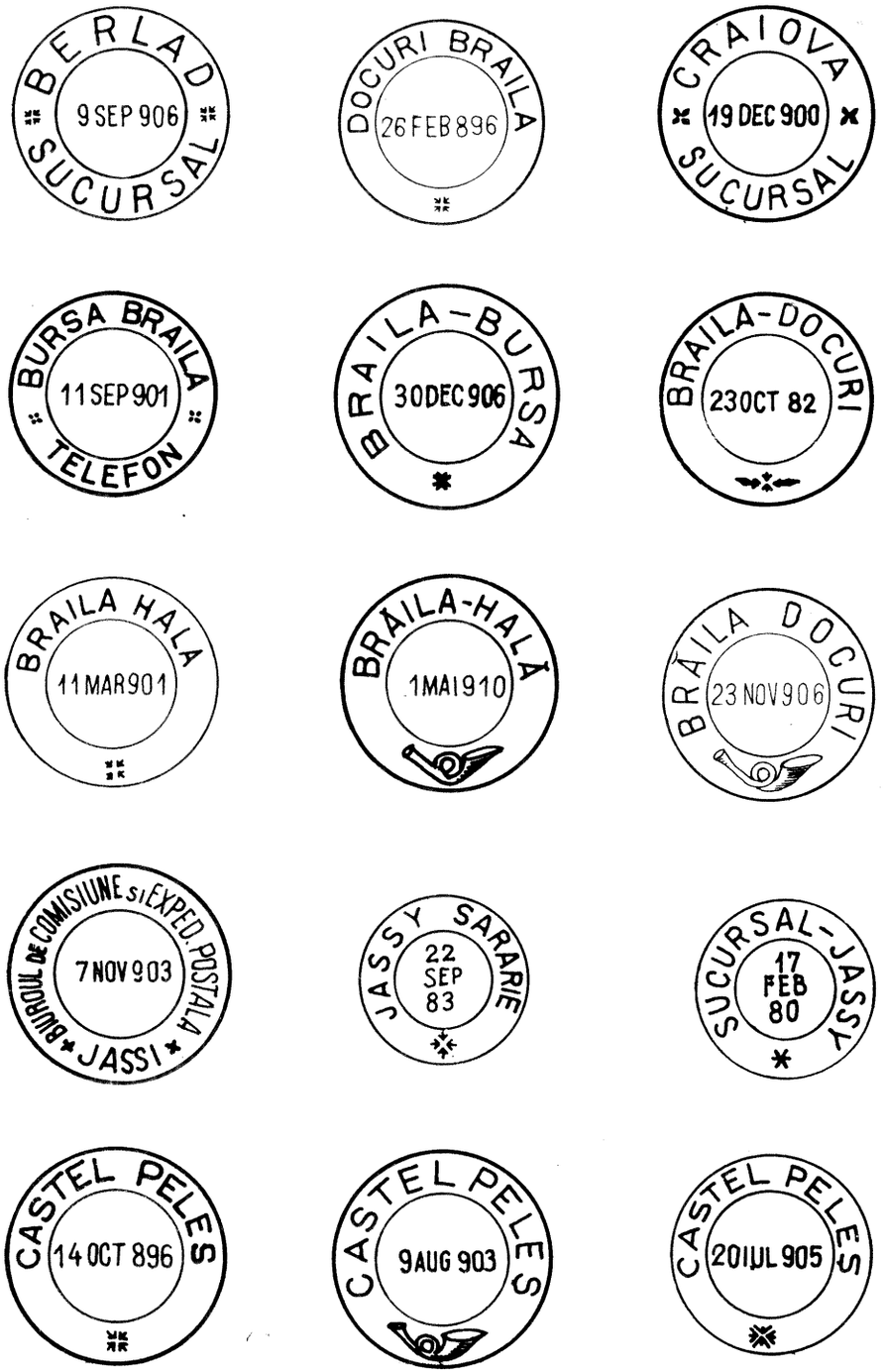

PLANȘA 43 (fig. 824—838) Poște sucursale din România

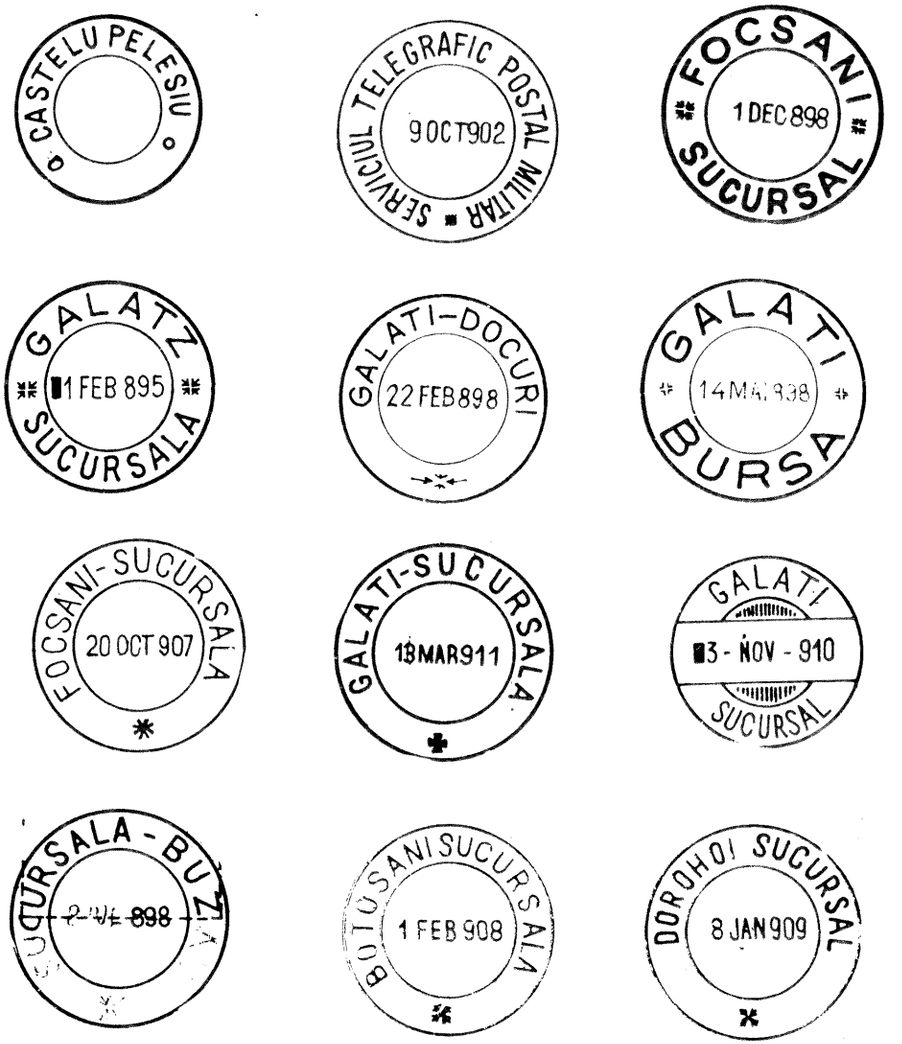

PLANȘA 44 (fig. 839—850) Poște sucursale din România

(fig. 851—853) Ștampile balneare clasice (OB65)

independent), 10. GALATI DOCURI (și independent), 11. GALATI SUCURSAL (— 05.05.894), 12. IASI 2 (17.05.899 — 14.09.900), 13. IASI SARARIE (1894 — 16.11.900), 14. RIMNICUL SARAT (03.11.897 — 15.07.899), 15. CASTEL PELES, Sinaia (cu patru stampile fig. 836, 837, 838, 839.

Exemplificări de ștampile.

1. BERLAD/SUCURSAL (fig. 824), dublu-cerc (23 14 mm) cu ornament două cruciițe. 2. BRAILA — HALA (fig. 831). Dublu — cerc (30/17 mm), cu ornament, goarnă. 3. BRAILA HALA (fig. 830). Dublu — cerc (29/18 mm), ornament, acante. 4. BRAILA — DOCURI (fig. 829). Dublu-cerc (29/18 mm), cu broșă. 5. BURSA BRAILA TELEFON (fig. 827). Dublu-cerc (28/18 mm), cu două cruciițe. 6. CRAIOVA/SUCURSAL (fig. 826). Dublu — cerc (29/17 mm), cu două cruciițe. 7. GALATI — SUCURSALA (fig. 842). Dublu — cerc (27/17 mm), cu broșă. 8. GALATI BURSA (fig. 844). Dublu — cerc (30,5/17,5 mm). 9. GALATI — DOCURI (fig. 843). Dublu — cerc (29/18 mm), cu broșă. 10. BIUROUL DE COMISIUNE SI EXPED. POSTA-LA/JASSI (fig. 833). Dublu — cerc (30,5/17 mm), cu două cruciițe. 11. JASSY SARARIE (fig. 834). Dublu — cerc (23/13 mm), cu acante. 12. CASTELU PELESU (fig. 836). Dublu — cerc (26/14,5 mm), cu două cercuri. 13. CASTEL PELES (fig. 837). Dublu — cerc (30/18 mm), cu acante. 14. CASTEL PELES (fig. 838). Dublu — cerc (3P/18 mm), cu ornament goarnă 15. CASTEL PELES (fig. 839). Dublu — cerc (28/17,5 mm), cu acante.

5. OFICII POSTALE BALNEARE (OB).

5.1. STAMPILE BALNEARE CLASICE (OB65).

Pentru satisfacerea publicului aflat în sezonul de vară la stațiunile balneare se înființează în anul 1865 primele birouri poștale de expediție cu activitate sezonieră, fiind dotate cu mărci și ștampile de zi, purtînd denumirea localității.

OB65. STAMPILA BALNEARA (fig. 851—853). Dublu cerc (25/15 mm). In exergă: denumirea districtului (ex. DIST.BACAU) în partea de sus, după care urmează ca ornamente, două steluțe cu cîte șase raze, iar în partea de jos denumirea stațiunii balneare (biroul poștal). In mijlocul cercului mic data, în cifre arabe, groase, sub formă de fracție, sus fiind ziua și jos, sub linia de fracție (9 mm) luna.

1. BALTA ALBA/DIST.R.SARAT
2. CALIMANESTI/DIST.VALCEA
3. SLANIC/DIST.BACAU

Toate ștampilele oficiilor balneare „OB65" pe scrisori francate cu mărci 20 P. din emis.1865/Cuza și mărci postclasice sînt foarte rare (FF).

Istoric. Actul de bază care stă la înființarea primelor patru birouri poștale în stațiuni balneare este Ordinul de serviciu No. 55 din 11 august 1865 semnat de Cezar Librecht, directorul general al D.G.T.P.: „Se înființează birouri poștale cu serviciu numai în timpul băilor, la **Slănicu**, care va sta în relație cu stația telegrafo-poștală Tg. Ocna, **Balta-Albă**, care va sta în relație cu stația telegrafo-poștală Rîmnicul Sărat, **Călimănești**, care va sta în relație cu stația telegrafo-poștală Rîmnicul Vîlcea și Stefănești (n.n. corect Serbănești, azi Pucioasa) care va sta în relație cu stația telegrafo-poștală Tîrgoviște.

„Se autorizează aceste birouri a primi scrisori, grupuri și pachete pentru orice localitate din țară și a le expedia prin stația telegrafo-poștală cu care stă în relație directă.

„Se ordonă tuturor stațiilor, ca orice obiecte ce vor avea destinație pentru mai sus zisele localități de băi să le trimeată și să le treacă la rubrica tranzit în fatura stației telegrafo-poștală de care depinde acel birou". (BTP.nr.18/1865, pag. 142).

Din documentele de arhivă reiese că birourile poștale balneare au fost dotate încă de la 1 august 1865 cu local personal, registre și formulare, după modelul birourile poștale sucursale și că pe lîngă ștampila rotundă de zi, au primit și ștampilele auxiliare curente: RECOMANDAT, DUPA PLECARE și FRANCO. Expediau și primeau scrisori oficiale și particulare recomandate și simple francate pentru care întocmeau formularul „Posta No. 5", FACTURA SCRISORILORU, pe care se aplica ștampila de zi cu semnătura expeditorului.

NOTA. In 1865 localitatea Serbănești fiind sediul plășii Ialomița districtul Dîmbovița, deci cu poștă rurală, nu a mai primit ștampilă „OB" și corespondența expediată prin biroul rural local a putut primi ștampila de zi de tip RL: DIST.DIMBOVITA/PL.JALOMITA (fig. 853), care este, de altfel, tratată la Posta Rurală (5.1.).

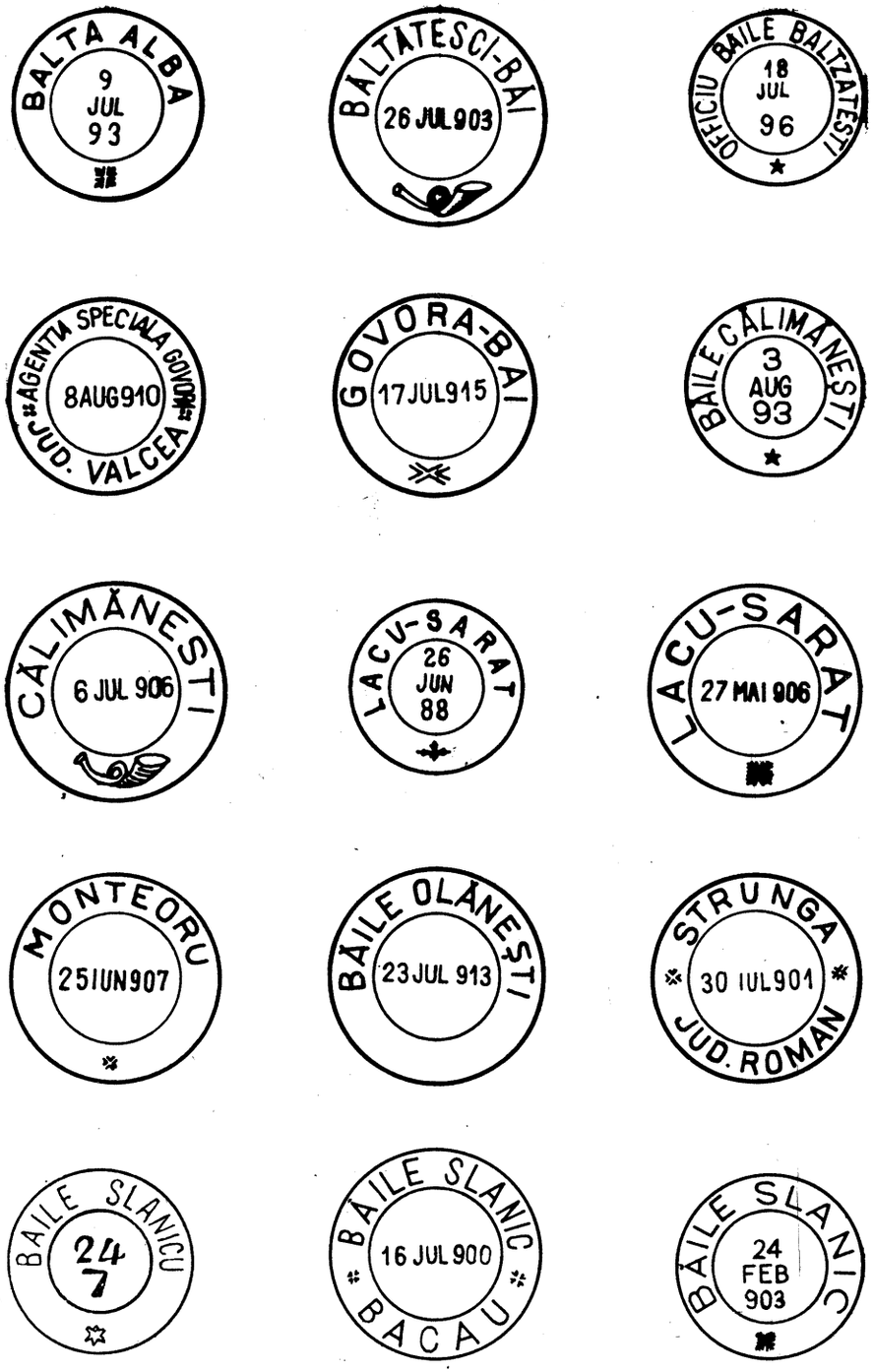

PLANȘA 45 (fig. 854—868) Ștampile balneare postclasice (OBt)

5.2. STAMPILE BALNEARE POSTCLASICE (OBT).

Stațiunile balneare, cu interes deosebit încă de pe timpul daco-romanilor s-au dezvoltat continuu, crescînd în același timp numărul lor. Între timp, poșta română, la rîndul ei a continuat organizarea serviciului sezonier de expediție (și în multe cazuri permanent), în majoritatea stațiunilor balneare și climaterice. Interesante ștampile poștale se întîlnesc, mai ales, pe mărcile „Spic de grîu", cu circulație pînă în 1910, ca să ne referim doar la perioada mărcilor postclasice. Avem oficii poștale permanente și sezoniere.

5.2.1. Oficii poștale balneare sezoniere (Planșa 45).

1. BALTATESTI, Tg. Neamț (fig. 855); 2. CARMEN SILVA, Constanța, 3. LACU SARAT, Brăila (fig. 861), 4. MONTEORU, Buzău, 5. SLANIC, Tg. Ocna (fig. 866), 6. STRUNGA, Tg. Frumos, 7. STRUNGA, Piatra Neamț (fig. 865).

5.2.2. Oficii poștale permanente.

1. BALTA ALBA, R. Sarat (fig. 854), 2. CALIMANESTI, R. Vilcea (fig. 859), 3. GOVORA, R. Vilcea (fig. 858), 4. HANGU, Piatra Neamț, 5. OLANESTI, R. Vîlcea (fig. 864), 6. PUCIOASA, Tîrgoviște.

6. OFICII POSTALE TURISTICE (OT). PL.46.

Cuprind oficii poștale în deservirea punctelor turistice și de agrement: cabane, restaurante, mănăstiri. Exemple:

6.1. STAMPILE POȘTALE PENTRU CABANE, HOTELURI

1. AGENTIA POSTALA TELEFONICA DURAU/JUD. NEAMT. Ștampilă dublu-cerc (29/18 mm).

6.2. OFICII POSTALE DIN RESTAURANTE

1. RESTAURANTUL...../SFANTA ANA, SINAIA (fig. 869). Dublu-cerc (28,5/18,5 mm).

PLANȘA 46 (Fig. 869 — 874). Ștampile turistice deosebite (cabane, mănăstiri)

6.3. OFICII POSTALE DE PE LÎNGĂ MANASTIRI

1. RESTAURANTUL...../SFANTA ANA, SINAIA (fig. 869). Dublu-cerc (28,5/
1. MANASTIREA AGAPIA/JUD. NEAMTU (fig. 870), cu dublu-cerc (29,5/19 mm).
2. MONASTIREA NEAMȚU/JUD. NEAMTU (fig. 872), cu dublu cerc (28,5/19 mm).
3. MONASTIREA NEAMTULUI/JUD. NEAMȚU (fig. 873), dublu cerc (29/19 mm).
4. MONASTIREA NEAMT/JUD. NEAMT (fig. 874), dublu cerc (29/19 mm)
5. MONASTIREA VARATIC (fig. 871), dublu-cerc (29/18,5 mm).

7. POȘTA RURALĂ („R").

Sînt ștampile date în folosința expedițiilor poștale de poștă rurală. Ștampilele poștei rurale sînt clasificate în două categorii: 1. Ștampile rurale clasice (1865-1872) și 2. Ștampile rurale postclasice (1872-1900). Ele sînt notate cu litera „R" (inițiala cuvîntului „Rurale").

7.1 ȘTAMPILE RURALE CLASICE (1865-1872) („R").

7.1.1. RL. RURALE LIBRECHT (fig. 875). Dublu cerc (25/15 mm). În exergă inscripția în majuscule egiptiene: sus, denumirea districtului (ex. „DIST. IALOMIȚA") după care urmează două ornamente (steluțe cu cîte șase raze) și jos, denumirea plășii (ex. „PL. BORCU"). În cercul mic, data în cifre arabe, pe două rînduri, sub formă de fracție: ziua (sus) și luna (jos), despărțite printr-o liniuță (8 mm) uneori lipsă.

7.1.2. RLJ. RURALE-LIBRECHT-CU JUDEȚ (fig. 876). Ștampilă dublu cerc, cu aceleași caracteristici descrise la „RL" avînd în exergă, sus, „JUD" în loc de „DIST' EX. RLJ. JUD. DOLJ = JIU/PL. AMARADIA.

1 a. Ștampile (unele) cu inscripția inversată (ex. PL. MOȘTIȘTEA/DIST. ILFOVU), sau cu „PL" lipsă (fig. 885).

2 a. Cu inscripția inversată (ex. PL. MOLDOVEI/JUDEȚ. ROMAN)

7.1.3. RS. RURALE CU STEA (fig. 877). Stampilă cu dublu cerc (24/13 mm), avînd în exergă (numai) denumirea plășii și jos o stea plină cu șase raze. La mijloc, data, după procedeul comun. Ex. RS. OCOLU.

7.1.4. RA. RURALE CU AGRAFĂ (fig. 878). Ștampilă cu dublu cerc (26/15 mm), avînd în exergă (numai) denumirea plășii (sus) și în partea de jos o agrafă bogată, caracteristică numai acestei ștampile, lungă (19,5 mm) și cu volute groase. Ex. RA. STAVNICU.

Date extreme de circulație.

RL. Timpurii (1865): DIST. ILFOVU/PL. NEGOEȘTI 5/9 (col. 4), DÎMBOVIȚA/PLAIURILE UNITE 29/9, DIST. DÎMBOVIȚA/PL. BOLINTIN 6/10 (col. 17). DIST. GORJIU/PLASA GILORTULUI 20/9 (col. 11).

RL. Tîrzii: DIST. TELEORMAN/PL. TÎRGULUI 27/3 (1872), DIST. NEAMȚU/PLAS. MUNTELE 12/6 (1887), DIST. DOROHOIU/PL. BASEUL 25/12 (1887), DIST. R. SĂRAT/PL. MARGIN. DE SUS 28/12 (1887), toate din col. 14.

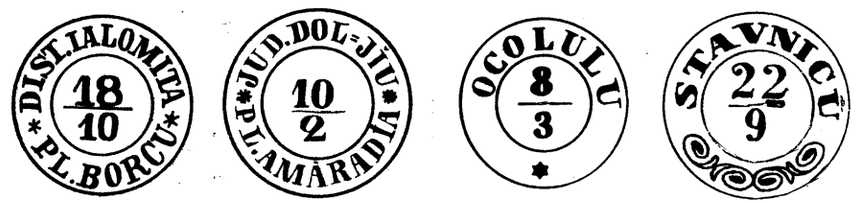

Fig. 875 — 878. Rurale clasice: RL, RL1, RS, RA.

Valoarea ștampilelor este dată prin coeficienții aplicați la marca poștală. Pe plicuri nefrancate sînt apreciate pentru colecții de istorie poștală (0,5 R).

Istoric. Ștampilele de poștă rurală prezintă importanță deosebită pentru colecțiile de istorie poștală locală. Perioada filatelică a ștampilelor poștei rurale își deschide porțile în 1865, o dată cu reorganizarea de epocă a poștei și telegrafelor din

România. În acest context, Cezar Librecht, cu sprijinul generos al domnului Alexandru Ioan Cuza, a stăruit și reușit să inițieze și să desăvîrșească un așezămînt poștal rural public de înalt prestigiu pe tot cuprinsul țării. Noua reformă a serviciului de expediție rurală a fost reglementată prn Decretul princiar nr. 257 din 26 februarie/10 martie 1865 (BTP, nr. 10/1865). Dispozițiile acestui decret au fost dezvoltate și precizate prin actul normativ intitulat „Instrucții pentru serviciul poștei rurale" (idem, nr. 15/1865). Capitolul „Așezarea serviciului" precizează în principal :

a) Birourile de expediție rurală, înființate la reședința subprefecturilor de plasă (acolo unde nu este stație telegrafo-poștală) vor primi scrisori de la toate comunele subordonate ; ele sînt în directă relație cu stațiile telegrafo-poștale din orașele de reședință districtuală sau cele mai apropiate ;

b) Biroul rural se compune din : un expeditor (șeful biroului), un curier și un om de serviciu. Tot personalul birourilor poștale va fi plătit de județ, și, în ceea ce privește serviciul, depind de D.G.T.P., cu toate drepturile și obligațiile celorlalți amploiați telegrafo-poștali.

c) În toate comunele din țară serviciul poștei se va îndeplini de către notari (cu atribuții de expeditori comunali) și de cîte un călăreț special angajat.

d) De două ori pe săptămînă (duminica și joia, ora 12), comunele vor trimite scrisorile și corespondența lor oficială prin călăreți la biroul de expediție, rurală, de unde, primind expediția sosită, o vor aduce la notarul comunei spre împărțire.

e) Tot de două ori pe săptămînă (lunea și vinerea), birourile de expediții rurale, după sosirea tuturor trimișilor comunali, vor înainta toată corespondența la stația telegrafo-poștală ce mai apropiată, prin călăreți care, predînd-o, vor lua pe acea sosită și se vor înapoia cu ea la biroul expediției rurale.

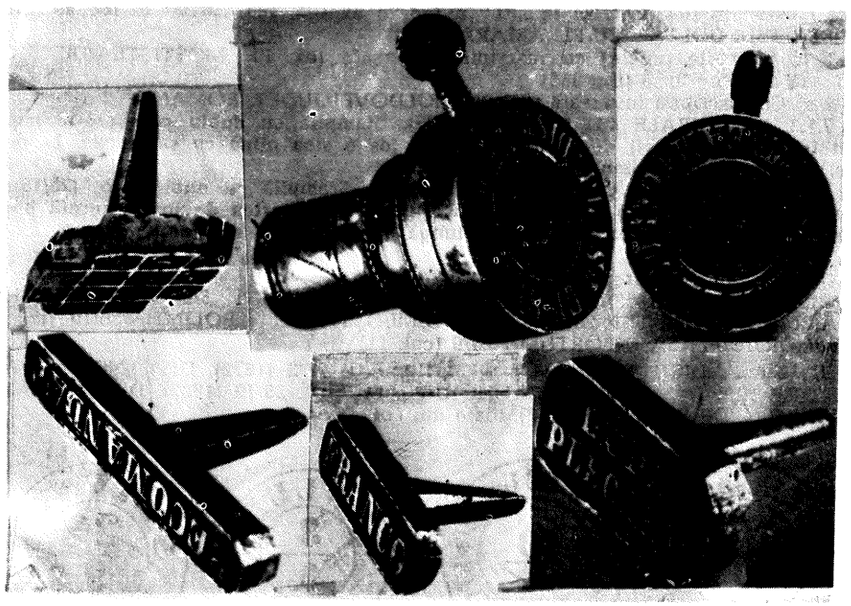

Fig. 879—884. Stemple de poștă rurală (Librecht).

Cu privire la „Manipulația scrisorilor" extragem :

a) La comună, (serviciul poștal comunal) evidența expediției se ținea prin două registre, unul în care se înscriau faturile scrisorilor particulare sosite și pornite și al doilea pentru corespondența oficială. Toate scrisorile recomandate și cu recipisă de întoarcere, depuse de trimițători trebuiau să fie sigilate cu buline sau ceară roșie, cu trei pînă la cinci peceți de ceară. Scrisorile plătite (notate cu X) erau trimise la biroul rural, însoțite de „fatura de pornire" împreună cu banii, unde, la predare, călărețiii comunali primeau adeverința respectivă, pe care o aduceau la notarul comunei spre păstrare și justificare. Scrisorile „cu porto" (cu plata taxelor poștale plătite de către destinatar) se manipulau prin faturi speciale.

b) La plasă, (biroul rural) evidența expediției se ținea prin 6 condici și 14 formulare imprimate. Șeful biroului (expeditorul), primind scrisorile și banii pentru cele plătite pe loc („franco"), lipea pe fiecare mărcile cuvenite și le anula cu ștampilele biroului (grătare sau rotunde de zi). După desfășurarea manipulației, formîndu-se faturi și pachete, expediția rurală se preda stației telegrafo-poștale tutelare.

Fig. 885. RL.OLTENITA, căreia i s-a scos „PL", devenind stampilă de oficiu poștal.

Decretul 357/1865 urma să cuprindă 32 județe (din totalul de 33) și 144 reședințe de plasă (din totalul de 164) și să deservească 2658 comune rurale (din 3020). Din cercetările de pînă acum reiese însă că din cele 144 poște rurale posibile numai 100 (din 22 județe), cu, respectiv, 1732 comune dependente) au fost înființate în spiritul decretului 357 și dotate cu ștampile rurale care se pot încadra în capitolul poștei rurale clasice (1865-1872).

Ștampilele RL au fost executate de Menahem J. Carniol (96 lei setul). Abateri de la ștampilele RL fac ștampilele RLJ din județele DOLJ, executate de A. Sulder & Co., iar cele din Roman și Suceava (de tip RLJa) de către A. Kruze (gravor Hans). Ștampilele RS. Mehedinți au fost executate de Herman Cromberg și cele RA (Iași) de către gravorul localnic Iancu Pecetaru. Tot atunci s-au executat și ștampilele obliterante GR1 (grătare simple) și ștampilele adiționale RECOMANDAT, DUPĂ PLECARE și FRANCO și din 1872 și ștampilele P.D. (plătit pînă la destinație) PORTO (pentru scrisorile neplătite la expediere) și R.R. (pentru scrisorile cu retur-recipisă) prevăzute în regulamentul Lahovari.

TABELUL R a fost întocmit în conformitate cu „Nomenclatorul comunelor din țară, din 1865", publicat în „Buletinul Telegrafo-Poștal" nr. 23 din 12/24 octombrie 1865, pag. 194 ș. u. Nu sînt cuprinse unele reforme administrative din 1875/1880.

Toate cheltuielile privind înființarea și întreținerea serviciului poștal rural priveau județul respectiv, pe temeiul art. 52 al. 11 din Legea pentru înființarea consiliilor județene (decretul nr. 396 din 31 martie 1864, publicat în Buletinul legilor Principatelor Unite Române nr. 36-38/1864.

Tabelul „R" [1]

JUDEȚUL B. T. P.	PLASA Biroul rural	Data înființării 1865	19.1 (1865) RL	RL a	RL J	RL Ja	RS	RA	19.2 (1872) RJ 1	RJ 1a	RJ 2	RJ 2a	RP	RD
1. ARGEȘ														
Curtea de Argeș	1. Argeș	–												
Pitești	2. Cotmeana	01.12										●		
idem	3. Gălășești	01.12										●		
Curtea de Argeș	4. Loviștea	01.12										●		
Pitești	5. Olt	01.12									●			
idem	6. Pitești	–												
Curtea de Argeș	7. Topolog	01.12										●		
2. BACĂU														
Bacău	1. Bistrița de Jos	01.08	□							○				
idem	2. Bistrița de Sus	–												
idem	3. Tazlăul de Jos	01.08	■							●				
Tg. Ocna	4. Tazlăul de Sus	01.08	□							○				
idem	5. Trotus	–												
3. BOLGRAD														
Bolgrad	1. Cahulo-Prut	01.09	□						●					
idem	2. Domeniilor	01.09	□						●					
idem	3. Ismail	–												
4. BOTOȘANI														
Botoșani	1. Coșula	15.06	□									●		
idem	2. Jijia	15.06	□									○		
idem	3. Miletin	15.06	■									○		
idem	4. Siret	15.06	■											
idem	5. Ștefănești	15.06	□									●		
idem	6. Târg	–												
5. BRĂILA														
Brăila	1. Balta	–							●					
idem	2. Vădeni	–										●		
6. BUZĂU														
Buzău	1. Buzău	01.08		■					●					
idem	2. Cîmp	01.08		■								●		
idem	3. Pîrscov	01.08		□					●					
idem	4. Sărata	01.08		■					●					
idem	5. Slănic	01.08		■					●					
idem	6. Tohani	01.08		■										
7. CAHUL														
Cahul	1. Costangalia	01.09	■											
Leova	2. Cotul Morii	–												
idem	3. Tigheci	01.09	■											
8. COVURLUI														
Galați	1. Horincea	–									●		●	
idem	2. Prut	–							●				●	
idem	3. Siret	–											●	
9. DÎMBOVIȚA														
Târgoviște	1. Bolintin	15.06	■								●			
idem	2. Deal	–												
Găești	3. Cobia	–												
Târgoviște	4. Dîmbovița	15.06	□								●			
idem	5. Dîmbovița-plai	–	–	–	–	–	–	–			●			
idem	6. Ialomița	15.06	■								●	●		

Tabelul „R" [2]

JUDEȚUL B. T. P.	PLASA Biroul rural	Data înființării 1865	19.1 (1865) RL	RL a	RL J	RL Ja	RS	RA	19.2 (1872) RJ 1	RJ 1a	RJ 2	RJ 2a	RP	RD
Târgoviște	7. Ialomița-plai	–	–	–	–	–	–	–		●				
idem	8. Neajlov	15.06	■							●				
idem	9. Plaiurile Unite	15.06	■											
10. DOLJ														
Craiova	1. Amaradia	15.06			■						●	●		
idem	2. Balta	15.06			■						●	●		
Calafat	3. Cîmpului	–												
Craiova	4. Dumbrava	15.06			■						●	●		
Bechet	5. Jiul de Jos	–									○	○		
Craiova	6. Jiul de Sus	15.06			■						○	○		
idem	7. Ocol	–												
11. DOROHOI														
Dorohoi	1. Bașeu	01.08	■											
Mihăileni	2. Berhometea	–												
Dorohoi	3. Coșula	–												
idem	4. Herța	01.08	■											
idem	5. Prutul de Sus	01.08	□											
Rădăuți	6. Prutul de Jos	01.08	■											
12. FĂLCIU														
Huși	1. Crasna	–	■									●		
idem	2. Mijloc	–	□							●				
idem	3. Podoleni	–	□							○				
Fălciu	4. Prut	–												
13. GORJ														
Târgu Jiu	1. Amaradia	15.06	■						●					
idem	2. Gilort	15.06	■						●					
idem	3. Jiu	15.06	■						○					
idem	4. Ocol	–												
idem	5. Novaci	15.06	□						●					
idem	6. Vulcan	15.06	□						●					
14. IALOMIȚA														
Călărași	1. Balta	15.06	■											
idem	2. Borcea	15.06	■											
Urziceni	3. Cîmp	15.06	■											
Călărași	4. Ialomița	15.06	■											
15. IAȘI														
Iași	1. Bahlui	01.08						■			●			
idem	2. Braniște	01.08						■			○			
Târgu Frumos	3. Cîrligătura	–												
Iași	4. Copou	01.08						□			○			
idem	5. Codru	01.08						■			●			
idem	6. Stavnic	01.08						■			●			
idem	7. Turia	01.08						□			●			
16. ILFOV														
București	1. Dîmbovița	09.12		■								●		
idem	2. Mostiștea	01.09		■										
idem	3. Negoești	14.09		■										
Oltenița	4. Oltenița	09.09		■										
București	5. Sabar	18.09		■										
idem	6. Snagov	02.09		■					●		●			
17. ISMAIL	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

JUDEȚUL B.T.P.	PLASA Biroul rural	Data înființării 1865	19.1 (1865) RL	RL a	RL J	RL Ja	RS	RA	19.2 (1872) RJ 1	RJ 1a	RJ 2	RJ 2a	RP	RD
18. MEHEDINȚI														
Turnu Severin	1. Blahnița	01.08					■				○			
idem	2. Dumbrava	01.08					□				●			
idem	3. Cîmp	01.08					■				○			
idem	4. Closani	01.08					■				●			
idem	5. Motrul de Jos	01.08					■				●			
idem	6. Motrul de Sus	01.08					■				●			
idem	7. Ocol	01.08					■							
19. MUSCEL														
Cîmpulung	1. Argeș	01.09	□											●
idem	2. Dîmbovița	01.09	□											●
idem	3. Nucușoara	-												
idem	4. Podgoria	01.09	□											●
idem	5. Rîurile	01.09	□											●
idem	5a. Rîurilor													●
20. NEAMȚ														
Piatra	1. Bistrița	01.08		■										
idem	2. Mijloc	01.08		■						●				
idem	3. Munte	01.08		■						●				
idem	4. Piatra	01.08		■										
idem	5. Plasa de Sus	01.08		■										
21. OLT														
Slatina	1. Mijloc	-												
idem	2. Olt	15.06	□						●					
idem	3. Șerbănești	15.06	□						●					
idem	4. Vedea	15.06	□						●					
22. PRAHOVA														
Ploiești	1. Cîmp	15.06	■											
idem	2. Cricov	15.06	■											
idem	3. Filipești	15.06	■											
idem	4. Podgoria	15.06	□											
Cîmpina	5. Prahova	15.06	■											
Văleni	6. Teleajen	15.06	■											
Ploiești	7. Tîrgșor	-												
23. PUTNA														
Focșani	1. Bilești	01.08		■										
idem	2. Gîrle	01.08		■										
Adjud	3. Răcăciuni	-												
Focșani	4. Vrancea	01.08		■										
idem	5. Zăbrăuți	01.08		■										
24. RÎMNICU SĂRAT														
Rîmnicu Sărat	1. Grădiștea	01.08	■											
idem	2. Marginea de Jos	01.08	■											
idem	3. Marginea de Sus	01.08	■											
idem	4. Orașului	01.08	■											
idem	5. Rîmnic-plai	01.08	■								○			
idem	6. Rîmnicu de Jos	01.08	■											
idem	7. Rîmnicu de Sus	01.08	□								●			
25. ROMAN														
Roman	1. Fundului	01.08				■								

JUDEȚUL BTP	PLASA Biroul rural	Data înființării 1865	19.1 (1865) RL	RL a	RL J	RL Ja	RS	RA	19.2 (1872) RJ 1	RJ 1a	RJ 2	RJ 2a	RS	RD
Roman	2. Moldova	01.08				■								
idem	3. Siretul de Jos	01.08				■								
idem	4. Siretul de Sus	01.08				■								
26. ROMANAȚI														
Caracal	1. Balta	-							●					
idem	2. Ocol	-												
idem	3. Oltet	-							●					
idem	4. Oltul de Jos	-												
idem	5. Oltul de Sus	-							●					
27. SUCEAVA														
Fălticeni	1. Moldova	24.11				■								
idem	2. Munte	24.11				■								
idem	3. Șomuz	-												
idem	4. Siret	24.11				□								
28. TECUCI														
Tecuci	1. Bîrlad	-	□						●					
idem	2. Berheci	-	□						●					
idem	3. Nicorești	-	□						●			●		
idem	4 Zeletin	-	■						●					
29. TELEORMAN														
Turnu Măgurele	1. Călmățui	01.07	□											
idem	2. Teleorman	01.07	■											
idem	3. Tîrg	01.07	■											
Alexandria	4. Marginea	01.07	■											
30. TUTOVA														
Bîrlad	1. Corod	-								●				
idem	2. Pereschiv	-							●					
idem	3. Semila	-								○		●		
idem	4. Tîrg	-								●				
idem	5. Tutova	-									●			
31. VASLUI														
Vaslui	1. Crasna	-									○			●
idem	2. Fundurile	-									○			●
idem	3. Mijloc	-									○			○
idem	4. Racova	-									●			●
idem	5. Stemnic	-									○			●
32. VÎLCEA														
Rîmnicu Vîlcea	1. Cozia	-								●				
idem	2. Horez	-								○				
idem	3. Ocol	-								○				
idem	4. Olt	-												
idem	5. Oltețul de Jos	-								●				
idem	6. Oltețul de Sus	-							●					
idem	7. Otașău	-								●				
33. VLAȘCA														
Giurgiu	1. Cîlnistea	-											●	
idem	2. Glavacioc	-											●	
idem	3. Marginea	-												
idem	4. Neajlov	-											●	

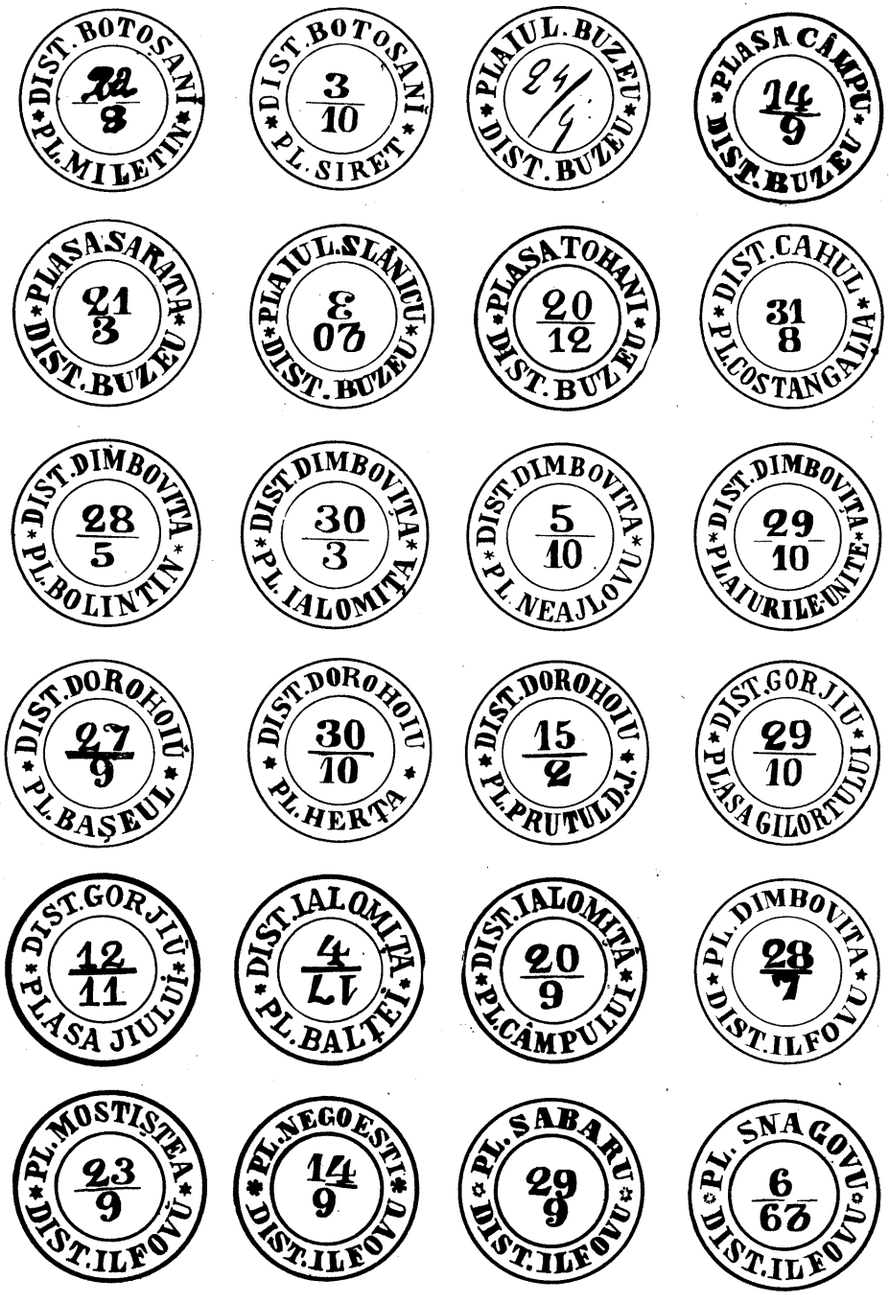

PLANSA 47 (fig. 886—909). Stampile rurale tip RL.

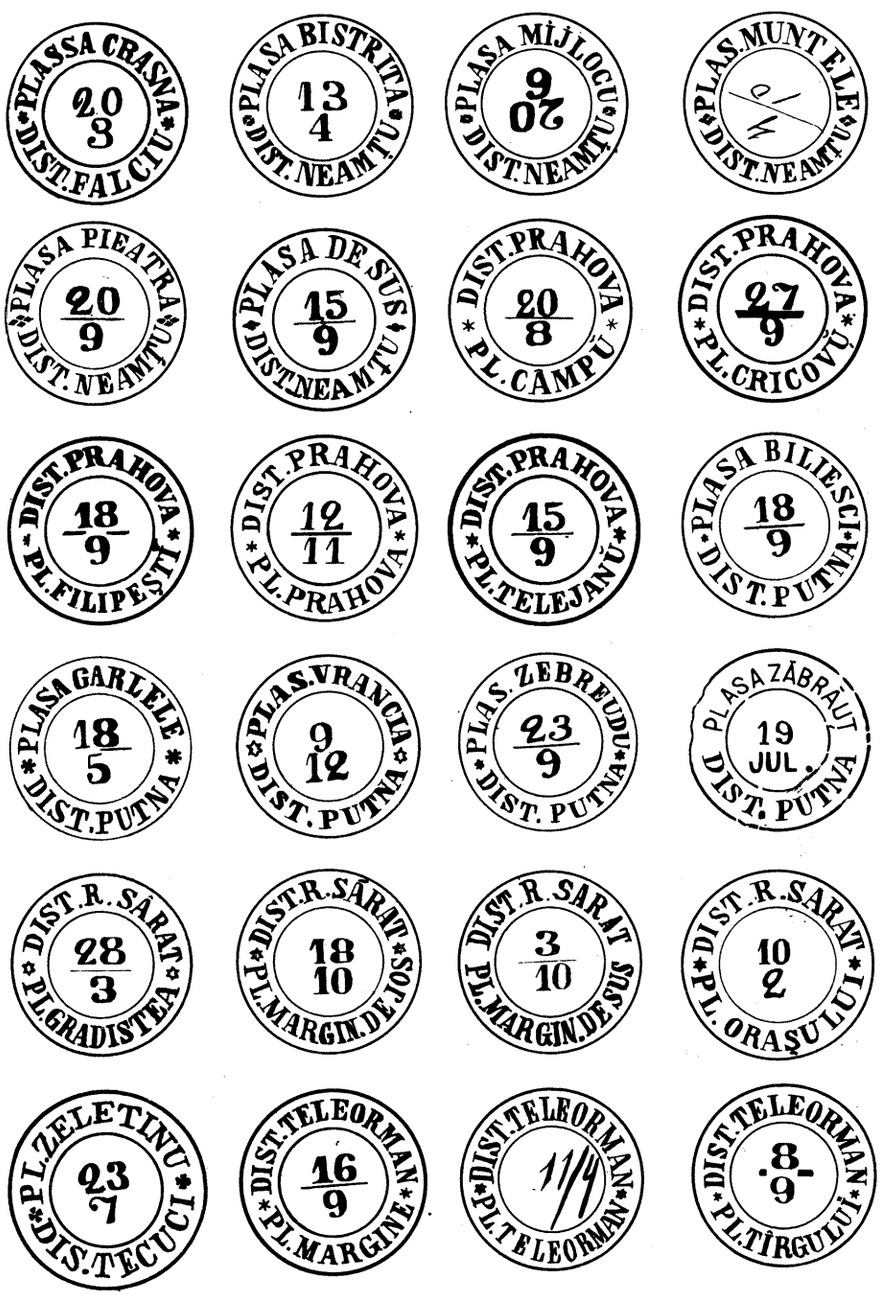

PLANSA 48 (fig. 910—933). Stampile rurale tip RL.

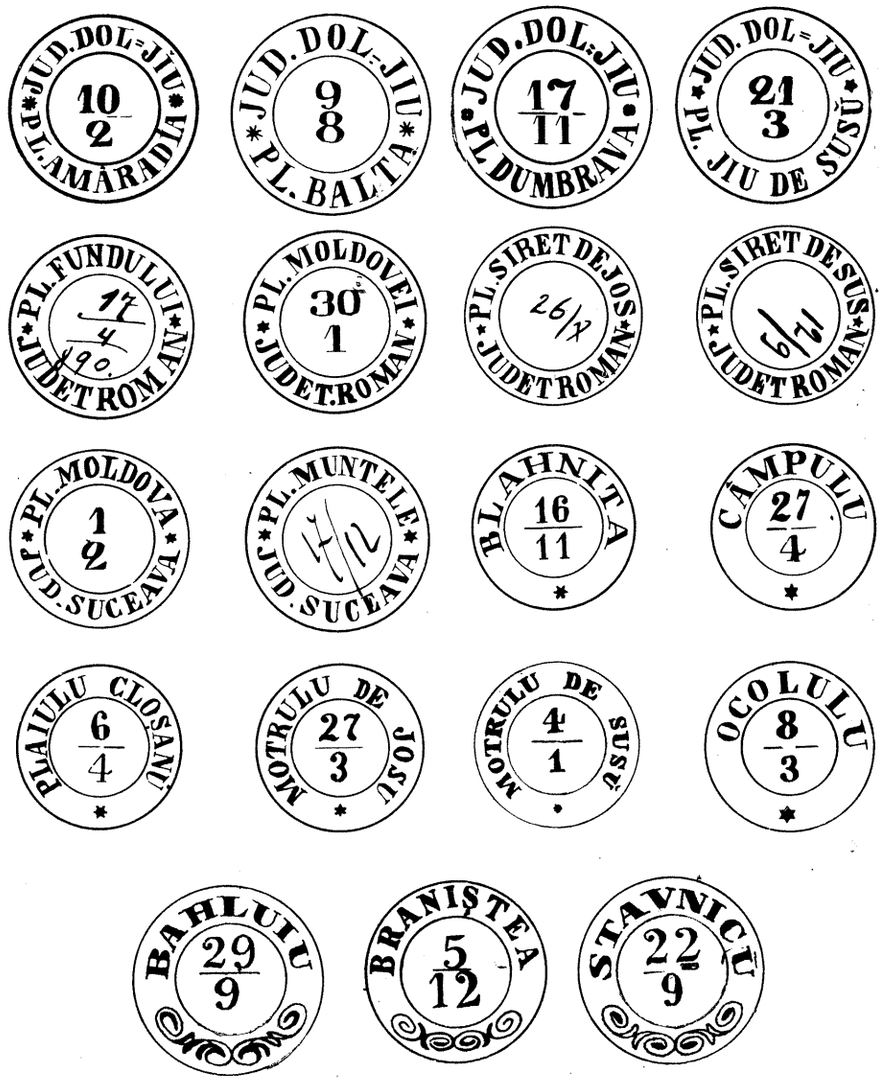

PLANSA 49 (fig. 934—952). Rurale clasice RLJ, RS, RA.

7.2. ȘTAMPILELE RURALE POSTCLASICE (1872-1900)

După abdicarea domnitorului Cuza (11/23 februarie 1866) a început o adiere de declin a poștei rurale și, treptat, în 1871 ajunge ca inexistentă în majoritatea județelor. Primele județe desființate sînt cele din județul Dolj (telegrama nr. 86 din 15/27 iunie 1866), apoi Mehedinți (Telegrama nr. 27 din 17/29 ianuarie 1868) etc. În vederea remedierii situației se elaborează și sancționează „Legea pentru înființarea unui serviciu de poște rurale" (Decretul nr. 734 din 3/15 martie 1872). Din „Regulamentul și instrucțiunile pentru poștele rurale" (Regulamentul Lahovari n.n.), rezultă că noua organizare, cu aplicare de la 1 mai 1872, are ca temei Decretul 357/1865, urmînd ca poșta rurală să activeze tot în 23 județe, dar desfășurat într-un număr de plăși mai mare ca în trecut. Ordinea de înființare a serviciului poștal rural în cursul anului 1872 începe cu luna mai: jud. Buzău, Ialomița și Vîlcea; în septembrie: jud. Bolgrad, Iași, Muscel și Vaslui; în noiembrie: jud. Dolj, Fălciu, Vîlcea și Vlașca; și în decembrie, în jud. Argeș, Brăila, Olt și Romanați. În cursul anului următor sînt înființate în restul județelor, cu excepția Covurlui (abia în iulie 1874). Din documentele vremii rezultă că poșta rurală din perioada postclasică a ființat în 136 reședințe de plasă, deservind 2352 comune în subordine, unele birouri comandînd ștampile noi, altele utilizînd în continuare pe cele din 1865.

Ștampilele postclasice ale birourilor poștale rurale („RJ"), denumite și „ștampilele Lahovari" și notate cu simbolul „RJ" (Rurale-județ), s-au executat conform actelor normative citate. Ele nu au fost întîlnite pînă acum pe mărci clasice litografiate, de unde și trecerea lor în categoria ștampilelor postclasice. Primele ștampile cunoscute poartă anul 1872 și se găsesc pe mărcile începînd cu emis. Paris. Dată timpurie: PL. SARATI-JUD. BUZAU 6 DEC. 72 (col. 14). Ștampilele rurale postclasice au fost clasificate în patru tipuri de bază, după forma și alcătuirea textului:

7.2.1. RJ1. RURALE-JUDEȚ (fig. 953). Cerc simplu (21,5-24 mm), avînd sus denumirea județului și opus denumirea plășii (biroului poștal rural), în caractere majuscule grotești. La mijloc, data pe trei rînduri: ziua (sus), luna cu primele trei litere și punct de prescurtare (la mijloc), și anul, cu ultimele două cifre sau uneori întreg (în partea inferioară). Cu sau fără ornamente florale (puncte, cruciulițe, malteze). Exemplu: JUD. BRĂILA/PL. BĂLȚI 17 AUG. 77.

7.2.2. RJ2. RURALE-JUDEȚ CU DUBLU CERC (fig. 954). Cercul mare (23-26 mm și cercul mic 13- 16 mm). În exergă, denumirea județului după care urmează două ornamente tipografice (cruciulițe, malteze, andreiane, steluțe) și în partea inferioară denumirea plășii respectiv a biroului poștal rural, cu literele în caractere majuscule grotești. La mijloc data, pe trei rînduri, după componența comună, anul fiind întotdeauna cu ultimele două cifre. Exemplu: JUD. DOLJIU/PLASA BALTA 28 APR 73.

7.2.3. RP. RURALE-PLASA (fig. 955). Ștampilă mică, cerc simplu (cca 20 mm), avînd ca inscripție numai denumirea plășii, în caractere majuscule egiptiene și data la mijloc după componența generală. Exemplu: NEAJLOVU 30 AUG. 74.

7.2.4. RD. RURALE-DEGETAR (fig. 956). Ștampilă cu cerc simplu (cca 17 mm), executată după tipul ștampilelor degetar „D") ale birourilor telegrafo-poștale din 1871. Pe marginea cercului, inscripția în litere majuscule grotești: sus, denumirea biroului rural și, după două ornamente tipografice minuscule (puncte), denumirea județului. Exemplu: POST. RUR. STEMNICU/JUD. VASLUI 7 JAN 74.

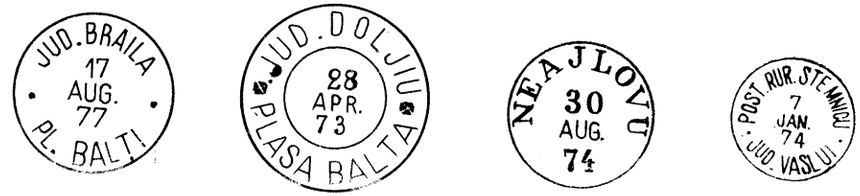

Fig. 953—956. Rurale postclasice: RJ1, RJ2, RP, RD.

Date extreme de circulație.

RJ1, timpurie: JUD. BUZĂU/PL. SĂRAȚI 5 DEC. 72 (col. 14); tîrzie: JUD. ROMANAȚI/PL. OLTU DE SUS 25 AUG. 86 (col. 5).

RJ2. timpurie: JUD. DOLJIU/PLASA BALTA 14 FEB. 73 (col. 4) și tîrzie: JUD. DOLJIU PLAS. AMARADIA 5 MAI 90 (col. 5).

RP, timpurie: NEAJLOVU 30 NOV. 72 (col. 5) și tîrzie: GLAVACIOCU 20 JUL. 77 (col. 4).

RD, timpurie: POST. RUR. STEMNICU 5 JUN. 73 (col. 4) și tîrzie: POST. RUR. CRASNA JUD. VASLUI 15 JUL. 81 (col. 5).

Punctajul pentru scrisorile francate este apreciat după mărcile suport: RJ (0,5R), RJ2 (0,5R), RP (0,8R) și RD (1,2R) pentru o singură marcă din emis. Paris sau București.

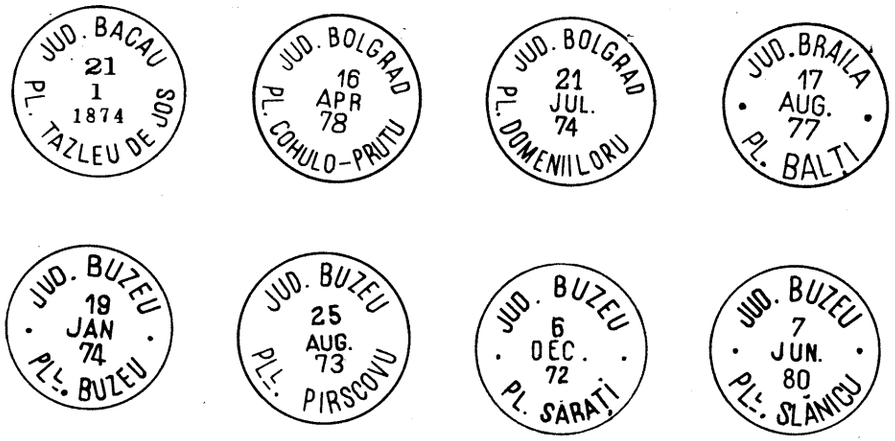

Fig. 957—964. Rurale postclasice tip RLJ.

7.3. ȘTAMPILE RURALE COMUNALE. (RC)

Ștampilele rurale comunale, catalogate cu „RC", au fost utilizate poștal de notarii comunelor în dependență de biroul rural al plășii respective, începînd din 1872, în conformitate cu actele normative fixate prin „Regulamentul Lahovari".

Ștampilele rurale comunale sînt foarte numeroase, estimate la peste 3.000. Ele sînt de componența generală a ștampilelor rurale (R) cu cerc dublu sau simplu, cu data la mijloc, pe trei rînduri: sus zua, la mijloc luna cu primele trei litere și jos anul cu ultimele trei cifre. Rar cu data în linie.

Catalogarea lor prezintă dificultăți, deoarece executarea lor s-a făcut de gravori diferiți, fără discernămînt, fără indicații centralizate și în timp îndelungat.

Pentru simplificare s-a recurs la cea mai restrînsă catalogare împărțindu-se în patru categorii, luîndu-se ca bază indicative componente: comună, județ, plasă.

O categorie suplimentară o formează „RCx" care înglobează ștampile izolate.

7.3.1. „RC1." (fig. 1040), cu indicative „COM. JUD. PL.". Au fost întîlnite în perioada 1880-1890 de tipul dublu-cerc.

Exemple: 1) COM. MAGLAVITU/PL. CAMPU JUD. DOLJIU 9 MAI 81 (fig. 1040). 2) BARA PL. SIRETU DE JOS/JUD. ROMAN 6 JUL. 88 (fig. 1047), 3) JUD. JLFOV/PL. SABAR COM. BALASOENI 3/x/84 (fig. 1048), 4) COM. LESPEZILE PL. SIRETU/JUD. SUCEAVA 18 JUN. 89 (fig. 1049).

7.3.2. „RC2" cu indicativele „COM" și „JUD.". Sînt de două tipuri: cerc dublu (fig. 1041) și simplu (fig. 1044). Au fost întîlnite începînd din 1872.

Exemple.

a) Cerc dublu. 1) COM. HÂRJA/JUD. BACĂU 20 NOV. 93 (fig. 1051). 2) JUD. BUZEU/COM. LARGU 6 FEB. 72 (fig. 1052), 3) JUD. JALOMIȚA/COM. MILOȘEȘTI 28 OCT. 82 (fig. 1053), 4) JUD. JASSY/COMUN. TOMESCI 23 SEP. (fig. 1054).

b) Cerc simplu. 1) JUD. DEMBOVITIA/C. BALENI ROMANI 30 APR. 1872 (fig. 1055), 2) JUD. NEAMȚU/COM. BOCESCII-PRECISTEI 24/8/FEB/74 (fig. 1056).

7.3.3. „RC3", cu denumirea comunei, avînd ca indicativ numai „JUD". Sînt de două tipuri: cerc dublu (fig. 1042) și simplu (fig. 1045). Au fost întîlnite începînd din 1891.

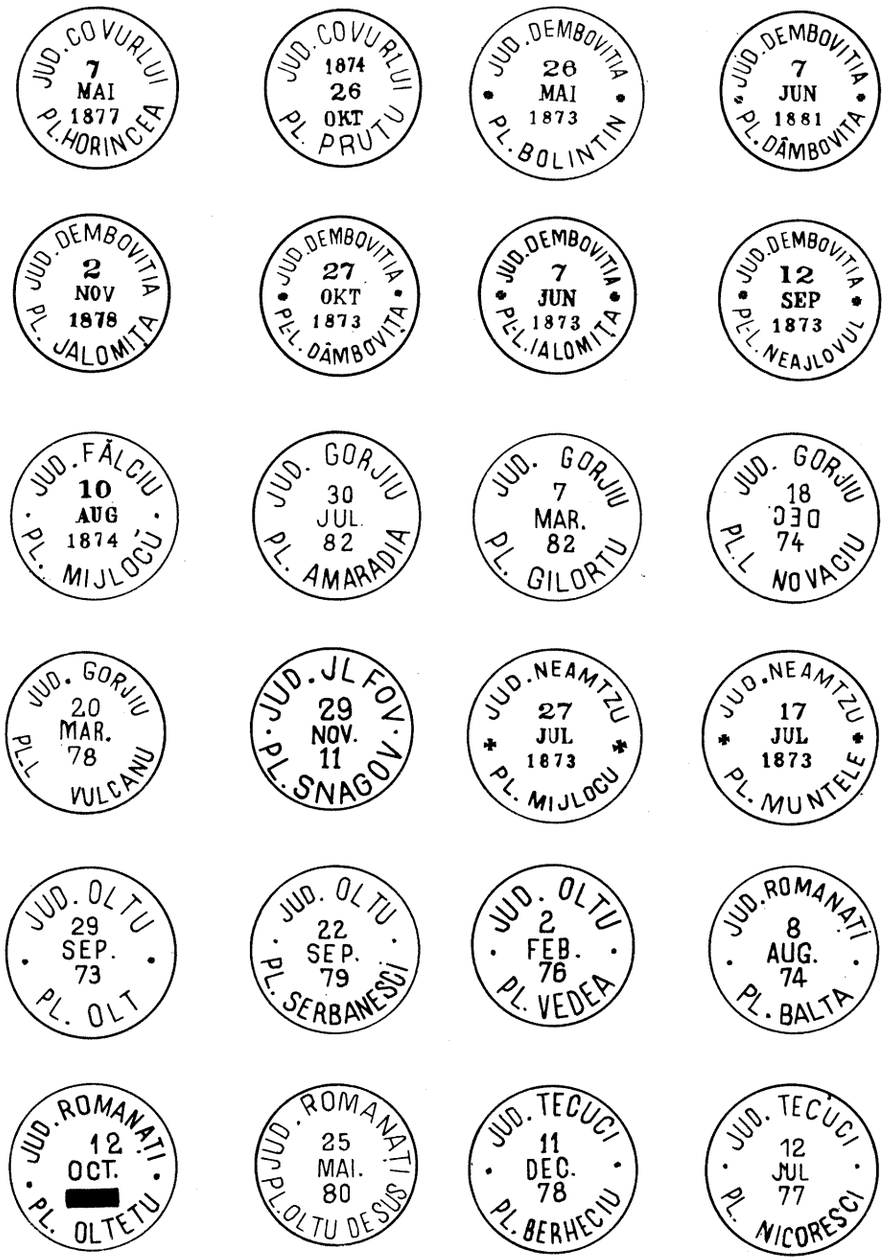

PLANȘA 50 (fig. 965—988). Rurale postclasice RJ1.

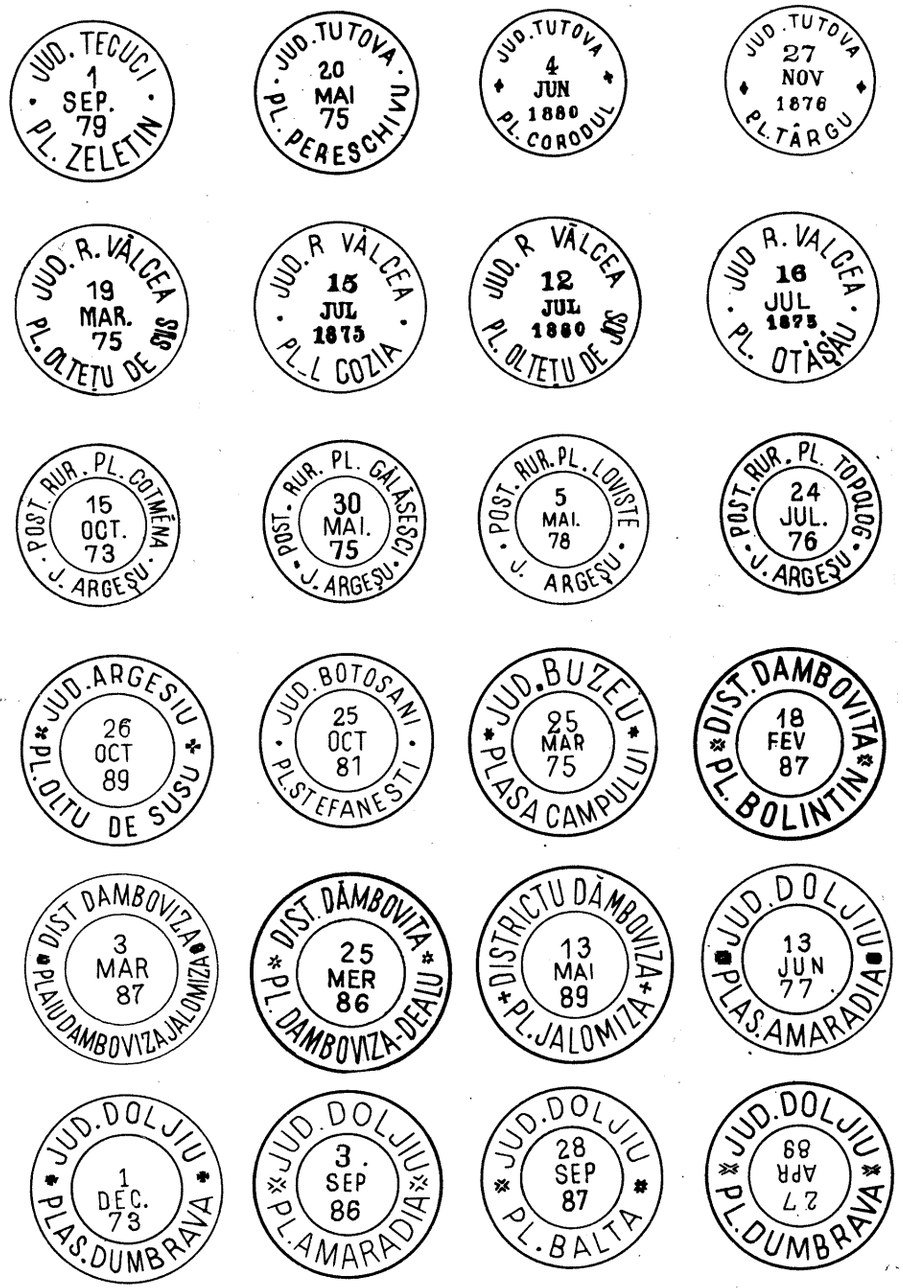

PLANSA 51 (fig. 988—996). Rurale postclasice RJ 1.
(fig. 997—1012). Idem, tip RJ 2.

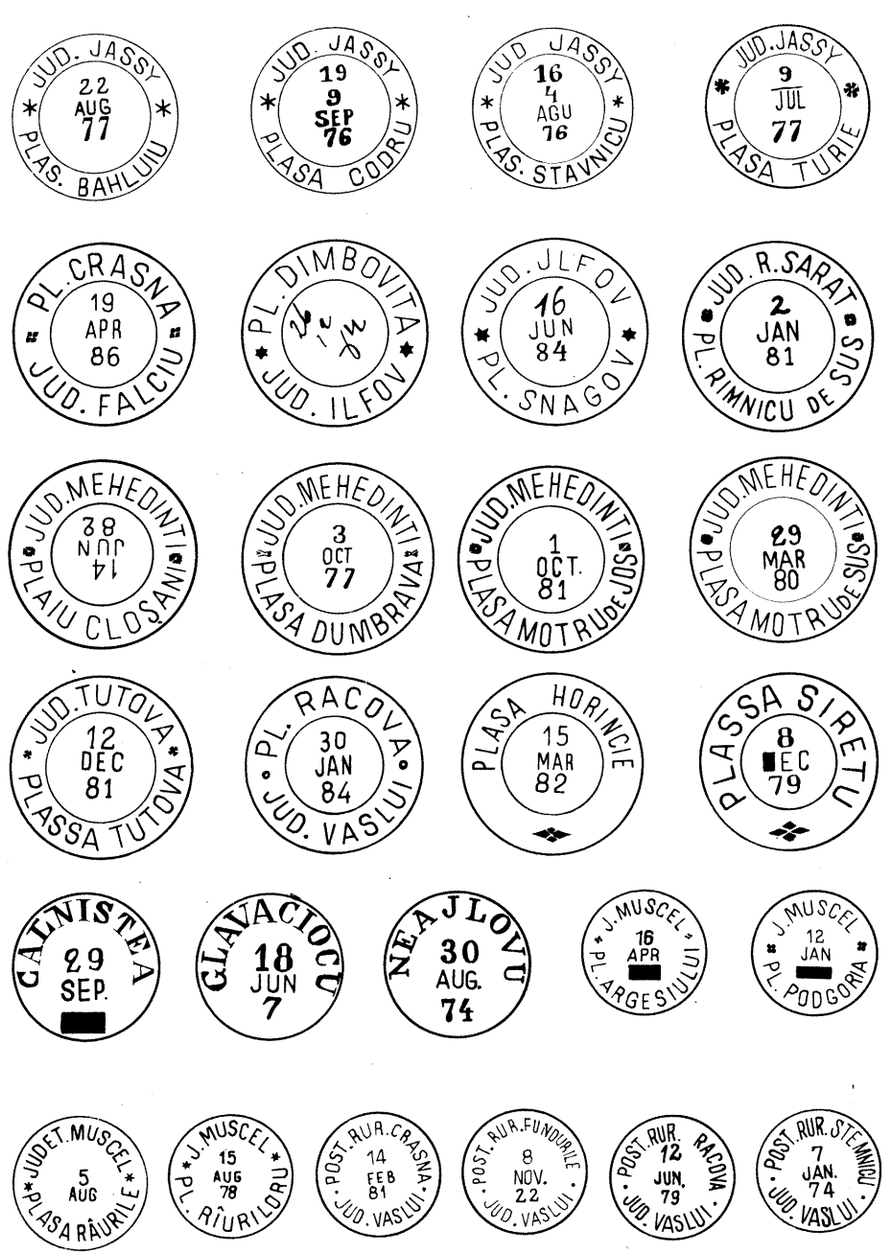

PLANSA 52 (fig. 1013—1028). Rurale postclasice tip RJ 2.
(fig. 1029—1031). Tip. RP. (fig. 1032—1039) tip RD.

Exemple.

a) Cerc dublu. 1) BARCA/JUD. DOLJIU 8 JUL. 92 (fig. 1059), 2) CARPINIȘTEA/JUD. BUZĂU 15 APR. 91 (fig. 1060), 3) CHIRIACU/JUD. VLASCA 26 JAN. 97 (fig. 1061), 4) SANGERU/JUD. PRAHOVA 1 FEB. 97 (fig. 1062).

b) Cerc simplu. 1) ALEXENI/JUD. JALOMIȚA 18 JUN. 88 (fig. 1057), 2) FILIOARA/JUD. NEAMȚ 28 AUG. 84 (fig. 1058).

7.3.4. „RC4", numai cu denumirea comunei. Sînt două tipuri: cu cerc dublu (fig. 1043) și simplu (fig. 1046). Au fost întîlnite începînd din 1883.

Exemple.

a) Cerc dublu. 1) PIUA-PETRI 7 DEC. 88 (fig. 1067), 2) RIU-VADULUI 18 MAI 5 (fig. 1068).

b) Cerc simplu. 1) COTOFENI 13 APR. (fig. 1063), 2) PODU-TURCULUI 27 FEB. 93 (fig. 1064), 3) VERBIȚA 26 FEB. 87 (fig. 1065), 4) FILIAȘI 10 JUN. 86 (fig. 1066).

NOTA. In perioada 1880-1890 ștampilele rurale comunale de tip RC1 au fost identificate în patru județe: Dolj, Ilfov, Roman și Suceava.

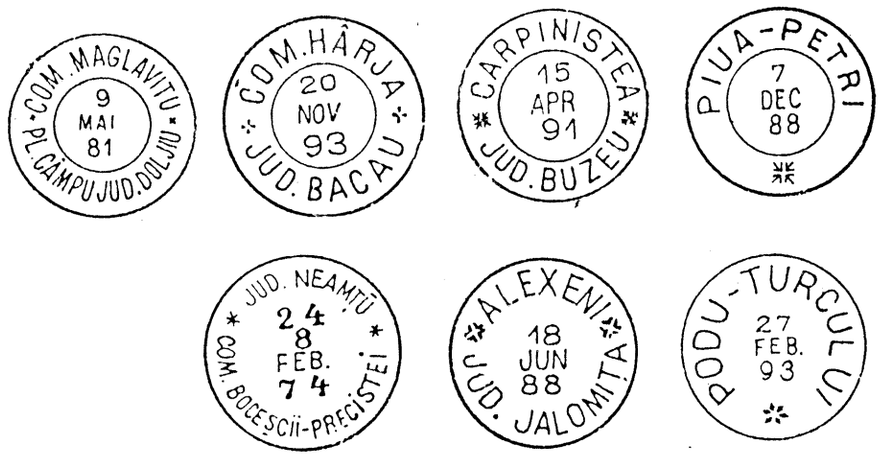

PLANȘA 53 (fig. 1040—1046). Rurale-comunale.

În perioada 1872-1880 ștampilele rurale comunale de tip RC2 au fost identificate numai pentru 17 județe: Arges, Buzău, Dîmbovița, Dorohoi, Ialomița, Iași, Ilfov, Mehedinți, Neamț, Prahova, Putna, Rîmnicu-Sărat, Romanați, Tecuci, Vaslui, Vîlcea și Vlasca. Ștampilele RC2 sînt extrem de rare pe mărci, deoarece notarii comunali încasau taxa poștală în numerar, iar aplicarea mărcilor se efectua de către birourile de expediție rurală din gări, reședințele de subprefecturi sau de către oficiile poștale de stat din apropiere. Pe măsura dezvoltării rețelei de căi ferate se tinde spre scurtarea rutelor de transport a corespondenței provenite din comunele rurale sau destinate acestora, reușindu-se treptat la cartarea obligatorie prevăzută de legea din 1872, a se face la reședințele de plasă, fiind introdusă cartarea la birourile de expediție rurală din gări, precum și la oficii de stat, care au început să funcționeze în comune rurale (ca de exemplu: Budești, Domnești, Plesoiu, Pîrscov, Pătîrlagele s.a.), care au fost dotate cu ștampile de tip RC4.

Tendința de scurtare a rutelor prin măsurile arătate mai sus s-a accentuat și mai mult în deceniul 1880-1890, cînd practic, aproape toate gările rurale au fost autorizate pentru serviciu de poste restante, și după 1888 pentru serviciul postal. În instrucțiunile privitoare la manipularea serviciului postal de către stațiile C.F.R., elaborate în 1888 de către D.G.T.P., se precizează că notarii comunali și vătășeii însărcinați cu transportul corespondenței sînt subordonați șefilor de stații C.F.R. în ceea ce privește serviciul postal.

După 1888 se constată o îmbunătățire a organizării și circulației poștale în mediul rural, iar în mod special „Legea de organizare poștală din 1892" conduce la dotarea tuturor județelor cu ștampile tip RC3, precum și la apariția factorilor rurali cu trasee fixe și zile precis stabilite pentru ridicarea și distribuirea corespondenței.

În perioada 1890-1900 s-au desființat birourile de expeditori rurali din gări și de la reședințele de plasă, activitatea prestată fiind preluată integral de gările autorizate pentru serviciul de stat din comunele rurale. Ștampilele specifice de tip RC3 au fost folosite temporar și de oficiile de stat, pînă la dotarea lor cu ștampile de tip RC4. In această perioadă factorii rurali au deservit 191 de rute fixe, avînd majoritatea punctelor de plecare din gări, precum și de la oficii poștale de stat comunale și urbane sau agenții speciale.

7.4. ALTE SERVICII RURALE.

7.4.1. Agenții speciale („RAS").

Posibilitatea înființării agențiilor speciale a fost prevăzută în art. 17 din „Regulamentul de aplicare a legii pentru organizarea serviciului poștal rural din 1892" (Decretul 2470 din 1/13 iulie). Confrom instrucțiunilor din 1893 pentru manipularea serviciului poștal rural de către agenți speciali, rezultă că ei „vor supraveghea activitatea de poștă rurală din circumscripția poștală aferentă, inclusiv controlul și instruirea factorilor rurali și a notarilor (agenți poștali comunali).

Prima agenție comunală a fost înființată la 1/13 ianuarie 1893 în comuna Turcenii de Sus, județul Gorj, care a folosit și la 18/30 martie 1893 ștampila sa „RC3", după care urmează în același an agenția Spineni județul Olt (2/14 ianuarie) și agenția Sopot județul Olt (10/22 februarie).

Ștampilele agențiilor poștale speciale notate cu simbolul „RAS", s-au grupat în patru tipuri de bază, în funcție de inscripționarea lor.

RAS1: „AG. SPECIAL.../JUD..." (fig. 1071-1073). Ștampilă dublu-cerc, cu textul în majuscule grotești, despărțit prin două ornamente în cruci lobate. Data pe trei rînduri: ziua, luna cu primele trei litere și anul, cu ultimele două cifre.

Exemple: 1. BACESTI/JUD. ROMAN, 2. BARCANESCI/JUD. JALOMITA, 3. FUMITRESCI/JUD. R. SĂRAT, 4. PUESCI/JUD. TUTOVA, 5. SLANIC/PRAHOVA, 6. STANISESCI/JUD. TECUCI, 7. USCAȚI/JUD. NEAMȚ, 8. VINTILA VODĂ/JUD. BUZĂU.

RAS2: „AGENȚIA SPECIALĂ/JUD..." (fig. 1074-1082). Ștampilă dublu-cerc, cu data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre. Două ornamente în cruci lobate.

Exemple: 1. BALCEȘTI/JUD. ARGESIU, 2. BIBEȘTI/JUD. GORJIU, 3. BRĂNEȘTI/JUD. JLFOV, 4. BUFTA/JUD. ILFOV, 5. GALBENI/JUD. ROMAN, 6. JVESTI/JUD. TUTOVA, 7. PERIȘ/JUD. JLFOV, 8. ROSNOV/JUD. NEAMȚU, 9. VITICHEȘTI/JUD. MUSCEL, 10. SALCIA/JUD. TELEORN, 11. CERNA/JUD. VALCEA, 12. MELINEȘTI/JUD. DOLJ.

RAS3: AGENȚIA SPECIALĂ, (fig. 1083-1085). Fiecare cuvînt cu abrevieri diferite: „AGENȚIA SPEC.", „AGENȚIA SP.", „AGENȚ. SPECIALA", „AGEN. SPECIALĂ" etc.

Exemple: 1. AGENȚIA SPEC. BEREȘI/JUD. COVURLUI, 2. AGENȚIA SPEC. RĂCHITELE/JUD. ARGEȘ, 3. AGENȚIA SP. NARUJA/JUD. PUTNA, 4. AGENȚIA SP. LUNGESCI/JUD. R. VALCEA 20 JAN. 898, 5. AGENT. SPECIALĂ STALPENI/JUD. MUSCEL, 6. AGEN. SPECIALĂ TERPEZITA/JUD. DOLJIU 21 FEB. 899 (col. 5).

RAS4: „AGENȚIA SPECIALĂ", (fig. 1086 - 1088), fără județ. Ștampilă cu dublu cerc, data în linie și ornament acantă (tridente) în partea de jos.

Exemple: 1. COBADIN 22 MAR 909 (col. 5), 2. BERESTI, 3. GALBENI 15 OCT 910 (col. 11), 4. JILAVA, 5. SUICI, 6. SURAIA 10 JUL 910 (col.5).

ANEXA 12. La 1 aprilie 1905 D.G.T.P. comunică existența următoarelor 49 agenții poștale speciale: 1. BALTA (28.08.1900, Severin) 2. BALTA ALBĂ (14.05.1900, Rîmnicu Sărat), 3. BĂLCEȘTI (13.09.1896, Pitești), 4. BALTEȘTI (14.02.1902, Ploiești), 5. BĂCENI (14.04.1902, Buzău),6. BERESTI (27.041893, Galați), 7. BARCA (27.01.1894, Craiova), 8. BUFTEA (13.05.1895, București), 9. BUZEȘTI (13.05.1894, Slatina), 10. CĂCIULATEȘTI (17.06.1893, Bechet), 11. CĂLUGARENI (01.06.1[illegible]), 12. CELARU (16.08.1900,Caracal), 13. DANICEI (01.10.1896, Pitești), 14. DONNI[illegible]TI (13.07.1893, C. Lung), 15. DRAGANESTI-VLASCA (25.04.1903, Giurgiu), 16. GHIMPAȚI-VLASCA (25.04.1903, Vidra), 17. GOVORA (13.11.1899, Ocnele Mari), 18. GRADIȘTEA (26.11.1896, Zătreni), 19. HOTARELE (14.04.1903, Budești), 20. HUREZANI (13.05.1894, Tg. Jiu), 21. JILAVA (13.04.1893, București), 22. JURILOVCA (14.09.1900, Babadag), 23. MAHMUDIA (14.02.1901, Tulcea), 24. MACIUCA (03.05.1902, Drăgășani), 25. MALDAREȘTI (13.04.1893, Drăgășani), 26. MELINESTI (13.03.1893, Craiova), 27. MERENI (22.11.1900, Vidra), 28. NAMAESTI (13.04.1893, C. Lung), 29. OBÂRȘIA (14.08.1900, Caracal), 30. PREAJBA (13.07.1893, Crevedia), 31. PUNGEȘTI (13.07.1893, Crevedia), 32. RICHITELE (28.09.

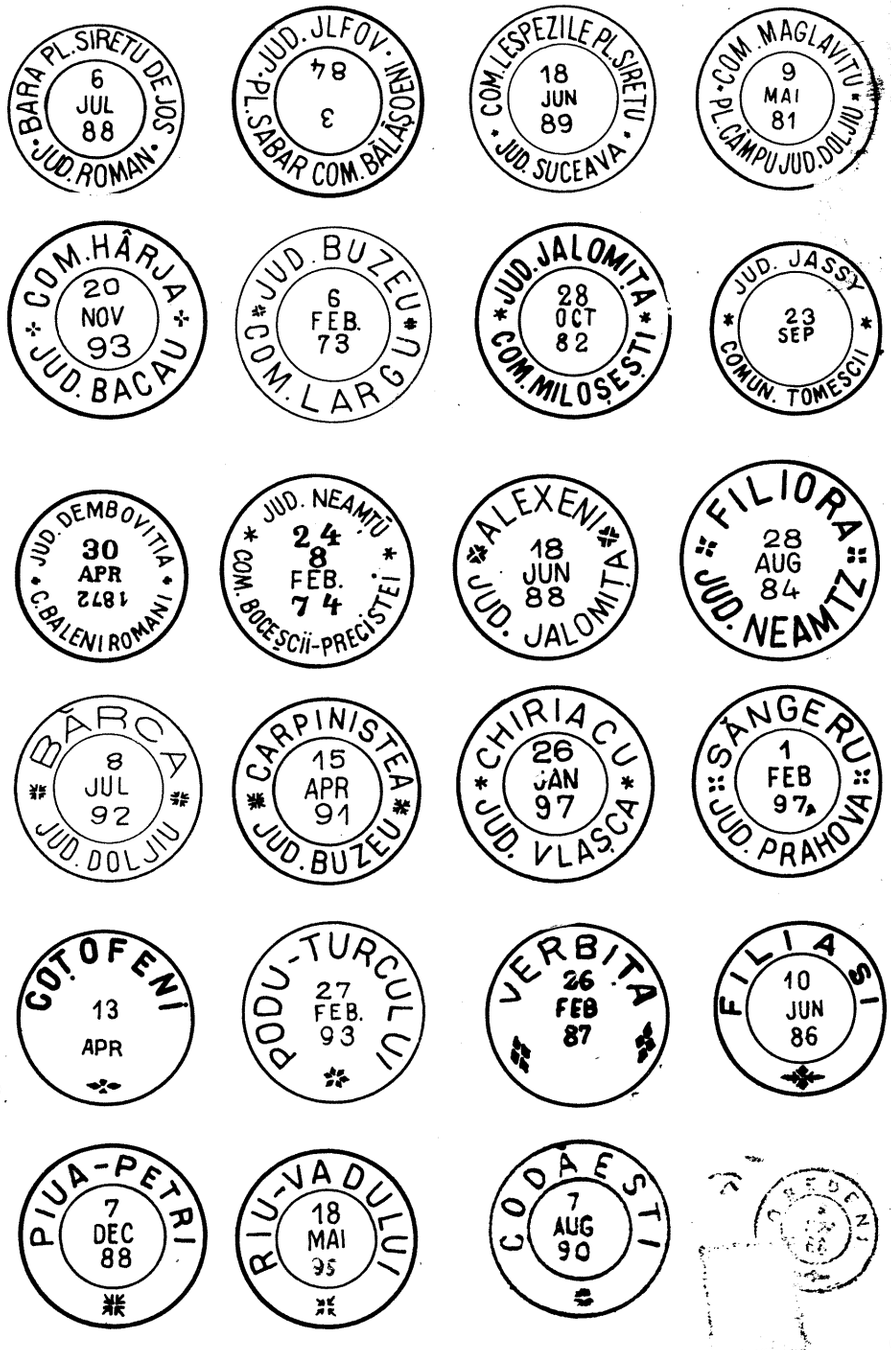

PLANȘA 54 (fig. 1047—1070). Rurale comunale („RC").
RC1 (fig. 1047—1050), RC2 (1051—1056),
RC3 (fig. 1057—1062), RC4 (1063—1070).

1900, Pitești), 33. ROCIU (01.04.1898, Costești), 34. SABAOANI (14.12.1900, Roman), 35. SACELU (14.01.1902), Slatina). 33. STALPENI (13.03.1893), C. Lung), 39. SUICI (29.

Fig. 1071—1073. Agenții Speciale („RAS").

10.1900, Pitești), 40. SURAIA (13.03.1893, Focșani), 41. SOCARICIU (14.12.1900, Călărași), 42. TALPA-OGRAZILE (18.12.1900, Crevedia), 43. TEREPEZITA (13.07.1896, Craiova), 44. TURCENI DE SUS (13.01.1893), Tg. Jiu), 45. URSI (13.11.1899, Slatina), 46. VALEA REA (14.08.1900, Bacău), 47. VLADIMIR (27.10.1899, Tg. Jiu), 48. VOINEȘTI (14.07.1901, 49. ZORLENI (13.04.1894, Bîrlad). 36. SOPOT (22.02.1893, Craiova), 37. SPINENI (14.04.1893, Slatina). In paranteze avem data înființării și oficiul poștal dependent.

NOTA. Ștampilele de tip RAS au dublu cerc de dimensiuni variabile. Au ornamente de tip „X" (cruce andreiană), iar ștampilele de tip AS5 au ca ornament acante (tridente). Pe parcurs unele din agențiile speciale au fost desființate sau transformate în birouri autorizate. Exemple de transformări: AS. BERESTI 1908, AS. BUFTEA 1909, AS. MELINESTI 1907, AS. USCATI 21.11.1894-01.04.1898, după care redevine AS, AS. VOINESTI 1908.

7.4.2. Birouri autorizate („RBA"). Fig. 1089-1092

Birourile autorizate (sau concesionate) au fost înființate prin „Legea telegrafo-poștală" publicată în M. O. nr. 269 din 1/13 martie 1900. Acum se prevede pentru prima dată posibilitatea înființării de birouri autorizate, deservite, fie de amploiați ai statului, fie de persoane autorizate. Prin art. 349-386 din „Regulamentul de aplicare" publicat în M. O. nr. 79 din 9/21 iulie 1906 se stabilește modul de funcționare și defaclare a birourilor, în trei categorii:

a. Birouri autorizate (simplu), cu poștă ușoară, telegraf, mandate interne
b. Biroul autorizat clasa 2-a, inclusiv mandate internaționale
c. Biroul autorizat clasa 3-a, având toate serviciile unui oficiu poștal de stat.

Ștampilele cu care au fost dotate birourile autorizate sînt de două tipuri: cu cerc simplu și cu dublu cerc. Exemple:

RBA1. BIROUL AUTORIZAT BALS (fig. 1089). Cerc simplu (29 mm). Legenda în litere majuscule grotești și jos o cruce lobată aplecată (andreiană). Data la mijloc, în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre.

Date de referință. Timpurie: 8 OCT. 900; tîrzie: 14 JAN 909

RBA2. BIUROUL AUTORIZAT BREAZA (fig. 1090). Dublu-cerc (29/19 mm). În exergă inscripția în majuscule grotești și jos o cruce lobată aplecată. Data la mijloc, în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre.

Alte exemple: BIUROU AUTORIZAT CEPTURA (fig. 1091), BIUROUL AUTORIZAT CISLAU (fig. 1092).

NOTA. La data de 1 mai 1900 se înființează primul birou autorizat în comuna Balș județul Romanați, prin transformarea of. poștal local. Tot pentru 1900 se mai dau următoarele exemple: BALACESTI, dependent de oficiul R. Vîlcea (8 februarie), BUCECEA, dependent de oficiul Botoșani (20 iunie), DRAGANESTI în dependență de oficiul Slatina), FILIASI (1 mai, pendinte de Craiova), PESTEANA (1 martie, pendinte de oficiul Tg. Jiu), POIANA (11 iunie, pendinte de oficiul Botoșani), SECUENI (1 mai, pendinte de ofciul Bacău), SULITA (6 mai pendinte de oficiul Botoșani) și TIGVENI (25 aprilie, pendinte de oficiul Pitești).

Birourile autorizate au folosit inițial ștampilele poștei rurale comunale de tip RC3 (ex. RIPICENI), RC4 (ex. BAICOI, BISTENI, PESTEANA) sau de tip B36 cu or-

nament goarna (x. DRAGANESTI). Ulterior (după 1900) au fost date în dotare ștampilele de tip RBA1. BALS și apoi ștampilele de tip RBA2. BREAZA.

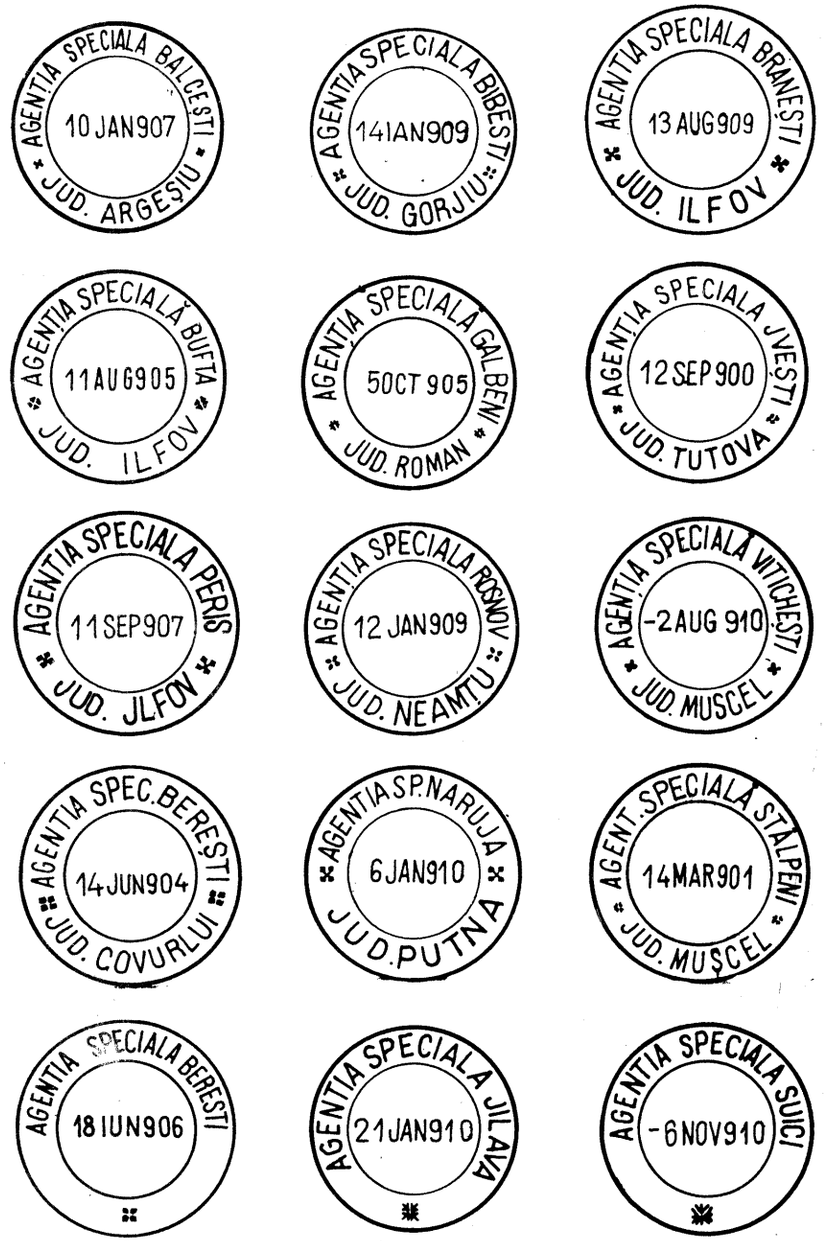

PLANSA 55 (fig. 1074—1088). Agenții Speciale. RAS2 (1074—1082), RA S3 (1083—1085), RA S4 (1086—1088).

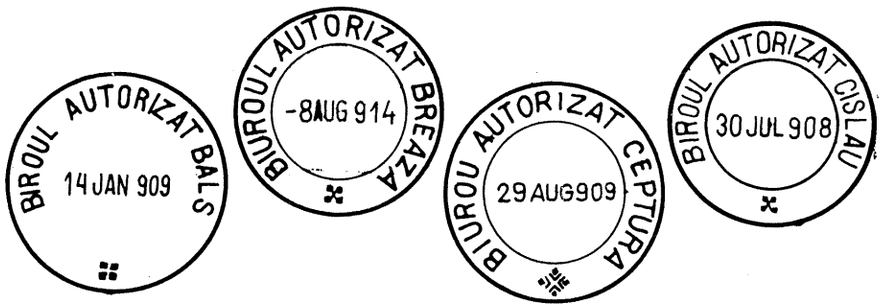

Fig. 1089—1092. Birouri Autorizate („RBA").

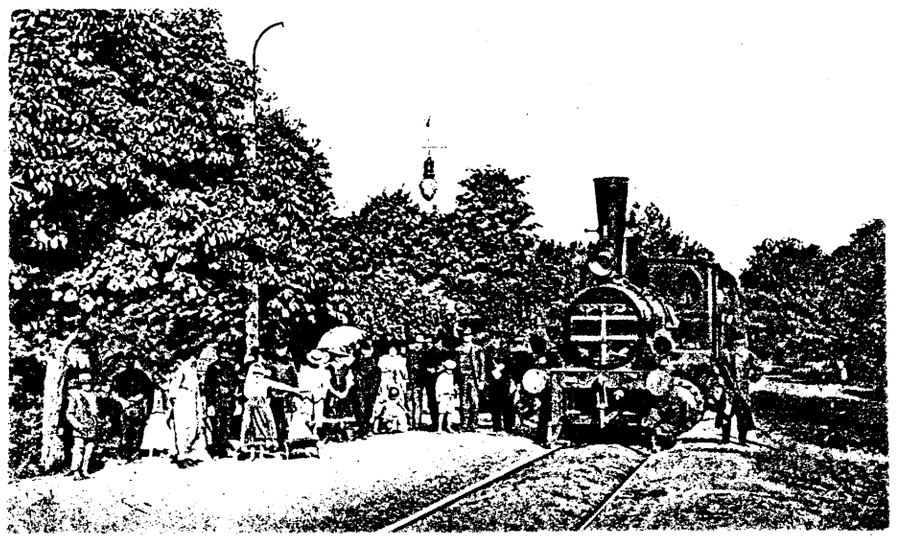

Fig. 1093. Prima locomotivă C.F.R. (1869).

8. POSTA FEROVIARĂ

Stampilografia poștală din cadrul C.F.R. își deschide paginile o dată cu inaugurarea la 19/31 octombrie a liniei ferate Filaret — Giurgiu. Cu acest prilej s-au înființat oficii poștale PTT în ambele gări, dotîndu-le cu ștampile proprii și mărci din toate valorile.

Începînd din 1873 serviciul poștal din stațiile de cale ferată se dezvoltă treptat, sub diferite forme, fie prin poșta efectuată de către salariații PTT, fie prin poșta efectuată de salariații CFR, cu extindere din 1875 și prin poșta ambulantă.

Ștampilele folosite poștal în cadrul CFR, denumite și **ștampile poștale feroviare,** se împart în două subcapitole: ștampile ale poștei efectuate în gări și ștampile ale poștei efectuate în trenuri. La rîndul lor, ștampilele poștei din gări sînt în legătură cu efectuarea serviciului expediției de către salariați PTT sau de către salariați CFR. Ștampilele serviciului poștal din trenuri se împart, de asemenea, în două categorii: ștampile ale ambulanțelor poștale și ștampile utilizate în trenuri.

8.1. POSTA DIN GARI EFECTUATA DE SALARIATI P.T.T.

8.1.1. Oficii poştale din perioada clasică

a. Stampile din 1869 (PG1)

TABELUL 18

Nr. crt.	Gara	Inaugurare (s.n.) Linia	G	OPG	Stampile cunoscute timpurie	tîrzie
1.	FILARET	102	31.10.1869	01.11.1869	20/11/869	5/12/870
2.	GIURGIU	102	31.10.1869	01.11.1869	11/11/869	21/12/870
3.	ROMAN	500	15.12.1869	? 12.1869	24/12/69	5/ 5/74
4.	BACAU	500	21.12.1870	? 12.1869	8/12/69	3/ 7/72

PG1. Carcteristici generale. Stampile dublu-cerc (26/16 mm). In exergă, denumirea localităţii (sus) în caractere majuscule anticva şi în partea opusă specificarea funcţională, în majuscule groteşti: două steluţe cu cîte şase raze despart componentele legendei. La mijloc data, pe trei rînduri, în cifre arabe: ziua, luna şi anul (cu ultimele două sau trei cifre).

Exemple: (fig. 1094—1097).

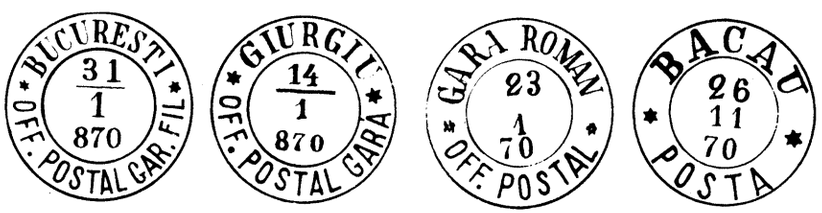

01.11.1869 *01.11.1869* *15.12.1869* *15.12.1869*

Fig. 1094—1097. Primele stampile ale oficiilor poştale

1. BUCURESTI/OFF.POSTAL GAR.FIL. 31/1/1870
2. GIURGIU/OFF.POSTAL 14.1.870
3. GARA ROMAN/OFF.POSTAL 23/1/70
4. BACAU/POSTA 26/11/70

Evaluări. Valoarea „R" a stampilei OPG poate varia în raport cu gara respectivă şi de poziţia aplicării ei: 1. pe marcă detaşată, 2. pe marcă cu fragment de scrisoare prezentînd ştampila integrală, 3. pe marca de pe scrisoare şi 4. pe plic, separată (tranzit).

TABELUL 19

Stampila	pe marcă izolată	pe marcă cu fragment	marca de pe scrisoare	pe plic (în tranzit)
1. FILARET	8R	?	?	—
2. GIURGIU	3R	5R	20R	—
3. ROMAN	p.a.	?	?	5R
4. BACAU	3R	5R	10R	3R

Istoric. România din 1861/1869, găsindu-se în imposibilitatea de a construi în regie proprie căi ferate a recurs la concesionarea prin firme străine, contractîndu-se trei concesiuni:

a) Linia Bucureşti — Giurgiu. S-a dat în antrepriza companiei „J.T. Barkley şi J. Staniforth", încă din 1865 la încuviinţarea domnitoruiui Cuza. Concesiunea prevedea numai construirea căii ferate nu şi exploatarea ei, astfel că încă de la început calea

ferată Bucureşti — Giurgiu a fost administrată şi exploatată de către statul român prin **„Direcţiunea calei ferate a statului, Bucureşti — Giurgiu"**. De asemenea, este de reţinut şi faptul că nici serviciul poştal nu a fost concesionat, ci a fost rezervat guvernului român şi a fost exercitat de poşta română, respectiv de către oficianţi şi impiegaţi ai D.C.T.P. Regulamentele de exploatare a căilor ferate prevedeau clauze prin care se rezerva poştei române serviciul poştal şi obligaţii pentru asigurarea îndeplinirii serviciului poştal pe liniile în exploatare şi în gările respective.

Linia Bucureşti — Giurgiu a fost inaugurată la 19/31 octombrie 1869. Dar trebuie de reţinut faptul că poşta se servea de „trenul de serviciu" cu mult înainte, în vederea transportului expediţiei între capitală şi Dunăre şi retur. Însăşi familia domnitorului Carol a folosit trenul Giurgiului, (20 august 1869) într-o călătorie din august „pe Dunăre către occident'.

Exploatarea în regie de stat a căii ferate se făcea după un regulament întărit prin ordonanţa domnească nr. 1493 din 26 august 1869. Cu privire la serviciul poştal regulamentul prevedea printre altele:

— **„În gările Bucureşti şi Giurgiu se va instala cîte un birou pentru poştă şi depozitul depeşelor, precum şi un local pentru încărcarea şi depozitarea malei — poşte (art. 61).**

— **„În fiecare din trenurile de călători, personale sau exprese,** (două curse pe zi la dus şi două curse la întors, n.n.) **se vor rezerva două compartimente speciale pentru transportarea scrisorilor, pecheteşor, depeşelor şi agenţilor poştali ce le însoţesc (art. 60).**

În ziua inaugurării liniei ferate, în gările Filaret (Bucureşti) şi Giurgiu existau birouri poştale de expediţie, dotate cu personal, registre şi formulare, iar a doua zi primeşte mărci poştale, ştampila de zi, ştampilele auxiliare.

Cu adresa nr. 434 din 1 noiembrie 1869 (data poştei) casierul central al Biroului poştal central, dotează oficiul din gara Filaret cu „cîte o filă din valorile: 2, 4 şi 18 Bani" (300 mărci pentru uz intern, n.n.) şi tot „cîte o filă din valorile 5, 10, 15, 25 şi 50 Bani" (500 „mărci internationale").

Încă de la început, Oficiul poştal Filaret — gară a avut o activitate care merită prezentată: în intervalul 1 noiembrie — 31 decembrie 1869, expediţia s-a înregistrat cu 459 scrisori francate (valoarea mărcilor 43, 45 lei) şi 111 scrisori cu porto (din care 8 restituite din cauza „adresantului necunoscut"), ceea ce reprezintă o frecvenţă de cca. 20 scrisori/zi, purtînd ştampila zilei.

Tot la 19/31 octombrie 1869 (ziua inaugurării) s-au dat în folosinţă, oficial, staţiile telegrafice din gările Filaret, Comana şi Giurgiu.

b) Linia Nordului (Iţcani-Roman), cu ambraşamente la Iaşi şi Botoşani. La 3/15 decembrie 1869 se inaugurează linia ferată ITZKANI (Suceava) — ROMAN, din concesiunea **„Lemberg — Cernovitz — Jassy — Eisenbahngesellshaft"**, prescurtat „L.Cz.J.E." (Reprezentant Victor V. Offenheim).

La inaugurarea liniei, în gara Roman era organizat un serviciu poştal subordonat biroului poştal din centrul îndepărtat al oraşului, fiind dotat după principiul aplicat oficiilor poştale din gările Filaret şi Giurgiu, cu registre, formulare, timbre şi ştampila de zi, precum şi cu ştampilele adiţionale „RECOM", „P.P.", „DUPA PLECARE".

La graniţa de nord oficiul poştal Roman — Gara era în directă legătură cu poşta austriacă din Jtzkani al aceleaşi concesiuni, prin mijlocirea căreia se făcea legătura cu Europa şi la sud, cu oficiul poştal din gara Bacău.

Legătura cu „linia sudului" se făcea prin „Gara Roman — Sud", care era la o depărtare de 250 m de actuala gară Roman; reţinem deci faptul că tronsonul sudului era despărţit de tronsonul nordului. Datorită acestei situaţii, călătorii în tranzit prin Roman erau obligaţi să facă transbordări „obositoare de la o gară la alta". Această situaţie neobişnuită a durat 16 ani, pînă la 30 octombrie/11 noiembrie 1888, cînd statul român a preluat cele 19 staţii de cale ferată ale „Companiei Offenheim", printre care şi gara Roman (Ing. Silviu Dragomir, Romanul inedit. O staţie CFR, cu două gări, Almanahul Turistic, 1976). Prin convenţia din 10/22 ianuarie 1889 exploatarea liniilor trece în regia statului român.

c. Linia sudului (Roman — Galaţi). La 16/21 decembrie 1870 se declară terminată calea ferată din concesiunea a treia (Dr.B.H. Strussberg) pe traseul Roman — Bacău — Mărăşeşti — Tecuci — Galaţi, dar exploatarea oficială are loc abia la 8/20 ianuarie 1871, făcîndu-se legătura Galaţi — Iţcani, iar legătura completă Roman — Galaţi — Brăila — Buzău — Bucureşti la 1/13 noiembrie 1872.

Se adnotează însă, că încă din toamna 1869, garnituri de serviciu (cu muncitori, materiale etc.) circulau cu precădere spre nord, făcînd legătura cu „Roman — Sud", cu linia nordului.Biroul telegrafo-poștal din orașul Bacău organizase un „serviciu ambulatoriu" (prin factori — curieri), în gara Bacău și garnitura Bacău — Roman (sud).

Nu cunoaștem dacă „serviciul poștal din gara Bacău" era dotat sau nu cu inventarul necesar pentru o activitate de expediție similară cu a celorlalte birouri din gări, organizate înainte (Filarot, Giurgiu, Român), dar **ștampila de zi** a acestui serviciu o întîlnim începînd cu prima decadă a lunii decembrie 1869. De regulă, scrisorile care veneau din nord (ex.Tg.Neamț, Roman) sau din sud (ex.Galați, Adjud) primeau atît ștampilele birourilor poștale de expediție, cît și ștampilele de tranzit sau de sosire a gărilor Roman sau Bacău.

b. Stampile din 1871

„PG2". ITZCANI.

TABELUL 20

Simbol.	Gara	Linia	Inființare (s.n.) G	OPG	Stampile cunoscute timpurie	tîrzie
PG2.	ITZCANI	500	27.10.1869	01.06.1871	2 MAI 72	17 SEP 74
Ultima zi			—	22.02.1891	—	22.02.1891

PG2. ITZKANI — GARA (fig. 1098). Cerc simplu (24 mm). Inscripția în caractere majuscule grotești „GARA" (sus) și grotești „ITZCANI", (jos); două ornamente (brose) despart cuvintele. La mijloc data, pe trei rînduri: ziua, luna (cu trei litere) și anul (cu ultimele două cifre).

Fig. 1098. Gara Itcani (01.06.1871) și ștampila oficiului său poștal (PG2).

Aprecieri valorice. Stampila PG2. ITZCANI nu se cunoaște pe mărci. Aplicată (tranzit) pe scrisori (plicuri) evaluare 5R.

Istoric. La 20 mai/1 iunie 1871 ia ființă în localul gării austriace Jtzkany (Suceava Nord) un oficiu poștal român. Circulara nr. 5511/1871 a D.G.T.P. face cunoscut:

„Inființîndu-se un oficiu poștal la Itcani, cu începere de la 1 iunie viitor, stil nou, serviciul corespondenței poștale ce se va efectua prin oficiul de schimb gara Roman, se va face prin oficiul Itcani. Aceasta vi se comunică spre știință și regulă dumneavoastră în ceea ce privește înstrăinarea corespondențelor. Astfel, de la 1 iunie 1871 oficiul poștal din gara Roman continuă să existe și să funcționeze fără a mai efectua însă și schimbul internațional poștal cu Austria, schimb care, de la această dată se face în gara Itcani (lîngă Suceava), fiind singura stațiune intermediară între cele două linii concedate, de o parte și de alta, societății Lemberg — Cernăuți — Iași. Oficiile de frontieră ale ambelor țări vor fi reunite în această gară"; (M.O.nr.71/1872).

Notă. In anul 1889 guvernul român a preluat exploatarea căilor ferate Roman — Itcani, Pașcani — Iași și Verești — Botoșani, determinînd luarea în anii următori a unor măsuri organizatorice, feroviare și poștale, de ordin intern, cum și pe plan internațional pentru înlocuirea convenției cu Austria din 18/22 februarie 1873, printr-o nouă convenție. Astfel, printre cele mai importante măsuri din punct de vedere poștal, menționăm în primul rînd, desființarea oficiului poștal de stat din gara austriacă Itcani și înființarea unui oficiu poștal de stat în gara română Burdujeni atunci construită (la 5 km. sud de Itcani). Măsura a fost comunicată de D.G.P.T. tuturor oficiilor poștale din țară prin circulara nr. 3830 din 9 februarie 1891:

„In urma unei dispoziții ca toate autoritățile din gara Itcani să se mute la Burdujeni, și oficiul poștal din menționata gară se va muta pe ziua de 10/22 februarie 1891 la Burdujeni unde va trebui să se adreseze toate corespondențele și mesageriile ce se cartează actualmente oficiului nostru din gara Itcani. Vi se comunică această dispoziție spre știință și regula dumneavoastră". (Buletinul Telegrafo poștal nr. 2/1891, p—33).

8.1.2. Oficii poștale din perioada postclasică.

a. „PG3" Stampile monocerc (fig. 1099—1101)

TABELUL 21

Nr. crt.	Gara	Linia	Innaugurare Linia	Gara	Stampile cunoscute Timpurii	Tîrzii
1.	BRAILA	700	13.09.1872	01.11.1873	?	12. JUN. 89
2.	GALATI	700	13.09.1872	01.11.1873	?	25 JUL. 75
3.	IASI	606	01.06.1870	01.08.1873	31 MAR. 76	10 FEB. 75

OPG3. BRAILA (fig. 1099). Cerc simplu (22 mm). Pe marginea cercului inscripția în litere majuscule grotești: sus denumirea gării și jos cuvîntul „GARA", despărțite prin două steluțe. La mijloc data pe trei rînduri: ziua/luna cu trei litere/anul cu ultimele două cifre.

Similare: GALATZI/GARA și JASSY/GARA.

Istoric. Cu privire la oficiul telegrafo-poștal din gara Brăila, acesta, înființat la 1/13 noiembrie 1873, a fost desființat prin 1890; reînființat la 1/13 aprilie 1896 se desființează a doua oară, la 3/15 iunie 1898. (Darea de seamă nr. 94/1905 asupra mersului serviciului de poștă, telegraf și telefon pe perioada 1872 — 1894).

Reamintim că terminarea liniei ferate Strousberg pe ruta ROMAN — Bacău — Galați — BUCURESTI s-a declarat la 16/21 decembrie 1870; din cauza unor catastrofe pricinuite de inundații, exploatarea oficială a liniei s-a dat în decembrie 1871. NOTE. Stampilele „OPG3" au fost întîlnite pe mărci din emisiunile „Cifra în patru colțuri" și, mai rar, pe mărci „Spic de grîu".

— Oficiul poștal Brăila-gară se desființează a doua oară la 16/27 iulie 1899, la un an de la a doua înființare.

— Pe linia Iași — Pașcani erau două curse pe zi.

Fig. 1099—1101. Primele oficii poștale postclasice din gări (PG3).

b. „PG4". Stampile dublu-cerc (fig. 1102—1110)

Exemple.

TABELUL 22

Nr. crt.	Gara	Linia	Data inaugurării Linia	Gara
1.	BARLAD	600	13.09.1872	05.11.1897
2.	BRAILA	700	13.09.1872	01.11.1873
3.	BURDUJENI	500	15.12.1869	22.02.1891
4.	BUZAU	500	13.09.1872	1881
5.	COTROCENI	102	15.11.1897	—
6.	CRAIOVA	100	05.01.1875	04.02.1898
7.	FILARET	102	31.10.1869	01.11.1869

8.	FOCSANI	500	30.10.1881	13.07.1898
9.	GAESTI	101	13.09.1872	16.07.1898
10.	IASI	606	01.06.1870	01.08.1873
11.	JASSY	606	01.06.1870	01.08.1873
12.	PASCANI	606	01.06.1870	01.01.1872
13.	PITESTI	101	13.09.1872	27.07.1890
14.	PLOESTI	300	13.09.1872	04.09.1898
15.	ROMAN	500	15.12.1869	15.12.1869
16.	SLATINA	100	05.01.1875	05.01.1875
17.	TITU	101	13.09.1872	01.04.1873
18.	T. SEVERIN	100	05.01.1875	12.01.1875

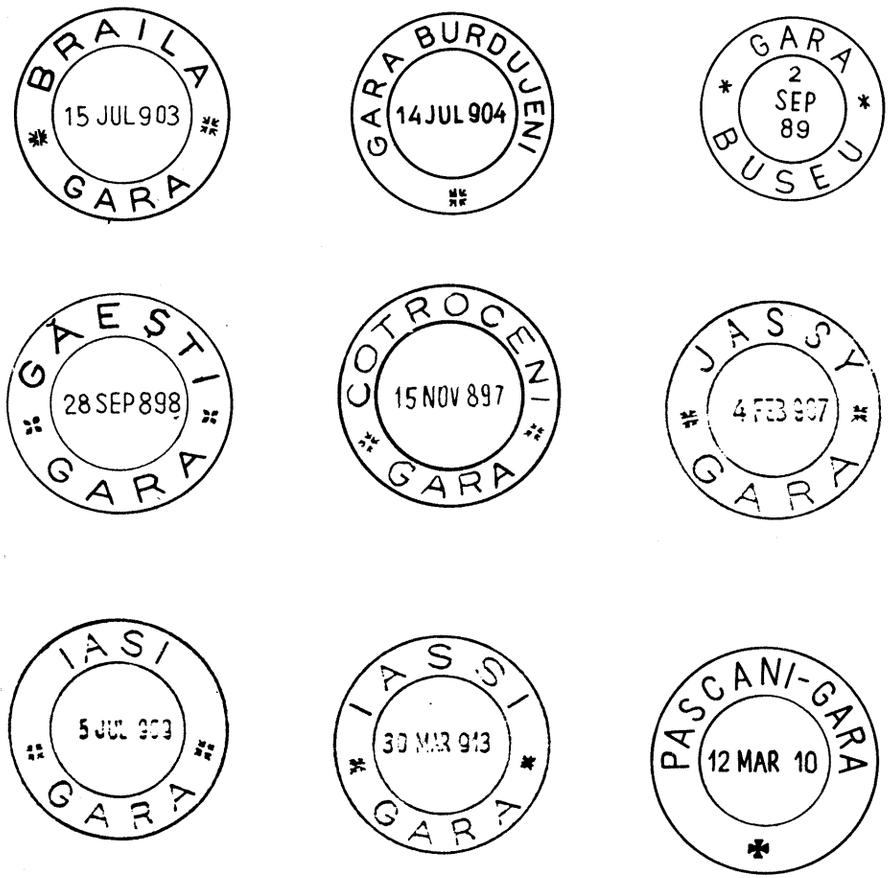

PLANSA 56 (fig. 1102—1110). Stampile postclasice din gări (PGA)

8.1.3. Ştampile poştale din Gara de Nord („GN")

Fig. 1111. Gara De Nord. Corpul oficiului poştal.

Ştampilele oficiului telegrafo - poştal din Gara de Nord, se împart în două grupe:

a. Stampile cu denumirea „TIRGOVISTE" (13/25 octombrie 1873 — 24 mai/5 iunie 1884).

b. Stampile cu denumirea „GARA DE NORD" (24 mai/5 iunie 1884 — 1915 în studiul nostru). „

Ştampilele oficiului poştal din Gara de Nord din perioada postclasică constituind o categorie specială, arbitrar constituită, se studiază într-un capitol aparte. Pentru uşurinţa studiului s-au notat ştampilele respective cu simbolul „GN".

Fig. 1112.

a. Prima perioadă. Ştampile cu denumirea „TIRGOVISTE"

S-au semnalat cinci ştampile:

GN1. BUCURESTI TIRGU-VESTEI (fig. 1113). Ştampilă cu cerc unic (23 mm). Inscripţia în majuscule groteşti. Cuvîntul „BUCURESTI" (sus) flancat de două steluţe cu cîte şase raze este urmat de „GARA TIRGU-VESTEI". La mijloc data pe trei rînduri: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu ultimele două cifre.

Date cunoscute. Timpurie 30 JAN. 74 (col. 4), tîrzie: 22 APR. 87 (RPS, nr.3/1879). Vezi şi figura 1112.

GN2. TIRGOVISTE GARA (fig. 1114). Ştampilă dublu-cerc (24/13,5 mm). In exergă inscripţia în majuscule groteşti: „TIRGOVISTE" (sus) şi „GARA" (jos), fără ornamente florale. Data pe trei rînduri după procedeul obişnuit.

Dată timpurie: 25 JAN 75 (col. 4); tîrzie: 10 NOV. 78 (col. 5).

GN3. GARA TERGU-VESTEI (fig. 1115). Ştampilă cu dublu-cerc (28/18 mm). In exergă inscripţia în majuscule groteşti: „GARA TEFU-VESTEI", fără ornament floral determinat. Data în linie: ziua, luna cu primele trei litere, şi anul, cu ultimele două cifre.

Dată timpurie: 4 APR. 8ş pe 10 B.roz emis.Bucuresti II (F.10/1974).

GN4. GARA TERGOVESTEI (fig. 1116). Ştampilă dublu-cerc (28/16 mm). In exergă inscripţia în majuscule groteşti: „GARA TERGOVESTEI", şi jos un ornament floral (broşă). La centru data, în linie: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu ultimele două cifre.

Date cunoscute: 12 JUN. 81 şi 15 MAR. 83 (col. 11).

GN5. GARA TERGOVISTEI. Ştampilă dublu-cerc (28/16 mm), similară cu precedenta.

Comunicată de Gr. Racoviceanu. Controversată.

Istoric. La 13/25 noiembrie 1872 se inaugurează în Bucureşti pe „Ulita Tîrgu-vestei" (din 1878 Calea Griviţei), „GARA TIRGU-VESTEI" (denumită din 1884 „Gara de Nord"), cu ocazia dării în exploatare a liniei ferate Bucureşti — Ploieşti — Buzău — Galaţi — Tecuci — Roman. Tot acum îşi începe activitatea Atelierele Căilor Ferate din Bucureşti. La 1/13 decembrie acelaşi an se dă în exploatare linia ferată Bucureşti Nord — Filaret.

In anul următor, la 3/15 octombrie 1873 se înfiinţează în localul gării „Tîrgu Vestei", cum se numea atunci şi oraşul Tîrgovişte, (denumire latinizată, după moda timpului), primul birou poştal. În Monitorul Oficial No. 217 din 7/19 octombrie 1873 a apărut următorul anunţ al D.G.T.P:

„La gara Tîrgu-Vestei, deschizîndu-se de la 15 octombrie st.n. un birou sucursal cu serviciu poştal complet, se face cunoscut spre ştiinţă publică, că acest birou este toată ziua deschis la dispoziţia publicului şi cu o jumătate de oră înainte de plecarea fiecărui tren, se primesc scrisorile spre expediere, iar obiectele de mesagerii, spre a se expedia urmează a fi depuse la birou cu o oră înainte de plecarea trenului".[1])

Acest oficiu a avut o existenţă permanentă, dar denumirea lui, care apărea şi în ştampilele folosite, s-a schimbat pe parcurs, ca urmare a schimbării denumirii a însăşi gării respective.

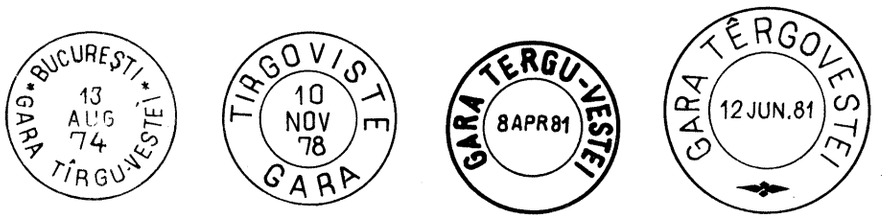

1873 *1876* *1881* *1881*

Fig. 1113—1116. GARA TIRGOVISTEI (02.09.1873 — 05.06.1884) Stampilele oficiului poştal (GN1 — GN4).

1) Prin circulara 18982 publicată în Buletinul Telegrafo-poştal din 1873, pag. 247, D.G.T.P. face cunoscut: .... „Oficiul poştal Gara Tîrgu-Vestei va schimba zilnic scrisori şi mesagerii cu **Bucureşti** (pentru Bucureşti, Giurgiu, Zimnicea, Turnu-Măgurele, Alexandria, Oltenita, Călăraşi, Urziceni şi Turcia); cu **Ploieşti** (pentru Ploieşti, Cîmpina, Predeal şi toată străinătatea, pînă la Viena); cu **toate birourile** (spre Severin şi Iţcani). Obiectele pentru Viena şi mai departe le va carta la Iţcani gară, iar pentru Orşova şi celelalte localiaăţi din Banat, la Turnu-Severin.

b. Perioada a doua. Ştampilele cu denumirea „GARA DE NORD"

(5 iunie 1884 — 31 decembrie 1910)

Cu circulara 8448 din 24 mai/5 iunie 1884, Direcţia Generală a Telegrafelor şi Poştelor face cunoscut schimbarea denumirii „Gării Tirgovişte" în aceea de „Gara de Nord":

„In urma deschiderii căii ferate Titu — Tîrgovişte, Direcţia Generală a Căilor Ferate, schimbînd numirea gării Tîrgovişte în Gara de Nord, vi se comunică, că oficiul telegrafo — poştal din Bucureşti, care pînă acum se numea Gara Tîrgovistea, se va numi pe viitor Oficiul Bucureşti Gara de Nord, şi vă rugăm să regulaţi în consecinţă" (Buletinul Telegrafo — Postal nr. 7/1884, p. 153).

Ştampilele poştale cu inscripţia „GARA DE NORD" utilizate în perioada 1884 – 1910 sînt în număr de 12:

TABELUL 23

Nr. crt.	Simbol.	Legenda	Dim. mm	Ştampile cunoscute Timpurii	Tîrzii
1.	GN6.	BUCURESCI/GARA DE NORD	24,5/14,5	5 IUN 84	23 APR 98
2.	GN7.	BUCURESTI/GARA DE NORD	25/15	23 MAI 85	23 MAR 89
3.	GN8.	GARA DE NORD	25/15	16 MAR 91	29 SEP 89
4.	GN10.	BUCURESCI/GARA DE NORD	28/16	16 DEC 85	6 DEC 901
5.	GN11.	BUCURESCI/GARA DE NORD	27,5/18,5	25 MAR 85	18 AUG 903
6.	GN12.	BUCURESCI/GARA DE NORD	28,5/19,5	16 AUG 98	21 IUN 907
7.	GN13.	BUCURESCI/GARA DE NORD	29/18,5	28 APR 96	28 NOV 905
8.	GN14.	BUCURESCI/GARA DE NORD	28/17,5	18 APR 93	29 JUL 902
9.	GN15.	GARA DENORD/BUCURESCI	26,5/16	30 AUG 96	5 MAI 914
10.	GN16.	BUCURESCI/GARA DE NORD	27	30 DEC 896	11 FEB 900
11.	GN17.	BUCURESCI/GARA DE NORD	28/19	21 DEC 900	4 FEB 905
12.	GN18.	BUCURESCI/GARA DE NORD	28/19,5	5 JUL 903	23 AUG 909

GN6. BUCURESCI/GARA DE NORD (fig. 1117). Ştampilă du dublu cerc (24,5/14,5 mm). In exergă inscripţia în majuscule groteşti: „BUCURESCI" (sus) şi, după două ornamente florale (cruciţe), „GARA DE NORD". La mijloc, data, pe trei rînduri: ziua/luna, cu primele trei litere/anul, cu ultimele două cifre.

Date: 23 martie 1885

GN7. BUCURESTI/GARA DE NORD. (fig. 1118). Ştampilă dublu cerc (25/15 mm). In exergă inscripţia în majuscule groteşti: „BUCURESTI" (sus) şi după două ornamente florale (cruciţe aplecate), „GARA DE NORD". In mijlocul cercului mic, data pe trei linii: ziua (sus), luna cu primele trei litere (la mijloc) şi anul cu ultimele două cifre (jos).

Date. Timpurie: 25 mai 1885 (F.5/1972) şi tîrzie. 23 aprilie 1898 (col. 13).

GN8. GARA DE NORD. (fig. 1119). Ştampilă dublu cerc (25/15 mm). In exergă inscripţia în majuscule groteşti, în linie: „GARA DE NORD" şi jos, pentru prima dată, o stea mare, plină, cu şase raze (colţuri).

Date. Timpurie: 16 martie 1891 (col. 10) şi tîrzie: 29 septembrie 1898 (col. 4).

GN9. BUCURESTI/GARA DE NORD. (fig. 1120). Ştampilă dublu cerc (29/16 mm). In exergă inscripţia în majuscule groteşti: „BUCURESTI" (sus) şi după două ornamente florale (cruciţe aplecate), „GARA DE NORD". În mijlocul cercului mic, data în linie: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu ultimele două cifre.

Date. Timpurie: 10 iulie 1884 şi tîrzie: 5 decembrie 1901 (col. 5).

GN10. BUCURESCI/GARA DE NORD. (fig. 1121). Ştampilă dublu cerc (28/16 mm). In exergă inscripţia în majuscule groteşti: „BUCURESCI" (sus) şi după două ornamente florale (cruciţe aplecate), „GARA DE NORD". La centru cercului mic, data, în linie: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu ultimele două cifre.

Date. Timpurie: 16 decembrie 1885 (col. 13).

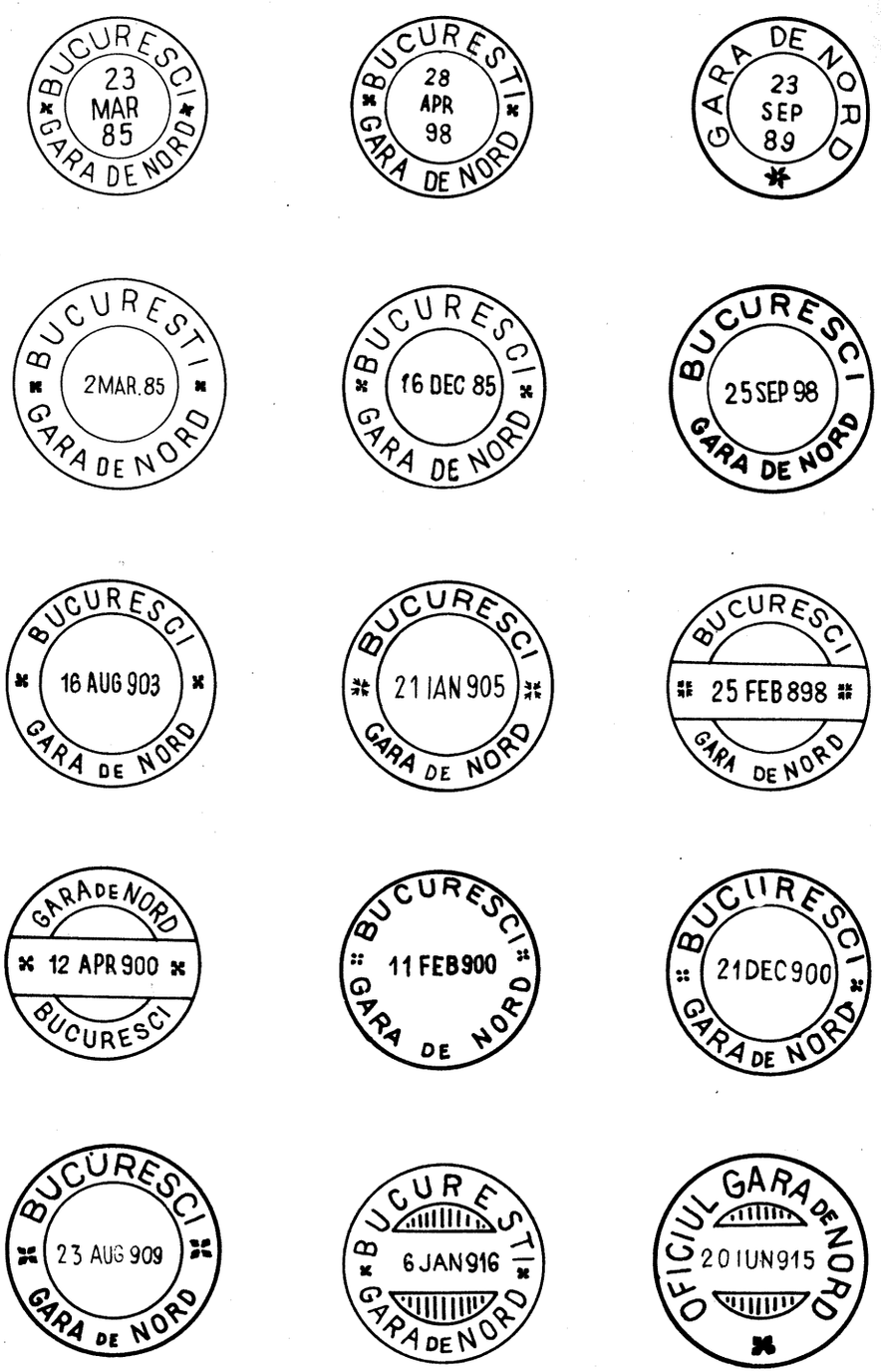

PLANSA 57 (fig. 1117—1131). GARA DE NORD (05.06.1884). Stampilele oficiului poștal (GN6 — GN18).

GN11. BUCURESCI/GARA DE NORD. (fig. 1122). Ștampilă dublu cerc (28,5/18,5 mm). Similară cu GN9, dar cu litere mai mici.
Date. Timpurie: 25 septembrie 1898 (col. 13).

GN12. BUCURESCI/GARA DE NORD. (fig. 1123). Ștampilă dublu cerc (28,5/19,5 mm). Similare cu precedenta, dar cu litere foarte mici.
Date. Timpurie: 16 august 1898 (col. 13)

GN13. BUCURESCI GARA DE NORD (fig. 1124). Ștampilă dublu cerc (29/18,5 mm). Grafica similară cu antecedentele trei stampile. Pentru prima oară apare ornamentul „cu acante".
Date. Timpurie: 28 aprilie 1896 (RPS.3/1979) și tîrzie: 28 noiembrie 1906 (col. 10).

GN14. BUCURESCI GARA DE NORD (fig. 1125). Ștampilă dublu cerc (28/17,5 mm). Cercul interior întrerupt de o „punte", în care se află data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre. Două ornamente din acante flanchează data. Inscripția în majuscule grotești: „BUCURESCI" (sus) și „GARA DE NORD" (jos), cu litere mult mai mici.
Date. Timpurie: 18 aprilie 1893 (RPS. 3/1978) și tîrzie: 25 februarie 1898 (col. 13).

GN15. GARA DE NORD/BUCURESCI (fig. 1126). Ștampilă dublu cerc (26,5/16 mm). Cu punte, similară cu GN13. Ornament floral cvadrilobat (sub formă de cruci aplecate). Inscripția inversată: sus, „GARA DE NORD" și jos, „BUCURESCI" cu litere majuscule grotești, mai mici.
Date. Timpurie: 30 august 1896 și Tîrzie: 5 mai 1914).

GN16. Vezi erată.

GN17. BUCURESCI/GARA DE NORD (fig. 1128). Ștampilă cu dublu cerc (28/19 mm). In exergă inscripția în caractere majuscule grotești: „BUCURESCI" sus și „GARA DE NORD" (jos), despărțirea prin două ornamente sub formă de cruciițe. Data în linie: ziua, (sus), luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre.
Date. Timpurie: 21 decembrie 1900 (RPS. 3/1979) și tîrzie: 4 februarie 1905 (col. 5).

GN18. BUCURESCI/GARA DE NORD. (fig. 1129). Ștampilă dublu cerc (28/19,5 mm). In exergă, cu litere majuscule grotești, inscripția: „BUCURESCI" (sus) și după două ornamente florale (cruciițe aplecate), „GARA DE NORD". În mijlocul cercului interior, data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul, cu trei cifre.
Date. Timpurie: 5 iulie 1903 și tîrzie: 23 august 1909 (RPS. 3/1979).
NOTA. În afară de ștampilele rotunde de zi, Oficiul poștal din Gara de Nord București) a avut și alte diferite ștampile fie de ambulanțe, fie administrative, care au fost folosite la obliterarea mărcilor de pe corespondența plecată din gară, ștampile care sînt descrise la tipurile respective.

8.1.4. Poșta rurală din gări („RG")

La 1 mai 1872 se pun în aplicare **„Legea pentru înființarea unui serviciu de poște rurale"** și **„Regulamentul și instrucțiile de manipulare pentru poște rurale"** (Decretul 773 din 6 aprilie 1872 publicat în Monitorul Oficial nr. 84 din 13/25 aprilie 1872 p. 526—528), iar la 1 ianuarie 1876 se publică regulamentul sancționat prin Decretul nr. 1786/1875 (M.O. nr. 255 din 18/30 noitmbrie 1875) și **„Instrucțiunile pentru manipularea serviciului poștal de către expeditorii rurali de la gările drumului de fier"** din 17 noiembrie 1875 (Buletinul telegrafo — poștal nr. 9/1876 p. 37 — 38).

Aceste acte normative au stat la baza bunului mers al serviciului de poștă rurală din gări pe tot timpul existenței lor. Potrivit dispozițiilor respective **„expeditorii rurali"** din gări efectuau:

— **zilnic** schimbul de corespondență poștală cu oficiul telegrafo-poștal de care depindeau;

— **zilnic** schimbul de corespondență cu oficiile poștale cu care se aflau în cartare directă (cele mai apropiate, din dreapta și din stînga gării), prin conductorii poștali care circulau pe calea ferată;

— **de două ori pe săptămînă** (Darea de seamă asupra mersului serviciilor de poștă, nr. 72/1873) și de trei ori pe săptămînă (DS nr. 74/1875) schimbul de corespondență cu birourile comunale dependente de biroul poștal rural din gară, care,

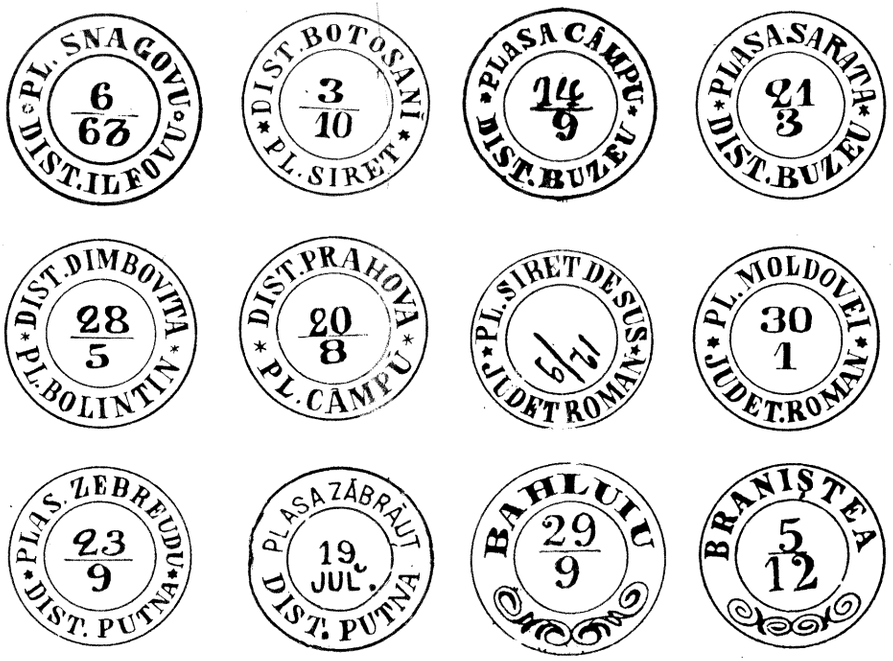

PLANSA 58 (fig. 1134—1145). Stampile clasice de poștă rurală (RL, RS) utilizate în gări.

deși funcționînd în localul gării, își menținеau atribuțiile inițiale de birou poștal ural, de plasă.

Expeditorii rurali din gări primeau și direct corespondență de la public în aceleași condițiuni ca și expeditorii birourilor poștale rurale de la sediul subprefecturilor, adică: „a. scrisori ordinare, francate și nefrancate, b. scrisori recomandate, c. converte oficiale simple și recomandate, d. ziare, cărți poștale și imprimate de tot felul, probe de mărfuri și depeșe private.

Expeditorii rurali din gări erau obligați să-și procure mărci poștale, să le lipească pe corespondențele primite și să le anuleze cu ștampilele din dotație.

Taxele pentru trimiterile francate erau: a. **scrisori simple:** 10 bani de fiecare 15 grame, b. **scrisori recomandate:** plus 30 bani ca drept de înregistrare, și dacă se pretinde adeverință de predare la destinație va mai plăti pe lîngă 40 bani un plus de 10 bani pentru „Recipisa de Inapoieri, astfel că o scrisoare recomandată cu recipisă costa pentru toată țara 50. bani și fără recipisă de 40 bani; c. Pentru o **„Foaie de reclamații"** pentru o recomandată se percepea o taxă de 10 bani, (tot prin aplicare de timbre); d. **Taxa foilor** periodice sau gazete era de 1½ bani de fiecare 40 grame.

Ștampile. La mutarea expeditorilor rurali de la sediul plășii în gările respective si-a luat cu dînșii tot inventarul aferent avut în dotație: mobilier, ustensile de birou, imprimate, registre, cumpene zecimale pentru cîntărirea corespondenței etc. precum și ștampilele poștale de zi și complementare („P.D.", „PORTO", „RECOM", „R.R.").

Expeditorii rurali din gări au putut avea un timp determinat ștampilele din dotație de tip „RL" și „RS" (Pl. 58) și „RJ" (Pl. 59).

Identificarea lor ca utilizare în gări se deduce din „data scrisorii" și „perioada respectivă de funcționare a serviciului rural în gara respectivă". De asemenea, au putut utiliza și ștampilele feroviare, drept caz deosebit avînd gările din concesiunea „L.Cz.J.E.": BUCECEA, MIRCEȘTI, PODU ILOAIEI (vezi CAP. 8.1.3. Ștampile ale companiilor concesionare).

Ștampile poștale rurale proprii serviciilor de expediție din stații de cale ferată, cu specificarea expresă „GARA" nu se cunosc pînă acum de cîte două: BALS GARA și GHIDIGENI/GARA:

PLANSA 59 (fig. 1146—1160). Stampile poștclasice de poștă rurală (RJ) utilizate în gări.

TABELUL 24

Gara	Jud	Linia	Activitatea		Stampile cunoscute	
			Gară	Birou post.	Timpurii	Tîrzii
1. BALS	RT	101	13.01.1875	17.01.1875	20 AUG 84	10 MAI 90
2. GHIDIGENI	TT	600	13.09.1872	01.12.1873	19 NOI 82	15 FEB 88

RG. BALSIU (fig. 1132). Stampilă dublu-cerc (29/18 mm). Inscripția în caractere majuscule grotești; în partea superioară „JUD.ROMANATI PL. OLTETU" și jos, după două ornamente, (cruci malteze) „GARA BALSIU". Data în linie: ziua, luna cu primele două litere și anul cu ultimele două cifre.

RG. GHIDIGENI (fig. 1133). Stampilă dublu-cerc (26/15 mm). Inscripția în majuscule grotești, sus „GARA GHIDIGENI" și jos, JUD. TUTOVA", cuvinte despărțite prin două ornamente florale (tip cruciș oblice). La mijloc data pe trei rînduri: ziua/luna cu primele două litere/anul, cu ultimele două cifre.

Primele birouri de poștă rurală din gări s-au înființat în 1872: 1. Buftea, 2. Cilibia și 3. Comana. În intervalul 1872 — 1894 au funcționat în stațiile căilor ferate române 28 birouri de poștă rurală prevăzute în situația din Tab. 25.

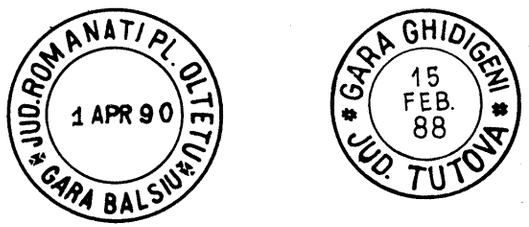

Fig. 1132—1133. Stampile de poștă rurală în gări (RG).

TABELUL 25

Nr. crt.	Gara	Linia	Plasa	Județul	Activitatea
1.	ALBESTI	500	Podgoria	Prahova	13.10.1873—13.01.1880
2.	BALS	101	Olteţu	Romanaţi	13.04.1875—1894
3.	BUCECEA	511	Siret	Botoşani	13.03.1873—1889
4.	BUFTEA	500	Snagov	Ilfov	13.05.1872—1882
5.	CILIBIA	702	Cîmpu	Buzău	14.09.1872—1894
6.	COMANA	102	Cîlnişteа	Vlaşca	13.11.1872—1887
7.	CORBU	101	Vedea	Olt	13.04.1875—1894
8.	COSTESTI	101	Cotmeana	Arges	13.04.1875—1892
9.	CRIVINA	300	Cîmpu şi Tîrgşor	Prahova	13.10.1873—13.01.1880
10.	GALBENI	500	Fundu	Roman	13.10.1873—1887
11.	GHIDIGENI	600	Corodu şi Peresdivu	Tutova	02.01.1873—1887
12.	GOLESTI	101	Podgoria	Muscel	1883—1894
13.	HECIU-LESPEZI	500	Siret	Suceava	13.08.1873—1874
14.	IANCA	700	Vădeni	Brăila	1876—1882
15.	IVESTI	704	Bîrlad	Tecuci	13.10.1873—1880
16.	LEORDENI	101	Podgoria	Muscel	13.02.1873—13.01.1883
17.	MIRCESTI	500	Moldova şi Siretu de Jos	Roman	22.02.1873—1889
18.	MONTEORU	500	Sărata	Buzău	1881—1894
19.	MUFTIU	700	Vădeni	Brăila	13.10.1873—13.08.1876
20.	PIATRA OLT	101	Oltu de Sus	Olt	13.04.1875—1889
21.	PUFESTI	500	Zăbrăuţi	Putna	13.02.1873—1876
22.	PODU ILOAIEI	606	Bahlui	Iaşi	22.02.1873—17.08.1882
23.	RACACIUNI	500	Berheci	Bacău	13.03.1873—1874
24.	STREHAIA	101	Motru de Jos şi Dumbrava	Mehedinţi	13.04.1875—1888
25.	TITU	101	Bolintin	Dîmboviţa	13.03.1873—13.04.1882
26.	ULMENI	500	Sărata	Buzău	13.03.1873—13.04.1882
27.	UNGURENI	608	Braniştea	Botoşani	1876—1894
28.	VALEA SEACA	300	Bistriţa de Jos	Bacău	22.02.1877—15.06.1880

Din tabelul de mai sus rezultă că repartizarea teritorială a birourilor poștale rurale din gări a fost neuniformă, aproape jumătate din numărul județelor țării nebeneficiind, în epoca studiată, de asemenea birouri.

8.2. POSTA DIN GARI EFECTUATA DE SALARIATI C.F.R.

8.2.1. Post — restant din gări (PG5 — PG8).

Primele servicii de post — restant din gări s-au înființat la 1/13 decembrie 1872, avînd ca temei „Decizia Ministerului de Interne nr. 28628/1872" (Monitorul Oficial nr. 235/1872 p. 1296) și „Instrucții pentru manipulația serviciului de poste restante la gările anume destinate pentru acest fel de serviciu". (Buletinul Telegrafo — Poștal nr. 5 din 1 septembrie 1873, p. 181).

Prin actele normative primite toți șefii de gară aveau să se conformeze în consecință:

— „La fiecare din gară va fi cîte o cutie de scrisori, așezată pe peron în vederea publicului; cheia acestei cutii va fi încredințată șefului de gară, care va poseda și o ștampilă poștală de zi, eliberată de Direcția Generală a Telegrafelor și postelor (I).

— „Cu 3/4 înainte de plecarea trenului, șeful de gară ridică scrisorile din cutii, le pune în diferite plicuri, după destinație și le dă conductorului poștal fără nici o formalitate (II).

— „Scrisorile cu destinații diferite și prea multe, pentru înlesnirea șefilor de gări se autorizează a se face plicuri numai pentru stațiile din dreapta și stînga, pînă la primul birou telegrafo-poștal al statului; iar pentru destinațiile de aici înainte, fie pentru țară, fie pentru străinătate, numai un singur plic, unde se vor pune toate acele scrisori, adresînd plicul primului oficiu poștal al statului, precum mai sus se explică (III)

— „Cu fiecare tren, pe care circulă conductori poștali ai statului se va lăsa la fiecare gară șefului gării, plicul de scrisori francate și gazete periodice. Șefii de gări vor fi autorizați a primi și deschide acele plicuri, iar scrisorile și gazetele ce vor conține le va depune într-un dulap expres, la vederea publicului, lîngă cutia de scrisori și le va preda destinatarului cînd le va reclama (IV);

— „Scrisorile și gazetele care nu vor fi francate suficient sau deloc, atît cele găsite în cutii spre expediere la alte stații de cale ferată, după destinație, cît și acele care ar sosi prin conductori, se consideră căzute în rebut, și se vor înapoia D.G.T.P. (V);

— „Atît la ajungere cît și la pornirea unei scrisori, șefii de gară nu au dreptul de a percepe nici o taxă, dar sînt liberi a cumpăra mărci poștale și a le vinde particularilor pe valoarea lor". (F.5/1973).

Din perioada 1872 — 1875 cunoaștem 37 servicii de post — restant în stațiile de cale ferată cu un interes deosebit pentru ștampilografia poștală. Prezentăm în ordinea înființării lor în gările respective:

1872: 1. Băneasa, 2. Frătești, 3. Jilava, 4. Vidra, 5. Hece — Lespezi

1873: 1. Berheci, 2. Burdujeni, 3. Chitila, 4. Ciocănești, 5. Cucuteni, 6. Dolhasca, 7. Făurei, 8. Ghergani, 9. Golești, 10. Hălăucești, 11. Haun Conachi (15 nov. 1873, B.T.P 3/1876, p. 72), 12. Ianca, 13. Liteni, 14. Monteoru, 15. Periș, 16. Ruginoasa, 17. Sascut, 18. Serbești, 19. Tutova, 20. Valea Călugărească

1874: 1. Răcăciuni

1875: 1. Butoești, 2. Cîrcea, 3. Coțofeni, 4. Isalnița, 5. Palota (Balota din 1907), 6. Pelești, 7. Potcoava, 8. Răcari, 9. Stolnici, 10. Timna, 11. Verești (8 feb. 1875 B.T.P. nr. 3/1876, p. 72).

PG5. Stampile post-restant cu cerc compus.

TABELUL 26

Nr. crt.	Gara	Jud.	Linia	Inaugurare Gara	Inaugurare Posta	Date de referință Timpurie	Date de referință Tîrzie
1.	BURDUJENI	BT	500	15.12.1869	1.03.1873	15 NOV 1873	12 JUL 1878 23
2.	HALAUCESTI	RO	500	15.12.1869	1.03.1873	27 DEC 1873	26 APR 1880 23
3.	LITENI	SV	500	15.12.1869	1.03.1873	24 SEP 1874	28 OCT 1876 23,5
4.	RUGINOASA	SV	506	1.06.1870	1.03.1873	1 DEC 1873	10 JUL 1877 23.5

PG5. BURDUJENI (fig. 1161). Cerc compus din două elemente concentrice apropiate (23/22 mm). Inscripția în majuscule grotești: „GARA" în partea de sus și numele gării „BURDUJENI", în partea de jos. Între cuvinte se află două ornamente florale de tip broșă romboidală. La mijloc data pe trei rînduri: ziua/luna prin primele trei litere/anul în milesime (patru cifre).

PRG1. similare: HALAUCESTI, LITENI, RUGINOASA (fig. 1162—1164).

Istoric. În cursul anilor 1872—1875 se înființează în opt gări de pe liniile de cale ferată exploatate de societatea Lemberg — Cernăuți — Iași cîte un birou de post — restant. Astfel:

— La 20 octombrie/1 noiembrie 1872 se înființează primul birou de post — restant în gara HECE — LESPEZI (azi gara Lespezi din jud. Suceava), de pe linia

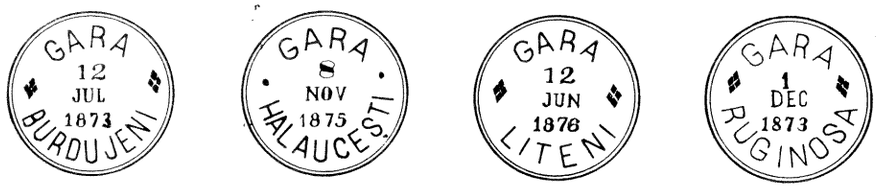

Fig. 1161—1164). Stampile PG5 de post-restant utilizate în gări (13.03.1073).

Pascani — Iţcani, în locul biroului poştal rural Siret planificat a se muta în localul gării (Darea de seamă a D.G.T.P. pentru anii 1874 şi 1875, Bucureşti 1876 p. 20, tabloul 11);

— La 1/13 martie 1873 se înfiinţează încă cinci birouri de post-restant în gările: 1. BURDUJENI, jud. Botoşani, 2. CUCUTENI, jud. Iaşi, 3. HALAUCESTI, jud. Roman, 4. LITENI, jud. Suceava şi 5. RUGINOASA, jud. Suceava (M.O.nr.35 din 15/27 februarie 1873).

— La 3/15 noiembrie 1873 se înfiinţează şi biroul post-restant DOLHASCA, jud. Suceava (D.D.1876, p.20).

— Ultimul birou de post-restant de pe linia nordului se înfiinţează la 27 aprilie/ 8 februarie 1875, în gara VERESTI, jud. Botoşani.

PG6. Stampile post — restant cu cerc simplu

TABELUL 27

crt. Nr.	Gara	Jud	Linia	Inaugurare	Date cunoscute	Diam. mm
1.	BERHECIU	GL	600	13.09.1872	15 MAR 77	23
2.	CIOCANESTI	IF	101	„	20 NOV 77	23
3.	FAUREI	BR	101	„	30 JUL 76	22
4.	GHERGANI	DM	101	„	16 FEB —	22
5.	GOLESTI	MS	101	„	?	23
6.	HANU CONACHI	TC	704	„	13 APR 73	23
7.	JANCA	BR	700	„	?	22
8.	MONTEOR	BZ	500	„	18 JUN —	22
9.	PERIS	IF	300	„	?	22
10.	SASCUT	PT	500	„	2 OKT 76	23
11.	SERBESTI	CV	704	„	?	23
12.	TUTOVA	TT	600	„	28 DEC 75	22
13.	VALEA CALUGAREASCA	PH	500	„	22 NOV 77	22

PG6. GHERGANI/GARA (iig. 1165). Cerc simplu (22 mm). Pe margine, inscripţia în majuscule groteşti: denumirea gării „GHERGANI" în partea de sus şi cuvîntul „GARA" în partea de jos. Între cuvinte se află două ornamente florale de tip cruciţe oblice. La mijloc data pe trei rînduri: ziua/luna prin primele trei litere/anul cu ultimele două cifre.

Istoric. In cursul anilor 1873 — 1883 se înfiinţează 25 servicii de post — restant în gări de pe liniile de cale ferată exploatate de concesiunea sudului (dr. Strusberg):

— **1/13 octombrie 1873:** 1. Berheci, 2. Ciocăneşti, 3. Făurei, 4. Ghergani, 5. Goleşti, 6. Hanu-Conachi, 7. Ianca, 8. Monteoru, 9. Peris, 10. Sascut, 11. Serbeşti, 12. Timna, 13. Valea Călugărească;

— **1/13 aprilie 1875:** 1. Butoieşti, 2. Circea, 3. Cotofeni, 4. Işalniţa, 5. Palota (Balota din 1907), 6. Peleşti, 7. Potcoava, 8. Răcari, 9. Stolnici, 10. Timna, cu ştampile tip „PTG3".

— cu date incerte: 1. Doftana, cu ştampile tip „PTG4".

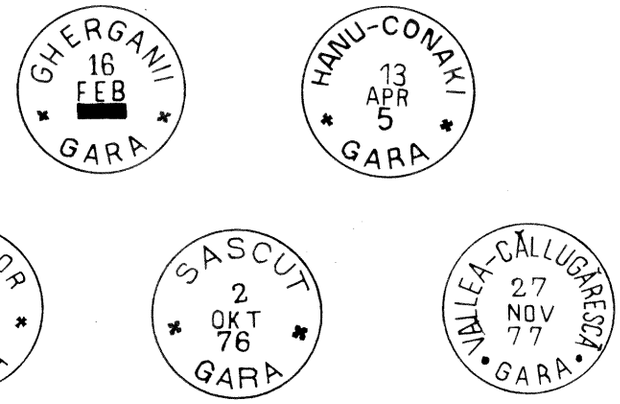

Fig. 1165—1169. Stampile PG6 de post-restant utilizate în gări (01.10.1878)

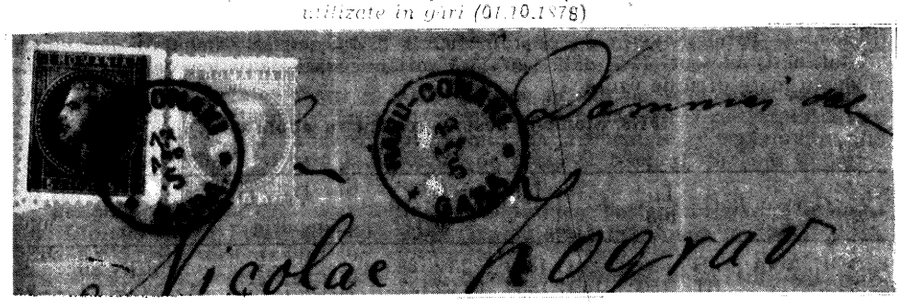

Fig. 1170. Scrisoare din 1885, cu francatură mixtă mărcile fiind obliterate în PG5.HANU-CONAKI

PG7. Stampile post — restant tip „degetar"

TABELUL 28

Nr. crt.	Gara	Jud.	Linia	Inaugurare		Date de referinţă	
				Gara	Posta	Timpurie	Tirzie
1.	BUTOESTI	HM	100	05.01.1875	13.04.1875	?	?
2.	CIRCEA	DJ	101	05.01.1875	20.10.1875	?	?
3.	COTOFENI	DJ	100	05.01.1875	13.06.1875	?	?
4.	ISALNITA	DJ	100	05.01.1875	13.04.1875	15 JUN 78	6 AUG 99
5.	PALOTA	MH	100	05.01.1875	13.04.1875	?	?
6.	PELESTI	DJ	100	05.01.1875	13.04.1875	?	4 JUN 78
7.	POTCOAVA	PH	101	05.01.1875	13.04.1875	2 JUN 77	25 AUG 99
8.	RACARI	DJ	100	05.01.1875	13.04.1875	?	27 APR 77
9.	STOLNICI	AG	101	05.01.1875	13.04.1875	?	11 JUN —
10.	TIMNA	MH	100	05.01.1875	13.04.1875	?	11 FEB 78

NOTA. Similară cu PG7 avem ştampila oficiului poştal HARLAU posibil utilizată din 01.04.1875 în gara Hîrlău jud. Iaşi.

PG7. BUTOESTI (iig. 1171). Ştampilă mică, tip degetar (18 mm). Pe marginea cercului denumirea gării „BUTOESTI", în caractere majuscule groteşti şi în partea de jos un ornament floral de tip broşă. Fără cuvîntul „GARA". Data la mijloc, pe trei rînduri: ziua/luna cu primele trei litere/si anul, cu ultimele două cifre.

Similare cu ştampile din concesiunea sudului (Darea de seamă a D.H.T.P nr.72/ 1875).

Istoric. Ştampilele PG7. („degetare-gări") s-au utilizat la birourile de post — restant de pe linia de cale ferată Piteşti — Craiova — Vîrciorova, între staţiile

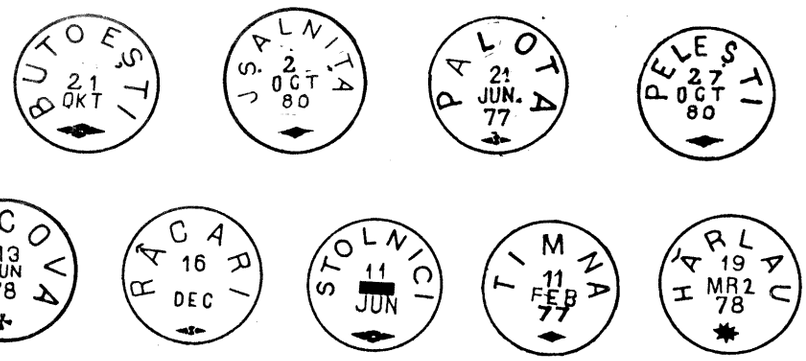

Fig. 1171—1178. Stampile PG7. de „post-restant" utilizate în gări (01.04.1875).
Fig. 1178 a B1. HARLAU (01.04.1875)

Costești și Turnu Severin de pe ruta 100 și 101. Stampilele degetare-gări sînt rare. Se întîlnesc adeseori fără dată sau fără an în cadrul datei, cu data manuscrisă și unele cu mare grad de uzură.

PG8. Stampile post — restant cu dublu cerc.

TABELUL 29

Nr. crt.	Gara	Jud.	Linia	Înființare G	Înființare PG	Date cunoscute Timpurie	Date cunoscute Tîrzie	Diam. mm
1.	DOFTANA	PH	306	21.11.1883	22.12.1883	?	22 JUN 86	25/14
2.	VERESTI	BT	500	15.12.1869	08.02.1875	22 OCT 75	15 NOV 87	24/13

PG8. DOFTANA (fig. 1179). Stampilă cu cerc dublu (25/14 mm). În exergă cuvîntul „GARA" în partea de sus și denumirea „DOFTANA" în partea de jos, în caractere majuscule grotești. Două ornamente de tip cruciițe oblice despart cuvintele. La mijloc data pe trei rînduri ziua/luna cu primele trei litere/anul cu ultimele două cifre.

PTG4. VERESTI (fig. 1180). Stampilă dublu-cerc (24/13 mm). În exergă textul: „GARA VERESTI" și în partea de jos un ornament sub formă de cruciță oblică. Data pe trei rînduri: ziua/luna cu primele trei litere/anul cu ultimele două cifre.

NOTA. Biroul post-restant din Gara DOFTANA (linia Cîmpina—Doftana) s-a înființat la 10/22 decembrie 1883, pentru deservirea penitenciarului din localitate. Gara VERESTI (linia Pașcani — Iteani) cu amplasament spre Botoșani) s-a înființat la 27 ianuarie/8 februarie 1875.

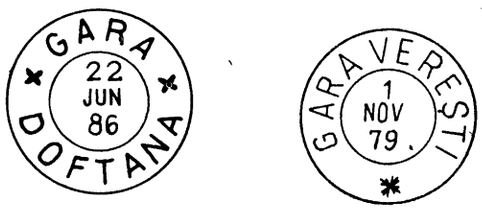

Fig. 1179—1180. Stampile PG8 post-restant cu dublu-cerc.

8.2.2. Serviciul poștal din gări (PG9—PG10).

În dorința de a se înmulți punctele de unde să se facă expediții — monopol poștal — s-a convenit între Direcția generală a telegrafelor și poștelor și Direcția generală a căilor ferate, ca șefii de gară din localitățile unde nu ar exista un oficiu poștal, să îndeplinească și serviciul de poștă și telegraf.

Documentele prin care s-a stabilit modul de funcționare a serviciului poștal din gări au fost: **„CONVENTIUNEA"** din 1/13 noiembrie 1888 (M. I. Sutzu/I. G. Duca) și, trei ani mai tîrziu (1/13 octombrie 1891), **„REGULAMENTUL pentru fixarea raporturilor de serviciu între diferite organe dependente de Direcțiunea telegrafelor și poștelor și Direcțiunea generală a căilor ferate române privitoare la îndeplinirea serviciului de poștă și exploatarea telegrafului prin stațiunile de cale ferată"** (elaborat sub directoratul August Gorjan și sancționat prin decretul 2820 din 1/13 octombrie 1891 (M.O.nr.169/1891).

Direcția generală a căilor ferate a consimțit ca stațiunile de căi ferate să îndeplinească, din punct de vedere poștal, numai următoarele atribuțiuni:

a) serviciul de corespondență de tot felul (scrisori simple, scrisori recomandate, cărți poștale etc.)
b) serviciul de mesagerii de tot felul
c) serviciul de mandate poștale interne
d) serviciul de timbre poștale
e) serviciul de poștă rurală.

Obiectele aparținînd serviciilor stabilite se vor taxa și manipula de către personalul căilor ferate în conformitate cu legile, convențiile, regulamentele și instrucțiunile de serviciu privitoare la poștă, fără perceperea de alte taxe suplimentare.

Distribuirea corespondenței sosite se va face în gări de șefii de gară sau ajutoarele sale, afară de gările unde vor fi factori speciali care vor distribui corespondențele la domiciliu. În gările unde nu sînt factori, avizarea destinatarilor pentru sosirea obiectelor de mesagerii și mandate poștale urma să se facă întocmai ca pentru mărfurile sosite prin calea ferată.

Direcția generală a telegrafelor și poștelor avea în sarcina sa dotarea serviciilor de poștă din gări, cu ștampile de zi și ștampile complementare, cu sigilii pentru ceară etc. Deasemenea, să procure toate legile, regulamentele, convențiunile, instrucțiunile de serviciu privitoare la serviciul de poștă și telegraf, precum și imprimatele și obiectele necesare.

În perioada 1888 — 1900 s-au înființat 210 servicii poștale în gările administrate de Direcția Căilor Ferate Române, după cum se arată în situația din ANEXA 13. Înființarea acestor servicii a avut loc în șase etape. În anul 1891 s-au publicat 154 gări cu servicii de poștă, incluzîndu-se și cele din perioada celor trei ani anteriori (M.O.nr.169/1891). În perioada următoare, 1896—1900 s-au mai înființat încă 56 servicii poștale în gări.

ANEXA 13. Înființarea serviciilor poștale în stații de cale ferată, conduse de către șefii de gară (perioada 1888 — 1900).

1888/1891: 1. Albești, 2. Arcești, 3. Azuga, 4. Balaci, 5. Balș 6. Banca. 7. Basarabi, 8. Barboși, 9. Băbeni, 10. Băicoi, 11. Băneasa 12. Bărbătești, 13. Berheci, 14. Bouca, 15. Bibești, 16. Boboc, 17. Brazi, 18. Brănești, 19. Bucecea, 20. Buda, 21. Buftea, 22. Burdea 23. Bușteni, 24. Butoiești, 25. Căiuți, 26. Cărbunești, 27. Chitila, 28. Cilibia, 29. Cioara, 30. Ciresu, 31. Ciulnița, 32. Ciumești, 33. Ciocănești, 34. Cîrcea, 35. Clucereasa, 36. Comana, 37. Comarnic, 38. Copăcioasa, 39. Corbu, 40. Costești, 41. Cotești, 42. Coțofeni, 43. Crasna, 44. Crețești, 45. Cristești, 46. Crivina, 47. Cucuteni, 48. Dedulești, 49. Dîlga, 50. Doftana, 51. Doicești, 52. Dolhasca, 53. Dudești, 54. Elena, 55. Făurei, 56 Fetești, 57. Filiași, 58. Florica, 59. Frăsinet, 60. Brătești, 61. Fundulea, 62. Furnicoși, 63. Galbeni, 64. Ghergani, 65. Ghidigeni, 66. Ghimpați, 67. Gilortu, 68. Gîrleni, 69 Goleși, 70. Hagieni, 71. Hanu Conachi, 72. Hălăucești, 73. Heciu — Lespezi, 74. Ianca, 75. Independența, 76. Inotești, 77. Ișalnița, 78. Jilava, 79. Lăculețe, 80. Lehliu, 81. Leorda, 82. Leordeni, 83. Liteni, 84. Lița, 85. Mărășești, 86. Mărculești, 87. Mihăești, 88. Mircești, 89. Miroși, 90. Mogoșoaia, 91. Monteoru, 92. Muftiu, 93. Munteni, 94. Murgeni, 95. Nucet, 96. Onești, 97. Oltenești, 98. Palota, 99. Pantelimon, 100. Papa, 101. Periș, 102. Pielești 103. Piatra-Olt, 104. Plopeni, 105. Podolrni, 106. Podu Iloaiei, 107. Poiana, 108. Potcoava, 109. Prunișor, 110. Pufești, 111. Putna - Seaca, 112. Răcari, 113. Răcăciuni, 114. Riureni, 115. Romula, 116. Roseti, 117. Roșiești, 118. Roznov, 120. Salcea, 121. Sascut, 122. Sărulești, 123. Schitu Goleși, 124. Sihlea, 125. Silistraru, 126. Siliștea, 127. Sîrbești, 128. Slănic, 129. Stîlpeni. 130. Strejești, 131. Stolnici, 132. Strehaia, 133. Tăbărăști, 134. Tîmna, 135. Troian, 136. Tutova, 137. Tăndărei, 138. Ulmeni, 139. Ungheni, 140. Urechești, 141. Urleasca, 142. Valea Călugărească, 143. Valea Seacă, 144. Vames, 145. Văcărești, 146. Văculești, 147. Vădeni, 148. Vădeni, 149. Vidra, 150. Visina, 151. Vlăduleni, 152. Zavideni, 153. Zoița, 154. Zorleni.

1896: 1. Afumați, 2. Băilești, 3. Borcea, 4. Carasa, 5. Dingeni, 6. Dunărea, 7. Goleni, 8. Larga, 9. Livezi, 10. Moțăței, 11. Movileni 12. Portărești, 13. Rediu, 14. Saligny, 15. Sălcuța, 16. Segarcea, 17. Soldănești, 18. Todireni, 19. Trusești, 20. Ungureni, 21. Vlădeni, 22. Vorniceni, 23. Zlătunoaia.

1897: 1. Bîrzești, 2. Mătăsaru, 3. Plosca.

1898: 1. Grădiștea, 2. Jiblea, 3. Smîrdioasa, 4. Tigănești, 5. Valea Largă.

1899: 1. Agăș, 2. Asău, 3. Bascov, 4. Dărmănești, 5. Folțești, 6. Frumușița, 7. Fulgerești, 8. Găgeni, 9. Goioasa, 10. Golășei, 11. Ghibărțeni, 12. Maria, 13. Merișani, 14. Palanca, 15. Patroaia, 16. Radu Negru, 17. Rădeana, 18. Smîrdioasa, 19. Tulucești, 20. Țigănești, 21. Uzu (Valea Uzului).

1900: 1. Berești, 2. Elie Radu, 3. Gura Văii, 4. Jiblea.

Notă: În perioada 1901—1910 s-au mai înființat încă 38 de servicii poștale în gări.

Ștampilele poștale de zi din perioada 1888—1900 distribuite de Direcția generală a poștelor și telegrafelor șefilor de gară s-au clasificat în două categorii: a) „PG9", ștampile cu dublu-cerc, avînd data pe trei rînduri și b) „PG10", ștampile cu dublu-cerc avînd data pe un singur rînd (în linie).

a. Ștampile „PG9" cu data pe trei rîndlri (Planșa 60)

Caracteristici generale. Ștampile dublu-cerc (25—26/14—15 mm). În exergă inscripția în caractere capitale grotești: denumirea localității (în partea de sus) și cuvîntul „Gara" în partea de jos. Între cuvinte, două ornamente florale și cruciițe simple sau malteze). La mijloc data pe trei rînduri: ziua/luna, cu primele trei litere/anul, cu ultimele două cifre.

Exemple de ștampile „PG9" se dau în tabelul ce urmează:

Gările care au utilizat ștampile tip „PG9"

TABEL 30

Nr. crt.	Gara/ ștam-pila	Jud.	Li-nia	Înființare gară	Înființare bir. post.	Date de referință	Dim. mm.
1.	AZUGA	PH	300	10.05.1879	13.01.1882	11 APR 97	25/14
2.	BALTENI	VS	600	01.05.1892	13.05.1892	14 AUG 95	26/15
3.	BARBOSI	CO	700	13.09.1872	05.11.1872	7 JUL 819	25/14
4.	BUCECEA	BT	511	01.09.1871	23.02.1872	11 AUG 95	26/16
5.	BUHAESTI	VS	600	01.05.1892	13.05.1892	12 MAI 95	26/15
6.	BUSTENI	PH	300	10.06.1879	13.02.1887	30 AUG 98	25/15
7.	CONTESTI	AG	101	13.09.1872	25.07.1887	2 JUL 98	25/16
8.	GALBENI	RO	500	13.11.1872	13.03.1873	14 AUG 96	26/15
9.	GHERGANI	DB	101	13.09.1872	13.10.1873	26 DEC 93	26/14
10.	GOLESTI	MS	101	13.09.1872	13.10.1873	7 MAR 93	26/15
11.	JILAVA	IF	101	31.10.1869	13.12.1872	17 SEP 95	26/15
12.	MIRCEA VODA	CT	800	04.10.1879	13.08.1890	9 OCT 96	25/14
13.	MUNCEL	SV	500	15.12.1869	13.11.1891	15 APR 99	25/14
14.	MUNTENI	BT	112	13.12.1895	13.05.1896	18 FEB 98	26/15
15.	MURFATLAR	CT	300	04.10.1882	.1887	17 AUG 98	26/15
16.	REBRICEA	VS	600	01.05.1892	27.05.1892	22 JUN 99	26/15
17.	TANDAREI	IL	702	27.11.1886	16.11.1886	15 JAN 98	26/15
18.	VINTILEANCA	BZ	500	13.09.1872	13.11.1891	5 JUL 94	26/14

b. Stampile „PG10" cu data în linie (Planșa 61)

Caracteristici generale. Stampile dublu-cerc, mai mari (cca 29/18mm). In exergă inscripția în caractere majuscule grotești în partea de sus și, după două ornamente florale (cruciițe simple sau malteze), cuvîntul „GARA". Data pe un singur rînd („în linie"): ziua, luna cu primele trei litere și anul, cu ultimele două sau trei cifre.

Date. Timpurie: LIVEZI 28 JUL 896 (col. 5) și tîrzie: GRAJDURI 7 SEP 915 (col.4). Mărimea ștampilelor variază între 26,5/17,5 mm (GRAJDURI) și 31/20 mm (BISESCI). Majoritatea ștampilelor sînt de 29/18 mm.

NOTA. După poziția ornamentelor florale se disting două tipuri: Tip. I cu ornamentele în dreptul datei (fig. 1189—1191) și Tip. II, cu ornamentele sub linia datei (fig. 1192—1194 și PLANSA 61).

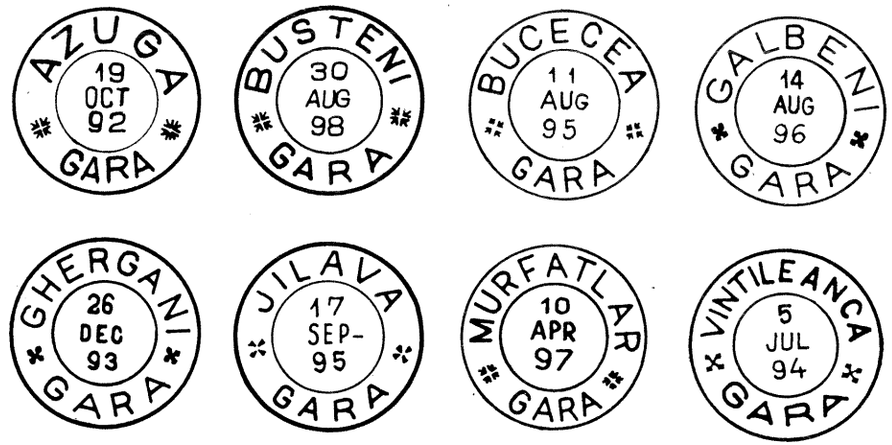

PLANSA 60 (fig. 1181—1188). Stampile PG9. cu data pe trei rînduri.

Gările care au utilizat ștampile tip „PG10"

TABELUL 31

Nr. crt.	Gara/ ștam-pila	Tip	Jud.	Li-nia	Înființare gară	Înființare bir. post.	Date de referință	Dim. mm.
1.	AFUMAȚI	II	DJ	112	01.12.1898	13.05.1896	12 DEC 900	30/19
2.	AGAS	I	BC	501	06.09.1899	13.08.1899	15 NOV 905	29/19
3.	ALBESTI	II	PH	500	13.09.1872	13.10.1873	22 APR 908	30/18
4.	ASAU	I	BC	501	06.09.1899	13.09.1899	18 DEC 906	29/19
5.	BANCA	II	TT	600	13.09.1886	13.01.1887	5 JAN 908	28/18
6.	BASARABI	II	VS	800	13.09.1836	10.10.1887	1 AUG 912	30/19
7.	BASCOV	II	AG	106	22.09.1898	13.04.1899	14 AUG 906	29/18
8.	BĂBENI	I	PH	201	20.06.1887	10.10.1887	9 MAI 909	20/18
9.	BAICOI	II	PH	300	10.06.1879	—	18 JUL 912	28/18
10.	BĂILEȘTI	II	DJ	112	01.11.1895	13.05.1896	11 AUG 908	30/18
11.	BÂLCA	II	BC	501	22.06.1884	13.08.1899	1 AUG 906	30/19
12.	BÂRNOVA	II	IS	600	01.05.1892	13.05.1892	1 NOV 908	29/18
13.	BERHECI	II	GL	600	13.09.1872	13.10.1873	12 FEB 903	30/19
14.	BEUCA	II	TM	107	01.01.1887	13.02.1887	9 APR 897	30/18
15.	BOBOC	II	BZ	500	30.10.1881	5.07.1882	10 MAI 900	30/19
16.	BUTOESTI	II	MH	100	05.01.1875	13.04.1875	24 AUG 909	28/18
17.	CARAS	II	BT	608	01.08.1896	04.07.1896	4 SEP 898	30/18
18.	CAIUT	I	BC	501	22.06.1884	22.07.1884	10 JUL 902	31/18
19.	CAIUTU	II	BC	501	22.06.1884	22.07.1884	3 NOV 897	30/18
20.	CĂRBUNESCI	II	MS	202	16.01.1888	13.11.1888	15 SEP 899	29/18
21.	CHITILA	II	IF	101	13.09.1872	13.10.1873	25 MAI 902	31/19
22.	CILIBIA		BZ	702	13.09.1872	13.09.1872	8 JUN 900	29/18
23.	CIOARA	II	BR	702	21.11.1886	13.11.1888	11 MAI 901	28/18
24.	CIOCANESTI	II	IF	101	13.09.1872	13.10.1887	6 JAN 900	28/18
25.	CIREȘ	II	BR	702	21.11.1886	13.01.1887	11 JAN 911	29/18
26.	CLUCEREASA	II	ML	105	0.07.1887	13.07.1887	18 MAR 900	29/18
27.	COMARNIC	II	PH	300	01.12.1879	13.07.1887	27 APR 896	30/11
28.	COPACIOASA	II	GJ	202	01.07.1888	13.11.1888	2 JAN 98	28/18
29.	COSTESTI	II	AG	101	05.01.1875	13.04.1875	27 SEP 93	29/18
30.	COTESTI	II	RO	500	30.10.1881	05.07.1888	15 MAI 99	29/18
31.	COTOFENI	II	DJ	100	05.01.1875	04.02.1875	7 AUG 94	28/18
32.	CRETESTI	II	IS	600	15.10.1890	15.10.1890	22 FEB 900	29/18

33. DALGA	II	IL	800	17.11.1886	13.01.1887	15 JUL 99	28/19
34. DOFTANA	II	PH	300	21.11.1883	22.12.1883	22 OCT 98	29/18
35. DOICESTI	II	DB	104	01.01.1890	13.02.1891	30 NOV 89	29/18
36. DOLHASCA	II	SC	500	15.12.1869	15.11.1873	22 OCT 99	30/18
37. ELENA	II	IL	800	01.07.1887	27.01.1888	13 MAR 903	28/18
38. FAUREI	II	BR	700	15.10.1872	13.10.1873	11 FEB 902	28/18
39. FETESTI	II	IL	800	01.07.1887	15.11.1887	28 MAI 94	28/18
40. FLORICA	I	MS	105	01.07.1887	13.10.1887	30 DEC 892	29/19
41. FURNICOSI	I	ML	105	01.07.1887	13.04.1887	29 MAI 99	28/18
42. FRASINET	II	OT	110	01.04.1887	04.04.1887	12 JUN 93	29/18
43. FRUMUSICA	II	CO	703	?	13.01.1900	28 DEC 903	28/18
44. FULGERESTI	II	CO	703	27.11.1898	13.03.1899	17 OCT 902	28/18
45. FUNDULEA	II	IF	800	17.11.1886	15.01.1887	15 SEP 98	28/18
46. GALBENI	II	RO	500	13.09.1872	13.03.1873	4 MAI 98	28/18
47. GILORT	II	RO	202	16.01.1888	13.11.1888	14 SEP 903	22/18
48. GOIOASA	II	BC	501	06.09.1899	13.08.1899	22 AUG 901	29/19
49. GOLESTI	II	MS	101	13.09.1872	13.09.1872	15 MAI 98	29/19
50. HAGIENI	II	IL	800	01.07.1887	13.11.1888	15 JAN 90	29/19
51. HANU CONACHI	II	TC	704	13.09.1872	01.10.1873	13 AUG 912	29/19
52. HALAUCESTI	II	RO	500	15.12.1869	13.01.1873	16 OCT 913	29/18
53. HECE-LESPEZI	II	IS	300	15.12.1869	13.11.1872	15 NOV 89	30/18
54. IANCA	II	BR	700	13.09.1872	13.09.1872	22 SEP 90	28/18
55. JANCA	II	BR	700	13.09.1872	13.09.1872	15 NOV 99	29/17
56. INDEPENDENTA	II	CO	704	13.09.1872	13.01.1887	27 AUG 906	28/19
57. INOTESTI	II	PH	500	13.09.1872	13.01.1887	29 JUL 89	28/18
58. ONESTI	II	BC	201	22.06.1884	13.01.1887	10 NOV 99	29/18
59. ISALNITA	II	DJ	100	05.01.1875	13.04.1875	28 MAI 98	28/19
60. JIBLEA	II	AG	201	27.11.1898	13.01.1900	29 JAN 897	29/18
61. :ACU:ETE	II	DM	100	01.01.1890	13.02.1891	14 FEB 900	29/18
62. LEHLIU	II	IF	800	17.11.1886	13.01.1887	4 JUL 902	29/18
63. LEORDA	II	BT	511	01.11.1871	13.02.1897	8 MAI 900	29/18
64. LITENI	II	SC	500	15.12.1869	13.03.1893	14 AUG 901	29/18
65. MARCULESTI	II	IF	800	01.07.1887	13.01.1888	22 FEB 98	28/18
66. MATASARU	II	DB	101	13.09.1872	13.09.1872	8 OCT 98	30/19
67. MIHAESTI	II	MS	100	01.01.1887	19.01.1887	3 NOV 99	29/18
68. MIRCESTI	II	RO	500	15.12.1869	13.02.1873	29 AUG 901	29/19
69. MIROSI	II	TM	107	01.01.1887	15.02.1887	5 SEP 907	29/18
70. MONTEORU	II	BZ	500	13.09.1872	13.10.1873	10 JUL 906	30/18
71. MUFTIU	II	BR	700	13.09.1872	13.10.1873	5 FEB 901	31/19
72. MUNTENI	II	VS	600	13.11.1886	13.10.1873	14 MAR 98	31/19
73. NUCET	II	DB	104	02.01.1884	08.02.1884	6 SEP 99	29/18
74. ONESTI	II	BC	501	22.07.1884	22.07.1884	19 JAN 902	28/18
75. PALOTA	II	MH	100	05.01.1875	13.04.1875	8 DEC 99	29/18
76. PAPA	II	TR	107	01.01.1887	03.02.1887	20 SEP 896	30/19
77. PELESTI	II	DJ	101	05.01.1875	13.04.1875	13 JAN 900	29/18
78. PERIS	II	IF	300	13.09.1872	13.10.1874	27 JUL 897	29/18
79. PLOPENI	II	PH	306	10.12.1883	22.12.1883	15 APR 901	29/18
80. PLOSCA	II	PH	109	02.12.1895	13.03.1897	12 AUG 898	30/18
81. PORTARESTI	II	DJ	112	01.12.1895	13.05.1896	20 NOV 894	30/19
82. POTCOAVA	II	PH	101	05.01.1875	13.04.1875	15 DEC 899	30/19
83. PRAHOVA	II	PH	300	13.09.1872	13.06.1894	22 SEP 902	30/19
84. PUTNA SEACA	II	PT	500	30.10.1881	05.07.1882	16 JUN 901	28/18
85. RADU NEGRU	II	AG	106	27.11.1898	13.04.1899	11 SEP 902	28/18
86. RIURENI	II	RV	201	20.06.1887	13.07.1887	15 MAI 898	29/18
87. ROMULA	II	RT	110	01.04.1887	01.04.1887	29 MAI 899	28/18
88. RUGINOASA	II	SV	606	01.01.1870	13.01.1873	12 MAI 901	29/19
89. SALCIA	II	TR	107	12.09.1887	18.11.1894	12 MAI 897	29/18
90. SARULESTI	II	IL	800	17.11.1886	13.01.1887	6 AUG 905	29/18
91. SIHLEA	II	RS	500	30.10.1881	05.07.1882	20 FEB 908	29/18
92. SMÂRDIOASA	II	TR	109	01.17.1898	13.10.1898	1 NOV 900	29/17
93. SMÂRDIOASA	IIa	TR	109	01.17.1898	13.10.1898	2 APR 907	30/19

94. STÂLPENI	II	AG	105	01.07.1887	13.07.1887	23 SEP 901	29/19
95. STOLNICI	II	AG	101	05.01.1875	13.04.1875	14 OCT 902	29/18
96. STEFAN VODA	II	IL	802	12.11.1886	.1901	2 MAR 910	30/29
97. STREJEȘTI		OT	201	13.12.1886	04.04.1887	16 MAR 902	29/18
98. TĂBĂRĂȘTI	II	BZ	702	13.09.1872	13.08.1890	29 JUL 901	29/18
99. TROIAN	II	TM	107	12.11.1887	13.01.1887	7 MAI 900	29/18
100. TUTOVA	II	TT	600	13.09.1872	13.10.1873	15 JUL 901	29/19
101. TĂNDĂREI	II	IL	702	24.11.1886	16.11.1888	27 DEC 898	28/18
102. TIGANESTI	II	TM	109	01.08.1898	01.08.1898	12 JAN 902	29/19
103. UNGHENI	II	IS	600	13.08.1874	13.08.1874	28 JUL 901	29/18
105. UNGURENI	II	BT	608	01.06.1896	13.07.1896	14 OCT 898	29/19
106. URLEASCA		BR	700	13.09 1872	13.08.1890	22 JUL 900	29/19
107. VALEA CALUGAREASCA	II		500	13.09.1872	13.10.1873	12 MAI 892	29/16
108. VALEA SEACA	II	BC	500	13.09.1872	13.03.1873	29 JUL 900	29/19
109. VAMES	II	TC	704	13.09.1872	13.01.1887	15 MAI 901	29/18
110. VĂCĂREȘTI	II	DB	104	02.01.1884	08.02.1884	18 MAR 907	30/18
111. VĂDENI	II	BT	500	13.09.1872	13.08.1890	22 JUL 901	28/18
112. VERESTI	II	BT	500	15.12.1869	13.03.1875	22 FEB 900	28/18
113. VIȘINA	II	BT	110	01.04.1887	13.12.1888	15 MAI 899	29/18
114. VLĂDENI	II	BT	608	01.08.1896	22.08.1896	17 SEP 902	29/18
115. VLĂDULENI	II	OT	110	01.04.1887	13.11.1891	22 OCT 902	29/18
116. VORNICENI	II	BT	608	01.06.1896	01.07.1896	12 NOV 908	30/19
117. ZĂVIDENI	II	RV	201	20.06.1886	13.01.1887	22 MAR 901	29/18
118. ZLĂTUNOAIA	II	BT	608	01.06.1896	01.08.1896	27 JUL 900	29/18
119. ZOITA	II	BZ	500	30.10.1881	05.07.1882	22 OCT 901	29/18
120. ZORLENI	II	TT	608	13.11.1886	13.01.1887	9 SEP 897	30/18

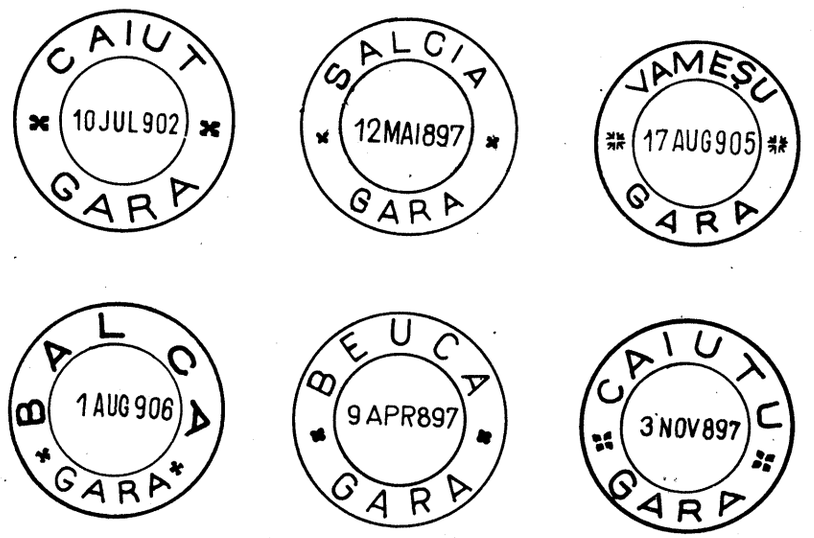

Fig. 1189—1194. Stampile PG 10, cu data în linie.
Tip. I (rîndul 1) și Tip. II (rîndul 2).

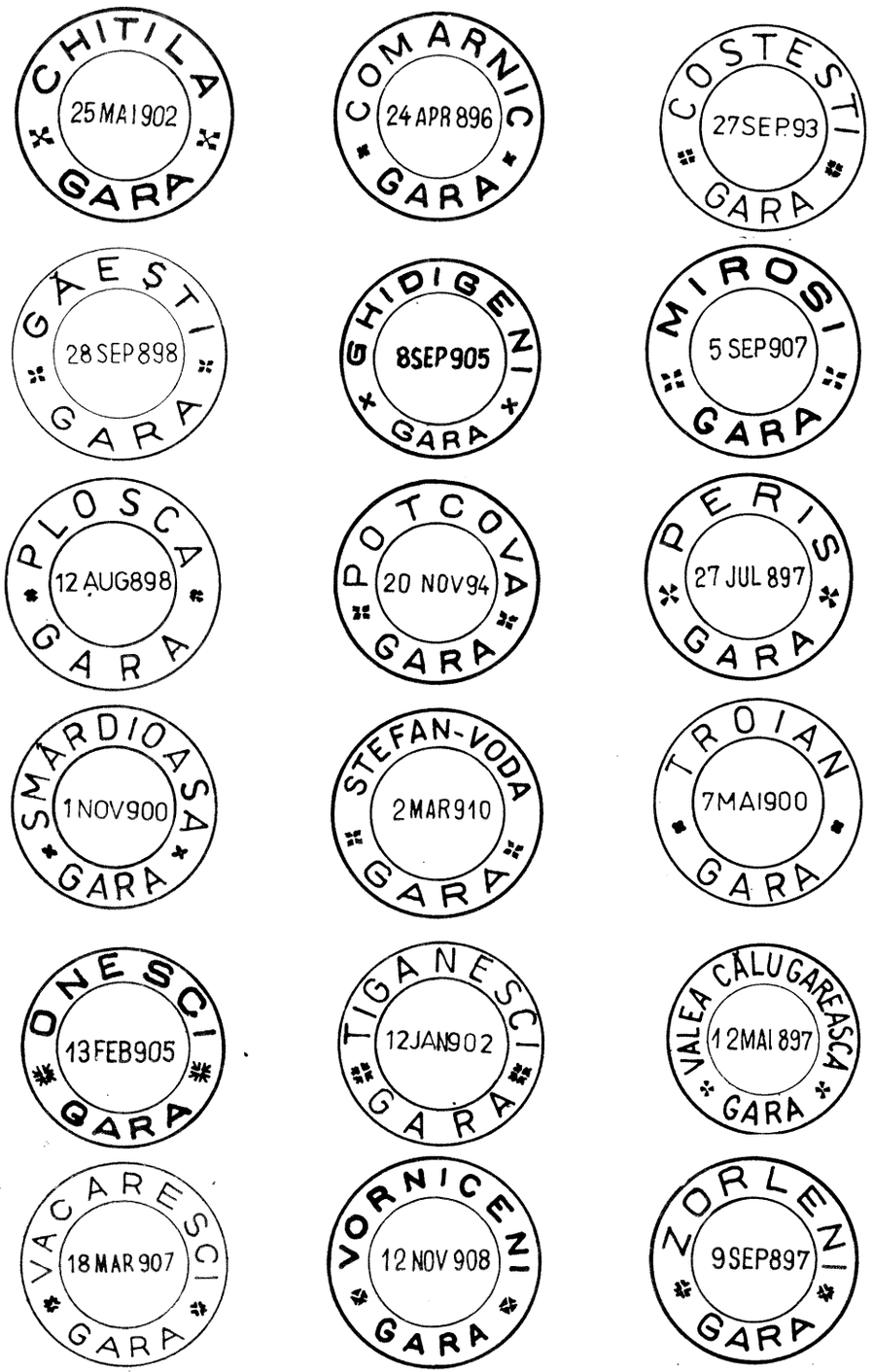

PLANSA 61 (fig. 1195—1212). Stampile PG 10 cu data în linie (tip. II).

8.2.3. Stampile deosebite cu cerc simplu (PG11).

TABEL 32

Nr. crt.	Gara	Jud.	Linia	Înființare Gara	Înființare poștă	Date cunoscute timpurie	Date cunoscute tîrzie	Dim. mm
1.	VIDRA	IF	102	31.10.1869	13.12.1872	?	24 AUG 89	24
2.	CORABIA	RT	110	01.04.1887	04.04.1887	23 JUN 89	—	26

PG11. Caracteristici generale (fig. 1213–1214). Stampile mono-cerc, de dimensiuni diferite. Pe marginea cercului, textul în majuscule grotești și în partea de jos una sau două ornamente florale, cruciițe sau acante. La mijloc, data, pe trei rînduri: ziua/luna, cu primele trei litere/anul, cu ultimele două cifre

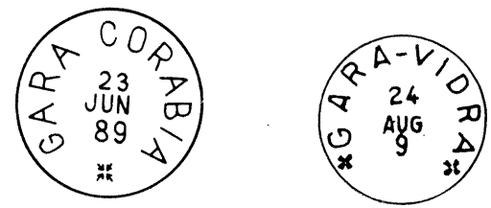

Fig. 1213—1214. Stampile PG11 deosebite, cu cerc simplu.

8.2.4. Stampile deosebite cu cerc dublu (PG12).

TABEL 33

Nr. crt.	Gara	Jud.	Linia	Înființare gara	Înființare poștă	Date de referință	Diam. mm	Ornament
1	BURDUJENI	BT	500	15.12.1869	22.02.1873	**22 APR 89**	27/18	1 acantă
2.	MOINESTI	**BC**	508	15.05.1881	.1888	24 JUN 909	29/18	3 cruciițe
3.	TITU	**DB**	101	13.09.1872	13.04.1873	?	25/13	2 „

PG12. Caracteristici generale (fig. 1215—1216). Stampile dublu-cerc de dimensiuni diferite și texte deosebite și diferit amplasate. Ornamente unu sau trei în partea de jos sau două ornamente despărțitoare între cuvinte, cruciițe sau acante. Data, în linie: ziua/luna, cu primele trei litere/anul cu ultimele două sau trei cifre.

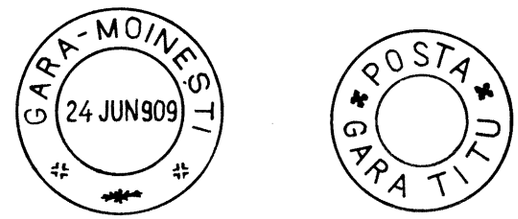

Fig. 1215—1216. Stampile PG 12, deosebite, cu cerc dublu.

8.2.5. Stampile cu denumirea „STATIA" (PG13).

TABEL 34

1.	NEGRI	PT	500	13.09.1872	27.09.1892	10 DEC 905	11 MAR 908
2.	PUTNA-SEACA	PT	500b	30.10.1881	05.07.1888	?	12 MAI 908

Caracteristici generale (fig. 1217—1218). Stampile dublu-cerc (28/18 mm). Textul în caractere majuscule anticva: denumirea stației (în partea de sus) și cuvîntul „GARA", în partea de jos. Două ornamente (cruce malteză sau acantă) despart cuvintele. Data în linie: ziua-luna-anul.

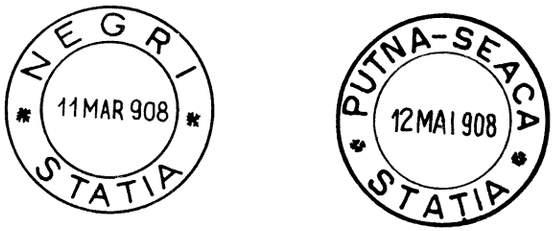

Fig. 1217—1218. Stampile PG 13 cu „STATIA".

8.2.6. **Stampile cu denumirea „HALTA" (PG14).**

TABEL 35

Nr. crt.	Gara/ ștampila	Jud.	Li-nia	Înființare gara	Înființare poșta	Date cunoscute		Diam mm
1.	FARAONI	**BC**	500	13.09.1872	13.11.1881	**18 MAI 95**	15 MAR 902	26/15
2.	GAGENI	**PH**	306	10.12.1883	13.12.1899	10 OCT 901	19 SEP 907	28/18
3.	GURAVAEI	MH	100	05.01.1875	.1900	10 AUG 93	**22 JUL 901**	28/18
4.	NEGRI	PT	500	13.09.1872	27.09.1892	10 OCT 901	19 SEP 907	26/15
5.	POIANA TAPULUI	**PH**	300	10.06.1879	14.06.1905	23 IUL 908	**30 JUL 910**	30/19
6.	RADEANA	**BC**	501	22.06.1884	13.11.1899	?	15 OCT 909	28/19
7.	SARCA	IS	606	01.06.1870	22.12.1892	9 SEP 93	10 MAI 908	26/15

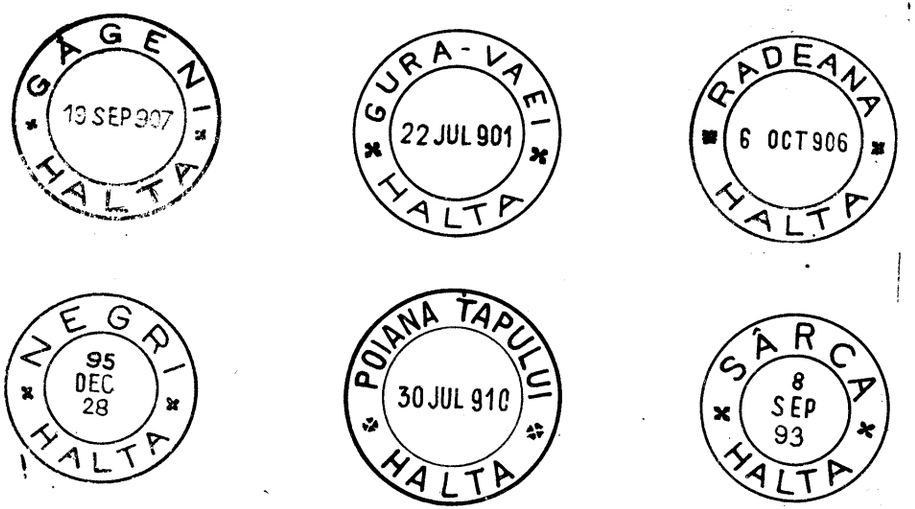

Fig. 1219—1224. Stampile PG 14 cu „HALTA".

PG14. Caracteristici generale (fig. 1219—1224). Stampile dublu-cerc de dimensiuni diferite. Text în majucsule grotești: localitatea, în partea de sus și cuvîntul „HALTA" în partea de jos. Cuvintele despărțite prin două ornamente (cruce oblică sau malteză). Data pe trei rînduri: ziua/luna cu primele trei litere/anul cu ultimele două sau trei cifre, sau cu data pe un singur rînd („în linie").

8.3. STAMPILE FEROVIARE UTILIZATE POSTAL IN GARI („CFR").

Sînt ștampile de serviciu ale Căilor Ferate Române (C.F.R.), utilizate și poștal pentru obliterarea unor mărci postclasice. Au simbolul „CFR", după clasificarea:

8.3.1. Stampile liniare fără C.F.R. și dată (CFR1).
8.3.2. Stampile ovale (CFR2).
8.3.3. Stampile dreptunghiulare (CFR3).
8.3.4. Stampile compuse, cu data la exterior (CFR4).
8.3.5. Stampile cu inscripția „SEFUL STATIEI" (CFR5).
8.3.6. Stampile cu inscripția „PREDAT" (CFR6).
8.3.7. Stampile cu inscripția „SOSIT" (CFR7).

Utilizarea ștampilelor „CFR" în perioada postclasică este delimitată de două date convenționale: 11/23 aprilie 1880 și 15/28 august 1910. Prima consemnare se referă la evenimentul istoric al desființării concesiunilor feroviare și înființarea „Căilor Ferate Române" (la 10/22 ianuarie 1898 lichidîndu-se Compania „L.CZ.J.E.) și a doua dată se referă la ziua retragerii din circulație a ultimelor mărci postclasice „spic de Grîu" (15/28 august (1910). Se reamintește că din 12 august 1888 șefii de gară îndeplineau și serviciul de telegraf și poștă în conformitate cu „Regulamentul pentru fixarea raporturilor de serviciu între organele administrației poștale și telegrafelor și ale administrațiunii C.F.R. și efectuarea serviciului poștal și telegrafic de către stațiunile de căi ferate" (M.O.No. 169/1891).

8.3.1. Stampile liniare fără C.F.R. și dată („CFR1").

Sînt ștampile asemănătoare cu tipul „baston" din 1869, cu care uneori se confundă, de unde și denumirea de „ștampile baston C.F.R.". Fiind lipsite de dată nu se poate determina data utilizării, decît după corespondența francată și obliterată, caz foarte discutabil, întrucît nu s-au semnalat pînă acum astfel de piese doveditoare.

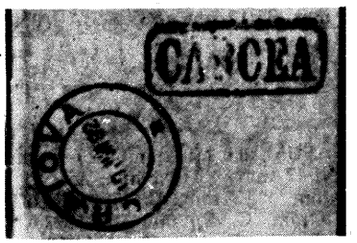

Fig. 1225. Stampila CFR1 pe fragment de scrisoare.

Fig. 1226. Mărci Spic de grîu cu ștampila CFR2. PELLESCI.

a. Stampile liniare fără cadru (fig. 1227—1232).

Caracteristicile sînt date în legătură cu înălțimea literelor și a mărcilor pe care au fost aplicate.

TABELUL 36

Exemple. 1. ALBESTI (7,5 mm, P), 2. BERHECI (10 mm, V), 3. CRIVINA (7 mm, V,S), 4. GALBENI (7,5 mm, S), 5. IASSY (7 mm, C), 6. LEHLIU (8 mm, V,C), 7. LEURDENI (7,5 mm, P), 8. MIZIL (7 mm, V), 9. PUFESTI (7,5 mm, C), 10. TUTOVA (9 mm, V), 11. ULMENI (7,5 mm, P), 12. UNGHENI (7,5 mm, V), 13. VALEA SEACA (7,5 mm, P), 14. GARA DOROHOI (5 mm).

b. Ștampile liniare cu cadru (fig. 1233—1250).

Considerăm că toate stațiile C.F.R. din perioada 1869 — 1910 cuprinsă în această lucrare erau dotate cu astfel de ștampile. Inscripția în majuscule anticva sau grotești. Înălțimea literelor variază între 6 — 10 mm. Mărimea cadrului este dată de înălțimea sa, care variază între 10 — 15 mm, la un număr limitat cunoscîndu-se și lungimea, între 35,5 — 45,5 mm. Tușul utilizat a fost albastru în diferite nuanțe. Rare: tușul roșu, violet și mai puțin rare: în tuș negru. Exemplificările au în paranteze înălțimea literelor, lungime și lățimea cadrului, și emisiunea pe care au fost găsite).

a) Caracteristici majuscule anticva

TABELUL 37

1. ALBESTI (7,2 mm, x/11,5 mm, V), 2. ALEXANDRIA (7 mm, x/12 mm, V), 3. AZUGA (6,5 mm, 36/12,5 mm, o, B2,P,V), 4. BAICOIU (7,5 mm, 36,5/12,5 mm, A, C), 6. BARBOSI (6. mm, 37/10,5 mm, o, S), 7. BOBOC (8 mm, x 13,5 mm, A, T), 8. BRAILA (6,5 mm, x/11,5 mm, o, C), 9. BUFTEA (8 mm, x/12,5 mm, o, C), 10. BUTOESCI (7,5 mm, x/13 mm, A, C), 11. BUZEU (13,5 mm, 37/13 mm, o, C), 12. CARACAL (7,5 mm, x 12 mm, o, C), 13. CHITILA (7,5 mm, x/12 mm, o, C), 14. CIORA (8 mm, x/13 mm, o, V), 15. COTESTI (7 mm, x/12 mm, o, T), 16. CRASNA (8 mm, x/12,5 mm, o, V), 17. ELENA (8 mm, 36/14 mm, V, tuș violet col. 4), 18. FAUREI (7,5 mm, x 15 mm, S), 19. GALATZ (6,6 mm, x 12 mm, V), 20. GALBENI (7,2 mm, 36/12,5 mm, C), 21 GUGESTI (7,2 mm, x/11,5 mm, S), 22. HUSI (7,5 mm, x 12,5 mm, C), 23. INDEPENDENTA (7,2 mm, x/11,5 mm, C), 24. ISALNITA (8 mm, 37,5/12,5 mm, C, S), 25. ONESTI (7 mm, x/12 mm, V), 26. MARASESTI (5,5 mm, x/10,5 mm, V), 27. MIROSI (6 mm, x/10,5 mm, C), 28. MIZIL (7,5 mm, 38/12 mm, S), 29. MOTATEI (8,5 mm, 38/13 mm, S), 30. MUNTENI (8 mm, x/12,5 mm), V), 31. ONESTI (7,2 mm, 31/12 mm, C), 32. PAPA (08 mm, 40/13 mm, C), 33. PERISU (7,5 mm, x/13 mm, V, C), 34. PIATRA N. 8 mm, 35,5/12 mm, C), 35. PITESTI (8 mm, x/12,5 mm), 36. PLOESTI (8 mm, x/12 mm, V) 37. PUFESTI (7,5 mm, 38/13 mm, C), 38. RACARI (9 mm, x/13 mm, B2, P), 39. ROSESCI (8 mm, 36/12,5 mm, V, S), 40. ROSNOV (7 mm, x/11,5 mm, P), 41. SIHLEA ((7,5 mm, x/12 mm, V), 42. SINAIA (8 mm, 35/12,5 mm, C), 43. SLATINA (6 mm, 35,5/13,5 mm, C), 44. SLANICU (7,5 mm, 35/12,5 mm, B1, V), 45. STOLNICI (7,5 mm, x/11,5 mm, C), 46. STREJESTI (8 mm, 45/13 mm, V), 47. TECUCIU (6 mm, x/10,5 mm, C), 48. ULMENI (6 mm, x/10 mm, P), 49. VALEA SEACA (7 mm, x 12,5 mm, V), 50. VANESU (7,5 mm, x/12 mm, S), 51. ZOITA (8 mm, 35/12 mm, V), 5. BALACIU (8 mm, 36,5/12,5 mm, A,C.).

b) Liniare cu majuscule grotești

TABELUL 38

52. ALBESTI (8,2 mm, 39/13 mm, S), 53. AFUMATI (10 mm, 36,5 13 mm, S), 54. BARCEA (07,5 mm, 37/12,5 mm, V), 55. BABENI (7 mm, 40 13,5 mm, V), 56. BERHECI (7,5 mm, 38/12,5 mm, S, T), 57. BERLAD (8,5 mm, x 13 mm, V), 58. BIBESTI (8 mm, x/12,5 mm, C), 59. BRAILA (8,5 mm, x 12,5 mm, C, S), 60. BUCECEA (8,2 mm, x/13,5 mm, C), 61. CALARASI (7,2 mm, x/12,5 mm, C, S), 62. CARCEA (7,2 mm, x 12,5 mm, C), 63. CERNAVODA POD (7,7 mm, 38/12 mm, V), 64. CORABIA (7,5 mm, x/13 mm, V, C), 65. CRASNA (8 mm, x/13 mm, V), 66. DOICESTI (7,5 mm, x 12,5 mm, C), 67. DOROHOIU (8 mm, 37 13 mm, C, V), 68. FARAOANI (8 mm, x/13 mm, C, S), 69. FILARET (7,2 mm, x/13,5 mm, S), 70. FILIASI (7 mm), 71. GHERGANI (7 mm), 72. GHIMPATI (8 mm, 11,5 mm, S), 73. GHIDIGENI (7 mm, 18 22 mm), 74. GROPENI (7 mm, 37/12,5 mm, S), 75. HANU CONACHI (6 mm, x 11 mm, C), 76. HECE LESPEZI (7,5 mm, x/12,5 mm, C, S), 77. INOTESTI (8 mm, 37 12,5 mm, C), 78. JASSY (8 mm, x 11,5 mm, C, S), 79. LARGA (7,7 mm, x 12,5 mm, S), 80. LACULETE (7,7 mm, x/12,5 mm, C, S), 81. LEHLIU (8 mm, 38 13,5 mm, V, C), 82. LEORDENI (11 mm, 41 11 mm), 83. MARIA (8 mm, x/13 mm, S), 84. MEDGIDIA (7,5 mm, x/12,5 mm, V, S), 85. MIHAESCI (7,7 mm, 42 11,5 mm, S), 86. MUFTIU (8,2 mm, x/12,5 mm, S), 87. MOTATEI (8 mm, 37,5 18 mm), 88. MUNCEL (7,7 mm, x 13 mm, C), 88. PAPA (8 mm, 39/13 mm), 89. PIATRA N. (8,2 mm, 36,5/12,5 mm, C), 90. PIATRA OLT (7 mm, 8 8 mm), 91. PRUNISORU (7,5 mm, x/12,5 mm, C), 92. RIURENI (7,5 mm 39/13 mm, C), 93. R. VALCEA (8 mm, x 13 mm, C), 94. ROMULA (7,5 mm, x/12,5 mm, V), 95. RUGINOASA (8,2 mm, x/13 mm, V), 96. SARCA (8,2 mm, x 13 mm, S), 97. SINAIA (8,5 mm, 35 13 mm, P), 98. TECUCIU (7,5 mm, x/11 mm, C), 99. TIRGU FRUMOS (7,5 mm).

PLANSA 62 (fig. 1227—1259). Ștampile CFRI
a. Fără cadru și b. Cu cadru.

100. T. OCNA (8 mm, 37/12 mm, C, S), 101. TIGANESTI (7,2 mm, x/11,5 mm, C), 102. URECHESTI (7 mm, 37/12 mm, V), 103. VALEA LARGA (5 mm, x/12,5 mm, V, C), 104. VASLUIU (8 mm, x/13 mm, P).

8.3.2. Stampile cu cadrul oval („CFR2").

Sînt ştampile feroviare utilizate regional, staţiile ce le-au utilizat fiind plasate pe tronsonul Piteşti — Piatra Olt — Craiova — Vîrciorova. Formă ovală, mărimea variind între 23/21 — 35 21 mm. Tuşul de culoare albastră de diferite nuanţe; excepţii ştampila STREHAIA (tuş negru) şi ISALNITA (tuş roşu). Există ştampile cu indicaţia de timp a zilei (BALSU, CIRCEA, VIRCIOROVA), cu sau fără această indicaţie (STREHAIA), sau cu şi fără dată (BALSU). Date limită: 03.03.893 (STREHAIA) şi 22.1.97 (STREHAIA).

In Planşa 63 se dau 13 exemple (în paranteze înălţimea literelor staţiei, dimensiunile ovalului, axa mare/axa mică şi emisiunea pe care s-a întîlnit: V = Vultur, C = Cifra).

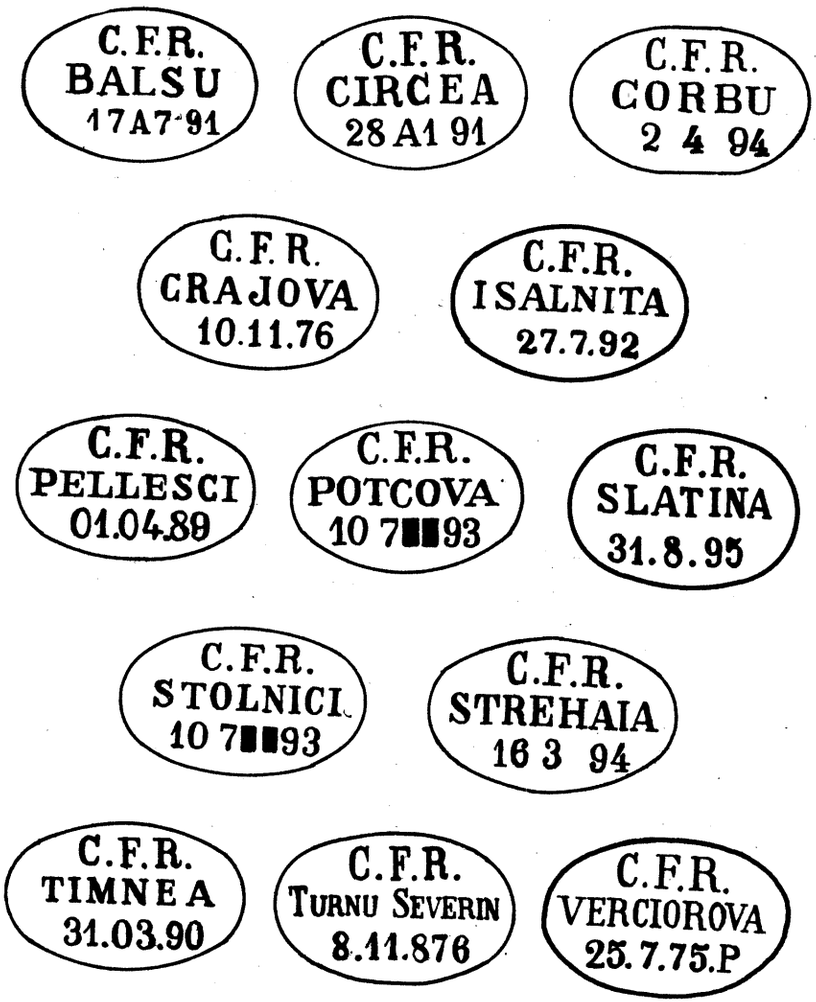

PLANŞA 63 (fig. 1260—1272) Ştampile C.F.R. 2

1. BALSU (4 mm, 32/20 mm, V, C), 2. BUTOESCI (3,5 mm, 23 20 mm, P), 3. CIRCEA (3,5 mm, 32/20,5 mm, C), 4. CORBU (4 mm, 33 20 mm, V, C1/2), 5. CRAJOVA (3,5 mm, 32 21,5 mm, C), 6. COTOFENI (3,5 mm, 32/21,5 mm, C), 7. FAUREI (3,5 mm, 32 20 mm, C), 8. ISALNITA (3 mm, 32 2ş mm, C), 9. PELLESCI (3 mm, 32/20,5 mm, C), 10. POTCOVA (3,5 mm, 31,5 20,5 mm, C), 11. PRUNISOR (3,5 mm, 30 19 mm, C), 12. SLATINA (3,5 mm, 33 21 mm, C), 13. STREHAIA (3,5 mm, 33/21 mm, C, S), 14. STOLNICI (3,5 mm, 34 20 mm, C, V), 15. TIMNA (3,5 mm, 32 21 mm, V), 16. VERCIOROVA (3,5 mm, 30 19 mm).

8.3.3. Stampile dreptunghiulare cu data în interior („CFR3").

Vezi: Caracteristici generale (PLANŞA 64). Ştampile dreptunghiulare, avînd cadrul de dimensiuni diferite (28 × 18 mm — 40 × 19 mm). Inscripţia în interiorul cadrului, pe trei rînduri: sus, „C.F.R.", în caractere, majuscule anticva, la mijloc denumirea staţiei în majuscule anticva sau groteşti, şi jos, data în cifre arabe, uneori şi iniţialele timpului, „A" = antemeriadina sau „P" — postmeridian.

Indicaţia de timp în multe cazuri lipseşte; exemple: ARCESTI, AZUGA, BIBESTI, BUDESTI, CARBUNESTI, CILIBIA, COMANA, FUNDULEA, FURNICOSI, GHERGANI, GHIMPATI, HAGIENI, LEHLIU, PUFESTI, ROSNOV, UNGHENI, ROMAN, VACARESTI, VISINA, VLADULENI, ZAVIDENI.

Ştampila are o parte fixă şi o parte mobilă, data, pe care oficiantul gării o schimba zilnic. Locul unde este amplasată data, indicaţia de timp variază de la ştampilă la ştampilă. Exemple: CAIUTU 5.5.A.9, COPACIOASA 1.A.9.29, ROSNOV 2.12.P.19. Anul este prezentat în general prin ultimele două cifre dar întîlnim adeseori anul prezentat printr-o singură cifră, exemple: ROSNOV, PERISU, VISINA. Există cazuri cînd unele elemente ale datei sînt completate cu cerneală. Unele staţii au avut două tipuri de ştampile, cu caractere anticva şi groteşti: BACNA, CIORA, MIROSI, SALCIA etc. alte staţii au utilizat ştampile cu ortografii diferite; exemplu: DUDESCI DUDESTI.

Exemplificăm aici şi două ştampile cu cadrul dreptunghiular, la care lipsesc iniţialele „C.F.R.": BUCECEA şi HECE LESPEZI.

Exemplificări de ştampile CFR3 (în paranteze înălţimea literelor staţiei, dimensiunile cadrului şi emisiunea pe care a fost găsită).

a. Cu caractere anticva

Exemple: 1. ALBESTI (6,5 mm, 30 18 mm, B2, V), 2. AZUGA (4 mm, 33 18 mm, V, C), 3. BANCA (5 mm, 30 17,5 mm, C, V), 4. BAICOI (3,5 mm, 30 19 mm, P, C, V), 5. BANEASA (3,5 mm, 30/18,5 mm, V, C), 6. BIBESTI (24 13), 7. BERHECI (30 17), 8. BUHUSI (6 mm, x/19 mm, C, S), 9. BUSTENI (4 mm, 33/19 mm, B, V, C, S), 10. CAIUTU (5 mm, 33,5/20 mm, V, C, S), 11. CILIBIA (3,5 mm, 34 18 mm, V, C, S), 12. COMANA (4 mm, 32 19 mm, B, V, C), 13. COMARNIC (3,5 mm, 40/19 mm, V, C, S), 14. COSTESTI (5,5 mm, 33 18,5 mm, V, S, T), 15. CRIVINA (3,5 mm, x 18 mm, V, C, S), 16. FAUREI (5 mm, 32 18,5 mm, C, S), 17. FRATESTI (4 mm, 33,5 19,5 mm, C, S), 18. FUNDULEA (30,5/18 mm), 19. GALATZ (4 mm, 32 19 mm, V, C), 20. GAESTI (4 mm, x/18,5 mm, C), 21. GHERGANI (4 m, 34 19,5 mm, C, S, T), 22. GHIDIGENI (30 14 mm), 23. GUGESTI (3,5 mm, 33 18 mm, V, C), 24. HANU CONACHI (33 21 mm), 25. INDEPENDENTA (3 mm, 34 18 mm, C, S), 26. JILAVA (3,5 mm, x/18 mm, C, S), 27. MIROSI (5 mm, 29,5 17,5 mm, P, V, C, S), 28. MONTEORU (3,5 mm, x/18 mm, V, C), 29. MUNIENI (5 mm, 30/17 mm, V, C, S), 30. ONESCI (6 mm, 33 20 mm, C, S), 31. PERISU (3,5 mm, 33/18,5 mm, V, C, S), 32. PLOPENI (4 mm, x/18 mm, V, S), 33. POIANA (3,5 mm, x/19 mm, V, C), 34. ROMULA (5 mm, 33/18 mm, C, S), 35. ROSNOV (5 mm, 32/18,5 mm, C, S), 36. SALVIA (5,5 mm, 34 18 mm, C, S), 37. SIHLEA (4,5 mm, x/18 mm, S), 38. SLATINA (4 mm, 32/18 mm, C), 39. SLANICU (3,5 mm, x 19 mm, C, S), 40. SLOBOZIA (4 mm, 31 17 mm, C, S), 41. TUTOVA (6 mm, x 19 mm, C), 42. ULMENI (3 mm, 32,5 18 mm, C, S), 43. VAMESU (3 mm, x/19 mm, C), 44. VACARESTI (3,5 mm, 33,5/18,5 mm, V, C), 45. ZORLENI (6 mm, 31/18 mm, V, C, S).

b. Cu caractere groteşti.

41. ARCESTI (4,5 mm, 30/17,5 mm, V, C, S), 42. BALACIU (4 mm, x/18 mm, V,

PLANSA 64 (fig. 1273—1296). Stampile CFR3, feroviare-dreptunghiulare.

C), 43. BASSARABI (4,5 mm, x/18 mm, C), 44. BABENI (4 mm, 30/18 mm, C), 45. BARBATESTI (4 mm,29/18 mm, V), 46. BERHECI (5 mm. x/22 mm. C), 47. BEUCA (4,5 mm, 29/18 mm, C, S). 48. BIBESTI (4,5 mm. 29,5/17 mm. V, C, S), 50. CARBUNESTI (4 mm, 29,5/16 mm, V, C). 51. CHITILA (5 mm, 33/19 mm. C, S), 52. CIORA (3,5 mm. x/17,5 mm, C), 53. CIULNITA (5 mm. 30/17 mm, C), 54. CLUCEREASA (5 mm. x/17 mm, V, C), 55. CONSTANTA (5 mm, x/18 mm. V, C), 56. COPACIOASA (4,5 mm, 30,5/17,5 mm, C, S), 57. COTESTI (5 mm, 32/18 mm, C, S), 58. CRASNA (5 mm. x/17,5 mm, C), 59. CRETESTI (4,5 mm, 30/18 mm, C, S), 60. DALGA (5 mm. x 17,5 mm, V, C), 61. DUDESTI (4,5 mm. 30/18 mm, V, C), 62. ELENA (5 mm, 32/17,5 mm. V, C), 63. FETESTI (5 mm, x 18 mm, V, C., 64. FRASINET (4,5 mm. 30/17,5 mm. V, C, S), 65. FUNDULEA (4,5 mm, 31,5 18 mm, V, C, S), 66. FURNICOSI (4,5 mm 30/17 mm, C, S). 67. GALBENI (5 mm. 32 18 mm, V, C), 68. GHIDIGENI (4 mm 30/17 mm, V, C), 69. GHIMPATI (4 mm, 30 17 mm, V, C, S). 70. GILORT (4 mm, 27.5/17.5 mm, V, C), 71. GOLESTI (5 mm. 30 17,5 mm, V, C), 72. HAGIENI (4 mm. x 18 mm, V, C), 73. HANU CONACHI (5 mm, x/19 mm, C, S, T), 74. JANCA (5 mm, 33/18 mm, V, C, S., 75. JONESCI (3,5 mm. 30,5 17 mm, C), 76. LEHLIU (4,5 mm. 28/17 mm, V, C), 77. LITENI (5 mm, x 17,5 mm. V, C), 78. MARCULESTI (4,5 mm 31/18 mm, C), 79. MIHAESCI (4 mm, 31 18 mm, T), 80. MOGOSOAIA (4,5 mm, x/17,5 mm, V, C), 81. NUCET (4 mm. 30/18 mm. V), 82. OLTENESTI (4,5 mm. 30 18 mm. V, S), 83. OLTENITA (5 mm, x 18 mm, C), 84. PANTELIMON (5 mm, x/18 mm T), 85. PAPA (4,5 mm, 30,5 17,5 mm. C, V), 86. PUTNA SEACA (5,5 mm, 32,5 17,8 mm V, C, S). 87. R. VALCEA (4 mm. x 18 mm, V, C), 88. SALCEA (5 mm. 31 18 mm V, C), 89. SERULESTI (5 mm. 31 17 mm, C), 90. SCHITU GOLESTI (4,5 mm. x 17 mm, C), 91. SEGARCEA (4,5 mm, 18.5 17,5 mm, V), 92. STALPENI (4,5 mm. 30 18 mm. C, S), 93. STREJESTI (4 mm, 30,5 18 mm, C), 94. TITU (5,5 mm, 30 18 mm. V, C) 95. TERGUL JIU (4,5 mm, x/18 mm, C), 96. TROIAN (4 mm, 30 17,5 mm, V, C), 97 T. SEVERIN (5 mm, x 19 mm, V, C), 98. TANDAREI (5 mm, x/19 mm, C 99. UNGENI ROMAN (4 mm, 34/18 mm. C), 100. V. CALUGAREASCA (3,5 mm. x/19 mm C), 101. VALEA SEACA (5,5 mm. x/19 mm, C), 102. VACULESTI (5,5 mm. x/19 mm C). 103. VISINA (4 mm, 29/17 mm, C, V), 104. VIDRA (4 mm. x/17,5 mm, C), 105 VLADULENI (5 mm. 28 18 mm C, S), 106. ZAVIDENI (4,5 mm, 29/18 mm C).

8.3.4. Ştampile compuse, cu data în exteriorul cadrului („CFR4").

CFR4. ŞTAMPILE DREPTUNGHIULARE COMPUSE (Planşa 65). Formă dreptunghiulară, cu dreptunghiul între limitele 44 21 mm — 48/21 mm. În interior inscripţiile „C.F.R." şi denumirea staţiei, în majuscule grotesti. În exteriorul cadrului, deasupra, indicaţia de timp a zilei prin literele A.M. (antemeridian) sau P.M. (post meridian), şi dedesubt anul, cu două sau trei cifre. În afara laturilor verticale, la stînga, ziua în cifre arabe şi la dreapta, luna, în cifre romane.

Aceste ştampile au fost întîlnite pe mărci C (Cifra în patru colţuri) şi S (Spic de grîu), cu limite de date: 15.V.91 (HECE-LESPEZI) şi 22.IV.929 (ZIMNICEA), deci ulterior, ca apariţie, ştampilelor CFR3 şi CFR4. Numărul staţiilor care au folosit aceste ştampile este relativ redus, semnalîndu-se linii pe care nu au fost folosite (ex. Bucureşti—Predeal). Se constată lipsa adesori parţială sau totală a datelor exterioare (ex.A.M. sau P.M.) la BARNOVA, LITENI.

Exemple de ştampile CFR4 (în paranteze înălţimea literelor staţiei, dimensiunile cadrului şi emisiunea pe care a fost găsită ştampila).

TABELUL 41

1. ALBESTI (7 mm, 45,5/20 mm, S), 2. BARNOVA 918 (7 mm. 45/19,5 mm, T) 3. BUCECEA (9 mm, 46/21 mm, C), 4. BUHAESTI (7,5 mm. 46/21 mm, S), 5. BUTOESTI (9 mm. 46/19,5 mm, C,S), 6. CILIBIA (8 mm. 45,5/19,5 mm, C,S), 7. CIRESU (7 mm, 45 19 mm. S), 8. CORNET (8,5 mm, 48/21 mm. C), 9. DEDULESTI (8,5 mm, 7 20 mm, S), 10. DOICESTI (8 mm, 46 19 mm. C, S), 11. DRAGASANI (8 mm. 45/20 mm. C), 12. FETESTI (8 mm. 45 20,5 mm, C, S), 13. GHIDIGENI (10 mm, 46 21 mm, C), 14. GRAJDURI (10 mm, 46 21 mm, C), 15. HALAUCESTI (9 mm. 47/21 mm. C), 16. HECE LESPEZI (9 mm. 47 21 mm. C, S), 17. LA CULETE (8 mm. 45 21 mm, C, S), 18. LEORDENI (10 mm, 45 21 mm. C). 19. LITENI (10 mm, 46 20 mm. C), 20. MIRCESTI (9 mm. 46/20 mm. C), 21. MONTEORU (8 mm. 45 21 mm), 22. PALOTA (9 mm, 44 21 mm, C), 23. PIATRA N. (10 mm, 45/20,5 mm), 24. REBRICEA (8 mm. 45/21 mm, C, S), 25. RUGINOASA (10 mm. 44 21 mm. C S). 26. SALCEA (7 mm, 47,5/18,5 mm, C), 27. VACULESTI (8 mm, 45 21 mm, C), 28. VERESTI (9 mm 46,5/19,5 mm, C), 29. ZIMNICEA 924 (7,5 mm. 46/19,5 mm). 30. ZOITA (9,5 mm 45 21 mm, C, S).

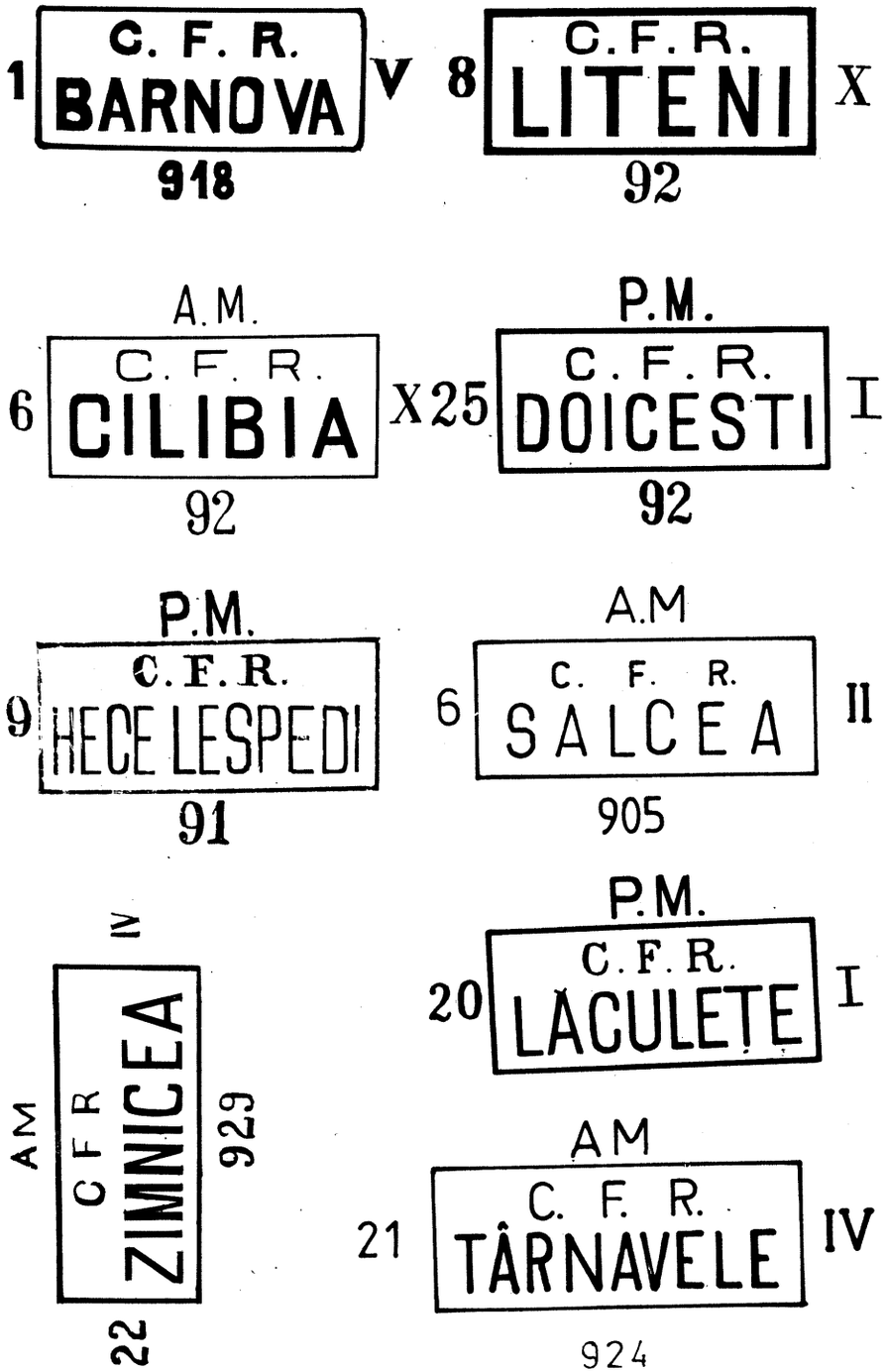

PLANSA 65 (fig. 1297—1305). Stampile CFR4 feroviare-compuse.

8.3.5. Ştampile cu „ŞEFUL STAŢIEI" (CFR5).

CFR5. ŞEFUL STAŢIEI (Pl. 66). Ştampile dublu-cerc (28,5 18,5 mm). In exergă inscripţia „ŞEFUL STAŢIUNII", în majuscule groteşti şi jos „C.F.R." în, majuscule anticva, sau ornament stea. In centru, denumirea staţiei în majuscule groteşti sau anticva.

Exemple: a) Cu C.F.R.: CAIUTU (fig. 1306, cu agrafe interioare), FULGERESTI (fig. 1307), MERIŞANI (fig. 1308); MEDGIDIA-SUD. b) Cu stea: SIHLEA (fig. 1309), ZOIŢA (fig. 1310), CIRCEA, LEORDENI s.a.

8.3.6. Ştampile cu „PREDAT" („CFR6").

CFR6. PREDAT (Pl. 66). Ştampile dublu-cerc (30 18 mm). In exergă inscripţia „C.F.R. PREDAT", sus, în majuscule anticva, şi denumirea staţiei, jos, în majuscule groteşti. Două ornamente-stea despărţitoare. La mijloc, data, exemplu „A M", sus, luna, cu primele trei litere, la mijloc şi ziua jos (vezi fig. 1313). Data adeseori lipsă.

Exemple: PUFEŞTI (fig. 1311), GALBENI (fig. 1312), LEORDENI (fig. 1313). Aceste ştampile s-au întîlnit pe mărci din emisiunile VULTUR şi CIFRA ÎN PATRU COLŢURI.

8.3.7. Ştampile cu „SOSIT" („CFR7").

CFR7. SOSIT. Ştampile dublu-cerc (30 17 mm) asemănătoare cu CFR6, avînd inscripţia „SOSIT", în partea superioară şi denumirea gării (localităţea) în partea opusă. La mijloc, data şi timpul.

Exemple: SOSIT/GALBENI 22 II A M (col. 2).

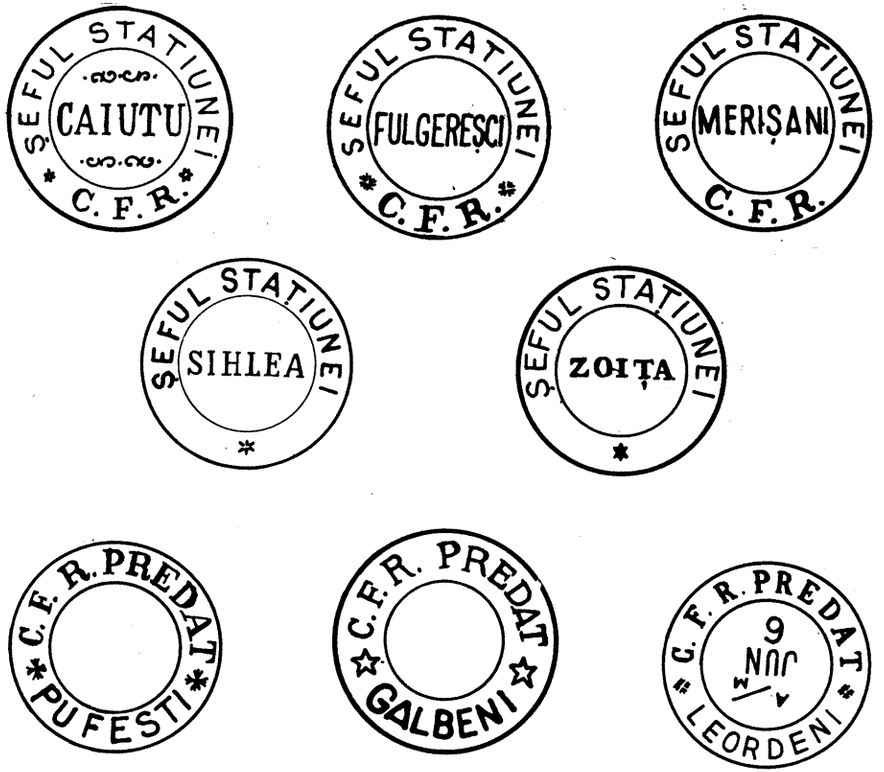

PLANSA 66 (fig. 1306—1313). Stampile CFR5 (Şeful Staţiei) şi CFR6 (Predat).

8.3.8. Ştampile octogonale pentru mandate poştale („CFR8").

CFR8. Ştampile octogonale (31 mm) închizînd un dublu-cerc (30/18 mm). Legenda: denumirea gării (sus) şi „MANDAT POSTAL" în partea de jos, cu două ornamente despărţitoare (cruciţe). Data în linie: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu trei cifre.

Ştampile de serviciu utilizate pentru obliterarea mandatelor poştale expediate sau primite prin gări în cadrul serviciului poştal rural). Au fost introduse începînd cu 1 noiembrie 1894, ca urmare a **„simplificării operaţiunilor de mînuire a mandatelor poştale"**, reglementate prin dispoziţiunile din 1 aprilie 1893 (BTP 1893 p.87).

Stampilele octogonale s-au găsit (rar) şi pe corespondenţă (scrisori, cărţi poştale, ilustrate) şi pe unele mărci din „Spic de grîu". Mărcile pot proveni însă din deslipirea şi de pe mandate poştale (Răzvan Popescu).

TABELUL 42

Exemple: 1. GARA CLUCEREASA 18 APR 905, (fig. 1314), 2. GARA FAUREI 1 MAR 903, (fig. 1315), 3. G. FULGERESCI 30 APR 918 (fig. 1316), 4. GARA HALAUCESTI 10 MAI 907 (ştampilă pierdută în 1908), 5. GARA LEHLIU 18 AUG 900, 6. LIVEZI 23 OCT 900 (fig. 1317), 7. GARA VAMESIU 27 MAI 907 (fig. 1318).

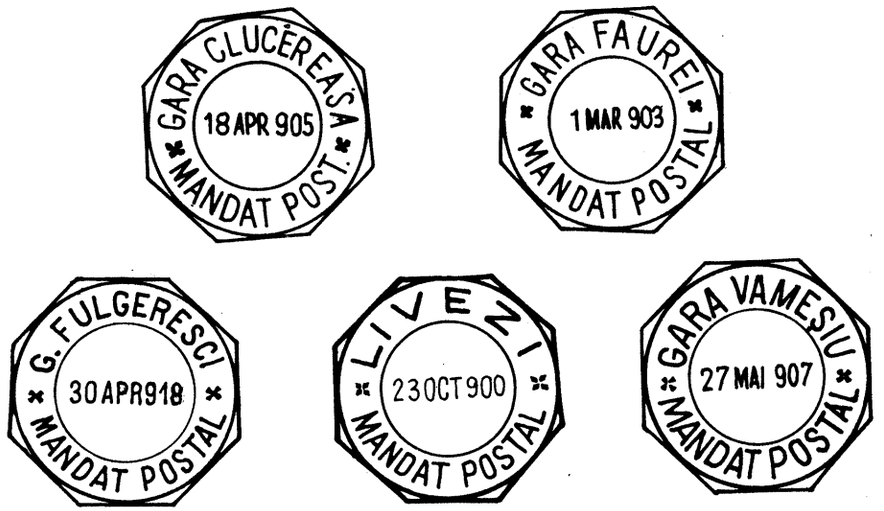

Fig. 1314—1318. Stampile CFR8, feroviare octogonale cu „MANDAT POSTAL"

8.4. POSTA AMBULANTA („PA").

Birourile poştale ambulante au folosit vagoane speciale cu destinaţie exclusiv poştală, deservite de salariaţi ai D.G.T.P. Ambulanţele poştale circulau numai pe linii de mare importanţă şi ataşate numai la anumite trenuri. Punctul de plecare Bucureşti, Gara de Nord. În perioada 1875 — 1912 ambulanţele poştale şi ştampilele lor purtau denumirea itinerariilor parcurse: 1) BUCURESTI — ITCANI, 2) BUCURESTI — VIRCIOROVA, 3) BUCURESTI — BURDUJENI, 4) BUCURESTI — VASLUI, 5) BUCURESTI — IASI, 6) BUCURESTI — PREDEAL, 7) BUCURESTI — CONSTANTA, 8) BUCURESTI — GIURGIU, 9) BUCURESTI — UNGHENI, 10) BUCURESTI — GALAŢI, 11) BUCURESTI — CIINENI şi 12) BUCURESTI — CIMPULUNG. De asemenea, înregistrăm şi 13) GALATI — BURDUJENI, ambulanţă care face derogare de la plecările curente, din Gara de Nord (Bucureşti). Enumerarea birourilor ambulante s-a făcut în ordinea înfiinţării lor.

Obliterarea mărcilor poştale de pe corespondenţa primită (sau depusă în cutia vagonului) se făcea de către conductorul ambulanţei, cu ştampila ce o avea în dotaţie. (Vezi Filatelia nr. 5 (1987).

8.4.1. Ştampile ovale („PA 1").

1. BUCURESTI — ITCANI (1875).

La 1 mai 1875 s-au pus în circulaţie primele birouri ambulante poştale pe linia Bucureşti — Ploieşti — Buzău — Brăila — Galaţi — Tecuci — Mărăşeşti — Bacău — Roman — Iţcani (446 km). Serviciul făcea legătura şi cu oraşele principale de pe liniile laterale, ca Birlad, Vaslui, Iaşi, Dorohoi, Botoşani. Pentru activarea schimbului de corespondenţă, poşta ambulantă s-a pus în cartare directă cu birourile ambulante străine, ca: Lemberg — Cracovia, Breslau — Osviecin, Viena — Cracovia, Viena — Ins bruck, Viena — Paris, Oderberg — Kaşau. Pentru obliterarea mărcilor poştale de pe corespondenţă şi a cărţilor poştale, s-au utilizat, în prima fază, ştampile ovale. Sînt, de altfel, singurele ştampile ovale de acest tip în dotaţia birourilor poştale ambulante feroviare româneşti, utilizate pînă prin 1880.

PA1.1. (tip. a). Stampile ovale (45/27 mm), cu chenar simplu. Inscripţia în caractere majuscule groteşti:) „POSTA AMBULANTA" sus, şi ruta, jos. La mijloc data pe trei rînduri: ziua (sus), luna cu primele trei litere, jos, şi anul, cu ultimele două cifre, jos. Data este flancată, înainte cu literele „No" (anticva) şi după, cu cifra „1", pentru cursa de ducere, Bucureşti—Iţcani şi „No. 2" pentru cursa de înapoiere, Iţcani—Bucureşti.

PA1.1. POSTA AMBULANTA/BUCURESCI — ITZCANI/No. 1 (fig. 1319).

PA1.a. POSTA AMBULANTA/JTZCANI — BUCURESCI/No. 2 (fig. 1320).

Dată timpurie: PA1.1./21 februarie 1877 (col. 16) şi tîrzie PA1.1a/23 august 1891 (col. 5).

PA1.2. (tip. b). Stampile ovale, asemănătoare cu PA1.1. (tip. a.) Deosebiri. Literele „N", indicatoare ale numărului ambulanţei sînt cursive (nu anticva). Prima literă a cuvîntului Iţcani este „J" (şi nu „I"). Literele inscripţiei curbilinii din partea de jos sînt normale la ştampila No. 1 şi mai scunde la ştampila No. 2. Distanţa dintre inscripţiile şi linia marginală ovală este marcant mai mare la ştampila Bucureşti—Iţcani (cu chenarul de 46/28 mm) faţă de ştampila No. 2 a rutei de întoarcere, Iţcani—Bucureşti, care este cea mai mică dintre toate (43/26 mm).

PA1.2. POSTA AMBULANTA/BUCURESCI—JTZCANI/No. 1 (fig. 1321).

PA1.2a. POSTA AMBULANTA/JTZCANI—BUCURESCI/No. 2 (fig. 1322).

Dată timpurie: 2 APR 77 (col. 14) şi tîrzie 10 OCT. (col. 5).

NOTA. Două perechi distincte ale ştampilelor ambulante ovale ne-au fost prezentate pentru prima dată de dl. Arh. Dipl. Gabriel Sassower în rev. Filatelia nr. 5/1986.

De asemenea, în ultimul timp s-au semnalat şi alte ştampile ovale tip PA1, fie cu cerc simplu, fie cu cerc dublu, considerat exemplar unic. Nu s-au putut reconstitui integral, aflîndu-se fragmentar pe mărci postclasice. Au fost catalogate cu indicativele PA13 şi PA14 singurele ştampile ovale de acest tip în dotaţia birourilor poştale ambulante feroviare româneşti.

Fig. 1319—1322. Stampile PA1, POSTA AMBULANTA/ BUCURESCI — JTZCANI şi JTZCANI — BUCURESCI.

PA1.1. AMBULANTE OVALE. Stampile ovale (45/27 mm) în chenar.

PA1.3. (JTZCANI) — BUCURESTI (fig. 1323). Stampilă ovală, cu cerc simplu. Caracteristici: cifra „2" mult mai mare în comparație cu cele ale ștampilelor anterioare, avînd deasupra volute literele „BU" din „AMBULANTA", cuvînt care depășește în final mediana ștampilei. Reconsiituire după o marcă 10 B. emis.Paris (col. 28).

PA1.4. AMBULANTA BUCURESTCI — (JTZCANI). Fig. 1324. Stampilă cu dublu-cerc, avînd „No. 1" în exerga inferioară, nu la centru, cum obișnuit avem la ștampilele anterioare. Este prima ștampilă cunoscută, cu cerc dublu. S-a reconstituit după fragmente de ștampile aflate pe mărci din emis.Bucuresti II (col. 15). Vezi și Filatelia nr. 5 1987).

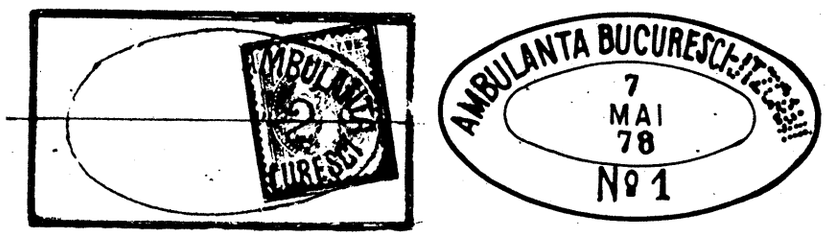

Fig. 1323—1324. Stampile PA1, reconstituite.

8.4.2. Stampile rotunde PA1.5 — PA12).

PA1.5. ROTUNDA (1876). Stampilă dublu-cerc (28/16,5 mm). In exergă denumirea cursei (sus) și numerul ambulantei (jos). cuvintele despărțite prin două ornamente florale cvadrilobate. Data la mijloc pe un singur rînd: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu ultimele două cifre. Numărul ambulanței în cifre romane: No. I la ducere și No. II la întoarcere.

PA1.5. BUCURESCI — JTZCANI/AMB.No.I (fig. 1325).
PA1.5a. JTZCANI — BUCURESCI/AMB.No.II (fig. 1326).
Dată timpurie: 23 iunie 1884 (col. 12) și tîrzie: 4 august 1888 (col. 10).

PA1.6. ROTUNDA (1899). Stampilă dublu-cerc (28,5/17 mm). In exergă denumirea cursei (sus) și numărul ambulanței (jos): No. 5 la dus și No. 6 la întors. Data în mijlocul cercului mic, pe trei rîndudi: sus, ziua, la mijloc luna cu primele trei litere și jos anul cu ultimele două cifre. Literele în caractere majuscule anticva și cifrele arabe. Două ornamente florale cvadrilobate despărțitoare.

PA1.6. BUCURESCI — JTZCANI/AMB.No. 5 (fig. 1327).
PA1.6a. JTZCANI — BUCURESCI/AMB.No. 6 (fig. 1328).

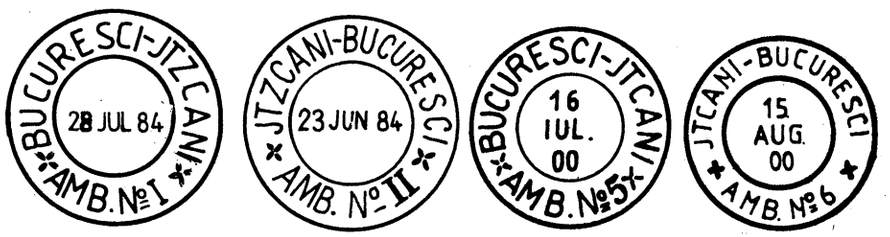

Fig. 1325—1328. Stampile PA1, rotunde,. Posta Ambulantă București—Ițcani.

2. BUCURESTI — VIRCIOROVA.

La 1 mai 1876 se inaugurează biroul poștal ambulant pe linia București — Pitești — Piatra-Olt — Craiova — Turnu Severin — Vîrciorova (382 km), linie dată în exploatare la 5 ianuarie 1875. Stampile cunoscute:

PA2.1. DUBLU CERC 1876. (28,5/16,5 mm). In exergă inscripția în caractere majuscule anticva: sus, denumirea cursei și în partea opusă numărul ambulanței, în

cifre romane No. III la ducere și No. IV la întoarcere. In cercul mic data, pe un singur rînd: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu ultimele două cifre.

PA2.1. BUCURESCI — VERCIROVA/AMB.No. III (fig. 1329).
PA2.1a. VERCIROVA — BUCURESCI/AMB.No. IV (fig. 1330).

PA2.2. DUBLU CERC 1889. Stampilă dublu-cerc (29/18 mm). In exergă denumirea cursei (sus) și numărul ambulanței (jos) în litere majuscule anticva și cifrele arabe, No. 7 la ducere și No. 8 la întoarcere. Două ornamente florale cvadrilobate despărțitoare. Data în mijlocul cercului mic pe un singur rînd: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu ultimele două cifre.

PA2.2. BUCURESTI — VERCIOROVA/AMB.No. 7 (fig. 1331).
PA2.2a. VERCIOROVA — BUCURESTI/AMB.No. 8.

PA2.3. DUBLU CERC 1891, Oct. 1. Stampilă cu dublu cerc (29/18 mm). In exergă denumirea cursei (sus) și numărul ambulanței (jos) în cifre romane, XV la ducere și No. XVI la întoarcere. In mijlocul cercului mic, data, pe un singur rînd: ziua, luna cu primele **trei litere și anul cu trei cifre. Două ornamente florale cvadrilobate despărțitoare de cuvinte.**

PA2.3. BUCURESCI — VERCIOROVA/AMB. No. XV (fig. 1332).
PA2.3a. VERCIOROVA — BUCURESCI/AMB. No. XVI (fig. 1333).
Dată timpurie: 22 JUN 912 (col. 10), tîrzie: 16 AUG 912 (col. 5).

PA2.4. DUBLU CERC 1905. Stampilă dublu cerc (29,5/18 mm). In exergă denumirea cursei (sus) și, după două ornamente (malteze), numărul ambulanței în cifre romane, XIX la ducere și XX la întoarcere. La mijloc data, pe un singur rînd: ziua, luna cu primele trei litere si anul cu trei cifre arabe.

PA2.4. BUCURESTI — VERCIOROVA/AMB. XIX (fig. 1334).
PA2.4a. VERCIOROVA — BUCURESTI/AMB. XX

PA2.5. CU CERC SIMPLU. Stampilă cu cerc simplu (26 mm). Pe marginea cercului inscripția în majuscule anticva: denumirea gării de plecare (sus) și în partea opusă denumirea gării de sosire. La mijloc inscripția compusă: la mijloc, data, pe un singur rînd: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre. Deasupra datei Inscripția „AMB" și dedesubtul datei numărul cursei, VII la ducere și VIII la întoarcere.

PA2.5. VARCIOROVA/BUCURESTI/AMB. VII.
PA2.5a. BUCURESTI VARCIOROVA/AMB. VIII.

Fig. 1329—1334. Stampile PA2. București—Vîrciorova.

3. BUCUREȘTI — BURDUJENI.

La 10 februarie 1891, traseul București — Ițcani se reduce cu 4 km, prin construcția gării românești Burdujeni (azi Suceava). Birourile poștale ambulante își schimbă denumirea, din „București — Ițcani" în „București — Burdujeni", și viceversa. Tranzitul cu exteriorul s-a mutat în noua gară, care, în partea jumătății de nord se afla serviciul de frontieră străin.

PA3.1. BURDUJENI 1891. Dublu cerc (32/18 mm). In exergă inscripția în majuscule anticva: denumirea rutei (sus) și numărul ambulanței (jos) cu No. 1 la ducere și No. 2 la întoarcere. Două ornamente florale cvadrilobate pentru despărțire de cuvinte. In cercul mic, data, pe un singur rînd: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu ultimele două cifre.

PA3.1. BUCUREȘTI — BURDUJENI AMB. No. 1.
PA3.1a. BURDUJENI — BUCUREȘTI/AMB. No. 2 (fig. 1335).

PA3.2. AMBULANȚA A DOUA 1891. Dublu cerc (28/18 mm). Inscripția în majuscule anticva, mai mici, (2 mm înălțime). Ornamente florale din acante. Ambulanțe cu No. 5 la ducere și No. 6 la întoarcere.

PA3.2. BUCUREȘTI — BURDUJENI/AMB. No. 5.
PA3.2a. BURDUJENI — BUCUREȘTI/AMB. No. 6 (fig. 1336).

PA3.3. BURDUJENI — EXPRES. Dublu-cerc (31/17 mm). In exergă inscripția în majuscule anticva, cu litere mari (4 mm înălțime): sus, denumirea rutei și numărul, în cifre romane: XVII la ducere și XVIII la întoarcere. Jos, între două ornamente florale din acante, cuvîntul „EXPRES". Data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul din trei cifre.

PA3.3. BUCUREȘCI — BURDUJENI AMB XVII/EXPRES.
PA3.3a. BURDUJENI — BUCUREȘCI AMB XVIII/EXPRES (fig. 1337).

PA3.4. BURDUJENI 1900. Stampilă dublu-cerc (30/19 mm). In exergă inscripția în caractere capitale anticva: sus, denumirea rutei și jos, numărul ambulanței, în cifre romane, AMB I la ducere și AMB II la întoarcere. Două ornamente florale (cruci malteze) despărțitoare. Data la mijloc: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre.

PA3.4. BUCUREȘTI — BURDUJENI AMB I (fig. 1338).
PA3.3a. BURDUJENI — BUCUREȘTI AMB II.

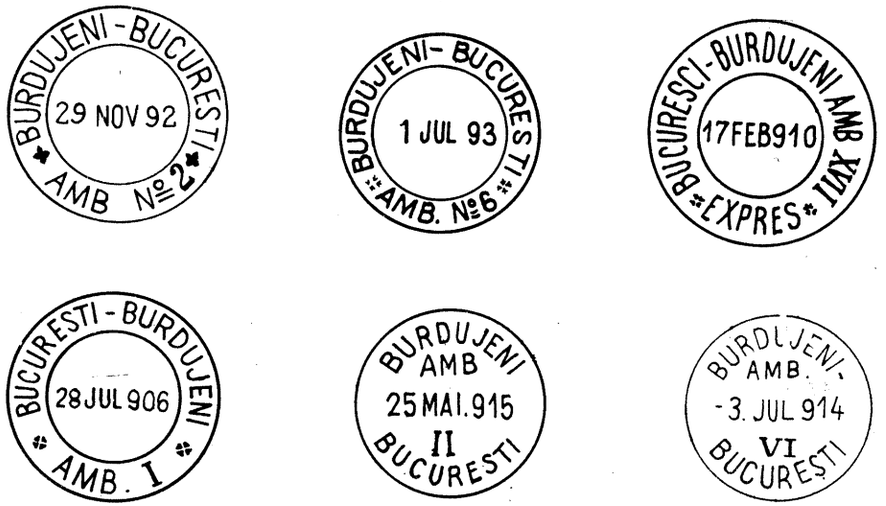

Fig. 1335—1340. PA3. București—Burdujeni.

Date: 28 iulie 1906 (col. 14), 11 februarie 1911 (col. 5).

PA3.5. BURDUJENI CERC SIMPLU. Prima ștampilă cu cerc simplu (25,5 mm). cu inscripția rutei, sus de plecare și jos de sosire în caractere majuscule anticva. La mijloc data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre. Deasupra datei „AMB", și dedesubt I sau II respectiv pentru ducere și întoarcere.

PA3.5. BUCUREȘTI BURDUJENI/AMB I.
PA3.5a. BURDUJENI/BUCUREȘTI/AMB II (fig. 1339).

PA3.6. BURDUJENI 1912. Cerc simplu (25 mm), asemănătoare cu precedenta, dar cu numerele „V" la ducere și „VI" la întoarcere.

PA3.6. BUCUREȘTI — BURDUJENI/AMB V.
PA3.6a. BURDUJENI — BUCUREȘTI/AMB VI (fig. 1340).

4. BUCUREȘTI — VASLUI.

Linia de cale ferată pe tronsonul Tecuci — Bîrlad — Vaslui (446 km) se dă în folosință la 1/13 septembrie 1886. Cinci ani mai tîrziu se atașează la trenurile de pe ruta București — Vaslui, în circulație atunci pe acest traseu, două birouri poștale ambulante, cu nr. 9 la ducere și nr. 10 la întoarcere.

PA4.1. AMBULANȚA VASLUI. Dublu-cerc (26/16 mm). In exergă inscripția în caractere majuscule anticva: denumirea cursei (sus) și numărul ambulanței (jos), cu două ornamente florale (cruciițe aplecate) de despărțire. In mijlocul cercului mic, data, pe trei rînduri: ziua, (sus), luna cu primele trei litere (la mijloc) și anul cu ultimele două cifre (în partea de jos).

PA4.1. BUCUREȘCI — VASLUI/AMB. No. 9.
PA4.1a. VASLUI — BUCUREȘCI/AMB. No. 10 (fig. 1341).
Dată timpurie: 14 decembrie 1891 (col. 13). Ultima zi: 13 mai 1892.

Fig. 1341. PA4. București—Vaslui.

5. BUCUREȘTI — IAȘI.

La 1 mai 1892 se dă în folosință linia ferată Vaslui — Iași (514 km). Începînd de la această dată, circulă trenuri pe noul traseu: București — Buzău — Mărășești — Tecuci — Vaslui — Iași. De la 15/27 mai 1892 stațiile de cale ferată dintre Vaslui și Iași (Bălteni, Buhăiești, Rebricea, Scînteia, Grajduri, Bîrnova), fac serviciul complet de telegraf și poștă. Biroul ambulant nr. 9 era atașat la trenul accelerat nr. 1 București — Vaslui — Iași, iar nr. 10 la trenul accelerat nr. 9 (la întoarcere).

PA5.1. BUCUREȘTI — JAȘI. Dublu-cerc (29/17 mm). In exergă inscripția în majuscule anticva: denumirea rutei (sus) și, după două ornamente florale (din acante), numărul ambulanței: No. 9 la ducere și nr. 10 la întoarcere (jos). Data la mijloc, pe un singur rînd: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu ultimele două cifre.

PA5.1. BUCUREȘTI — JAȘI/AMB. No. 9 (fig. 1342).
PA5.1a. JAȘI — BUCUREȘTI/AMB. No. 10 (fig. 1343).

6.BUCUREȘTI — PREDEAL.

La 1 mai 1893 se dau în folosință birourile poștale ambulante de pe linia București — Predeal (144 km), linie inaugurată la 9 decembrie 1879. Încă din 1882 se înființează servicii poștale în unele gări de pe Valea Prahovei (ex.Azuga, 1 ianuarie) și în 1895, practic toate gările erau dotate cu telegraf și poștă.

PA6.1. PREDEAL, 1893. Stampilă dublu-cerc (30/17 mm). In exergă inscripția în caractere majuscule anticva: sus, denumirea cursei, și, după două ornamente florale din acante, numărul ambulanței: XI la ducere și XII la întoarcere. În mijlocul cercului mic, data, pe un singur rînd: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre.

PA6.1. BUCURESTI — PREDEAL AMB. XI (fig. 1344).
PA6.1a. PREDEAL — BUCURESTI AMB. XII (fig. 1345).

Fig. 1342—1343. PA5. Bucuresti—Iasi.

Fig. 1344—1345. PA6. Bucuresti—Predeal.

7. BUCURESTI — CONSTANTA.

La 1 octombrie 1895 se înființează birouri poștale ambulante pe linia București — Constanța (232 km), stabilindu-se o legătură cu Constantinopol prin mijlocirea serviciului de navigație român pe Marea Neagră (S.M.R.). În 1895 toate gările de pe rută aveau serviciu de telegraf și poștă.

PA7.1. AMB. CONSTANTA, 1895. Stampilă dublu-cerc (29/18 mm). In exergă inscripția în caractere anticva capitale: sus, denumirea rutei și după două ornamente în „X", numărul ambulanței în cifre romane: No. XIII la ducere și No. XIV la întoarcere. In mijlocul cercului mic, data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu ultimele trei cifre.

PA7.1. BUCURESTI — CONSTANTA/AMB. No. XIII.
PA7.1a. CONSTANTA — BUCURESTI/AMB. No. XIV (fig. 1346).

PA7.2. AMB.CONSTANTA, 1911. Dată în folosință în noiembrie 1911 noilor birouri poștale ambulante de pe linia București — Constanța. Asemănătoare cu precedenta.
PA7.2. BUCURESTI — CONSTANTA/AMB. XXV.
PA7.2a. CONSTANTA — BUCURESTI/AMB. XXVI.

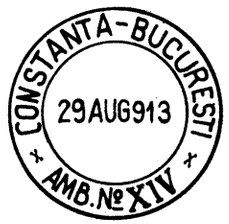

Fig. 1346 PA7. București—Constanța

8. BUCURESTI — GIURGIU.

La 2/14 decembrie 1905, pe linia București — Giurgiu (78 km), se dau în folosință două birouri poștale ambulante, în legătură cu birourile ambulante poștale bulgare de peste Dunăre (Linia Ruse — Sofia — Constantinopol).

PA8.1. AMB. GIURGIU, 1905. Stampilă cu cerc simplu (25 mm). Inscripția în caractere majuscule anticva, pe marginea cercului: sus, denumirea gării de plecare și jos a gării de sosire. La mijloc, data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre. Deasupra datei prescurtate „AMB" și sub dată numărul ambulanței, în cifre romane: No. XXI la ducere și No. XXII la întoarcere.

PA8.1. BUCURESTI — GIURGIU/AMB. XXI.
PA8.1a. GIURGIU — BUCURESTI/AMB. XXII (fig. 1347)

9. BUCURESTI — UNGHENI.

Traseul de cale ferată București — Iași — Ungheni (421 km) se dă în folosința la 1/13 august 1874. La începutul anului 1907 se înființează birouri poștale ambulante pînă la Ungheni, spre a se face legătura, prin tranzit, cu birourile ambulante din Rusia, prin punctul de frontieră Ungheni. La 3 aprilie 1907 se citează circulația biroului ambulant nr. 9 (atașat la trenul accelerat 1 și mixt 303, iar ambulanța nr. 10 la acceleratul nr. 2 și mixt 304 (F. 10/1974).

PA9.1. AMB.UNGHENI, 1907. Stampilă monocerc (22 mm), cu două segmente de cerc hașurate vertical. Deasupra segmentului superior se află denumirea rutei în litere majuscule anticva, iar sub segmentul inferior, numărul ambulanței, în cifre arabe: 9 la ducere și 10 la întoarcere. La mijloc data în linie, ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre.

PA9.1. BUCURESTI — UNGHENI/9 (fig. 1348).
PA9.1a. UNGHENI — BUCURESTI/10.
Dată timpurie: 11 mai 1907 (F. 8/1981).

10. BUCURESTI — GALATI.

La 9/21 august 1911 au fost înființate birourile poștale ambulante pe linia București — Ploiești — Buzău — Făurei — Brăila — Galați (524 km). Purtau No. 23 la ducere și No. 24 la întoarcere.

PA10.1. AMB.GALATI, 1911. Stampilă dublu-cerc (27/15 mm) cu punte, și două fragmente de cerc, hașurate vertical. Inscripția în caractere majuscule anticva: sus, numărul ambulanței și jos, denumirea cursei. Data, în calotă, pe un singur rînd: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre. Numărul ambulanțelor în cifre arabe: No. 23 la ducere și No. 24 la întoarcere.
PA10.1. BIR.AMB.No. 23/BUCURESCI — GALATI.
PA10.1a. BIR.AMB.No. 24/GALATI — BUCURESCI (fig. 1349).
Dată timpurie 2 MAI 1912 (col. 5); dată tîrzie 5 APR 916 (col. 18)

Fig. 1347. PA8.

Fig. 1348.

Fig. 1349. PA10.

11. BUCURESTI — CIINENI

In 1912, ambulanțele poștale nr. 15 și nr. 16 de pe linia București — Vîrciorova și retur își schimbă itinerariul pe linia București — Pitești — Piatra Olt — Rîmnicu Vîlcea —Ciineni (346 km).

PA11. AMB.CIINENI, 1912. Stampilă dublu-cerc (30/17,5 mm). În cercul mic o punte cu două semicercuri haşurate vertical, deasupra şi dedesubt. În exergă inscripţia în caractere majuscule anticva, sus: denumirea rutei şi jos, după două ornmente despărţitoare (cruciţe malteze), numărul ambulanţei în cifre arabe: 15 la ducere şi 16 la întoarcere. Data în punte, pe un singur rînd/ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu trei cifre.

PA11.1. BUCURESTI — CAINENI/AMB. 15.
PA11.1a. CAINENI — BUCURESTI/AMB. 16 (fig. 1350).

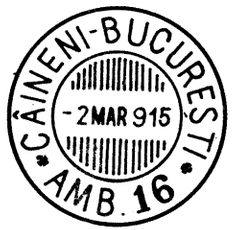

Fig. 1350. PA11. Bucureşti—Căineni.

12. BUCURESTI — CIMPULUNG.

La 3/15 august 1912 se înfiinţează două birouri poştale ambulante ataşate la trenurile de pe ruta Bucureşti — Găeşti — Cîmpulung (106 km), linie care a fost inaugurată încă din 1887. Ambulanţele purtau nr. 25 la ducere (trenul 107/171) şi nr. 26 la întoarcere (trenul 152/108). Sînt semnalate două tipuri de ştampile:

PA12.1. AMB.CIMPULUNG, 1912. Stampilă cu dublu-cerc (29,5/17,5 mm). Cercu interior cu punte, avînd deasupra şi dedesubt haşuraţii. În exergă inscripţia în caractere majuscule anticva: sus, denumirea rutei şi după două ornamente mici (cruciţe) numărul ambulanţei în cifre arabe: 25 la ducere şi 26 la întoarcere.

PA12.1. BUCURESTI — C. LUNG AMB. 25.
PA12.1a. C. LUNG — BUCURESTI/AMB. 26 (fig. 1351).

PA12.2. AMB. CIMPULUNG, cerc simplu (32 mm). Pe marginea cercului, inscripţia în caractere majuscule anticva: sus, denumirea rutei, şi după două ornamente florale (cruciţe aplecate), numărul ambulanţei, în cifre arabe: 25 la ducere şi 26 la întoarcere.

PA12.2. BUCURESTI — C. LUNG/AMB. 25.
PA12.2a. C. LUNG — BUCURESTI/AMB. 26 (fig. 1352).
NOTA. Alte ambulanţe: nr. 27—28 **PA13.** GALATI—BURDUJENI şi nr. 29—30

PA14. BUCURESTI—BAZARGIC, (fig. 1353), (Comunicare Răzvan Popescu).

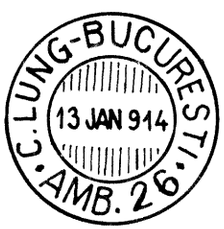

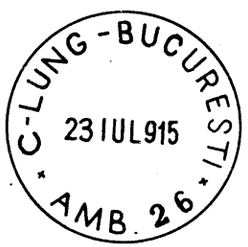

Fig. 1351—1352. PA12.

Fig. 1353. PA13.

8.4.3. Stampile „AMB" cu specificarea gării („PA15"). PLANSA 67

PA15. STAMPILE LINIARE CU „AMB" în dreptunghi, de dimensiuni diferite. În stînga dreptunghiului figurează data în linie: ziua, luna cu primele trei litere (fără punct de prescurtare) şi anul, cu trei cifre arabe. În dreapta dreptunghiului figurează litera „G" (Gara), după care urmează denumirea staţiei (localităţii). Sub dreptunghi figurează un număr în cifre romane, indicînd numărul ambulanţei poştale la care avea să se depună corespondenţa, depusă la „cutia vagonului" sau pe corespondenţa înmînată de şeful gării, conductorului de vagon.

Date. Timpurie: G. ROMAN/10 DEC 895 (st. 1040, col. 5) şi tîrzie: G. JASI/11 JUL 904 (st. 1044, col. 5). Pentru AMB III: 10 APR 908 şi AMB XVI: 30 DEC 908.

Exemple de mărimi.

a) Stampile mici: G. ADJUD VI (18 × 12 mm, st. 1035), G. BALACI IV (15 × 11 mm, st. 1036), G. BUZEU I (16 × 11 mm), G. ROMAN VI (17,5 × 12 mm, st. 1040);

b) Stampile mijlocii: G. CONSTANTA XIV (22 × 12,5 mm), GARA NORD XI, G. PIATRA OLT XII şi G. BURDUJENI (23 × 13 mm), G. T. SEVERIN XVI (23 × 13,5 mm).

d) Stampile mari: G. JASI X (st. 1044) şi G. CRAJOVA IV (25 × 13 mm), G. BACAU (26 × 8,5 mm), G. BUSTENI XII (st. 1043), PREDEAL XI, PREDEAL XII, GARA NORD VII, GARA NORD IX şi G. PLOESTI XII (st. 1039) toate cu 26,5 mm × 13,5 mm).

8.4.4. Stampile „TREN" cu specificarea gării („PA16").

SG8. STAMPILE LINIARE CU „TREN" în dreptunghi de dimensiuni diferite. În stînga dreptunghiului figurează data în linie: ziua, luna cu primele trei litere (fără punct de prescurtare) şi anul, cu trei cifre arabe. În dreapta dreptunghiului figurează litera „G". (Gara), după care urmează denumirea gării (localităţii). Sub dreptunghi figurează un număr, în cifre arabe, indicînd numărul de ordine al trenului, la care avea să se pună corespondenţa, în mîna conductorului (şefului de tren), la garniturile ce nu aveau birouri poştale ambulante.

Dată timpurie: 27 NOV 895/G. CLUCEREASA, trenul 152 (col. 14). Dată tîrzie: 13 APR 912/G. GROPENI, trenul 152 (col. 14).

Exemple de ştampile SG8: PLANSA

După mărimea dreptunghiului avem trei categorii de ştampile: a) ştampile mici: AFUMATI (15 × 9,5 mm), T. FRUMOS şi CONSTANTA (15 × 10 mm), BABENI şi JASSY şi T. MAGURELE (15 × 11 mm), DRAGASANI (16 × 10,5 mm), PUCIOASA (16 × 11 mm), CARACAL (17 × 12,5 mm); b) ştampile mijlocii: BOTOSANI (21 × 11,5 mm); c) mari: OCNELE MARI şi R. VALCEA (26 × 13 mm), P. NEAMT (27 × 14,5 mm).

8.4.5. Stampile triliniare („PA17").

Stampilă fără cadru, cu inscripţia pe trei rînduri, cu litere majuscule groteşti: pe rîndul de sus, denumirea gării (localitatea), pe rîndul din mijloc, data, precedată de un număr (al trenului, la care şeful staţiei predă corespondenţa), iar pe ultimul rînd cuvîntul „GARA". Data este exprimată prin zi, lună (cu primele trei litere) şi an (cu trei cifre).

Exemple: (Planşa 69).

Inscripţiile fiind mobile ele au putut fi inversate de oficiantul staţiei, rezultînd diferite abateri de la aranjamentul normal.

SG4. Stampilă triliniară cu cadru de formă pătrată (30 × 30 mm), cu colţurile rotunjite. Inscripţia în majuscule groteşti, sus denumirea staţiei (localităţii) şi jos, cuvîntul „GARA". La mijloc numărul trenului, urmînd data: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu trei cifre.

Exemple: 1. BUZESCU/114.23 APR 912/GARA (fig. 1403) şi 2. PERET/114.29 MAR 912/GARA. Ambele ştampile pe linia C.F.R. 109 (Roşiori — Zimnicea. Nu s-au semnalat pe corespondenţă francată, sau pe mărci.

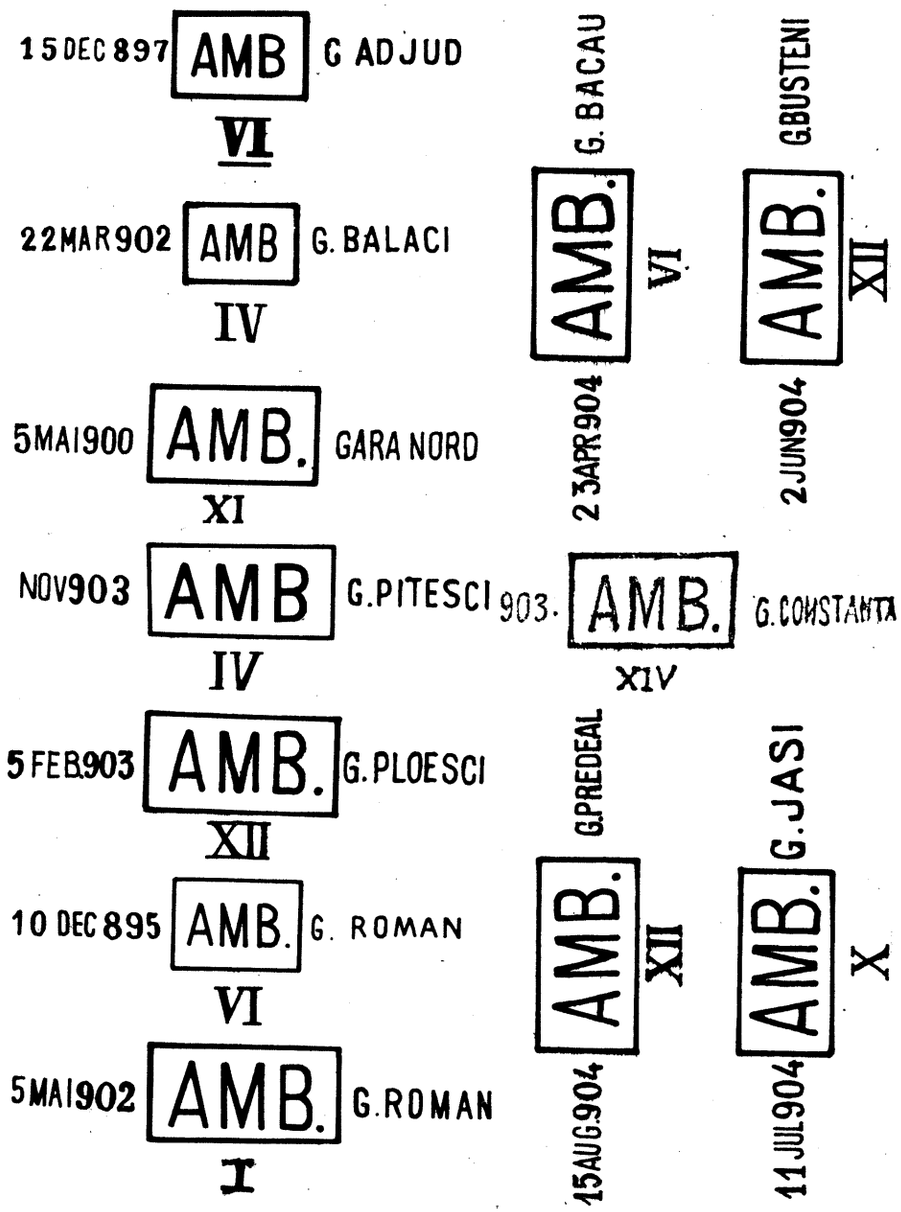

PLANSA 67 (fig. 1354—1365). PA13. „AMB".

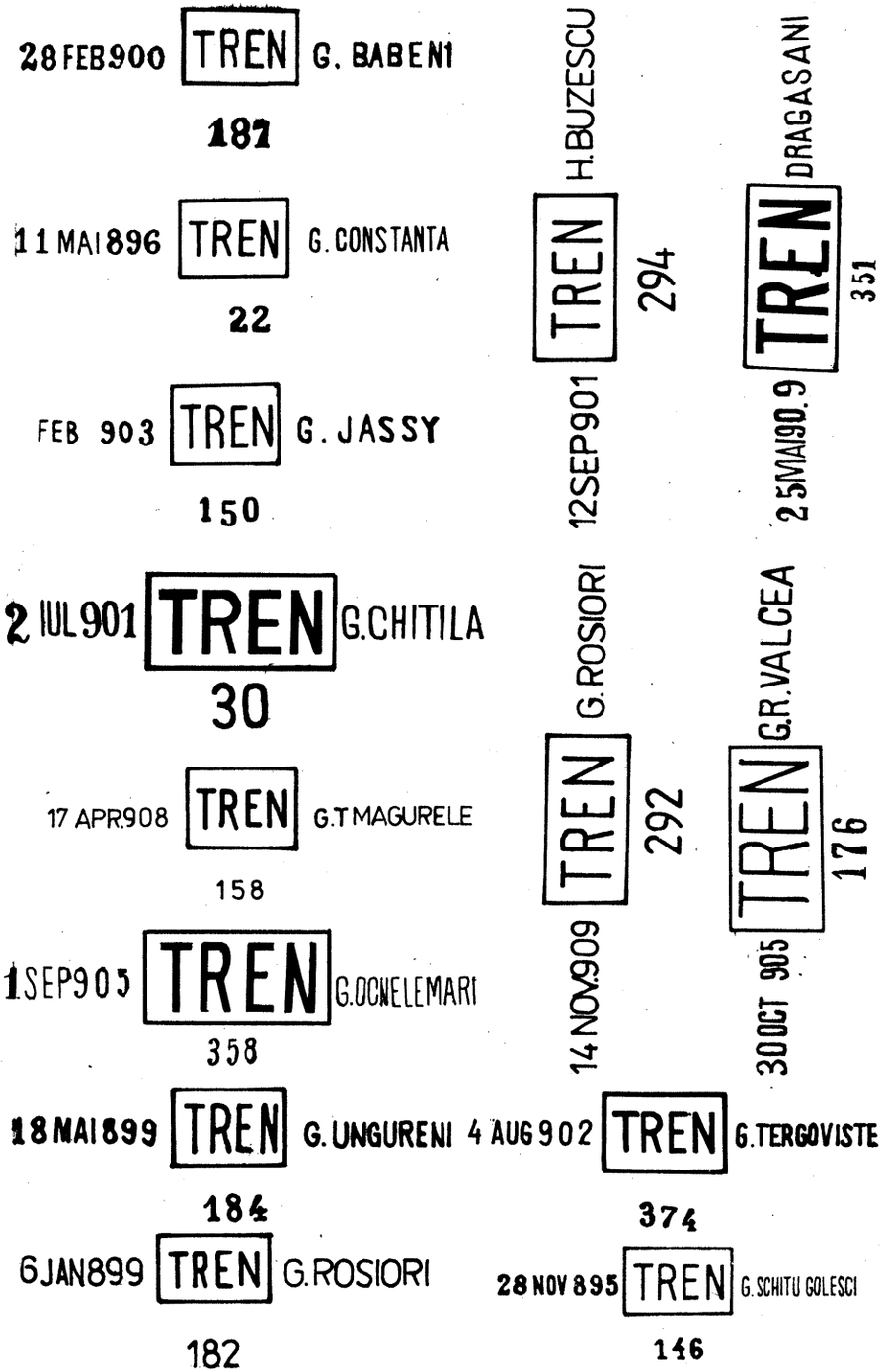

PLANȘA 68 (fig. 1366—1379). PA14. „TREN".

AZUGA
011-22SEP911
GARA

BUFTEA
178-18AUG917
GARA

BUSTENI
106-25JUL912
GARA

1761 1 OCT 915
BOTOSANI

CALAFAT
9FEB914-162
GARA

CALAFAT
192 11 IUL 916
GARA

CARACAL
GARA
180 27 IUN 906

CAMPINA
106--6JUN913
GARA

CORABIA
GARA

CORABIA
GARA

CORABIA
GARA
180- 23 AUG 908

CORABIA
GARA
296-17 IAN 905

CORABIA
GARA
330 11 MAR 908

HARLAU
402-23FEB914
GARA

OLTENITA
398 30OCT913
GARA

PREDEAL
100 16AUG912
GARA

PUCIOASA
11015 IUL 914
GARA

PUCIOASA
176-20IUN907
GARA

ROMAN
90513 NOV
GARA

SLĂNIC
104-20AUG910
GARA

TARGOVISTE
110-7 IUN915
GARA

TARGOVISTE
142-7 DEC 907
GARA

TARGOVISTE
376-19FEB907
GARA

T-FRUMOS
036 19IUN910
GARA

MĂRĂSEŞTI PANCIU
SI RETOUR
TREN5 2MAR918
GARA
PANCIU

BUZESCU
114 23APR912
GARA

PLANSA 69 (fig. 1380—1403). PA17. „Triliniare"

8.5. CONCESIUNI FEROVIARE.

8.5.1. Concesiunea „D.B.S.R." (1860—1882)

Cu darea în folosință a liniei ferate Cernavoda—Medgidia—Constanța (1860), corespondența circulată pe traseul respectiv se făcea prin poșta locală D.B.S.R. Pentru traficul poștal „extern", corespondența se tranzita: prin Cernavodă pentru Viena (vapoarele fluviale dunărene D.D.S.G.) și prin Constanța pentru Constantinopol (vapoarele maritime ale agenției LLoyd).

Pentru francarea scrisorilor, serviciul poștal D.B.S.R. a emis în septembrie 1867 unicul său timbru de 20 PARAS tipar negru (litografie) pe hîrtie verde-albastru închis (fig. 1367).

Obliterarea mărcilor s-a făcut, fie de către D.B.S.R. pentru poșta locală, prin ștersare manuscrisă de două linii crucis cu cerneală („oblitération au plume") sau prin ștampilele proprii, fie prin aplicarea de ștampile ale agenției austriece LLoyd, în cazul continuării corespondenței spre Viena sau Constantinopol.

In acest context se pot întîlni două categorii de ștampile: ale companiei D.B.S.R. și ale agenției LLoyd.

a) Ștampilele poștei locale D.B.S.R.

1. „MEDJIDIE" (fig. 1407). Ștampilă liniară tip baston (30/5 mm).

Ștampila gării Medgidia, s-a întîlnit pe „o marcă" (?) după afirmația Gr. Racoviceanu. Controversată.

2. „RAILWAY/KUSTENDJIE" (fig. 1410). Ștampilă monocerc (27 mm). Inscripția în caractere majuscule grotești: „.... RAILWAY" în partea de sus și „KUSTENDJIE" în partea de jos. Două ornamente florale despart cuvintele. Data pe două rînduri: ziua și luna cu primele trei litere și anul, cu ultimele două cifre.

Ștampila întîlnită pe o marcă din emis. „Perle" (15 B. brun), dar... cu nedescifrarea cuvîntului dinaintea lui „RAILWAY" (comunicare Dr. L. N. Cristea). După Ing. Silviu Dragomir ar putea fi cuvîntul „LOCAL" și o reproduce, astfel reconstituită (TR.nr.9/1988).

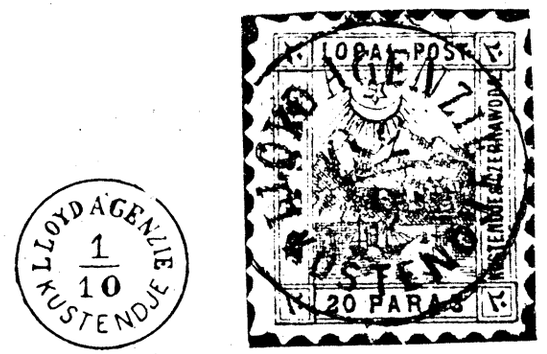

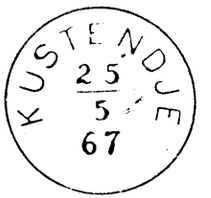

MEDJIDIE

PLANSA 70 (fig. 1404—1410). Ștampile întîlnite pe mărci și corespondență trecută prin „D.B.S.R."

b) **Stampile ale poștei externe.**

Scrisorile francate cu mărci D.B.S.R. în combinație cu mărci ale Levantului austriac sau Lombardia—Veneția purtau ștampile ale Agenției LLoyd din care prezentăm patru înregistrate:

1. „LLOYD AGENTIE/KUSTENDJE" **(fig. 1404). Stampilă monocerc (23 mm). Inscripția în majuscule grotești. Data sub formă de fracție, ziua și luna în cifre arabe.**

Este stampila curent întîlnită, fie pe mărci, fie pe scrisori nefrancate (fig. 1411—1413).

2. „KUSTENDJE" **(fig. 1406). Stampilă monocerc (26 mm). Litere majuscule grotești. Data pe trei rînduri: ziua/luna/anul, cu ultimele două cifre.**

3. „KUSTENDJE TURQUIE" **(fig. 1408). Stampilă monocerc (25 mm) cu inscripția în majuscule grotești.**

Referințe: Ringström and Tester.

4. „KUSTENDJE" **(fig. 1409). Stampilă ovală (32/29 mm). Inscripția în majuscule grotești. Data, ziua și luna cu ultimele două cifre și dedesubt anul: 1872.**

S-a întîlnit pe o scrisoare din 11 noiembrie 1874 circulată prin D.B.S.R. cu adresa Constantinopol. (Arh.Dipl. Gabriel Sassower, LPH nr. 1111—12 1985 p. 107).

5. „10" **(fig. 1412) și „20" (fig. 1413). Stampile numerale, manuscrise, cu cifrele cursive, dublate („Handstempel large-line").**

Stampila numerală „10" a fost întîlnită pe scrisorile pentru Constantinopol și stampila „20" s-a întîlnit pe scrisorile expediate din Constantinopol via Constanța, pentru București sau Viena. Au caracter adițional, găsindu-se întotdeauna împreună cu ștampilele de zi LLOYD AGENZIE KUSTENDJE. Este posibil să fie ștampile ale poștei austriece „Lloyd Ag.", care se aplicau la tranzitul din Constanța.

Istoric. La 27 iunie 1857 se constituie la Londra (No. 24, Abington Street, Westminster, London SW 1) societatea **„Danube and Black Sea Railway and Kustendjie Harbour Company, Limited".** Sultanul Abdul Medjid, prin firmanul său (1 septembrie 1857) sancționează convenția pentru construirea de linii ferate pe teritoriul la sud de Dunăre (Dobrogea) de sub jurisdicția otomană. Concesiunea a încredințat executarea lucrărilor inginerului britanic John Trevor Brakley.

La 4 octombrie 1860 se inaugurează linia Cernavodă — Constanța, dar deschiderea pentru trafic are loc la 22 noiembrie 1860, cu un singur tren (plecare din Constanța la ora 8 am și cu retur din Cernavodă la ora 4 pm. Orarul prevedea legăturile trenului cu vapoarele fluviale din Cernavodă și cele maritime din Constanța

Fig. 1411—1413. Trei scrisori circulate prin „D.B.S.R."

Menționăm, că șase ani mai tîrziu (24 octombrie 1866) concesiunea D.B.S.R. deschide traficul și linia Varna — Ruse, făcînd legătura, de la 1 noiembrie 1869, cu linia de cale ferată Giurgiu — București (construită tot de J.T. Barkley în companie cu J. Staniforth).

La 22 august 1882 se încheie actul de vînzare — cumpărare, între D.B.S.R. și guvernul român (la prețul de răscumpărare de 16.010.000 franci, plătibili în aur, la București).

Patru luni mai tîrziu (4 octombrie 1860) linia ferată Cernavoda (port) — Constanța (port) trece în exploatarea „Direcției independente române" cu sediul în Constanța (Theodor Dragu, director și Harower Thomas, inspector de mișcare). Direcția s-a desființat la 22 septembrie 1895 cînd s-a dat în folosință podul „Regele Carol I" făcîndu-se joncțiunea cu linia Feteși — București, în administrația centralizată la „Direcțiunea a Căilor ferate române".

8.5.2. Concesiunea „L.Cz.J.E." (fig. 1414—1415).

TABEL 42

Nr. crt.	Gara/ ștampila	Jud.	Linia	Inaugurare Gara	Inaugurare Poșta	Dimensiuni mm. L.Cz.J.E./gara	
1.	BUCECEA	BT	511	01.11.1872	23.02.1872	19/3	34/6
2.	MIRCESTI	RO	500	15.12.1869	02.02.1873	19/3	33/6

Caracteristici generale. Stampilă fără cadru, biliniară. Inscripția în caractere majuscule grotești: „L.Cz.J.E." în partea de sus și denumirea gării în partea inferioară.

Istoric. Concesiunea construirii și exploatării liniei ferate „De la Suceava la Roman cu ambranșament Pașcani — Iași și Verești — Botoșani, în lungime totală de 224 km. a fost acordată de guvernul român societății **„Lemberg — Czernowitz — Jassy Eisenbahngesellschaft"** prescurtat **„L.Cz.J.E."**, în traducere „Compania căii ferate Lemberg — Cernăuți — Iași", (avînd ca reprezentant pe Victor v.Ofenheim).

Această societate avea un comitet dirigent în București iar direcții de exploatare la Iași și Lemberg.

Concesionara și-a îndeplinit obligația de a construi cele trei linii de cale ferată și a le da în funcțiune la termene fixate:

— Linia principală Itcani (Suceava) — Roman a fost inaugurată la 3/15 decembrie 1869;

— Linia Pașcani — Iași a fost inaugurată la 1/13 iunie 1870 și

— Linia Verești — Botoșani la 1/13 noiembrie 1871.

Exploatarea acestor trei linii ferate de către Societatea concesionară L.Cz.J.E. a durat pînă la 10/22 ianuarie 1889 cînd, drept urmare a decretului 543/1889 a fost preluată de către guvernul român.

Trebuie subliniat faptul că în cei 20 ani de concesiune (1869 — 1889), deși prin trenurile care circulau pe aceste linii s-a efectuat și transportul poștal, precum și serviciul poștal din gări, spre diferență de serviciul feroviar, care a fost concesionat și exercitat de compania concesionară, serviciul poștal nu a fost concesionat acelei companii, ci a fost rezervat guvernului român, și a fost exercitat de poșta română, respectiv de către oficianți și impegați ai D.G.T.P. din Ministerul Afacerilor Interne din România. Concesionarii aveau obligația de a pune la dispoziția poștei române spațiul necesar funcționării birourilor poștale în gările respective. În concluzie, serviciul poștal pe teritoriul României constituia un monopol al statului român, neconcesionat prin convenție. (F. 3/1979).

Stampile. După cum știm, în stațiile de cale ferată din cele trei concesiuni, încă de la înființarea serviciului poștal din incinta acestora au funcționat diferite servicii poștale: Birouri oficiale, birouri de poștă rurală, servicii de post-restant... Unele servicii de poștă din gări nu au avut o vreme sau uneori, ștampile poștale obliterante. Din lipsa acestora, pînă eventual în 1895, este posibil ca birourile poștale rurale din unele gări de pe liniile de cale ferată din concesiunea nordului: — Roman — Itcani (ex. Mircești), Verești — Botoșani (ex. Bucecea) și Pașcani — Iași (ex. Podu Iloaiei), să fi întrebuințat pentru obliterarea mărcilor de pe scrisorile primite de la public, chiar **ștampilele de uz feroviar** ale companiei L.Cz.J.E., purtînd denumirea gării respective. Tot o presupunere este și posibilitatea ca însăși personalul administrativ din gările citate să fi utilizat ștampilele concesiunii la obliterarea mărcilor de pe corespondența societății.

Stampilele „L.Cz.J.E." s-au întîlnit, fragmentar, pe mărci poștale românești și numai prin asamblări s-a putut reconstitui integritatea lor. Nu s-au întîlnit pînă acum, întregi, pe scrisori. Unii cercetători de istorie poștală au făcut cunoscut descoperirile lor. Astfel, V. Denis Vandervelde a prezentat fotocopia ștampilei L.Cz.J.E. /MIRCESTI aplicată pe două mărci poștale (5 B. și 10 B.) din emis. „București" (Postal History, nr. 200/1977). De asemenea, D. Passaiega ne-a prezentat fotocopiile altor mărci, ca făcînd parte din diferite colecții, mărci tot din emis. „București", obliterate cu ștampilele „L.Cz.J.E:/MIRCESTI" (F. 3/1979) și „L.Cz.J.E./BUCECEA" (F. 4/1979).

NOTA. Mărcile purtînd fragmente din ștampilele „L.Cz.J.E." sînt foarte rare, prețioase piese de istorie poștală și valoroase piese filatelice. Evaluări: 3R pentru MIRCESTI și 5R pentru BUCECEA.

L. Cz. J. E.
BUCECEA

L. Cz. J. E.
MIRCESTI

Fig. 1414—1415. Stampile „L.Cz.J.E."

8.5.3. Concesiunea „C.F.P.P." (1875).

1. „C.F.P.P. PREDEAL" (fig. 1416). Ștampilă ovală (33/23 mm), avînd inscripția pe trei rînduri: „C.F.P.P." în partea de sus și „PREDEAL", la mijloc, în caractere majuscule egiptiene. În partea de jos, data în linie: ziua și luna (cifre), și anul, ultimele două cifre.

Piesa de referință (fig. 1418). Carte poștală (C.P. 16a) adresată: „Herrn Jak Schiel, Kronstadt, Heiligleichn.gasse, 120". Stampila „C.F.P.P. PREDEAL, 16.4.81", s-a aplicat de două ori: pe marca fixă (dreapta—sus) și pe stemă (stînga—sus), la depunerea scrisorii în cutia poștii din gară. La sosire, s-a aplicat pe marcă (peste ștampila de expediere), ștampila de zi „BRASSO" (la sosire). Piesă unicat (colecția Dr. Liviu N. Cristea, Londra).

2. „C.F.P.P. CAMPINA" (fig. 1417). Ștampilă cu cadrul dreptunghiular (34 × 18 mm), avînd colțurile rotunjite. Inscripția pe trei rînduri: „C.F.P.P.", în partea de sus și „CAMPINA", la mijloc, în caractere majuscule egiptiene. Pe rîndul de jos, data, în linie: ziua și luna, în cifre romane, timpul, marcat prin litere majuscule și anul, cu ultimele două cifre.

C.F.P.P.
PREDEAL
1. 4.81

C. F. P. P.
CAMPINA
30.A.7.81

Fig. 1416—1417. Stampile „C.F.P.P."

Stampilele feroviare „C.F.P.P." au fost utilizate administrativ de către personalul gării respective, pe documentele întocmite zilnic. Ele se aplicau și pe corespondența poștală depusă de către expeditori în gară. Scrisorile, după obliterare, se trimiteau oficiului poștal local, pentru recartare prin sacul poștal.

Este de presupus, că ștampile de tip „C.F.P.P." să fi existat și în gările Azuga, Bușteni, Sinaia, Băicoi...

Istoric. La 22 iulie 1875 se decretează „Legea pentru executarea construcției căii ferate Predeal — Ploiești". Concesiunea executării lucrărilor a fost dată englezului G. B. Crawley. Din diferite motive însă această concesiune își încetează lucrările (1876). După multe ezitări, lucrările au fost reluate de concesiunea franceză Leon Gilloux (1878—1879).

La Predeal (frontieră) contractul prevedea pentru gară o clădire de graniță, comună, româno — ungară și să fie construită pe teritoriul român. Trei tunele (primele tunele construite în Principate) vor fi executate la Posada Mare, Posada Mică și Bușteni.

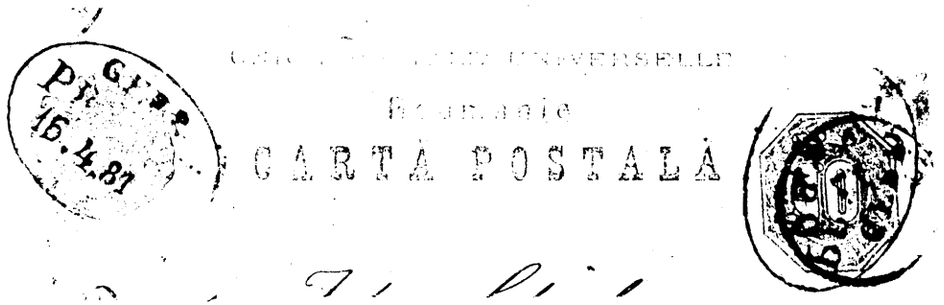

Fig. 1418. Carte poștală (CP. 16a) purtînd ștampila „C.F.P.P. PREDEAL 1.4.81".

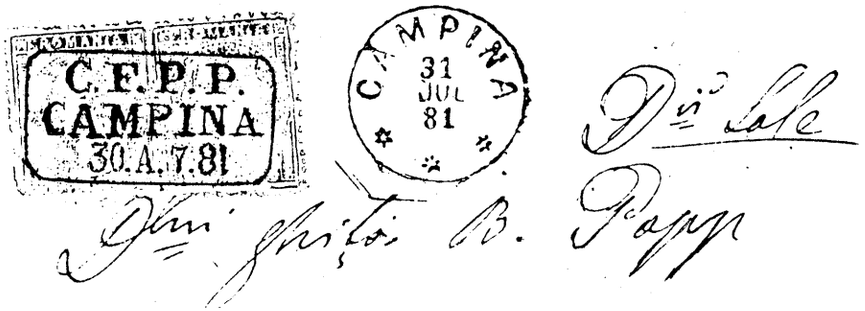

Fig. 1419. Scrisoare adresată la Brașov purtînd ștampila „C.F.P.P. CAMPINA 30.A.IV.81".

Executarea lucrărilor s-a făcut pe trei tronsoane și darea în folosință a avut loc în faze diferite:

— 10.06.1879, linia Predeal—Sinaia, făcînd joncțiunea cu calea ferată Brașov — Predeal, dată în funcțiune cu șase ani înainte (01.04.1873).

— 01.12.1879, linia ferată Sinaia — Cîmpina, și

— 10.06.1879, linia ferată Cîmpina — Ploiești.

Exploatarea liniei ferate Ploiești — Predeal s-a făcut în regie de stat, printr-o administrație autonomă cu reședința la Ploiești, sub denumirea de **„Direcția căilor ferate Ploiești — Predeal"** în dependență de Direcția autonomă din Ministerul Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice (M.A.C.L.P.).

ANEXA nr. 15. INDICATOR precizînd cifrele liniilor de cale ferată și exemple de gări aflate pe ruta respectivă, din perioada 1869—1914 (După „MERSUL TRENURILOR DE CALATORI, C.F.R.).

LINIA 100: CRAIOVA—Isalnița—Coțofeni—Răcari, Filiași—Butoiesti—Strehaia—Tîmna—Prunișor—Balota—T. Severin—Gura Văii—VIRCIOROVA.

LINIA 101: BUCURESTI—Chitila—Ciocănești—Ghergani—Contești—Titu—Găești Pătroaia—Leordeni—Golești—PITESTI—Pîrvu—Costești—Stolnici—Corbu—Potcoava—SLATINA—PIATRA OLT—Balș—Spineni—Pielești—Circea—CRAIOVA

LINIA 102: BUCURESTI—Jilava—Grădiștea—COMANA—Mihai Bravu—Frătești—GIURGIU

LINIA 104: TITU—Nucet—Văcărești—TIRGOVISTEA—Doicesti—PUCIOASA.

LINIA 105: GOLESTI—Florica—Gropeni—Ciumești—Clucereasa—Stîlpeni—Schitu—Golești—CIMPULUNG.

LINIA 106: PITESTI—Bascov—Merișani—CURTEA DE ARGES

LINIA 107: COSTESTI—Burdea—Miroși—Balaci—Beuca—Papa—Roșiori—Troian—Liță—T. MAGURELE.

LINIA 109: ROSIORI — Peret—Plosca—ALEXANDRIA—Tigănești—Smîrdioasa—ZIMNICEA.

LINIA 110: PIATRA OLT — Vlăduleni—Romula—CARACAL—Frăsinet—Vișina—CORABIA.

LINIA 112: CRAIOVA — Sălcuța—Segarcea—Portărești—Afumați—Siliștea Crucii Băilești—Moțăței—Golenți — CALAFAT.

LINIA 201: PIATRA OLT — Arcești—Strejești—Drăgășani—Zăvideni—Ionești—Băbeni—Govora—Râureni—RIMNICU VILCEA—Cornet — CIINENI.

LINIA 202: FILIAȘI — Țintăreni—Cilort—Bibești—Bărbătești—Cărbunești—Copăcioasa — TIRGU JIU.

LINIA 300: PLOIEȘTI — Buda—Băicoi—Câmpina—Breaza—Comarnic—Valea Largă—SINAIA—Poiana Tapului—Bușteni—Azuga — PREDEAL.

LINIA 306: PLOIEȘTI — Buda—Găgeni—Plopeni—Poiana Slănic—SLANIC.

LINIA 500: BUCUREȘTI — Chitila—Buftea—Peris—Crivina—Prahova—Brazi—PLOIEȘTI—Valea Călugărească—Inotești—Mizil—Ulmeni—BUZAU—Boboc—RIMNICU SARAT—Sihlea—Gugești—Cotești—FOCȘANI—Putna Seacă—MARAȘEȘTI—Pufești—ADJUD—Sascut—Răcăciuni—Faraoni—Valea Largă—BACAU—Galbeni—Secuieni—ROMAN—Mircești—Hălăucești—Munceel—PASCANI—Lespezi—Dolhasca—Liteni—Verești—Burdujeni — ITCANI

LINIA 501: ADJUD — Urechești—Bîlca—Rădiana—Căiuți—Borzești—Onești—TIRGU OCNA—Comănești—Asău—Goioasa—Agăș — PALANCA.

LINIA 504: BUZAU — Vernești—Pîrscov—NEHOIASU.

LINIA 507: MARAȘEȘTI — PANCIU.

LINIA 508: COMANEȘTI — MOINEȘTI.

LINIA 509: BACAU — Gîrleni—Buhuși—Podoleni—Roznov—PIATRA NEAMȚ.

LINIA 510: DOLHASCA — FĂLTICENI.

LINIA 511: VEREȘTI — Bucecea—Leorda—BOTOȘANI.

LINIA 512: LEORDA — Văculești — DOROHOI.

LINIA 600: TECUCI — Frunzeasca—Berheci—Ghidigeni—Tutova—BIRLAD—Zorleni—Banca—Roșiești—CRASNA—Munteni—VASLUI—Bălteni—Bunești—Rebricea—Scînteia—Grajduri—Tutova — IAȘI.

LINIA 603: BIRLAD — Zorleni—Murgeni — FĂLCIU.

LINIA 604: CRASNA — Dobrina—Crăiești — HUȘI.

LINIA 606: PAȘCANI — Ruginoasa—Tg. FRUMOS—Sîrca—Podu Iloaiei—Cucuteni — IAȘI.

LINIA 607: PODU ILOAIEI — Belcești—Cotnari — HÎRLAU.

LINIA 608: IAȘI — Vlădeni—Soldana—Rediu—Todireni—Zlătunoaia—Trușești—Dîngeni—Ungureni—Carasa — DOROHOI.

LINIA 700: FĂUREI — Dedulești—Ianca—Urleasca—BRAILA—Vădeni—Barboși—Filiești — GALAȚI.

LINIA 702: BUZAU — Tăbărăști—Cilibia—FĂUREI—Cireșu—Dudești—Tăndărei — FETEȘTI.

LINIA 703: GALAȚI — Tulucești—Foltești—Berești — BIRLAD.

LINIA 704: BARBOȘI — Independența—Vameș—Hanu Conachi—Ivești—Barcea — TECUCI.

LINIA 800: BUCUREȘTI — Pantelimon—Brănești—Fundulea—Sărulești—Lehliu—Dîlga—Ivănești—CIULNIȚA—Perișoru—FETEȘTI—CERNAVODĂ—Mircea Vodă—MEDGIDIA—Murfatlar—CONSTANȚA.

LINIA 802: CĂLĂRAȘI — Ștefan Vodă — Ciulnița — SLOBOZIA.

ANEXA 16 Rețeaua liniilor C.F.R. — vezi erată

ANEXA nr. 17. Rețeaua liniilor C.F.R. (1869 — 1910).

Nr. crt.	Porțiunea de linie	Dare în exploatare	Lungime Km.
(a).	Vicșani — Burdujeni (frontieră)	27.10.1869	41,0
1.	Filaret — Giurgiu	31.10.1869	69,8
2.	Itcani — (Burdujeni) — Roman	15.12.1869	102,5
3.	Pașcani — Iași	01.06.1870	75,7
4.	Verești — Botoșani	01.11.1871	44,2
5.	Roman — Mărășești — Tecuci — Barboși	13.09.1872	220,0
6.	Galați — Barboși — Brăila — Făurei — Buzău — Ploiești — București	13.09.1872	266,4
7.	Tecuci — Bîrlad	13.09.1872	50,0
8.	Chitila — Pitești	13.12.1872	98,2
9.	București Nord — Filaret (București)	13.12.1872	6,9
10.	Iași — Ungheni (frontieră)	01.08.1874	21,4
11.	Pitești — Piatra Olt — Craiova — Vîrcioroba	05.01.1875	274,0
12.	Podu Iloaiei — Hîrlău	01.04.1875	41,0
(b).	Brașov — Predeal (frontieră)	10.03.1879	26,0
(c).	Vîrciorova (frontieră) — Orșova	01.05.1879	4,0
13.	Predeal — Sinaia	10.06.1879	19,4
14.	Ploiești — Cîmpina	10.06.1879	35,2
15.	Cîmpina — Sinaia	01.12.1879	29,5
16.	Buzău — Mărășești	30.10.1881	90,0
17.	Cîmpina — Doftana	21.11.1883	5,0
18.	Buda — Slănic	10.12.1883	31,2
19.	Titu — Tîrgoviște	02.01.1884	31,7
20.	Adjud — Tîrgu Ocna	22.06.1884	50,2
21.	Bacău — Buhuși — Piatra Neamț (linie îngustă)	15.11.1885	57,7
22.	Bîrlad — Crasna — Vaslui	13.11.1886	52,1
23.	București Nord — Ciulnița	17.11.1886	109,1
24.	Ciulnița — Călărași	12.11.1886	26,3
25.	Călărași — Călărași-Port	17.11.1886	3,9
26.	Făurei — Tîndărei	21.11.1886	58,0
27.	Piatra Olt — Drăgășani	13.12.1886	34,1
28.	Costești — Roșiori (de Vede)	01.01.1887	64,8
29.	Piatra Olt — Corabia Port	01.04.1887	76,3
30.	Drăgășani — Rîmnicu Vîlcea	20.06.1887	52,8
31.	Golești — Cîmpulung	01.07.1887	55,0
32.	Ciulnița — Fetești	01.07.1887	37,5
33.	Tîndărei — Fetești	01.07.1887	30,6
34.	Chitișa — Mogoșoaia	01.07.1887	8,6
35.	Roșiori — Turnu Măgurele	12.09.1887	47,8
36.	Ciulnița — Slobozia	20.09.1887	16,8
37.	Dolhasca — Fălticeni	10.10.1887	24,8
38.	Filiași — Cărbunești	16.01.1888	46,1
39.	Cărbunești — Tg.-Jiu	01.07.188	23,5
40.	Râureni — Ocnele Mari	15.07.1888	6,6
41.	Crasna — Dobrina (linie îngustă)	25.07.1888	27,0
42.	Leorda — Dorohoi	15.12.1888	21,5
43.	Tîrgoviște — Lăculețe	01.01.1890	13,6
44.	Dobrina — Huși (linie îngustă)	15.10.1890	5,5
45.	Vaslui — Iași	01.05.1892	67,8
46.	Focșani — Odobești	22.09.1893	10,8
47.	T. Măgurele — T. Măgurele Port	01.12.1893	5,3
48.	Lăculețe — Pucioasa	22.05.1894	7,5
49.	Fetești — Saligny	22.09.1895	25,7
50.	Craiova — Calafat	01.12.1895	106,2
51.	Roșiori — Alexandria	02.12.1895	31,3
52.	Dorohoi — Rediu	01.06.1896	90,8
53.	Lrga — Cucuteni	01.06.1896	20,7
54.	Rediu — Larga	01.08.1896	28,5
55.	Giurgiu — Bazin	01.01.1898	4,2
56.	Alexandria — Smîrdioasa	01.07.1898	15,8
57.	Rîmnicu Vîlcea — Jiblea	22.11.1898	16,2
58.	Pitești — Curtea de Argeș	27.11.1893	38,1
59.	Galați — Ghibărțeni	27.11.1898	70,8
60.	Tîrgu Ocna — Comănești	22.11.1898	23,4
61.	Comănești — Palanca (frontieră)	06.09.1899	32,5
62.	Comănești — Moinești	15.05.1899	7,7
63.	Ghibărțeni — Berești	13.01.1900	7,2
64.	Smîrdioasa — Zimnicea	01.07.1901	26,3
65.	Jiblea — Riul Vadului (frontieră)	01.08.1901	47,1
66.	Mogoșoaia — Obor	01.04.1902	7,3
67.	Giurgiu — Ramadam	21.11.1905	2,0
68.	Palas — Constanța	01.08.1907	5,8
69.	Bîrlad — Tălășmani	01.01.1909	24,1
70.	București — Budești	06.12.1909	37,8
71.	Ploiești — Urziceni — Slobozia	14.04.1910	117,0
72.	Giurgiu — Toporu	14.04.1910	31,8
73.	Podu Iloaiei — Hîrlău	01.07.1910	40,9
74.	Budești — Oltenița oraș	15.10.1910	25,9
75.	Toporu — Drăgănești	14.12.1910	9,1

Notă. Datele sînt înregistrate pe stil nou.

ANEXA 18. C.F.R. ÎN CARE AU FUNCȚIONAT SERVICII POSTALE CU ȘTAMPILE OBLITERANTE, ÎN PERIOADA 1.11.1869 — 31.12.1910.

Sînt extrase 350 de gări în care au funcționat servicii poștale pe o perioadă de 40 ani (1869 — 1910). În paranteze sînt notate: data înființării serviciului poștal, județul de care depinde localitatea (gara) și numărul actual al liniei ferate. (După ing. Barbu Popescu).

1. ADJUD (01.10.1873, PT, 500), 2. AFUMATI (13.05.1896, DJ, 112), 3. AGAS (13.08. 1899, BC, 501), 4. ALBESTI (01.10.1873, PH, 500), 5. ALEXANDRIA (1898, TM, 109), 6. ARCESTI (04.04.1887, RT, 201), 7. ASAU (13.08.1899, BC, 501), 8. AZUGA (01.01.1882, PH, 300), 9. BACAU (01.12.1869, BC, 107), 10. BALACI (03.02.1887, TM, 107), 11. BALOTA (01.04.1875, MH, 100), 12. BALS (01.04.1875, RT, 101), 13. BANCA (01.01.1887, TT, 600), 14. BARBOSI (05.11.1873, CC, 700), 15. BARCEA (01.10.1890, TC, 704), 16. BASARABI (10.10.1887, SC, 800), 17. BASCOV (13.04.1899, AG, 106), 18. BABENI (10.10.1887), 19. BADILA (14.12.1910, BZ, 504), 20. BAICOI (25.07.1882, PH, 300), 21. BAILESTI (13.05.1896, DJ, 112), 22. BALTENI (27.05.1892, VS, 600), 23. BANEASA (13.12.1872, TR, 102), 24. BARBATESTI (01.11.1888, GJ, 202), 25. BELCESTI (14.12.1910, IS, 607), 26. BERESTI (14.03.1900, GO, 703), 27. BERHECI (01.10.1873, TC, 600), 28. BEUCA (03.02. 1887, TM, 107), 29. BIBESTI (01.11.1888, GJ, 202), 30. BÎLCA (15.04.1892, PT, 501), 31. BIRLAD (05.11.1897, TT, 600), 32. BÎRNOVA (25.05.1892, IS, 600), 33. BÎRZESTI (01.12. 1897, VS, 600), 34. BLEJOI (11.03.1909, PH, 304), 35. BOBOC (05.07.1882, BZ, 500), 36A. BORZESTI (13.01.1896, BC, 501), 37. BOTOSANI (1898, BT, 511), 38. BRAZI (15.02.1887, PH, 500), 39. BRAILA (01.11.1873, BR, 700), 40. BRANESTI (01.01.1887, IF, 800), 41. BREAZA (1903, PH, 300), 42. BROSTENI (14.10.1910, IL, 701), 43. BUCECEA (23.02.1872, BT, 511), 44. BUCURESTI FILARET (01.11.1869, IL), 45. BUCURESTI NORD (02.09.1873, IL), 46. BUDA (22.12.1883, PH, 300), 47. BUFTEA (13.05.1872, IF, 500), 48. BUHAIESTI (25.05. 91. BURDUJENI (22.02.1873, BT, 500), 52. BUSTENI (13.02.1887, PH, 300), 53. BUTOIESTI (01.04.1875, MH, 100), 54. BUZAU (1881, BZ, 500), 55. BUZESCU (1903, TM, 109), 56. CALAFAT (1895, DJ, 112), 57. CARACAL (04.04.1887, RT, 100), 58. CARASARIDA (04.07.1896, DR, 608), 59. CAIUTI (17.07.1884, BC, 501). 60. CALARASI (01.01.1887, IL, 802), 61. CARBUNESTI (01.11.1888, MS, 202), 62. CERNAVODA (27.09.1875, CT, 800), 63. CHITILA (01.10.1873, IF, 101), 64. CILIBIA (14.09.1872, BZ, 702), 65. CIOARA (01. 11.1888, BR, 702), 66. CIOCANESTI (01.10. IF, 101), 67. CIRESU (01.01.1887, BR, 702), 68. CIULNITA (29.06.1886, IL, 800), 69. CIUMESTI (01.10.1887, ML, 105), 70. CIUREA (27.05.1892, IS, 600), 71. CIINENI (12.05.1898, VL, 201), 72. CIMPINA (01.05.1879, PH, 300), 73. CIMPULUNG (1.05.1881, ML, 105), 74. CÎNDESTI (01.03.1908, BZ, 504), 75. CIRCEA (20.10.1875, DJ, 101), 76. CLUCEREASA (25.07.1887, ML, 105), 77. COMANA (01.11.1872, VC, 102), 78. COMARNIC (25.07.1887, PH, 300), 79. COMANESTI (1896, BC, 501), 80. CONSTANTA (27.09.1895, CT, 800), 81. CONTESTI (25.07.1887, OM, 101), 82. COPACIOASA (01.11.1888, GJ, 202), 83. CORABIA (04.04.1887, RT, 110), 84. CORBU (01.04.1875, OT, 101), 85. CORNET (1893, VL, 201), 86. COSMESTI (01.08. 1890, TC, 704), 87. COSTESTI (01.04.1875, AG, 101), 88. COTESTI (05.07.1882, RS, 500), 89. COTNARI (14.02.1910, IS, 607), 90. COTROCESNI (06.03.1892, IF, 102), 91. CODARMANESTI (13.08.1899, BC, 501), 101. DEALUL SPIREI (1903, IF, 102), 102. DETOFENI (04.02.1875, DJ, 100), 92. CRAIOVA (04.02.1897, DJ, 100), 93. CRASNA (01. 02.1887, FC, 800), 94. CRETESTI (25.07.1887, IS, 600), 95. CRISTESTI (25.07.1887, IS, 600), 96. CRIVINA (01.10.1873, PH, 300), 97. CRUCEA DE JOS (03.03.1906, PT, 507), 98. CUCUTESNI (13.03.1873, IS, 600), 93. CURTEA DE ARGES (1899, AG, 106), 94. DULESTI (01.08.1890, BR, 700), 103, DIOCHETI (03.03.1906, PT, 507), 104. DILGA (01. 01.1887, IL, 800), 105. DINGENI (13.07.1897, BT, 608), 106. DOBRINA (25.07.1888, VS, 604), 107. DOFTANA (22.12.1883, PH, 300), 108. DOICESTI (01.02.1891, DB, 104), 109. DOLHASCA (27.11.1873, SC, 500), 110. DOROHOI (1888, DR, 512), 111. DRAGASANI (04.04.1887, VL, 201), 112. DUDESTI (01.01.1887, IL, 701), 113. DUMBRAVA (1909, NT, 509), 114. DUNAREA (13.05.1896, IF, 800), 115. ELENA (27.01.1888, IL, 800), 116. ELIE RADU (13.08.1896, BC, 501), 117. FARAONI (01. 11. 1881, BC, 500), 118. FALTICENI (10.10.1887, SC, 510), 119. FAUREI (01.10.1873, BR, 700), 120. FETESTI (15.11.1886, IL, 800), 121. FILIASI (01.10.1888, DJ, 100), 122. FILIESTI (14.10.1910, IL, 800), 123. FÎNTINELE (01.11.1891, BC, 307), 124. FLORICA (01.10.1887, MS, 105), 125. FOCSANI (13. 07.1898, PT, 500), 126. FOLTESTI (01.08.1899, CO, 703), 127. FRASINET (04.04.1877, RT, 110), 128. FRATESTI (13.12.1887, VC, 102), 129. FRUMUSITA (01.08.1899, CO, 703). 130. FRUNZEASCA (14.11.1908), 131. FULGERESTI (01.08.1899, CO, 703), 132. FUNDULEA (01.01.1887, IF, 800), 133. FURNICOSI (01.04.1887, ML, 105), 134. GALATI (13. 09.1872, CO, 700), 135. GALBENI (13.03.1873, RM, 500), 136. GAESTI (16.07.1898, DM, 101), 137. GAGENI (01.12.1899, PH, 306), 138. GALBINASI (28.07.1910, IF, 801), 139. GHERGANI (01.10.1873, DM, 101), 140. GHIBARTENI (01.08.1899, CO, 703), 141. GHIDIGENI (01.12.1873, TT, 600), 142. GHIMPATI (01.01.1888, IL, 800), 143. GILORT (01. 11.1888, DJ, 202), 144. GIURGIU (01.11.1869, VC,102), 145. GIRLENI (06.04.1885, BC, 501), 147. GOLASEI (13.09.1899, CV, 704), 148. GOLENTI (13.05.1896, DJ, 112), 149. GOLESTI (01.10.1873, MS, 101), 150. GOVORA (16.07.1901, VL, 201), 151. GRAJDURI (27.05.1892, VS, 600), 152. GRADISTEA (01.01.1887, IF, 102), 153. GROPENI (13.10.1888, MS, 105), 154. GUGESTI (05.07.1882, RS, 500), 155. GURA VAII (1900, MH, 100), 156. HANU CONACHI (01.10.1873, TC, 704), 157. HALAUCESTI (13.01.1873, RM, 500), 158. HAGIENI (01.11.1888, IL, 800), 159. HECIU-LESPEZI (01.11.1872, SV, 500), 160. HÎRLAU (01.04.1875, IS, 607), 161. HUSI (05.10.1890, FL, 604), 162. IANCA (01.10.1873, BR, 1873. BR, 700), 163. IASI (01.08.1873, IS, 600), 164. INDEPENDENTA (01.01.1887, CO, 704), 165. INOTESTI (01.01.1887, PH, 500), 166. IONESTI (01.01.1887, VL, 201), 167. ISALNITA (01.04.1875, DJ, 100), 168. ITCANI (01. 06.1871, SV, 502), 169. IVANESTI (14. 11. 1908, TC, 704), 170. IVESTI (01.10.1873, TC, 704), 171. JIBLEA (01.08.1900, VL, 201), 172. JILAVA (13.12.1872, IF, 102), 173. LARGA (13.07.1896, IS, 608), 174. LASCAR CATARGIU (1891, CV, 703), 175. LACULEȚE (01.02.1891, DM, 104), 176. LEHLIU (01.01. 1887, IF, 800), 177. LEORDA (01.02.1891, BT, 511), 178. LEORDENI (01.10.1873), ML, 101), 179. LIESTI (14.11.1908, TC, 704), 180. LIPANESTI (14.03.1909, PH, 304), 181. LITENI (13.03.1873, SC, 500), 182. LITA (13.01.1901, TM, 107), 183. LIVEZILE (13.05. 1896, DJ, 112), 184. LOTRU (01.10.1901, VL, 201), 185. MARIA (01.08.1899, CO, 703), 186. MARASESTI (01.10.1873, PT, 500), 187. MARCULESTI (27.01.1888, IF, 800), 188. MATASARU (13.01.1887, DM, 101), 189. MEDGIDIA (27.09.1895, CT, 800), 190. MERISANI (13.04.1899, AG, 106), 191. MIERLESTI (01.05.1901, OT, 101), 192. MIHAI BRAVU (01.04.1904, VC, 102), 193. MIHAESTI (19.01.1887, ML, 100), 194. MIRCEA VODA (01. 08.1890, CT, 800), 195. MIRCESTI (02.02.1873, RM, 500), 196. MIROSI (03.02.1887, TM, 107), 197. MIZIL (1881, BZ, 500), 198. MOGOSOAIA (01.01.1887, IF, 700), 199. MOINESTI (1903, BC, 508), 200. MONTEORU (01.10.1873, BZ, 500), 201. MOTATEI (13.05. 1896, DJ, 112), 202. MOVILENI (13.07.1896, IS, 608), 203. MUFTIU (01.10.1873, BR, 700), 204. MUNCEL (01.11.1891, SV, 500), 205. MUNTENI (01.01.1887, VS, 600), 206. MURFATLAR (1887, CT, 800), 207. MURGENI (01.01.1887, VC, 609), 208. NEGRI (27. 09.1892, PT, 500), 209. NEHOIASU (14.08.1909, BZ, 504), 210. NICOLINA (01.05.1892, IS, 600), 211. NUCET (08.02.1884, DB, 104), 212. OCNELE MARI (01.11. 1888, VL, 201), 213. OCNITA (1903, VL, 201), 214. ODOBESTI (1893, PT, 500), 215. OJASCA (14.03. 1909, BZ, 504), 216. OLTENESTI (25.07.1888, FL, 604), 217. ONESTI (17.07.1884, BC, 501), 218. ORLESTI (1903, VL, 201), 219. PALANCA (13.08.1899, BC, 501), 220. PANCIU (03.03.1906, PT, 500), 221. PANTELIMON (01.01.1887, IF, 800), 222. PAPA (03.02.1887, TM, 107), 223. PASCANI (01.01.1872, SV, 500), 224. PALTINENI (14.08.1909, BZ, 504), 225. PATESTI (13.04.1896, PT, 500), 226. PERET (1903, TM, 109), 227. PERIS (01.10.1873, IF, 300), 228. PERISORU (1909, BR, 800), 229. PIATRA NEAMT (06.04.1885, NT, 503), 230. PIATRA OLT (01.04.1875, OT, 101), 231. PIELESTI (01.04.1875, DJ, 101), 232. PIETROAIA (01.08.1899, DJ, 101), 233. PISCU (14.11.1908, CV, 704), 234. PITESTI (27.07. 1898, AG, 101), 235. PIRSCOV (1909, BZ, 504), 236. PÎRVU (01.11.1902, AG, 101), 237. PLOIESTI (04.09.1898, PH, 300), 238. PLOPENI (22. 12.1883, PH, 306), 239. PLOSCA (13.03.1897, TR, 106), 240. PODOLENI (06.04.1885, NT, 509), 241. PODU ILOAIEI (22. 02.1873, IS, 606), 242. POIANA SLANIC (22.12.1883, PH, 306), 243. POIANA TAPULUI (14.06.1905), 244. PORTARESTI (13.05.1896, DJ, 112), 245. POTCOAVA (01.04.1875, PH, 300), 246. PRAHOVA (01.06.1894, PH, 300), 247. PREDEAL (01.12.1879, PH, 300), 248. PRUNISOR (01.04.1875, MH, 100), 249. PUCIOASA (1890, DB, 104), 250. PUFESTI (01. 10.1873, PT, 500), 251. PUTNA SEACA (05.07.1882, PT, 500), 252. RADU NEGRU (13. 04.1899, AG, 106), 253. RACARI (01.04.1875, DJ, 100), 254. RACACIUNI (01.10.1873, BC, 500), 255. RADEANA (13.11.1899, BC, 501), 256. RAZOARE (13.03.1906, PT, 704), 257. REBRICEA (27.05.1892, VS, 600), 258. REDIU (13.07.1896, BT, 608), 259. RESCA (04.04.1887, RT, 110), 260. RIMNICU SARAT (1311.1897, RS, 500), 261. RIMNICU VÎLCEA (1896, VL, 201), 262. RÎU VADULUI (14.12.1910, VL, 201), 263. RÎURENI (01.01. 1887, VL, 201), 264. ROMAN (15. 12.1869, RM, 500), 265. ROMULA (04.04.1896, RT, 110), 266. ROSETTI (01.08.1890, TT, 702), 265. ROSIEȘTI (13.01.1887, TT, 702), 268. ROSIORI (13.02.1887, TR, 107), 269. ROZNOV (06.04.1885, NT, 509), 270. RUGINOASA (13.03.1873, SV, 606), 271. RUSAVAT (14.03.1909, BZ, 504), 272. SALCIA (1881, TR, 107), 273. SALIGNY (13.05.1896, CT, 800), 274. SASCUT (01.10.1873, PT, 500), 257. SACUIENI (18.11.1894, RM, 500), 276. SALCUTA (13.05.1896, DJ, 112), 277. SARATUICA (28.07.1910, IL, 701), 278. SARULESTI (13.01.1887, IL, 800), 279. SCAENI (14.03. 1909, PH, 304), 280. SCHITU GOLESTI (13.01.1887, MS, 105), 281. SCÎNTEIA (01.05.

1892, VS, 600), 282. SEGARCEA (13.01.1887, DJ, 112), 283. SERDARU (14.11.1908, DB, 104), 284. SIHLEA (05.07.1882, RS, 500), 285. SILISTRARU (13.08.1890, BR, 700), 286. SILISTEA (01.01.1887), 287. SIMIAN (14.09.1910, MH, 100), 288. SINAIA (09.12.1879, PH, 300), 289. SINTESTI (01.01.1887, IF, 102), 290. SÎRCA (27.09.1892, IS, 606), 291. SLATINA (05.01.1875, OT, 100), 292. SLANIC (22. 12. 1883, PH, 306), 293. SLOBOZIA (1889, IL, 802), 294. SMIRDIOASA (01.10.1898, TM, 109), 295. SPINENI (1900, OT, 101), 296. STILPENI (01.01.1887, MS, 105), 297. STOLNICI (01.04.1875, AG, 101), 298. STREHAIA (04.01.1875), 299. STREJESTI (01.04.1887, RT, 201), 300. SERBESTI (01.10.1873, CV, 704), 301. SOIMU (01.01.1912, TR, 109), 302. SOLDANA (22.08.1896, IS, 608), 303. STEFAN VODA (1901, IL, 802), 304. TABARASTI (01.08.1890, BZ, 702), 305. TECUCI (1873, TC, 600), 306. TELEAJEN (14.12.1907, PH, 500), 307. TITU (01.03.1873, DB, 101), 308. TIMNA (01.04.1875, MH, 100), 309. TIRGOVISTE (08.02.1884, DB, 104), 310. TIRGU FRUMOS (1903, IS, 606), 311. TIRGU JIU (1903, GJ, 202), 312. TIRGU OCNA (17.07.1881, BC, 501), 313. TODIRENI (13.07.1896, BT, 608), 314. TOPORU (1910, VC, 103), 315. TROIAN (01.01.1887, TM, 107), 316. TRUSESTI (13.07.1896, BT, 608), 317. TULUCESTI (13.08.1889, CV, 703), 318. TURNU MAGURELE (1887, TM, 107), 319. TURNU MAGURELE-PORT (15.04.1899, TM, 107), 320. TURNU SEVERIN (12.01.1875, MH, 100), 321. TUTOVA (13.10.1873, TT, 600), 322. TINDARET (16.11.1886, IL, 702), 323. TIGANESTI (01.01.1898, TM, 109), 324. ULMENI (13.03.1873, BZ, 500), 325. UNGHENI (13.08.1880, IS, 600), 526. UNGURENI (13.07.1896, BT, 608), 327. URECHESTI (17.07.1884, PT, 501), 328. URLEASCA (13.08.1890, BR, 700), 329. UZU (13.08.1889, BC, 501), 330. VALEA CALUGAREASCA (13.10.1873, PH, 500), 331. VALEA LARGA (15.08.1898, PH, 300), 332. VALEA SEACA (13.03.1873, BC, 500), 333. VAMES (01.01.1887, TC, 704), 334. VASLUI (13.01.1887, VS, 600), 335. VACARESTI (08.02.1884, DB, 104), 336. VACULESTI (13.02.1891, DR, 512), 337. VADENI (13.08.1890, BR, 700), 338. VERESTI (13.03.1875, BT, 500), 339. VERNESTI (14.03.1909, BZ, 504), 340. VIDRA (13.12.1872, IF, 102), 341. VINTILEANCA (01.11.1891, BZ, 500)) 342. VISINA (13.12.1882, RT, 110), 343. VIRCIOROVA (05.01.1875, MH, 100), 344. VLADENI (22.08.1896, RT, 110), 345. VORNICENI (13.07.1896, DR, 608), 346. ZAVIDENI (13.01.1887, VL, 201), 347. ZIMNICEA (1903, TM, 109), 348. ZOITA (05.07.1882, RS, 500), 349. ZLATUNOAIA (13.07.1896, BT, 608), 350. ZORLENI (13.01.1887, TT, 600).

Prescurtări: AG = Arges, BC = Bacău, BT = Botoșani, BR = Brăila, BZ = Buzău, CT = Constanța, CO = Covurlui, DB = Dîmbovița, DJ = Dolj, DR = Dorohoi, FL = Fălciu, GJ = Gorj, IL = Ialomița, IS = Iași, IF = Ilfov, MH = Mehedinți, ML = Muscel, NT = Neamț, OT = Olt, PH = Prahova, PT = Putna, RS = Rîmnicu Sarat, RM = Roman, RT = Romanați, SV = Suceava, TC = Tecuci, TR = Teleorman, TL = Tulcea, TT = Tutova, VS = Vaslui, VL = Vîlcea, VC = Vlașca.

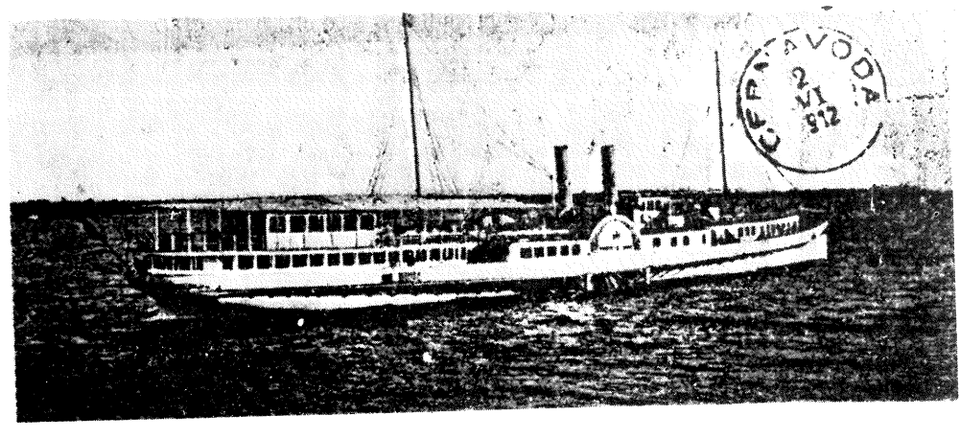

Fig. 1129. Poșta fluvială.

9. POȘTA FLUVIALĂ („NFR").

Scurt istoric. De secole, corespondența a trecut Dunărea, dintr-o parte în alta „cu barca", mai tîrziu constituindu-se și un „serviciu de barcă" prin hotărîri guvernamentale.

Cunoaștem valoroase corespondențe circulate „oficial" începînd din ianuarie 1830 între „poșta de carantina" din Valahia și poșta țărilor megieșe de la sud de Dunăre (Vezi Partea I-a, 2.1. Stampile de carantină). Serviciul poștal-sanitar „cu barca" a funcționat pînă la desființarea carantinelor (1865).

De asemenea, corespondența dintre Țările Române și Constantinopol „trecea Dunărea" tot cu barca, cu precădere pe la Călărași.

Începînd din 1875 se oficializează „serviciul poștal cu barca". Redăm cursele mai importante din perioada 1872—1916 (F. 8/1987).

TABELUL 11

Nr. crt.	Cursa cu barca	Perioada	Curse/ Săpt.
1.	Turnu Severin — Kladovo	1875—1888	3
2.	Calafat — Vidin	1872—1382	2—4
3.	Bechet — Rahova	1883—1888	3
4.	Izlaz — Samovit	1875—	2
5.	Giurgiu — Rusciuc	1872—1879	2—4
6.	Oltenița — Turtucaia	iarna 1879—1898	3
7.	Călărași — Silistra — Ostrov	1895—1916	3
8.	Piua Pietri — Hîrsova	1879—1897	4
9.	Brăila — Măcin	1888—1902	2-
10.	Malu Dunării — Cernavoda	1895—1916	3
11.	Chilia — Chilia veche		

„Nu s-au întîlnit pînă acum stampile folosite de către „Serviciul poștal cu barca". Singurele stampile care atestă transportul corespondenței cu barca din dreapta Dunării în țara noastră sînt stampilele de carantină („K") aplicate pe scrisorile franzitate, certificînd „curățirea" lor în perioada 1839—1865.

Serviciul cu vapoarele pe Dunăre își extinde cursele regulate pe tot traseul, de la Viena și pînă la Călați, începînd din anul 1829, ca urmare a Tratatului de pace ruso-turc de la Adrianopol (2/14 septembrie 1829), cînd talvegul Dunării devine granița cu statele otomane.

Se precizează însă, că un serviciu poștal fluvial regulat se înființează zece ani mai tîrziu (1839), cu vasele societății imperiale și regale austriece de navigație pe

Dunăre „Erste K.K.Privat Donau Dampfschiffahrt Gessellschaft" (D.D.S.G.). Această societate își stabilise încă din 1830 agenții în toate porturile dunărene, de la Viena pînă la Galați, iar birourile poștale portuare au fost deschise la 3/15 iunie 1845 (ulterior, din 1860 cu mărci poștale proprii, 10 și 17 Kr.).

Tot în anul 1840 societatea austriacă „Lloyd" asigura legătura maritimă între porturile dunărene Brăila, Galați și Tulcea cu porturile dobrogene Sulina și Constanța pînă la Triest, prin Constantinopol. De asemenea, relatăm activitatea societății de navigație rusă „R.O.P.I.T.", care făcea, după 1873, legătura între porturile fluviale dobrogene și Levant, precum și vapoarele societății „T.B.MORTON & Co — Danube and Black Lime, Steams", care făcea legătura în perioada 1 iulie 1870 — 31 decembrie 1882, între Constantinopol și porturile dunărene Galați și Brăila (F.4/1934).

La 12/24 iunie 1868 s-a încheiat la Viena o convenție între guvernul României și guvernul Austro-Ungariei, care însemna sfîrșitul oricărui serviciu poștal austriac în România, acest serviciu fiind un monopol exclusiv al poștei române. Dar, în pofida convenției, care a intrat în vigoare la 20 martie/1 aprilie 1869, pînă în anul 1871 vapoarele companiei D.D.S.G. au continuat transportarea pînă la Galați, nu numai corespondența din străinătate, dar, ilegal, și trimiterile poștale plecate din, ori destinate orașelor portuare românești începînd de la Turnu Severin pînă la Galați. (M.O.nr. 53/1 din 2/20 martie 1873). Chiar și în 1872 vapoarele D.D.S.G. și-au oferit „bunele oficii", transportînd de la Călafat la Brăila corespondența românească francată ce e drept cu mărci poștale românești (ex.10 BANI/sau două de 5 BANI din emis.Carol cu barbă) obliterate cu ștampilele oficiului poștal român pe plic menționîndu-se manuscris „Cu vaporu" (fig. 1445). Acest fapt însă nu putea fi considerat o ilegalitate, neconstituind un prejudiciu material. Mai mult, vapoarele D.D.S.G. de pe ruta Galați — Chilia, cu începere din ianuarie 1866 primeau de la Oficiul poștal al orașului Chilia scrisori oficiale și particulare, cele din urmă avînd mărcile obliterate cu ștampile „Grătar" și pe plic ștampila „CHILEA", cu goarnă (vezi fig. 600) a expediției D.D.S.G. Începînd din anul 1872 personalul vapoarelor primea în portul Chilia și scrisori francate (cu mărci din emis.Paris), direct de la particulari și mărcile le anulau cu ștampila proprie („CHILIA"). Reamintim că în această perioadă, oficiul poștal Chilia avea (începînd de la 1 octombrie 1871) ștampila sa proprie, „degetarul CHILIA" (vezi PLANSA 29).

La 18/30 martie 1875 s-a încheiat „o învoială" între D.G.T.P. din România și D.D.S.G. cu privire la transportul poștei române (poșta ușoară și mesagerii), prin vapoarele societății (B.T.P.nr. 6/1875). Convenția prevedea printre altele: „primirea distribuirea și într-un cuvînt întreaga manipulare poștală între porturile dunărene românești se va efectua de către funcționarii administrației poștei române (...) expediția fiind manipulată și însoțită pe tot parcursul fluvial, de un **conductor al poștei române**".

Modalitățile de efectuare a serviciului poștal în cadrul birourilor poștale ambulante române care au funcționat la bordul vapoarelor societății austriece „D.D.S.G." între Turnu Severin și Galați, cu începere de la 1 iunie 1875 (M.O.113/1875), erau prevăzute în actul normativ intitulat „Instrucții pentru conductorii care fac serviciu poștei române cu vapoarele societății între orașele și schelele române de la Virciorova la Galați și Ismail" (B.T.P.nr. 7/1875). Redăm cîteva norme esențiale:

— Conductorul „este singur răspunzător de toată expediția ce poartă cu dînsul; îndată ce primește o expediție, o închide în lada ce se află pe podul vaporului și ia cheile în păstrare" (art. 4).

— Conductorul va fi „mereu cu priveghere asupra lăzii (...) cu lacătul bine închis și sigur. Noaptea el urmează a dormi pe ladă sau în apropiere... (art. 5). De altfel, prin art. 2 se prevedea: „Conductorul vaporului nu poate părăsi bateiul sub nici un pretext".

— Conductorul trebuia să aibă un marșrut general în care să fie însemnate toate orașele și schelele de pe malul românesc în care se oprește vaporul: Vîrciorova, Severin, Călafat, Bechet, Izlaz, Turnu/gurele, Zimnicea, Giurgiu, Oltenița, Călărași, Brăila, Galați, Reni, Ismail și Chilia. (Fig. 1421). În acest marșrut se înscriau toate postpachetele de scrisori, de ziare și probe de mărfuri, cît și obiectele de mesageri și gropuri.

— La acostarea vaporului într-un port, oficiantul biroului poștal din localitate urca pe vapor și primea de la conductor expediția destinată birului respectiv, după care preda conductorului expediția ce a adus, tot în postpachete orînduite pe fiecare oficiu poștal destinatar în parte.

NOTA. Deși prin instrucțiuni nu se indică și posibilitatea pentru conductorul poștal român, de a primi și direct, de la public scrisori francate și cărți poștale, acest fapt s-a petrecut totuși, aceasta din lipsa unei cutii poștale pe bordul vasului, aparținînd poșei române; de aici existența în diferite colecții a unor piese obliterate cu ștampilele poștale de bord (fig. 1438 și 1439).

N.F.R. La 1/13 aprilie 1890 se înființează serviciul de transporturi pe Dunăre cu vapoare românești „Navigația Fluvială Română (N.F.R.) și se acordă credite pentru achiziționarea de vase fluviale. Începînd din anul 1893 vapoarele N.F.R. au îndeplinit și serviciul de poștă (scrisori și mesagerii) pe următoarele secțiuni ale Dunării: 1. Brăila—Galați (cu vaporul „Ștefan cel Mare" fost „Orient", cumpărat de la D.D.S.G.), 2. Brăila—Măcin, 3. Brăila—Sulina, 4. Călărași—Ostrov, 5. Giurgiu—Rusciuc și 7. Calafat—Vidin. Fiecare vapor avea și curse de întoarcere. Între 1903—1913 se înființează și cursa a opta Turnu Măgurele—Nicopole—Samovit.

Menționăm că paralel cu vapoarele N.F.R. au circulat pe ruta Galați—Tulcea și alte vapoare românești: Exemple: batelul „Aurora" (particular) și vaporul „Douna" (al Companiei Dunărene, în 1905 cu trei curse pe săptămînă).

Centralizînd datele cu privire la cursele (rutele) vapoarelor fluviale străine care au îndeplinit și serviciul poștal ambulant român pe Dunăre în perioada 1872—1900 (F.8/1988), s-a întocmit situația prezentată în tabelul 44.

Ștampilele poștei fluviale române.

Conductorii serviciului poștal ambulant pe Dunăre au fost dotați, începînd din 1875, cu diferite ștampile poștale, datate, cu scopul de a servi, atît la obliterarea mărcilor de pe corespondența primită direct (scrisori și cărți poștale), cît și la realizarea rolului general al „ștampilei de zi".

Ștampilele poștale românești ale ambulanțelor fluviale au purtat indicativul „NFR", corespondentul siglei „N.F.R.", deși nu toate au fost folosite pe vapoarele „Navigației Fluviale Române", ci, o mare parte, și pe vapoarele companiei austriece D.D.S.G.

Pentru a ușura urmărirea și încadrarea lor ștampilele „NFR" s-a împărțit în următoarele grupe: 1. Curse lungi, 2. Curse scurte, 3. Curse locale și 4. Ștampile figurative.

D.D.S.G. Parcel Control Labels

Linia Dunării cu porturile fluviale

TABELUL 45

	1867	1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900
1. T.SEVERIN - GALATI		x	X	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. GIURGIU - GALATI			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-
3. GALATI-ISMAIL-CHILIA		x	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. GALATI-TULCEA-SULINA		x	x	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
5. T.SEVERIN - KLADOVO			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X
6. CALAFAT - VIDIN			-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
7. CALAFAT - CETATE			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-
8. GIURGIU - RUSCIUC			-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
9. BRAILA - GALATI		x	X	-	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
10. BRAILA - MACIN			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-

9.1. CURSE LUNGI

Stampilele din această categorie corespund serviciului poștal ambulant român de pe vapoarele D.D.S.G. deservind în două etape: 1. Traseul complet, între Turnu Severin — Galați și retur (1875 — 1887) cu trei curse pe săptămînă, fiecare, respectiv cu cîte o ștampilă cu indicativul NFR1, NFR2 și NFR3, și 2. Traseul redus Giurgiu—Galați și retur (1888—1893) cu două ștampile, catalogate cu indicativele NFR4 și NFR5.

9.1.1. Cursa Turnu Severin — Galați.

NFR1 (fig. 1422). „BUROU AMBULANT DUNAREN No. 1". Ștampilă dublu-cerc (24,5/14,5 mm). In exergă inscripția în majuscule grotești. In partea de jos un ornament floral (cruce lobată). Data pe trei rînduri: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu ultimele două cifre.

Caracteristici. a. Accentul ascuțit de pe litera „E" (din cuvîntul „DUNARÉN" atinge consola superioară a literei și sus, cercul; b. Distanța dintre literele „A" și „R" (din același cuvînt) este ceva mai mare decît la celelalte grupe de litere.

Date de referință: 10 AUG 83 (col.L.N.Cristea) și 21 AUG 89 (colecția G. Sassower).

NFR2 (fig. 1423). „BUROU AMBULANT DUNAREN Nr. 2". Ștampilă asemănătoare cu precedenta, dar ceva mai mare decît celelalte (25/15 mm).

Caracteristici. Literele cuvîntului „AMBULANT" sînt: a. „I" și „A" foarte îndepărtate între ele, b. „N" și „T" se ating în partea lor superioară.

Date de referință: 21 NOV 85 pe un plic expediat din MEDGIDIE cu destinația Brăila; (singura scrisoare cunoscută); 3 SEP 86 (F.5/1882) și 8 JUN 88 pe o carte poștală bulgară (fig. 1427) adresată „B.D Neuhaus in Steyrmark, Osterreich" (L.Pl 1041—1042/1979).

NFR3 (fig. 1424). „BUROU AMBULANT DUNAREN No. 3". Ștampilă asemănătoare cu precedentele, avînd dimensiunile cele mai mici (24/14 mm).

Caracteristici. Nu se vede accentul ascuțit pe litera „E" din cuvîntul „DUNARÉN". In general, distanțele dintre litere sînt mai egale, mai regulate, iar înălțimea literelor este cu foarte puțin mai mică decît a celor ale ștampilei NFR1.

Date de referință: Timpurie: 20 MAR 83 pe o marcă 5 BANI emis.Vulturi" (col. 10) și tîrzie: 21 AUG 89 pe o carte poștală bulgară, expediată din Rahova pe adresa „P.J.Bruner, Galatz (col.G.Sassower).

9.1.2. Cursa Giurgiu—Galați (1888—1893).

NOTA. Prin convenția încheiată la 14/26 septembrie 1888 între D.G.T.P. și D.D.S.G. s-a stabilit reducerea cu 435 km a traseului fluvial T. Severin — Galați (769 km). Noul traseu, Giurgiu — Galați (334 km) a fost deservit tot de trei curse pe săptămînă. Urmare acestui fapt s-au confecționat următoarele două ștampile: NFR4 și NFR5 (F.3/1983).

NFR4 (fig. 1425). „AMB.DUNAREANA No. 4". Ștampilă dublu-cerc (25,5/16 mm). Inscripție modificată față de precedentele ștampile: lipsa cuvîntului „BUROU", prescurtarea cuvîntului „AMBULANT" și feminizarea cuvîntului „DUNAREN".

Date de referință: 15 NOV 88, pe o carte poștală bulgară (fig. 1428) expediată din Silistra pe adresa „Heinrich Löventhal, la Galați". (col.G.Sasower). Dată ulterioară: 19 JUN 89, pe o marcă 15 BANI brun, emis. „Vulturi" (col.L.N.Cristea).

NFR5 (fig. 1426). „SERV.POST.AMB./GIURGIU—GALATI". Ștampilă dublu-cerc (26/16 mm). Inscripția în majuscule grotești, despărțită prin două ornamente florale (cruce lobată). Data pe trei rînduri: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu ultimele două cifre.

Date de referință: 21 MAI 94 pe mărci 25 BANI albastre, emis. „Vulturi" (col. L.Rothman).

9.2. CURSE SCURTE.

Conform convenției încheiate între D.G.T.P. și D.D.S.G. din 18/30 martie 1875, începînd de la 1 mai 1875 s.n. s-au înființat curse poștale ambulante românești între Brăila și Galați (dus-întors), deservite de vapoare DD.S.G., de trei ori pe zi. Conductorii români respectivi au fost dotați între 1875 — 1916 cu două categorii de ștampile: 1. Ștample avînd în partea inferioară cuvîntul „CURSA" și 2. Ștample cu emblema „goarna poștală".

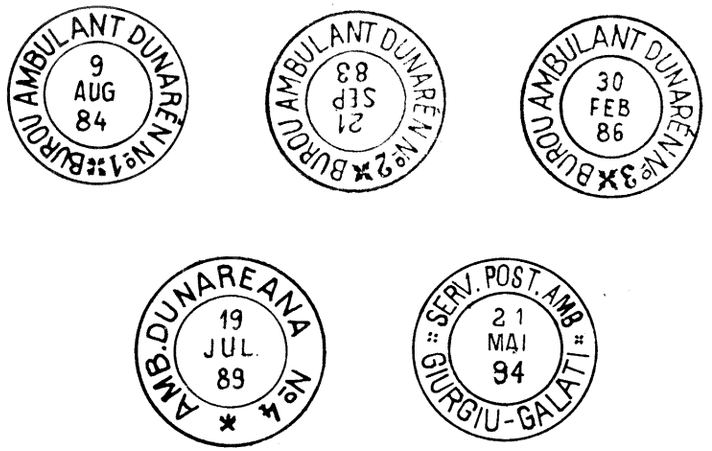

Fig. 1422—1426. Stampile NFR1—NFR5.

Fig. 1427—1428. Cărți poștite bulgare purtînd ștampile NFR4. (Liv. Köhler) și NFR3 (col. G. Sassower)

9.2.1. Ștampile cu „CURSA" (1875—1913).

NFR6 (fig. 1429). „BRAILA—GALATZ/CURSA I". Ștampilă dublu-cerc (32/19,5 mm). Inscripția în majuscule grotești. Fără ornamente. Data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu ultimele trei cifre.

Date de referință: 14 SEP 78 (col. 5).

NFR6a. „GALATZ—BRAILA/CURSA I" (fig. 1430). Ștampilă identică, de întoarcere (necunoscută). Se cunoaște cu data manuscrisă (fig. 1434, col. L.N.Cristea).

NFR7. „BRAILA—GALATZ/CURSA II". Ștampilă tip NFR6, dar mai mică (30/18 mm).

Date de referință: 2 AUG 75, ✕ MAI 76, 17 AUG 76 (F.3/1973) și 17 APR 77.

NFR7a „GALATZ—BRAILA/CURSA II". (fig. 1431). Ștampilă identică de întoarcerea cursei a doua.

Date de referință: 23 NOV 78 pe C.P.13 (CMR74) expediată din Galați pe adresa: „D. Hauser, Brăila" (fig. 1436) și 18 JUN 80 (col. 5).

NFR8 „BRAILA—GALATZ/CURSA III". (fig. 1432). Ștampilă tip NFR6 dimensiuni 31/18 mm.

Date de referință: 2 JUL 75 (col. 5), 31 JUL 75, (col. 1), 1 APR 76, 10 MAI 76, 24 JUN 76, 20 APR 77 (col. 14).

NFR8a. „GALATZ—BRAILA/CURSA III". Ștampilă identică cu precedenta pentru cursa a treia de întoarcere. Se cunoaște cu cifra III și data trecute manuscris, din anul 1892. Exemple: 24/4, 30/4 (fig. 1435, col. L.N.Cristea).

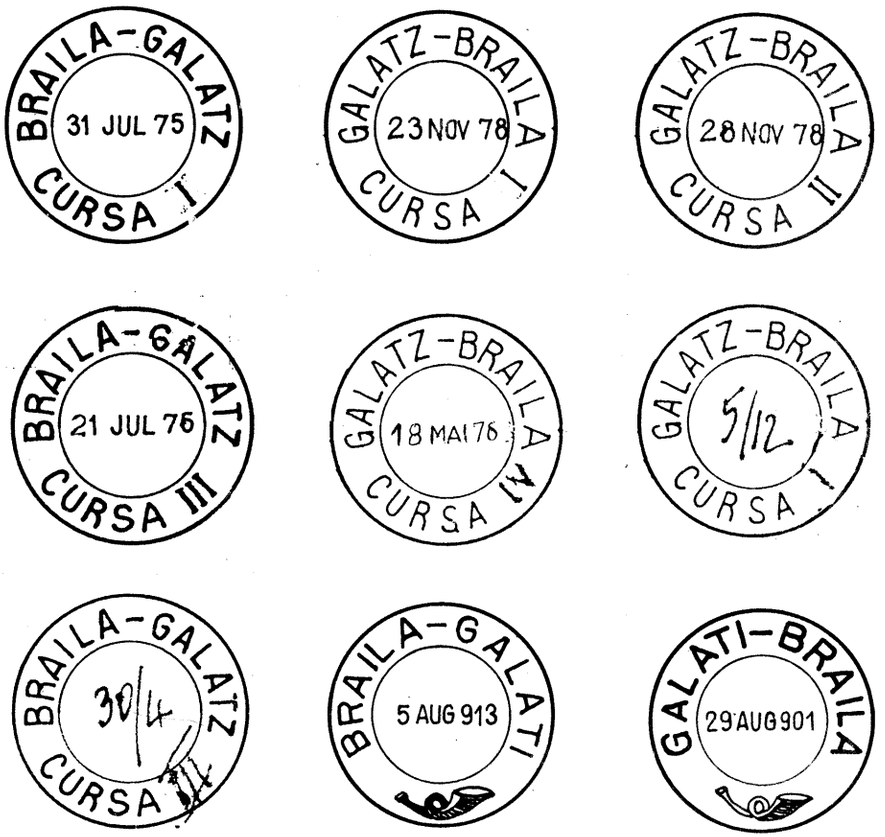

Fig. 1429—1437. Stampile NFR6 — NFR10.

NFR9. „BRAILA—GALATZ/CURSA IV". **Ştampilă pentru cursa a patra de ducere**
Date de referinţă: 15 APR 75, 20 MAI 76, 23 SEP 76 (col. 14).
NFR9a. „GALATZ—BRAILA/CURSA IV". **(fig. 1433). Ştampila cursei a patra pentru întoarcere.**
Date de referinţă: 17 APR 75, 30 MAI 76, 23 SEP 76 (col. 14).

9.2.2. Ştampile cu „goarna poştală" (1898—1914)

NFR10 (fig. 1436). „BRAILA—GALATI". Ştampilă dublu-cerc (30/18 mm). Inscripţia în majuscule grotesti. În partea de jos „goarna poştală". Data în linie: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu ultimele trei cifre.
Date de referinţă: 10 NOV 898 (col. 14), 30 SEP 898 (col. L.N.Cristea), 18 JUN 909 (col. 14), 13 MAR 910 (col. 14), 5 AUG 913 (col. 5).
NFR10a. (fig. 1437). „GALATI—BRAILA". Ştampila identică cu precedenta, pentru cursa de întoarcere.
Date de referinţă: 13 SEP 898 (col. 14), 29 AUG 911, 3 NOV 909, 20 AUG 910

Fig. 1435. CP 5, obliterată cu NFR7.

Fig. 1436. CP 5, obliterată cu NFR10

(RPS, 8/1979), 10 MAI 913 (col. 14). 7 MAI 913 (col. 5). Date foarte tîrzii: 8 OCT 930 şi 8 OCT 930 (col. 28).

9.3. CURSE LOCALE (1885—1916)

Urmare convenţiei româno-bulgare din 1/13 martie 1885, legătura poştală locală pentru Giurgiu—Rusciuc (Ruse), Calafat—Vidin şi Ostrov—Silistra s-a făcut cu vapoare locale ce transportau şi corespondenţa poştală de trei ori pe săptămînă. Serviciul poştal a durat pînă către izbucnirea războiului mondial (15/28 august 1916). În colecţiile din ţară se cunoaşte o singură ştampilă cu ruta Giurgiu—Rusciuc. S-a notat cu indicativul „NFR11".

NFR11 (fig. 1441). „VAPORUL LOCAL GIURGIU/ROUSTCHOUCK". Ştampilă dublu-cerc (30,5/17,5 mm). În exerga inscripţia în majuscule grotesti. Două ornamente florale (cruci andreiene) între partea de sus şi de jos. Data în linie: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu ultimele trei cifre.
Dată de referinţă: 23 MAR 901 (col. 5).
Toţi din vapoarele care au efectuat curse scurte purtînd şi poşta locală, se cunosc:
NFR12 (fig. 1442). „OSTROV—CALARASI/VAPOR". Ştampilă dublu-cerc. Inscripţia în majuscule grotesti ca ornamente florale, două ancore. Data în linie: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu ultimele trei cifre.
Date de referinţă: 14 DEC 906 (col. 10), 10 DEC 916 (col. 28).
NFR13 (fig. 1443). „CALARASI—CHICIU—OSTROV". Ştampilă monocerc (30 mm). Inscripţia în majuscule grotesti, cu un ornament floral în partea de jos (cruce în X). La mijloc două caiete şi între ele, data în linie: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu ultimele trei cifre.
Date de referinţă: 8 SEP 911, 25 JUL 912 (col. 5), şi 12 DEC 912 (col. 10).
NFR14 (fig. 1444). „CALARASI—SILISTRA—OSTROV". Ştampilă similară cu precedenta.
Date de referinţă: 8 APR 911, 25 JUL 912, 15 MAR 916 (col. 10).

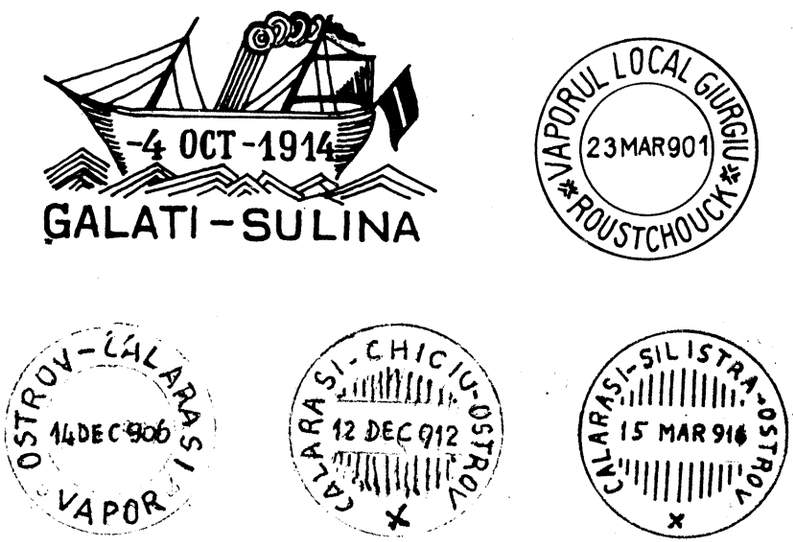

Fig. 1440—1444. Ştampile NFR 11—NFR 15

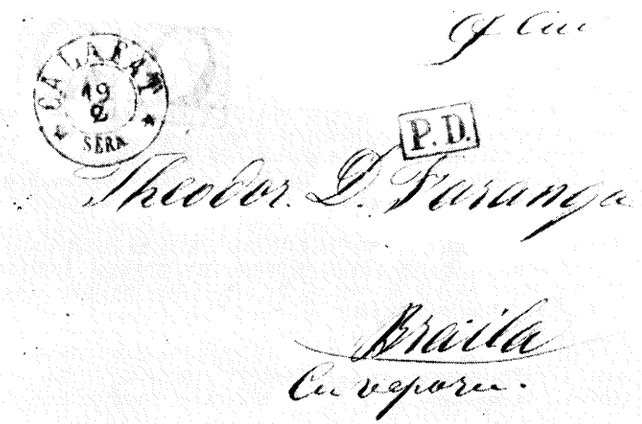

Fig. 1445. Scrisoare francată circulată în 1872 „Cu vaporu", de la Calafat la Brăila.

Fig. 1446. STAMPILE FIGURATIVE.

9.4. STAMPILE FIGURATIVE (TIP „VAPOR").

Începînd din anul 1897 vapoarele N.F.R. asigură serviciul ambulant fluvial pe opt rute dunărene (patru de ducere și patru de întoarcere). Cursele dispuneau de cîte un ștemplu figurativ pentru fiecare sens de mers, avînd desenul sensibil de asemănător și dotat cu posibilități de schimbare a datei de utilizare. Tușul obișnuit a fost negru, dar, existînd și cîteva ștampile autentice cu tușuri de alte culori. Pe aceeași corespondență nu poate exista, în mod curent, decît o singură ștampilă figurativă. Aceasta, deoarece aplicarea ștampilei se făcea numai de către ofițerul de bord însărcinat cu manipularea corespondenței, și numai pe scrisorile prezentate direct pe vapor. In cazurile cînd apar două ștampile pe aceeași scrisoare (carte poștală) faptul s-ar putea explica prin acee că s-au obținut prin intervenție, reintroducerea scrisorii în circuitul poștal, fie în continuarea cursei, fie retur (fig. 1446).

Scrisorile și cărțile poștale francate și obliterate cu ștampile figurative conțin mărci de diferite emisiuni. Exemple:

— „SPIC DE GRIU": 5 B. albastru, 5 B. verde, 10 B. roșu, 15 B. roșu, 15 B. violet, 15 B. negru.
— „GRAVATE": 5 B. verde, 10 B. roșu, 15 B. violet
— „TIPOGRAFIATE": 3 B. brun, 5 B. verde-gălbui, 10 B. roșu, 15 B. violet
— Idem, cu supratipar „TIMBRU DE AJUTOR" 5 B. verde
— „CAISORI": 5 B. verde, 15 B. negru.

Ștampilele au primit indicativul adecvat „NFR", și corespund rutelor respective; de ducere și întoarcere:

NFR15. TULCEA — SULINA (F.2/1981)
NFR16. SULINA — TULCEA (F.3/1973)
NFR17. TULCEA — GALAȚI (F.8/1968)
NFR18. GALAȚI — TULCEA (RPS.8/1979)
NFR19. GALAȚI — CERNAVODA (IF.1970/1971)
NFR20. CERNAVODA — GALAȚI F.4/1972)
NFR21. GALAȚI — SULINA (TR./1987)
NFR22. SULINA — GALAȚI (F.2/1981).

FALSURI. (fig. 1447a). Ștampilele figurative de tip „vapor", avînd o grafie neobișnuită și spectaculoasă, prin originalitatea și raritatea lor au suscitat încă de la apariție o deosebită atracție din partea colecționarilor. Așa se explică și încercările de falsuri, multe provenind din Tulcea. (F.2 și 3/1981). Venind în ajutorul filateliștilor colecționari, cercetătorul ing. Silviu Dragomir a publicat în revista de specialitate „Marina" (nr. 14/1985) un studiu cu privire la „Falsificarea ștampilelor figurative de vapor", din care extragem:

a. Modalități de recunoaștere a falsurilor după aspectul general al piesei filatelice:

Se evidențiază tendința de realizare a unor piese „impresionante", de mare efect filatelic, cum ar fi T.C.V.-uri, ștampile duble, ștampile extrem de rare ale unor curse ca Galați — Cernavodă și retur, ștampile ale unor curse rare și controversate (Sulina—Galați și retur) etc. alese pentru obținerea unor cote mari. La aceste piese se va urmări: concordanța între circulația piesei poștale și ștampila figurativă, atît ca timp cît și ca spațiu, și procedeuri poștale folosite. Se va observa dacă nu sînt însemne poștale acoperite de francatura ce a constituit suportul ștampilei falsificate. și dacă nu apar modificări la datele originale de circulație. De asemenea, se va observa aspectul general dat de o grafie mai nesigură, mai grosieră, datorită zincului pe care s-au realizat falsurile, spre deosebire de originalele realizate cu ștampuri din oțel. Zincul falsurilor a generat semne în extracadrul desenului propriuzis, putînd apare două sau trei astfel de semne, ce pot să și lipsească, în funcție de factorii subiectivi la aplicare (apăsare, cantitatea de tuș, suport rigid etc.).

Se va urmări faptul că desenul falsului este comun pentru toate cursele.

b. Modalități de recunoaștere a falsurilor după desenul ștampilei:

1. Fumul apare la falsuri redat numai prin trei bucle, în loc de patru bucle ca la originale (1);

2. Forma steagului de pe catargul doi este groasă și mai scurtă la falsuri față de originale unde ea apare mai svelță datorită fineței grafice. Se menționează cu acest prilej, că atît steagul, cît și oricare dintre liniile strîns alăturate ale desenului pot să fie pline sau goale, asta în funcție de cantitatea de tuș care s-a luat pe ștampilă. De aceea, forma „plină" a steagului, catargul sau a altor detalii, față de forma „goală" nu sînt concludente, deci nu pot fi emise reguli cu privire la aceasta (2);

3. Numărul de parîme ce coboară de pe al doilea catarg spre „pic" (suportul velei) este de două la falsuri și doar de una la originale (3);

4. Vela „randa" de sub „pic" este redată din cîteva linii verticale (deci desen simplificat) la falsuri, în timp ce la originale ea apare alcătuită dintr-un rastru compact și uniform de multiple linii verticale (4);

5. La falsuri desenul pupei apare neclar spre partea superioară, lăsînd impresia că ar exista două punți la pupă (5);

6. Steagul de la pupă are aceeași formă la falsuri, în timp ce la originale diferă în funcție de cursă (8);

7. Hașurile orizontale prin care este redat „etamboul" sînt mult mai rare (la 1 mm) la falsuri, față de originale, la 0,3 mm (6);

8. Conturul „etamboului" apare mai curbat la falsuri față de originale (7);

9. Cîrma este redată prin trei hașuri verticale la falsuri, față de redarea prin contur la originale (9);

10. Valurile sînt în număr de șase la falsuri, apărînd două creste de valuri în dreptul cifrelor indicînd anul (10). Ștampila Sulina—Tulcea și retur are doar cinci creste de valuri. Doar ștampila Galați—Tulcea are șase creste de valuri, ea servind (probabil) ca model falsificatorului, dar returul ei (Tulcea—Sulina) are tot cinci creste de valuri. Restul de ștampile originale nu au putut fi reconstituite din lipsă de material.

11. Grafica rîndului de cifre și litere cu indicația datei este aplicată strîmb sau în ușoară curbă la falsuri, în timp ce la originale este echidistantă față de restul ștampilei și apare ca rectilinie (11).

12. Diferite pete lăsate pe zinc.

NOTA. Se face cuvenită precizare că indicațiile date pentru stabilirea autenticității ștampilei figurative tip „vapor" nu sînt valabile decît cumulativ pe zonele de ștampilă clară. Nu se recomandă aprecieri numai după una sau două dintre caracteristici, întrucît s-ar putea ajunge la rezultate neconcludente.

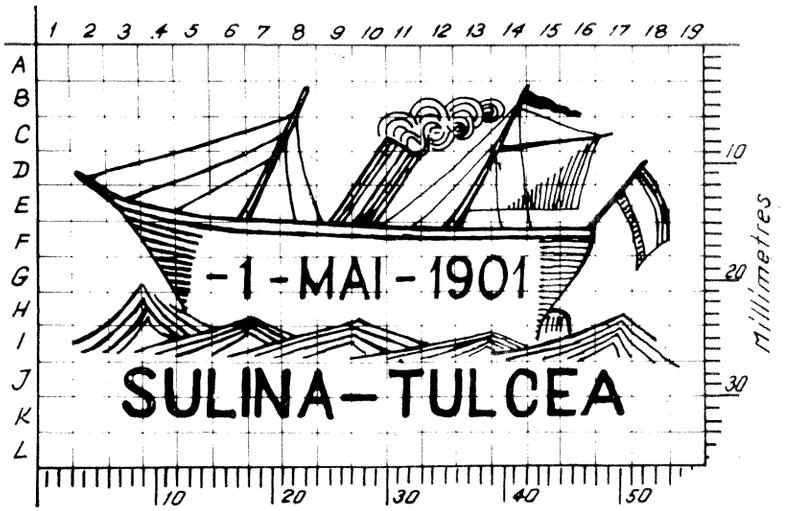

Fig. 1447. Original.

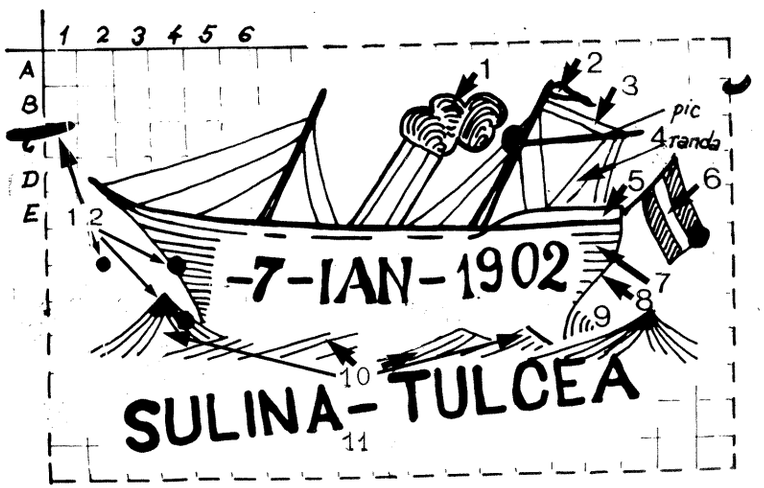

Fig. 1447a. Fals.
1. Fumul, 2. Steagul navei, 3. Parime, 4. Vela randa,
5. Pupa, 6. Steagul de la pupă, 7. Etamboul, 8. Conturul etamboulul,
9. Cîrma, 10. Valurile, 11. Ruta și data, 12. Pete de zinc.

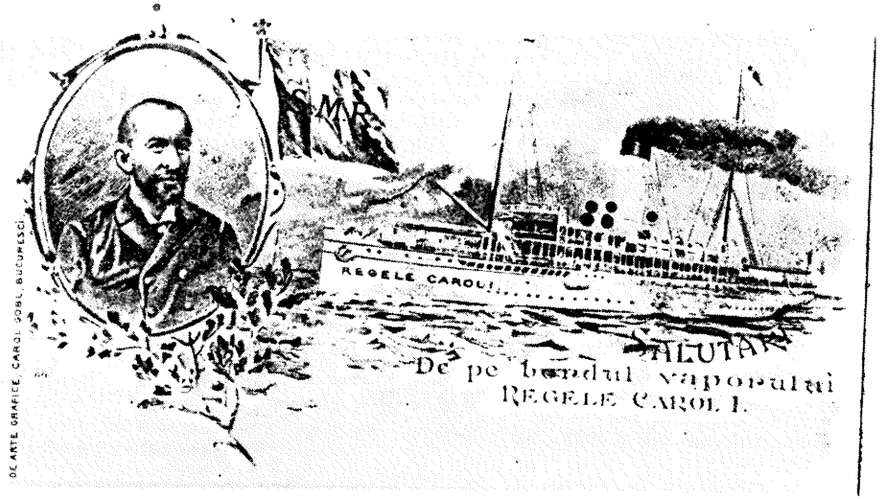

Fig. 1448.

10. POȘTA MARITIMĂ („SMR").

În 1895 s-a înființat Serviciul Maritim Român (S.M.R.) pendinte de Direcția Căilor Ferate Române (C.F.R.).

La 14/26 septembrie 1895 s-a deschis oficial linia maritimă română Constanța — Constantinopol cu vapoare rapide de pasageri, mărfuri și poștă. Respectînd trasee și orare diferite, pînă în 1916 (primul război mondial), traficul poștal între București — Constanța — Constantinopol — Pireu — Alexandria, s-a făcut prin curse mixte, tren — vapor.

Trenurile în legătură cu vapoarele românești din portul Constanța au fost:

1. **Trenul accelerat nr. 21** (Căile Ferate Române), cu plecare din București marți, joi și simbătă; în restul zilelor trenul circula numai pînă la Constanța—Gară.

2. **Trenul „Orient-Express"** (Căile Ferate Franceze), cu ruta: Paris — Avricourt — Strassbourg — Stuttgart — München — Viena — Budapesta — Vîrciorova — București — Constanța — (Constantinopol);

3. **Trenul „Ostende-Express"** (Căile Ferate Britanice), cu ruta: (Londra) — Ostende — Bruxelles — Frankfurt — Nürenberg — Viena — Budapesta —Vîrciorova — București — Constanța — (Constantinopol).

Trenurile „express" ajungeau pînă la gara Constanța-Port, de două ori pe săptămînă, fiind în directă legătură cu vapoarele S.M.R. care plecau și soseau spre și de la Constantinopol.

Datorită creșterii traficului poștal, la 1/13 octombrie 1895 se înființează birourile poștale ambulante nr. 13 și nr. 14 București — Constanța și retur, atașate la trenurile nr. 139 și respectiv nr. 140. Acestea circulau zilnic între București și Constanța-Gară, neajungînd pînă în Constanța-Port.

Se precizează că predarea poștei către ofițerul S.M.R. în portul Constanța se făcea, fie de factorul poștal al oficiului P.T.T.R. Constanța, fie direct de către conductorii poștali a trenurilor cu oprire în gara Constanța-Port,înainte de miezul nopții spre a „prinde" vaporul care pleca noaptea (ora 24) spre a ajunge în plină zi la Constantinopol.

Cursele de vapoare (deci și cele poștale) de pe linia Constanța — Constantinopol au fost ulterior prelungite precum urmează:

07/20.04.1905 pînă la Pireu
10/23.04.1905 pînă la Smirna
05/18.10.1906 pînă la Alexandria (vaporul „Împăratul Traian").

Începînd de la 1 mai 1911 cursele de vapoare poștale Constanța — Constantinopol se ridică la trei pe săptămînă. Ulterior (august 1913) aceste curse poștale au fost transformate în birouri poștale ambulante cu Nr. 1 (tur) și Nr. 2 (retur), iar de la Constantinopol, mai departe, continuînd ca simple curse poștale.

Între anii 1901 — 1907 cursele de vapoare maritime au fost suspendate temporar din cauze diferite (epidemii de ciumă în orient). Astfel, **Constanța — Constantinopol** între 12—27 ianuarie, 7 iulie — 1 septembrie și 20 octombrie — 21 noiembrie anul 1901 și 1—13 iulie 1902, **Constanța — Smirna — Alexandria** între 21 iulie—7 1907.

Vapoarele S.M.R. care au deservit cursele poștale Constanța — Orient în perioada 1895 — 1917 au fost: 1. MEDEA, cumpărat din Austria la 31 mai 1895; 2. METEOR, cumpărat din Anglia la 3 iunie 1895; 3. COBRA, închiriat în 1896, 4. IGNATIO FLORIO, de asemenea, luat în chirie în 1896; 5. PRINCIPESA MARIA, nouă denumire a vaporului Ignatio Florio, cumpărat în 1897; 6. REGELE CAROL I, construit în șantierele Glasgow—Anglia, în 1893; 7. ROMANIA, construit în șantierele St. Nazaire—Franța în 1906; 8. IMPARATUL TRAIAN, construit de asemenea, la St. Nazaire, în 1906 și 9. DACIA, construit tot de către șantierele St. Nazaire, în 1907.

Orarul vapoarelor S.M.R. (1895—1916).

In perioada 26 iunie 1895 — 1 septembrie 1916 cursele vapoarelor S.M.R. s-au desfășurat după orarul din tabelul nr. 45 (F.8/1987).

TABELUL 46

ITINERARIUL CURSEI POSTALE	PERIOADE DE CIRCULATIE	NR CURSE PE SAPT.	PLECARI - SOSIRI			
			TUR		RETUR	
1. (BUCUREȘTI)-CONSTANȚA-CONSTANTINOPOL	26.09.1895-6.02.1896	2				
1. IDEM	6.02.1896-28.11.1897	3	D Ma J	D Mi V	D Ma V	D Mi S
1. IDEM	28.11.1897-7/20.04.1905	2	D J	L V	S Ma	(S) D Ma
1.CONSTANȚA-CONSTANTINOPOL - PIREU	7/20.10/23.04.05	1	D,J			Ma,S
2.CONSTANȚA-CONSTANTINOPOL-SMIRNA	....02.1906	1				
1.CONSTANȚA-CONSTANTINOPOL	....02.1906-	1	D,J			Ma,S
2.CONSTANȚA-CONSTANTINOPOL-SMIRNA	5/18.10.1906	1				
1.C-TA-CONSTANTINOPOL-SMIRNA (?)	5/18.10.1906-	1	D,J			Ma,S
2.C-TA-C-TINOPOL-(?)-ALEXANDRIA	.....1908 (?)	1				
1.CONSTANȚA-CONSTANTINOPOL	1.05.1909-	1	D	L	S	S
2.C-TA-C-TINOPOL-SMIRNA-ALEXANDRIA	1.10.1909	1	J	Ma	V	Ma
1.CONSTANȚA-CONSTANTINOPOL	1.10.1909-	1	D	L	Ma	Ma
2.C-TA-C-TINOPOL-SMIRNA-ALEXANDRIA	1.05.1910	1	J	L	Ma	S
1.CONSTANȚA-CONSTANTINOPOL-SMIRNA	1.05.1910-	1	D	Ma	J	D
2.C-TA-C-TINOPOL-PIREU-ALEXANDRIA	1.05.1911	1	J	L	V	Mi
1.CONSTANȚA-CONSTANTINOPOL	1.05.1911-	2	J,D	V,L	Ma,S	Mi,D
2.C-TA-C-TINOPOL-SMIRNA-PIREU-ALEX	1912	1	Ma	L	S	V
1.CONSTANȚA-CONSTANTINOPOL	1912-	1	J	V	S	D
2.CONSTANȚA-CONSTANTINOPOL-SMIRNA	...02.1914	1	D	Ma	Mi	V
3.C-TA-C-TINOPOL-PIREU-ALEXANDRIA		1	Ma	L	V	Mi
1.CONSTANȚA-CONSTANTINOPOL	...02.1914-	2	J,D	V,L	S,J	D,V
2.C-TA-C-TINOPOL-PIREU-ALEXANDRIA	1.09.1916	1	Ma	S(L)	V	Mi
3.CONSTANȚA-BALCIC		3	L,Mi,S	L,Mi,S	L,Mi,S	L,Mi,S

Orarul vapoarelor maritime românești (SMR)

Începînd din 1895 toate cursele poștale maritime sau mixte au fost dotate cu stempluri care obliterau corespondența după diferite situații:

— depusă la cutiile poștale de la bordul vaselor

— direct conducătorilor poștali care însoțeau cursele, sau în lipsa acestora

— ofițerului din echipaj — special desemnat în acest scop — care în paralel cu serviciul său de bază îndeplinea și atribuții poștale

— conducătorilor din trenurile mixte tren — vapor cu oprire în Constanța-Port sau la vagonul poștal al ambulanțelor.

Stemplele poștale maritime au primit simbolul „SMR". Ele au fost clasificate în patru grupe[1]: 1. Stemplile mixte tren — vapor, 2. Stemplile utilizate numai la bord, 3. Stemplile ale agenților riverane și 4. Stemplile deosebite, ale poștei române din Turcia.

10.1. STAMPILELE MIXTE TREN — VAPOR.

Stemplele poștale din acetstă categorie au fost găsite numai pe corespondența prezentată la ambulanța feroviară respectivă. În nici un caz nu a fost găsită o astfel de stampilă alături de o stampilă a unui oficiu poștal de plecare, ceea ce denotă că între timp se introduseseră „sacii de corespondență" asupra cărora oficiantul nu mai intervenea pentru recartări.

Stemplele mixte tren-vapor se împart în două grupe: 1. Stemplele utilizate în trenurile accelerate (românești), pe ruta București — Constanța și 2. Stemplele utilizate în trenurile expres (internaționale, străine): franceze, pe ruta Paris — București — Constanța și engleze, pe ruta Londra — București — Constanța.

Toate trenurile aveau stemplile de două tipuri: una pentru ducere și a doua pentru întoarcere, cu mici deosebiri între ele.

10.1.1. Poșta din trenurile accelerate românești.

SMR1. (fig. 1449). Stampilă dublu-cerc (31/19 mm). În exergă textul: „BUCURESCI—CONSTANTA—CONSPOLI", în caractere majuscule groteși. Ornament floral cruciform în partea de jos. La mijloc data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre.

Date de referință: 25 NOV 897 (fig. 1435) și 21 APR 901 (col. 5).

SMA1 1a. Stampilă similară, de întoarcere: „CONSPOLI—CONSTANTA—BUCURESCI.

Date de referință: 7 APR 900 și 25 JUL 911 (col. 5).

SMR2. (fig. 1450). Stampilă dublu-cerc (31/19,5 mm). În exergă textul: „BUCURESCI—CONSTANTA—CONSPOLI", în caractere majuscule groteși. Ornament floral, goarna poștală, în partea de jos. La mijloc data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre.

Date de referință: 5 MAI 896 și 6 SEP 900 (col. 5).

SMR2a. Stampilă similară, de întoarcere: „COSPOLI—CONSTANTA—BUCURESCI".

Date de referință: 8 JAN 896 și 11 OCT 910 (col. 5).

[1] Ing. Silviu Dragomir, „Stampile de bord utilizate de Serviciul Maritim Român" („Marina" nr. 8/1980 și 9/1981).

10.1.2. Poșta din trenurile expres (străine).

SMR3. EXPRESS PARIS—CONSPOLI (fig. 1452). Stampilă monocerc, de formă ovală (56/15,5 mm). Inscripția în majuscule groteși între două ornamente (brose înaripate): „EXPRESS PARIS—CONSPOLI" în partea de sus și „BUCURESCI—CONSPOLI" (jos) cuvinte despărțite printr-o goarnă poștală. Deasupra goarnei o agrafă fină, lungă (22 mm), cu brațele legate prin cerc. La mijloc data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul în milesime.

Date de referință: 25 JUL 1896 și 7 AUG 1899 (col. 5).

SMR3a. Stampilă similară, de întoarcere: „EXPRESS CONSPOLI — PARIS" (fig. 1453), având brațele agrafei legate prin „X", și ca emblemă „roata feroviară înaripată".

Date de referință: 27 APR 1897 (col. 5).

SMR4. EXPRESS OSTENDA—CONSPOLI. Stampilă similară cu SMR3, agrafa având brațele legate prin romb. În partea de jos textul: „BUCURESCI—CONSTANTA—CONSPOLI".

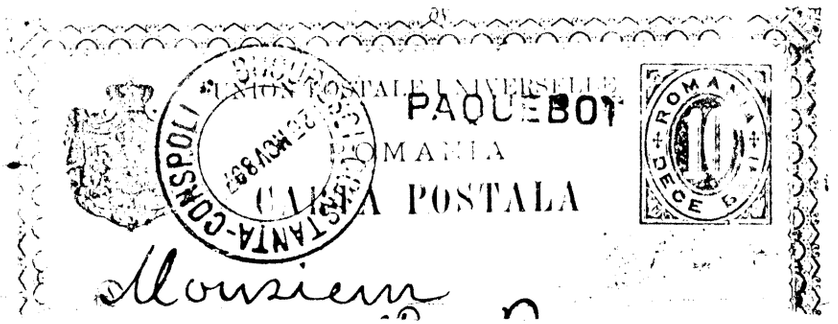

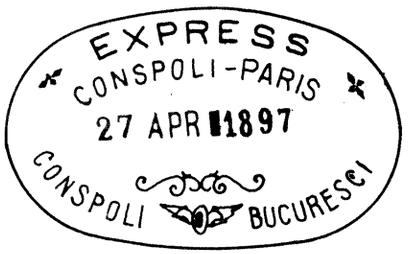

PLANSA 71 (fig. 1449—1455). Stampile tren-vapor („SMR1 — SMR5").

Date de referință: 20 APR 1896 (Lic. Köhler, 1985).

SMR4a. Stampilă similară, de întoarcere: „EXPRESS/CONSPOLI—OSTENDA" (fig. 1444).

Date de referință: 20 APR 1896 (col. 5).

SMR5. EXPRESS TURQ—CONSPOLI. Stampilă similară cu precedentele, dar cu ornamente stelate, cu brațe mari, liniare, și dispuse median, la dreapta și la stînga. Jos, inscripția: „CONSPOLI—CONSTANTA—BUCURESCI".

SMR5a. EXPRESS/CONSPOLI—TURQ (fig. 1455). Stampilă similară de întoarcere".

10.2. STAMPILE UTILIZATE NUMAI LA BORD.

Serviciul poștal de la bordul navelor era organizat în sistemul „birourilor poștale ambulante". Aici se efectuau o serie întreagă de operațiuni printre care și primirea corespondenței transmise de pe țărm direct la bord, ca și a celei transmise de călătorii de pe navă — în cursul călătoriei — direct funcționarului poștal: obliterarea expedierii poștale predate direct, trierea corespondenței pe puncte de destinație, preluarea sacilor de corespondență de la birourile poștale fixe, formarea post-pachetelor etc. Se citează prevederea din convenție încheiată la 1 iulie 1897 între Direcția Generală a Poștelor și Telegrafelor și Direcția Generală a Căilor Ferate Române, prin care se stipula: „Serviciul poștal de vapoare se va îndeplini de către un ofițer al vaporului, autorizat a face schimbul corespondenței cu birourile Constanța și Constantinopol, la bordul vapoarelor".

Stampilele aparținînd birourilor poștale ambulante maritime formează marea majoritate a stampilelor SMR. Ele sînt de două categorii: Stampile cu cerc simplu s stampile cu dublu-cerc.

10.2.1. Stampile cu cerc simplu.

SMR6. Stampilă-monocerc (32 mm). Pe marginea cercului inscripția în majuscule grotești: „SERVICIUL MARITIM ROMAN" (sus), și „CONSTANTA — CONSTANTINOPOL" (în partea de jos), text despărțit prin două ornamente simple, punctiforme. La mijloc, data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre.

Date de referință: 5 AUG 1914 (col. 5).

SMR6a. CONSTANTINOPOL — CONSTANTA (fig. 1456). Stampilă similară, de întoarcere.

SMR7. Stampilă monocerc (28 mm). Pe marginea cercului inscripția în majuscule grotești „BR.AMB.MARITIM ROMAN" (sus) și „CONSTANTA — CONSTANTINOPOL" (în partea inferioară), despărțite prin două ornamente simple, punctiforme. La mijloc, între două calote haşurate transversal, data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre. În calota superioară cifra „1", marcînd linia maritimă de ducere (tur).

Date de referință: 18 JUL 914 (col. 5).

SMR7a. CONSTANTINOPOL — CONSTANTA (fig. 1457). Stampilă similară cu precedenta, de întoarcere (retur), marcată prin cifra „2".

Date de referință: 28 MAI 914 (col. 5).

10.2.2. Stampilă dublu-cerc.

SMR8 (fig. 1458). Stampilă cu dublu-cerc (28/19 mm). In exergă inscripția: „CONSTANTA — CONSTANTINOPOLE — SMYRNE". În partea de jos un ornament simplu (steluță). In interiorul cercului mic o grafie deosebită: goarna poștală (sus), la mijloc, data în linie cu ziua, luna (primele trei litere) și anul (trei cifre); în partea inferioară inițialele „S.M.R.".

Date de referință: 2 SEP 906 (col. 5).

Atenție la falsuri!

SMR8a. SMYRNE — CONSTANTINOPOLE — CONSTANTA, stampilă similară cu precedenta, pentru întoarcere (retur).

Date. Timpurie: 25 APR 906 și tîrzie: 17 DEC 910 (col. 5).

SMR9. CONSTANTA — CONSTANTINOPOLE — PYREE. Stampilă „cu goarnă" similară cu precedenta. În F.8/1981 avem desenul.

Comunicată de arh. dipl. Gabriel Sassower (RPH. 1041/1979).

SMR10. CONSTANTA — ALEXANDRIA. Stampilă dublu-cerc (29/19 mm). Inscripția „CONSTANTA — ALEXANDRIA" în caractere majuscule grotești. În partea de jos ca ornament, o stea cu opt raze (din patru linii încrucișate). La mijloc data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre.

Date. Timpurie 30 DEC 906 și tîrzie 30 SEP 913.

SMR10a. ALEXANDRIA — CONSTANTA (fig. 1459). Stampilă similară cu precedenta, pentru întoarcere (retur).

Date. 26 JAN 907 și tîrzie 7 MAI 914 (col. 5).

Fig. 1456—1459. Stampile maritime de bord („SMR6—SMR8 și SMR10").

10.2.3. Stampile triliniare (SMR10—SMR13).

Sînt ștampile cu inscripție etajată, pe trei rînduri, de unde și denumirea de „triliniare", asemănătoare cu ștampilele ambulanțelor poștale feroviare de tip PA15. Sînt de două tipuri, după mărimea cuvîntului „PORT". La Tip. II literele sînt mai puțin înalte. Exemplu: ștampila „CONSPOLI 16—DEC—1911/PORT" (fig. 1461a).

SMR11. ALEXANDRIA (fig. 1460). Stampilă etajată, pe trei rînduri (triliniară). Textul în majuscule grotești: în partea de sus denumirea localității (portului), „ALEXANDRIA" și în partea de jos cuvîntul „PORT". La mijloc data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul în milesime, cu două linii despărțitoare.

Date de referință. Timpurie: 5—OCT—1911 și tîrzie: 27—APR—1913 (ambele col. 5).

SMR12. COSPOLI (fig. 1461). Stampilă triliniară, asemănătoare cu precedenta.

Date de referință. Timpurie: 2—DEC—1911 (F.8.1987). Tîrzie 27—APR—1913 (col. 5).

SMR13. PYREU și **SMR14. CONSTANTA** (comunicate de Dr. L.N.Cristea).

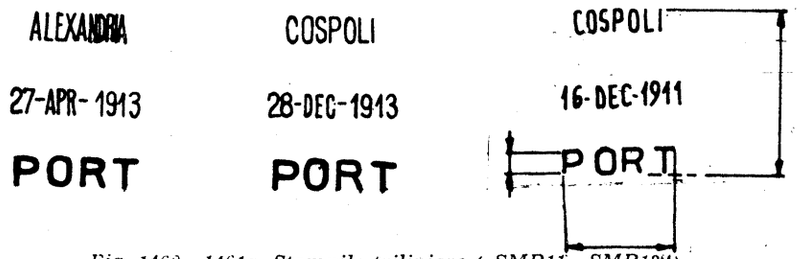

Fig. 1460—1461a. Stampile triliniare („SMR11—SMR12").

10.3. AGENȚII RIVERANE.

Agențiile Serviciului Maritim Român riverane erau organizate și pentru transporturile poștale, fapt pentru care ele au fost înzestrate cu ștempluri de tip poștal, legenda cuprinzînd pe lîngă denumirea localității (portul), și apartenența la serviciul de navigație român. Stampilele respective sînt de două categorii: rotunde (dublu-cerc) și etajate (triliniare).

10.3.1. Stampile rotunde.

SMR15. CONSTANTA (fig. 1465). Stampilă dublu-cerc (30/20 mm). In exergă inscripția în majuscule grotești: „SERVICIELE MARITIME ROMANE" (sus) și „CONSTANTA" (jos). Două ornamente florale, simple (punctiforme) despart cuvintele. În centru data: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre.

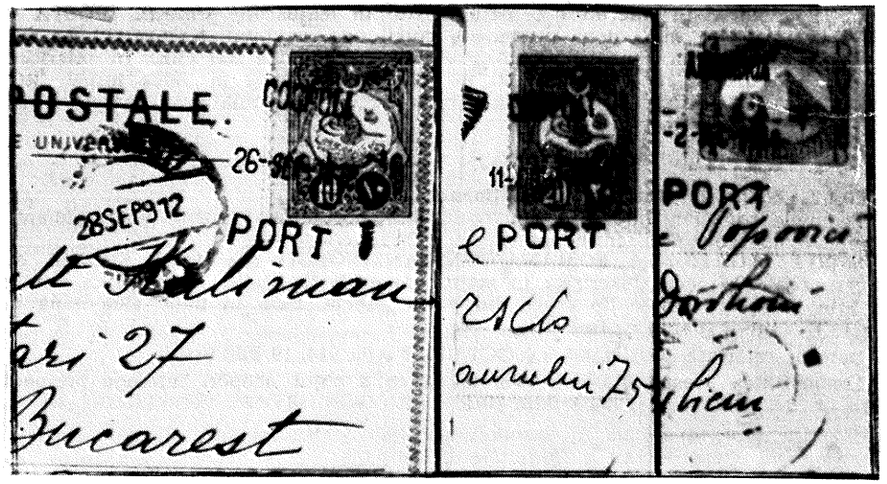

Fig. 1462—1464. Francaturi cu mărci turcești și egiptene obliterate cu SMRM și SMR12.

Date. Timpurie: 13 MAI 896 și tîrzie: 3 FEB 906 (col. 5).

SMR16. SMIRNA (fig. 1466). Stampilă dublu-cerc (29/20 mm). In exergă inscripția în majuscule grotești: „SERVICIUL MARITIM ROMAN" și după două ornamente simple (patru puncte în cruce), denumirea portului: „SMIRNA". La mijloc, data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre.

Date. Prima zi: 23 MAI 905 (prima zi) și 9 FEB 906 (col. 5).

SMR17. PIREU (fig. 1467). Stampilă dublu-cerc (31/19 mm). In exergă inscripția cu majuscule grotești: „SERVICIELE MARITIME ROMANE" (sus) și denumirea portului (jos): „PIREU". Data în linie: ziua, luna cu primele trei litere și anul cu trei cifre.

Date: 30 APR 897 (?) și 14 FEB 910 (F.8.1987).

Fig. 1465—1467. Agenții riverane („SMR15 — SMR17").

10.4. POSTA ROMANA IN TURCIA.

10.4.1. Oficiul poștal român din Constantinopol.

Este singurul oficiu poștal român funcționînd peste hotare cu sediul în Constantinopol, de unde și denumirea de „Poșta Română din Constantinopol".

A funcționat în localul Agenției S.M.R. între 4/16 martie — 27 apr./9 mai 1896.

Durata scurtă de 55 zile a acestui oficiu poștal a determinat și raritatea singurului ștemplu utilizat. Stampilele se găsesc pe mărci românești de 5, 10 și 25 BANI din seria „SPIC DE GRIU", supratipărite cu valorile țării gazdă, respectiv „10 PARAS", „20 PARAS" și „1 PIASTR" (PRL1 — PRL3 din CMRP'74).

SMR18. POSTA ROMANA/COSPOLI (fig. 1468). Stampilă monocerc (25 mm).

inscripția bilingvă. În interiorul cercului textul în majuscule groteşti: „POSTA — ROMANA“ (sus) şi, după două ornamente cruciforme, cuvîntul „COSPOLI“. La mijloc, data în linie: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu trei cifre. În exteriorul cercului, pe curbura superioară, textul în caractere arabe şi în limba turcă: „ROMANYA VAPURIARINA MAKSUSTUR“ (în traducere: „valabil pe vapoarele României“).

Date. 13 APR 896 şi 2 MAI 896 (col. 5).

10.4.2. Legația Română din Constantinopol.

Pe unele corespondențe care au circulat între Levant şi România apare ştampila Legației Române din Constantinopol.

SMR19. LEGATIUNEA ROMANA/CONSTANTINOPOLI (fig. 1469). Ştampilă dublu-cerc (26,5/19,5 mm). Inscripția în majuscule groteşti, părțile componente despărțite prin două ornamente tip cruce din patru puncte. Data în linie: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu trei cifre.

Date de referință: 8 JUN 904, L£ OCT 910, 7 APR 914, 19 FEB 919.

Longevitatea acestei ştampile denotă că ea a putut acoperi întreaga perioadă dintre 14/26 aprilie 1896 şi decembrie 1919.

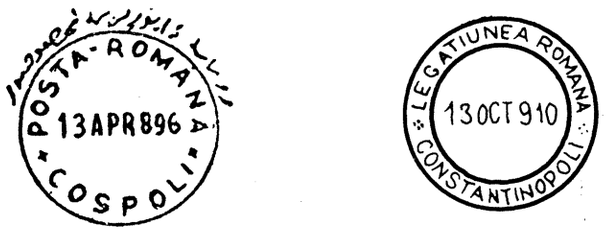

Fig. 1468—1469 SMR18 şi SMR19

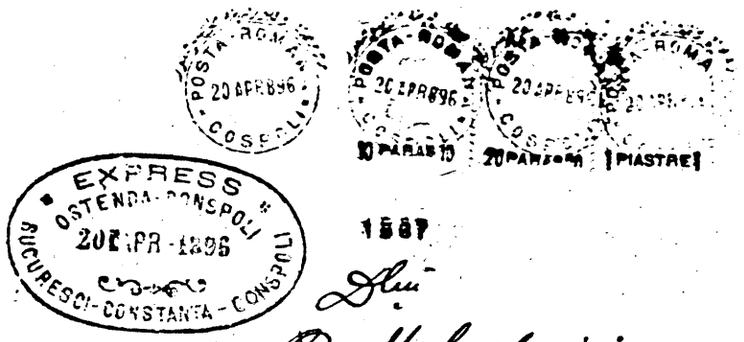

Fig. 1470. Scrisoare francată cu trei mărci 20 PARAS obliterate cu SMR15 şi pe plic cu SMR4

Cîmpul marcofiliei românești cunoaşte largi descrieri şi îşi sporeşte considerabil varietatea aspectelor prin **stampile complementare**, denumite şi adiționale, auxiliare, anexe etc., care concentrează cu îndreptățire interesul cercetătorilor şi colecționarilor. Utilizarea lor începe în perioada prefilatelică, se extinde şi se diversifică în cea clasică şi postclasică, asigurîndu-şi continuitatea pînă în zilele noastre.

Folosirea ştampilelor complementare are scopul de a marca unele indicații speciale, de serviciu, în diferite modalități de expediție poştală şi, de regulă, ele sînt aplicate alături de ştampilele de loc şi dată („de zi“). În mod excepțional, ele pot fi întîlnite şi pe mărci, ca ştampile de anulare a francaturii, dar aceste cazuri sînt abateri de la rolul lor firesc.

Nădăjduind să venim în ajutorul celor ce doresc să le cunoască în mod sistematizat, le trecem în revistă în paginile ce urmează şi atribuindu-le simbolul „C“ (inițiala cuvîntului „Complementare“), le eşalonăm, după scopul utilizării lor, în 13 capitole (1 — C13).

C1. „RECEPISSE“ PENTRU SCRISORI RECOMANDATE.

Sînt ştampile complementare care atenționează în mod expres că scrisoarea a fost expediată **recomandat**, cu eliberare predătorului a unei recipise (adeverințe de primire). Introduse începînd din 1857, ele au fost utilizate numai în perioada clasică. Catalogate cu simbolul „C1“ ştampilele „Recipise“ sînt grupate în patru tipuri.

1. C1. RECEPISSE (fig. 1471). Ştampilă oblongă, fără cadru, în majoritate cu aceleaşi dimensiuni (27 × 5 mm). Inscripția cu litere majuscule anticva, înclinate.

Prima zi: 10 noiembrie 1857; ultima zi: 1/13 iunie 1865.

Din punct de vedere al mărimii lor, ştampilele C1. par aparent egale. Fiind gravate (nu turnate), dimensiunile prezintă unele diferențe: Bîrlad (26 ×3,5 mm), Iaşi (26 × 4 mm), Botoşani, Dorohoi şi Focşani (26 × 5 mm), Galați (26,5 × 3,5 mm), Fălticeni şi Huşi (27 × 4,5 mm), Bacău, Mihăileni, Piatra, Roman, Tecuci şi Vaslui (27 × 5 mm).

Raritatea relativă: 3R = Mihăileni; 2R = Dorohoi, Husi, Piatra şi Vaslui; 1,6R = Fălticeni; 1,4R = Bîrlad; 1,2R = Botoşani; R = Focşani, Roman şi Tecuci; 0,8R = Bacău; 0,6R = Galați şi 0,5R = Iaşi.

Istoric. Stampilele C1. RECEPISSE au fost comandate la Viena (gravor J. Radnitzky) în 1857, de către Teodor Ghica pentru serviciul de expediție al Companiei Diligențelor Moldovei, în antrepriza sa. La 10 noiembrie 1857 ştampilele apar pentru prima dată, scriptic, în inventarul de răscumpărare de către st. t a expediției diligențelor. Stampilele C1. RECEPISSE s-au folosit obligatoriu de către cele 14 birouri de expediție ca ştampile complementare pe scrisori recomandate, francate, începînd din 22 iulie 1858 (Iaşi), 4 august (pentru 12 birouri districtuale) şi 1 septembrie (la Galați), întotdeauna însoțind ştampila M1. Exemplu: scrisoarea recomandată însoțitoare de grop recipisată cu nr. 289 din 6 martie 1859, francată cu 80 P. purtînd ştampila C1. RECEPISSE şi M1. FOKSXHNAI 6 3 (fig. 1473). În mod excepțional au fost utilizate şi la obliterarea mărcilor. Ex. 108 P. pe fragment de scrisoare, obliterat cu „RECEPISSE“ (Lic. Harmers, London 1991).

Au fost scoase din uz, scriptic, cu ord. 3147 din 1/13 iunie 1865 fiind înlocuite cu ştampilele C7. RECOMANDAT (din 11 februarie 1865).

2. C1a. RECEPISSE '59 (fig. 1472). Ştampilă complementară, similară cu C1., dar mai mare (exemplu: 35 × 6 mm. Iaşi).

Prima zi: 1 aprilie 1859 (Iaşi); ultima zi: 1/13 iunie 1865.

Fig. 1471—1472. Stampile moldovene C1 şi C1a

Raritate relativă: R = Adjud; 0,8R = Bolgrad; 0,6 = T. Neamț; 0,5R = Cahul, Ismail, T. Ocna; 0,3R = Tg. Frumos şi 0,1R = Focşani şi Iaşi (tip. I şi tip. II).

Istoric. Stampilele C1a. RECEPISSE au fost comandate în acelaşi timp cu ştam-

pilele „MOLDOVA 2" (M2), ca urmare a raportului Direcției poștelor nr. 2117 din 27 august către Ministerul de finanțe: „Dumnealor amploaiații austrieci (Johan v. Manowarda și alți trei n.n.), între altele, după începerea lucrărilor de introducere poștală și pe sistem evropian, au propus că dumnealor găsesc că și la punctele următoare, precum la Reni, Ismail, Agiud, Tîrgul-Frumos, Cahul, Chilia, Bolgrad, Tîrgul-Niamțului, Tîrgul-Ocnii să se facă ștemplurile cuvenite pentru scrisori și plicuri... (în plus) să se mai adauge încă unul pentru Iassy, ce sa socotit trebuitor spre pentru ștempluirea pachetelor oficiale, fiindcă numai cu acela ce este nu poate întîmpina și trebuința stempluirii pachetelor particulare, care își au osebită lucrare,

Comanda stampilelor o primește firma „Witner & Reicher, la 17 septembrie și le factureză în aprilie 1859 la prețul de 9 lei bucata. Distribuirea se face eșalonat: Iași, la 1 aprilie 1859; Adjud, Bolgrad, Cahul, Ismail, Tg. Neamț și Tg. Ocna la 27 aprilie 1859; Tg. Frumos la 5 mai 1859. Se renunță la Reni și Chilia, acestea fiind transformate și distribuite altor două birouri: Iași (tip. 2) la 29 septembrie 1859 și Focșani la 6 octombrie 1859.

Se găsesc întotdeauna numai pe scrisori recomandate, însoțind ștampilele M2. Exemplu: Scrisoare însoțitoare de pachet cu valoare, francată u 80 P., recipisată cu nr. 1330 din 9 iunie 1861, purtînd ștampila C1a. RECEPISSE și M2. JASSY 6/6 (fig. 1474).

Fig. 1473. Scrisoare din 1858 purtînd ștampilele M1.MOLDOVA și C1a.RECEPISSE.

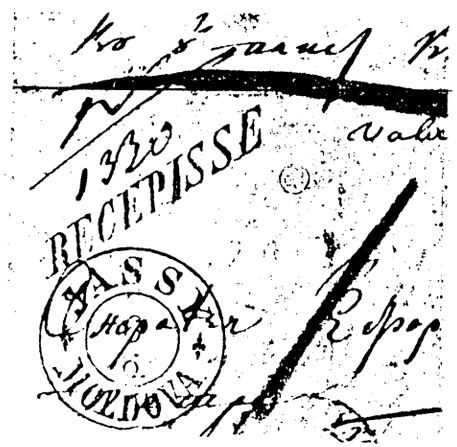

Fig. 1474. Scrisoare din 1860 purtînd ștampilele M2.MOLDOVA și C1b.RECEPISSE.

Scoaterea din uz a acestor ștampile s-a făcut scriptic cu ord. 3147 din 13 iunie 1865, fiind și aceastea înlocuite cu C7. RECOMANDAT.

3. **C1b. KU-RECEPIS (fig. 1475). Cadru monocerc, oval (26,5 14 mm). Text în caractere majuscule latine (excepție litera „K", înălțime 3 mm).**

Date teoretice. Timpurie: 23.11.1859; tîrzie: 01.05.1862.

Istoric. Stampilă prefilatelică din 1859 a poștei muntene, de unde și simbolul „PV59" (Prefilatelice — Muntenia, 1859). S-a utilizat la biroul poștal central, al antreprizei „Drumul Focșanilor" (contracciu G. Parascheva) din București de pe lîngă „Kasa Poștei", pentru marcarea scrisorilor recomandate (expediate cu recipisă). La expedierea scrisorilor o găsim în asociație cu ștampila antreprizei, PV59. BUCAREST/WALACHEI și din ianuarie 1862 cu ștampila PV62. BUCAREST — (provenită din precedenta, la care i s-a scos cuvîntul „WALACHEI"). Tușul, la început verde (4R), și ulterior roșu (3R) este același cu a ștampilei datate respective.

Exemplu. Recomandata din 28 august 1860 expediată din București, cu textul: „Franco-Recipissă. Domniei-Sale, Domnului Doctor Alecsandru Teodori, la Romanu. Prin Focșani". (fig. 1477). Poartă la plecare ștampilele BUCAREST WALACHEI 28/8 și KU-RECEPIS, în tuș verde și la poșta de pe Milcov, ștampila PV53. FOKSANI/AVG 29. Trecută în Moldova i se aplică la biroul de plecare (expeditor Ciocîrlie) ștampila M1. FOKSCHANI/MOLDOVA 30/8 și la sosire, M1. ROMAN MOLDOVA 1/9. (col. 4).

4. **C1c. RECEPIST/BUZAU (fig. 1476). Cadru monocerc, oval (29 14 mm). Text în caractere majuscule latine (în afară de litera „Ă" chirilic, cu înălțimea de 3 mm).**

Date teoretice. Timpurie: 23.11.1859; tîrzie: 01.05.1862.

Stampilă prefilatelică (PV59) dată în folosință în 1859, la poșta din Buzău (căpitan Sava Lungianu), de pe „Drumul Focșanilor" (în antrepriza G. Parascheva). S-a utilizat pe scrisorile recomandate (recipisate), împreună cu ștampila de zi PV53.BUZAU Se întîlnește în tuș negru (3.R), albastru (4R) sau roșu (5R).

Exemplu. Recomandata recipisată No. 387 din 22 februarie 1861 cu ștampilele de plecare BUZAU 22 FEB și KU-RECEPIST/BUZAU, ambele în tuș negru și de sosire BUCAREST WALACHEI 2/23, în tuș roșu (fig. 1478)

22.11.1859
01.05.1862

23.11.1859
01.05.1862

Fig. 1475—1476. Ștampile muntene C1b și C1c

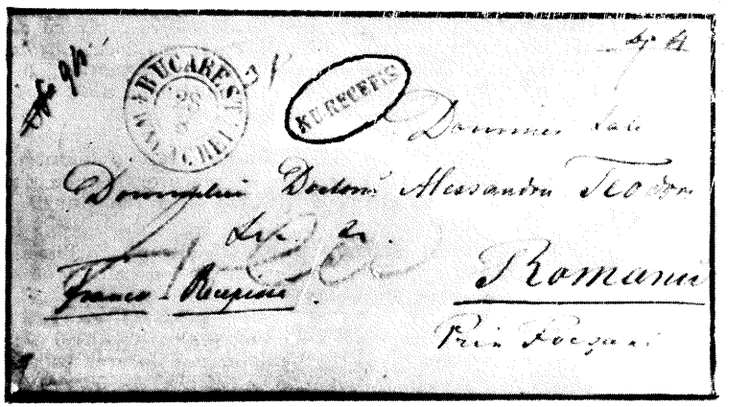

Fig. 1477. Scrisoare „externă" din 28 august 1861 obliterată cu C1c.KU-RECEPIS și PV59. BUCAREST/WALACHEI. Col. 4

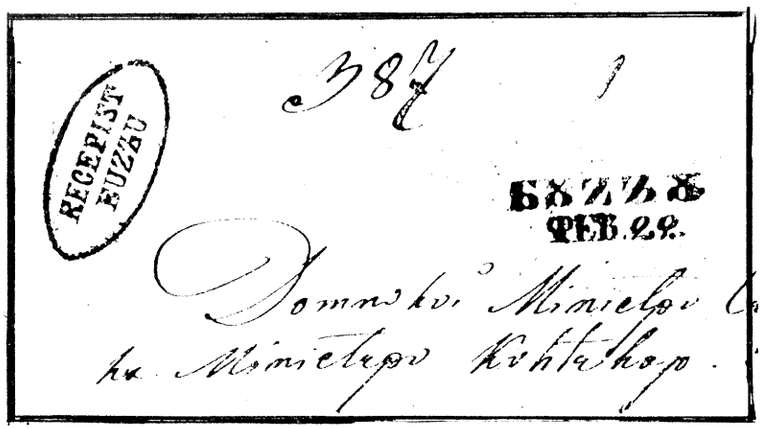

Fig. 1478. Scrisoare „internă" din 22 februarie 1861 obliterată cu C1d. RECEPIST BUZAU și PV53. BUZAU.

C2. „FRANCO" PENTRU EXPEDIȚII DE GROPURI.

Au fost utilizate pe „scrisori însoțitoare" de valori (gropuri cu bani, amaneturi de valoare etc.), cu scopul de a se scuti francarea cu mărci a expedițiilor grele, prin plata taxei de expediție în numerar („cheș"). Taxa respectivă se înscria la rubricile „LEI. . .PAR. . .". Au fost întîlnite în perioada 1859 — 1865 la birourile poștale Bacau, Botoșani, Focșani, Iași și Tecuci.

1. C2. **FRANCO BACAU (fig. 1482). Stampilă compusă, trietajată. În partea superioară cuvîntul „FRANCO" în majuscule grotești. Dedesubt cuvîntul „BACAU" într-un chenar punctat, în majuscule anticve. În partea de jos o casetă tip eșarfă avînd cuvintele „Lei" și „Par" cu inițialele în majuscule.**

Tuș roșu: 10 iulie 1860 (8R), tuș albastru: 24 noiembrie 1860 (5R).

2. **C2a. FRANCO BOTOSANI (fig. 1479). Stampilă dreptunghiulară (45,5 × 22 mm), cu colțurile tăiate. Interiorul etajat cu patru nivele compartimentate în casete și un compartiment vertical-stînga. În caseta superioară se află inscripția „FRANCO BOTOSANI", în majuscule anticve (33 ×3 mm). Pe rîndul următor, trei casete pentru cuvintele „PONDERA", „TAXA" și „PECETE" în majuscule grotești. Pe rîndul al treilea avem șase casete pentru greutate, taxă și signele expeditorului, și dedesubt, sub fiecare, casete albe pentru înscrierea valorilor.**

Dată timpurie: 2 octombrie 1859; dată tîrzie: 2 iunie 1865.

Raritate relativă: 5R (tuș negru) și 7R (tuș roșu).

3. **C2b. FRANCO FOCSANI (fig. 1481). Stampilă ovală (40/20 mm), cu două banderole curbate. În partea superioară cuvîntul „FRANCO", în majuscule grotești și în partea inferioară „Lei" și „Par" cu inițialele majuscule anticve. La mijloc, localitatea „FOKSCHANY", în majuscule anticva („K" excepție, cu înălțimea de 3 mm).**

Dată timpurie: 6 martie 1861; dată tîrzie: 10 ianuarie 1865.

Raritate relativă: 4R (tuș negru).

Exemplu. Scrisoare recepisată cu nr. 506 din 14 aprilie 1862 cu textul: „D.Jsaku Sedili, la Galați. Cu 75 lire, lei 4593 și 30 parale". La plecare stampila de zi M1. FOKSCHANI/MOLDOVA 14/4 și C2 FRANCO FOKSCHANI, și de tranzit M1. TEKUTSCH 14.4. (fig. 14).

4. **C2c. FRANCO JASSY (fig. 1483). Stampilă ovală (38/23 mm) cu dimensiuni diferite. La mijloc localitatea „JASSY" în litere majuscule latine „albe-fantezii".**

Date. Timpurie: 28 iunie 1860; tîrzie: 28 decembrie 1864.

Raritate relativă: 3R (tuș negru).

Exemplu. Scrisoare însoțitoare a unui grop cu aur (valoare (10.360 lei), pe adresa: „Dumnealoru, Frații H. Teologu, Galați". Stampila de plecare: DR.JASSY 28/15/64 și C2. FRANCO JASSY și de sosire M1. GALATZ/MOLDOVA 30/12 (fig. 1484).

5. **C2. FRANCO TECUCI (fig. 1489). Stampilă ovală (41/21,5 mm). În banderola superioară cuvîntul „FRANCO" în majuscule latine (excepție litera „K") flancat de două stele cu fereastră, cu cîte cinci raze. În banderola de jos cuvîntul „Lei" („L"**

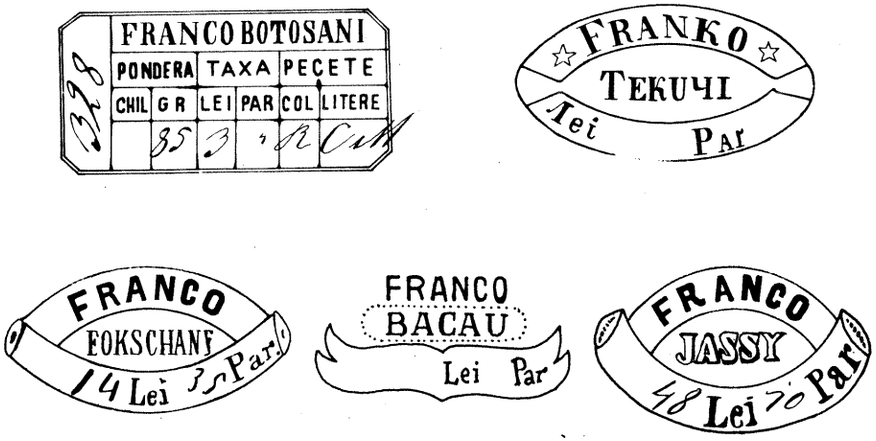

Fig. 1479—1483. C2. „FRANCO", pentru gropuri.

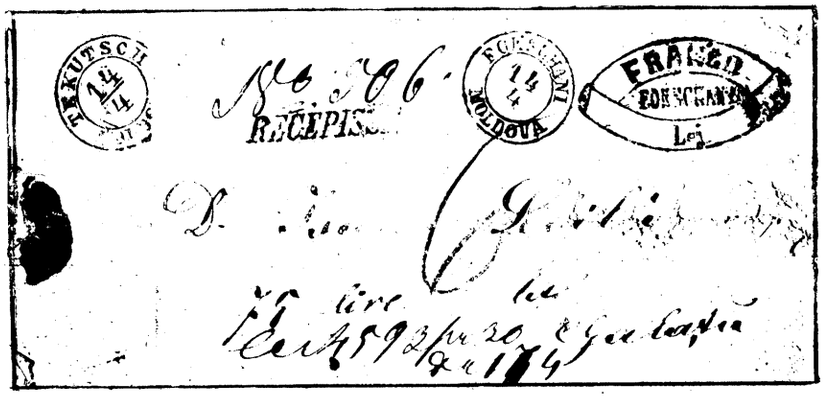

Fig. 1484. C2.FRANCO FOKSCHANY.

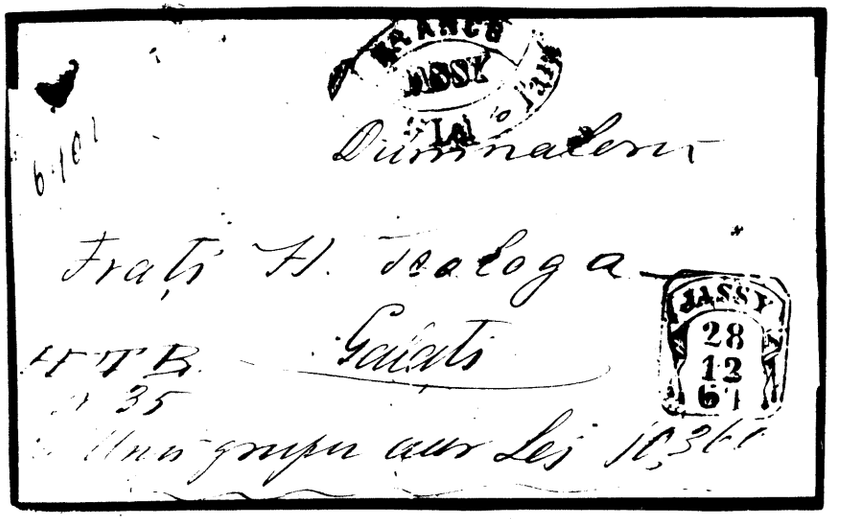

Fig. 1485. C2.FRANCO JASSY.

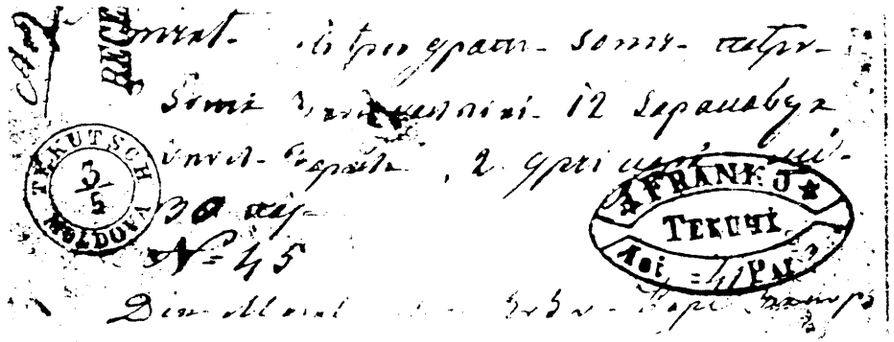

Fig. 1486. C2.FRANCO TECUCI.

chirilic) și „Par" („r" manuscris), avînd spații de trecerea valorilor. La mijloc localitatea „TECUCI" în majuscule latine și chirilice.

Raritate relativă: 4R (tuș negru).

Exemplu. Scrisoare recomandată (recipisată) însoțitoare a unui grop în valoare de 14.230 lei și 32 parale. Text: „Onorabilei Epitropii a Sfîntului Mormînt. Cu banii într-un grop. Soma: patru sute cinci zeci și unu galbeni, 12 sorcoveți etc... La plecare ștampila de zi M1. TEKUTSCH/MOLDOVA 3/5, C1. RECEPISSE și C2. FRANCO TECUCI (taxa lei 41). No. 256 4561 (fig. 1486).

C3. STAMPILE „PORTO" PENTRU EXPEDIERI DE GROPURI.

Noul Așezămînt poștal cu valabilitate de la 1 iunie 1858 pentru serviciul expediției din Moldova, prevedea ca scrisorile recomandate (recipisate) să fie obligatoriu expediate franco, cu porto fiind admise numai scrisorile simple (ce se „aruncau" în lădițele poștei). După reorganizarea poștei din Iași (februarie 1859) se fac unele derogări. Astfel, scrisorile recipisate, însoțitoare de gropuri cu bani, pachete și amanet uri de valoare, se pot expedia și „cu porto". Măsura nu a prejudiciat interesele părților. Poșta nu a înregistrat cazuri de refuzuri de primire din partea destinatarului, iar din alt punct de vedere s-a urmărit și economie de mărci pentru francare.

1. C3. PORTO BOTOSANI (fig. 1487). Stampilă dreptunghiulară (46 × 22,5 mm), cu colțurile tăiate, similară cu ștampila C2. FRANCO BOTOSANI.

Raritate relativă: 8R (tuș negru) și 10R (tuș roșu).

Dată timpurie: 5 mai 1861; dată tîrzie: 1 mai 1865.

Exemplu. Scrisoare recomandată însoțitoare a unui grop cu 1.700 galbeni (54.400 lei), expediată din Botoșani pe adresa: „Domniei Sale Domni Mihel Daniel și fiu, Jassy". Are la plecare ștampila de zi M1a. BOTUSCHANI/— (cuvîntul „MOLDOVA" scos la 26 ianuarie 1865) și C3. PORTO BOTOSANI No. 266 cu valorile trecute manuscris: 5 Kg./950 gr./30 LEI și 30 parale/M.L. (fig. 26).

2. C3a. PORTO BOTOSANI (fig. 1489). Stampilă mică, simplă, cu cadru dreptunghiular (27 × 13 mm), cu două compartimente etajate. În partea superioară cuvîntul „PORTO" în majuscule anticve și dedesubt literele „L" și „B" (inițialele de la Lei și Bani), în majuscule grotești, cu spații pentru trecerea valorilor (taxelor).

Raritate relativă: 7R (tuș negru).

Exemplu. Scrisoare din 28 noiembrie 1868 expediată din Botoșani la Roman, însoțitoare a unui pachet conținînd „19 broșuri ecleziastice" pe adresa: „Eminenției Sale Preasfințitului Episcop al Eparhiei Romanului". (Col. 3).

3. C3. PORTO FOCSANI (fig. 1491). Stampilă din două dreptunghiuri neegale, suprapuse, în chenar, cu linii dublate. În compartimentul superior (18 × 7 mm) se află cuvîntul „PORTO" în caractere majuscule anticve. Compartimentul inferior (29 × 6,5 mm) este gol, în care urma să se treacă taxele, manuscris.

Raritate relativă: 5R (tuș negru).

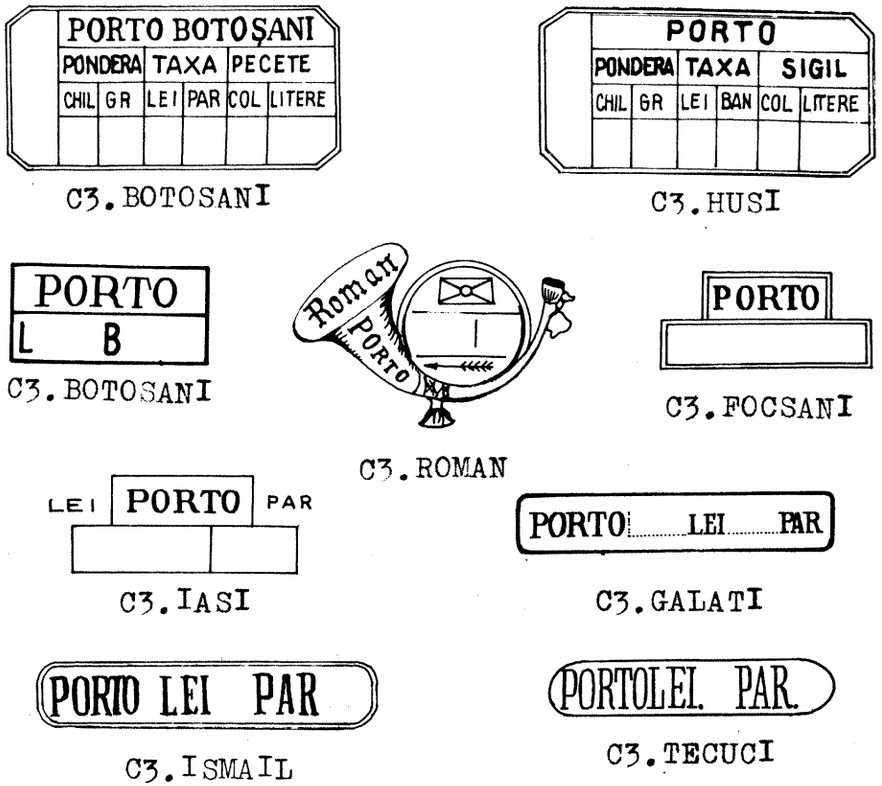

PLANȘA 72 (fig. 1487—1495). C3. „PORTO", gropuri.

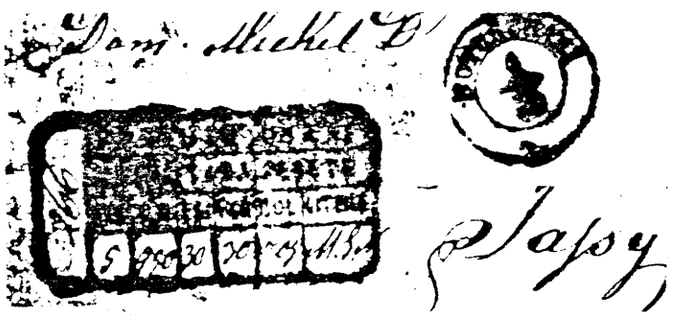

Fig. 1496. Grop cu C3.PORTO BOTOSANI.

Exemplu. Scrisoare din 26 martie 1864, însoțitoare a unui grup cu 1716 lei. Expediată din Focșani la Galați pe adresa: „Onor.Presedintelui Tribunalului Civil de Covurlui". Unicat (Col. 3).

4. C3. PORTO IASI (fig. 1492). Format asemănător, dar cu cadru simplu. Compartimentul superior (19 × 6,5 mm) flancat la exterior cu „LEI" (stînga) și „PAR' (dreapta) în caractere majuscule grotești. Compartimentul inferior este împărțit în două, pentru înscrierea taxei. (Tuș negru: 4R).

Exemplu. Scrisoare din 7 februarie 1865 expediată din Iași, însoțitoare a unui grop pe adresa: „Domnului Presedinte al Tribunalului districtului Dorohoi". Poartă ștampile DR.JASSY 7/2/65, M1. MICHALENI 10/2, M1. DOROHOI 10/2 și de retur M1. MICHALENI 21/2 și M2. JASSY 24/2 precum și ștampila C3. IASI (col.Fr.Heimbüchler).

5. C3. PORTO ISMAIL (fig. 1494). Ștampilă oblongă cu colțurile rotunjite (46/9 mm). Cadrul dublat. Cuvintele „PORTO", „LEI" și „PAR" în caractere majuscule anticva, cu spații pentru înscrierea taxelor. (8R).

Raritate relativă: 10R (tuș negru).

Exemplu. Scrisoare din 31 iulie 1862 (?) expediată de Prefectura județului Ismail, însoțitoare a unui „grop oficial în sumă de 117 lei în monedă de argint" pe adresa: „Domnului Presedite al Tribunalului de Galați". Are la plecare ștampila M2. ISMAIL/MOLDOVA 31/7 și C3. PORTO (Ismail), cu taxa înscrisă „2 LEI (col.Fr.Heimbüchler).

6. C3. PORTO GALATI (fig. 1493). Ștampilă oblongă (43,5 × 7,5 mm), în chenar, cu colțurile rotunjite. Inscripția din trei cuvinte „PORTOO" (12,3 mm), urmat de „LEI" și „PAR" în majuscule anticva și cu spații albe, pentru înscrierea taxei. (Tuș negru: 4R).

Raritate relativă: 4R.

Exemplu. Scrisoare din 8 noiembrie 1866 însoțitoare a unui grop expediat din Iași pe adresa: „Frații H. Teologu, la Galați" (col. 3).

7. C3. PORTO (Huși), (fig. 1488). Ștampilă dreptunghiulară compusă (46 × 22,5 mm), cu colțurile tăiate, similară cu ștampila C3. PORTO BOTOSANI.

Raritate relativă: 8R (tuș negru).

8. C3. PORTO ROMAN, sau „Goarna Mare" (fig. 1490). Ștampilă-goarnă (39/25 mm) In pavilion cuvîntul „ROMAN" în litere neogotice și pe pilnie, cuvîntul „PORTO" în majuscule anticva. Trei casete compartimentează colacul goarnei. În partea de sus, desenul stilizat al unei scrisori (în utilizare și azi). La mijloc, două spații pentru înscrierea taxei .lei/par) și jos, o săgeată indicatoare spre cuvîntul „PORTO" atenționînd felul trimiterii. (Tuș negru: 15R).

Fig. 1497. Grop cu C3 PORTO ROMAN

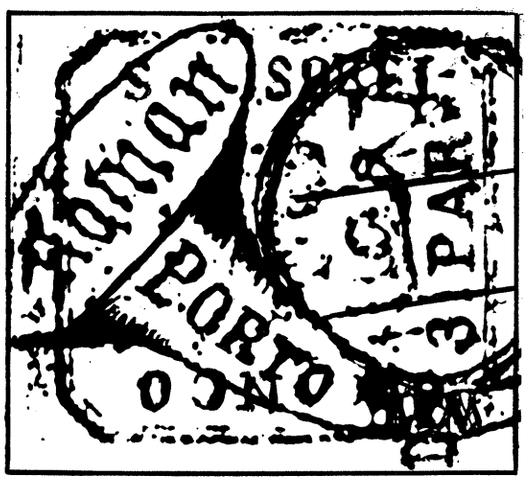

Fig 1498. C3.PORTO ROMAN obliterînd 3P./1862.

Raritate relativă: 15R (tuș negru).

Exemplu. Scrisoare din 7 iunie 1863 însoțitoare a unui grop în valoare de 176 lei trimis de prefectura din Roman pe adresa: „Episcopia Generală a Sfîntului Spiridon, Jasi" (col. 3).

De asemeea, un grop cu 18,5/4 napoleoni (aur), expediat la 28 august 1861 cu scrisoare însoțitoare purtînd ștampila M1.ROMAN/MOLDOVA 28/8 și RECEPISSE. pe adresa: „Domnului Michel Daniel & Sohn, la Jassy" (fig. 1497).

Atenție! Stampila „Goarna Roman" s-a întîlnit și pe mărci (fig. 1498).

9. C3. PORTO TECUCI (fig. 1495). Ștampilă oblongă, cu colțurile rotunjite (39,5/8 mm). „PORTO" și „LEI" împreunate, și, după un spațiu, cuvîntul „PAR", cuvintele în majuscule anticva.

Raritate relaivă: 6R (tuș negru).

C4. STAMPILE LINIARE.

Stampilele complementare „liniare", denumite astfel, după forma lor, deasemenea și „oblonge" (în 1859 — 1865) sau „baston" (cele din 1869), au fost folosite în secolul trecut, fie poștal, fie în serviciul telegrafic, pentru marcarea biroului emitent. Se găsesc pe formularele de însoțire a corespondenței, recipise, adeverințe, retur-recipise, facturi, telegrame etc. În mod excepțional, ștampilele tip baston (1869) s-au întîlnit și pe mărci clasice litografiate, ca ștampile obliterante (1869—1872).

4.1. Stampile liniare dinainte de 1869.

S-au întîlnit la cîteva birouri de expediție din Moldova, începînd din martie 1859.

1. C4. JASSY, tip. I (fig. 1499). Ștampilă oblongă, fără cadru (25/6 mm), cu litere majuscule medievale-cursive. Litera „I" cu pinten.

Raritate relativă: 2R (tuș negru).

Este prima ștampilă liniară cunoscută (martie 1859, în tuș negru (ASB.PM.dos. 862/1859). Dată tîrzie: 10 iunie 1865 (col. 5).

2. C4a. JASSY, tip. II (fig. 1500). Ștampilă liniară, asemănătoare cu precedenta, dar mai mică și cu litere mai groase (17/4 mm).

Raritate relativă: 1,8R (tuș negru).

3. C4b. JASSY, tip. III (fig. 1501). Ștampilă liniară, asemănătoare cu precedenta, dar cu litere mai groase.

Raritate relativă: 1,8R (tuș negru).

4. C4c. JASSY, tip. IV (fig. 1502). Ștampilă liniară, (lung. 27 mm). Prima literă, majusculă (5/7 mm) și restul literelor, mici, deosebindu-se, astfel, de stampilele anterioare.

Raritate relativă: 1,5R (tuș verde).

5. C4d. GALATZ (fig. 1503). Ștampilă liniară, tip baston (22/5 mm), cu litere majuscule anticva.

Raritate relativă: 2R (tuș roșu).

PLANSA 73 (fig. 1499—1511). C4. „LINIARE" (1859—1871).

Dată timpurie: 15 mai 1859; dată tîrzie: 25 octombrie 1865.
S-a întîlnit și pe mărci 30 P. emis.1862 (Principatele Unite).
Exemplu. Scrisoare din 19 noiembrie 1863 francată cu 30 P. 1862 obliterată cu C1. GALATZ și pe plic cu MI. GALATZ' MOLDOVA 19.11, ambele stampile în tuș negru. Adresa: „Domnii-Sale, Domnului I-iul președinte al Curții de Casație, la București". (ol. 11).

6. **C4e. ROMAN (fig. 1505). Stampilă liniară, tip baston (21.4 mm) cu litere majuscule arhaice.**
Raritate relativă: 4R (tuș verde).
Întîlnită pe „Fatura grupurilor cu bani și a Pachetelor" din 15 mai 1859. Tuș albastru-verde.

4.2. Stampile gigant.

Sînt stampile de mărimi exagerate, elefantisime.

7. **C4f. BACAU (fig. 1507). Stampilă liniară tip „gigant" (40.6 mm) cu litere cursive, spre stînga. Inițiala „B" mare (13.10 mm).**
Raritate relativă: 4R (tuș albastru-verzui).
Dată timpurie: ianuarie 1859.

8. **C4g. FOKSCHANI: (fig. 1510). Sampilă liniară (43.5 mm) cu litere majuscule anticva, oblice spre dreapta, cu două puncte după ultimul „I".**
Raritate relativă: 5R (tuș albastru-verzui).
Dată timpurie: ianuarie 1861.

ALEXANDRIA BOLGRAD BOTOŞANI BRAILA
CALAFAT CARACAL CHILIA CRAIOVA
DOROHOIU DOROHOI FILIAŞI JASSI
JSMAIL MIHAILENI MIZIL OLTENITZA
PIATRA PITESTI PLOESTI PREDEAL RENI
RIMNICU-SARAT RIMNICU-VALCEA ROMANI TECUCI
TURNU-MAGURELE TÎRGU-FRUMOS TÎRGU-VESTEI
TURNU-SEVERIN URLATZI URZICENI ZIMNICEA

PLANSA 74 (fig. 1512—1543). C4. „BASTON" (1869).

9. **C4h. ROMAN (fig. 1505). Stampilă liniară, cea mai mare cunoscută (60.9 mm). Litere cursive, manuscrise, aplecate spre stînga inițiala „R" în stil romanesc (15/14 mm).**
Raritate relativă: 4R (tuș albastru-verzui).
Dată timpurie: 15 iunie 1867.

10. **C4j. BUZEU (fig. 1506). Stampilă liniară, tip baston (30/7 mm) cu litere majuscule grotești.**

4.3. Alte stampile liniare deosebite.

11. **C4k. BOTOSANI (fig. 1508), cu litere manuscrise, cursive aplecate spre dreapta. Mărime mare (28/3 mm) cu litera inițială „B" mare.**

12. **C4m. BOTOSANI, mică (fig. 1509), asemănătoare cu precedenta, dar mai mică (18/2 mm) și cu literele drepte.**

13. **CRAJOVA (fig. 1511). Stampilă liniară (26/3 mm), cu litere majuscule anticva, egale.**

4.4. Stampile tip „baston" din 1869. (Planșa 74)

C4. 69. Caracteristici generale. Stampile linare, fără cadru, cu denumirea localității (oficiului telegrafo-poștal) în majuscule grotești. Dimensiuni diferite, după numărul literelor și mărimea lor. Exemple: scurtă, MIZIL (13/6 mm) și lungă, TURNU. MAGURELE (30.4 mm).
Stampilele „baston" s-au gravat în București de către firme diferite. Majoritatea lor s-au dat în folosință la 1 aprilie 1869, cu prilejul intrării mărcilor poștale românești în traficul internațional. S-au folosit ca marcare a 65 birouri telegrafo-poștale, respectiv a localităților respective. Unele stampile se întîlnesi destul de rar: BECHET, CHINENI, CIMPINA, FALCIU, GAESTI, IZLAZ, MARGINENI, URLATI (1,2R); FILIASI, MIZIL, PREDEAL, TIRGU-NEMT, TIRGU-OCNA (R); ADJUD. ALEXANDRIA, TIRGU-FRUMOS, TIRGOVISTE (0,7R).

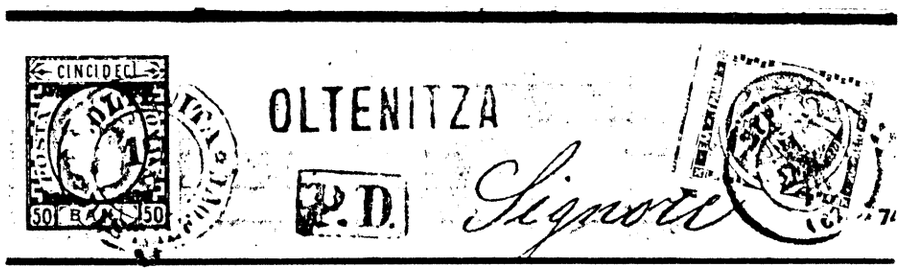

Fig. 1544. Scrisoare externă cu C4. OLTENITZA.

C5. STAMPILE CU INITIALE.

1. **C5. P.P.'62 (fig. 1545—1548). Stampilă cu semnificația „Porto plătit" (fr. Port payé). Stampilă cu cadru dreptunghiular (15 × 9 mm), avînd înscrise inițialele „P.P." în caractere majuscule anticve.**
Dată timpurie: 2 mai 1862 (col. 23).
Primele stampile cu „P.P." s-au dat în folosință la 1 mai 1862, la birourile poștale de expediție din Muntenia și se aplicau pe scrisori din lipsa mărcilor, la trimiterile „franco". Sînt deci stampile prefilatelice ale poștei din Muntenia. Ele apar întotdeauna cu caracter adițional, pe lîngă ștampila de zi (fig. 1561).
Stampilele „P.P." au fost introduse în următoarele împrejurări: la 1 mai 1862 a intrat în vigoare noul tarif poștal unificat pentru ambele Principate Unite", francarea corespondenței urmînd a se face de la această dată cu mărcile comune stabilite: 3, 6 și 30 P. emisiunea 1862 („tipar de mînă"). Avînd în vedere întîrzierea tipăririi acestor mărci, s-a stabilit ca taxa corespondenței expediate franco să se plătească în numerar, de către expeditor și drept dovadă a acestui fapt „să se tragă

două linii cruciș" și să se aplice o ștampilă adecvată. În Moldova existau încă din decembrie 1859 ștampilele M3.FRANCO, în dotația celor 21 birouri poștale (19 districtuale și 2 de tîrguri, în timp ce noile birouri de expediție muntene, pentru prima dată în regie de stat (19 districtuale și 7 vamale), nu aveau asemenea ștampile. Astfel, s-a hotărît ca să se introducă ștampile simple (ieftine) cu semnificația „porto-plătit", la cele 26 birouri de expediție.

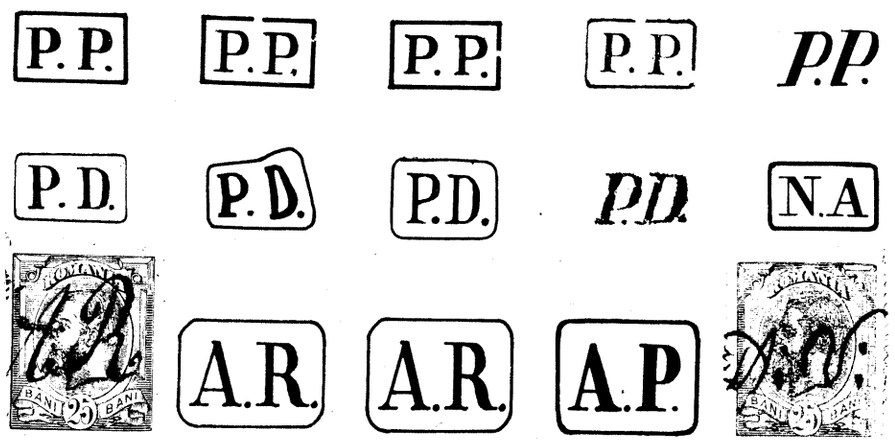

PLANSA 75 (fig. 1545—1559). C5. „CU INITIALE".

Cu excepția biroului vamal Gruia, ștampilele „P.P." pot fi întîlnite pe scrisori împreună cu ștampilele rotunde de zi muntenești cu agrafă (A62) și cu stea (S), iar pe recomandate și cu ștampila „RECOM-62". Ștampilele „P.P." au fost folosite însă de unele birouri de expediție și după introducerea mărcilor poștale (26 iunie 1862) în timpul lipsei temporare a mărcilor, cînd taxa poștală a fost plătită în numerar de către expeditor, (exemplu Giurgiu, Oltenița etc. în decembrie 1863).

NOTA. Ștampilele „P.P." cu semnificația portului plătit au fost utilizate de multe administrații poștale încă din perioada prefilatelică. Exemplu, în Franța „P.P.", inițialele cuvintelor „Port Payé" (sfîrșitul sec. al XVIII-lea), în Italia, ale cuvintelor „Porto Pegato" (începutul sec. al XIX. lea). La confecționarea ștampilelor „P.P." (aprilie 1862, în București), poșta română a adoptat tipul francez, cu inițialele „P.P." înscrise într-un cadru dreptunghiular. (Filatelia nr. 1/1972).

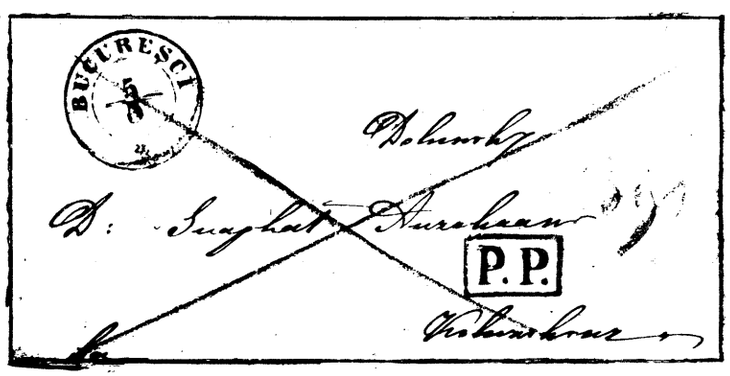

Fig. 1560. Scrisoare cu cea mai timpurie ștampilă „P.P." cunoscută (5 mai 1862).

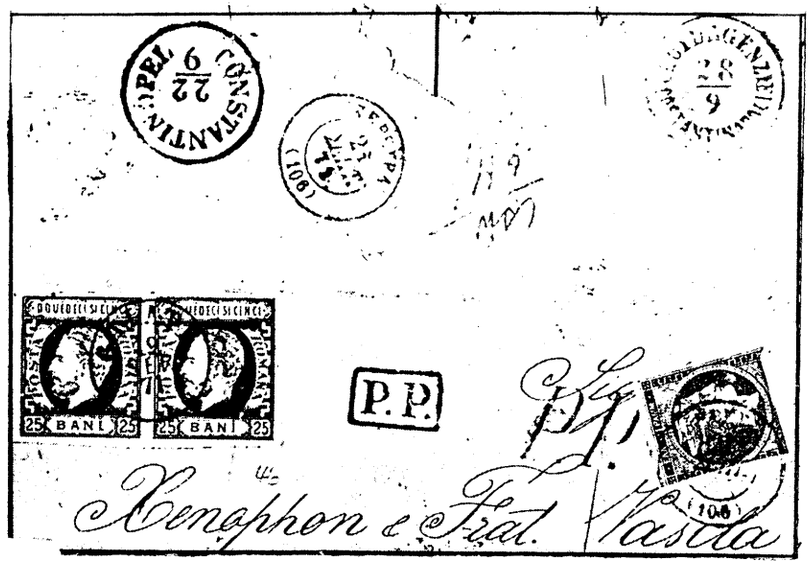

Fig. 1561. Scrisoare insuficient francată, avînd ștampila „P.P.", incorect aplicată, cu penalizare la sosire (Grecia).

2. C5a. „P.P."'69 cu semnificația „Plătit Parțial". Aceleași ștampile C5.P.P. pentru Muntenia și ștampile noi pentru Moldova.

„Regulamentul de dezvoltare și de ordine învoit între administrația poștelor Austro-Ungare, pentru punerea în aplicare a Convenției poștale încheiată la Viena sub data de 24 iulie 1868" s-a pus în aplicare la 1 aprilie 1869. Art. XVI prevede aplicarea ștampilelor: Cu privire la „trimiterile francate numai pentru o parte a parcursului se vor ștampila cu ștampila „P.P.".

Exemplu: o scrisoare expediată din România în intervalul 1 aprilie 1868 — 15 octombrie 1870, la Viena, se putea franca cu 18 bani, tariful respectiv pentru interiorul țării, după care se aplica ștampila „P.P.". Diferența urma să se plătească la destinație, după tariful țării respective, aplicîndu-se, fără penalizare, mărcile corespunzătoare prevăzute de tariful intern local.

De asemenea, deși se aplica ștampila „P.P.", dacă francatura nu era suficientă, scrisoarea circula normal pe teritoriul României, dar se adaugă mărcile necesare acoperirii tarifului în țara de destinație. Exemplu: scrisoarea francată cu două mărci 25 B. nedantelat obliterate cu ștampila H.GALATI 19 SEP. 71 primește pentru completare o marcă 20 Lepta (fig. 90). Aici avem cazul unui AFFRANCHISSEMENT INSUFISANT.

Defecte. Întîlnim uneori ștampile „P.P." cu cadru întrerupt pe una sau două din laturi. Exemple: 1) Cadrul întrerupt în partea superioară-mijloc (București), 2) Cadrul vertical-dreapta întrerupt la mijloc (Brăila), 3) Două întreruperi (subțieri) de cadru, pe latura superioară mijloc și cadru vertical-dreapta în colțul de jos (Galați).

3. C5. P.D. (1550—1554). Ștampilă cu cadrul dreptunghiular (15 × 9 mm) cu colțurile ușor rotunjite, avînd literele în caractere anticve, cu semnificația „Plătit (pînă la) Destinație".

Ștampilele „P.D." au fost introduse la 1 aprilie 1869, deodată cu începutul traficului poștal internațional. În art. 9 din „Convenție" se prevedeau următoarele: „Francarea scrisorilor ordinare, adică nerecomandate și fără valoare declarată, care vor fi expediate de una din părțile contractante, cu destinația pentru cealaltă, este facultativă. Expeditorul va putea după voință, să plătească portul înainte, pînă la destinație, sau să-l lase în sarcina destinatarului".

Cu privire la trimiterile de scrisori recomandate, a scrisorilor cu expres, probator de mărfuri și imprimate de toate categoriile, art. 23 prevedea: „Taxa de transport trebuie achitată anticipat și integral, adică costul plătit obligatoriu pînă la destinație (taxele poștale rămînînd în totalitatea lor în beneficiul administrației care le-a perceput). Francarea corespondențelor de orice natură se va putea efectua în țările contractante prin mărcile poștale respective".

Stampila menită să indice că portul scrisorilor fusese plătit de expeditor pînă la destinație a fost precizat prin art. 16 a.4 din Regulamentul de dezvoltare a convenției poștale: „Trimiterile francate pînă la destinație se vor ștampila cu timbrul „P.D.".

Tot în scopul de a lărgi cadrul traficului internațional, România a încheiat tot la 24 iulie (Berlin), o convenție postală bilaterală și cu Confederația Germaniei de Nord. Regulamentul român pentru executarea convenției" (București, 10 aprilie 1869), prevedea în paragraful 6: „Toate trimiterile relative la corespondențele internaționale urmează a fi ștampilate pe partea adresei cu ștampila oficiului de origină conținînd și data. Dacă ele sînt francate, atunci, pe lîngă ștampila sus arătată, li se va aplica și ștampila „FRANCO" precum și aceea „P.D.".

Stampilele „P.D." românești au fost utilizate și în traficul intern în aceeași măsură, avînd aceeași semnificație cu ștampila „FRANCO", cu care făcea astfel dublă întrebuințare, deci inutile împreună.

Deși la începutul anului 1871 se reglementează utilizarea ei (art. 8) **„Orice scrisoare ce va purta ștampila cu inițialele „P.D." însemnează că scrisoarea este plătită pînă la destinație și astfel** primitorul nu are a plăti nici o taxă, afară de aceea de doi bani destinată împărțitorului", totuși un an mai tîrziu „Consiliul de miniștri aprobă desființarea ștampilei „P.D." pentru scrisorile francate interne, și pentru Germania" cu începere de la 1 ianuarie 1872. Stampila „P.D." rămîne mai departe în utilizare pentru „Austria și pentru celelalte țări" (15). Cu toate măsurile luate, totuși ștampila „P.D." s-a mai aplicat, uneori și pe corespondența internă de mai tîrziu.

Notă. Spre sfîrșitul sec. al XVII-lea, și numai în **„poșta mică"** a orașelor Paris și Lion, literele „P.D." aveau sensul de „Port dû" sau porto datorat. Sensul acesta însă s-a schimbat, și, începînd prin deceniul patru din sec. al XIX-lea, în Franța se aplicau ștampilele cu „P.D." numai pe scrisorile ale căror taxe poștale erau plătite de expeditori, integral, pînă la destinație. Această semnificație a fost generalizată, și în deceniile 5 — 8 ale secolului al XIX-lea, ștampila „P.D.", cu sensul plătit pînă la destinație s-a folosit în Franța, Angia, Austria, Statele germane ș.a. Stampilele „P. D.", utilizate de poșta română începînd din 1869 au fost executate după modelul francez (Vezi și Filatelia nr. 8/1979).

Defecte. (fig. 1551). La biroul poștal București, una din ștampile a suferit un accident, deformîndu-se litera „D" și cadrul din dreaptt.

Exemplu. Scrisoare francată cu 10B. + 25B. adresată la Liege (fig. 1568).

4. C5a. „P.D."'72, rurale (fig. 1552). Stampilă dreptunghiulară, asemănătoare cu C5.P.D. din 1869, dar ceva mai înalte (11 mm), deasemenea și literele (6 mm).

Regulamentul și instrucțiunile de manipulare pentru poștele rurale prevedeau în art. 21: „Notarii, neavînd mărci spre a le aplica pe scrisorile francate, care nu intră în categoria celor din art. 10 din lege, vor însemna pe fiecare scrisoare expediată semnele următoare:

a. Pentru scrisorile plătite (franco, n.n.) vor aplica ștampila „P.D.", care va să zică plătită pînă la destinație;

b. Pe scrisorile neplătite (cu porto, n.n.) vor aplica ștampila PORTO.

Urmare legii de poște rurale, avem diferite oferte ale gravorilor din București, care, printre alte ștampile, dau modelul și costul unei ștampile „P.D." (Exemplu oferta firmei A.Kruze, din mai 1872).

5. C3b. „P.D." (fig. 1553). Stampilă cu litere majuscule egiptiene, pline, înclinate spre dreapta (înălțime 8 mm).

Raritate relativă: 0,3R (tuș negru).

Dată timpurie: 12 august 1873; dată tîrzie 1 septembrie 1879.

Exemple. Scrisoarea francată cu 10 B.emis.Paris obliterată cu ștampila B1.BUCURESTI 12 AUG. 73 și pe plic P.D. tuș negru plus C9. FRANCO (Ioanid) tuș verde (col. 24).

6. C5. „N.A." (fig. 1549). Stampilă cu cadrul dreptunghiular (14,5 × 9 mm), avînd literele în majuscule anticve, inițialele de la „Non-Affranchi" (Nefrancat).

Raritate relativă: 0,2R.

Dată timpurie: 12 sep. 1874; dată tîrzie: 11 august 1875.

Stampila „N.A." s-a găsit pe scrisori nefrancate sau insuficient francate (Ne-Ajuns), cu indicația de a se plăti diferența de porto la destinație. (B.T.F. nr. 7/1975 p. 155). Aplicarea ei se făcea atît pe scrisorile circulate intern, cît și pe scrisorile destinate în afara țării (vezi și Filatelia nr. 7/1980). Exemple:

— Scrisoare expediată la 22 aprilie 1875 din Galați la Marsilia, francată insuficient (patru mărci de 10 B.emis.Paris) purtînd ștampilele cu semnificațiile respective, „N.A." (din Galați) și AFFRANCHISSEMENT INSSUFISANT (+ „A" la sosire). Fig. 1646).

— Pentru corespondența internă prezentăm o scrisoare (fig. 1563) expediată din București la 12 septembrie 1874 cu destinația Iași, care, pe lîngă ștampila de zi poartă și ștampila „N.A." (a biroului telegrafo-postal București) în tuș negru. (fig. 1563). S-a întîlnit și în tuș verde (București 29 iulie 1875).

După un scurt timp de utilizare, ștampilele „N.A." au fost înlocuite cu ștampilele „T" („Taxă"), conform hotărîrii congresului de la Berna din 9 octombrie 1874. (M.O. 236/1874). Poșta Română le-a înlocuit în cursul anului 1875.

7. C5. „A.R." (fig. 1556—1557). Stampilă cu chenar dreptunghiular (20 × 15 mm), cu colțurile rotunjite, inițialele cuvîntului „Aviz-Recepție" (fr.Avis de recéption, sp. Aviso de reception).

Dată timpurie: 8 august 1880; dată tîrzie: 10 martie 1898).

Stampilele Aviz de Recepție (Aviz de primire) semnifica confirmarea de primire a unei corespondențe predate contra semnătură pe Avizul de primire ce urmează a fi remis de poștă expeditorului.

Stampilele „A.R." se găsesc și pe mărcile postelaice, Cifra și Spic de grîu, în intervalul 1890 — 1910. Exemple: Scrisoare cu șase mărci 15 B. Cifra, cu ștampila B2. TIRGU-JIU 27 JUN. 93 și scrisoare cu francatură compusă, multiplă, cu mărci Spic de grîu: 10 B. verde și 15 B. roșu cu ștampila B2. TIRGU FRUMOS 14 JUN. 93. (col. 4).

În lipsa ștampilei, la unele birouri poștale, însemnarea „A.R." se facea manuscris, cu cerneală violet. (fig. 1555).

8. C5. „A.P." (fig. 1558). Stampilă cu chenar dreptunghiular (20 × 15 mm), cu colțurile rotunjite, asemănătoare cu precedenta, cu semnificația „Aviz (de) Primire".

Raritate relativă 0,1R (tuș negru).

9. C5. „A:V:" (fig. 1559). Stampilă manuscrisă cu semnificația „Aviz-valoare".

Raritate relativă: 0,1R.

S-a întîlnit pe mărci Spic de Grîu (exemplu 25 B. violet emis. 1898 cu filigran P.R. „întors").

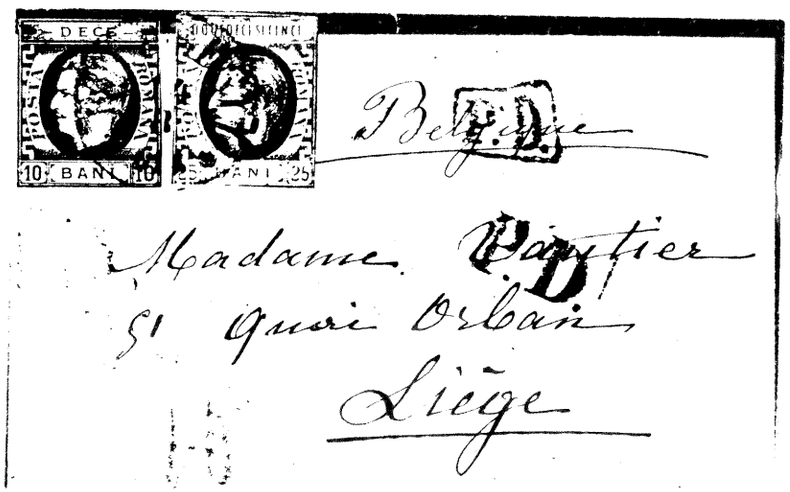

Fig. 1552. Scrisoare externă cu ștampila C5. „P.D.".

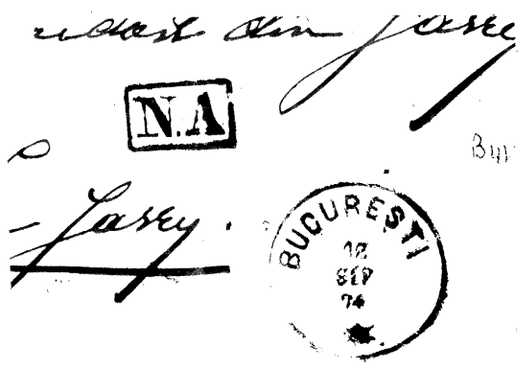

Fig. 1563. Scrisoare internă din 18 sept. 1874 cu C5. „N.A.".

C5.6. **Stampila „T".**

Generalități. Stampila „T" simbolizează inițiala cuvîntului „Taxă". Cu cadru sau fără. Cadrul poate fi un cerc sau o elipsă. Literă majusculă din familii diferite.

Prima zi: 1 iulie 1875; dată tîrzie: 1915.

Tip. 1. „București" (fig. 1564). Cercul de 15 mm și litera de 9 9 mm caracter mixt (cu verticala fără talpă și orizontala cu streșini).

Exemplu. O scrisoare expediată din București la 19 iulie 1888 avertizînd încasarea taxei la destinație (Buzău).

Tip. 2. „Rurala" (fig. 1565). Cercul de 18 mm și litera de 8/10 mm. avînd picior fără talpă și orizontala cu streșini lungi și ascuțite.

Exemplu. Scrisoare din 30 mai 1880 expediată din comuna Frunzănești, plasa Dîmbovița (col. 13).

Tip. 3. „Tulcea" (fig. 1566). Stampilă fără cadru, cu litera tip gigant, caracter grotesc (13/16 mm). Cea mai mare ștampilă C5.6 cunoscută. Fără tălpiță, fără streșini.

Exemplu. C.P. ilustrată purtînd stampila B4. TULCEA 10 SEP 903 (tip „cu goarnă") și stampila „T" (tip 3) la expediere (col. 3).

Tip. 4. „Comună" (fig. 1567). Cercul de 18 mm și litera de 11/8 mm. Picior gros, cu talpa scurtă. Streșini groase arcuite în interior.

Este ștampilă comună, cea mai frecvent întîlnită. Exemple: PITESTI 8 NOV 1876, TURNU SEVERIN 22 MAR 1878, BUZAU 11 JUNIE 1880, IASI 31 SEP 1880, ROMAN 8 MAI 1885, BUCURESTI 6 DEC 1886, SLATINA 1 OCT 1895 etc. (datele sînt luate după ștampila de zi). Pe scrisori din colecția 13).

Tip.5. „Iași" (fig. 1568). Cerc de 13 mm și litera de 8/9 mm. Picior (5 mm) și tălpița. (7 mm), dreptunghiulare. Streșini arcuite în interior.

Exemplu. Scrisoare din 1880 cu ștampila tip A. IASSI 31/10 și „T" tip. 5. a oficiului postal Iași. Adresa: „Dlui Șef al portăreilor, Secției Casație, București" (fig. 1571, col. 4). Idem, C.P. ilustrata purtînd stampila B2. BUCURESTI 27 APR 891. și „T" tip. 5 a oficiului postal Iași. Adresa: „Domnișoarei Margareta Malaxa. Soseaua Bonaparte București" (col. 13).

Tip. 6. „Pucioasa" (fig. 1569). Cerc de 19 mm și literă de 10/9 mm cu picior gros cu tălpiță subțire. Streșini triunghiulare

Exemplu. Scrisoare purtînd ștampila B2.PUCIOASA 19 AUG 903 și ștampila „T" tip. 6 a oficiului Pucioasa. Adresată la București (col. 3).

Tip. 7. „Cosnțanța" (fig. 1570). Cercul de 20 mm și litera de 10/13 mm. Orizontala și tălpița subțire; streșini lungi și mult arcuite în interior.

Exemplu. Scrisoare purtînd ștampila de plecare B2.CONSTANTA 7 OCT 894 și „T" tip 7. Adresată la București (col. 3).

Tip 8. „Brăila" (fig. 1571). Stampilă ovală (20/23 mm) cu litera mare (piciorul 12 mm și orizontala 11 mm). Streșini arcuite interior. Tălpiță subțire.

Exemplu. C.P. ilustrată „Expoziția Națională 1906, București". Expediată din Brăila, poartă ștampilele B2. BRAILA 9 OCT 903 și „T" tip 8. Adresa: „Emilie Saligni, Bulevardul Carol Nr. 42 bis, București" (col. 3).

Tip 9. „Craiova" (fig. 1572). Cercul de 17,5 mm și litera de 11/10 mm. Toate elementele trasate egal în grosime și dispuse în unghi drept.

Cea mai timpurie cunoscută: scrisoare purtînd ștampile de plecare **B2.CRAIOVA 20 APR 86 și „T" tip 9.** Adresa: „Dlui Const. Brăiloiu, proprietarul, oșiei Găcănești, prin gara Balșiu". În gară primește ștampila B2.BALS 21 APR 896 pe o marcă 30 BANI „TAXA DE PLATA" (col. 13).

Tip. 10. „Găești" (fig. 1573). Cercul de 17 mm și litera de 11/11 mm. cu toate elementele trasate uniform și în unghi drept.

Exemplu. Scrisoare purtînd ștampila B2.GAEST 19 MAI 901 (data în linie) și ștampila „T" tip 10. (col. 5). Idem, scrisoare purtînd ștampile de plecare B2.PUCIOASA 9 MAI 901 și ștampila „T" tip 10 (col. 3).

NOTA. Utilizarea ștampilei „T" a fost stabilită la Congresul de la Berna din 9 octombrie 1874 (art. III al Tratatului U.P.U.), cu scopul de a se aplica pe scrisorile nefrancate (expediate cu porto) sau insuficient (parțial) francate (M.O. nr. 236 din 10 noiembrie 1874).

La noi, punerea în practică s-a stabilit pentru 1 iulie 1875, cînd ștampilele „T" au înlocuit ștampilele „N.A " și „AFFRANCHISSEMENT INSUFFISANT" (Buletinul Telegrafo-Poștal nr. 7 din 1 iulie 1875, p. 155).

Stampila „T" se aplica de către oficiul poștal de expediție (sau de tranzit în cazul poștei rurale), care de altfel făcea și mențiunea cifrică manuscrisă, pe scrisoare, urmînd ca la destinație, oficiul poștal respectiv să aplice ștampila C12 (cu indicația taxei de încasat de către factori, de la destinatari), sau din 1881 să se aplice timbre TAXA DE PLATA, achitate de destinatar.

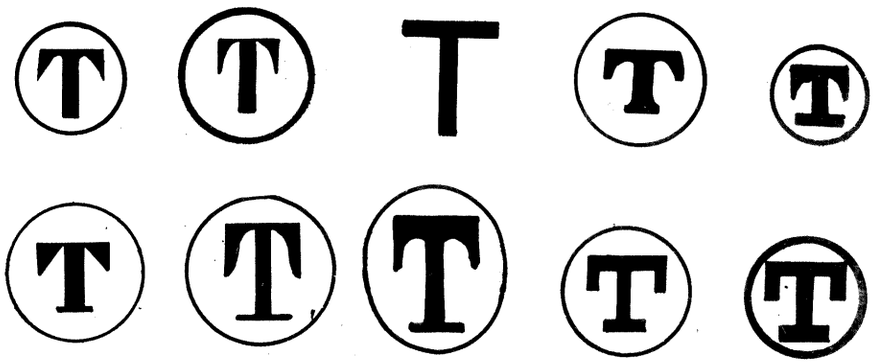

PLANȘA 75 (fig. 1564—1573). C5. București, Dîmbovița, T. Severin, Pitești, București / / Pucioasa, Constanța, Brăila, Valea Călugărească, Craiova.

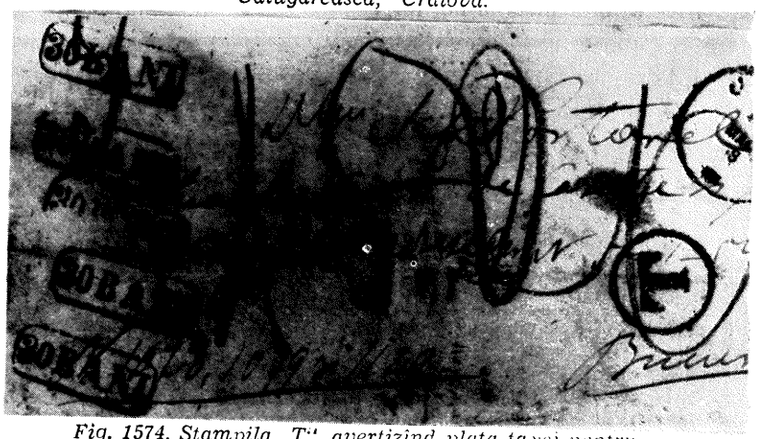

Fig. 1574. Stampila „T", avertizînd plata taxei pentru o scrisoare nefrancată expediată „cu porto".

C6. STAMPILE CU INSCRIPTIA IN LITERE GOTICE.

Generalităţi. Sînt „stampile liniare" sau „cu iniţiale" cu litere gotice, toate fără cadru. Au fost folosite numai la biroul telegrafo-poştal din Iaşi, în perioada 1862—1865.

Dată timpurie: 1 mai 1862; tîrzie: 26 mai 1865.

1. C6.1. JASSY (fig. 1575). Stampilă liniară (28/5,3 mm), cu iniţiala „J" în majusculă caracteristică (6 10 mm).

Raritate relativă: 3R (tuş negru).

Se utiliza ca indicatoare a oficiului de expediţie.

2. C6. RECOM. (fig. 1576). Stampilă liniară (28/6 mm), cu iniţiala „R" în majusculă caracteristică (6/10 mm).

Raritate relativă: 3R (tuş negru).

S-a utilizat pentru atenţionarea expediţiei unei scrisori recomandate (recipisate) pentru care se elibera „Adeverinţă de Primire"

Jassy Recom.

Retur D.P. cuRR

Fig. 1575—1579. C6. „GOTICE — IASI".

3. C6. RETUR (fig. 1577). Stampilă liniară (30,6 mm) cu iniţiala „R" în majusculă caracteristică.

Raritate relativă: 3R (tuş negru).

Se aplica pe scrisori recomandate (recipisate) pentru care s-a plătit de către expeditor şi primirea Retur-recipisei. Exemplu: (fig. 1580). Scrisoare din 18 noiembrie 1862, francată cu 30 P. „tipar de mînă", marca obliterată cu M3.FRANCO JASSY. Pe plic stampila de zi M1.JASSY 18/11 şi stampilele C6.RETUR şi C6.D.P. Text: „Monsieur le Capitaine Prounco, Le Regiment de Linie, Bucarest" (col. 11).

4. C6. „D.P." (fig. 1578), iniţialele (9,14 mm) semnificînd prescurtarea expresiei „După Plecare".

Raritate relativă: 2R (tuş negru).

Se aplica pe scrisorile depuse la biroul central Iaşi după plecarea diligenţelor. Exemplu: Scrisoarea prezentată în fig. 107.

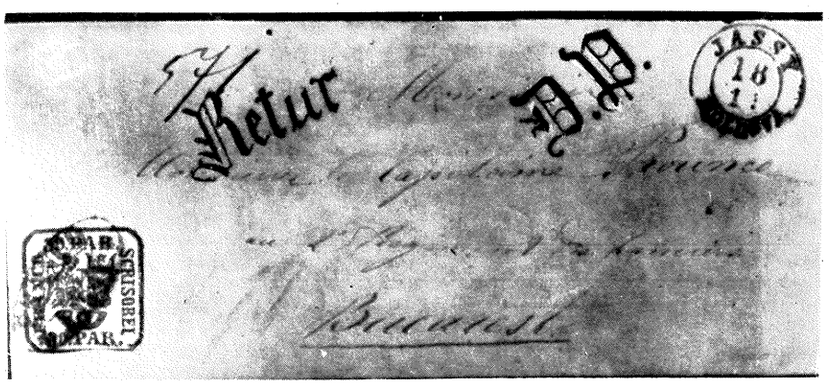

Fig. 1580. Ssrisoare francată cu 30P./1862 purtînd ştampila C6. „Retur" şi C5. „D.D." (colecţia L. Paşcanu).

5. C6. „cu R R" (fig. 1579). Stampilă combinată din cuvîntul „cu" în litere gotice mici şi literele „R R" în majuscule caracteristice (9/12 mm), semnificînd prescurtarea expresiei „cu Retur Recipisă".

Raritate relativă: 3R (tuş negru).

Exemplu: Scrisoarea din 4 noiembrie 1864 francată cu o pereche 30 P. emis.1864 (verticală-orizontală) obliterare cu M2.FRANCO JASSY şi pe plic de plecare ştampila datată DR64 şi ştampila C6. „cu R.R." cu textul: „Onoratu Domniei Sale Doctoru A. Teodori la Romanu. Primit Retur. Recipisă" (col. 11).

Fig. 1581. Scrisoare francată cu două mărci 30P./1862 purtînd ştampile C6. „cu R.R." şi DR.4/11/64 (col. L. Paşcanu.)

C7. STAMPILE PENTRU SCRISORI RECOMANDATE. (Pl. 76).

S-au dat în folosinţă, primele la 1 mai 1862, la birourile de expediţie din Muntenia, avînd semnificaţia că o scrisoare este plătită recomandat (franco) cu plata taxei în numerar între 1 mai — 26 iunie 1862 şi apoi francată cu mărci de 30 P.

1. C7. RECOM'62 (fig. 1582). Stampilă liniară fără cadru (20,5 mm), cu litere majuscule anticve. Cu punct de precurtare.

2. C7. RECOM'65 (fig. 1583). Stampilă rurală similară cu precedenta, dar mai mică (18/4 mm), şi cu literele majuscule groteşti, mai fine şi mai înalte (5 mm). Fără punct de prescurtare.

Există ştampile cu mici deosebiri, din gravare. Exemplu: ştampila rurală din judeţul Neamţ (ASB, Fond Sigilii, nr. 1461).

3. C7a. RECOM'69 similară cu C7.RECOM'62, dar mai mică (19/4 mm) de unde şi trimiterea la fig. 109. Literele în caractere majuscule anticve, mai scunde (3 mm).

Prima zi: 1 aprilie 1869.

Executată în urma convenţiei poştale din 1869, în vederea uniformizării ştampilelor.

4. C7. RECOM'73 (fig. 1584). Stampilă în chenar dreptunghiular cu colţurile tăiate, luînd formă octogonală (26/11 mm). Litere majuscule anticve înalte (5 mm). Punct de prescurtare.

Gravură în alamă, de A.Kruze, pentru poşta rurală (Reorganizarea Lahovari, cu aplicare între mai 1872 — iunie 1874).

5. C7a. RECOM'73 (fig. 1590). Stampilă în chenar, dreptunghiular, cu colţurile rotunjite (21/8,5 mm). Literele în caractere anticve, prima majuculă (3/5 mm) şi restul mici. Punct după cuvînt.

Exemplu: Stîrbei, martie 1874.

6. C7. RECOM'75. (fig. 1585). Stampilă dreptunghiulară, cu colţurile rotunjite (24/6 mm). Literele majuscule anticve. Fără punct de prescurtare.

7. C7. Recom. (fig. 1593). Stampilă oblongă, cadrul avînd colţurile rotunjite (25/10 mm). Cuvîntul în litere manuscrise, cu iniţiala „R" în majusculă anticva, gravat în partea inferioară a cadrului. Unicat.

Exmplu. Scrisoare francată cu mărci „Spic de Grîu", obliterate cu B2.BRAILA 15 JUN 84. (col. 27).

8. C7. RECOMANDAT '65 (fig. 1586). Stampilă oblongă, în chenar, cu colţurile tăiate (42/9 mm). Litere majuscule anticva (înălţime 4 mm).

Dată timpurie: 17 iunie 1865 (Mihăileni): **dată tîrzie: 15 octombrie 1877.**

Comandate în 1864 și gravate în alamă, la Paris. S-au dat în folosință în București la 28 ianuarie 1865 și la restul birourilor telegrafo-poștale la 11 februarie 1865.

9. **C7. RECOMANDAT '73 (fig. 1587). Stampilă similară cu precedenta, dar mai lungă (47 mm) și mai îngustă (8,7 mm). Gravate în București, pentru poșta rurală.**

Date de referință. Timpurie 10 august 1873 (col. 24). Tîrzie: R.MOCTRU DE JOS 7 APR 80 (col. 15).

10. **C7. RECOMANDAT '82 (fig. 1588). Stampilă oblongă (48/8 mm) cu colțurile rotunjite. Litere majuscule anticva.**

Gravate în București de Carniol & fii în 1882. pentru poșta rurală.

11. **C7. RECOMANDAT (fig. 1589). Stampilă oblongă (48/8 mm) cu colțurile rotunjite, asemănătoare cu precedenta, dar cu litere mai scunde (col. 25).**

12. **C7. Recomandat (fig. 1592). Stampilă oblongă cu colțurile rotunjite (31/8 mm). Litere caligrafice cu inițială „R" mare, în anticva.**

Dată tîrzie: Huși, 29 ianuarie 1906 (col. 11).

13. **C7. Potcoava-mare (fig. 1594). Stampilă cu chenar încovoiat în formă de potcoavă, de unde și denumirea curentă. Dimensiuni: 27 mm pe orizontală și 23 mm pe verticală. Cuvîntul „RECOMANDAT" în majuscule grotești.**

Exemplu. Scrisoare francată cu 10 B. din emis. „Spic de Grîu" expediată prin poșta rurală Circea, jud. Dolj la 25 ianuarie 1894 (col. 11).

14. **C7. „Potcoava mică" (fig. 1595), similară cu precedenta, dar de dimensiuni reduse (22/20 mm).**

PLANSA 76 (fig. 1582—1596). C7. „RECOMANDAT".

Referință: 10 B. verde, Spic de Grîu, la poșta Circea jud. Covurlui, datare 25 ianuarie 1894.

15. **C7. RECOMANDEE GALATZ (fig. 1590). Stampilă spectaculară, de formă și mărime deosebită (31/18,5 mm). Cuvîntul „RECOMANDEE" în arc, cu litere majuscule anticve (3,5 mm) și dedesubt localitatea oficiului poștal „GALATZ", cu litere mai mari (4,5 mm). La mijloc, litera „N", cursivă, după care urmează o liniuță pe care se scria numărul de ordine a scrisorii recomandate.**

Raritate relativă: 1,5R (tuș negru).

S-a dat în folosință numai la Galați, la 1 aprilie 1869, deodată cu emiterea de „mărci internaționale". S-a întîlnit numai în trafic intern, pe scrisori francate cu 18 BANI.

16. **C7. RECOMANDAT BUZEU (fig. 1590). Stampilă unicat, alcătuită din două banderole curbate (42/19 mm). Cuvîntul „RECOMANDAT", sus, cu litere majuscule grotești și „BUZEU" cu litere majuscule anticve, cu două floricele în cruce. La mijloc „No", cursive, după care urmează o liniuță pe care se înscrie numărul recomandatei.**

Raritate relativă: 0,5R (tuș negru).

C8. STAMPILE CU MENȚIUNEA „DUPA PLECARE".

Aceste ștampile au fost aplicate pe scrisori în cazul cînd depunerea lor la biroul de expediție se făcea după plecarea cursei la drum. Au forme diferite, cu sau fără cadru.

1. **C8. DUPA PLECARE '65 (fig. 1597). Stampilă dreptunghiulară (27/13,5 mm), cu chenar simplu, avînd colțurile tăiate. Inscripția pe două rînduri în litere majuscule anticva: „DUPĂ" (23/3 mm) și „PLECARE" (22/3 mm).**

Dată timpurie: 30 ianuarie 1865; tîrzie: 18 septembrie 1872.

Raritate relativă pe mărci 20 P./1866—1867, 18 B./1868: coef. 3.

Comandate la Paris în anul 1864, au fost distribuite, primele la biroul poștal central din București, la 28 ianuarie 1865 și restul, la birourile telegrafo-poștale din țară (11 februarie 1865).

2. **C8a. DUPA PLECARE (fig.1598). Stampilă dreptunghiulară (27 × 14 mm), cu colțurile rotunjite.**

Gravate în București, pentru poșta rurală și distribuite eșalonat, începînd din iunie 1865. Se întîlnesc cu diferențe mici de forme și dimensiuni (fig. 1599 și 1601).

3. **C8. DUPA PLECARE'73 (fig. 1600). Stampilă oblongă, fără cadru (29/4 mm), cu litere în majuscule grotești.**

Utilizată în circuitul poștei rurale începînd din 1873. În exemplu: Poșta rurală Slănicu jud. Prahova.

4. **C8. DUPA PLECARE, cursiv (fig. 1602). Stampilă dreptunghiulară în chenar cu colțurile rotunjite (39/12 mm). Textul în litere majuscule anticve, aplecate (34,5 /5 mm).**

Pe o scrioare alături de ștampila B2.T.MAGURELE 27 APR. 87.

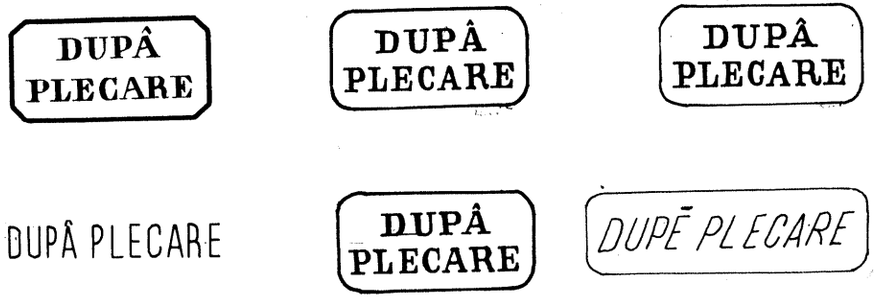

Fig. 1597—1602. C8. „DUPA PLECARE".

C9. STAMPILE CU MENȚIUNEA „FRANCO" (Planșa 77).

Stampilele cu mențiunea „FRANCO" au apărut prima dată în 1865, atît la birourile telegrafo-poștale cît și la majoritatea birourilor rurale, cu specificația, că trimiterile se fac cu plata anticipată a taxei de expediere.

11.9.1. Stampile „FRANCO", oficiale

1. C9. FRANCO (fig. 1603). Stampilă dreptunghiulară (27/9 mm), în chenar, cu colţurile tăiate. Cuvîntul „FRANCO" (23/4 mm) cu litere majuscule anticva.

Dată timpurie: 1 februarie (Bucureşti), dată tîrzie: 10 octombrie 1872 (col. 4).

Au fost comandate la Paris în 1864 şi distribuite la birourile telegrafo-poştale, primele la oficiul poştal central (Bucureşti) cu ord. D.G.T.P. nr. 370 din 15/28 ianuarie 1865 şi restul la birourile telegrafo-poştale din ţară (30 ianuarie/11 februarie 1865).

Fig. 1603 reprezintă stampila biroului telegrafo-poştal Mihăileni din 14 iunie 1865 avînd cadrul vertical-dreapta spart.

2. C9. FRANCO, rurale (fig. 1604), asemănătoare cu precedenta, cu literele mai înalte.

Colecţia A.S.B. fond sigilii nr. 4467.

3. C9a. FRANCO, rurale (fig. 1605). Stampilă dreptunghiulară (27/9 mm), cu colţurile rotunjite. Cu „N" mai strîns şi cu „O" mai înalt şi mai deschis.

Poşta rurală Neamţ (ASB Sigilii, nr. 1168).

4. C9b. FRANCO, rurale (fig. 1606), stampilă dreptunghiulară (27/9,5 mm), cu colţurile rotunjite. Cu „N" mai larg şi „O" mai strîns.

Gravură în alamă de către firma H. Carniol, Bucureşti (ASB. Sigilii, nr. 4465).

5. C9c. FRANCO, rurale (fig. 1607), idem, mai mică (27/8 mm) cu litere mai pline (tip medievale).

6. C9d. FRANCO '75 (fig. 1608). Stampilă cu cadru dreptunghiular (26/8,25 mm), cu colţurile rotunjite. Litere medievale (mai groase), caracteristică fiind litera „R" (col. 24).

7. C9e. FRANCO '73 (fig. 1609). Cadrul dreptunghiular (25,5/9,5 mm), cu colţurile tăiate. Litere manuscrise, cu iniţiala („F") majusculă anticva.

8. C9f. FRANCO '73 (fig. 1610). Stampilă rurala, fără chenar, cu litere majuscule grotesti (21/6 mm).

Poşta rurală BUDESTI 8 AUG. 1875 şi A.S.B. fond sigilii nr. 4459.

9. C9g. FRANCO '73 (fig. 1611). Stampilă rurală, fără chenar, dar mai mică decît precedenta (19/4 mm).

10. C9h. FRANCO (fig. 1612). Stampilă rurală, fără chenar (19/9 mm) avînd litere majuscule grotesti, fine.

Poşta rurală NEAMŢ (ASB. fond sigilii nr. 4464).

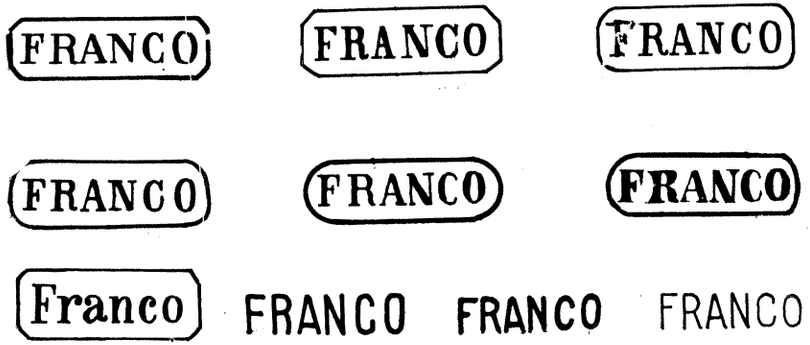

Fig. 1603—1612. C9. FRANCO (scrisori)

11.9.2. Stampile „FRANCO", particulare („C9P").

Începînd din anul 1862 s-au utilizat de către unii comercianţi din Bucureşti, Brăila, Galaţi, Giurgiu, ştampile cu indicaţia „FRANCO", proprii, de diferite forme mărimi, caracteristice fiecărei firme. Apartenenţa lor este determinată de ştampila firmei (antetului) sau de conţinutul scrisorii. Prezentăm şase exemple.

1. C9P. FRANCO '62, Marmorosch (fig. 1613). Stampilă oblongă, în chenar (32/11 mm), cu colţurile rotunjite. Litere majuscule grotesti. Punct de terminaţie.

Folosită la Bucureşti de către firma J. Marmorosch.

Raritate relativă: 0,5R.

Exemplu (fig. 1624). Scrisoare francată cu o marcă 30 P.emis.1862, obliterat cu ştampila C9P.FRANCO şi ştampila A62. BUCURESCI 7/8 expediată de Jacob Marmorosch Bucaret, la Brăila (fig. 1624). Din colecţia Gabriel Sassower (PH. 1074/1980).

2. C9P. FRANCO'65 (fig. 1614). Stampilă oblongă (32/11,5 mm) similară cu precedenta, dar cu litere mai fine.

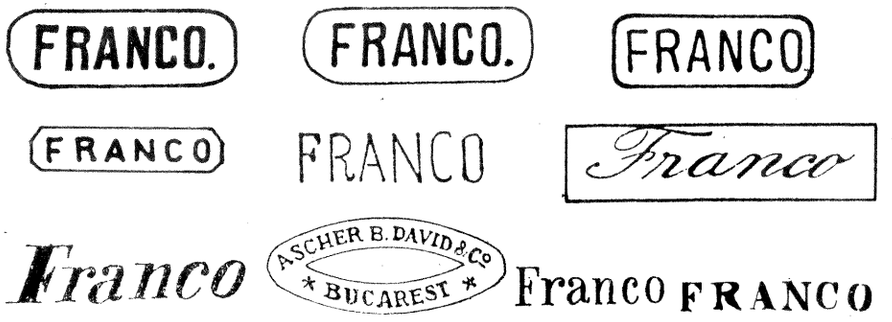

Fig. 1613—1623. C9P. „FRANCO", particulare.
PLANŞA 77 (fig. 1605—1623). Stampile C9. „FRANCO"

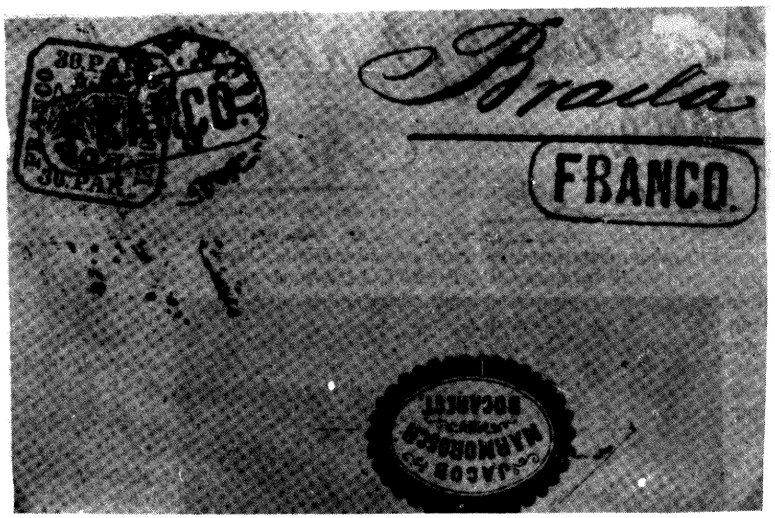

Fig. 1624. Scrisoare francată cu 30P./1862 obliterată cu C9P. (Marmorosch).

Folosită la Brăila de către firma Marco Cohen.

Raritate relativă: 0,5 R.

Exemplu (fig. 1625). Scrisoare francată cu 20 P.emis.1865/Cuza obliterată cu ştampila grătar şi pe plic A62.BRAILA 18/8 (1865), expediată de Marco Cohen/Brăila către Johna Joseph şi J. Manoah, Bucureşti. Poartă ştampila C9P. FRANCO (LPH. nr. 1043/1980).

3. C9P. FRANCO'68 (fig. 1625). Stampilă dreptunghiulară (28/11,5 mm), cu colţurile rotunjite.

Folosită la Brăila de firma Marco Cohen.

Raritate relativă: 0,5R.

Exemplu (fig. 1626). Scrisoare francată cu o pereche 18 B./1868 expediată de către MARCO COHEN/BRAILA pe adresa: „Monsieur J.J.Manoah, Bucarest". Poartă ştampila C9P.FRANCO'68 (LPH nr. 1043/1980).

4. C9P. FRANCO, mică (fig. 1616). Stampilă dreptunghiulară, cu colţurile tăiate (27/6 mm). Cuvîntul „FRANCO" (23/4 mm) cu majuscule grotesti.

Ştampilă particulară, din Giurgiu.

Raritate relativă: 0,5R.

Exemplu. Scrisoare francată cu 30 P./1862 expediată din Giurgiu la 15 mai 1864 (col. 18).

5. C9P. FRANCO, cursiv (fig. 1618). Stampilă cu cadrul dreptunghiular cu colturile în unghi (43/11 mm). Litere caligrafice, cursive, avînd inițiala „F" majusculă (17/7 mm).

Aparține librăriei „George Joanid, București.

Raritate relativă: 0,6R.

Exemplu. Scrisoare francată cu 10 B. emis.Paris, obliterată cu ștampila B1.BUCURESCI 18 AUG 1873, avînd ștampila expeditorului: „GEORGE JOANID, LIBRARIE/ BUCARES" în tuș verde-albăstrui, precum și ștampila firmei C9P.FRANCO, cursiv, tuș idem (col. 15).

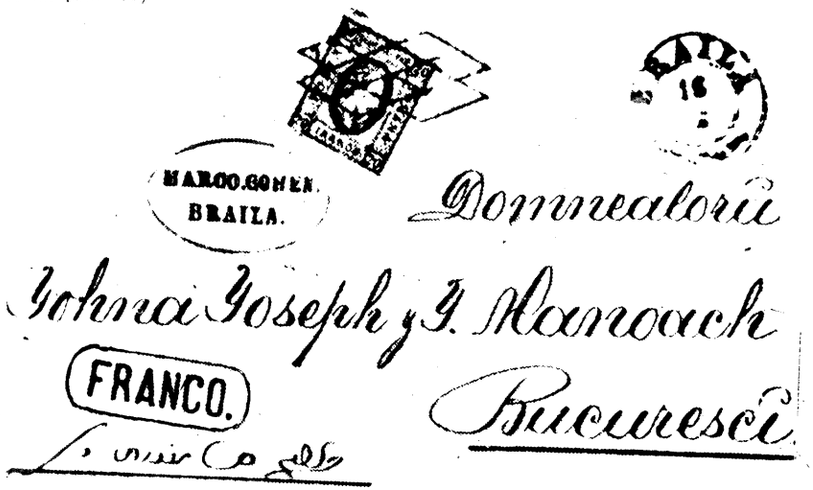

Fig. 1625. Scrisoare francată cu 20 P./1865, Cuza, obliterată cu C9P. FRANCO (Cohen).

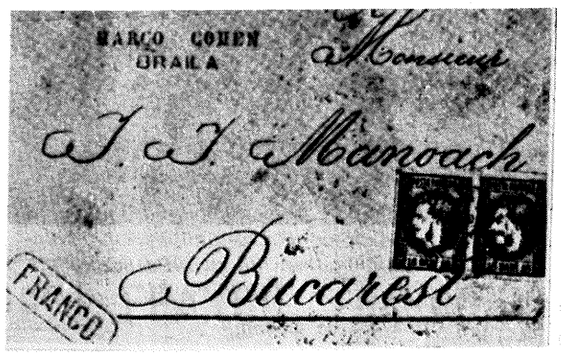

Fig. 1626. Scrisoare francată cu o pereche 18 B./1868 purtînd ștampila C9P. FRANCO (Cohen).

6. C9P. FRANCO'74 (fig. 1616). Stampilă fără cadru (25/7 mm), cu litere majuscule groteşti.

Utilizată de firma „Nachmann & Focschaner", din Brăila.

Raritate relativă: 0,3R.

Exemplu. Scrisoare francată cu 10 B. emis.Paris obliterantă cu H.BRAILA 30 APR. 78 (col. 25).

7. C9P. FRANCO, (fig. 1619), fără chenar (30 mm. lungime, cu litere cursive, mici, avînd inițiala „F" cu literă majusculă.

Utilizată de firma „Ascher B.David & Co./București".

8. C9P. FRANCO (fig. 1622). Stampilă fără cadru (20/3 mm) cu litere mici, cursive, avînd inițiala „F" majusculă anticva.

Comunicare col. 5.

9. C9P. FRANCO (fig. 1623). Stampilă fără cadru (26/4 mm), cu litere majuscule egiptiene. Asemănătoare cu ștampile străine.

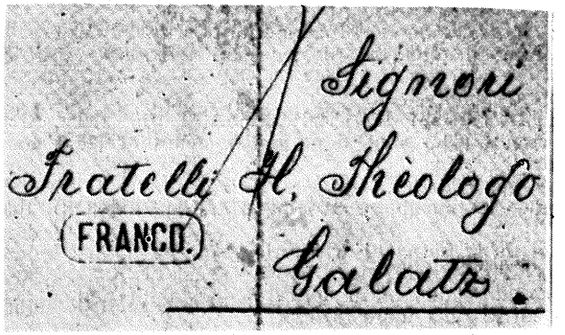

Fig. 1627. Scrisoare nefrancată, certificîndu-se plata taxelor la expediere, prin ștampila C9P. FRANCO (Manoah)

C10. STAMPILELE CU MENȚIUNEA „PORTO".

Ștampilele „PORTO" au fost menite pentru poșta ușoară și s-au utilizat în mediul rural (ștampilă RC), cu scopul de a se atenționa că taxa de transport a scrisorii nu a fost plătită anticipat, la expediere (în totalitate sau parțial) și urmează a fi achitată de către destinatar. Ele au fost introduse treptat, începînd din 15 iunie 1865, ca urmare a reorganizării poștei rurale.

Începînd de la 1/13 ianuarie 1865 taxa unei scrisori simple (15 grame), expediate FRANCO s-a fixat la 20 parale și se achita anticipat prin aplicarea unei mărci de 20 P. emis.Cuza, iar taxa pentru o scrisoare similară, cu plata PORTO era de 30 parale (Regulamentul Librecht), și se încasa în numerar. Ulterior taxele s-au modificat. Astfel, între 1/13 ianuarie 1868 — 2/14 octombrie 1870 avem pentru o scrisoare expediată FRANCO 18 bani și PORTO 28 bani; între 3/15 octombrie 1870 — 9/21 august 1876 avem pentru FRANCO 10 bani și pentru PORTO 20 bani; între 10/22 august 1875 — 30 martie/12 aprilie 1880 taxa FRANCO a fost de 15 bani și PORTO 30 bani și între 1/13 aprilie 1880 — 19/31 decembrie 1913 s-au perceput pentru FRANCO 15 bani și pentru PORTO 30 bani. Ne oprim aici.

1. C10. PORTO'65 (fig. 1628). Stampilă RC fără chenar (18 × 4,5 mm). Litere majuscule groteşti, fine.

Exemplu: ștampila rurală din jud. Neamț (ASB.fond sigilii nr. 4470).

2. C10. PORTO'73 (fig. 1629). Stampilă chenar dreptunghiular cu colțurile tăiate (21,5/9,5 mm) cu litere mici și inițiala („P") majusculă, în caractere anticve.

Exemplu: Ștampilă rurală comunală (RC) a notarului comunei Maglavit jud. Dolj, din 12 ianuarie 1882.

3. C10. PORTO'73 (fig. 1630); stampilă RC similară dar de dimensiuni diferite (21/10 mm) și cu literele mai înalte și fine.

Exemplu: RC Slănic, jud. Buzău (cu reședința în Cărpinești).

4. C10. PORTO (fig. 1631), în chenar dreptunghiular (28/8 mm), cu colțurile tăiate. Litere majuscule groteşti.

Exemplu.Scrisoare recomandată însoțitoare a unui pachet, expediată din București taxată cu un timbru fiscal 10 B. obliterat cu H.BUCURESCI 20 NOE. 75 purtînd ștampila C10. PORTO (col. 13).

Fig. 1628—1631. C10. „PORTO"

C11. STAMPILE COMPLEMENTARE DEOSEBITE (Planșa 78)

Sînt stampile poștale cu utilizări diversificate, care, pentru simplificare se grupează separat într-un capitol special.

1. C11. COMPT. CONTROLATU (fig. 1632). Stampilă dreptunghiulară (48/12 mm), cu colțurile rotunjite. Inscripția în litere capitale groteşti (44/16 mm).

Raritate relativă: 0,2R (tuș negru).

S-a aplicat, începînd de la 1 octombrie 1871 (data poștei), pe mărci telegrafice, certificînd controlul justeței taxării depeșelor telegrafice prin aplicare de „Timbre Telegrafice", în tuș negru.

Ultima zi: 31 decembrie 1873.

2. C11. AFFRANCHISSEMENT INSUFFISANT (fig. 1633). Stampilă biliniară, fără cadru, primul cuvînt (39/3 mm) și al doilea, dedesubt (26/3 mm), cu litere capitale anticva, înclinate.

Raritate relativă: 0,5R (tuș negru).

Dată timpurie: 30 noiembrie 1869 (A.TIRGUL FRUMOS); dată tîrzie: 22 aprilie 1875 (B1.GALATI).

La congresul de la Berna (9 octombrie 1874) s-a hotărît scoaterea din uz a stampilelor „AFFRANCHISSEMENT INSUFFISANT" și „N.A.", și înlocuirea lor cu noile stampile „T". La noi, punerea în aplicare s-a stabilit pentru 1 iulie 1875 (Buletinul Telegrafo-Poștal nr. 7 din 1 iunie 1875, p. 155).

Stampila, cu semnificația „francatură insuficientă" s-a aplicat pe scrisori incomplet francate, atît în circuitul intern, cît și pentru trimiteri în exteriorul țării. Exemple:

Exemple:

a. Scrisoare francată cu 10 B.emis.Paris avînd stampila H.BUCURESCI 7 FEB. 73 cu destinația Brăila, poarta la plecare stampila C11. AFFRANCHISSEMENT INSUFISSANT, penalizîndu-se la sosire cu porto de 60 bani prin două stampile „taxă de plată" C12. 30 BANI.

b. Scrisoare francată cu patru mărci 10 B.emis.Paris purtînd stampila B1GALATI 23 APR. 1875 cu destinația Marsilia. I se aplică la plecare stampilele „N.A." și „AFFRANCHISSEMENT INSUFFISANT (fig. 1646).

c. Stampila se întîlnește uneori și aplicată manuscris. Exemplu, o scrisoare francată cu 15 B./1869 în loc de 1— B. purtînd stampila de plecare A.TÂRGUL-FRUMOS 30/11, pe adresa „Madame Elise Stourza, Jassy", deși are și stampila „P.D." este atenționată la plecare cu „Insuffisant" (manuscris) și penalizată la sosire cu porto 13 bani (col. 4).

NOTA. Stampila pentru francatură insuficientă a fost utilizată curent de poștele străine: 1. AFFRANCHISSEMENT INSUFFISANT sau INSUFFISAMENT AFFRANCHIE (Franța), 2. INSUFFICIENTLY PREPAID (Marea Britanie), 3. UNZUREICHEND FRANKIRT (Germania), 4. FRANCOBOLLO INSUFFICIENTE (Italia), 5. FRANQUEO INSUFFICIENTE (Spania), 6. AFFRANCH: INSUFF: (Ungaria) etc.

3. C11. RECOUVREMENT (fig. 1634). Stampilă dreptunghiulară (45/5 mm), în chenar, cu colțurile rotunjite.

Raritate relativă: 0,3R (tuș negru).

Stampilele „RECOUVREMENT", care în limba română, au înțelesul de „recuperare", „încasare", au fost introduse conform art. 107 din Regulamentul din 9 iulie 1892, pentru aplicarea Legii telegrafo-poștale: „Sumele încasate, după ce se va scădea retribuția de 10 bani pentru fiecare efect încasat, valoarea timbrului fiscal aplicat pe efecte și taxa ordinară a mandatelor poștale, se convertesc într-un mandat poștal, care va purta, în cap, scris cuvîntul Recouvrement".

Mamdatele purtînd stampila „RECOUVREMENT" sînt și deosebite de mandatele poștale obișnuite, fiind emise de un oficiu poștal pentru desăvîrșirea unei operații complete. (vezi și Filatelia nr. 12/1988).

4. C11. REMBOURSEMENT (fig. 1635). Stampilă dreptunghiulară în chenare (45/5 mm), cu colțurile rotunjite.

Stampilele „REMBOURSEMENT" au fost introduse în circulație poștal, în conformitate cu art. 92 din Regulamentul din 9 iulie 1892, avînd următorul cuprins: „Suma încasată de la destinatarii scrisorilor recomandate cu ramburs, după deducerea taxei ordinare a mandatului, se va converti de către oficiul destinatar într-un mandat postal, care se va expedia deschis expeditorului. În capul mandatului se va înscrie indicațiunea ramburs".

Pentru indicația „ramburs" s-a utilizat stampila purtînd această inscripție, dar în limba franceză „REMBOURSEMENT".

Așa dar, aceste mandate poștale, purtînd stampila „REMBOURSEMENT" nu sînt mandate obișnuite, prin care o persoană fizică sau juridică trimitea unei alteia o sumă de bani, ci mandate emise de însuși oficiul poștal destinatar, reprezentînd sumele nete încasate cu ramburs, cuvenite trimițătorilor de scrisori recomandate cu ramburs (vezi și Filatelia nr. 12/1988).

5. C11. ACHITAT (fig. 1636). Stampilă cu cadrul dreptunghiular (35/13 mm), cu colțurile rotunjite. Litere majuscule anticva (44/5 mm).

Raritate relativă: 0,3R (tuș negru).

S-a întîlnit pe scrisori francate cu Spic de Grîu (col. 15).

6. C11a. ACHITAT (fig. 1637). Stampilă cu cadrul dreptunghiular (35/13 mm). Cuvîntul, în litere majuscule groteşti, fine (32/8 mm).

Raritate relativă: 0,3R (tuș negru).

Exemplu. Mandat poștal expediat din Galați la 17 martie 1911 în sumă de 270 lei pe adresa: „Dlui Carp Nevelichscy, Agenția Rusia, Cernavoda". La achitare poartă stampilele B2.CERNAVODA 18 MAR. 911 și ACHITAT. (col. 13).

7. C11. SCRISOARE DE VALOARE (fig. 1638). Stampilă liniară fără cadru (60/3 mm). Textul „Srisóre de valóre" cu litere caligrafice, în ortografia de epocă, cu accente pe litere „o", indicînd lipsa și citirea lui „a".

Raritate relativă: 0,4R (tuș negru).

Se întîlnește pe scrisori recomandate în care sînt introduse valori (bani în monedă hîrtie), similare cu grupuri cu bani.

Dată timpurie: 4 mai 1886 și dată tîrzie: 27 martie 1906 (col. 7).

8. C11. ANULAT (fig. 1639). Stampilă cu cadrul dreptunghiular (37/10 mm), cu colțurile rotunjite. Cuvîntul (34/5 mm) în litere capitale groteşti.

Exemplu. Carte poștală (CP.29) expediată din Galați la 21 noiembrie 1890 pe adresa: „Dlui Ștefan Scriban, la Măcinu". La destinație i se aplică marca P5. 50 BANI TAXA DE PLATA, care se anulează cu stampilă B2.MACINU 22 NOV. 90 și cu stampila „ANULAT" (col. 13).

9. C11. NECUNOSCUT LA APELUL FACTORILOR (fig. 1642). Stampilă triliniară (etajată), cu textul în litere mici manuscrise, tip rondic.

Stampilă tîrzie, aplicată la poșta din București pe scrisorile a căror adresanți nu erau găsiți de factori la adresa indicată. În ziua următoare, aceste scrisori erau prezentate la apelul de dimineață a tuturor factorilor, pentru a se stabili dacă vreunul din ei cunoaște destinatarul și adresa acestuia. Se întîlnește mai ales în perioada de folosire a stampilelor „goarna poștală".

Se cunoaște și varianta C11a. **„Necunoscut la apelul factorilor/fără stradă și număr"** (col. 5).

10. C11. RETOUR (fig. 1641). Stampilă liniară, fără cadru, tip „baston" (41/8 mm). Litere capitale, groteşti, groase (2 mm).

Stampilă care se aplica pe scrisorile returnate oficiului de expediție, din anumite motive.

11. C11. SOSITA CU POSTA (fig. 1642). Stampilă cu cadrul dreptunghiular (47/8 mm). Text (43/5 mm), cu litere capitale, groteşti, groase.

Stampilă telegrafică aplicată pe telegramele expediate poștal în timpul cînd telegraful stației era defect.

12. C11. NEFRANCATA (fig. 1643). Stampilă cu cadrul dreptunghiular (36/7 mm). Cuvîntul (34/5 mm) cu litere capitale groteşti.

Exemplu. (fig. 1647). Scrisoare expediată cu porto din Fălticeni la 14 februarie 1877 pe adresa: „Monsieur George Greciano, Député, Bucharest" purtînd stampila de tip H.FALTICENI și „NEFRANCAT", iar la sosire stampila C12. „20 BANI" a poștei din București (col. 3).

13. C11. POSTA-URBANA (fig. 1644). Cadrul dreptunghiular (41/12 mm). Textul (38,5/5 mm) în litere capitale groteşti.

Stampilă complementară de cartare (col. 5).

14. C11. RETOUR (fig. 1645). Stampilă fără cadru, tip „baston" (40/8 mm), cu litere majuscule groteşti, groase.

Stampilă complementară tîrzie (col. 5)

COMPT. CONTROLATŬ

AFERANCHISSEMENT INSUFFISANT

RECOUVREMENT

REMBOURSEMENT

ACHITAT

ACHITAT

Scrisóre de valóre

ANULAT

Necunoscut la apelul factorilor

RETOUR

SOSITĂ cu POȘTA

NEFRANCATA

POSTA-URBANA

RETOUR

PLANSA 78 (fig. 1632—1645). C11. „COMPLEMENTARE DEOSEBITE".

Fig. 1646. Scrisoare cu destinația Marsilia, purtînd ștampila C11. AFFRANCHISSEMENT INSUSUFISANT".

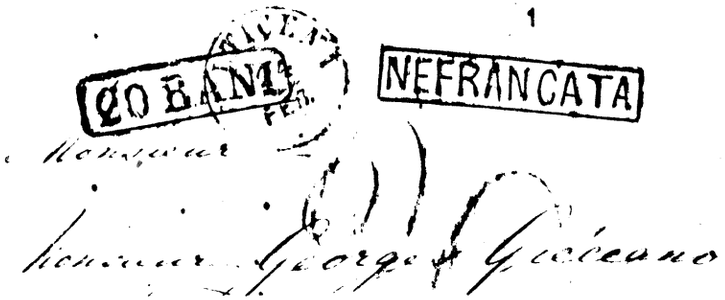

Fig. 1647. Scrisoare cu porto atenționîndu-se plata la destinație prin ștampila C11. NEFRANCATA.

12. STAMPILE TAXA DE PLATA (Plansa 79).

Sînt ștampile cu indicația taxei de încasat pentru neajuns. Exemple: 1) 10 BANI, 2) 15 BANI, 3) 20 BANI, 4) 28 BANI, 5) 30 BANI, 6) 40 BANI, 7) 45 BANI, 8) 50 BANI, 9) 55 BANI, 10) 75 BANI, 11) 85 BANI și 12) 100 BANI.

Caracteristici. Ștampilă cu cadru dreptunghiular avînd cuvîntul „BANI" cu litere majuscule antice, precedat de o cifră care indică taxa de încasat. Dimensiuni variabile.

Prima zi: 1 aprilie 1869; ultima zi: 30 aprilie 1881.

Din punct de vedere al formei, ștampilele C12 se pot grupa în trei tipuri diferite:

TIPUL I. Are forma unui dreptunghi propriu-zis, în care laturile formează unghiuri de 90 grade. (ex. 10 BANI).

TIPUL II. Are forma unui dreptunghi cu colțurile rotunjite (ex. 30 BANI) sau tăiate (ex. 40 BANI).

TIPUL III. Are numai cifra, fără cadru și cuvîntul „BANI" (ex. 28 — Ploiești).

NOTA. Ștampilele „Taxa de plată" au apărut ca urmare a aplicării tarifului Fălcoianu — Peridi (1 aprilie 1869), dată ce marchează introducerea mărcii poștale românești în tariful internațional. Aceste ștampile aveau rolul de a indica suma pe care trebuie să o plătească destinatarul pentru scrisori francate sau insuficient francate. Decretul 2056 din 2 decembrie 1872 prevedea: „Scrisoare cu porto sau nefrancată se numește aceea pentru care urmează a se percepe taxa de la destinatarul ei, care urmează a fi scrisă pe dînsa cu creion sau cerneală colorată". Decretul 1296 din 19 septembrie 1870 specifica: „se va întrebuința cerneală sau plumb roșu sau albastru".

Conform tarifelor în vigoare între anii 1869 — 1881, taxele de plată erau următoarele:

1. 10 BANI (fig. 1648), pentru scrisori simple, loco-transport, dublînd taxa de 5 bani (15 octombrie 1870 — 1876).

Această ștampilă a provenit din scoaterea unui zero de la ștampila „100 BANI", de unde și distanța exagerată între cifra „10" și cuvîntul „BANI", operație în vederea punerii în folosință la 15 octombrie 1871 (F.nr. 6/1989).

2. 15 BANI (fig. 1649), pentru scrisori simple, loco-transport, adăugînd la taxa de 5 bani neonorată de expeditor, taxa fixă de penalizare de 10 bani.

1 aprilie 1869 — 15 octombrie 1870).

3. 20 BANI (fig. 1650), reprezentînd dublu-taxă de francare de 10 bani pentru scrisorile simple destinate altor localități.

3/15 octombrie 1872 — august 1876.

Exemple (col. 13):

— Scrisoare din BRAILA 13/10/1871 adresată „Domnului G. Giuvara Bucuresci" primește ștampila „20 BANI" (București);

— Scrisoare insuficient francată (10 B.Paris) obliterată cu BUZEU DIM.17/5 și P.D., adresată „Dlor Jos.Hauser & Loewenthal, Brăila" primește ștampila „20 BANI" (Brăila);

— Scrisoare expediată din Bîrlad la 26 iunie 1874 purtînd ștampila de plecare C12.3. „20 BANI", mare (cadru 34/12 mm, cu colțurile rotunjite, fără desen). Text: „Madmoiselle Elise Florescu, strada Colței 46, București".

4. 25 BANI pentru scrisorile simple sosite din raioanele limitrofe (Banat, Transilvania și Bucovina);

5. 28 BANI (fig. 1653 — 1657), reprezintă taxa de francare de 18 bani plus supra-taxa de 10 bani.

1/13 ianuarie 1868 — 3/15 octombrie 1870.

Exemplu. Scrisoare expediată din Giurgiu la 10 noiembrie 1869 pe adresa: „Domnului Hristea Gheorghief, București". Primește la destinație ștampila „28 BANI" (București), Col. 13.

6. „28" (bani), ștampilă cifrică tip Ploiești (fig. 1669).

Exemplu. Scrisoare expediată din Ploiești la 20 octombrie 1869 pe adresa: „Domnului, P. Maier & Comp., București". Poartă ștampila C12.„28" (fig. 1669).

Exemplu. Scrisoare din 13 mai 1872 expediată din Torino (tranzit Veneția și Pesta), pe adresa: „Madmoiselle Euphrosine Heliade Rădulescu, Bukarest, Roumanie'. Poartă la plecare „FRANCOBOLLO/INSUFFICIENTE" și la sosire ștampilele H.BUCURESCI 19 MAI 72 și C14. „45 BANI" (col. 13).

7. 30 BANI (fig. 1658 — 1659). pentru o scrisoare simplă (15 gr) nefrancată, taxa dublă de 15 bani în vigoare.

10/22 august 1876 — 1/13 aprilie 1880.

Exemplu. Scrisoare expediată din Curtea de Argeș la 8 noiembrie 1876 la București, pe adresa: „Dlui Seful al Portăreilor Inaltei Curți de Casație", nefrancată, primește ștampila C12. 30 BANI (București).

De asemenea, aceeași ștampilă s-a utilizat pentru franco insuficient, exemplu 15 bani în loc de 30 bani (1 aprilie 1897 — 1 mai 1881).

8. 45 BANI (fig. 1662 — 1663) pentru scrisorile simple, nefrancate, sosite din Grecia via Constantinopol sau în cazul unei francări insuficiente, exemplu 15 bani în loc de 30 bani.

1 aprilie 1869 — 1 aprilie 1881).

9. 50 BANI (fig. 1663), pentru scrisorile simple sosite din Austro-Ungaria (fără raioanele limitrofe, statele germane, Luxemburg), Vidin, Rusciuc, Cernavoda etc.

Exemple. Scrisoare expediată din Viena la 7 noiembrie 1872 nefrancată, pe adresa: „Herrn M. de Majo, strada Serban Vodă 47, București/, Romania" primește la sosire ștampila C12.50 BANI (col. 13).

10. 60 BANI pentru scrisorile simple sosite din teritoriile europene ale fostului imperiu turc în acea perioadă: Aden, Indiile Orientale, China, Japonia, Australia, sosite via Triest, după anul 1871.

Nu se cunoaște ștampila repectivă.

De asemenea, taxa de 60 bani se utiliza și pentru scrisorile interne în greutate de 46 — 60 gr. nefrancate, pentru care se încasa de la destinatar supratava de 60 bani.

Exemplu. Scrisoare nefrancată expediată din Rîmnicul Sărat la 10 NOV 1875 pe adresa: „Domniei Sale D.Sefuu al Portăreilor Curții din București". Primește la plecare ștampila „T" și la sosire două ștampile C12. 30 BANI (taxa de 60 bani).

11. 70 BANI, pentru scrisorile simple sosite din Belgia, Danemarca, Olanda, Elvetia, după 1871.

Nu se cunoaște ștampila.

12. 75 BANI (fig. 1666). idem, din Muntenegru, Albania, Epir, Grecia, insulele din Marea Egee și teritoriile extraeuropene, toate aparținînd în acea vreme imperiului otoman.

13. 85 BANI, (fig. 1667), din Spania, Franța, Algeria, Anglia, Irlanda, Italia, Portugalia, Rusia, Suedia, Norvegia, S.U.A. via Hamburg sau Bremen etc. (The London Philatelist nr. 1012/1978, G.Sassower).

Exemplu. Scrisoare expediată din Genova via Budapesta la 20 decembrie 1871 pe adresa: „Sign.Cristo Giorgief, Bucarest". La sosire primește taxa porto prin aplicarea ștampilei C12.85 BANI (col. 13).

14. 95 BANI, idem, sosite din Grecia și insulele din Marea Egee prin poșta austriacă din Levant. S.U.A., via Ostende (din 1871).

15. 100 BANI (fig. 1668), idem, sosite din Anglia, între 1869 — 1871.

Exemplu. (fig. 1671). Scrisoare sosită din Mancester, la 1 iunie 1869 via Belgia — Viena pe adresa: „M.J.Mayer, București" primește ștampila C12. 100 BANI. (Comunicare: G.Sassower, The London Philatelist nr. 1029/1978).

16. 110 BANI, idem, sosite din Egipt, fără Alexandria și Port Said (din 1871).

17. 115 BANI, idem, din posesiunile engleze din America de Nord (Canada etc., după 1871).

18. 140 BANI, idem, din Guadelupa, Martinica, Confederația argentiniană, Paraguai, Uruguai (din 1871).

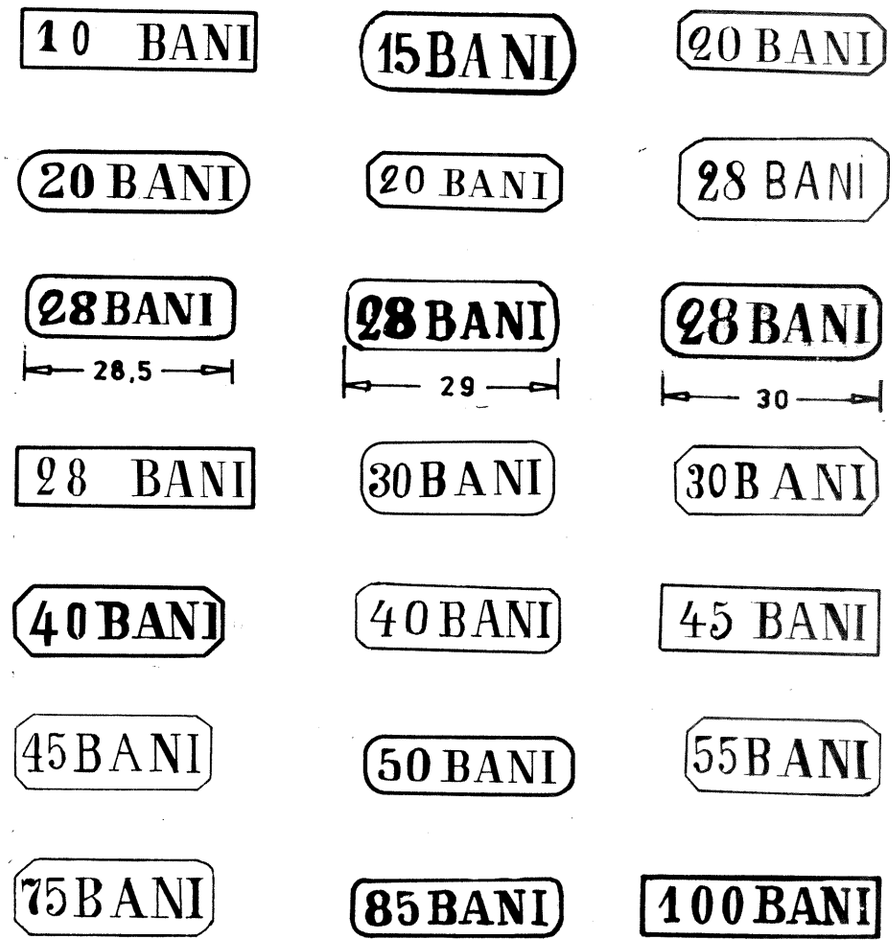

PLANSA 79 (fig. 1648—1668) C12. „TAXA DE PLATA"

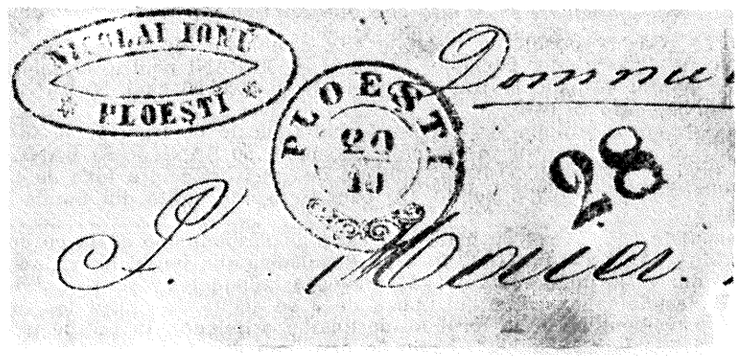

Fig. 1669. C12. PLOESTI „28".

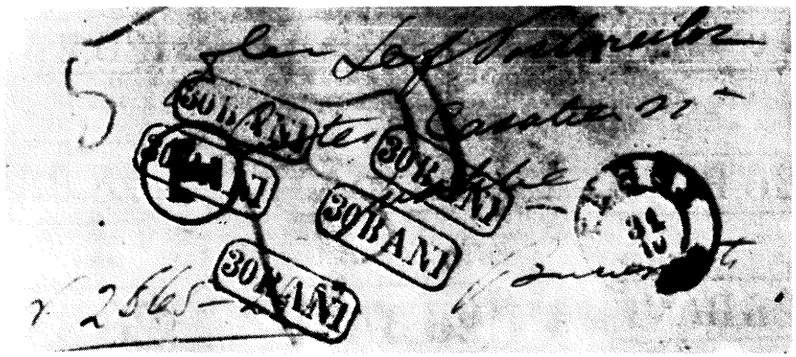

Fig. 1670. „T" (Iași) și „50 BANI" (București).

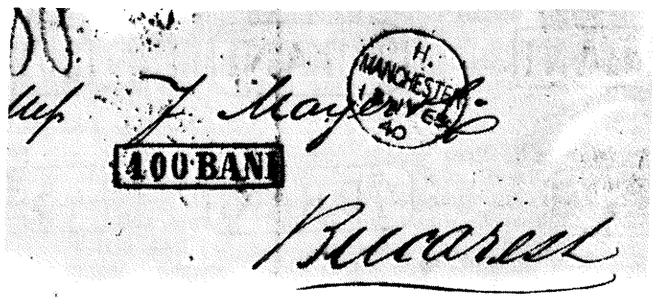

Fig. 1671. C12. „100 BANI" (București).

19. 160 BANI, idem, sosite din Brazilia.

20. 200 BANI, idem, din Cuba, Porto-Rico, Haiti, Costa-Rica, Noua Grenadă, Nicaragua, Venezuela, Indiile occidentale britanice.

21. 245 BANI pentru scrisorile simple sosite din Bolivia, Chile, Ecuador, Guatemala, Peru.

După cum s-a constatat pînă acum nu s-au găsit ștampile pentru valorile de 95 bani și următoarele variind între 110 — 245 BANI. În afara ștampilelor de 15, 35 și 40 BANI, care se pare că reprezentau valori complementare, toate celelalte corespundeau tarifelor mai sus arătate.

Scrisorile nefrancate, cu greutate mai mare decît cele considerate simple, se taxau în funcție de multiplii, sau de numărul de scrisori simple incluse în același plic.

NOTA. Găsim scrisori cu ștampile C12 combinate sau în multiplu pentru a însuma taxele de perceput. Exemple: 10 BANI + 30 BANI pentru 40 bani, 20 BANI + 20 BANI pentru 40 bani, 30 BANI + 30 BANI pentru 60 bani, 30 BANI + 30 BANI + 30 BANI pentru 90 bani.

De asemenea, întîlnim scrisori insuficient francate pentru care la sosire s-au pus mai multe ștampile pentru insuficiență. Exemple: 50 BANI + 50 BANI + 30 BANI pentru taxa de 130 bani, 30 BANI aplicată de cinci ori pentru taxa de 150 bani (fig. 194), 85 BANI + 85 BANI pentru 170 bani (scrisoare sosită din Franța în București (col. 13).

Ștampilele C12. „Taxa de plată" au căzut în desuietudine odată cu emiterea mărcilor porto „TAXA DE PLATA", în baza Regulamentului postal intern, sancționat prin Decretul din 13/25 iunie 1881. Art. 21 prevedea: „Plata taxei scrisorilor ordinare este lăsată în facultatea expeditorului, adică de a se achita de dînsul la pornire sau de către corespondentul său la locul de destinație; astfel dar, în caz de nefrancare, taxele de plată cuvenite se vor regula de către oficiul poștal de destinație, prin aplicarea de mărci cu inscripția „TAXA DE PLATA", pentru care publicul pe de o parte este rugat a plăti numai taxele exprimate prin cifrele acestor mărci (vezi și D.Pașșalega, (F. nr. 2/1973), Barbu Popescu, (F. nr. 7/1980), V. Buzoianu, (F. nr. 2/1981).

C13. STAMPILE MATRICOLE „GOARNA VECHE".

Sînt primele ștampile matricole ale factorilor poștali din București denumite și „goarna poștală veche". Au apărut în 1896.

C13. GOARNA POȘTALĂ VECHE (fig. 1672 — 1709). Ștampilă sub formă de goarnă, de dimensiuni variabile (20 — 24 mm), cu pavilion spre dreapta. În colacul goarnei este înscrisă, în cifre arabe, numărul matricol al factorului poștal. Din zona de prindere cu mîna a goarnei atîrnă doi canafi.

Dată timpurie: 3 martie 1896 (col. 5); dată tîrzie: 3 martie 1912 (col. 5).

Se menționează că ulterior anului 1912, socotit încheierea procedeului de aplicare a matricolelor pe corespondență, se mai găsesc, în mod accidental, unele „goarne vechi", aplicate de factori răzleți.

Aproape o treime din ștampilele goarnă veche prezintă **variante de desen**, datorită faptului că în lunga lor perioadă de utilizare, unele din ele au fost uzate sau pierdute și la înlocuire nu s-au mai urmărit un desen identic. Au rezultate astfel, două sau mai multe tipuri diferite; spre exemplu:

a. Cîte două tipuri: 2, 10, 12, 13, 15, 19, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 33, 42, 43, 44, 46, 47, 57, 58, 59, 62, 67, 70, 81, 82, 83, 84, 87, 100, 103, 104, 107, 109, 110, 112, 116, 117, 124, 129, 138, 157, 164.

b. Cîte trei tipuri: 8,36, 97, 134

c. Cîte patru tipuri: 95, 115

Tușul utilizat în mod frecvent este negru. Se cunosc însă și amprente aplicate în alte tușuri. Exemple:

a. tuș verde: 24

b. tuș roșu: 129, 135, 139, 159

c. tuș albastru: 24, 35, 57, 95, 135

d. tuș gri: bej: 24, 35, 127, 161, 169, 181, 189

e. tuș violet: 2, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 16, 25, 27, 31, 32, 36, 40, 41, 43, 45, 48, 49, 50, 52, 54, 58, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 69, 73, 74, 75, 76, 78, 80, 82, 85, 86, 90, 95, 97, 98, 99, 101, 102, 103, 105, 111, 112, 113, 116, 120, 123, 124, 125, 127, 128, 129, 131, 133, 134, 137, 138, 139, 140, 142, 143, 145, 150, 183. Toate aceste ștampile se găsesc însă și în alte culori de tuș.

Raritatea ștampilelor „goarnă veche" crește pe măsura ce crește și numărul respectiv. Rare: 177, 188, 203 (0,6R).

Istoric. Stabilirea cauzelor — și în mod special a angajaților — care au prilejuit întîrzieri sau distribuții greșite în manipularea trimiterilor poștale a impus introducerea de ștampile, care să poarte însemnul matricol al factorului poștal ce urma să distribuie corespondența. Datorită formei adoptate, aceste ștampile matricole poartă denumirea generică de „goarnă poștală", iar pentru a li se deosebi de altele, ulterioare, s-a adăugat precizarea de „veche".

Pentru atingerea scopului urmărit numărul matricol propriu (se cunosc numere 1 — 208), ștampilă pe care era obligat să o aplice pe toată corespondența distribuită în sectorul său de activitate. Cu timpul au apărut și alte funcțiuni ale acestor ștampile, printre care:

— anularea mărcilor de pe corespondență, rămase neobliterate la expediere, pentru ca astfel să se evite eventuala refolosire a lor, în dauna poștei;

— anularea mărcilor de ziare. În practică, oficiantul nu mai găsea necesar să anuleze francatura, cu ștampila de zi, periodicile avînd și așa înscrisă data zilei de apariție, permițînd, astfel, controlarea distribuției corecte;

— marcarea materialului poștal pentru o eventuală identificare în caz de înstrăinare a imprimatelor, pe care factorii distribuitori le aveau asupra lor spre vînzare.

Primele două funcții complementare, devenite între timp aproape o regulă prin aplicarea lor frecventă, sînt dovedite prin marele număr de mărci poștale cu valori mici (exemplu 1 BAN) și care au ajuns în circuitul filatelic anulate cu astfel de ștampile. Al treilea procedeu a fost dedus prin găsirea unor efecte poștale, care deși nevehiculate, purtau pe ele ștampila matricolă a factorului de distribuire.

Colecțiile competiționale de la noi au prezentat în studiul lor ștampila „goarnă poștală veche", avînd ca obiectiv principal: aria de utilizare (sectoare, străzi, cu schițe delimitatorii), timpul utilizării, diferitelor tipuri ale unui același factor (cu încercarea de delimitare în timp a modificării survenite), tușul folosit (eventual determinînd data schimbării tușierii), întrebuințarea unor matricole diferite la aceeași adresă (cu arătarea procedeului) etc. justificînd încadrarea exponatului în clasa de istorie poștală.

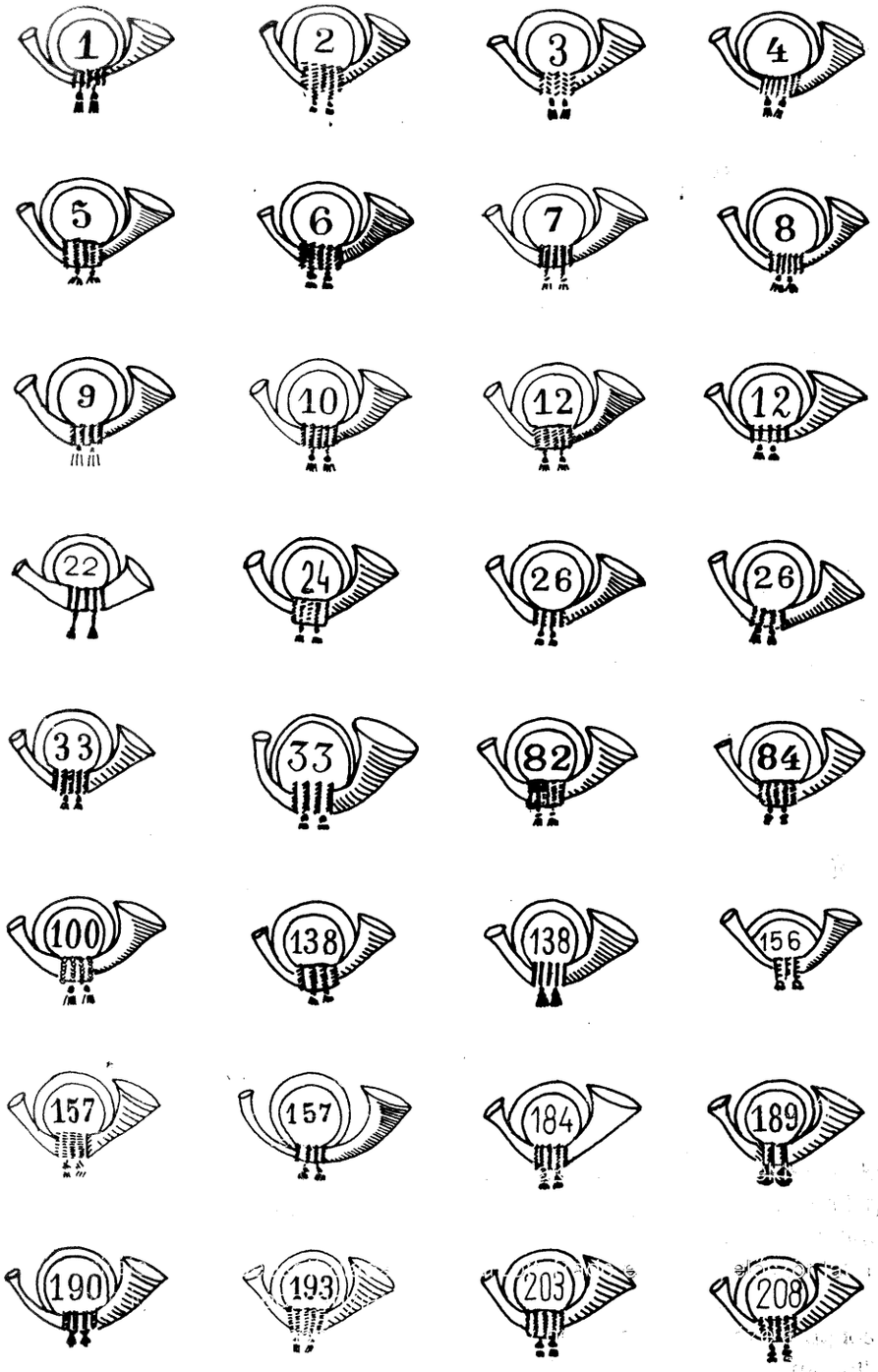

PLANSA 80 (fig. 1672—1709). C13. „GOARNA POSTALA".

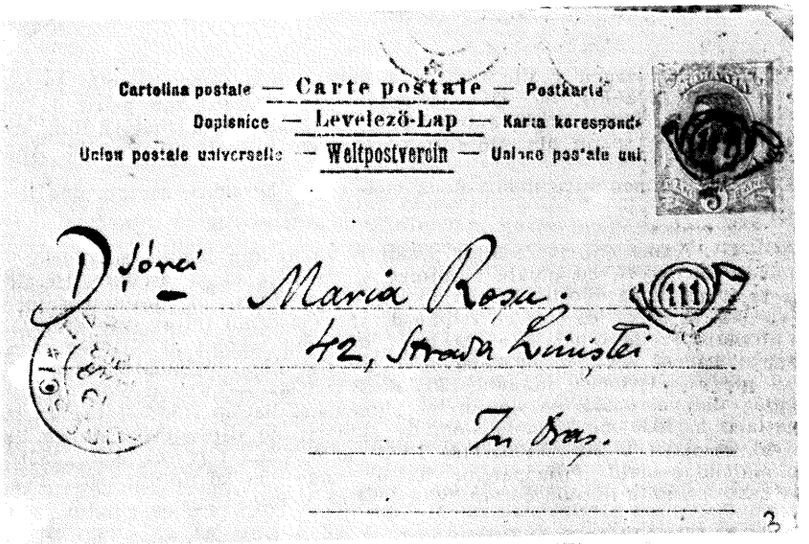

Fig. 1710. Carte poștală loco București avînd marca obliterată cu C13. Goarna poștală Nr. 111.

LEXICON

ACANTA. Ornament grafic folosit la împodobirea unor ştampile începînd din 1869 (v. PREDEAL/SERA, fig. 435.) „Acanta" este alcătuită din patru unghiuri dispuse vîrf la vîrf, fiecare unghi avînd cîte o bisectoare, totalizînd 12 linii; din aranjament rezultă un spaţiu alb sub formă de cruce aplecată (Crucea Sf. Andrei).

ACOLAT. Termen care indică două mobile (v.) heraldice asezate una lîngă alta. Sin. Acostat.

ACVILA. Nume dat mai multor păsări răpitoare din familia acvilidelor, cu cioc puternic şi încovoiat, cu ghiare puternice şi cu aripi lungi, ascuţite. Heraldica acvilă este foarte mult folosită în sigilografie (drept simbol al curajului şi forţei). Poziţia corectă în heraldică este cu aripile deschise şi capul întors spre dreapta (stînga cum privim). Acvila cruciată a constituit încă din secolul al XIV-lea stema Tării Româneşti. La noi, acvila cruciată apare în diferite etape. În **numismatică:** pe primele monezi (de argint) emise în anul 1365 de Vladislav — Vlaicu Vodă (1364—1377); în **sigilografia voivodală:** pe sigiliul lui Mircea cel Bătrân (1386—1418); în **sigilografia postală,** în 1830, pe primele stampile sigilare ale carantinelor de pe linia Dunării (pl. 7) şi pe SV30. EXPEDITIA TARII ROMANESTI (v. pl. 6, fig. 38), precum şi pe mărcile poştale „Principatelor Unite", emise la 26 iunie 1862. În filatelie acvila este denumită în mod curent „vultur" (lat. vultur,-uris).

AFFRANCHISSEMENT INSUFFISANT. Termen francez utilizat de unele oficii poştale, atenţionînd, la plecarea corespondenţei, că francatura nu este completă, suficientă (v. Cap. 11. STAMPILE COMPLEMENTARE, Pl. 78, fig. 1633).

AFRONTAT. Aşezarea faţă în faţă a două persoane, animale sau obiecte. Exemplu: delfinii din stema Moldovei, dispuşi faţă în faţă, cap la cap (v.Pl.1, fig. 5). În filatelie: tête bêche (v).

AGRAFA. Ornament grafic folosit de gravori la împodobirea unor ştampile cu dublu-cerc, începînd din 1862. „Agrafa" este alcătuită din două braţe egale (arabescuri), legate la mijloc printr-o fundă, nod sau stea. După grafia lor se împart în trei categorii: **agrafa simplă** (1 mai 1862), întîlnită la cinci ştampile muntene (v.Pl. 22) şi trei ani mai tîrziu apare **agrafa bogată** (4 iunie 1865) după care urmează **agrafe deosebite,** din punct de vedere al formei, compoziţiei, mărimei (v.Pl.25). Ştampilelor cu agrafă li s-au dat indicativul „A".

AMBULANT. Termen pentru un birou poştal ce funcţiona într-un spaţiu special, (vagon sau compartiment), care îndeplinea serviciul de poştă pe una din liniile de cale ferată ale tării. De asemenea, avem poşte ambulante fluviale (AMB.NFR) şi maritime (AMB.SMR).

AMPRENTA. Imagine (urmă întipărită) lăsată pe o suprafaţă (hîrtie, pînză, ceară etc.) de către un stemplu (v.) sau matriţă sigilară (v.), în tuş, cerneală, fum, ceară. Sin. ştampilă (v).

ANAFORA. Raport scris de un mare dregător către domnitor; proclamaţia domnitorului.

ANCRASAT. Îmbîcsirea unui tipar datorită cantităţii excesive de cerneală. Desenul „ancrasat" este deformat prin îngroşare, pierzîndu-şi funcţia caracteristică. Avem: ştampile ancrasate sau mărci ancrasate.

ANTICVĂ/ANTICVA. Familie de litere de tipar din grupul caracterelor latine, cu aspect clasic, avînd linii de grosimi diferite. Lat. Antiqua.

ANULAT. Inscripţie aplicată manuscris sau mecanic (v. Pl. 78) pe anumite mărci cu scopul de a împiedica folosirea lor la francare şi a asigura scoaterea acestora din circulaţia poştală.

ARME. Ansamblul elementelor dintr-o stemă.

ARTA HERALDICA. Realizarea practică, efectivă a unei steme şi studierea evoluţiei acesteia într-o anumită perioadă; ansamblul elementelor componente ale unei steme.

BLANCHET. Formular imprimat utilizat de poştă şi telegraf. „Blanchetul" pentru poşta de cai a fost introdus în Moldova la 9 septembrie 1852. Purta sigiliul Ministerului de finanţe. În blanchet se indica numele călătorului, distanţa şi numărul cailor de poştă. Se elibera de către Direcţia Poştelor sau de către căpitanii de poştă. Blanchetul însoţea podorojna (v).

BOUR. Taur sălbatic care a tipărit (pînă în secolul al XVI-lea) şi în ţara noastră (Moldova de Nord), socotit ca strămoşul direct al vitelor mari cornute (Bos taurus primigenius). Avea dimensiuni de mari proporţii, cu coarnele lungi în raport cu capul şi puţin curbate semilunar spre vîrfuri. Heraldicul „Cap de bour" cu stea între coarne a constituit vechea stemă a Moldovei, prima dată pe monedele din 1375 emise de Petru I (1375—1391), apoi gravat pe sigiliul lui Roman Vodă (30 martie 1392), dăltuit pe pisaniile mănăstirilor lui Ştefan cel Mare (1457—1504), cusut pe steagul tării. Mărcile poştale moldovene (1858—1862), deşi aveau ca desen un cap de zimbru (v), au fost denumite, totuşi, „Cap de bour", drept omagiu pentru începuturile feudale ale Moldovei.

BRESA. Spărtură (întrerupere) într-o linie, cadru (exemplu al unei mărci) sau cercul unei ştampile sau sigiliu.

BROSA. În filatelie, termen adoptat pentru un ornament de ştampilă, de forma unei „agrafe" reduse, în majoritatea cazurilor, la un patrulater ascuţit, sub diferite forme, ajungînd pînă la aspectul a două linii simple despărţite printr-un punct. „Broşele" se întîlnesc curent la ştampilele postclasice (tip „B") şi fac parte din grupa „Ştampile cu broşă" (v. Pl. 32 etc).

CALENDAR. Sistem de împărţire a timpului în ani, luni şi zile bazat pe fenomenele periodice ale naturii. Calendarul în este de două categorii: **Calendarul iulian** (reformat în anul 45 a.c. de către astronomul grec Sosigenes din Alexandria la îndemnul lui Caius Iulius Cezar) şi **Calendarul gregorian** (reformat la 4 octombrie 1852 de către Papa Grigore al XIII-lea). Calendarul gregorian (stil nou) depăşind cu 12 zile (în secolul al XIX-lea) calendarul iulian (stil vechi), a fost introdus în România tîrziu, în trei etape: la 1 ianuarie 1864 de către serviciul telegrafic atunci înfiinţat, la 1 ianurie 1865 de către serviciul poştal şi la 1 martie 1919 de către toate organele şi instituţiile de stat, judeţene sau comunale etc. precum şi de populaţie. În periotda 1 ianuarie 1864 — 1 martie 1919 datele se exprimau, de obicei, prin două cifre sub formă de fracţie, din care, prima cifră reprezenta stilul vechi şi a doua cifră stilul nou: exemplu 1/13 ianuarie 1865. Începînd de la 13 ianuarie 1865, ştampilele poştale poartă „data poştei", adică ziua-luna după calendarul gregorian (stil nou).

CARACTER DE LITERĂ. Ansamblul literelor unui alfabet, de acelaşi corp şi aceeaşi familie. Cuprinde litere majuscule, minuscule, cifre, accente, semne convenţionale (de exclamaţie, de punctuaţie etc.) şi semne matematice, necesare realizării unui text.

Prin schimbarea raportului liniilor sau înclinării lor, se pot obţine numeroase variante în cadrul familiilor de litere. În ştampilografia poştală ne referim la caractere latine, chirilice şi gotice. Caracterele alfabetului latin s-au simplificat în patru familii cuprinzînd caractere cu aspect asemănător: „anticva", „egiptiene", „groteşti" şi „medievale". Două familii sînt utilizate curent şi se caracterizează: **1. Anticva,** prin linii de grosimi diferite (contrast ridicat), cu picioruşe, etc. şi **2. Grotesc,** avînd litera executată numai din arce şi segmente de dreaptă, fără picioruşe.

CARANTINA. 1. Punct sanitar pentru cercetarea şi izolarea persoanelor, mărfurilor, scrisorilor etc. venite dintr-o regiune bîntuită de o epidemie. 2. Menţinerea în izolare a persoanelor bănuite că ar putea răspîndi o boală epidemică. Trimiterile poştale venite (exemplu din sudul Dunării) sufereau un regim special de dezinfectare la trecerea din zone contaminate în alte zone. It.Quaranta = patruzeci de zile de izolare; Fr. Quarantaine.

CARTARE. Operaţie specială muncii de poştă prin care corespondenţa poştală se separă pe destinatari. Iniţial are loc o cartare preliminară, corespondenţa fiind

triată pe localități directe și pe județe, după care urmează cartarea detailată, respectiv plasarea fiecărei trimiteri în raza oficiului de care depinde destinatarul.

CARTIER. În heraldică, unul din compartimentele în care a fost împărțită suprafața scutului.

CAPITAN DE POȘTA. În trecut, șeful stației de poștă. „Condițiile de arenduirea poștelor țării" prevedeau ca „fiecare stație — cu denumirea sa — să fie condusă de către un **căpitan de poștă**, cu știință de carte, om vrednic și cu chezășie, capabil și prob, propus de antreprenor și numit de Direcția poștelor, căci, osebit de însărcinarea ce va avea de administrația stației poștale, va fi îndatorat a îndeplini și serviciul de expeditor poștal, în cazul cînd în localitate nu va exista un birou al guvernului". Căpitanii de poștă aveau, pe lîngă „sigiliul stației" și „ștemplul propriu", utilizat uneori și postal. (v.PARTEA I, cap. 1.2.4.).

CÎMP. În heraldică, suprafața pe care se gravează emblema și legenda unei matrițe sigilare (cîmp sigilar) sau a unui ștemplu.

COEFICIENT. Cifră care ajută la calcularea valorii unei piese filatelice (v.) deosebite: pereche, bloc, retuș, varietate de hîrtie, culoare, desen, dantelură, filigran, stampilă etc., în comparație cu cota de bază (v.) a mărcii tip sau a ștampilei deosebite. Valoarea diferențiată rezultă din aplicarea coeficientului la cota mărcii de bază.

CONTURNAT. Termen folosit în heraldică pentru a indica poziția întoarsă spre stînga a subiectului (pasăre, animal etc.), poziția normală considerîndu-se cea spre dreapta a subiectului (stînga a privitorului).

CONTRACCIU. Denumire sub care era cunoscută persoana căreia guvernul Țării Românești îi concesiona, în secolul trecut, exploatarea serviciului poștal, printr-un contract de antrepriză subvenționată, ce se încheia în baza rezultatului unei licitații, în condițiunile cuprinse în actul normativ numit „Condițiile arenduirii poștelor", pe anumite drumuri și pentru o anumită perioadă de timp. sin.Antreprenor de poște.

COTA DE BAZĂ. Cota care exprimă valoarea monetară pentru varianta cea mai comună a unei piese filatelice (v.), socotită ca etalon de evaluare.

CRUCE. În stampilografie, ornament format din două linii așezate perpendicular și simetric una peste alta. Variante: crucea lobată, crucea cu capetele lobate (petalate), crucea Sf. Andrei (andreiană), crucea de Malta (malteză) etc.

DATA EMISIUNII. Timp exprimat în termeni calendaristici, care arată data cînd a fost pusă în circulație o marcă, o emisiune, sau dat în folosință un ștemplu poștal.

DATA TIMPURIE. Este data de circulație cea mai timpurie cunoscută în raport cu data de folosire a unui ștemplu, a cărui amprentă se află pe o piesă filatelică, în raport cu data dării în folosință a ștemplului. v.Early date.

DESPICAT. Termen folosit în heraldică pentru a indica împărțirea în două părți egale, printr-o linie verticală, a cîmpului scutului sau a unui cartier.

DILIGENȚĂ. Trăsură mare, acoperită, pe arcuri, cu care se făcea pînă la introducerea căilor ferate, serviciul regulat de poștă, a expediției și a călătorilor. Vechi: „delijans". Lat. diligentia = sîrguință, osteneală, îngrijire.

DEXTRA-SENESTRA. Termen care indică poziția spre dreapta sau stînga. În heraldică, dreapta și stînga se referă la poziția obiectului față de el însuși și nu la privitor (deci invers decît în limbajul obișnuit).

EARLIEST DATE. Termen (în limba engleză) care semnifică data cea mai timpurie. v. last date.

EARLY DATE. Termen (în limba engleză) care semnifică o dată timpurie (v). Vezi și late date.

EGIPȚIENE. Familie de litere care cuprinde acele caractere care au piciorușele

de formă dreptunghiulară sau trapezoidală, diferența de grosime dintre liniile principale și secundare fiind mică (contrast mic). Vezi caracter de literă.

EMBLEMĂ. În heraldică, totalitatea elementelor dintr-a stemă, constituind un simbol și un atribut.

EVALUARE. Stabilirea prin apreciere a prețului unei piese filatelice. Se exprimă în valori absolute, în coeficienți (pentru variante de la marca tip), puncte (pentru ștampile pe piese nefrancate sau pe mărci) etc.

FLEURON. Termen folosit în heraldică pentru a indica elementele componente ale coroanei, de obicei în formă de frunză sau floare stilizată (de aici și denumirea care o poartă), fixate pe cercul frontal al coroanei. Numărul fleuroanelor unei coroane (3, 5, 7, 9) exprimă convențional rangul nobilar al titularului.

FRANCAT. Scrisoare cu mărci poștale aplicate și obliterate, contravaloarea reprezentînd echivalentul taxei poștale. Sin.timbrat.

FRANCATURĂ. Ansamlbul mărcilor poștale destinate francării corespondenței, mărci de diferite valori din aceeași emisiune (francatură compusă), din două sau mai multe emisiuni diferite (francatură mixtă). Mai deosebim: francatură deosebită, francatură grea, francatură insuficientă, francatură minimală, francatură obișnuită, francatură policromă etc.

FRANCO. Indicație care arată că toate cheltuielile de transport ale unei trimiteri poștale au fost achitate anticipat de către expeditor. Pentru stampilografie, vezi Cap. 11. STAMPILE COMPLEMENTARE, respectiv C2.FRANCO pentru grupuri și C9.FRANCO pentru scrisori.

GOARNA POȘTALĂ. Instrument folosit în secolul trecut de către conductorii poștalioanelor sau diligențelor pentru a vesti, prin anumite semnale sau melodii stabilite oficial (la noi în 1858, de către Johan v.Manovarda), plecarea și sosirea poștei, schimbarea cailor etc. Goarna a devenit simbol poștal. La noi apare pentru prima dată în 1827 pe ștampila sigilară SM27. „PECETE KASII MEZILULUI MOLDAVIEI" (Pl. 1, fig. 5), între 1858—1862 pe mărcile moldovene „Cap de bour" și între 1862—1864 pe mărcile „Principatele Unite" etc. Sin.trîmbiță, trompetă, corn.

HERALDICĂ. Știință auxiliară a istoriei, avînd drept scop stabilirea principiilor teoretice, cercetarea și interpretarea stemelor și a evoluției acestora în vederea determinării semnificațiilor istorice.

INDICATIV. Termen utilizat în stampilografie pentru litera/literele care indică grupa din care face parte o ștampilă. Exemple: M = Moldova, V = Valahia, R = Rurale, RC = Rurale-Comunale, NFR = fluviale, SMR = maritime Sin.simbol.

LAST DATE. Termen folosit pentru a indica data cea mai tîrzie (v. Earliest date).

LATE DATE. Termen (în limba engleză), folosit pentru a indica o dată tîrzie de circulație a unei mărci, de utilizare a unei ștampile, a unui document poștal etc. Vezi și Early date.

LEGENDĂ. Vezi Inscripție.

MATRIȚĂ SIGILARĂ. Obiect confecționat din material dur, care, avînd gravate însemnele caracteristice ale posesorului, servește la realizarea amprentei sigilare (în tuș = ștampilă sigilară, în fum = ștampilă negativă, în ceară = pecete, sigiliu). Sin. ștemplu.

MARCOFILIE. Ramură nouă a filateliei care se ocupă cu colecționarea și expunerea ștampilelor poștale, după o orînduire subiectivă a colecționarului.

MEDIEVALE. Familie de litere ale alfabetului latin. Literele sînt compuse din linii ce formează piciorușele de forma unghiurilor ascuțite, ascuțișul pierzîndu-se spre părțile laterale.

MENZIL. Denumire veche a stației de poștă (v.). Sinonime: mezil, mizil, menzilhanea.

MOBILA. În heraldică, element component al emblemei.

NON AFFRANCHI. Termen francez adoptat și de poșta română pentru o scrisoare nefrancată. (vezi CAP. 11. STAMPILE COMPLEMENTARE).

OBLITERARE. Acțiune de anulare prin ștampilare, perforare sau tipărire a francaturii, cu scopul de a evita refolosirea mărcilor. Obliterarea se face de obicei cu stemple datate. Se disting: obliterare fină, obliterare grea, obliterare datată, obliterare mută, obliterare ocazională, obliterare de complezență, obliterare manuală (oblitération au plume) etc.

PECETE. Amprenta rămasă pe un act, pe o scrisoare sau pe un obiect în urma aplicării matriței sigilare(v.) pe ceară caldă. Pecețile poștale pot fi de „text", cînd sînt aplicate pe un document de expediție (exemplu: „Factura de expediție"), cu scopul de închidere sau reînchidere (exemplu la reînchiderea unei scrisori fumigate în interior) pentru asigurarea unui grop poștal, document oficial etc.

PIESĂ FILATELICĂ. Termen generic pentru o marcă poștală, (obliterată sau nu), eseu, probă de tipar, (scrisoare, francată sau nu), fragment de scrisoare, document filatelic de istorie poștală, precum și alte piese ce pot face obiectul colecționării filatelice.

PODOROJNĂ. Ordin scris pentru a i se pune la dispoziție cuiva cai de poștă, mijloc de transport și surugiu (Vezi CAP. 1.3. Formulare și ștampile sigilare tipărite).

ORNAMENT. În ștampilografie, podoabă grafică cu care se înfrumusețează ștampilele obliterante. Ornamentele sînt dispuse fie între componentele inscripției, fie, de obicei, în partea de jos a ștampilei, în unicat sau multiplu. În această lucrare ornamentele s-au împărțit, după compoziția lor, în șase grupe: 1. Agrafă, 2. Stea, 3. Cruce, 4. Crucea Sf. Andrei (andreiană), 5. Cruce de Malta (maltează) și 6. Goarna poștală.

PUNCT. Unitate teoretică, convențională, utilizată în stabilirea valorii unei ștampile deosebite, aflată pe o piesă filatelică (v.) nefrancată. Valoarea absolută a unui punct (în lei sau altă valută), se stabilește între parteneri în raport cu „bursa zilei". Cînd pornirea se face de la 100 de punte în sus, catalogarea valorii se exprimă prin litera „R" (= 1.000 de puncte) antecedată de înmulțitorul convenit. Exemplu: 150 puncte = 0,15R, 2.000 puncte = 2R etc.

RAMPART. Termen folosit pentru a indica poziția leilor și a altor animale heraldice ridicate pe labele dinainte.

RECIPISĂ. Dovadă sau adeverință oficială a poștei, înscrisă pe un formular izolat sau detașat dintr-un registru special, prin care se confirmă primirea unor acte, telegrame, colete, bani, scrisori recomandate („cu recipise") ș.a. destinate a fi expediate prin poștă.

RECOM. Inscripția prescurtată pentru cuvîntul „Recomandat", pe ștampile ce se aplicau pe corespondențele expediate cu număr de înregistrare.

R.N. (prescurtarea cuvintelor germane „Räucher-Nummer"). Inițiale folosite în secolul trecut la unele carantine austriece pentru a înscrie pe scrisorile supuse purificării numărul sub care respectiva operație a fost trecută în registrul carantinei. Multe dintre scrisorile dezinfectate de carantina din Boian la trecerea din Moldova în Transilvania sau Bucovina, pot fi identificate numai datorită acestei însemnări.

SCUT. În sigilografie, partea centrală a unei steme. Are forme variate: triunghiular, rotund, dreptunghiular, rococo (cu marginile neregulate) etc.

SIGILIU. Prin sigiliu sau pecete definim amprenta rămasă pe document în ceară, fum sau tuș în urma aplicării matriței sigilare (v.).

SIGILIU CU PENE. Sigiliu de ceară (roșie) aplicat pe o pană sau mai multe. S-au utilizat de obicei pene albe de porumbel, semnificînd urgența corespondenței (ștafetei).

SIGILOGRAFIE. Este știința specială, auxiliară istoriei, care se ocupă cu studierea și descrierea sigiliilor și ștampilelor sigilare.

SIGLĂ. Prescurtarea prin inițiale a cuvintelor, întrebuințată pe monede, în inscripții și în texte, pentru a evita sau titluri prea lungi. Expeditorii de gropuri își treceau siglele pe scrisorile însoțitoare care corespundeau și cu cele trecute pe adresa gropurilor.

STAȚIE DE POȘTA. Ansamblu de clădiri, „în cîmp", în apropierea „drumului de poștă", cu inventar complex și personal adecvat, sub conducerea unui „căpitan de poștă" (v.). Aici se făcea schimbul cailor, se schimbau curierii cu ștafete (v.), etc. pentru stația următoare, la dus și la întors. Sin.releu poștal, mînzil (v.).

STEA. În ștampilografie, ornament grafic folosit la împodobirea unor ștampile poștale. În această lucrare i s-a dat indicativul „S", inițiala cuvîntului „Stea". După grafia lor avem: „stea plină" (cu raze triunghiulare pline) și complementul „stea albă", „stea liniară" (din întretăierea a trei sau patru linii, respectiv cu șase sau opt raze liniare). V.ornament.

STEMĂ. Semn convențional distinctiv, caracteristic și simbolic al unei țări, al unui oraș, al unei dinastii. Stema Moldovei a fost „bourul" (capul văzut din față) și stema Valahiei a fost „acvila cruciată" (în filatelie „vultur"). Ambele steme au fost reunite sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza (24 ianuarie 1859 — 11 februarie 1866).

STRAHOVOI. Veche denumire sub care erau denumite scrisorile recomandate (recipisate), cu confirmare de primire.

ȘTAFETĂ. Scrisoare sau mesaj urgent de dus sau de adus de un curier special (călare), de la o stație de poștă la alta, în perioada prefilatelică.

ȘTAMPILĂ. Amprenta (imaginea) lăsată pe un obiect (marcă, scrisoare etc.) în tuș, cerneală, fum, ... prin aplicarea unui stemplu sau a unei matrițe sigilare. V. ștampilografie.

ȘTAMPILOGRAFIE. În filatelie, știință specială, auxiliară istoriei poștale, care se ocupă cu studierea și descrierea ștampilelor de uz poștal. V. ștampilă.

ȘTEMPLU, pl. stemple sau stempluri. Instrument din metal sau din cauciuc, utilizat pentru anularea mărcilor, datarea unei scrisori sau indicarea unui serviciu auxiliar, la determinarea unor funcționalități sau certificarea unor operațiuni de expediere poștală. Sin. ștampilă, matriță.

TERASĂ. În sigilografie, termen folosit pentru suprafața plană reprezentînd solul cu neregularitățile lui, pe care se află acvila în poziție de zbor, căruța poștei cu cai în mers etc. Pentru „terasa verde" vezi stampilele de carantină tip K30 (Pl. 7 fig. 127—136).

TÊTE-BÊCHE. Expresie franceză, cu semnificația cap-întors. Vezi afrontat.

VULTUR. Numele generic al mai multor păsări răpitoare de zi, cu cioc coroiat, cu ghiare puternice, aripi mari, aprige. În filatelie „vulturul" se află alături de „Capul de bour" pe mărcile din emis. „Principatele Unite" (1862—1864). Lat. vultur-uris. v. acvila din sigilografie.

ZIMBRU. Animal sălbatic din familia bovideelor (Bison bonasus L.). Are coarnele cu mult mai scurte în raport cu capul, groase și încovoiate unul spre celălalt. A fost răspîndit și în Carpați. Azi se mai găsesc cîteva exemplare repopulate în rezervații (ex. Hațeg). În heraldică, înlocuiește bourul, sub Petru Rareș (Pisania bisericii Sf. Dumitru din Suceava, 1535). Începînd cu Dimitrie Cantemir („Descriptio Moldaviae") se face confuzie între zimbru și bour (de acesta din urmă și uitîndu-se). Confuzia s-a făcut și prin ilustrarea în 1858.1862 a mărcilor moldovene, cu imaginea zimbrului drept bour. Totuși, în filatelia modernă se utilizează termenul curent de „cap de bour" și nu „de zimbru". V. Bour

CUPRINS

STAMPILOGRAFIE POȘTALĂ

CUVÎNT ÎNAINTE (Dr. Liviu N. Cristea) 3
PREFAȚA (av. Mircea Stănculescu) 5
Abrevieri, semne distinctive și convenționale etc. 9

PARTEA I-a

ȘTAMPILOGRAFIE SIGILARĂ

1. ȘTAMPILE SIGILARE POȘTALE 11
1.1. ȘTAMPILE SIGILARE DIN MOLDOVA (SM) 11
1.1.1. Casa Menzilului Moldovei, 1822—1834 11
1.1.2. Direcția Poștelor și Birourilor districtuale, 1846—1858 16
1.1.3. Birourile poștale de tîrguri 22
1.1.4. Stațiile de poștă (SPM) 22
1.1.5. Căpitanii de poștă (CPM) 23
1.2. ȘTAMPILE SIGILARE DIN VALAHIA (SV) 25
1.2.1. Expeditia Statului 26
1.2.2. Administrația centrală 26
1.2.3. Stațiile de poștă 28
1.2.4. Căpitanii de poștă 30
1.2.5. Sigilii cu pene (ștafete și miziluri) 32
1.3. FORMULARE ȘI ȘTAMPILE SIGILARE TIPĂRITE (F) 35
1.3.1. FV. Valahia 35
1.3.2. FM. Moldova 46
2. STAMPILE SIGILARE ADMINISTRATIVE CU UZ POȘTAL 47
2.1. ȘTAMPILE DE CARANTINĂ („K") 47
2.1.1. Carantinele din Valahia 47
2.1.2. Carantinele din Moldova 51
2.1.3. Descrierea ștampilelor. Tabelul K 52
2.2. ȘTAMPILE SIGILARE DISTRICTUALE („SAD") 62
2.3. ȘTAMPILE SIGILARE SĂTEȘTI („SAS") 63
2.4. ȘTAMPILE TELEGRAFICE („ST") 64
2.5. ȘTAMPILE VAMALE („SAV") 66

PARTEA II-a

ȘTAMPILOGRAFIE DE EXPEDIȚIE

1 ȘTAMPILE PREFILATELICE (P) 70
1.1. 1852—1858. POȘTA MOLDOVEI (PM) 70
1.1.1. Ștampilele „FRANKO" chirilice (PM52) 70
1.1.2. Ștampile prefilatelice „MOLDOVA" (PM57) 71
1.2. 1841—1862. POȘTA VALAHIEI (PV) 75
1.2.1. Ștampile „Cunună cu laur" (PV41) 75
1.2.2. Ștampile biliniare datate (PV53) 76
1.2.3. Ștampile „Cu ramuri" (PV55) 79
1.2.4. Ștampila „BUCAREST/WALACHEI" (PV59) 80
1.2.5. Ștampila „BUCAREST/ —" (PV62) 80
2. ȘTAMPILE CLASICE (1858 — 1872) 80
2.1. PRIMELE ȘTAMPILE OBLITERANTE DIN MOLDOVA (M1) 81
2.1.1. Ștampilele „MOLDOVA", mici (M1) 81
2.1.2. Ștampile fără cuvîntul „MOLDOVA" (M1a) 82
2.1.3. „JASSY", tîrzie, cu „MOLDOVA" grotești (M1t) 83
2.2. ȘTAMPILELE „MOLDOVA", mari, din 1859 (M2) 83
2.2.1. Ștampilele M2 (cu „MOLDOVA") 83
2.2.2. Ștampila M2a („FOKSCHANI" fără „MOLDOVA" 86
2.3. A TREIA SERIE DE ȘTAMPILE DIN MOLDOVA (M3) 86
2.3.1. Ștampila FRANCO/localitate 86
2.4. ȘTAMPILE CU „DRAPERIE" (DR) 89
2.4.1. Draperia mică (DR61) 89
2.4.2. Draperia mare (DR64) 90
2.5. ȘTAMPILELE CU ORNAMENT „STEA" (S) 91
2.5.1. Ștampile timpurii (S62) 91
2.5.2. Ștampile cu stea, tîrzii (St) 93
2.6. ȘTAMPILE TIP „GRATAR" (GR) 94
2.6.1. Grătar „Cu stele" sau „domnesc" (GRS) 94
2.6.2. „Grătar simplu" (GR1) 94
2.6.3. Ștampila cu „Grătar dublu" (GR2) 95
2.7. ȘTAMPILE CU ORNAMENT „AGRAFA" (A) 96
2.7.1. Ștampile cu „Agrafă simplă (A62) 96
2.7.2. Ștampile cu „Agrafă bogată" (A65) 97
2.7.3. Agrafe ulterioare (A68 — A70) 101
2.8. ȘTAMPILE CU INDICAȚIA TIMPULUI (T) 102
2.8.1. Ștampile de timp „DIMINEAȚA" și „SERA" (T67) 102
2.8.2. Ștampile de timp „DIM" și „SERA" (T69) 104
2.9. ȘTAMPILA MICA DIN 1870 (H) 107
2.9.1. Cu ornament „stea" 107
2.9.2. Cu ornament „Crucea Sf. Andrei" 107
2.9.3. Cu ornament „cruce" 108
2.9.4. Fără ornament 108
2.10. ȘTAMPILE TIP „DEGETAR" (D) 109
2.10.1. Ștampile degetar (tip I) 109
2.10.2. Ștampile degetar dublete (tip. II — tip IV) 110
2.10.3. Ștampile degetar false (DF) 115
2.11. ȘTAMPILE CLASICE DEOSEBITE (SD) 115
2.11.1. Ștampila de graniță „Sculeni". (SD1) 116
2.11.2. Ștampila fluvială „Chilia" (SD2) 118
ANEXA 1. Centralizatorul ștampilelor clasice din perioada 1851 —1872 118
ANEXA 2. Valoarea ștampilelor clasice pe scrisori nefrancate 120
ANEXA 3. Consumul și existentul mărcilor obliterate „Cap de bour" emisiunea întîi 121
ANEXA 4. Coeficienți de preferință în relația de schimb pentru mărcile obliterate „cap de bour" emisiunea a doua 122
ANEXA 5. Idem, pentru mărcile 30 P./1862 123
ANEXA 6. Idem. pentru mărcile 30 P./1864 124
ANEXA 7. Idem, pentru mărcile 20 P./1865 (Cuza) 125
ANEXA 8. Idem, pentru mărci 20 P./1867 (Carol) 126
ANEXA 9. Idem, pentru mărci 4 BANI/1868 128
ANEXA 10. Idem, pentru mărci 18 BANI/1868 128
ANEXA 11. Idem, pentru mărci „Carol cu favoriți/1869" 130

3. ȘTAMPILE POSTCLASICE (B) 131

3.1. ȘTAMPILE CU CERC SIMPLU (B1) 131
3.1.1. Ștampile cu ornament „stea" (B1a) 131
3.1.2. Ștampile cu ornament „broșă" (B1b) 134
3.1.3. Ștampile cu ornament „cruce" (B1c) 134
3.1.4. Ștampile cu ornament „Crucea de Malta" (B1d) 134
3.1.5. Ștampile cu ornament „Crucea Sf. Andrei" (B1e) 134
3.1.6. Ștampile cu ornament „acante" (B1f) 134

3.2. DUBLU CERC, CU DATA PE TREI RINDURI (B2) 135
3.2.1. Ștampile cu ornament „stea" (B2a) 135
3.2.2. Ștampile cu ornament „broșă" (B2b) 135
3.2.3. Ștampile cu ornament „cruce" (B2c) 135
3.2.4. Ștampile cu ornamnt „Crucea de Malta" (B2d) 138
3.2.5. Ștampile cu ornament „Crucea Sf. Andrei" (B2e) 138
3.2.6. Ștampile cu ornament „acante" (B2f) 138

3.3. DUBLU CERC, CU DATA ÎN LINIE (B3) 138
3.3.1. Ștampile cu ornament „stea" (B3a) 138
3.3.2. Ștampile cu ornament „broșă" (B3b) 138
3.3.3. Ștampile cu ornament „cruce" (B3c) 141
3.3.4. Ștampile cu ornament „Crucea Sf. Andrei" (B3d) 141
3.3.6. Ștampile cu ornament „acante" (B3f) 141

3.4. ȘTAMPILE DE ZI CU ORNAMENT „GOARNA" (B4) 141

3.5. ȘTAMPILE POSTCLASICE DEOSEBITE (B5) 145
3.5.1. Ștampile militare (B5a) 145
3.5.2. Ștampile pentru ziare (B5b) 145
3.5.3. Ștampile post — restant (B5c) 145
3.5.4. Ștampile „Taxa de plată" (B5d) 145
3.5.5. Ștampile pentru curse locale (B5e) 145
3.5.6. Ștampile pentru congrese (B5f) 147
3.5.7. Ștampile pentru poste centrale (B5g) 147

4. OFICII POȘTALE SUCURSALE (OS) 148

4.1. ȘTAMPILE SUCURSALE CLASICE (1865 — 1872) 148
4.1.1. Primele ștampile sucursale (OS65) 148
4.1.2. Oficiul Poștal Princiar (OS68) 150
4.1.3. Oficii sucursale din 1872 (OS72) 152

4.2. ȘTAMPILE SUCURSALE POSTCLASICE (OSt) 152
4.2.1. Oficii sucursale din București 152
4.2.2. Oficii sucursale din țară 157

5. OFICII POȘTALE BALNEARE (OB) 160

5.1. ȘTAMPILE BALNEARE CLASICE (OB65) 160

5.2. ȘTAMPILE BALNEARE POSTLASICE (OBt) 162
5.2.1. Oficii balneare sezoniere 162
5.2.2. Oficii balneare permanente 162

6. OFICII POȘTALE TURISTICE (OT) 162

6.1. ȘTAMPILE POȘTALE PENTRU CABANE HOTELURI 162

6.2. OFICII POȘTALE DIN RESTAURANTE 162

6.3. OFICII POȘTALE DE PE LÎNGĂ MĂNĂSTIRI 163

7. POȘTA RURALĂ (R) 163

7.1. ȘTAMPILE RURALE CLASICE (1865 — 1872) 163
7.1.1. Rurale Librecht (RL) 163
7.1.2. Rurale Librecht cu „JUD" (RLJ) 163
7.1.3. Rurale cu ornament „stea" (RS) 163
7.1.4. Rurale cu ornamnt „agrafă" (RA) 163

7.2. ȘTAMPILE RURALE POSTCLASICE (1872 — 1900) 173
7.2.1. Rurale cu monocerc (RJ1) 173
7.2.2. Rurale cu dublu-cerc (RJ2) 173
7.2.3. Rurale numai cu textul „PLASA" (RP) 173
7.2.4. Rurale tip „Degetar" (RD) 173

7.3. ȘTAMPILE RURALE COMUNALE (RC) 174
7.3.1. Cu indicativele „COM. JUD. PL." (RC1) 174
7.3.2. Cu indicativele „COM" și „JUD" (RC2) 174
7.3.3. Cu denumirea comunei și „JUD" (RC3) 174
7.3.4. Numai cu denumirea comunei (RC4) 178

7.4. ALTE SERVICII RURALE 179
7.4.1. Agenții speciale (RAS) 179
7.4.2. Birouri autorizate (RBA) 181

8. POȘTA FEROVIARA 183

8.1. POȘTA DIN GĂRI EFECTUATĂ DE SALARIAȚI P.T.T. 184
8.1.1. Oficii poștale din perioada clasică (PG1—PG2) 184
8.1.2. Oficii poștale din perioada postclasică (PG3—PG4) 187
8.1.3. Gara de Nord (GN) 189
8.1.4. Poșta rurală din gări (RG) 193

8.2. POȘTA DIN GĂRI EFECTUATĂ DE SALARIAȚI C.F.R. 196
8.2.1. Servicii post — restant (PG5 — PG8) 196
8.2.2. Serviciul poștal din gări (PG9 — PG10) 200
8.2.3. Ștampile deosebite, cu cerc simplu (PG11) 207
8.2.4. Ștampile deosebite cu cerc dublu (PG12) 207
8.2.5. Ștampile cu denumirea „STAȚIA" (PG13) 207
8.2.6. Ștampile cu denumirea „HALTA" (PG14) 208

8.3. ȘTAMPILE FEROVIARE UTILIZATE POȘTAL ÎN GĂRI (CFR) 209
8.3.1. Ștampile liniare fără CFR și dată (CFR1) 209
8.3.2. Ștampile cu cadrul oval cu CFR și data (CFR2) 212
8.3.3. Ștampile dreptunghiulare cu data în interior (CFR3) 213
8.3.4. Ștampile compuse, cu data în exterior (CFR4) 215
8.3.5. Ștampile rotunde cu „ȘEFUL STAȚIEI" (CFR5) 217
8.3.6. Ștampile cu „PREDAT" (CFR6) 217
8.3.7. Ștampile cu „SOSIT" (CFR7) 217
8.3.8. Ștampile octogonale cu „MANDATE POȘTALE" (CFR9) 218

8.4. POȘTA AMBULANTA (PA) 218
8.4.1. Ștampile ovale (PA1) 219
8.4.2. Ștampile rotunde (PA2 — PA14) 220
8.4.3. Ștampile cu „AMB" (PA15) 227
8.4.4. Ștampile cu „TREN" (PA16) 227
8.4.5. Ștampile triliniare (PA17) 227

8.5. CONCESIUNI FEROVIARE 231
8.5.1. Concesiunea „D.B.S.R." 231
8.5.2. Concesiunea „L.Cz.J.E." 233
8.5.3. Concesiunea „C.F.P.P." 234

ANEXA 15. Indicatorul C.F.R. 235
ANEXA 17. Rețeaua liniilor C.F.R. 236
ANEXA 18. Gările cu servicii poștale 238

9. POȘTA FLUVIALĂ („NFR") 241

9.1. CURSE LUNGI (NFR1 — NFR5) 245
9.1.1. Curse Turnu Severin — Galați 245
9.1.2. Curse Giurgiu — Galați 245

9.2. CURSE SCURTE (NFR6 — NFR10) 245
9.2.1. Ştampile cu „CURSA" (1875—1913) 247
9.2.2. Ştampile cu „goarna poştală" (1898—1914) 248
9.3. CURSE LOCALE (NFR11 — NFR14) 249
9.3.1. Ştampile cu dublu-cerc 249
9.3.2. Ştampile monocerc 249
9.4. ŞTAMPILE FIGURATIVE (TIP „VAPOR") 250
9.4.1. TULCEA — SULINA (NFR15) 251
9.4.2. SULINA — TULCEA (NFR16) 251
9.4.3. TULCEA — GALAŢI (NFR17) 251
9.4.4. GALAŢI — TULCEA (NFR18) 251
9.4.5. GALAŢI — CERNAVODA (NFR19) 251
9.4.6. CERNAVODA — GALAŢI (NFR20) 251
9.4.7. GALAŢI — SULINA (NFR21) 251
9.4.8. SULINA — GALAŢI (NFR22) 251

10. POŞTA MARITIMĂ („SMR") 253

10.1. ŞTAMPILE MIXTE TREN—VAPOR (SMR1—SMR5) 255
10.1.1. Poşta din trenurile accelerate româneşti (SMR1—SMR2) 255
10.1.2. Poşta din trenurile expres (SMR3—SMR5) 255
10.2. ŞTAMPILE UTILIZATE NUMAI LA BORD (SMR6—SMR13) 257
10.2.1. Ştampile cu cerc simplu (SMR6—SMR7) 257
10.2.2. Ştampile dublu-cerc (SMR8—SMR9) 257
10.2.3. Ştampile triliniare (SMR10—SMR13) 258
10.3. ŞTAMPILE RIVERANE (SMR15—SMR17) 258
10.3.1. Ştampile dublu-cerc 258
10.4. POŞTA ROMÂNĂ ÎN TURCIA (SMR18—SMR19) 259
10.4.1. Oficiul poştal român din Constantinopol 259
10.4.2. Legaţia română din Constantinopol 261

11. ŞTAMPILE COMPLEMENTARE („C") 261

11.1. „RECEPISSE" PENTRU SCRISORI RECOMANDATE (C1) 261
11.2. „FRANCO" PENTRU GROPURI (C2) 264
11.3. „PORTO" PENTRU GROPURI (C3) 266
11.4. ŞTAMPILE LINIARE (C4) 269
11.5. ŞTAMPILE CU INIŢIALE (C5) 271
11.6. ŞTAMPILE CU LITERE GOTICE (C6) 278
11.7. ŞTAMPILE PENTRU SCRISORI RECOMANDATE (C7) 279
11.8. ŞTAMPILE CU MENŢIUNEA „DUPĂ PLECARE" (C8) 281
11.9. „FRANCO" PENTRU SCRISORI (C9) 281
11.10. „PORTO" PENTRU SCRISORI (C10) 285
11.11. ŞTAMPILE COMPLEMENTARE DEOSEBITE (C11) 286
11.12. ŞTAMPILE „TAXA DE PLATA" (C12) 289
11.13. ŞTAMPILE MATRICOLE „GOARNA VECHE" (C13) 293

ERATĂ

— Pag. 25 — aliniatul 6, în loc de „Din vechi timpuri nedtate" se va citi „ne-datate".

— Pag. 75 — ultimul rînd în loc de „P53" corect este „PV53".

— Pag. 80 — aliniatul 2 rîndul 5 se va citi „biliniară" în loc de „iliniară

— Pagina 107 — la finele TABELULUI 7-2.9.2 se adaugă PLOESCI, cercul 20 mm şi litere 4,0 mm.

— Pag. 109 — TABELUL 8, la poziţia 36 Giurgiu, corect este colecţia 23 şi nu 17.

— Pag. 118 — aliniatul 2 rîndul 1, în loc de „frtcate" se va citi „francate"

— Pag. 128 — ANEXA 10 la ştampila S Bechet se va citi în loc de-

— Pag. 152 — aliniatul 1 rîndul 2 „Ilfov" în loc de „Ilfcov"

— Pag. 179 — ANEXA 12, poziţia 14 se va citi DOMĂNEŞTI în loc de DOMNESTI

— Pag. 181 — rîndul 6 din NOTA penultimului aliniat în loc de Botoşani se va citi CRAIOVA.

— Pag. 187 — TABELUL 22 la poziţia 5 COTROCENI se adaugă data înfiinţării gării: 06.03.1892 iar la CRAIOVA 07.02.1897.

— Pag. 191 — ultimul rînd, după data timpurie se va înscrie: Tîrzie: 6 decembrie 1895

— Pag. 195 — TABELUL 24, data timpurie la GHIDIGENI este 19 MAI şi nu 19 NOI. 82.

— Pag. 193 — după ştampila GN 15 se descrie ştampila GN 16, cu următorul conţinut:

GN 16. BUCUREŞCI/GARA DE NORD fig. 1127). Ştampilă cu un singur cerc (27 mm). Inscripţia în caractere majuscule groteşti „BUCUREŞCI" (sus) şi după două ornamente florale sub formă de cruciţe aplecate, „GARA DE NORD". Data în linie: ziua, luna cu primele trei litere şi anul cu trei cifre.

— Pag. 202 — se vor face următoarele rectificări: Înfiinţare gară: 12. Mircea Vodă 01.10. 1882 şi ŢĂNDĂREI 11.11.1886, iar la bir. post. 8. GALBENI — 13.11.1872

— Pag. 227 — Penultimul aliniat, în loc de SG4 se va citi PA 17

— Pag. 234 — Concesiunea C.F.P.P., după aliniatul 3 (C.F.P.P.) se completează cu textul:

Date. Timpurie: 11 februarie 1900 (RPS. 3/1979).

Piesă de referinţă (fig. 1419). Scrisoare francată cu două mărci (5B. verde şi 10B. roz din emis „Bucureşti II"), obliterate cu ştampila „C.F.P.P. CÂMPINA 30. A. 7. 81" (data depunerii în gară. Adresa: „D-niei Sale, D-lui Ghiţă B. Popp la Braşov". Pe verso poartă două ştampile de tranzit: a oficiului poştal local, Bl. CÂMPINA 31 JUL 81 (data expedierii sacului poştal de către oficiu) şi ştampila „BRASSO 1 AUG. 81" (data sosirii). Piesă de referinţă (colecţia Horst-Dieter Scherrer, Hamburg.

— Pag. 236 — la linia 604, în loc de Crăieşti se va citi Creţeşti
— la linia 703 se va intercala şi gara Frumuşica.
— după LINIA 802 se va intercala ANEXA 16: Reţeaua liniilor CFR, de sfîrşitul eratei.

— Pag. 237 — ANEXA 17 poziţia 22 — după Vaslui se completează cu: linie normală din 17/29 septembrie 1892.

— Pag. 238 — ANEXA 18 corect la poziţia 45 este: BUCUREŞTI—TÎRGOVIŞTE (05.10.1873,IL)

— Pag. 239 — ANEXA 18, la nr. curent 134 GALAŢI data corectă este 01.11.1873, iar la nr. curent 199 MOINEŞTI anul este 1891.

— Pag. 263 — fig. 1477 se va citi C1b și nu C1c.

— Pag. 264 — ultimul aliniat la nr. curent 5 se va citi C2d

— Pag. 300 — după PODOROJNĂ — se va intercala **PROGRON. Taxă de** plătit antreprenorului pentru transportul de călători, ștafete, **telegrame etc.**

— Pag. 301 — după TETE BECHE se va trece: UGERET. **Plată (chirie) pentru** cai, căruțe de poștă.

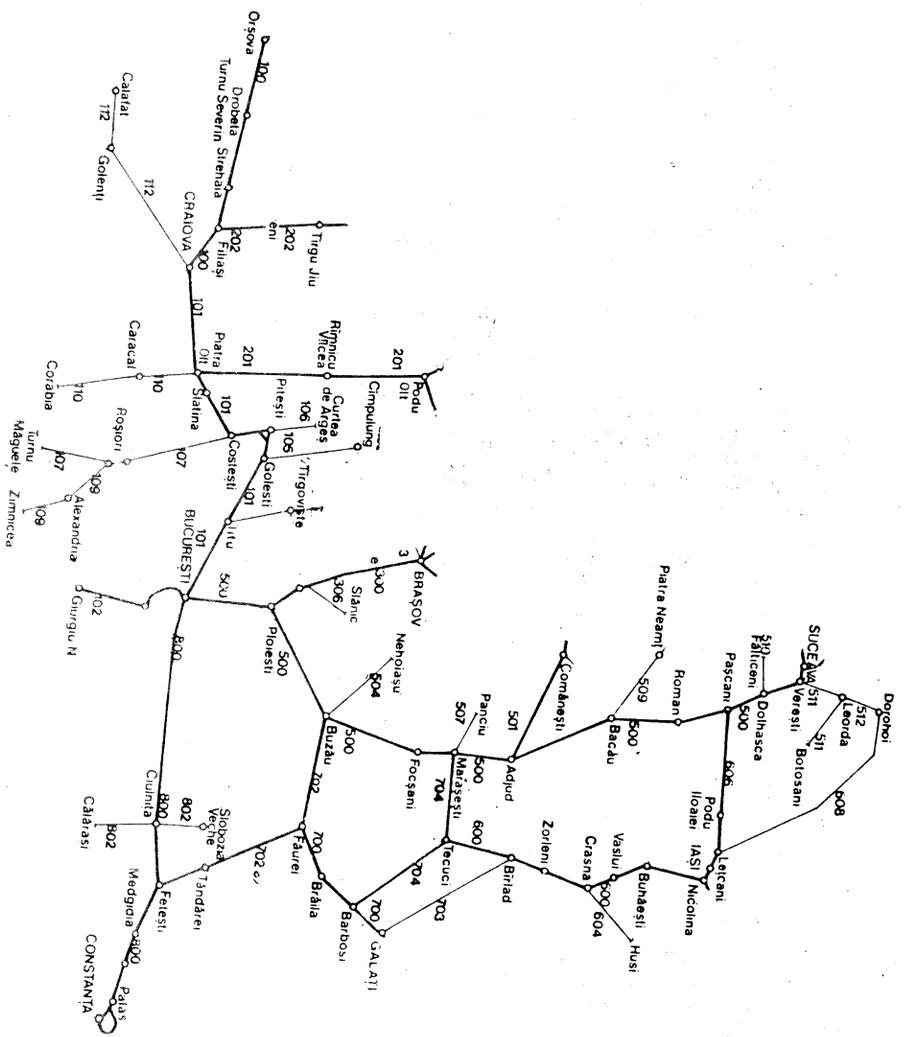

ANEXA 16. Rețeaua liniilor C.F.R.

REDACTOR
NERVA TÎRNĂVEANU

TEHNOREDACTOR
MIRCEA CORMOȘ

PAGINATOR
JOZSEF KELEMEN

DESENE
SILVIU DRAGOMIR
VLADIMIR GHORGHIAN
TEODOR SĂNDULESCU

COPERTA
HARPA VLASA FELICIA

Comanda nr. 147/1990
Tiparul executat la TIPOMUR S.A.
TÎRGU MUREȘ